S. 1301 A

NON OMNIBUS IDEM EST
QUOD PLACET
PETRON. FRAGM.
THEOLOGI
PHILOSOPHI
HISTORICI
EX LIBRIS
BIBLIOTHECÆ
D.ZACH:CONR:AB UFFENBACH.M.F.

DECURIÆ
ANNORUM SECUNDÆ
MISCELLANEORUM
MEDICO-PHYSICORUM
Sive
EPHEMERIDUM
GERMANICARUM
ANNUS PRIMUS.

S.1301.A.5

COLLEGIUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM
NUN-QUAM OTI-OSUS
EPHEMERID. GERM. MEDICO-PHYSICAR. CURIOSORUM
DEC: II. ANNUS I.
MINERAL. VEGETAB.
ANATOM. CHYMIA. BOTANICA.
GERMANIA.
Franco nia
Noriberga
Misnia
M.B. d.B. M.D.
S.R.M.P.M. à Sec.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

MISCELLANEA CURIOSA
SIVE
EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM GERMANICARUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM,
DECURIÆ II.
ANNUS PRIMUS,
Anni M. DC. LXXXII.

Continens

Celeberrimorum Virorum,

Tùm Medicorum, tùm aliorum Eruditorum in Germaniâ & extra Eam

OBSERVATIONES

MEDICAS, PHYSICAS, CHYMICAS,

Nec non

MATHEMATICAS.

Cum

APPENDICE.

NORIMBERGÆ,
Sumptibus WOLFGANGI MAURITII ENDTERI.
ANNO M. DC. LXXXIII.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

POTENTISSIMO
AC
INVICTISSIMO
ROMANORUM
IMPERATORI
LEOPOLDO,
PERPETUO AUGUSTO,
GERMANIÆ,
HUNGARIÆ,
BOHEMIÆ,
DALMATIÆ,
CROATIÆ,
SCLAVONIÆ,
&c.
REGI,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ,
BURGUNDIÆ,
BRABANTIÆ,
STIRIÆ,
CARINTHIÆ,
CARNIOLÆ,
&c.
MARCHIONI
MORAVIÆ,
DUCI
LUCEMBURGI,
ac
SUPER. & INFER.
SILESIÆ,
WIRTEMBERGÆ & TECKÆ,
PRINCIPI SVEVIÆ,
COMITI
HABSPURGI, TYROLIS,
FERRETIS,
KYBURGI & GORITIÆ,
&c. &c.

AUGU-

AUGUSTISSIME
IMPERATOR.

SI faſtis Veterum, horumque certioribus teſtibus nummis fidem damus, in uſu ſolemni erat vota Deo nuncupare pro ſalute Cæſaris Auguſti, Deo, Conſervatori Patris patriæ, non minus ac ſolvere. Fiebat id quotannis, ordine menſium ſtationem priſtinam occupante; ſeorſim verò ſingulo decennio, ſive geſti imperii, ſive ludorum de-

cennalium recurſu, capite velato, togato corpore.

Suſcepit & Academia Naturæ Curioſorum vota hactenus humillima pro ſalute Majeſtatis Veſtræ, & decennio expleto ſolvit jam DEO Ter Optimo Ter Maximo, aliaque de integro ſuſcipit, ſimul ac mutuæ communicationis conventio ſtabilita fuit, uno Veſtræ Majeſtatis auſpicio viſa eſt caput erigere magis ſocietas, & progredi felicibus ſucceſſibus auſus iſte ſcrutandi naturæ arcana, & poſterorum negotium in notandis experimentis curioſis.

Uti Solis vivifici radii torpida hyberno frigore animant germina, ut læta exporrigant folia, & oculorum Panegyri omnigenos parturiant flores, & fructus uberrimos: Sic Veſtræ Majeſtatis gratioſiſſimo nutu incaluere pectora penitiùs, & novis quotannis niſibus induſtrioſus calamus ſuccrevit. Exceptæ Sereniſſimâ manu Ephemerides humillimè toties oblatæ, Auguſtiſſimâ gratiâ indulta confirmatio Legum, pluribus vicibus clementiam ſummam & congiaria tanto largitore digna experti

perti noſtri; verbo, fortunatiſſimè ceſsêre radii Solis Auſtriaci univerſo Collegio & orbi erudito.

Nullis elogiis aſſequi licet gratiæ illam incomparabilis ſublimitatem, nec ſuppetunt, quæ illum exprimant, aut dignè deprædicent verba. Satis eſt, teſtari devotiſſimâ ſubjectione, indignos nos eſſe, toties & tam luculenter in ſtudia noſtra derivatâ gratiâ, deditiſſimos tamen gloriæ Celſiſſimæ Cæſareæ.

Superent nos alii ſplendore & officiis, qui propiùs Auguſtiſſimam intuentur faciem, qui orbis ſaluti invigilant diviſis operis, & in quos reclinant ſe Majeſtatis Veſtræ curæ publicæ. Veneramur & iſta fulgentiſſima orbis & aulæ lumina; largietur tamen indulgentiſſima Pietas Veſtra, ut quamvis infimis reliquorum æqui affulgeant & nobis ulterius radii.

DEO dicati ſunt labores noſtri, dum illa eruere ſatagimus, quæ admirandis dotibus & infinitâ virtute imperſcrutabili ſapientia in terræ viſceribus & mundi totius compendio, homine

condidit æternum Numen. Ubivis præſentem offendimus DEUM, undique noſcendum & laudandum. Obvia tenerioris corporis tot plantarum millia divinam manum exhibent, maximâ varietate, texturâ ſtupendâ, virtutibus inſignisſimis in dies non prius viſa vel cogitata offerentia. Tacemus ex animatorum extiſpicina eruta, & marinorum, mineralium, ac metallorum ſcrutandos profundiores theſauros.

Non metus eſt, aliis quoque in ſocietatem operis venientibus, imò certatim in eundem campum latis non ſuffectura nova, vel colligi ac edi hinc non poſſe lectu digna; inexhauſtum hoc mare eſt, nullis ſeculis ſuppetentibus, nullo ſtudio etiam omnium in univerſum hominum.

Referimus ergò ad aram Majeſtatis Veſtræ hæc noſtra, Auguſtiſſime Imperator, quem in terris coli voluit DEUS ſupremum poſt ſe ſtatorem. Incolumitate Veſtrâ publica ſalus continetur, formidantibus hoſtibus, vel nequicquam impetentibus ſub divino tutamine Cæſaream potentiam.

Glorio-

Glorioſiſſimo exemplo ſervare pacem Germaniæ, vel extorquere armis Suum putat, infenſa ambitioſis belligerandi conatibus, juſtitiam unicè æſtimans, & æquiſſimo moderamine diſpenſans florentiſſimo Imperio. Nemo verò majorem gratiam commodat literis, LEOPOLDO, PIO, JUSTO, FELICI. Nemo noſtros hosce labores potentius protegit, gratioſius ſolatur, intimius fovet.

Uni ergo Tutori Optimo Maximo audemus ſubjectiſſimè acceptum referre Annum hunc primum Decadis ſecundæ, perpetuam nobis humillimè ſpondentes gratiam, quam ſine exemplo hactenus experti ſumus, Deumque precati, ut velit hæc vota ſemper ſolvi, ſemperque ſignari etiam pro Sereniſſimâ familiâ Archiducali, ad paternum ac avitum perennaturæ ſucceſſionis faſtigium æmulâ virtute, laude & excelſis animi dotibus non tam adſpirantibus, quàm natis hæredibus. Largiatur Majeſtati Veſtræ DEUS, quæ olim Chriſtianorum pro Imperatore preces erant, vitam prolixam, imperium ſecurum, domum

tutam,

tutam, exercitus fortes, ſenatum fidelem, populum probum, orbem quietum, quæcunque hominis & Cæſaris vota ſunt, quod nomine Academicæ Societatis humillimè vovet.

Sacræ Cæſ. Majeſt. Veſtræ

Subjectiſſimus Servus,

Academ. Nat. Cur. Præſes d. Argonauta

JOH. MICHAEL FEHR, Phil. & Med. D.
Phyſ. Svinfurt. Ord. Urbisque Prætor Imperialis.

PRO-

PROGRESSUS ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM, CATALOGO PATRONORUM ET COLLEGARUM EXPRESSUS

à

GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO.

Archiatro Ducali Saxonico, S. R. I. Academ. Nat. Cur. Adjuncto, d. HERCULE.

NORIMBERGÆ,

ANNO cIɔ Iɔc LXXXIII.

NAturam ſcrutandam eſſe, & in hujus arcanis rimandum æternum Numen, nemo forſitan negaverit, qui ſe hominem, ad inſtar divinæ mentis conditum meminerit. Emiſſi enim incolæ terrarum in mundum hunc ſumus tanquam in Academiam, ut diſcendo conſeneſcamus, & ſeneſcendo diſcamus.

Hoc ut omnibus in univerſum commune debet eſſe ſtudium, unde *Abderitanus Philoſophus* omnes oportere homines ajebat ἰητρικὴν τέχνην ἐπίστασθαι, *medicam artem noſſe*, tanquam rem honeſtam ſimul & utilem ad vitam, & ex his maximè eos, qui eruditionis ac eloquentiæ cognitionem habent; Ita cumprimis medicos id addecet.

Turpè fuerit miniſtrum domini ſui res vel negligenter tractare, vel inſuper habere, vel neſcire penitus. Medicus naturæ miniſter indignus hoc nomine habendus, ſi magiſtram ſuam non ſectetur improbo labore, nec imbutus ſecretis ulterius provehere ſplendorem hunc dignetur, quo à largitore bonorum omnium dotata eſt.

Nec panſa verò omnia ſunt, licet quàm maximè appareant, multa ſcrutanda reſtant, multa invenienda & excutienda, multa illuſtranda.

Blandiri videmur nobis & applaudere, quod noſtro hoc ſeculo velut è copiæ quodam cornu vaſtum effuſum ſit arcanorum quoddam pelagus; Quod inventa circulatione machinæ corporeæ magis jam pateat ſtatus; quod noviter invento uſu teſtium muliebrium, glandularum ſubcutanearum, & vaſorum lymphaticorum illuſtrato ambitu ratio jam plurimorum reddi queat melior, ut alia taceamus ex anatomicorum forulis pe-

tita. Sic & per chimiam in apricum poſita jam omnia & luce meridianâ patere credibile videtur, ſi non perſvaſum nobis, poſtquam tot novis, & veteribus inauditis armis contra morborum exercitum progredi licet.

Idque adeò animos demulſit, ut vetera jam multis ſordere videantur, ut nec legendæ quidem è ſterquilinio perlæ dignæ habeantur labore, quin unus quisque jam ſuo vivere genio poſſit & nova aſſerta tueri, citra ullius curam.

Sed ſi fateri volumus quod res eſt, æmulari videmur hoc ipſo illos, qui hæreditate amplâ neglectâ ſibi ſoli opes aucupantur de novo, negligentes à majoribus relictos theſauros.

Profundiſſima apud Veteres latet ſapientia, quæ per ſecula quidem barbara paſſa eſt quandam velut eclipſin, eluctata tamen jam novo ſplendore refulget.

Quis non miretur vel unici *Hippocratis* ſcripta vaſtam artem ultra unius hominis ætatem inimitabili dexteritate emenſa. Brevi ſtylo, Laconum more compoſito, multa dicit, & in receſſu condit, ubivis remiſcens, quæ & alio foro non medico ſatisfacere queant.

Inveniant hic Theologi τὸ εὔχεσθαι πρέπον καὶ λίην εἶναι ἀγαθὸν, *orare decorum & valdè bonum eſſe*; JCti, quæ decidere caſus forenſes, naturæ legibus immixtos plurimos queant; Philoſophi ἀδελφὴν ἰητρικῆς σοφίαν, *ſororem Medicinæ Philoſophiam*; Medici verò cumprimis totius artis regulas utiliſſimas. Quis unquam certius prædixit, divino ſene? Quis curioſius obſervavit ſingula ægrorum accidentia? Quis tot arcana reſperſit ſcriptis, ut quoties hunc autorem evolvas, quod diffiteri nefas fuerit, toties diſcedas doctior?

Non mirandum hinc eſt, negari veteribus cognitos morbos quosdam, cujus rei ſcorbutus exemplum ſolus præbeat, à *Coo* luculenter deſcriptus, *l. de intern. affect.* & alibi; Haberi hodiè arcanorum loco, quæ prolixè propalavit idem, aliique doloribus mederi uſtulationem cum artemiſiæ concerptæ lanugine, Moxam vocant peregrino nomine, quod

idem

idem dudum notavit, licet fungos vel ſimilia nominaverit, qui & dentes dolentes non temerè eximendos, ſed cauterio reſiccandos ab affluxu præcepit.

Tacemus rariores obſervationes, quæ ab eo citantur, ut barbatæ fœminæ; hiſtorica quæ in opere & additis occurrunt, qualis locus eſt de Trojano excidio, non eſſe hoc μῦθος *fabulam*, apologum, ἀλλ' ἔργα, *revera geſta*.

Neque opus eſt ad alios excurrere. Suffecerit dixiſſe, reperiri apud veteres quoque quæ hodie ignoramus, vel ſi noverimus, certius longè exinde proficere.

Eſt verò & in his, in quo exerceas ingenium & demerearis publicum; magnus & utilis labor eſt, ſiſtere veterem orbem noſtro, explorare, quæ iſti noverint, illuſtrare, corrigere, expolire. Nec eſt, quod objicias, Criticos in medicinâ excolendâ parum fuiſſe vel utiles, vel felices, malle enim artem hanc experimentis ſtabiliri, quàm locorum parallelorum, quàm aliorum deductione, quæ aliàs laude ſua defraudanda non ſunt.

Demus hoc, aliud ſibi penſum ſumant, aliam mereantur gloriam, reſtituta loca, correctos textus, ſuppleta hiulca & incongruè locata, debeamus illis, vel ſolùm id ſummâ habendum eſt in laude.

Dolendum hac occaſione noſtro hoc ſeculo ceſſari ferè in editione autorum correctiorum & palmam relinqui ſuperiori iſti: Dudum *Hoffmannianâ* ineffabili induſtriâ *Galeni* opera prodire potuiſſent elimata, nitida, in communem uſum concinnè aptata, correcta, dato etiam exemplo, niſi deeſſent, qui obſtetricantem manum denegarent, minus utilibus edendis ſæpè magis intenti. Et gaudendum tamen, privatis ſcriniis ſervari ſeculorum memoriâ dignum opus ab *Excellentiſſimo Helianthho* noſtro, cui ſi *Cornarii* erudítiſſimi & celeberrimi viri, notæ & lectiones variæ accedant, (ſervantur verò eæ in Bibliothecâ Academiæ Salanæ, eleganter ad marginem

 inſer-

inſertæ,) neſcio an dignius ſcriptum ſit, quod communibus ſumtibus imprimatur.

Quin ſtudia iſta medicum apprimè decent, & ſuggerunt largius media, quibus juvari ſi non ars medica, res tamen literaria poſſit.

Reperiuntur & in autoribus non medicis, maximè hiſtoricis obſervationes inſignes, & notatu alia digna, quæ legenti *Platonem*, *Xenophontem*, *Socraticos*, *Strabonem*, *Tacitum*, *Dionem*, *Ciceronem* ipſum & ſimiles alios obveniunt, unde egregiam his colligendis locis operam inſumpſit *Beverovicius*. Ubique invenias, quod animum delectet, vel ſatiet.

Utque hæc ſparſim apud literatos invenias; ita penes medicos literæ apprimè floruerunt, & ab iisdem ſi non excultæ, ſaltim ſervatæ ſunt præ reliquis. Quis Græcam linguam puriorem quam apud medicos, *Coum*, *Pergamenum*, *Paulum*, *Aetium*, *Aretæum*; quis Arabicam elegantiorem, quàm apud *Ebnſinam* invenerit? Mitto Ciceronem medicorum *Celſum*, aliosque Latinos.

Literæ & nummi florentis imperii ſignum ſunt. Barbaris ſeculis cuſi nummi vix reperiuntur, vel pauciores ſaltim, quàm florido magis ſtatu; pauci item libri docti, ſaltim medici, ut ex utrisque ſtatim liceat colligere ſeculi felicitatem. Eandem fortunam cum utrisque experta eſt medicina.

Paucum incrementum fœneratum eſt, fatemur, ad elapſum usque ſeculum, ubi cum vigorem recepere utraque, etiam in medicinam redundavit illa felicitas, ipſique artis cultores eisdem excolendis ſimul dedére operam, artem, literas, & rem publicam demeriti.

Operæ pretium itaque eſt, & hæreditate aditâ frui, & noſtro labore locupletare eandem pro poſteris. Sint priſtina illa imperfecta, perfectionem acceſſione novorum experimentorum expetunt; ſint manca, ſint futilia ſæpè & falſa, ſuppleri, corrigi, expungi deſiderant. Latet & ſub ſordido pallio ſæpè profunda ſapientia. Quin non aſſequimur ſæpè ſub-

limita-

limitatem illam, inſtructiſſimi licèt ſupellectili librorum longè fertiliori. Tectus ſub cortice vili fructus amœnus, ſecreta clauſa ſcientia ſub ſacrario intimiori, clave ſola opus eſt, quâ obtentâ clarior exin lux effulget.

Primus hic labor eſt, occupari in aliis, qui niſi ſuſceptus â viris ſummis ſuperiori ſeculo fuiſſet, mirum quantum caligaremus. Glacie fractâ facilis per vaſtam intercapedinem tranſitus. Delio natatore prævio expedita ſequela eſt. Reſtat nobis ſelectus è mercibus iſtis eruendus, in commodum noſtrum proſtantibus gratis, ſi laborem & ſtudium exceperis, quo ſolo iſtæ veneunt. Reſtant apud Anatomicos exauctoranda, penes Chimicos hyperbolicâ ſuperbiâ & phaleratis encomiis plena probanda, ubivis ſtabilienda firmius, nullibi non expectantia facem pleniorem, & incrementum novum. Conſultum hinc viſum fuit tum aliis, tum Societatis noſtræ Antiſtitibus primis, partiri operas, & certa ſubjecta examinanda ſibi ſumere, conquirere curioſè autorum loca, probare aſſerta, uſum excutere & ampliare, notare digniora, atque adeò quæ ſparſa extabant, culmina in faſciculos digerere, aptare experimentis, factâque largâ meſſe, ciſtas adornare fœcundas, additis pro unius cujusque modulo aliis ad rem aptis, etiam παρεκβατικῶς.

Hæc cum publicè legenda extent monumenta, non laudabimus latius. Viſum verò paulò longius hoc fuit inſtitutum, & poſſe præter id ipſum, ſatis commodum & laudabile, aliam quoque iniri viam, referendo quaſi in faſtos ſeu Ephemerides, quæ hinc inde obſervatu digna occurrerint, conferente pro lubitu unoquoque ſymbolam; unde annuâ velut operâ hiſtoria medica noſtri temporis creſcere cœpit.

Ut ut verò objici quædam viſa ſunt partim à malevolis, partim ab amicis, aliis molem, aliis non ſatis curioſa immixta, aliis, in priori præſertim inſtituto, colligendi licet improbum, minus tamen utilem laborem culpantibus, faſtidientibus, multis interim magnis viris nondum in ſocietatem ſaltim operæ

&

& laboris hujus venientibus; mitius tamen videntur interpretanda ſingula.

Nullus labor eſt in quo non deſiderari quædam poſſint, quique omnibus ſit ad palatum. Pro captu lectoris habent ſua fata libelli. Sunt, quorum eruditionis faſtigium non aſſequuntur omnia æquè; ſunt, quibus omnia nova, ſunt, quibus noſtra ſordent, extera ſaltim grata obveniunt, & nemo non multum fœtus ſuos amat, præ aliis, & ſibi ſæpè mentitur.

Pluribus opinio inhæret, poſſe majora expectari à Collegio, nondum ſatisfacere iſthæc orbi erudito. Sed velim illos cogitare illud Cyri apud *Xenophontem*: οὔτε γὰρ ἅρμα δήπου ταχὺ γένοιτ' ἂν βραδέων ἵππων ἐνόντων, *nequit eſſe currus celer, in quo equi tardi ſunt.* Abſque jactantiâ tamen dici poſſe putaverim, eſſe aliquid præſtitum à Germanis, additum eſſe non minimum arti momentum in iſtorum his lucubrationibus, quod laudem mereatur maximam ſaltim in medicinâ noſtrâ.

Abſit, ut alios ſpernamus, veneramur potius merita quorumlibet; liceat verò & nobis uti noſtrâ fortunâ, ut ſi non numerus ſumus, tamen & hic Deos eſſe monſtremus.

Commune vitium eſt, vitia magis ſeligere, quàm prædicare bona, in ſcriptis aliorum errata ſi quæ ſunt, eruere vel fingere quoque, publico ſarcaſmo excipere, autoresque benè meritos aliis deridendos propinare nullâ habitâ ratione præſtitorum nobiliorum, cum potius laudanda hæc fuerint, illa mittenda, communis hæc ſolet eſſe gratia ſcriptorum. Noſtrum eſt, citra liticulas illas vel nominis quoque innocuam uſuram, quæ aliquibus viſa fuit indecens, ſtrenuè naturæ ſcrutinio incumbere, & meliora fata expectare, favente ſacratiſſimo Imperatore *LEOPOLDO*, cujus Auguſtiſſimæ Majeſtatis gratia tanto modeſtius uti debemus, quanto pleniorem experimur.

Nunquam ſanè in medicinâ quoque noſtrâ vanæ velitationes, refutationes, ſugillationes publicæ aliquid contulere boni, odimus iſta omnia & potius, occaſione *Catalogi Dnn. Patrono-*

trono-

tronorum, Fautorum, Collegarum, conſultum duximus, & inſtituti noſtri rationem denuò exponere, & non ſolùm ſubjectiſſimè ulteriores Solis Auſtriaci gratioſiſſimos radios nobis exorare, ſed & officioſiſſimè honoratiſſimorum reliquorum virorum incluta nomina invitare, ut vel ſuggerant media, vel conferant, quæ digna judicent, vel faveant ſaltim honeſtis conatibus; noſtros verò ipſos laudare, ut in ſtudio ſuo pergant, monere, ut ſtrenuè ampliùs parturiant nova incrementa.

Obſtacula non pauca ſe obtulêre hactenus, quo minus majores adhuc fructus edere potuerit ſocietas, & majori effulgere ſplendore, diſtantia locorum, quibus diſſiti Collegæ degunt, defectus mediorum publicorum, ſumtibus non aliis quàm privatis ſuppetentibus, quos ſi largirentur Mæcenates, huic ſaltim vel illi, ſi non omnibus, provehi longius ſanè Argo hæc potuerit.

Illum interim defectum amicum per literas initum commercium aliquo modo ſupplere poteſt, hunc erogandi promptitudo, amore juvandi proximum & poſteritatem etiam mediocris æris. Publici Eleemoſinarii ſunt Medici, digni hinc, quibus vel hoc nomine ubivis concedatur diſpenſatio propria, vel ſelectiorum tantum medicaminum, unicum hujus rei remedium, potiſſimum incrementi artis præſidium.

Præter hæc candor animorum non parum conferre poterit, eorumdemque concordia, hæc enim ut in nummis olim in militum laudem prædicabatur, non minus reipublicæ literariæ ponderis addere apta nata eſt. Concordia inquam, candor, modeſtia Curioſorum, tanquam vincula ſocietatis, citra ullum reſpectum conditionis, religionis, ambitionis. Unanimis eſt intentio, juvare publicum, ſcrutari naturam, ampliare nota, eruere incognita, luci ſiſtere arcana.

Hoc fine & aliis patet accedendi promta via. Quin invitamus ſubmiſsè, devotè, amicè, officiosè, velint favere Magnates gratioſiſſimi, protegere, juvare. Suſtineant conferre alii, ſi non ut Collegæ, tamen ut Patroni, ut Fautores, ut amici,

quæ huc faciunt; inquirere ſinguli, quibus id cupido eſt, nobiscum.

Quid glorioſius hoc ipſo ſummo beneficio eſſe poteſt, juvare literas & imprimis naturæ ſeu antiſtites & ſcrutatores, ſeu ſervos ſolum? Nil terrenos hos DEOS magis æternitati commendat, ac ipſa hæc gratia, nil immortalitatis encomiis magis induit hâc liberalitate.

Nullum eſt enim, *verbis C. Plin. Sec. panegyr. Trajano dicto p.m. 12.* magno Principe, immortalitatemque merituro, impendii genus dignius, quàm quod erogatur in poſteros. Demerentur hoc ipſo benefici hi altores & nutritii humanum genus, rempublicam florentem reddunt, DEO O. M. ſimiles ſe maximè oſtendunt redduntque.

Nec honorificum magis quicquam cogitari poteſt, quàm in amœnis naturæ theatris oculorum, quin mentium panegyri venerari Divinum Numen.

Quot herbas decerpimus, quot mineras ſcrutamur, quot viventium inquirimus varietatem & viſcera, tot hymnos DEO canimus. Eſt hæc & ſummorum regum aliorumque potentum orbis luminum cura, delectari chimicis ſpeculationibus, experimentis, arcanis. Nullum aliud præmium ſit, quàm laudis & gloriæ, quid quæſo excelſius? Ne hoc quidem detur, ſatis eſt occupari in divinis hisce rebus. Voluit Deus & in Cœlo celebrari, & in terra agnoſci, ubique præſens eſt divinitatis jubar, nullibi non elucet & ad ſe vocat.

Et niſi eò animum appellamus & ſpectatores agamus potius quàm actores, ſanè & illa, quæ poſſidere videmur, perdemus, & quibus beatiores nos putare poſſemus, carebimus. In perpetuo motu eſt natura, perpete etiam ſtudio inveſtigari amat. Niſi Indias adiremus occidentales, quas vocant, brevi cum veteribus obliterabitur denuò novus ille orbis, Columbo detectus. Si non indies acceſſio quædam fiat, retrò ſublapſa ſcientia hinc è Democriti quaſi puteo arceſſenda fuerit, extricanda labyrinthis, eripienda è barbarie conſequente.

Contra

Contra ea, ſi ſedulo hanc calcemus ſemitam, inſiſtentes veſtigiis Veterum & Recentiorum, & quaſi per manus παρὰ τὴν τῶν ἀλλήλων διαδοχὴν tradamus accepta, porrigamus lampada, quæ non exinde in communem rem redundabunt commoda? Brevior ubique ſe oſtendet via, facilior methodus, felicior praxis, uſus & ambitus major. Non aliter ac fontes hauriendo non exhauriuntur, ſed lætiori ſcaturigine exiliunt vividæ inde magis aquæ; eodem modo quò plus ſunt potæ, plus ſatiabunt hæ aquæ.

Nec caret hæc ipſa opera ſuis deliciis, varietas inventorum quem non delectat? Quis non audito novo opere, compendio recenti, artificio & ἐγχειρήσει delectetur & gaudeat? Exorientes indies novæ gazæ locupletis naturæ ſingularia præmia inveſtigantes continuo delectant.

A ſucceſſu hinc felici, emergente etiam ex curioſâ mixturâ eleganti Tincturâ, animus non immeritò delibuitur inſigni dulcedine. Adeò pulchra ſunt nova, adeò grata, ut vel eo nomine compenſent omne inquirendi ſtudium laborum exantlatorum tædium, ſumtuum moleſtias.

Et tanto quidem minori operâ acceſſionem inventis fœnerare licet, quantò magis obvia ſunt naturæ regna, & ubique ſe offerunt occaſiones benè merendi publicum.

Tacemus quæ in botanicis digerenda, quæ in phyſiologicis extricanda & ſtabilienda, quæ in praxi firmanda; vel aliud agendo ſæpe ſe ſiſtunt, modo attendas, curioſa. In mineris multa adhuc ſcrutanda reſtant, effodiuntur opes, irritamenta laboris hujus.

Subterraneæ cellæ rarius à curioſis luſtratæ, & ſæpe magis in animo generatio metallorum efficta hinc inde legitur, quàm in ſacris illis cryptis verè fieri ex variis experimentis colligere licet. Sunt in corpore quoque noſtro & brutorum, quæ ignoremus. Plures in eodem glandulas extare, quàm quis cogitet, vel credat, quod *Fallopius* ſuo ſeculo ſcripſerat, hodiè inveſtigatum ſic ſatis claret. Sin mobile illud perpetuum ſcrutari mens

 ſedeat,

ſedeat, quomodo ejus beneficio continuo rotetur ſanguis & tota vegetetur machina, latiſſimus erit campus inquirendi, & exercendi ingenium.

Quin in aulis, in muſeis, velut fornicibus quibusdam naturæ merces expoſitæ accuratiorem deſiderant luſtrationem. Ad exteros excurrentibus fuerit inquirendus nativorum ibidem & arte factorum proventus; domi quoque eſt, quod indages. Plurimis utimur, quæ adhuc dum, unde ſint, non novimus, quod exemplo benzoes, camphoræ (quam ex radice cinnamomi noviſſimè arceſſunt ſcriptores) terræ Japonicæ, boracis ipſius, ut alia mittamus, eſt quàm clariſſimum.

Sic ſal ammoniacum, quod per aliquot ſecula in Officinis deſideratum eſt, Puteolis ex Italiâ magnâ copiâ parabile eſt, & longè magis ſpiritu, quem artificiali, experimento noſtro, contra fundit, ſummè urinoſo & ſubtiliſſimo commendabile.

Idem verò & ex alumine, floribus elegantiſſimis & puritate enitens parari facile poteſt, unaque ſpiritus aluminis acidus eximius egregia ἐγχειρήσει effici, modò cum eodem crudo cap. mort. à deſtillatione ſpiritus ſalis reſiduum propellere per Retortam ſuſtineas, uti alias acceſſu calcis vivæ urentiſſimus urinoſus ſpiritus ex eodem funditur.

Conſimili quoque artificio ſpiritus vitrioli viridis in copia haberi poteſt, qui per phiolam quoque rectificando, aſcendit, in uſus plurimos aptandus, unaque, paucarum horarum labore, ſpiritus ejusdem ſiccus, butyroſus quaſi, obtinetur, quod vel verbo indicaſſe hoc loco ſufficiat in exempli vicem. Nimirum viſcedo in alumine major, & in vitriolo minor, ἀναθυμίασιν prohibet, unde factâ diſſociatione, quod hactenus negleximus, compendium laboris habetur, idque impetratur, quod cœteroqui vix credas, vel pro non ente habeas. Sic decantata hodiè Tinctura martis ſolaris extemplò longè pulchriori veſte ornari poteſt, modo eidem, prout ex minera vitrioli Haſſiacâ, ad aërem collabente & pulverata,

cum aquâ ror. majal. in liquorem ex flavo fuſcum ſolutione extracta eſt, parum vel q. ſ. de arcano tartari affuderis. Ita enim in momento color rubicundus eidem conciliabitur, & longe gratior priori, longè viribus quoque anteferendus liquor emerget.

Quis non delectetur tam inopinâ μεταμορφώσει; quis non voluptatem capiat ab adauctis cum colore viribus, ut adeò & proſit eminentius medicamentum & gratius ſe commendet colore. Idem verò in quàmplurimis aliis largo fœnore obſervare licet, modò ex receptâ parœmia nunquam otioſi velimus his inſiſtere vel notare plura, vel non negligere ſaltim.

Sic quoque in bello ipſo, in omnibus mundi angulis uberrima exiſtit anſa, largiſſima materia ſpectandi, rimandi, notandi, & in uſus humanos vertendi arcana.

Cum itaque non id opus ſit unius hominis, nec unius loci, vel ſumtuum, nemo non, opinamur, plauſu proſequetur, vel benevolo affectu ſociatum noſtrum ſtudium finem tam honeſtum, tàm jucundum laborem, tàm facilem, aſt neceſſariam tamen operam.

Εἷς ἀνὴρ ὀ πάνθ' ὁρᾷ, plus vident oculi, quàm oculus, mutuæ operæ facilius abſolvunt & felicius peragunt cœpta.

Commune id nobis eſt cum aliis Societatibus variis in & extra Germaniam, ſingulis eò annitentibus, quò excolere magis artes, linguas, ſcientias poſſint. Tantò faventiores ergò ſperamus nos habituros omnes & ſingulos, quo alacriores in naturæ & artis penetralibus inveſtigandis deprehendimur.

Neque enim ſeorſim ſolùm unusquisque pro ſuo modulo ſatagit eruere, expolire, invenire quædam, ſed & conjunctim, factâ communicatione, longè rectius & felicius procedi poteſt. Concordia & commercium literarum, vinculum quaſi ſocietatis eſt. Tentatum tale quid fuit ſub hujus ſeculi initium à fratribus roſeæ crucis dictis, ab aliisque quoque pro-

 poſita

poſita ſimilia Collegia, ſed brevi exſpiravit prius illud inſtitutum, & in fumum abiit, alterum vero non ſucceſſit.

Non tectis latitare nominibus noſtrum eſt, multo minus illicitis occupari artibus, venditare ampullas & ſesquipedalia verba, illudere alios, falſa pro veris exhibere curioſis indagatoribus. Si quæ ſecretiora ſuis adhuc conduntur loculis, ſpes eſt, eadem quoque commodo tempore proditura in publicum.

Odimus verò aliàs illud ſcribendi genus, quo curati leguntur epileptici, febricitantes, dyſenterici aliive pulvere anonymo, arcano non revelando, ſpecifico ſoli autori cognito. De hoc ſive dubites ſive minus, perinde fuerit; Non timendum eſt æquè luci expoſita vileſcere, quin auſim dicere hoc pacto ſæpe minus attendi ſolis dignis, & accuratioribus ingeniis imitantibus & intelligentibus utilitatis ambitum & applicandi modum.

Utcunque fuerit, laudabile magis eſt, cedere in communem notitiam, & aliorum uſui inſervire, quæ primus deprehenderas, quàm ſepeliri tecum, quàm ſpei promulſide factâ deludi alios, vel multum dicendo nihil dici. Spreta etiam in tempore gloria ſæpè cumulatior redit. Et quid glorioſius quàm publicum edere φιλανθρωπίας monumentum, ære quovis perennius?

Idem de ſecretiori Chimiâ valet. Sanè ſuſpicionem in ſe derivant φιλαυτίας, qui in editione ſcriptorum Philoſophicorum horum, ut vocant, obſcure ſcribunt, ut mitius dicam. Condonabunt enim lectoribus, ſi adeptos illos non credant, præcipuè cum ipſi in eâdem navi vecti aliis ſibi invicem inſultent. Majorem laudem merentur, qui ex noſtro quoque ordine ingenuè in hæc arcana inquirunt, & Chimiam ſpecialiſſimam ſtabilire & in artis formam redigere geſtiunt.

Sed tempus eſt, ut de propoſito ſcriptionis hujus ſummatim quædam repetamus.

Catalogum edi opus fuit viſum, ut in collegium cooptatis

tis innoteſcat, quibus cum eandem decurrunt metam, ut alii ipſique exteri, quorum aliqui id flagitare viſi ſunt, de Sociis, de progreſſu & incremento Academiæ certiores reddantur.

Quodque primo loco memorandum erat, ut Patroni & Mæcenates debitâ affecti gloriâ noverint, quàm ſanctè, quàm officiosè eorum memoriam alere & ad poſteritatem transſcribere noſtrum ſit.

Servet Deus Optimus Maximus *Auguſtiſſimum Imperatorem*, & munificentiſſimè rependat abundantiſſimè locatam in Societatem noſtram gratiam. Supplicamus verò porrò PIETATI, VIRTUTI, CLEMENTIÆ, LIBERALITATI AUGUSTI, clementiſſimè porro fovere eandem dignetur, ut FORTUNA redux Germaniam noſtram ditet, ac gratioſiſſimi Auſtriaci Solis radii univerſum orbem literarium & præſertim noſtrum hunc ordinem adſpirent. Vota pro ſalute & incolumitate Domus hujus Sacratiſſimæ quotannis, vota publica, vota pro AUGUSTO, vota pro AUGUSTA, vota pro PRINCIPIBUS JUVENTUTIS ſuſcipiemus, certi ſpem publicam, gloriam ſeculi, reſtitutorem reipublicæ, conſervatorem ſtudiorum, Patrem patriæ, Cæſarem, quàm diutiſſimè felicitatem tempori huic fœneraturum, ut vivus æternitatis ſubſtantiâ indutus ad ultimum orbis terminum deprædicetur.

Vivet in oculis noſtris Imperator, vivet in mentibus noſtris, vivet apud poſteros cum Domo Auſtriacâ, domo æternâ, gloria LEOPOLDI ſempiterna.

Veneramur etiam votis Sereniſſimos & Potentiſſimos alios orbis noſtri Proceres, qui tanquam Jovis adſtites hæc inferiora irradiant ſuâ gratia, ſplendore ſuo univerſum orbem illuſtrantia, famâque utramque ſolis domum pervagantia cœli Europæi ſidera.

Glorioſas ſtatuas erigemus Illuſtriſſimo PROTECTORI, qui perpetuam reddere Cæſaream gratiam nobis dignatus eſt, qui patrocinio ſuo Academiæ nova augmenta ſpondet, & univerſos ac ſingulos in naturæ ſacraria autoritate ſuâ comitabitur.

Soſpitet

Soſpitet hunc nobis æternum numen, cujus triumphos pleno ore ebuccinat fama, cujus heroica facta æternitatis jam faſtis inſerta, & poſteris, ſi qua futura, ſeculis commendata ſunt.

Non adverſa ſunt literarum & armorum commercia, unde Pallas armata celebratur, nec ignotum eſt Martis ſidus, & armis & Medicis præeſſe. Quin ſi illa auferas, tu tamen abſtuleris, ſi arma abſint protectoria, ſilent Muſæ & hoſtium expoſitæ injuriis ad internecionem properant.

Exoſculemur ſubmiſsâ devotione gratioſiſſimum patrocinium. Inveſtigemus hoc auſpicio almam matrem diverſis ſcriniis theſauros ſuos occulentem.

Promit terra dotes ſuas, & fœcundo proventu oſtentat inſtrata germina. Nemora quotannis vireſcunt, animantur in novos fructus arbores, prata & tempe oculorum panegyri ſtellas meditantur. Ubique mirabilis eſt natura, ubique admirandus ſupremus naturæ conditor. Spectemus hæc cimelia, miremur nitorem, rimemur arcana, prædicemus & eruamus virtutes. Tot Deo canemus laudes, tot hymnos reſonabimus, quot plantas curioſè luſtrabimus.

Luſtratæ ſunt hactenus vegetabiles hæ gemmæ à nonnullis noſtri ordinis, plurimæ ſcrutandæ reſtant. Nec ſuperficietenus ſe offerentibus contenta natura, quæ ſubtus occulit, attendi quoque vult, ut in viſcera terræ demittamus oculos & animum curioſos, ut ſubterraneam officinam adeamus, omne mineralium genus, metallica & hiſce affinia evolvamus, non tantùm quomodo provehantur ſingula, qua ratione aliud ex alio coquatur, nutriatur, reſultet, & hinc in communes uſus cedat divitiarum, utenſilium & arte factorum, ſed imprimis quoque, ut ſe commendent ſingula in morborum perniciem, corporis humani ſalutem, animi delectationem.

Tantò digniora ſunt hæc arcana, quanto firmioribus clauſtris ſigillata. Viſitur hic velut cœlum quoddam corporeum,

ſaturnia regna, jovialis benignitas, martiale robur, ſolaris ſplendor, venerea pulchritudo, lunare decus.

Hîc Dii minorum gentium ſpectandi, hîc terrarum, ſulphurum, bituminum, ſalium varia genera; hîc venena quoque indaganti auſcultant, quorum non tam virus quàm virtus eximia eſt.

Et quis enumerandis his ſufficiat? quis prædicandis par eſſe queat.

Tacemus animalium infinitam ſobolem à maximo elephante ad minimum usque acarum, marina monſtra, & his juncta nullibi non naturæ rarithecia, latitant & condita ſunt. Locus quicunque aliquid ſuggerit ſcrutantibus, modò aquis immerſa eruenda ſe ſiſtant, modò cavernis incluſa ad ſe invitant oculos, quin maxima ſæpe ſunt, ubi minima putes.

Nec tam invida eſt natura, ut ab hoc divite copiæ cornu arceat amantes, ut nusquam egena eſt, ita ubique liberalis, ubique ſparſæ gazæ, nullibi exhauriendæ.

Annuat æternum Numen conatibus tàm laudabilibus, florentem ſervet Academiam, incrementa largiatur, Patronos ſuſcitet, aptet mentes noſtras, ut dignè eruamus ſingula, & ad ſeros usque nepotes derivemus uſum. Jenæ Cal. Martii, 1680.

Qui quondam fuerat PRÆSES *noſtri ordinis, eheu!*

Sereniſſimus Princeps ac Heros, DN. DN.

RAYMUNDUS, Sac. Rom. Imperii Comes De Montecucoli, Dominus in Hoenegg & Juppendorff, Aurei Velleris Eques, Sac. Cæſar. Majeſt. Conſiliarius Intimus, Camerarius, Conſilii Aulico-Bellici Præſes, Generalis Locumtenens, Campi-Mareſchallus, Rei Tormentariæ ſupremus Præfectus, Equitum Colonellus, Jaurinenſis Præſidii ac Confiniorum Generalis, PR. grat. &c.

Jam nunc æthereâ ſede beatus ovat.

SYLLABUS PATRONORUM ET FAUTORUM ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM.

EMINENTISSIMUS ET CELSISSIMUS PRINCEPS AC DOMINUS

DN. ANSELMUS FRANCISCUS, S. Sedis Moguntinæ Archi-Epiſcopus, S. R. I. per Germaniam Archi-Cancellarius ac Princeps Elector &c. &c.

Daniel Angelus, Com. Odoardi de Pepolis in Italia Archiater.
Sylv. Samuel Anhorn, Phyſ. Sangallenſis.
Wilhelm. Becker, S. Cæſ. Maj. Perſonæ & Aulæ Medicus.
Jacobus Barnerus, Medicus Elbingenſis.
Eraſmus Bartholinus, P. P. Hafnienſis.
Laurentius Bellinus, P. P. Piſis in Hetruria.
Martinus Bernhardi, à Bernitz, Regis Polon. Archiater.
Olaus Borrichius P. P. Hafn. & Med. Regis.
Franciſcus Bouchardus P. P. Regis Hiſp.
Dn. Michaël Bohemus à Behmenfeld, Burggravius Reg. Gedani.
Jacobus Breynius, rerum Naturalium ſcrutator ſingularis Ged.
Joh. Rudolph. Burckhardus P. P. Baſilienſis.
Joh. Butz, Phyſ. Geislingenſis.
Petrus à Caſtro, Ducis Mantuæ Archiater.
Alhard. Hermann. Cummius Brunſvic. Duc. Archiater.
Joh. Antonius Clotzius, Phyſ. Buzbacenſis,
Andreas Cnöphelius, S. R. Maj. Poloniæ Archiater.
Timotheus Clarcke, Med. Londin.
Juſtus Cortnummius, P. P. Soravienſis.
Wenceslaus Dobrzensky de Negroponte P. P. Pragenſis.
Johannes Dolæus, Archiater Naſſovienſis.
Caſpar Feldner. Pr. Uratislav.
Joh. Chriſtian. Frommann P. P. Coburg. & Med. Provinc.
Martinus Fogelius, Pract. Hamburg.

Regne-

Regnerus de Graef. Phyſ. Delphenſis.
Sigismundus Graſſius, Phyſ. Suidnic. Sileſ.
Cæſo Gramm. P. P. Kilienſis in Holſ.
Nicolaus Hermannus Grimm, Practicus Indiæ Orient.
Ludovicus Hammer, Phyſ. Dantiſc.
Auguſtinus Hermannus, P. P. Erfurtenſ.
Benedictus Hermannus Medicus Auguſt.
Matth. Franciſcus Hertodius, Med. Prov. Morav.
Dn. Hiarne, Comitis de Tott Archiater.
Mauritius Hofmann P. P. Altdorffinus.
Joh. Cornel. Hönn, Ph. Norib.
Fridericus Huldenreich, Phyſ. Esling.
Friderich Ferdinand Ilmer à Warttenberg, P. P. Viennenſis.
Athanaſius Kircherus, S. I.
Adamus Abrahamus Kochanski, S. I. / Adamandus
Alphonſus Kohnius, Phyſ. Ulmenſis.
Joh. Kunckelius, Chymicus inſignis.
Fridericus Lachmund, Phyſ. Hildeſienſis.
Joh. Laurentius Lælius, Phyſ. Onoldinus.
Joel Langelottus, Holſat. Duc. Archiater.
Samuel Ledelius, Med. Grünberg. & Med. Provin.
Chriſtophorus Lipſtorpius, Stadæ Phyſ.
Daniel Ludovicus, Archiater Saxo-Gothanus.
Ericus Mauricius, Aſſeſſor Cameræ Spirenſ.
Maiganquetz, Epiſc. Baſil. Archiater.
Julius Wilhelmus Mannagetta, 3. Imp. Rom. Archiater.
Zacharias Mannagetta, Phyſ. Znaymenſ.
Philippus Marcus Marci, Med. Provin. Saxo-Goth.
Juſtin. Ortolph. Marold, Phyſ. Schleuſingenſis.
Joh. Wolffgang Mögling, Phyſ. Pforzheim.
Chriſtianus Nitzke, Forſta-Luſatus.
Joh- Matthias Neſter, Archiater Beruthinus.
Carolus Offredi, Medicus Patavinus.
Heinricus Oldenburgius; Illuſtr. Soc. Angl. Secretarius.

Friedericus Ortlobius, Phyſ. Uratisl.
Joh. Jacob. Parſenius, Med. Hamb.
Joh. Paterſon Hayn, Phyſ. Eperienſ.
Joh. Pilas, S. Cæſ. Maj. Cameræ Chirurgus.
Joh. Jacob Piſani, Pr. Viennenſ.
Antonius de Pozzis, S. Cæſ. Maj. Medicus.
Carolus Raygerus, Phyſ. Poſonienſis.
Vitus Riedlin, Phyſ. Auguſt.
Petrus Rommelius, Poliater Ulmenſis.
Jacobus Rothius, Practicus Baſilienſis.
Chriſtianus Rudnicius, Pract. Gedan.
Henr. Samſon, Med. Lond. Angl.
Joh. Baptiſta Scaramucius.
Joh. Theodorus Schenckius P. P. Jenenſ.
Sebaſtianus Scheffer, Phyſ. Mœno-Francofurt.
Joh. Schmidius, Phyſ. Gedan.
Lucas Schröckius, Sen. Phyſ. Auguſt.
Simon Scholtzius, Phyſ. Thorun. S. R. M. Pol. Med.
Heinricus Screta à Zavorzitz, Pract. Schafhuſ.
Georgius Segerus, S. R. M. Pol. Med. Phyſ. Gedan.
Petrus Specht, R. M. Svec. Med.
Chriſtoph. Seliger, Phyſ. Sittavienſis.
Joh. Georg. Sommer, Archiater Arnſtadio-Schwarzeburg.
Joh. Chriſtoph. Sturmius, P. P. Altdorf.
Philipp. Thalducci à Domo, architect. mil. per Bohem. Præfectus.
Gothofredus Thileſius, Phyſ. Uratislav.
Joh. Frid. Treubler, Svinfurt. Phyſ. Berg. in Norwegia.
Simon Aloyſius Tudecius de monte Galea, Med. Prag.
Erhardus Weigelius, Matheſ. Prof. P. Jen.
Joh. Jacob Wepfer, Phyſ. Schafhuſ.
Daniel Winckler, Arch. Ligio-Bregenſis in Sil.
Joh. Ludwig Witzel, Phyſ. Francofurt.
Laurentius Wolffſtrigel, P. P. Viennæ.

CATA-

CATALOGUS

S. R. I. Academiæ Naturæ Curioſorum Collegarum omnium, cum Nominibus, Agnominibus & tempore Receptionis.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
1	Joh. Laurent. Bauſch, Svvinf. Acad. Nat. Curioſ. Fundator & Præſes I.	Jaſon	Phyſ. Svvinf.	1652.
2	Joh. Michaël Fehr, Kittinga Francus, Acad. Nat. Curioſ. Adjunctus I. jam Præſes II.	Argonauta	Phyſ. Svvinf.	52.
3	Georg. Balthaſ. Metzger Svvinf.	Americus	P. P. Tubing.	52.
4	Georg. Balthaſ. Wolfart Svvinf.	Alceus	Pract. Svvinf.	52.
5	Chriſtoph. Keiling Islebienſis.	Æſon	Phyſ. Isleb.	52.
6	Valentinus Andr. Mollenbrock Erffurt.	Pegaſus	P. P. Erff.	52.
7	Gregorius Horſtius Ulmenſ.	— —	Phyſ. Ulmenſ.	52.
8	Joh. Pfautz Ulmenſ.	— —	Med. Ulmenſ.	52.
9	Conrad. Theod. Lüncker Marpurg.	— —	P. P. Marpurg.	52.
10	David Wilhelmi Baccharac.	— —	Phyſ. & P. P. Bern.	52.
11	Andr. Wolffius Jenenſ.	— —	Phyſ. Smalcald.	1653.
12	Joh. Martin. Uhlius Svvinf.	— —	P. P. Sleuſing.	53.
13	Alb. Conrad. Langenauer Uffenheim.	— —	Phyſ. Weidenſ.	53.
14	Nicol. Balthaſ. Merz Herbipol.	— —	P. P. ibid.	1654.
15	Joh. Daniel Horſtius Gieſſenſ.	Phœnix	Arch. Francof.	1655.
16	Joh. Adam Stoer Herbip.	— —	P. P. ibid.	1656.
17	Philipp. Jacob. Sachs Uratislav. A. N. C. Adj.	Phoſphorus	Phyſ. ibid.	1658.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
18	Joh. Deutſchlender Frauſtad.	— —	Arch. Polon.	1661.
19	Leonhard Urſinus Norimberg.	Zephyrus	P. P. Lipſienſ.	61.
20	Elias Schmidt Haslac. A. N. C. Adj.	Phaëton	Phyſ. Svvinf.	61.
21	Joh. Andr. Grabe Mulhuſ.	Cephalus	Phyſ. Erff.	61.
22	Joh. Jacob Sauer Palatin.	— —	Phyſ. Herbip.	61.
23	Joh. Philipp. Deisler Svvinf.	— —	Phyſ. Sulan.	61.
24	Joh. Jacob Wittig. Erff.	— —	P. P. Erff.	61.
25	Georg. Chriſtoph. Petri Erff.	Achilles	P.P. Erff. Arch. Mog.	1662.
26	Jacob. à Typſma Harlem. Friſius.	— —	Phyſ. Leoward.	1663.
27	Hieron. Conrad. Virdungus ab Hartung. Marp.	Meliſſus	P. P. Herbip.	1664.
28	Paulus Amman, Uratislav.	Dryander	P. P. Lipſ.	64.
29	Joh. Daniel Major Uratislav. A. N. C. Adj.	Heſperus	P.P. Chilonien.	64.
30	Chriſt. Frider. Garman Martisb.	Pollux	Phyſ. Chemnic.	1668.
31	Jeremias Rhoetius Arſtad.	Caſtor	Phyſ. Arnſtad.	68.
32	Joh. Rudolph. Camerarius Tubingenſ.	Hector	Phyſ. Tubing.	68.
33	Heinr. Vollgnad, Uratislav. A. N. C. Adj.	Sirius	Phyſ. Uratislav.	1669.
34	Joh. Jæniſius Uratislav.	Arcturus	Phyſ. Uratislav.	69.
35	Joh. Chriſtian Mackius, Cob.	— —	Phyſ. Schneb.	69.
36	Michaël Ettmüller Lipſ.	— —	Fac. Med. Aſſeſſ. Lipſ.	1670.
37	Joh. Ferdinand Hertod à Todenfeld Morav.	Orpheus	Phyſ. Brunn.	70.
38	Joh. Georg Greiſelius Viennenſ.	— —	P. P. ibid.	70.
39	Georg. Sebaſtian Jungius Viennenſ. A.N.C. Adj.	Podalirius	Arch. Cæſar.	70.

40. Salo-

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
40	Salomon Braunius, Chilon. Holſat.	— —	Phyſ. Biberac.	1672.
41	Paulus de Sorbait, Belga.	Machaon	Arch. Cæſ.	72.
42	Gottlieb Georg Schramm, Frauenſtad.	— —	Phyſ. ibid.	72.
43	Melchior Friebe, Friedland. Sileſ.	Cleander	Phyſ. Præf. Hayn.	72.
44	Georg. Wolffg. Wedelius, Luſatus, A. N. C. Adj.	Hercules	P. P. Jenenſ.	72.
44	Joh. Sculcetus Norimb. A. N. C. Adj.	Perſeus	Phyſ. Norimb.	72.
46	Georgius Francus, Naumburg.	Argus	P. P. Heidelb.	72.
47	Joh. Georg. Elsner Uratislav.	— —	Phyſ. ibid.	1673.
48	Gottfried. Schubart, Uratislav.	— —	Phyſ. Breg.	73.
49	Gottfried. Chriſtian. Winckler Breg.	— —	Phyſ. ibid.	73.
50	Chriſtianus Adolph. Balduin, Dobela Miſnic.	Hermes	Præf. Hayn.	73.
51	Matthias Tilingius Jevera Friſ.	Zephyrus	P. P. Rinthel. & Arch. Haſſ.	1674.
52	Salomon Reiſelius Hirſchberg.	Amphion	Phyſ. Worm.	74.
53	Joh. Sigmund. Elsholtz Berlin.	— —	Arch. Brand.	74.
54	Caſp. Theophilus Bierling Lipſ.	— —	Phyſ. Magd.	74.
55	Ehrnfried Hagendorn, Gorlitz.	Pegaſus II.	Arch. Sax. Görl	74.
56	Dn. Chriſtian. Auguſt. L. B. à Frieſen.	Jaſon II.	— —	1675.
57	Chriſtianus Mentzelius Fürſtenvvald.	Apollo	Arch. Brand.	75.
58	Caſpar. Marchius Stettino-Pomeran.	— —	Arch. Brand.	75.
59	Chriſtianus Franciſcus Paullini Iſnacenſ.	Arion	Arch. Corbej.	75.

60. Joh.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
60	Joh. Laurent. Fehr Svvinf.	— —	Med. ibid.	75.
61	Joh. Petrus Prückelius Ratisb.	— —	Phyſ. Ratisb.	75.
62	Joh. Georg Trumphius Goslar.	— —	Phyſ. Goslar.	1676.
63	Gothofred. Sculteтus Uratislav.	— —	Phyſ. ibid.	76.
64	Georg Hieron. Welſch, Auguſt.	Neſtor	Phyſ. Auguſt.	76.
65	Rudolphus Wilhelmus Kraus, Naumb.	Tiphys	P. P. Jenenſ.	76.
66	Georg. Abraham Merclin Junior Nor.	Chiron	Phyſ. Norimb.	76.
67	Gabriel Clauderus Altenburg.	Theſeus	Arch. Altenb.	1677.
68	Benjamin Scharff Sondershuſ.	Bias	Arch. Svvartz.	77.
69	Georg. Caſpar. Kirchmaier.	Phoſphor. II	P. P. Witteb.	77.
70	Joh. Burg Uratislav.	— —	Phyſ. Uratislav.	77.
71	Gothofr. Samuel Poliſius Francof. ad Viadr. (Adj.	— —	Phyſ. Francof.	77.
72	Luc. Schröck Jun. Aug. A.N.C.	Celſus	Phyſ. ibid.	77.
73	Dn. Dietericus de Warvvitz Eq. Hieroſ.	Ulyſſes	— —	77.
74	Joh. Nicol. Pechlinus Batav.	Telamon	P. P. Kilon.	1678.
75	Joh. Jac. Waldſchmidt Wetter.	Priamus	P. P. Marpurg.	78.
76	Dn. Heinricus L. B. à Friſen.	Atlas	— —	78.
77	Joh. Chriſtoph. Adlungius Erff.	Ajax	P. P. Erff.	78.
78	Joh. Georg. Volckamer Norimberg. A. N. C. Adj.	Helianthus	Phyſ. ibid.	78.
79	Joh. Sieboldus Gothanus.	Laomedon	Arch. Magdeb.	78.
80	Laurentius Giesler, Sen. Brunſvvicenſ.	Hippocrates	Phyſ. Brunſvic.	78.
81	Andreas Cleyerus.	Dioſcorides	Ph. Bat Ind. Or.	78.
82	Joh. Fried. Allmacher.	Zethes	Arch. & Phyſ. Wertheim.	1679.
83	Tobias Czaſchelius.	Æſculapius	Arch. Cæſar.	79.
84	Joh. Georg. Sartorius Bamberg.	Calais	Phyſ. Bamberg.	79.

85. Joh.

	Nomina	Agnomina	Locus	Ann. Rec.
85	Joh. Chriſtianus Tralles.	— —	Phyſ. Uratisl.	79.
86	Jacob Wolffius Numb.	Socrates	Phyſ. Altenb	79.
87	Carolus Patinus, Pariſienſis Gallus.	Galenus	P. P. Patav.	79.
88	Günther Chriſtoph. Schelhammer Jen.	Theophraſtus	P.P. Helmſt	79.
89	Johannes Pfeiffer Geran.	Muſa	Arch. Ruth.	1680.
90	Joh. Ludov. Hannemannus.	Neſtor II.	P.P. Chilon.	80.
91	Joh. Dolæus.	Andromachus	P.P. Hannov.	80.
92	Sebaſt. Scheffer A. N. C. Adj.	Perſeus II.	Ph. Francof.	1681.
93	Hieron. Ambroſ. Langemantel.	Solon	Patr. & Can. Aug.	81.
94	Joh. Jacobus Harder.	Pæon	P. P. Baſil.	81.
95	Joh. Daniel Widdt.	Aſclepiades	Arch. Trev.	81.
96	Joh. Conrad Peyer.	Pythagoras	Ph. Schafh.	81.
97	Joh. Paulus Wurffbain.	Hermes II.	Phyſ. Norib.	81.
98	Georg. Eberhard. Rumph.	Plinius	Hiſt. in Amb.	81.
99	D. Joh. Petrus Albrecht.	Caſtor II.	Ph. Hildesh.	81.
100	Joh. de Muralto.	Aretæus	Phyſ. Tigur.	81.
101	Henricus Screta.	Nicander	Ph. Schafh.	1682.
102	Joh. Adam Limprecht.	Fabius	Phyſ. Uratisl.	82.
103	Gerard. Blaſius.	Podalirius II.	P.P. Amſtel.	82.
104	Joh. Jacob. Döbelius.	Hippocrat. II.	P.P. Roſtoch	82.
105	Emanuel König.	Avicenna.	Phyſ. Baſil.	82.
106	Mart. Joh. Haësbart.	Rhaſes	— —	82.
107	Joh. Georg. Hieronymi.	Aëtius	Ph. Gvelph.	82.
108	Joh. Georg Landbeck.	Serapio.	Pract. Kittin.	82.
109	Carolus Oheim.	Sirius II.	Phyſ. Uratisl.	82.
110	Jacobus Schmidius.	Podalirius III.	Arch. Anh.	82.
111	Jacobus Weizius.	Æſon II.	Arch. Goth.	82.
112	Joh. Matth. Faber.	Plato	Phyſ. Heilbr.	1683.
113	Adamus à Levvenvald.	Æſculapius II.	M. Con. Stir.	83.

f PRÆFA-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

DUm recens opus Ephemeridum adparamus, operæpretium videtur laudare divini *Hippocratis* locum ex *l. de arte c. 1. l. 4.* ubi, ἐμοὶ τὸ μὲν τὶ τῶν μὴ εὑρημένον ἐξευρίσκειν, ὅτι καὶ εὑρεθὲν κρέσσον ἢ ἀνεξεύρετον, ξυνέσιος δοκέει ἐπιθύμημά τε, καὶ ἔργον εἶναι. mihi, *inquit*, invenire aliquid eorum, quæ nondum inventa ſunt, quod ipſum notum, quàm occultum eſſe præſtet, ſcientiæ *(Medicæ)* votum ac opus eſſe videtur: ſimiliterque & ſemiperfecta ad finem perducere & abſolvere. Id ipſum nempe unicum propoſitum fuit hactenus Societatis noſtræ Academicæ, eruere naturæ arcana ex centris ſuis, & eruta illuſtrare.

Sunt, qui nihil inveniri poſſe amplius rentur, omnia jam panſa, nudam ſine veſte Dianam, haberi jam cuncta parata ac confecta, nihilque dici poſſe, quod non jam dictum ſit. Et verum eſt, inventa jam plura eſſe, quàm credi potuiſſet. Felix hoc ſeculum plura alia hâc laude ſuperat. Ideò tamen nil ſupereſſe amplius, quod inveniri, ſeligi, illuſtrari, & perfici poſſit, nimis arrogans foret, qui contendat.

Natura, quæ *Juſtini Martyris* eſt parœmia, imitatur fontem, qui quanto hauritur magis, tanto limpidiores profundit aquas. Non minus de eâdem ac de pietate valet, quod dicitur, niſi eam inveſtigando progrediamur, regredimur. Quin

brevi

brevi imminens barbaries viſenda fuerit, niſi hæc ſtudia excolamus perpete ſtudio. Non ideò hæreditas tam ampla ad nos traducta eſt à tot ſeculis, ut otioſi conſeneſcamus ſpectatores. Ut ferrum movendo ſplendorem ſuum ſervat, imò auget, quietum verò rubiginem contrahit brevi; eundem in modum artes excultæ diteſcunt & evehuntur magis, neglectæ vileſcunt & oblivioni traduntur.

Non alius ſcopus fuit hactenus, quàm dictus, nec inſtitutum aliud noſtrum, quod *nunquam otioſos* eſſe deceat naturæ miniſtros, ut ipſa feriatur nunquam, agit ſemper, invitat perpetuò, & promptè expromit theſauros, quibus ditiſſima gaudet.

Et invenire anniſi ſumus, & inventa provehere amplius, laudatiſſimo ſanè conatu; ſed quis æquè finem aſſequitur ſemper, quem intenderat? Quis ſaltim, ſine cenſurâ, ſine exceptione, omnium calculum & applauſum impetrat? Satis fuerit, innocente niſu tentata omnia, neque id ſine fructu inſigni, ut ſperamus. Condonandum potius erat, ſi non æquali ſtadio decurramus omnes, iique ſuâ operâ mutuâ juvare ſtudia, potius debebant, qui otioſi an invidi, vel doctiores potius non omnia ad palatum ſuum poſita reperiunt.

Maximæ debentur laudes Uratislaviæ, quæ Sileſiæ eſt metropolis, & Germaniæ decus, luminibus, SACHSIO, VOLLGNADIO, quique in vivis adhuc exiſtentes alii, indefeſsâ operâ, candore ſummo, colligendi edendique Ephemerides per integros decem annos ſuſtinuêre ſtrenuè provinciam. Demeriti ſunt officio hoc ſuo univerſam artem, peplo Minervæ Curioſorum inſcribendi, & poſteritati commendandi.

Primi hoc penſum abſolverunt, ſummâ cum nominum ſuo-

rum gloriâ, alterum jam demandatum Noribergæ, centro Germaniæ, ac ſoli, ne in molem nimis vaſtam excreſcat non interpolatum opus, ſed diviſum hoc pacto novam apud eruditos, cumprimis verò horum Patronos & Mæcenates, & quorum in fide eſt ſocietas, & alios ambiat gratiam.

Quicunque ergò in poſterum inventa ſua nova, vel priſtinis novam acceſſionem fœnerantia nobiscum communicare amant ac dignantur, amicè & perofficiosè rogamus, invitamusque, ut vel Noribergam ſtatim dirigant elaboratas ad prelum Obſervationes, vel in quovis circulo proximiori ad Adjunctos Societatis mittant, ſecuri de integrâ famâ ac nominis gloriâ, quam inde ex mente reportabunt. Ordinis rationem tam accuratam attendere nobis non licuit. Ordinem quippe absque ordine obſervavimus, qualem in priori, talem & in præſenti decuriâ novâ, nullius Authoritati, nullius Eruditioni quidquam derogantes. Omnibus officioſum teſtabimur animum, quin obſtetricantem hanc æternæ nominis famæ occaſionem offerimus, ſeu ex noſtro jam ordine ſint, ſeu illum, quod non meretur, deſpicatui non habeant.

Primum novi operis hunc ſiſtimus fœtum, edituri porrò deinceps, quicquid curioſi parturierint ingenia, benevolâ communicatione ad nos miſſum. Vale LECTOR AMICE, & conatus noſtros Tuâ gratiâ ac favore promove.

Ad

Ad Inclytam
Naturæ Curioſorum Societatem.

S. R. I. Academiæ Nat. Curioſorum
Nobiliſſimis, Excellentiſſimis & Experientiſſimis
Dnn. Patronis, Fautoribus, Adjunctis,
cæterisque Collegis ſuis
Salutem & Felicitatem dicit
JOHANN. MICHAEL FEHR,
PRÆSES d. Argonauta.

SUb feliciſſimo auſpicio Eminentiſſimi noſtri Protectoris, Dn. ANSHELMI FRANCISCI, Electoris Moguntini &c. placuit Academiæ N. Cur. typographiam, ob loci, per Rom. Imperium, commoditatem, Noribergam transferre, eamque Wolffgango Mauritio Endtero, Typographo & Bibliopolæ ejusdem Civitatis, commendare; quod E. E. E. V. V. V. omninò notificandum duximus, ut ſuas quisque Obſervationes probè elimatas, cum titulo in peculiari ſchedâ conſignato, eâque formâ, quâ typis expreſſas volunt, eò ablegent: vel, ſi via eſt longior, easdem ad vicinum cujusque circuli Adjunctum ita elaboratas amandent, revidendas tamen, & ulterius promovendas.

II. Dabunt etiam ſedulam Adjuncti operam, ut ſi quæ in reviſione Obſervationum notanda & corrigenda videantur, illa ſtatim ad Scripti Authorem referant; Illi manum à corrigendo penitus abſtineant: expolitæ autem, vel neceſſitatis, vel jucunditatis aut utilitatis ſpecie arridentes Noribergam quantocyus transmittantur.

III. Ad eosdem quoque Adjunctos deferri poſſunt nomina & morbi eorum, qui ex Collegis piè ſunt defuncti, ut annuus Collegarum tam vivorum, quàm mortuorum, ut & noviter receptorum Catalogus ad ſingulas editiones pleniùs adornari poſſit.

Vivunt autem adhuc per Dei gratiam & clarent Nobiliſſimi & Excellentiſſimi Domini Adjuncti:

In circulo Franconico,

D. ELIAS SCHMID, d. Phaëton Svinfurti.

In circulo Saxonico,

D. GEORGIUS WOLFFG. WEDEL, d. Hercules Jenæ.

In circulo Svevico,

D. LUCAS SCHRÖCK, d. Celſus, Auguſt. Vind.

In circulo Rhenano,

D. SEBASTIANUS SCHEFFER, d. Perſeus II. Francof. ad Mœnum.

Ad mare Balthicum,

D. JOH. DANIEL MAJOR, d. Heſperus, Kiliæ Cimbrorum.

In circulo Auſtriaco,

D. JOH. JÆNISIUS, d. Arcturus, Uratisl.

In circulo Norico,

D. JOH. GEORG. VOLCKAMER, d. Helianthus, Noribergæ.

CATA-

CATALOGUS

Excellentiſſimorum Dnn. Medicorum,

Qui pro augendo primo hoc ſecundæ Ephemeridum Phyſico-Medicarum Decuriæ anno Obſervationes communicarunt, ſecundum ordinem Alphabeticum.

1. D. JOH. PETRUS ALBRECHT, *Phyſicus Hildesheimenſis*, Academicus Curioſus.
2. D. PAULUS AMMAN, *Profeſſor Publicus Lipſienſis & Botanicus inſignis*, Academicus Curioſus.
3. D. SYLV. SAMUEL ANHORNIUS, *Phyſicus Sangallenſis Ordinarius.*
4. D. LAURENTIUS BAUSCHIUS, *quondam Phyſicus Svinfurtenſis*, Fundator Academ. N. Curioſorum, & Præſes I.
5. L. BALTHASAR CHILIANUS, *Medicus Provincialis Saxon. Eysfeldæ.*
6. D. ANDREAS CLEYERUS, *Protomedicus & Senator Bataviæ Orient.* Academicus Curioſus.
7. D. JOH. DOLÆUS, *Archiater & Prof. Publ. Haſſnovienſis*, Academicus Curioſus.
8. D. JOH. GEORG. ERNST, *Practicus Wolavienſis in Sileſia.*
9. D. JOH. MICHAEL FEHRIUS, *Conſul & Archiater Svinfurtenſis*, Acad. Nat. Cur. Præses, d. Argonauta.

10. D. JOH.

10. D. JOH. LAURENT. FEHR, *Phyſicus Svinfurtenſis*, Nat. Cur.

11. D. GEORGIUS FRANCUS, *Prof. Publ. Heydelbergæ, Univerſitatis Pro-Cancellarius, Sereniſſimi March. Badenſ. Archiater*, Academicus Curioſus.

12. D. HENR. NICOL. GRIMMIUS, *Practicus quondam in India Orient. Celeberrimus.*

13. D. JOH. LUDOVICUS HANNEMANNUS, *Profeſſ. Publicus Chilonienſis*, Academicus Curioſus.

14. D. JOH. EHRENFRID HAGENDORN, *Phyſ. Görliz*, Nat. Curioſus.

15. D. JOH. JACOB. HARDERUS, *Prof. Publ. Baſilienſis Ordinarius*, Academicus Curioſus.

16. D. BENEDICTUS HERMANNUS, *Medicus Auguſtanus.*

17. D. GREGOR. HILLINGIUS, *Phyſicus Norib.*

18. D. JOH. MAURICIUS HOFFMANNUS, *P.P. Altdorf.*

19. D. JOH. CORNELIUS HÖNN, *Phyſicus Noribergenſis.*

20. R. P. AD. ABRAHAMUS KOCHANSKI, *Societatis Jeſu.*

21. D. EMANUEL KÖNIG, *Phil. & Med. Baſilienſis*, Academicus Curioſus.

22. D. JOH. LAURENT. LÆLIUS, *Phyſicus Onoldinus.*

23. D. SAMUEL LEDELIUS, *Medicus Grünbergenſis in inferiore Sileſiâ.*

24. D. PHILIP. MARCUS MARCI, *Med. Provincialis Sax. Gothan.*

25. Dn.

25. Dn. THEODORICUS à MARWITZ, *Sereniſſimo Electori Brandenburgico à Conſiliis in Neomarchiæ Statu & Conſiſtorio, Ordinis Johannitici Hieroſolymitani Eques, & Commendator deſignatus in Witersheim &c.*

26. D. CHRISTIANUS MENZELIUS, *Sereniſs. Electoris Brandenburgici Conſil. & Archiater*, Academicus Curioſus.

27. D. GEORGIUS ABRAHAMUS MERCLINUS, *Phyſicus Noriberg.* Academicus Curioſus.

28. D. JOH. de MURALTO, *Phyſicus Tigurinus*, Academicus Curioſus.

29. Dn. CAROLUS OFFREDI, *Medicus Patavinus.*

30. D. CAROLUS PATINUS, *Eques D. Marci, Doctor Medicus Pariſienſis, & in Archilyceo Patavino Primarius Chirurgiæ Profeſſor*, Academicus Curioſus.

31. D. JOH. CONRAD. PEYERUS, *Phyſicus Schaffhuſanus*, Academicus Curioſus.

32. D. SALOMON REISEL, *Sereniſs. Ducis Wirtemb. Conſiliar. & Archiater Stutgardianus*, Academicus Curioſus.

33. D. VITUS RIEDLINUS, *Phyſicus Auguſtanus.*

34. D. PETRUS ROMMELIUS, *Poliater Ulmenſis.*

35. Dn. GEORGIUS EVERHARDUS RUMPHIUS, *Illuſtris Societatis Indiæ Orientalis in Inſula Moluccarum Ambona apud Belgas Senator, & Mercator emeritus*, Academicus Curioſus.

36. D. JOH. GEORG. SARTORIUS, *Archiater Bambergenſis*, Academicus Curioſus.

 37. D. GUN-

37. D. GUNTHER CHRISTOPH. SCHELHAMMER, *P. P. Helmſtadienſis*, Academicus Curioſus.

38. D. JOH. BAPTISTA SCARAMUCCIUS.

39. D. SEBASTIANUS SCHEFFERUS, *Phyſicus Francofurtanus*, Nat. Curioſorum Adjunctus d. Perſeus II.

40. D. HENRICUS SCRETA, *Phyſicus Schaffhuſianus.*

41. D. CHRISTOPHORUS SELIGERUS, *Practicus Zittavienſis in Sileſia.*

42. D. JOH. GEORGIUS SOMMER, *Archiater Arnſtadio Schwarzenburgicus.*

43. Dn. JOH. CHRISTOPH. STURMIUS, *Profeſſ. Publ. Mathem. & Phyſic. Altdorffii.*

44. D. JOH. GEORG. VOLCKAMER, *Phyſic. Norib.* Nat. Curioſ. Adjunctus d. Helianthus.

45. D. GEORGIUS WOLFFGANGUS WEDELIUS, *Archiater Ducalis Saxonicus, in Univerſitate Jenenſi P. P.* & Acad. Nat. Cur. Adjunctus d. Hercules.

46. D. JOH. PAULUS WURFFBEINIUS, *Phyſicus Noribergenſis*, Academicus Curioſus.

CATALOGUS OBSERVATIONUM.

D JOH. MICHAELIS FEHRII.

1. Catalepſis ſtataria periodica. 1
2. Anatomia Hydropici & Lien monſtroſus. 6
3. Fiſtula umbilici feliciter curata. 8
4. Uva verſicolor. 12

D. JOH. LAURENTII BAUSCHII.

5. Calculorum varietas. 13

D. GEORGII WOLFFGANGI WEDELII.

6. Moxa Germanica. 14
7. Vomitus cruentus à lumbricis. 19
8. Fons oſſibus ſcaturiens. 20
9. Thermarum elementa, ortus & uſus. ibid.
10. Syncope periodica. 21
11. Tumores & verrucæ, cadaveris contactu curatæ. 23
12. Tumores duri, rebelles, cancriformes. 27
13. Principia rerum. 30

D. LUCÆ SCHRÖCKII, Luc Fil.

14. Pilæ marinæ. 32

D. SEBASTIANI SCHEFFERI.

15. Exſecta prope uvulam carnea excreſcentia. 35

D. ANDREÆ CLEYERI.

16. Ovum gallinaceum, cum ſerpentis imagine in teſtâ. 36
17. Ovum gallinaceum prægnans, & epar gallinarum inſigne. 38
18. Corpora ſphærica permulta in ventriculo humano inventa. 450.40

D. CAROLI PATINI.

19. Calculus ingens canalis à naturâ excavatus. 42
20. Vulnus inteſtinale periculoſum feliciter curatum. 45

DN. GEORGII EVERHARDI RUMPHII.

21. De Caryophyllis aromaticis. 50
22. De Corticibus Maſſoy & Culilawan, mari Indico noctiluco, &c. 55

D. PAULI AMMANNI.

23. De Bandura Zingalenſium. 58

D. GEORGII FRANCI.

24. Convulſiones accuratæ Periodi ex apoſtemate cervicis. ibid.
25. Ova Barbi comeſta noxia. 61
26. Tria ſclopetorum vulnera notabilia. 64
27. Cauterii actuualis uſus in arthritide. 66
28. Aparine lævis faſciata. 68
29. Vulneri ſupervenientes convulſiones non lethales. 69

D. CHRISTIANI MENZELII.

30. De muſcis quibusdam culiciformibus, pediculoſis, grylliformibus & aliis. 71
31. Secundina in utero retenta. 74
32. Calculus in cerebro Damæ. 76

D. SALOMONIS REISELII.

33. Motor perpetuus diurnus. 78

D. HENRICI SCRETÆ.

34. De Mercurio cum Auro incaleſcente. 83

D. JOH. JACOBI HARDERI.

35. De Puellâ rene dextro cum ſuccenturiato carente. 93

DN. JOH. CHRISTOPH. STURMII.

36. Cometoſcopia Indica. 451, 105

D. JOH. DOLÆI.

37. De injectis per faſcinationem. 107

38. De

38. De puella à variolis aphonâ factâ, & poſt ſeptennium reſtituta. 109

D. SYLV. SAMUEL. ANHORNII.

39. Anatome puellæ. 110

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

40. Imaginationis effectus ex terrore matris in recens nato notatus. 113
41. Mulier nec ante, nec per, nec poſt partum menſes aut lochia paſſa. 114
42. Ulcus fiſtuloſum poſt hæmorrhoides ſuppreſſas. 117
43. Vomitus ex admoto cruribus decocto croco metallorum. 120
44. De Ovo in ovo. 122

D. JOH. DE MURALTO.

45. De monſtro ovillo. 123
46. Examen anatomicum Muſtelæ fluviatilis. 124
74. Exam. anat. Truttæ magnæ. 128
48. E. A. Veſpertilionis fœmellæ. 129
49. De Muſtelæ anatome. 131
50. De Aquilæ anatomia. 132
51. Noctuæ vulgaris. 133
52. Noctuæ ſaxatilis raræ. 134
53. Anatomia pediculi. 136
54. Pulicis vulgaris. 137
55. Pulicis florum Scabioſæ. 138
56. Anatomia Crabronis. 139
57. Anat. Cimicis murorum & lignorum. 141
58. Exam. anatom, Grylli ſylveſtris. 142
59. Limacis major rubicundæ terreſtris. 147
60. Scarabæi majalis foliaci anatome. 148
61. Anatomia Simiæ. 150
62. Gryllo talpæ. 154
63. Scarabæi. liliacei. 156
64. Anatomia Muſcæ vulgaris. 158

65. Erinacei terreſtris anatome. 162
66. Scorpii. 166
67. Cicindelæ. 167

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

68. De dorſi ineffabili pruritu. 168
69. De canitie in juvene. 169
70. De hæmorrhoidum menſtruo & ordinario fluxu in viro. 171
71. Vertigo cœcorum & alia de cœcis. 172
72. De Idioſyncraſiâ. 176
73. De noxio Ribium eſu. 177
74. De noxâ comeſtarum radicum Aconiti. 178
75. Mercurium ex lapide Hæmatite eliciendi methodus. 179
76. Puella ecſtatica. 180

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

77. Vermis per meatum urinarium excluſus. 183
78. Meatus ab inteſtino cœco ad veſicam. 186
79. Hydropicæ cujusdam aqua ex hypochondriis profluens morbum ſolvit. 187
80. Flatus cur tàm difficulter diſcutiantur. 189
81. De ſtercorum egregiâ in nonnullis virtute. 191
82. Lochia aquoſa. 193
83. De abſceſſu renum, ſubſtantiâ per urinam expurgatâ. 195

D. JOH. CONRADI PEYERI.

84. Uteri & veſicæ urinariæ procidentia. 197
85. De Lepuſculis, Salmonum extis, inteſtino cœco, ventriculo anſerino & renibus anſerinis. 199
86. De ſingularibus rupicaprarum poſt cornua meatibus. 206
87. Ceratographia deſiderata, Merycologiæ ſciagraphia, rupicaprarum cornua perennia: 207

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

88. De anatome mulieris, ſuppuratione, ſive abſceſſu hepatis mortuæ. 211

89. Ana-

89. Anatome virginis, cancro mammæ extinctæ. 212
90. De veſiculis in Arteriis repertis. 214
91. De circulari Cranii fracturâ perſanatâ. 215
92. De epilepſiâ ex contuſione capitis profligatâ. 217
93. De ſteotemate in genâ ablato. 218
94. De puſtulâ oculi feliciter curatâ. 219
95. De febre malignâ cum delirio & floccorum lectione curatâ. 220
96. De rebus inſolitis poſt febrem malignam per nares & alvum excretis. 221

D. PETRI ROMMELII.

97. De Aphonia rarâ. 222

D. LAURENTII LÆLII.

98. De vomitu millepedarum. 228

D. JOH. GEORGII ERNST.

99. De verme ex nare ſiniſtra cum longa hæmorrhagia emuncto. 229

D. JOH. DE MURALTO.

100. Abortus cum retentione ſecundinarum. 230
101. Extractio fœtus mortui decenter in utero poſiti. 236
102. Directio & extractio fœtus mortui præternaturam in utero poſiti. 240
103. Partus difficilis in plethoricâ. 244
104. Vermis in veſicâ lactantis. 246
105. Suffocatio hyſterica. 252
106. Tumor in ano puerperæ ab obſtetrice cauſatus. 255
107. Mater & fœtus debiles partum impediunt & urgent. 258
108. Inflammatio & ulcus vulvæ à lapſu. 261
109. Hectica in lactante. 267
110. Fluxus menſium cum gravibus ſymptomatibus in gravidâ. 271
111. Sterilitas à fluore albo, cum melancholia feliciter curata. 274

112. Pro-

112. Prolapſus uteri. 278
113. Procidentia ani & hernia umbilicalis in puerperâ. 280
114. Hydrops uteri ex menſium retentione per umbilicum evacuatus. 283
115. Malum hyſtericum & papillarũ fiſſuræ feliciter curatæ. 288
116. Abortus absque pariendi doloribus cum retentione ſecundinarum. 292
117. Funiculus umbilici & manus exerta fotu reducta, infanti gangræna à balneo vini inducta. 296
118. Ileos à vermibus in puerperâ miſera. 300
119. Abortus à balneo Vulturino. 305

D. PHILIPPI MARCI MARCI.

120. De Lumbricis. 306

D. JOH. GEORGII SARTORII.

121. Phthiſis inveterata & deplorata curata. 310

D. JOH. PAULI WURFFBEINII.

122. Salivatio in phthiſi critica & ſalutaris. 312

D. JOH. GEORGII SARTORII.

123. Angina lethalis curata. 314

D. BENEDICTI HERMANNI.

124. Epilepſia rara. 316

DN. CAROLI OFFREDI.

125. De ſerpente magno & monſtroſo. 317
126. De fecibus alvinis & lumbricis ex abſceſſu abdominis prodeuntibus. 318
127. De proceſſu falcato oſſeo. 320
128. De pleuritide Venæſectione curata. 321

D. VITI RIEDLIN.

129. Scroti tumor ex colicâ. 322

D. GUN-

D. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI.

130. Anatome Talpæ. 323
131. Calculus Cerebri. 332

R. P. ADAMI ADAMANDI KOCHANSKI, S. I.

132. De Gallina reviviſcente. 333

DN. THEODORICI A MARWITZ.

133. De calculo in corde capreoli invento. 336

D. JOH LUDOVICI HANNEMANNI.

134. De Veneno bufonis feliciter curato. ibid.
135. Roris marini reſuſcitatio. 337

D. CHRISTOPHORI SELIGER.

136. De Gonorrhœa virulenta cum excreſcentiis. 338
137. Vomitus infeliciter coërcitus. ibid.
138. Epilepſia ex decocta Hyoſcyami fomentatione. 340
139. Ex comeſtâ cucurbita notabilis tragœdia. 341
140. Varia ſymptomata ex injectis per incantationem materialibus. 343
141. Uterus loco fœtus incautè extractus. 344

D. JOH. BAPTISTÆ SCARAMUCCII.

142 De flagri funiculo, è veſicâ à lithotomo extracto. 345

L. BALTHASAR. CHILIANI.

143. Monſtroſus fœtus. 356

D. SAMUEL. LEDELII.

144. De Spicâ ſiliginea deglutita, & per coſtarum interſtitium excluſâ. 357
145. De Gallo gallinaceo oviparo. 359

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

146. De plantâ mirabili deſtillatoria. 363
147. De quibusdam lapidibus medicinalibus, qui inter Luſitanos, Cingalenſes & Malabaros in uſu ſunt. 364
148. Gammari in lapides converſi. 367
149. Lapides de Bombaco, vel Mombaza. 368
150. De Pedro Pouw, vel lapidibus ex ligno factis. 369
151. Generatio cujusdam Mannæ. 369
152. De Arbore Benzoini. 370
153. De Arbore Camphoræ. 371

D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

154. Anatome ovis fœtum utero gerentis. 373

D. JOH. PAULI WURFBAINII.

155. De Oculis cancrorum monſtroſis. 379

D. GEORGII WOLFFG. WEDELII.

156. De Miſy Dioſcoridis. 380
157. De piſce monſtroſo pedato. 381
158. De Mercurio Saturni. 382
159. De pila Cervina. 383

D. GREGORII HILLINGII.

160. De Ungue utriusque pedum pollicis monſtroſo. 385
161. De calculis in puero per mictum excretis. 386

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII.

162. De ſingulari calculorum hum. figura. 387
163. De virtute liquoris ex cantharid. prolecti. 388

D. JOH. LAURENTII FEHR.

164. Vermium copioſa, aſt ſalutaris ἄνω καὶ κάτω ab adulta perſona facta excretio. 389

165. Cal-

165. Calculus veſicæ ab imperito medicaſtro in urethram protruſus lethalis. 391
166. Inconſvetus menſium fluxus. 392

D. EMANUEL. KÖNIG.

167. Cerebrum pomi magnitudine è cranio carcinomate exeſo protuberans. 393
168. Morſus lupi rabidi talismate Saturnino ſanati. 398
169. Radicis Carlinæ vis defatigans. 401

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

170. Oleum ſeu ſpiritus ſulphuris absque igne præparatus. 404
171. Ex quibus partibus Ambra gryſea conſtet. 405
172. Vermes rari lucentes. 406
173. Anatome Coralloides. 408
174. Univerſalis Medicina Timoreſorum. 409
175. Coquo de Maldive & Moſambique, cortex Santal. Citrini, Ruſa Ray nigri & albi, Cort. Soëda, cortex contra Pleuritidem. 410

D. JOH. CORNELII HÖNNII.

176. Hiſtoria miranda de virgine à maligno morbo interfecta, cum graviſſimis poſt obitum ſymptomatis. 412

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

177. Sectio calculi veſicæ in Viro quater celebrata. 414
178. Hydrops aſcites periculoſus cum maculis feliciter curatus. 417
179. Aquæ thermales Carolinæ nimum potæ. 419
180. De atroci alvi cum fluxu dolore mox ſopiendo. 420
181. De Scorzonera montana Alexipharmaca. 422
182. Pulveris pyrii uſus in extinguendis ſpiramentorum camini incendiis. 423

D. GEORG. ABRAHAM. MERCLINI.

183. Inaudita Hydropis abdominis ſpecies, ſaccata, ſive cum folliculo fortaſſis dicenda. 425

184. Secundinarum poſt laborioſum partum ultra ſesquimenſem retentarum fruſtillatim facta excluſio. 439

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

185. Curioſa trium in prægnante fœminâ circulationum indagatio. 444

ADDENDA.

Ad obſervationem I. Anni IX. & X. Decur. I. Correctio ſtatuæ humanæ circulatoriæ.

Ad Obſerv. I. hujus anni. f. 4. 5.

Obſerv. XVIII. f. 40.

Obſerv. XXXVI. f. 106.

EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM CURIOSARUM *DECURIÆ II.* ANNI PRIMI

OBSERVATIO I.

D. JOHANNIS MICHAELIS FEHR.

Catalepſis ſtataria Periodica.

INter Anni conſtitutiones ſiccitates ſalubriores eſſe continuis imbribus, veriſſimè pronunciavit *Cous noſter 3. aphor. 15.* quod & hoc ipſo anno 81. plus ſatis ſumus experti. Adultâ enim hieme cum principio veris exiſtente frigidâ & humidâ, ſuccedente quoque æſtate calidâ quidem, ſed & plurimùm humidâ, in Autumno

Continuis vexata madet Vindemia nimbis,

Ab Arcturi enim exortu ad finem usque hujus Anni Auſtrina ingruit tempeſtas, cum frigore, licèt illo mitiori; pluviis tamen ferè aſſiduis cum ventorum immani fremitu, fulgure, quandoque tonitru, & procellis pluribus horrida: hinc tot naufragia, & ineunte anno 82. multis retrò ſeculis non auditæ terrarum inundationes, ædificiorum ruinæ, ac iſta graviſſimorum morborum colluvies, ex humorum pravorum copiâ, ac exinde natâ putredine propullulârunt, quos longâ ſerie in pluribus aureis ſuis Aphoriſmis *ibidem* recenſet *divinus ſenex*, dolores ſcilicet capitis, otalgiæ, odontalgiæ, gravedines, tuſſes, pleuriti-

des, aſthmata, hydropes, febres omnis generis, intermittentes & continuæ, pleræque malignæ, cum variolis, morbillis, petechiis, profluvia ventris, plurimi abortus, molæ ac difficiles partus, menſium ſuppreſſiones, ſuffocationes uteri, dolores colici, arthritici, iſchiadici & ſcorbutici, vertigines, epilepſiæ, apoplexiæ, paralyſes, cum ſoporoſis affectibus, ac deliriis &c. Ex quibus poſtremis quædam ſaltem proferam ſpecimina præ cæteris hîc notanda: Ruſtica quædam puella annorum circiter 15. jam à quinquennio Catalepſi laborat (liceat ita loqui) ſtatariâ, eâque brevi, ac ſæpius de die, inter eundum in media via, nullo præcedente frigoris ſenſu, ſubitò inſtar Mercurialis ſtatuæ conſiſtit, omnibus ſenſibus tam internis, quàm externis quaſi conſopitis, oculis apertis non videt, non audit inclamata, nec ſe loco movet, nec progreditur, nec unquam cadit etiam graviter onerata, nec onus deponit aut projicit, quin & in templo ad ſacram cœnam acceſſura ſæpius ita conſiſtit, & Paſtorem in áltari moratur, ſed mox quaſi è profundo ſomno excitata ad priſtinum vigoris ſtatum redit, præteritorum omnium ignara, cæteroquin & extra paroxyſmum omnium animæ corporisque functionum ſic ſatis capax. Unica convaleſcentiæ ſpes in felici menſtruorum eruptione, quæ nondum apparuére. Ab ejusmodi diuturna Auſtrinâ tempeſtate correptæ Catalepticæ quinquennis puellæ admodum ſomnolentæ & moroſæ mentio quoque facta eſt in *Hierâ mea picra* ſeu *Tractatu de Abſinthio p. 59.* quæ in prandio ob pinguioris boli præſumtionem à ſorore offenſa ſubitò obriguit, cum manu & cochleari ad patinam extensâ, irretorto oculo quaſi indignabunda ſororem adſpiciens, fortiter inclamata & increpata neque audit, neque os, aut labia movet, manu ducta & coacta incedit, brachia ejusdem ſurſum ac deorſum vel etiam transverſim tracta in eodem ſitu perſtant, ceream hominis ſtatuam dixiſſes: Ante paroxyſmum marmoris inſtar frigidiſſimi rigebat, poſt horam ferè unam cum pandiculatione, ventris murmuribus, ac profundis ſuſpiriis ſenſim iterum incaleſcebat, largoque ſudore profuſo reſti-

tueba-

tuebatur in integrum, ant-epilepticis tùm curata, & helmintagogis. Vorax enim erat, ſed anno inſequenti variolis publicè graſſantibus graviter afflicta obiit, Catalepſi non amplius tentata. Sic Prætor quidam in vicinia à quodam maleferiato ſubdito aculeatis cavillis præter modum petitus tantoperè excandeſcit, ut ſubitò ac in ipſo adhuc tribunali ſedens obrigeſceret quaſi minitabundus, ac ſuperveniente apoplexiâ forti ſtatim expiraret, quaſi fulmine percuſſus. Quo fato etiam abrepti ſunt octo meſſores in Inſula Lemno ſub quercu cœnantes, & ſubitò exanimati, qui ſub ea ſpecie, quâ diſcubuerant, rigidi permanſerunt, ita ut unus comedere, alter ori poculum manu admovere, alius bibere videretur: Cùmque omnes nigri eſſent, imaginem totidem ſtatuarum repræſentarent, *P. Zacchias Quæſt. Med. Legal. è Card. p. 395.* Unde non inſcitè Catalepſis morbus attonitus à quibusdam nuncupatur, & catochus ſeu ſubita quædam quaſi congelatio totius corporis viventis. Geminum quid patitur obſtetrix noſtra, epilepticis aliàs convulſionibus ex aura maligna à ſummo pedis digito ſurſum exhalante obnoxia. Quoties enim ad maxillas usque aſcendit aura iſta frigida, ibique penitiùs ſe inſinuat, caput obrigeſcit, nec os claudere, nec verbulum eloqui poteſt, donec ſuccedente ſtertore paroxysmus finiatur: Veſicatorium pedi impoſitum, & aqua ciconiar. exhibita cum ſucceſſu. Cor quoque ciconiar. comeſtum hîc quidam maximopere probant.

Comate vigili laborabat N. N. atrabiliarius, qui cùm pridie cum Amicis plusculùm ſeſe invitâſſet, mediâ nocte in hoc malum incidit cum hemiplexia ſiniſtri lateris, dolore capitis dextro, deliro ſermone, oculis conniventibus, linguæ gravitate, ſiti, fauciumque ardore, & brachii crurisque dextri inordinatâ jactatione &c. Imperata ſtatim omnis generis revellentia cum confortantibus & anodynis. Sed in carum denique lapſus intra triduum naturæ debitum ſolvit.

Alter quidam Hoſpes civis hinc ταβακόφιλος eodem morbo, modoque ferè ſimili corripitur, cum oculorum conniven-

tiâ, nauſeâ, vomitu, capitisque dolore, ac perpetuis vigiliis, qui provocatus, quidpiam reſpondet, mox ſupervenit febrilis horror cum ſubſequenti æſtu & ſiti in lethargum degenerans, cum delirio continuo & memoriæ læſione, floccos legit, 8. die ſudat frigidè, huc illuc jactatur, difficulter reſpirat, 9. moritur, Anno 1671.

Unum caroticum vidi hoc anno 82. inſtar trunci decumbentem, & intra 6. horas expirantem; & 3. comatoſos, cum hemiplexia, ex quibus unus in carum tandem delapſus intra triduum obiit, alter adhuc dum capitis ſtupore ac dextri lateris paralyſi laborat; tertius ſiniſtri lateris paralyſi præter extremam manum ferè defunctus ex vernalis aëris clementiâ radiorumque Solarium tepidioſo afflatu, ſummam ſibi convaleſcentiæ ſpem pollicetur. Optandum certè eſſet, ut Faſtorum conditores non tam ex varia ſiderum conſtellatione & Lunæ phaſibus, quàm aëris ſubtiliſſimæ noſtræ nutriculæ tùm deſuper appulſæ, tùm ſurſum indies ex terræ poroſitatibus exhalantis varietate ventorumque impetu certiora nobis traderent tempeſtatum indicia, quibus innixi Medici & in humano corpore ſecundæ ac adverſæ valetudinis præſagia longè glorioſius edere, curasque ſuas feliciores abſolvere poſſent, cùm omnium ferè morborum cauſas Veteres non inſcitè ſtatuerint πνεύματα καὶ ῥεύματα, quæ ex diuturna Auſtrina conſtitutione potiſſimùm oriuntur.

Inter deliria graviſſimum eſt, & tali aëris conſtitutione frequentiſſimum Melancholia præſertim hypochondriaca, Literatorum pediſſequa, modò garrula, modò planè muta, cum metu & triſtitia ſemper conjuncta, cujus curâ joculari horridas hasce & inſuaves literas dulciori quodam quaſi condimento obſignare volui, ut gratiam aliquam à B. L. fœnerarent. Inſignis quidam Melancholicus, Muſices haut imperitus, cùm variis remediorum formulis diu multumque vexaretur ita, ut tandem omnia ferè pharmaca reſpueret, novo tamen eoque graviſſimo paroxyſmo obrutus in ſummis anguſtiis ac

inter profunda ſuſpiria me unicum adhuc, idque præſtantiſſimum remedium inſtantiſſimè rogat, cui tunc temporis nihil aliud præſcripſi, niſi clauſulam ſacræ iſtius cantionis (Vom Himmel kam der Engel Schaar) cum vulgata melodiâ notis ſequenti modo in ſchedula conſignatis, quâ conſpectâ ſtatim in profuſum cachinnum ſolutus, grabato ſe levat exultans & à graviſſimo hoc malo penitùs liberatur.

vid. Addenda p. 449.

In hunc cenſum referri poſſe videtur 25. annorum juvenis, LL. Studioſus taciturnus, & moroſus, qui à nimio motu in æſtate æſtuans ſubitò in aphoniam labitur, cum totius corporis refrigeratione quaſi ſyncopticâ, ſed nullis revellentibus, nullis fomentis refocillatur, totus riget, nec inclamatus audit, nec movetur, nec meminit eorum, quæ in paroxyſmo acta ſunt, à paroxyſmo autem unius plerunque horæ ſpacio crebrò ſuſpirat, & punctiones quaſdam in extremis digitis perſentiſcit, bis ita laboravit, ſed non ad phaſes Lunæ, cætera vivus valensque nuper cum compta quadam virgine ſub ſpe omnimodæ convaleſcentiæ matrimonium contraxit.

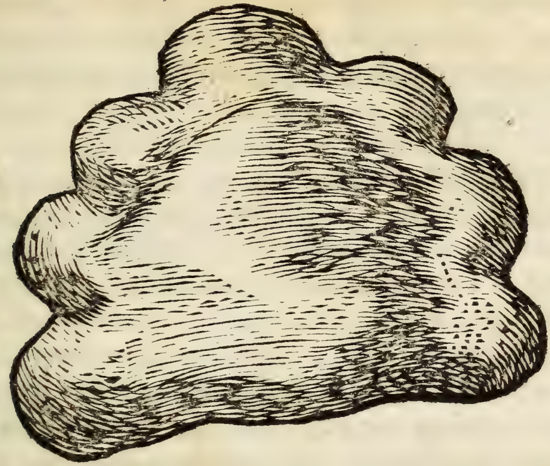
OBSERVATIO II.

D. JOHANNIS MICHAEL. FEHR.

De

Anatomia Hydropici, & Liene monſtroſo.

SEcuimus aliquando Hydropicum nomine Tobiam Vachen, Scriniarium, qui morbo iſto ferè per trimeſtre graviter laboraverat. Aderant enim ipſi primò exquiſiti circa umbilicum dolores, quos excipiebant totius abdominis laterumque tenſiones, ac mox inſignis ventris intumeſcentia, cum ſiti intenſa, gracilitate ſuperiorum partium ſummâ, tuſſiculâ plerumque ſiccâ, nonnunquam cum pauco ſputo cruento: Pulſus celer, frequens, varius, urina pauca, craſſa & rubicundiſſima, cereviſiæ vel lixivii inſtar, alvi obſtructio pertinaciſſima: Accedentibus poſtea inſomniis, inquietudine, pedum & ſcroti tumore œdematode, mox in veſiculas plures inſignem ſeri copiam cum graviſſimis doloribus continenter effundentes abeunte. Medicamenta quidem adhibita fuerunt plurima, ſed omnia fruſtra, expiravit noctu, ratione ad ultimum vitæ halitum perſiſtente integrâ. Umbilicus, qui non tumebat, leviter ſcalpello inciſus, ingentem ſeri citrini copiam effudit 14. vel 16. circiter menſuras. Abdomen cum omnibus ſuis muſculis & velamentis ſalvum erat, inteſtina itidem, ſed hepar ſcirrhoſum totum conſpiciebatur, coloris erat flavi, cum puſtulis aqueis ejusdem coloris undiquaque obſitum, ſanguis inerat pauciſſimus, loturæ carnis ſimilior, ventriculus flatibus refertus, & paucâ aquâ, in meſenterio intra duplicaturam tunicarum comparebant tubercula quædam grandinum inſtar, quæ in ſuibus quandoque obvia ſunt, ſed mirum hoc unum & rarum oppidò occurrebat, lien figuræ triquetræ & 7. lobis diſtinctis erat conſpicuus,

ſpicuus, coloris violacei extùs, intrinſecùs verò rubicundi floridi, ut facilè cuivis exinde conſtaret, ipſum hepatis jamdudum ſcirrhoſi vices aliquandiu ſubiiſſe, quapropter & ſingulari tunicâ eâque ſat robuſtâ à fundo ventriculi antrorſum ac peritonæo ſub coſtis ſpuriis extensâ, qua quaſi quodam ſemidiaphragmate à provida Naturâ velatus erat, ut in officinâ peculiari à ſaburra & colluvie ventris quodammodo excluſus expeditius ſuæ functioni præeſſe poſſet. Unde non injuriâ lien νόθον ἧπαρ, ſpurium ſive vicarium hepar cognominatur. E veſicula fellis inciſa bilis atra confertim effluebat, pulmones etiam vitio non caruiſſe videbantur, varii enim coloris erant, ut plurimum punicei ſive lividi: Pancreas ventriculo arctiſſimè connexum totum etiam ſcirrhoſum erat, in renibus & veſica vitium nullum.

Confirmare mihi videtur caſus hic noſter ſententiam P. Martiani ſolertiſſ. Hipp. Commentatoris & ipſiſſimi ejusdem Genii, qui *Com. in ſ. 4. de victus acutor. ratione p. 415.* omnem hydropem in humida quadam intemperie (unde & ipſi nomen eſt) modò frigiditati, unde Aſcites, modò caliditati cum flatibus

flatibus junctum, conſiſtere, ait. E poſterioris genere eſt tympanites vulgò dictus, qui reſpectu alterius jure merito ſiccus hydrops in Aphoriſmis & alibi ab Hipp. cognominatur. Et ſicut ille plerunque pro incurabili habetur; ita ad alterius, tympanitidis ſcil. curationem multâ bonâ fortunâ opus eſſe ait &c. Anaſarca autem ſive leucophlegmatia ipſa via eſt ad hydropem, ut cachexia prodromus ad utrumque.

De monſtroſo autem iſto liene Excellent. Dominus Joh. Veslingius P.P. Patavinus & Anatomicus famigeratiſſimus in ſuis ad me literis ſub 17. Sept. Anno 47. monſtroſi, inquit, lienis adumbrationem vidi libentiſſimè, meminique ſæpius nunc inciſuris diſtinctum lienem, nunc lobis aliquot diſtractum, in ſectionibus me publicis obſervâſſe: Quin annô proximè exactô ſeſe offerebat, qui partibus quinque diſpari magnitudine præditis pedem hominis pulchrè ſatis exprimebat. Nonnunquam habitu parenchymatis, roſeoque colore tam ſimilem hepati deprehendi, ut lac lacti ſimilius eſſe non potuerit. Ea res me quoque confirmavit, ut etiam jecore ſalvo lienem αἱματώσεως officium tanquam naturale munus ſuſtinere exiſtimem.

OBSERVATIO III.

D. JOH. MICHAEL. FEHR.

De

Fiſtulâ Umbilici feliciter curatâ in Patre Theatino.

AFfectus præternaturales, à quibus proximis jam elapſis diebus admodum Rev. Pater vexabatur, duo quidem erant; quorum alter totum corpus detinebat, eratque de genere putridarum febrium, i. e. tertiana ſimplex notha continua cum urinis rubris, qui de more Gal. non ſolùm ex typo, verùm ex propria illius coloris ſubſtantia

ab aliis hujusce generis diſtinguebatur: Alter verò & ſimilarium & diſſimilarium partium erat communis, pertinebatque ad magnitudinem auctam partium umbilico circumſtantium, à quo, neſcio quid, ichoroſi tum temporis exibat. Horum morborum cauſæ à Medico creditæ fuerunt non minùs externæ, quàm internæ; & ex internis, tam mediatæ, quàm immediatæ; prægreſſis enim & ſtudendi & legendi ſummis laboribus non ſolùm quod naturâ tale erat, fuit conſervatum, ſed magis magisque adauctum, unde factum fuit, ut non minus ab hepate calidiori, quàm à languidiori ventriculo humidiorique cerebro ſuppeditata materia non ſolùm in venis mediis, in quibus erat focus putredinis, obſtructiones adauctæ, verùm & in muſculorum abdominis cavitatibus abſceſſus fuerit obortus. His ergò benè conſideratis, & ab iisdem jam deſumtis indicationibus tum per Chirurgiam, tum per pharmaciam, & diætam adeò fuit proviſum, ut 15. dierum ſpatio à febre penitus fuerit immunis, abſceſſusque imminutus, ut vix amplius quid commentatione dignum è ſe emiſerit. Recidivavit tamen aliquid ſteatomatis ſubſtantiæ, ut firmatam fluxionem minimè eſſe, ſit credendum, novoque præſidio, generoſiorique remedio indigere, ſi modò verum eſt, quod à venerabili Sene fuit ſancitum, non eſſe (nimirum) ad aliud tranſeundum, ſtante eo, quod viſum fuit à principio, unde nova totius corporis expurgatio ab ipſius Medico proponebatur. D. ℞ Guajac. l. viſc. quern. cum ſalſa & ſantalis & cichoraceis proportionatis per 60. dies proponebatur.

Excellentiſſimus autem Dn. Carmerus Bononienſis alia viâ procedit, aſſeritque, hunc morbum originem ducere ab hepate, eò quòd non benè ſanguificet, quare docet, non eſſe adhibenda multa valdè calida, ſed potius approbat electuarium ad confortandum & corroborandum hepar, præmiſsâ prius expurgatione.

Primarius autem affectus, quo admodum Rev. P. fuit detentus,

tentus, inflammatio fuit muſculorum abdominis, partes circa umbilicum exiſtentes occupans. Febris enim ſubſecuta eſt, non præceſſit inflammationem, ex qua deinde abſceſſus & ulcus genita fuêre. Modô verò abſceſſus & ulcus admodum remiſſa & extincta, adeò ut ſi origines & cauſæ, quas epar primò, lien ſecundò, cerebrum tertiò (ventriculum imbecillem non prætermittens) ut exiſtimo, contulerunt, ſpero, vel abſque localibus & abſceſſum & ulcus, ſi ſubſint, poſſe extirpari; quod ut fieri poſſit refrigerantibus moderatè & humectantibus non qualitate, ſed ſubſtantiâ (obſerva hoc diligenter, cùm in hac tota curatio conſiſtat) contrariæ intemperiei dictarum partium corrigendæ. Victus igitur temperatus obſervetur, nempe cal. & hum. hominis temperamento conſimilis: ſanguis in pauca quantitate educatur ex ſalvatella primò, ex hæmorrhoidalibus ſecundò, & utrâque evacuatione educantur ad ſummum ℥xij. ℥v. è vena ſalvatella; ℥vj. è venis ſedalibus. Fiat fonticulus in coxa dextra, ſi fonticulus ſuperior eſt in ſiniſtra, ſin minus, è contra. Poſt omnia tam univerſalia, quàm localia adhibita, ulcus ſi non exſiccaretur, ad inciſionem eſſet deveniendum, ut muſculi ſubjecti affecti deoperirentur, ut localia partem poſſint attingere. Ad pharmaciam quod attinet 1. toti corpori eſt providendum â materiis remediorum, quæ indicationibus propoſitis ſatisfacere valeant, quas brevitatis gratiâ, cùm notiſſima ſint, miſſas facio, quibus prægreſſis devenirem ad decoctum factum ex china, quæ pro baſi inſervire debet, cum temperata ſit, & ſubſtantificè (quod ſummoperè deſidero) humectet, & ſantalis, è viſco querno &c. Ante hæc ſumat bolum terebinthin. Cypriæ, ex qua miram recipiet utilitatem, ▽ Tetucii ad primas vias expurgandas, & exſiccandam partem affectam utiliſſimam. Parti affectæ pro inſeſſu adhibeatur ▽ balnei D. Petri Patavii.

CONTINUATIO.

REver. hic Pater convaleſcendi gratiâ ad varios in Italia Medicos profectus & plurimis remediis, ſed fruſtra, diu mul-

tumque fatigatus, Anno 1640. ineunte Septembri Patavium delatus, curæ Excellentiſſimi Dn. Marchettis Chirurg. & Anat. Prof. P. ſe ſubjecit, qui perſpecto ulcere, quod tanto temporis intervallo in profundam fiſtulam abierat, & actis ſub cute cuniculis per pinguedinem ad carnoſum usque panniculum penetrârat, ſtatim animum ad inciſionem intendit, inditâque turundâ ſat craſsâ foramen ulceris dilatat primùm, pòſt 9. Septemb. idipſum cultello recurvo à principio lato in acutum mucronem globulo cereo munitum deſinente fiſtuloſum ulcus feliciter incidit & ſecundum longitudinem fiſtulæ cultellum trahit, ut ulceris anfractus exactiſſimè paterent, adjecto ſimul illo polythryllito: Chirurgorum operationes debere eſſe, citas, tutas & jucundas: Cui Excell. Dn. Joh. Georg Wirſung. Med. & Chirurg. D. Inventor Ductûs Pancreatici &c. adſtans reſpondit: De cito ac tuto verum quidem hoc eſſe, ſed de jucunditate ſe nonnihil dubitare: Ex parte, regerit Rev. Dn. Patiens, nimirum reſpectu Dnn. Spectatorum (eramus autem plus minus 30.) qui ex eo utilitatem ſimul & jucunditatem quandam percipiunt, ex quo ægrotus minimè &c. Abſterſo igitur ſanguine, pro avertenda inflammatione vulneri impoſuit alb. ovi cum ▽ roſar. conquaſſatum in petiis, ſuperaddito empl. ſ. Galeni, apertoque per aliquot dies vulnere calloque indies abſciſſo, hoc ſinuoſum ulcus &, ut putabatur, immedicabile malum, brevi fuit ſublatum.

vid. figura pag. seq.

Fig. I.

[*Ex Collectaneis D. J. M. Fehr Argonautæ.*]

OBSERVATIO IV.
D. JOH. MICHAEL. FEHR.
De
Uva verſicolore.

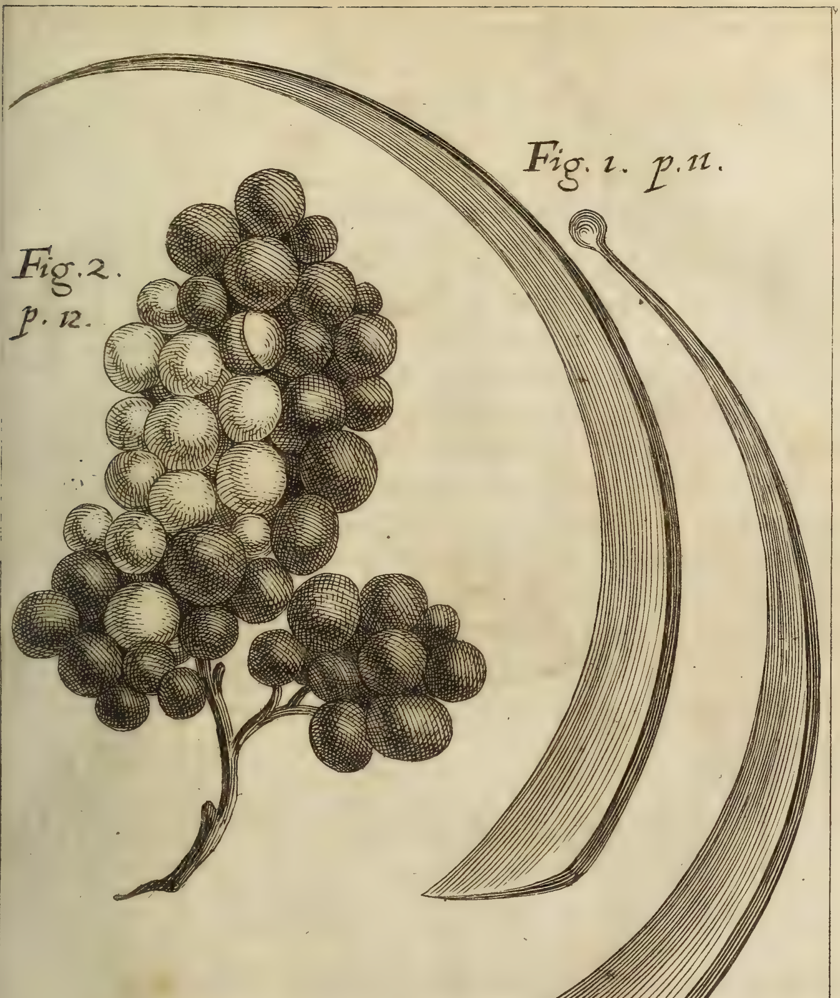
DUx Franconiæ feſto Kiliani muſto ex uva Franconica recens expreſſo ſacra facit: quapropter circa idem feſtum mittere placuit effigiem uvæ maturæ quidem, ſed autumno præterlapſi proximè anni & (quod mirum) uvam ex rubris & flaveſcentibus acinis, iisque omnibus maturis & mellitiſſimis conſtantem. Vini quidem ex utrisque eadem eſt qualitas & vigor, & utriusque exinde apparet affinitas vel conſanguinitas, (**Traminer und gut Fränckiſch**) ſed forma miranda, quæ unam eandemque uvam hoc anno fertili (qualis præterlapſus erat) præter ſolitum, acinis rubris & flaveſcentibus ex eodem ſcapo quaſi pro lubitu, & ſingulari Naturæ luſu informat & exornat.

SCHOLION.

IN celebri quadam Miſniæ civitate aliquoties maturas circa feſtum D. Johannis uvas ad Sereniſſimum Electorem Saxoniæ pro ſingulari raritate fuiſſe miſſas, teſtatum mihi fecit Vir quidam celeberrimus: Cauſam præmaturi iſtius fœtus à fide mea non adeò alienam hanc eſſe ratus, quòd fornax piſtoris cujusdam viti propior quotidie pro panificio calefacta radices vitis ad maturiorem uvarum proventum excitaverit. Sic Illuſtris quondam Guido Patinus, Regis Galliarum Chriſtianiſſimi Conſiliarius & Medicus celeberrimus, calce viva ad arborum radices pro promovendis atq; maturandis frugibus admotâ celeriorem earundem proventum quidem impetrari, ſed promtiorem iſtarum interitum conſequi, innuit, in quæſtione medicâ agitatâ Pariſiis 14. Martii Anno 1647.

Fig. II.
[*Helianthus.*]

OBSER-

Fig. 1. p. 11.
Fig. 2. p. 12.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

OBSERVATIO V.

D. JOH. LAURENTII BAUSCHII.

De

Calculorum varietate.

EMi nuperrimè Methodum curandi calculum Michaelis Raphaelis Schmuzen à Poysſtorff; eandem perlegendo nihil quidem novi reperi, præterquam deſcriptionem hiſtoriæ, & delineationem figuræ & magnitudinis calculi in rene dextro Imp. Aug. Ferdinandi II. cùm exenteraretur, inventi. In memoriam tamen mihi revocavit calculum, quem unà mecum vidiſti, & quem etiamnum in Muséo meo aſſervo, Senis illius Masbacenſis, Joh. Hartmanni Carpentarii, quem itidem in domo meâ urinam reddentem contemplatus es: Is per 20. continuos annos inſignes perpeſſus eſt dolores. Tandem tamen ſub ſcroto, non procul à loco, ubi aliàs ſectio fieri ſolet, facto foramine, ſpontè prorupit. Ex eo foramine poſtea, labiis vulneris callo duratis, urinam, quamdiu vixit, nec ſine moleſtiâ, reddidit, minimâ illius parte per ductum urinarium conſuetum profluente. Melius tamen habuit, & aliquot annis ſupervixit, mendicando victum quærens. Lapidem hunc, colore album, pondere unciam unam, & tres drachmas cum dimidiâ æquantem, prædictus ſenex, jam ſeptuagenario major, mihi obtulit 4. Jan. 1640.

Similes ferè hiſtorias habet Schenckius *l. 3. obſ.* ex Dodonæo, Benivenio, Anton. Valet. in Holler. literis J. Funcii ad A. Occonem.

Quid quæſo non faceret ejusmodi lapis in obſtruendâ urinâ, cùm ſæpiſſimè videamus parvos lapillos magnum facere negotium tùm ægrotantibus tùm Medicis? ſicuti nuperrimè ego & Dn. Compater meus, & affinis tuus, Joh. Phil.

 Sachs/

Sachs / vidimus apud Dn. Caſp. Reinhardt, cui lapillus lentis magnitudine in glande penis ſubſtiterat, & oculis conſpici poterat, nihilominus inſtrumento Chirurgico extrahendus erat. Quatriduanam urinæ retentionem causârat Anno 1639. hôc paullo major (piſum enim magnitudine ſuperabat) in extremo balani exiſtens, viſuique obvius apud F. Mauritium, Canonicum Regularem in Monaſterio nobis vicino Heidenfeld/ qui tamen à prædicto Dn. Saxone extrahi non poterat, niſi viâ patentiore factâ per inciſionem glandis penis. Tantas inferre moleſtias, tanta creare tormina poſſunt hi lapides; idque non tantùm in renibus & veſicâ, ſed etiam in aliis, ut noſti, partibus. Habeo lapides aliquot, diverſæ magnitudinis, citrinos, ex tunicis ſeu cruſtis, inſtar lapidum Bezoarticorum, concretos, qui ex hypochondrii dextri propè umbilicum ulcere, quo laborabat Dn. Bartholomæus Falckius, Paſtor Eccleſiæ patriæ tuæ, per intervalla egreſſi ſunt, quos à Dn. D. Joh. Conr. Sinapii, Phyſici Kitzingenſis p. m. viduâ habeo. Unde autem, & ubinam hi generati fuerint, divinare non poſſum.

[*Ex literis ad D. Joh. Mich. Fehr, 1641 datis.*]

OBSERVATIO VI.

D. GEORGII WOLFGANGI WEDELII,

De

Moxâ Germanicâ.

QUod de Africâ in proverbio olim erat, illam ſemper aliquid novi apportare, & duobus hisce ſeculis de Indiis reverà valuit, id imprimis de medicinâ hodiernâ verum eſt. Nova quærimus, nova exhibemus, & venditamus. Sordent vetera, nova cordi habentur unicè. Anni ſunt non ita multi, cùm innotuit orbi pariter & medicis Europæis *Moxa Sinenſis:* novum nomen, nova medicina,

eo maximè deprædicata nomine, quod medeatur podagræ, morbo Magnatum incurabili credito, vel ſaltim, ſi quis alius, rebelli. Celebrata primitus fuit *ab Hermanno Buſchovio*, Seniore, Trajectino, edito de eâdem Tractatu Belgico & Germanico idiomate, ſubjecta experimentis hinc illinc, felici partim, partim infelici ſucceſſu, mirantibus plerisque quale ſit, & cujus originis novum hoc & inauditum medicamentum.

Abblandiuntur ſanè peregrina omnia magis, & gratiam applauſumque merentur majorem, quàm ante fores nata, præcipuè apud noſtrates, qui genio ſuo modeſto inducti aliena præ ſuis æſtimare conſueverunt. Nec caritas pretii deterret, modò curioſum quid, & quod maximum eſt, utilitatem cum novitate præ ſe ferat.

Duo ergò potiſſimum occaſione Moxæ Sinenſis hujus inquiſitu digna ſe obtulêre: morbus cui medetur, & remedium, quo morbum, non ſolùm podagram, ſed omnes in univerſum quaſi dolorificos inſultus, debellare poſſe viſum eſt. Et hoc quidem tantò magis ſalivam movit curioſis inquiſitoribus, quò minus notum fuit hactenus. Ignota enim magni facimus, nota vilipendimus communiter, ipsâ quotidianâ aſſuetudine velut familiaritatem indeq; contemptum poſt ſe trahente.

Non noſtrum eſt, alios jam laudare, qui publicis Scriptis in Moxam inquiſivêre. Quot capita, tot ſententiæ. Unusquisque ſcire hoc ſatagit, ac inquirere; una tamen eſt & ſimplex veritas, una Moxa, licèt plura ſuccedanea. Habeant ergò pro Moxâ Sinenſi herbam exoticam, quicunque velint: alii molluginem pappoſam, quam clematis ſepium, ut nos vocare ſolemus, offert; utrumque bonum eſt, noſſe, quid proſit, & quid itidem æquè proſit, idemque præſtet effectu, licèt non idem ſit ſpecie.

Audiamus *Autorem* ipſum, qui *l. de Curat. Podagræ, Part. 2. c. 4. p. m. 91.* quid Moxa ſit, & ubi reperienda, quærens, reſpondet, eſſe Moxam lanuginoſam & mollem ſubſtantiam, artificiali

ciali præparatione, ex certâ herbâ paratam, cujus nomen & præparatio ipſum quidem Autorem lateat, certum tamen, nobiliſſimam omnium eſſe plantam, optimoque jure matrem herbarum vocari poſſe. Habere in arcanis, addit, Sinas & Japones Moxam parandi hunc modum, licèt magnâ copiâ haberi poſſit.

Suo linquimus loco, reverâne neſcierit Autor herbam, modumque parandi, an ſtudio id finxerit, ut autoritatem medicamento conciliaret majorem. Satis nobis ſit, ipſum illum nominaſſe eandem ſatis ſapientibus. Id verò ne nobis venditemus, jubet candor & gratitudo, magni à nobis æſtimatæ virtutes, ſi reperiantur in Medico.

Detexit nempe nobis & herbam & parandæ Moxæ modum vir excellentiſſimus, nobisque præter meritum faventiſſimus *Johannes Hartmannus Kornmann, ab Hornsbach, Phil. & Med. Doctor, Conſiliarius & Archiater Haſſiacus*, plurimorum arcanorum naturæ callentiſſimus. Moxa, undecunque nomen traxerit, mollugo artemiſiæ eſt.

Recipiantur folia artemiſiæ, quantum lubet, exſiccata probè & caule ſuo decerpta conterantur manibus eo usque, donec excuſſo pulvillo viridi lanuginoſæ interiores fibræ, velut ſubtegmen ſubſtratæ, remaneant. Sin madefiant udore manus, repetendum opus eſt, ad deſideratam teneritudinem.

Innotuit ipſi ἐγχείρησις hæc inde, quòd cùm ex Belgio nonnemo, dives æquè ac curioſus, magnam quantitatem Moxæ afferendam curaſſet, ipſique ad examinandum miſiſſet, foliola deprehendit, lanugini adhærentia, quæ microſcopii ope inſpecta penitius artemiſiam exhibuerint. Experimento hæc ſubjecta reſpondit ex voto, ut ovum ovo, ſimillimam lanuginem, ſeu Moxam potius largiens.

Eandem quoque excoluit ulterius, carminando, ad inſtar lanæ, ut pexa adhuc tenerior meliorque reddi & variari poſſit magis. Quod ſi igitur non æquè ſtatim reſpondeat, huic Sinenſis illa dicta, & cum bacillis ſuis aromaticis, (quoad exte-

riora

riora quidem, non interiora) recondita differre videatur paulum, tenendum eſt, in culpâ eſſe partim herbam non unâ ætate collectam, partim leviorem, vel curatiorem parandi modum. Quin facile eſt, vel affuſo ſp. vin. virorem extrahere, eoq́ue evocato, ſiccata folia inſtrumento lanæ aliàs pectendæ debito aptare operi, vel eadem præparata aquâ aluminosâ depurare & albidiora reddere, ipſove fumo ſulphuris id tentare.

Geminum hunc proceſſum eſſe, duo evincunt extranea argumenta, ſenſus, & affectus, quorum uterque Moxam Moxam eſſe teſtatur; unumq́ue domeſticum, Autoris confeſſioni innixum, licèt non primâ fronte obvium legenti. Vocat enim l. c. *matrem herbarum* matrem Moxæ. Aſt hoc nomine venire Botanicis artemiſiam latifoliam vulgarem, teſtimonio *Lobelii, Dodonæi*, aliorumq́ue, eſt quàm clariſſimum. Ut adeò non opus ſit, trium vel quatuor imperialium pretio Moxæ ℥j. quantum nimirum ſcatula oblonga capit, redimere, ſed faciliimo negotio eandem liceat comparare.

Ut verò hæc illuſtremus magis, notamus 1. *lanuginem plantarum duplicem eſſe*, *aliam exteriorem*, qualis in tuſſilagine, gramine lanigero, clemati ſepium, aliiſq́ue obſervatur; *aliam internam*, qualis in radice tuſſilaginis pro ὑποκαύματι laudatur *à Scaligero Exerc. 180. n. 2. p. m. 585.* & in notiſſimo lino occurrit. Talis eſt & artemiſiæ dicta Moxa.

2. *Non novum eſſe, hunc ipſum, curandi dolorem, modum, per inuſtionem actualem*, quod tamen nil derogat commendationi, ſed pondus potiùs addit. Laudabimus hanc in rem unum *Hippocratem*, antiquiſſimum medicinæ parentem, qui *libro de Affection. c. 30. t. 12.* ſi in unum aliquem locum incubuerit dolor, & conſtiterit, & medicamentis non fuerit exactus, καῦσαι, *inquit*, καθ' ὁκοῖον ἂν τόπον τυγχάνῃ ἐοῦσα ἡ ὀδύνη· καίειν δὲ τῷ ὠμολίνῳ, *urito, quocunq; loco fuerit dolor: urito autem lino crudo.* Non potuiſſet ſanè ipſius Moxæ tam decantatæ meliorem deſcriptionem dare, & quoad materiam, & morbum, cui debetur, ipſamq́ue medendi methodum. Quod ut magis pateat, tenendum eſt,

per linum crudum non intelligere ipſum ſine ullâ præparatione tale; ſed nondum in fila aptatum. *Proſper Martianus Comm. in l. de Affect. ſ. 2. v. 25. p. 170.* proceſſum integrum doctè & nervosè his deſcripſit: accipiatur linum crudum, & arctè conglobatum reducatur in formam pyramidis, cujus baſis latior in anguſtum coarctetur. Magnitudinem ſeu latitudinem baſis indicabit locus inurendus: non ignorato, uſtionem aliquanto latiorem fieri, quàm ſit baſis pyramidis. Hæc igitur in ſummitate accenſa loco inurendo apponatur, ibique reſideat, donec tota materia abſumpta ſit; nam ignis ſerpendo ad cutim perveniens uſtionem facit; Et quod mirum videtur, ferè inſenſibiliter, & ſine dolore. Extincto igne porrum elixum imponebat Hippocrates, donec, quod exuſtum eſt, decidat. Noſtri butyrum cum caule adhibent; indeque ulcus apertum ſervetur ad libitum.

Hæc transſcribere, viſum fuit operæ pretium, cùm per omnia concordet cum recentiori hâc inurendi materiâ, Moxâ. Quæ verò ſubjungit alia, quibuscum alii laudatas uſtiones parârint, videantur apud ipſum *l. c.* Præſtant nempe eundem effectum ſicciora filamentoſa, vel lanuginoſa & poroſa corpora quævis, telæ aranearum, (quibus eodem modo adhibitis, Vir ſupra laudatus celeberrimus verrucas in manibus multis etiam inſignibus Viris ſine dolore abſtulit, poſt inuſtionem ablatâ verrucâ & impoſito emplaſtro, unde intra unum alterumque diem res peracta eſt) fungi arborum, medulla junci, ſambuci, & alia ſimilia.

3. *Inuſtionem per Moxam factam prodeſſe magis in doloribus profundis, nec cum ardore & rubore conjunctis.* Obſervatum eſt, aliis profuiſſe eandem eximiè, aliis nocuiſſe, quin periculum gangrænæ intuliſſe. Diſtinctione ergò opus omninò fuerit eâdem, quæ communis eſt cum veſicatoriis, vel cauteriis etiam actualibus. Parti afflictæ ipſi dicto modo non addenda eſt afflictio; tutò verò profuerit id remedii genus magis, ubi humor ſeroſus, frigidus conſiſtens, nullo contraindicante ad exi-

tum

tum invitandus, vel abſumendus eſt. Quod ſi verò promiſcuè eandem applicueris, exacerbari malum facilè poteſt, & in deterius verti, cùm contrà ea datâ ichori portâ proficuum eſſe poſſit præ aliis, factâ ſimul diſcuſſione, factâ velut partis ipſius quâdam per ignem hunc roboratione.

OBSERVATIO VII.

D. G. W. WEDELII.

Vomitus cruentus à lumbricis.

UT mira atque dira ſymptomata à lumbricis in corpore ſtabulantibus obſervare licuit medicis; ita & vomitum cruentum ſatis vehementem inde ortum luſtravimus nuper. Sartor 36. annorum tuſſi, dolore capitis, & à cibo ſumpto φλογώσει cum quâdam anxietate correptus opem noſtram expetit. Propinamus interius *elixir proprietatis antiſcorbuticum* guttulis paucis *liquoris ♂tis* medicatum, additâ guttulâ *olei caryophyllorum*, quæ compoſitio & elegans & polychreſta eſt, licet extemporanea. Exterius *balſamum ſtomachicum* præſcribitur. Quarto die pòſt vomitu mediante inſignem quantitatem ſanguinis excernit, ſubſequente pallore faciei & lipothymiâ. Dato pulvere ſtyptico anodyno & reſolvente, *ex pulv. ſtypt. ℨj. oc. ♋. ℈j. laud. op. gr. j.* & potiunculâ ad methodum Sylvianum ad hæmorrhagias ſiſtendas, reſtitit per δρ cruor, inde verò repetiit paroxysmus, excreto unà cum ſanguine lumbrico longo, tereti. Exhibita tum prædicta, tum *eſſentia traumatica*, cum *anodynâ* roborata. Triduo poſt denuô excrevit vermem, adhuc majorem, & ſic ex voto convaluit. Exeſum ſine dubio vas à lumbrico ſanguiferum viam laxavit ſanguini, quo extravaſato & excreto rodens quoque hoſpes excluſus eſt.

OBSERVATIO VIII.
D. G. W. WEDELII.
Fons oſſibus ſcaturiens.

IN confiniis urbis Mansfeldenſis, prope pagum ejusdem Diſtrictus, Gorenzen dictum, fons reperitur mirabilis, qui in nemore ad radicem montis amœnâ & limpidâ ſcaturigine diverſis temporibus oſſicula quædam ejicit. Nec adhuc dum ſatis inquiſitum eſt, cujusmodi animalium generi illa debeantur. Licèt enim Phyſici nonnulli eadem pro oſſiculis Salamandræ habuerint, rati, in montis adjacentis cryptis has ipſas non minimâ copiâ reperiri, quarum corpora nonnunquam impetu acris, ſulphurei, corroſivi humoris abrepta ad oſſium reliquias usque conſumantur, hæcque conſequenter per dictam ſcaturiginem in auram educantur; alii tamen anatomicâ experientiâ freti negarunt oſſicula hæc, præſertim uniformia ferè, cum Salamandræ crate convenire. Nomen verò inde fons obtinuit, ut audiat der Knochenbrunn/ quem Conſultiſſimi & Ampliſſimi *Dn. Ehrenfried Geyeri*, Conſiliarii & Præfecti Ruthenici, B. Parens, curioſus naturæ obſervator, ſæpiùs viſitavit, & oculis teſtibus erumpentia è fonte oſſicula manu ſuâ collecta inter rariora ſua, quæ viſenda adhuc non pauca, ſed auctiora longè repoſuit.

OBSERVATIO IX.
D. G. W. WEDELII.
De
Thermarum elementis, ortu & uſu.

IN examine thermalium aquarum Carolenſium deprehendi, plurimis partibus aquæ ſimplicis, ſeu phlegmatis immerſum eſſe 1. Sal alcalicum, quod cum acido, ut ſpiritu vitrioli, efferveſcit, & ſapore ſe prodit; 2. Cremorem terreum,

reum, qualis etiam ſponte in iisdem thermis coagulari ſolet, & ſub nomine **Badeſteinb** notus eſt, foliolis ſubtiliſſimis cremorem Tart. æmulans, non item ſapore. Ex quo didici, differre thermas multum ab acidulis; non valere illud recentiorum quorundam: ubi calor, ibi acidum; aperire, detergere, purgare, diureticum eſſe, & morborum chronicorum, ab acido oriundorum remedium thermas, ſiccare item, nec bilioſis & ſiccioribus ac macrioribus convenire ob illud ipſum ſal dictum intimè immixtum. Originem verò, quomodo in terræ viſceribus hæc fiant, & calorem tantum excitent, definire quidem certò difficile eſt primâ facie. Videtur tamen non tam ob concurſum perpetuum acidi cum alcali id fieri, quippe quæ commixta efferveſcunt & ebulliunt; vel ob aliam quandam analogam huic cauſam, de qua egimus *tr. 2. de ſal. vol. plant.* Quàm ob latentem ignem, bituminoſis forſan partibus fotum, qui dum partes terreas obvias in calcem disgregat, & reſolvit, allabentes ſuis rivulis aquas & calore proprio, & à reſolutione calcis oriundo inficit, ac medicatas reddit. Unde ſine dubio pyrophylacii alicujus, (quo de vid. *Kircher. in mund. ſubterr.*) cum hydrophylacio fit concurſus, ob quam viciniam utriusque Numinis divini munus experiuntur illa loca, ubi hi fontes ſcaturiunt.

OBSERVATIO X.

D. G. W. WEDELII.

Syncope Periodica.

MUlti morbi graviores, ſi diutiùs paulò duraverint, communi vulgi, quin & medicorum opinione ſæpè, ſphæram naturæ tranſcendere putantur, ad faſcina relati, curandi nihilominus non raro, ſi falſa hæc hypotheſis mittatur. Exempla talia quædam daturi ſequentem caſum mirandum primo loco offerimus. Duo juvenes piſtorum operibus addicti, intra annum conſtituti vigeſimum at-

que ſextum, ſani corpore & vegeti, niſi quòd gentilitio regionis ſcorbutico ſeminio laborare præſumi poſſent, præbibito ſpiritus vini frumentacei hauſtulo, ut tuti eſſent à vaporibus aëris jam denſioribus, circa imminentia Michaelis tempora, negotiorum causâ urbe egrediuntur, Menſe Septembri ſcilicet, Ann. 1674. in loco, quem petiverunt, nullum ſumpſerunt cibum, niſi quem ipſi ſecum urbe extulerant, farcimen pinguius, caſeumque, quem poſtquam uno alteroque cereviſiæ poculo irrigaverunt, negotio confecto domum redierunt ad ſuas in urbe patriâ domos, nullâ cæteroquin occaſione morbificâ ſe exerente, niſi tenebrarum veſperi irruentium fictas inſidias terrorem incutientes incuſemus. Primus illorum, quem Jonam nominabimus, ſtatim altero die poſt reditum, cùm ſuis operibus mechanicis adſtaret, maximâ pectoris anxietate corripitur deſubitò, eodemque momento turbatur caput, linguæ uſus ſiſtitur, ut, qui juvet, invocare poſſet neminem. Collapſus itaque jacuit, ſemihoræ quaſi ſpatio, omnis ſenſus expers, ſed quietus, abſque tremore & motibus convulſivis ullis, facie pallidus & uvidus circa frontem, ſine reſpiratione ſenſibili, inſtar mortui, abſque pulſu notabili. Eluctatus tandem, quaſi è ſomno, nullo adhibito remedio, ad ſe rediit, nullo ægritudinis relicto ſigno. Sex hebdomadum elapſo ſpatio, inter media opera eâdem facie illum invaſit, nec quicquam in ſuâ naturâ malum hoc mutavit, ſed immutatam prorſus eam retinuit, niſi quod reditum ſubinde acceleraret, quem antea quodammodo tardabat, uti id apparere poteſt è ſequentibus diebus, anni 1675. exempli loco adductis, quibus ſe prodidit, ſuâ vi corpus infeſtans: 31. Januar. 5. 28. Mart. 11. 29. April. 25. Maji, 3. Jun. 3. 29. Jul. 28. Aug. 2. 5. 21. 23. Septembr. 6. 9. 14. 22. Octobr. Talis ergò fuit affectus, in alterum uſque annum, nec ullis medicamentis ſæpiſſimè aſſumptis potuit profligari. Diebus, qui à malo immunes ſunt, à ſano nihil differens negotia ſua expeditè peregit. Conſulti fuimus, elapſo ferè biennio, ipſoque velut faſcinato prognoſtico relicto, an

affectus

affectus hic eſſet naturalis, an verò ab incantatione, rationibus duabus adductis, ſummè rebelli malo, nullo modo medicamentis vincendo, & ſocii fato. Nam quod alterum juvenem attinet, quem Lazarum vocabimus, ille octavo poſt reditum die pedibus laborare cœpit, ut incedere non poſſet, qui & poſtea tumoribus fuêre correpti, quorum unus altero latere cum mirum quantum increviſſet, apertione ferro factâ magnâ quantitate, ſanguini ſimilis exiit materia. Cibum aſſumptum ſemper rejecit; medicamenta omnia fruſtra adhibita, unde poſt dimidium in morbo annum exactum mortuus eſt. Maluimus medicamentis obviam ire malo tam rebelli, quod *Ann. II. Ephem. obſ. 197.* hujus cauſam & genium inquiſiveramus penitius, quàm ad cauſas alias dilabi. Miſimus ergò non niſi duo medicamina: 1. *mixturam antiſcorbuticam* ex ♎ûs cochlear. compoſ. tartari rectif. & ſalis ſtriati anaticis partibus, liquore martiali (è fl. ſal. ✱ci ♂libus imis nigricantibus) & eſſentiæ anodynæ aliquot guttis tinctam, manè & veſperi aſſumendam ad gutt. xxx. vel xxxv. 2. *pulverem abſorbentem* noſtrum, alibi, in *Opiologiâ* nempe deſcriptum ad doſes x. ſub ingreſſum lecti capiendum, inde ſingulari Dei gratià ſtatim cedere affectus viſus eſt, nec redire unquam. Repetita ergò ab ægro medicamenta eadem denuò in paulò majori quantitate ſola miſimus, ut eò certius tolleretur omnis recidivæ metus. Quo penitus liberatus, morà ſex menſium factâ, ut conſtantiam ſanitatis perviderer, ſoſtrum gratiſſimus miſit.

OBSERVATIO XI.

D. G. W. WEDELII.

De

Tumoribus & Verrucis, cadaveris contactu curatis.

MOrbi ſæpè incurabiles viſuntur, quod remedium gravius morbo ſit, vel ipſe facilius toleretur, & curando exaſperetur,

tur, qui neglectus indemnis fuerat. Videas id ipſum ſæpè in tumoribus frigidis, inæqualibus tamen, quando devians archéus novum opus hîc illic quaſi meditatur, & ſolicitè de incremento ejusdem proſpicit. Inde parva morborum initia ad ſubruendam non rarò machinam extuberant. Cumque primò nec doleant, nec æquè curentur, neglectu quoque eveniunt majora ejusmodi mala. Hinc verò nec ſectio conſulta utplurimum, nec ignis remedii locum invenit, nec reliqua topica debellare norunt affectum, aperto jam Marte inſurgentem. Quid agas, ubi fruſtra eſſe omnia perſpexeris?

Sunt nihilominus artificia alia, quibus ſubvenire his ipſis integrum eſt, ipſæ etiam curationes magneticæ vulgò dictæ, imò magicæ quibusdam cauſam ignorantibus, vel non inquirentibus. Propoſuimus hujus rei exempla *Phyſiol. p. 189. ſeq.* latius paulò illuſtranda. Conſiliarius Saxonicus, ex cujus ore id hauſimus, ante plures annos Lubecæ laboraverat excreſcentiâ palpebræ ſuperioris oculi dextri ſenſim increſcente, ita ut ad ovi columbini magnitudinem, imò amplius proveheretur, & viſum notabiliter læderet, minitans graviora pericula. Conſultus Neucranzius, Medicus ſcriptis celeberrimus, poſt fruſtra tentata varia, ſuadet, ut affrictu manûs demortuæ tentaret ablationem. Mortuâ fortè tunc temporis amici conjuge, æger occaſione arreptâ & teſtandi affectum, & curandi tumorem, lugubrem domum ingreditur, rogatque, ut funus oſtenderetur. Facto hoc exponit medici conſilium, & annuente viduo, imò ut poſt mortem quoque juvare poſſit defuncta, optante, manum prehendit gelidam, ut lacrumas deterſurus, & aliquoties tumori affricat, felici eventu. Senſim enim ſenſimque tumor ſpontè evanuit, ita ut ne veſtigium ſupereſſet amplius ſedis priſtinæ.

Curavimus incipientia conſimilia in palpebris tubercula emplaſtris emollientibus, & digerendo reſolventibus. Sed utplurimum rebellia ſunt, è glandulis tumefactis, quæ & in teneriori hâc cute ſunt plurimæ, & ſero viſcidiori pedetentim velut

infarctis,

infarctis, decubitum à frigore, aliâve cauſâ occaſionali hinc nacto. Studioſus medicinæ, anno ſuperiori 1681. dextri oculi conſimile offerens dedecus, internis & externis incaſſum in uſum vocatis, ipſis etiam revellentibus veſicatoriis, à remediis potiùs incrementum ſumente morbo, ſuaſu noſtro eodem pacto curatus eſt. Ablegabamus eum ad defunctum phthiſicum, quaſi funus viſurum; ſolus ibi, præficâ ſaltim præſente, ne ſuperſtitionis reatum aliis arbitris ſubiret, applicat manum bis vel ter, & frictu mactat affectam partem. Inde abactum malum penitus inſenſibiliter, aſt ſucceſſivè.

Sed ne oculis ſolis hanc velut prærogativam attribuere videamur, aliam dabimus hiſtoriam. Virgo pulcherrima ante aliquot annos ſub mento paſſa erat tumorem, in abſceſſum degenerantem, cujus conſolidati cicatrix ſupererat. A. 1679. frigori expoſita longius ſentit & priſtino illo loco, & utrinque pone maxillas tumores glandoſos exurgere. Conſulit Chirurgum, qui parvi pendens indolens malum, ut ipſa quoque, emplaſtrum unum alterumque imponit. Exactis ſex menſibus malo confirmato ad nos itur. Fiunt omnia ex arte, quæ coagulatum diſſipare humorem frigidum norunt, quod vidimus non ſemel benè ceſſiſſe, etiam in ipſis ſcrophulis & ſtrumis, vel diſcuſſis eodem, vel ſuppurato calidioribus & fortioribus emplaſtris. Adhibita ab Empirico admorſio tumoris durioris & magis obvii, impoſito prius linteamine (quo medio & ganglia & ſcrophulas curabat,) impoſitum rubefaciens cataplasma ex acetoſa viridi contusâ & cum butyro leviter frixâ; emplaſtrum diach. cognominatum; de ran. cum ☿rio, & nihil non, citra juvamen vel decrementum ullum. Elevabatur magis magisque tumor prominente valdè mento, & totâ facie utrinque ad latera inflatâ. Propoſuimus remedium idem facile, indemne, expers omnis ridiculæ vel anilis ſuperſtitionis. Datâ occaſione ſecedit in rus, & contactum manus mortuæ admittit. Reſtituta, (tumor verò maximus ovum gallinaceum exæquabat, reliqui minores globulos majores, vel nucem juglandem) acceſſit, & gratias pro conſilio egit.

Ante tredecim annos Studioſus Theologiæ, qui jam in Inferioris Saxoniæ aulâ Concionatorem agit, utrâque manu infinitis torquebatur verrucis, non eſulæ ſucco juvante, quo amicum curaveramus in carpo utroque manus mirum quantum denſatis verrucis, non aliis vulgò notis afflictum. Ignem ipſum actualem & potentialem in ſubſidium fruſtra vocabat. Plures enim erant, & inſtar hydræ lernææ repullulaſcebant mox alibi plures, abſumptis prioribus. Dedimus idem conſiliū jam tunc, quod liberrimus hinc redditus deprædicat in hunc usq; diem.

Operæ pretium eſt, breviter de causâ ſeu ratione medelæ hujus diſpicere, ut taceamus exempla plura alia, cumprimis, quòd primo intuitu abſonum id, vel minus licitum videatur ignaris. Non tam transplantatio hæc eſt, quàm extinctio radicalis ſeminii morboſi, contingens in corpore affecto; quamvis liberum cuilibet relinquamus, ſi quis eo nomine vocare velit. Duo hîc concurrunt præcipuè ad tumores vel excreſcentias has fovendas; exorbitans archéus, & humor alibilis ſeroſus, vel per ſe ſubſiſtens magis, vel criſpaturâ fibrarum propullulaſcentium vitioſè admiſſus.

Quæcunque ergò his obviam eunt, archéum avocant à ſuſcepto munere intempeſtivo, & humorem conſiſtentem in motum cient, ſine dubio proficient ad tollendum effectum exinde reſultantem. Aptum verò ad hoc eſſe cadaveris contactum illum atque frictum, facilè patere poteſt. Horremus cadavera, quòd exterminium maximè adverſetur natura, horremus aſpectum, nedum contactum inſuetum, ingratumque. Refugit igitur archéus, & deſiſtit ab opere, idéam contrariam complectens; quo adſtite & velut fabro deſtitutum corruit & dilabitur, quod ſtudio quodam congeſtum videbatur.

Non urgebimus frictum ipſum ad diſſipandum natum, non actuale frigus primâ admiſſione repellens, obſtruens poros; quid communicetur cum tumore, penſitemus. Roſcidus ille humor eſt, ultimo agone è glandulis ſubcutaneis dimiſſus. An verò hunc inertem putemus, cùm vel ſalivæ illitus

lichenes

lichenes & tubercula hæmorrhoidalia ipſa, noſtro experimento, curent. Salinæ illæ et unctuoſæ atomi accedente motu & calore viventis actuatæ reſolvere poſſunt ſubſiſtens coagulum, reſipiſcente ſimul à peregrino opere & ſua hinc curaturo archéo partis ipſius. Stabile & firmum hoc cùm ſit fundamentum, meritò nec ſuâ laude defraudandum fuerit remedium facile & culpæ omnis exors. Sit hoc antipathiæ exemplum nobis, non ſympathiæ. Nulla enim hoc loco fieri poteſt confermentatio mumialis. Neque ad occultam aliquam qualitatem id referre opus eſt, ſi aliam, quàm ſenſibus minus obviam, eligas: ſed omnia ſic ſatis poſſunt clarere, & ulterioribus roborari experimentis.

OBSERVATIO XII.

D. G. WOLFG. WEDELII,

Tumores duri, rebelles, cancriformes.

OCcaſione tumorum dictorum memoriam ſubit aliud genus horum, quod inſidias ſanitati & vitæ ſtruit, & cautè tractari deſiderat; quorum aliquot dabimus exempla. Puella 15. annorum, cui menſes nondum fluxerant, ſub pondere majori collapſa, ad baſin ſcapulæ dextræ tumore corripitur duro, renitente, lato, & profundo, citra dolorem ullum, non tamen citra moleſtiam in movendo brachio. Tractata aliquandiu à Chirurgo ſolo, ſucceſſu ſanitatis nullo: quin indies adaugeri malum obſervabatur. Conſulti ex methodi legibus alterando & purgando correximus humorem peccantem melancholicum vel atrabilarium potius; exterius verò, noſcentes mali naturam, ſola defenſiva topica ex empl. diaphoret. diapomphol. aliiſque Saturninis conceſſimus; prognoſi factâ, ſi neglectim tractaturi eſſent malum ipſum, cauſæ verò averruncandæ ſubinde per purgantia, diaphoretica & ſanguinem defæcantia, operam daturi, tolerabilius id futurum; contrario verò caſu, quò majori ſtudio era-

dicationi incumberent, eò citius malum exaſperatum iri. Æmulantur enim aut reverà ſunt hi ipſi cancri occulti, quos non curare, puta externis illis aliàs in curatione tumorum fieri conſuetis, melius eſt; curati enim, quoad finem primum, & intentionem citius intereunt ægri, morbo exaſperato & vitalibus principiis infeſto non curati verò longius vitam trahunt, teſte *Coo 6. aph. 38.*

Neglecto hoc, ut fit, ſalubri monito, circumforaneum conſulunt, qui pactâ mercede ferro aperit tumorem, eoque ſic magis magisque exſurgente poſt aliquot hebdomades turpiter, ut fit, diſcedit, alibi ſimiles ſtructurus fraudes. Inde ad carnificem curandi defertur provincia, ubi diu etiam cruciata, exareſcente corpore reliquo, domum ferenda in viâ moritur. Nil ſupererat, quàm ut incantamentis apertiùs acceptum ferrent malum, quod poſt obitum factum tamen. Domum enim illato, menſe Majo, cadavere, ſonos & ſibilos adſtantes percipiunt in tumore, ultra dimidium dorſi occupante: accurrunt, & angues inibi latere ſuſpicantes rogant, ut tumorem inſpicerem. Factâ diſſectione, ichor plurimus, putredinem jam ſubiens, conjunctâ fermentatione ſenſibili, ſibilorum cauſa, patuit, partibus carnoſis mirè de tono ſuo dejectis.

Vir primarius fracto pede ſiniſtro paulò ſupra talum, aliàs hypochondriacus & ſcorbuticus eminenti gradu, paulò maturius, jubente officio aulico, à curatione ſolitis occupatur negotiis. Succedente tempore ſupra locum olim affectum ſentit tuberculum, non tam profundum, ob nudum ibi magis os tibiæ, quàm eminens, & non adeò molle. Eadem ferè luditur fabula. Adhibitis topicis, datis internis, nil proficitur, leviori interim viſo malo, quàm ut produceretur curatio: verbo, aperitur tandem tumor, ſuadente id extraneo medico, nil niſi ſanguis effluit; inde verò labia vulneris ſenſim dilatantur, protuberat materia velut fungoſa, fruſtra quibusvis adhibitis. Tumor ſerpit ulterius, & eum omninò ſtatum ſubit, quem deſcribit *Lamzvverde Promptuar. Chir. obſ. 26.* & ipſiſſimum in modum

modum depingit *Tab. 21. p. 146.* Reliquum corpus interim hecticum ſubit ſtatum, cum pulſu ordinario frequenti, donec conſumptis viribus placidè obdormiret. Sectione examinatus pes poſt mortem obtulit fracturam non niſi laxius cohærentem, imò ceu ſcaturiginem omnis hujus mali, callo omni abſumpto. Mechanicus prope femur dextrum conſimili tumore corripitur, qualem ſuperius deſcripſimus. Poſt apertionem improvidam, reliquis licèt nihil juvantibus, nil niſi merum ſanguinem ſtillat, & imminui & conſolidari renuit, donec ad ipſum abdomen facto progreſſu velut ſphacelo afficeret conſentientia inteſtina, ſummo cum fœtore, & conſumptum totum corpus reliquum fatis tandem cederet.

Alius in ſiniſtro thorace tumore ejusdem commatis, ſed dolorifico, affectus, eandem ſubiit fortunam, niſi quod poſt menſem integrum conſolidationem admiſerit ulcus à vulnere, per apertionem facto, merum itidem ſtillante ſanguinem.

Cauſam horum quod attinet, tria potiſſimùm videntur accuſanda: oſſa, glandulæ, & ſerum, illorum alibilis ſuccus. Sæpiùs oſſa lapſu, vel aliâ læſione affecta ſerum allabens non debitè admittunt, ſibique applicant, unde paulatim corrumpitur, aceſcit, ſubſiſtit, & poris coæquatum diſtendit, ut à ſanguine ſeorſim ab archéo partium & texturâ pororum læsâ nequeat in privatum uſum admitti, nec munus alendi ſubire. Sanguis verò ipſe acceſſione ſalium peregrinorum de balſamico ſuo tono remittit itidem & atrabilarium ſtatum adſumit. Hoc ut melius pateat, lubet humorum breviter jungere diviſionem. Ad ſanguinem & ſerum ſcilicet, tanquam principia vitalia, & radicem omnes dum referimus, ſub ſanguine bilem, & alteram melancholiæ ſpeciem, ſeu atram bilem locamus, (quando acidum cum bile, vel ſi mavis, ſanguine eſt confermentatum;) ſub ſero autem pituitam, quando in coagulum abit, & melancholiam, ſeu ſerum acetoſum. Oſſibus verò & ſero affectis, neceſſariò glandulæ, ſeri colatoria & cribra ſuos pati manes coguntur. Seorſim tamen aliquando, quod de

partibus carnoſis vel mollibus magis dixerim, etiam hæ parturire hoc malum ſolent, quando ſerum de ſtatu ſuo dulci, blandoque dejectum eaſdem, unam poſt alias, minores præſertim, vitiat, inflat, & uno inconvenienti dato, hinc plura exhibet.

Acidum verò junctum intenſius utrique humori, ſuppurandi potentiam domat, quâ conceſsâ facilis foret & ſalubris eventus, negatâ, rebellis iſta renitentia, & exaſperatio ſubſequitur. Nec mirandum, hinc defraudari reliquum corpus ſuo genio, & peregrino charactere inducto, ex communione hâc partium, hecticam febrim & mortem ſenſim induci, niſi naturæ bonitate & maturo medicaminum uſu fermenta illa morboſa extinguantur in primâ herbâ.

OBSERVATIO XIII.
D. G. WOLFG. WEDELII,
De
Principiis rerum.

INter reliqua ζητήματα, quæ hodierno ſeculo agitari curioſiùs conſueverunt, ſi non primum, præcipuum tamen eſt, quod de principiis rerum inſtituitur. Nos ipſi rudiori Minervâ de iis quædam commentati ſumus *Ann. VI. obſ. 226. p. 333.* Uti verò inexhauſtus fons eſt naturæ, & nondum acquieſcimus hactenus in ulteriori horum inquiſitione; ita lubido eſt, novam quandam hypotheſin de his inferre, quæ ſatiet fortè animum præ reliquis.

Cùm ergò de principio ſermo eſt, duo cum-primis ſupponenda ſunt, quibus probè firmatis, facilè licet progredi, & contrà iis non ſtabilitis vel obſervatis, ad radicem pertingere veritatis, minus obvium eſt. Dum enim *principium* vocamus, illud intelligamus oportet, ex quo omnia reliqua ~~fuerunt~~ *fluunt*, ad quod eadem referenda tanquam primum, quod ulterius tranſcendi renuit, ut acquieſcere tunc queat demum intellectus, qui no-

vit,

vit, Deum omnium primum & ſummum autorem, rectorem & motorem eſſe. Dum *principium rerum* dicimus, corpora naturalia quidem, ſed præcipuè terreno hoſpitio gaudentia, regno tricorpori incluſa, vegetabilia, animalia & mineralia, attendimus, idque ideò, ut quàm ſapientiſſimo & ineffabili modo mens æterna, ſummum numen, omnia ordinaverit, rectius noverimus.

Ex his in genere notatis ulterius efficitur, illud ſine dubio eſſe rerum principium, quo non datur aliquod prius, reſpectu producti cujuscunque, cujus principium inquirimus; quod omnibus ac ſingulis largitur differentiam ſpecificam, quâ ſine confuſio oriretur infinita; cui reliqua omnia ſubſtant, & principiata hinc ſunt potius, vel ſaltim principia remotiora, miniſtrantia, & velut involucra.

His præmiſſis, genuinam obtinemus clavem, explicandi rerum omnium principia, duo ſcilicet, ab ipſo Deo nominata in univerſali benedictione terræ creatæ: Creſcite, inquiente, & multiplicamini. Duo inquam, ſunt: *Semen* & *fermentum*. Semen eſt vis multiplicandi; fermentum eſt vis immutandi. Omnia diſtinctè prodeunt, ipſa adeò magis confuſa viſa mineralia & metalla; ergò ex ſemine, & multiplicabili principio. Omnia modificant elementa ſeu principia reliqua in ſui naturam; ergò ex fermento, & immutandi principio. Semen ad extra principium eſt, unde ſeminalis illa dos etiam quoad vires modificata in reliquis viſitur. Fermentum ad intra, ut non jam amplius aqua, terra, ſed ſerum v. g. in homine, humor alibilis in plantis, viſcidum in metallis, & ſic in reliquis etiam, in ſpecie & individuo, diverſiſſimis modis & gradibus audiat. Semen largitur vitam, vel quaſi talem; fermentum nutritionem, quæ pari paſſu cum vitâ ambulat. Proh! quam ſtupenda ſunt hæc opera divina! quàm ineffabilis abyſſus ſapientiæ æternæ!

Ponamus ergò, velut in arbore prædicamentali primò corpus naturale; deinde ſemen & fermentum; hinc materiam

& formam; porrò terram & aquam, velut elementa ſimpliciora; quartò principia Chimica, Sal, Sulphur, & Mercurium; ultimo atomos, ſeu particulas minutas. Singula hæc ut corpus conſtituant, velificantur ſemini & fermento, velut primis; hæc verò ſingulis reliquis eſſe ſpecificum largiuntur, & genuina ſunt rerum omnium principia. Nullum aliud nominari poteſt, utut à variis aſſignetur varium, quod non ſub hisce militet, & ad hæc referendum ſit, in quorum recenſione non opus eſt, ut occupemur. Attendere verò, & altera illa intereſt, inprimis Chimicorum principia, & in ſulphuris matrice contentam lucem, ut ex iisdem conjunctim ſpectatis, demum major eniteat lux, & pandantur magis ſecreta naturæ.

OBSERVATIO XIV.

D. LUCÆ SCHRÖCKII, LUC. FIL.

De

Pilis marinis.

QUàm incertus ſit Pilarum marinarum ortus, nemo Medicorum ignorare poteſt: aliis è ſordibus neſcio quibus ſpumarum marinarum craſſeſcentibus: aliis à feſtucis herbæ cujusdam ipſis innominatæ & ignotæ eum derivantibus: quibusdam cum Halcyoniis confundentibus &c. Vid. *Muſeum Calceolar. ſect. 1. pag. 25.* & *Ferrantis Imperati Hiſt. natur. lib. 27. cap. 8.* &c. Omnium tamen, quas videre hactenus mihi contigit, optima eſt conjectura noſtri *Georg. Hieron. VVelſchii Hecatoſt. 1. obſ. 18.* ex Algarum vel Arundinum familia easdem prodire ſtatuentis. In hoc tamen rem neutiquam adſecutus, quòd lanuginem ſive flores pappoſos eſſe putaverit, nec, qualis ſit Alga vel Arundo illa, edicere potuerit. Aſt Arundinis eſſe progeniem, & quidem foliorum ejusdem, allatæ huc Pilæ ejusmodi quamplurimæ ante triennium fidem mihi fecerunt: quæ nempe intus plantam ipſam, tanquam

tanquam circumvolutionis principium & fundamentum, continuerunt. Talem itaque cum ad amiciſſimum meum *D. D. Volckamerum*, Botanicum Excellentiſſimum, transmiſisſem, à ſe olim in marinis litoribus ſimiles fuiſſe obſervatas, atque ad *Dalechampii* Arundinem epigéam ſive quartam referri poſſe, reſpondit. Et quidem optimè: Quamvis enim magnam undarum vim perpeſſæ fuerint iſtæ à me repertæ, ac ita elegantia illa, à tot calamorum vel ſurculorum ex aliis multipliciter prodeuntium congerie enata, non adeò conſpicua fuerit; qualem nempe in ſaccis magnis Coſto Arabico & Zingibere plenis repertæ, atque veluti raræ à *Dalechampio lib. 9. Hiſt. Plant. cap. 5.* delineatæ, in loco fortè non adeò undarum continuo adpulſui expoſito enatæ, vel etiam, dum in vigore adhuc erant, evulſæ oſtenderunt: ipſa nihilominus deſcriptio & figura ſatis cum hiſce coincidunt; ita tamen, ut, quod ille corticem fulvum, ſquamoſum adpellat, ego foliola eſſe ipſius plantæ ſibi invicem ſtrictè ſuperimpoſita exiſtimem. Ipſos verò cauliculos in quibusdam plantis alios multos utrinque emiſiſſe, in quibusdam verò plurimos invicem contortos & variâ flexurâ unitos deprehendi; cæterùm nonnihil nigricantem magis minúsve colorem oſtendunt, cavi & fiſtuloſi ſunt, aliarum Arundinum modo, fibrillarum tamen ex foliis enatarum congeriem in ſe recondunt. Iſta autem foliola plana & recta, nullâ inciſurâ prædita, & in faſtigium lunatum ſive ſemirotundum deſinentia, coloreque ad flavum vel ſpiceum, eumque ſplendentem accedentia, duplici inprimis ſubſtantiâ ſunt inſtructa; unâ fibroſâ exteriùs ab utraque parte locatâ; alterâ internâ medullari, quaſi papposâ vel lanuginosâ, itidem ſplendente & ſpicei coloris, cui tamen obſcuriores atomi intermiſcentur; quæ ipſa cultelli acie à reliqua fibroſa facilè abradi ac ſeparari poteſt; cùm econtra prior illa ex meris fibris minutis, eleganti per microſcopium ſpectaculo, invicem cohærentibus & recto tramite in longitudinem excurrentibus, inque ipſum dein caulem, non quidem ſingulis ſeparatim, ſed

in certos quaſi faſciculos collectis, ſeſe immergentibus componatur. Unde continuatâ fluctuum marinorum alliſione, vel etiam aquæ paludoſæ à ventis agitatione conquaſſata foliola, præſertim ſi ætate provectiora in ſui reſolutionem ipſa propendeant, ſenſim fatiſcere, fibroſam eorum ſubſtantiam à medullari paulatim ſeparari, atque ita fibrillarum ſuarum divulſionem pati autumo; quæ fibrillæ dein ulteriori undarum commotione & circumgyratione in corpora illa piloſa, modò rotundiora, modò aliam variè depreſſam & faſtigiatam figuram, pro loci varietate, in quo ſubſiſtunt, aut etiam allidentis aquæ variâ commotione, habentia abeunt. Eſſe autem hanc veram corporum iſtorum originem, evincit: 1. fibroſarum in eis invicem connexarum vel confuſarum particularum cum fibris foliorum adcuratiſſima ſimilitudo; 2. ipſius plantæ in illis involutio, & in quibusdam etiam intimior obſervata conjunctio; 3. foliorum ferè omnium in ſuprema parte ab undis modò levior, modò altius penetrans in ejusmodi dictas fibrillas jam facta diviſio; 4. in aliis quoque Pilis marinis quibusdam interſperſarum particularum à medullari ſubſtantia, aut etiam foliolorum obſervatio, quæ feſtucarum ſuſpicionem nonnullis præbuiſſe potuit. Eandem plantam videtur *Plinius* innuiſſe *lib. 16. hiſt. nat. cap. 36.* ſcribens: *Eſt & obliqua harundo, non in excelſitatem naſcens, ſed juxta terram fruticis modo ſe ſpargens, ſuaviſſima in teneritate animalibus. Vocatur à quibusdam Elegia;* fortaſsè ab: ἕλος, *palus*, &: ἕλειος, *paluſtris*, quòd in locis maritimis paludoſis ortum ſuum inveniat. Ut ita etiam corpus ex ea productum Pila ſtagnalis dici poſſet; qualem *Wormianam* illam fuiſſe arbitror, quam in ſtagno prope Soram inventam in *Muſ. lib. 2. cap. 2.* deſcribit. Vid. etiam *Cæſalpinus lib. 4. de Suffrut. & herb. cap. 59.* & *Geſnerus de hort. Germ.* Cæterùm de viribus, quæ ad ſcrophularum curam facere creduntur, hoc unicum addo, eas in uſtis tum ſali marino, verè ſalſo ſive ex acido & alcali miſto, in Pilis iſtis, ſi linguæ judicium ſequamur, inveniendo: tum Alcali ſive lixivioſo ſali, ex

uſtione

BRITISH MU
NATURAL HISTO

Fig. 3.

I. a. Anterior excreſcentiæ pars viſui oblata, dumante uvulam adhærebat ejus b. prior et c. poſterior particula.

II. a. Poſterior excreſcentiæ facies verſus uvulam b. poſteriorq; ejus particula adhærens.

III. a. a. Diſsecta per medium excreſcentia ipſa, ejusq; b. una, quæ adhæſit, particula c. altera.

IV. Cultellus operationi inſerviens.

uſtione nato, atque per effervefcentiam inprimis cum acidis facilè dignoscendo, tribui debere, quorum intuitu lympham craſſiorem incidere, acoremque ejus vitioſum abſorbere, & ita liberiorem ei per glandulas colli tranſitum conciliare valent.

[*Auguſtâ Vratislaviam miſſa A. 1681. 6. Decembr.*]

OBSERVATIO XV.

D. SEBASTIANI SCHEFFERI,

De

Exſecta propè uvulam carnea excreſcentia.

PRæſens excreſcentia carnea nuper ex collo Conjugis civis noſtri Argentinenſis propè uvulam antrorſum à Joh: Werbec. Chirurgo fuit exciſa, & feliciter, Deo nobis favente, peracta ita operatio, ut nunc fœmina iſta nil detrimenti exinde ſentiat. Joh. Martini

[*Ex literis D. Waldſchmidii, ad Excellentiſſ. Virum datis.*]

Fig. III.

SCHOLION.

QUandoque in gula & gutture impedimenta ſuboriuntur non ſine vitæ periculo ſatis gravia, ut cibum deglutire nequeant, propullulante propè uvulam tuberculo, indies incrementa ſumente, quale quid contigit virgunculæ noſtrati 13. annorum, Helenæ Göpneriæ, cui cibum amplius aſſumere non licuit ob amplitudinem exortæ in iſtius faucibus carunculæ dextrorſum moleſtæ. Cum nulla exſcindendæ ratio ſupereſſet Chirurgis, tandem illam excreſcentiam aquâ plantaginis cum ol. vitrioli ad ſufficientem acorem acuatâ ſæpius mediante penicillo ex filamentis contorto attingi & imbui juſſi: unde excoriari paulatim cœpit caro illa, in medio cava nigricans. Non ceſſatum à tali fuit curâ, donec corrupta penitus & à naturali

ſua ſecreta carne prorſus evanuit illa excreſcentia. Dum in ſiniſtra uvulæ regione ſimilis propullulans tumor obſervari cœpit, maturè conſimili aquæ vitriolatæ uſu prorſus diſparuit.

[*Helianthus.*]

OBSERVATIO XVI.

D. ANDREÆ CLEYERI.

De

Ovo Gallinaceo, cum ſerpentis imagine in teſtâ.

ANno 1679. die 14. Septembr. S. N. Bataviæ in Java Majore Indorum excluſit Gallina ovum ordinariæ magnitudinis, exteriùs verſus apicem in teſta figuram ſerpentis exactiſſimam cum omnibus corporis partibus præſentans. Aderant non tantùm lineamenta ſerpentis in ſuperficie ejus; ſed etiam trina corporis anguini dimenſio, tanquam foret ab inſigni quodam Sculpturæ Artifice cælatum, aut cerâ, gypsô, aliâve materiâ formæ cuidam impreſſum & ad vivum ſerpentis exemplar expreſſum opus. Conſpiciebantur in capite aures, bifida ex ore lingua & oculi emicantes, qui omnes & internas & externas partes cum ſuis coloribus adeo exactè referebant, ut ipſi ad ſtuporem intueri vel ipſos intuentium oculos viderentur. Tantus Naturæ luſus etiam in reconditis animalium partibus, nempe uteris, ex ſubita animi perturbatione quandoque imprimitur, quod forſan gallinæ noſtræ ovum hoc ophioides parturienti accidit, cùm ei ſerpens aliquis improvisò & ſubitò obviam proſilierit: unde perturbata gallinæ imaginatio ſerpentis Ideam ovo ex ſuo ovario jam elabenti attulerit, eique talem formam impreſſerit.

Fig. IV.

[*Ex literis Dn. Andr. Cleyeri, Protomedici & Aſſeſſoris ſupremi Judicii*

Judicii Bataviæ Indorum in Java Majore, ad D. Chriſtianum Mentzelium, die 15. Martii 1680. datis.]

Hîc admirandum adduci quoque poteſt ovum die 14. Decembr: 1680. Romæ in Capitolio apud miniſtrum quendam primarium à Gallina excluſum, quod Cometam eodem temporis articulo in caput Andromedæ horrendùm tuentem in teſta ſua cum aliis aſterismis oſtendit.

Fig. V.

SCHOLIUM.

EJusdem hujus ovi Romæ, 2. d. Decembr. A. 1680. juxta *D. de Blegny*, 14. d. ejusdem Menſ. ſecundùm Nob. *D. Menzelium*, vel 4. d. ex relatione Auguſtam Vind. perſcripta, excluſi mentionem etiam facere libuit *Cl. D. Nicolao de Blegny in Ann. 3. Zodiac. Med. Gall. menſ. Febr. obſ. 8.* additâ inſuper ejusdem figurâ; quæ cùm ab illa, ad nos Auguſtam itidem Româ transmiſſa, plurimùm discrepet, eandem hîc exprimere liceat. Quænam earum legitima ſit, neſcio; qui de utraque tamen dubitare poſſum; quam nempe potiùs humanæ petulantiæ, cui nimium credulis illudere placuit, fuiſſe figmentum, rumor publicus poſtmodum ad nos delatus perſuadere voluit. Quanquam aliàs, contingere tale quid poſſe, non impoſſibile videatur; præſertim ſi Nob. *D. Cleyeri* conjectura de cauſa imaginis ſerpentinæ in teſta ovi impreſſæ locum invenerit; qualem etiam Exc. *D. Sebaſt. Schefferus* de alio ovo, in quo eclipſis fuerat adumbrata, in *Analectis Anno IV. Ephem. Nat. Cur. additis* formaverat, ſicque non minus ex inſolito Cometa fortuitò cum ſtupore à gallina conſpecto idem hîc contigiſſe, dici poſſet. Confer. *Annus cit. Zodiac. Med. Gall. obſ. 1. menſ. Septembr.* Ova cæteroquin inſolitæ figuræ in *Ann. I. Ephem. noſtr.* recenſuit Exc. *D. Chriſt. Frid. Garmannus*, ut & alia *Frid. Wilhelm Schmuckius in faſcic. admirand. Nat.* nimirum bina connata, plicata &c. Quibus etiam tria gallinacea, quæ reſervo, adnumerare liceat: unum vaſtæ molis, cortice plicato præditum; alterum ex una

parte acuminatum, & ferè pyriforme, circa acumen perfectò circulo notatum ac quaſi diviſum, ita ut ſponte dein à reliquo cortice ſeparatum operculi quaſi figuram referat; tertium verò caudatum, cujus, utpotè rarioris, iconem ſubjungere hiſce libuit. Vide *Eph. anni primi obſ. 140.*

Fig. VI.

[*Luc. Schröck. L. Fil.*]

Antonius Magliabechius in ſuis ad Nat. Cur. literis 20. Octob. Anni hujus 82. datis ſequentia retulit. *A Meſi paſſati di Româ mi fù mandato l'incluſo diſegno d'un Vovo nato in Tivoli il dì 26. Luglio. queſta Cometa transparente fuori della guſcia, con la faccia del ſole, e la corda intortigliata. Mirandoſi al ſole, ſi conoſce del color naturale della rimanente poroſità del ovo di è frequentiſſ. come ſi vede nella diſtributione di queſti punti.*

Fig. VII.

Inter ova monſtroſa & ſequens referri meretur, quod Anno 1664. 19. Junii Præſtrenuo, & Ampliſſimo Senatori, D. Georgio Friderico Behaimo hîc Noribergæ fuit oblatum; cujus figuram dare voluimus, non in alio, quàm duplici vitello, cujus inferiori appendix fructum Arbuti præ ſe ferens caudiformis adhærebat.

Fig. VIII.

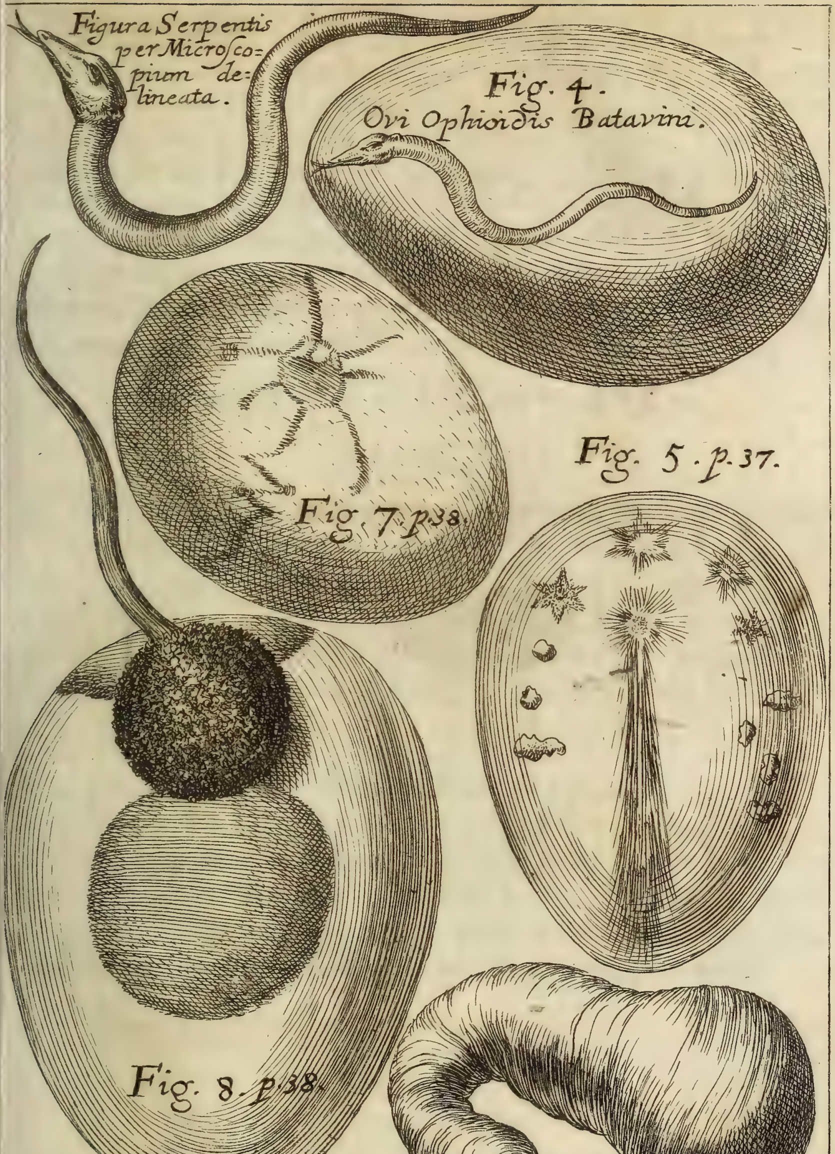
[*Helianthus.*]

OBSERVATIO XVII.
D. ANDREÆ CLEYERI.

De

Ovo gallinaceo prægnante & epate gallinarum inſigni.

IN Actis Collegii noſtri Naturæ curioſorum Anni octavi obſervatio habetur de Epatis Gallinacei inſigni mole, quod exemplum alio confirmare hîc, quod in Indiis noſtris accidit, liceat. Illuſtris Societatis Indiæ Orientalis Chirurgus quidam

Figura Serpentis
per Microſco=
pium de=
lineata.
Fig. 4.
Ovi Ophioidis Batavini.
Fig. 5. p. 37.
Fig. 7 p. 38.
Fig. 8. p. 38.
Fig. 6. p. 38.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

quidam in Regno Aracan obſervabat Gallinam aliquando inſolitæ molis ovum excluſiſſe: id cùm aperuiſſet Chirurgus, invenit in ejus vitello aliud ovum ſuâ teſtâ ſeptum ſuôque vitellô ſimiliter præditum, licet dimidio minus. Tales gallinarum partus ſe pluries obſervaſſe, easque gallinas ſemper mole permagnum habuiſſe epar; ſigna verò diagnoſtica hujus affectus in gallinis hæc fuiſſe: cùm gallina difficulter incederet, atque ambulans ſubinde prona in pectus caderet, ſemper in gallina exenterata epar inſignis magnitudinis, quandoque uncias 12. pendens repertum fuiſſe, idem Chirurgus ajebat &c.

[*Ex iisdem literis ad D. Mentzelium datis.*]

SCHOLIUM.

CONferatur ſimilis de hepate gallinæ enormi magnitudine prædito obſervatio, quam Excell. *Dnn. Collegæ Uratislavienſes Ann. VIII. Ephem. Nat. Cur. Obſerv. 99. p. 187.* legendam dederunt, lapſum illum in terram, præcipuè à concitatiore curſu, ponderi hepatis veroſimiliter adſcribentes. Ex gallinaceo quoque genere duorum gallorum meminit Nob. *D. Borrichius Act. med. Hafn. Barthol. Volum. 1. obſ. 92.* quibus reliquo corpore emaciatis, flaccidis & exſuccis hepar fuerat pinguiſſimum, & plusquam decuplo juſto auctius. Qualem etiam gallinam eviſceravit *Joh. Læſelius,* uti refert in ſuo *Renum ſcrutinio,* & notavit *Ol. Rudbeckius obſerv. anat. 18.* Cæterùm non minùs feminam, ſcirrhoſo, vaſto, & mole ponderoſo hepate gravatam, pondus illud & molem dextro latere verſus terram inclinâſſe, Exc. *D. Huldenreich in Ann. VI. dd. Eph. obſerv. 219.* recenſuerat.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO XVIII.
D. ANDREÆ CLEYERI.
De
Corporibus ſphæricis permultis in ventriculo humano inventis.

NUper in Noſocomio noſtro hîc Bataviæ Indorum in cadavere humano ſectione apertô inventus fuit ventriculus innumerabilibus ferè repletus corpuſculis oviformibus rotundis, ſed diverſæ magnitudinis. Horum exterior membrana valdè erat lenta & tenax : intus verò continebatur liquor flavus inſtar lymphæ, quemadmodum Schema adjunctum oſtendit. Symptomata, quæ homo in vita perpeſſus erat, proximis enarranda mihi ſervo. Huic caſui congruere videntur ſymptomata illa, quæ hîc vaccis quibusdam in locis quandoque accidunt, quondo atrophiâ correptæ vires recuperare nullatenus poſſunt, donec moriantur. In iſtis cadaveribus apertis ſimiliter corpora multa ſphærica, pilarum inſtar, quibus pueri ſolent ludere, reperiuntur, quæ ejusdem ſunt magnitudinis, uti illa, quæ in corpore humano ſunt inventa. Horum corpuſculorum ſubſtantia interior tanquam gramen à vaccis comeſtum & ruminatione quadam nondum digeſtum, ſed in formam rotundam compacta & coagulata apparet. Hæc corpora inſtar Bezoar alicujus tanquam Alexipharmacum in febribus intra corpus aſſumuntur, quemadmodum quoque Damarum globuli in earum ventriculis reperti idem præſtant &c.

Fig. IX. vid. Addenda p. 450.

[*Ex literis ad D. Chriſtianum Mentzelium Bataviæ Indorum 1681. die 6. Febr. datis.*]

SCHOLIUM.

DIverſam hîc pilarum vaccinarum ſpeciem à vulgaribus illis, & à nemine hactenus deſcriptam, imò rariſſimam, innuere

Fig. 9.

NATURAL HISTORY

nuere Nob. *D. Autorem*, ipſa interior ſubſtantia, gramen nondum omnino digeſtum exhibens, & uſus in febribus oſtendunt; cùm reliquæ illæ nil aliud exhibeant, niſi pilorum quandam congeriem (cujus generationis modum dedit *Cl. Ol. Wormius in Muſ.* & inprimis Exc. *D. Vollgnadius App. ad Ann. II. Eph. N. Cur. obſ. 110.*) cruſtâ chylosâ obductam; partim & virtute illâ antifebrili careant.

Cæterùm quod ſphærulas iſtas in ventriculo humano inventas concernit, ſimiles innuere videtur *Jacob. Hollerius lib. 1. de Morb. intern. cap. 50. in Schol. Vidi*, inquiens, *intolerabili cruciatu aliquot diebus affectum, qui pituitæ partes velut cryſtalli, aut concocti ſucci, quem gelatinam vocant, globulos colore aqueo pellucidos eminxit;* quales etiam Hydatides per meatum urinarium & anum excretas obſervavit *Thom. Whartonus*, ceu *cap. 11. Adenograph.* teſtatur; & *Laz. Riverius obſerv. excerpt. ult.* ex abſceſſu in dextra parte abdominis ruſticum hydropicum veſicularum aquâ repletarum magnum numerum excluſiſſe recenſet; nec non *Frider. Loſſius obſ. 44.* mulierem de dolore ventris & hypochondriorum diſtentione querulam, à purgatione quindecim excreviſſe veſiculas majores minoresque, aliquibus earum ovum columbinum magnitudine æquantibus, aquâ limpidâ refertis; virum quoque intolerabili lumborum dolore, nauſeâ & vomitu conflictatum, cum maximis doloribus & urinæ difficultate, totidem veſiculas exactè ſphæricas rejeciſſe, *Obſ. 58.* refert, quarum craſſa, dura, & forti digitorum compreſſioni reſiſtens, ſed pellucida ſubſtantia tres quatuorve aquæ limpidiſſimæ guttas in ſe continuerat. Vid. etiam *Act. Med. Hafn. Barth. Vol. 3. obſ. 76.* Quarum generatio, ſi quis conjecturæ locus eſt, lymphæ forſan juſto viſcidiori debetur, ex glandulis ſtomachicis, ut fermentalis ſucci munus obiret, in illum exſtillanti, quæ in coagulationem prona dum naturali ſuo vaſe elabitur, liberioremque aërem experitur, ſecedentibus, qui eam comitabantur, ſpiritibus, condenſari poteſt ac ſpiſſior evadere, ſicque ad oſtium tubuli excretorii

torii hærens, atque illud quaſi obviſcans, ſi quis flatus, ob contentum ſerum viſcidum, ibidem, calore & animali ſpiritu agitante, promtè generandus, ex eodem tunc egreſſum magno molimine faciat, in bullam & pelliculam facilè extendetur, ſerum dein ulterius ex tubulo proditurum recipiens, ad quod cùm aëri externo aditum pelliculæ denſitas intercludat, eo ipſo à coagulatione ſeſe vindicat. Quale quid etiam in inteſtinis, in pelvi renali ad oſtia tubulorum renalium, aut in ipſa etiam veſica urinaria, ſi quæ glandulæ ibi reperiantur & ductus lymphatici, de quorum præſentia non omnino dubitandum, accidere poteſt.

[*Luc. Schröck. L. Fi.*]

OBSERVATIO XIX.

D. CAROLI PATINI.

Calculus ingens canalis à naturâ excavatus.

HÆc Obſervatio naturæ vigilantiam, ſagacitatem, & ſapientiam mirum in modum confirmat. Joanni le Blond honeſtiſſimo Mercatori medicinam à decennio Pariſiis faciebam Anno MDCLXV. viro octuagenario, cætera ſano, ſi calculi ſymptomata exceperis. Is quamvis doloribus continuis vexaretur, nunquam tamen eò moleſtiæ deductus eſt, ut lecto detineretur, vel officinam intermitteret. Præcipuum ei negotium faceſſèbat, quòd matulam centies in die quæreret, aliquidque urinæ ſingulis vicibus profunderet, niſi ſpongia iis locis collocata, matulæ officium ſubiret. Fractis tandem viribus, ei ſuaſi, ut in lectulo ſe contineret, bono animo eſſe juſſi, brevi doloribus, morbo, ſenio, ac vitæ valedicendum. Alacriter dicentem excepit vir non omninò ἀφιλόσοφος, quamvis ἄμουσος, mirarique ſe affirmabat, non ut plures alios medicamentis obrutos necari, quem ſola ſors perime-

perimeret; gaviſus, talem medicum nactum fuiſſe, quocum quietè mori poſſet: Et quidem abſque ullo dolore proviſam mortem occubuit; teſtamento condito, cujus me executorem, ut ſummum ſcilicet amicum ſcripſerat. Pro ſolito Civium noſtrorum more diſſectum fuit cadaver, in quo omnia naturaliter & ſalubriter conſtituta, exceptâ veſicâ illiusque uretere, deprehenſa ſunt. Hic inteſtinorum amplitudinem æquabat ſuperabatque, à rene ſiniſtro ad veſicam ſeri copiâ diſtentus, quod nondum urinæ nomen mereri, docent ἰατρῶν παῖδες. Veſica in tantum explicabatur, quantum abſque rupturæ periculo poterat, tota calculo rotundo & oblongo, lævi & terete repleta, XIV. uncias pendente, per cujus anteriorem partem architectrix natura canalem effecerat, omnem artificum induſtriam ſuperantem. Cuilibet facile fuit animadvertere urinam guttatim prodire ſolitam, quòd in veſica vix præter guttulas quidquam contineri potuerit, ureteremque ab imperante natura veſicæ munus obiiſſe, qui ſeri ſeu urinæ eſſet receptaculum, ſicque ad amplitudinem quadruplo ſolitâ majorem proceſſiſſe, unde continui dolores, neque tamen graviſſimi.

SCHOLIUM.

Ἐυθανασίαν hanc ægroto medicamentorum abſtinentiâ fuisſe conciliatam, uti in laudem nobiliſſimi Medici cedit: ita inutilibus medicamentis qui ægros obruunt, & eo ipſo dolores tormentis iſtis augent, aut etiam tardantem mortem accelerant, eò minùs laudandi ſunt. Artem ſanè iſtam, quâ mortem minori cum moleſtia, & quadam quaſi cum ſuavitate ægroti conclamati ut exſpectent, efficitur, Medicum callere quàm maximè decet, inter *Deſiderata Medicinæ* à noſtro Clariſſimo *Welſchio* olim recenſitam, & *in fine Commentarii Meth. Med. Wal.* indicatam; quam in ſymptomatibus infeſtis, quæ morbus ipſe, remediorum uſus intempeſtivus, adſiſtentium errores &c. concitant, demulcendis & avertendis, ſive id ſalubrium monitorum & diætæ beneficio, ſive remediis aliis fiat,

 potiſſi-

potiſſimùm conſiſtere autumo. Deſperato autem ægro pharmaca mortem præ foribus jam excubantem, ad concitatiores greſſus advocantia propinare, non hominem, multò minùs Chriſtianum decet Medicum; hinc opio qui in extremè debilitatis, vel in ſummo ſenio conſtitutis, vel agonizantibus ad mortis accelerationem utuntur, erroris meritò incuſantur à Celeberrimo *Guern. Rolfincio,* & cum eo ab Exc. *D. Wedelio noſtro lib. 2. Opiolog. ſect. 3. cap. 3.* Tales ad Perſas ablegandi forent, ut cum iis captivas aviculas emendo, & in libertatem eas ponendo, ſicque citiorem animæ è corpore diſceſſum ſeſe procurare credendo, (vid. Cl. *Adam. Olearius lib. 5. Itiner. Perſic. cap. 22.)* puerili ſuperſtitione potiùs, quàm intempeſtivâ ſpirituum per opiata fugâ, graviori ſcelere (ſcilicet, juxta verba *Senecæ in Excerpt. Controverſ. lib. 3. controv. 9. etiam ubi remedium eſt mori, ſcelus eſt occidere,)* ſe polluerent. *Prudentis enim hominis eſt, eum, qui ſervari non poteſt,* draſticis & periculoſis remediis *non attingere, nec ſubire ſpeciem ejus, ut occiſi, quem ſors ipſius peremit:* ut verba *Celſi* de inſanabilibus vulneribus *lib. 5. cap. 26.* prolata huc adplicare liceat. Maluit ergo Obſervationis hujus Exc. *D. Autor* calculo mole ſuâ expulſioni inepto quietem conciliare, & unà ægri tranquillitati ſtudere, quàm præſidiis inefficacibus ægroto majores moleſtias ſuſcitare, & inviſum veſicæ hoſpitem temerè commovere. Meliori fato ſimilem calculum Vir quidam nobiliſſimus, referente Cl. *Frid. Loſſio* in eleganti obſervationum ſuarum tractatu *lib. 3. obſ. 53.* in veſica, ſine ullo ejus, cùm in vivis eſſet, indicio, aluit, qui quidem duriſſimus fuit, & quatuordecim unciarum pondere inſignis, in medio tamen, ſecundùm longitudinem, pervius, ut hac viâ, tanquam ex canali quodam, urina ſine omni impedimento profluxerit. Quod ſanè maximè eſt admirandum, quâ tamen ratione Vir iſte urinæ ſtillicidium, aut ſaltem crebriorem mictionem effugerit, non ſatis intelligo; niſi fortè reticere moleſtiam illam maluiſſe eum, dicere liceat. Binas etiam foveas ab urina decurrente excavatas calculus,

tres

tres uncias pondere ſuperans, à femina excretus Cl. *Theod. Kerckringio* exhibuerat. Vid. *ejus Obſerv. Anatom. 67.*

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XX.

D. CAROLI PATINI.

Vulnus inteſtinale periculoſum feliciter curatum.

ANno MDCLXXVI. Dominicus Simeoni Patavinus, annos natus XXVIII. unus ex palatii apparitoribus, amicum quemdam ſuum litibus obrutum è caſtello Baldo, Patavium inter & Ferrariam ſito, educere cupiens, quem à lictoribus conquiſitum noverat, breviori viâ ſummaque diligentia eò conceſſit. Supervenientibus lictoribus quatuordecim, incluſi tres, portas apprimè obſerârunt, aditumque fortiter negaverunt. Exploſa utrimque ſclopeta, lictori uni vitam eripuêre, duos alios graviter vulneravêre. Caſtelli dominus & ipſe globo transfixus occubuit: Noctis beneficio aufugit amicus ille, ob quem exorta erat rixa. Solus remanſit Dominicus, qui pulvere pyrio deſtitutus, hoſtium numero cedere coactus eſt. In latentis & corpus antrorſum ſubmittentis abdomen, ſclopetum majus (quod *archibugio* Itali nuncupant) exploſum. Lictores actum eſſe de illo opinabantur, quem paulò poſt ſpirantem adhuc cernentes, in curru collocatum, Patavium reduxerunt. Magiſtratus indulgentiâ, Dominico ſaucio in ædes ſuas deportari conceſſum eſt, quem brevi in carcere periturum magna erat conjectura. Medicorum habito conſilio, deſperata ferè omnia cenſebantur. Vulnus maximum in epigaſtrio dextro non procul ab umbilico, disrupti, præter tegumenta, tendines muſculique, rectus, transverſalis & obliqui, ingens αἱμοῤῥαγία, dejectiones ſupernæ infernæque, frequens ſyncope, proſtratæque

vires, ut ægro, ſic Medicis ſpem omnem præſcindere videbantur. Nunquam tamen omnino deſerendum eſſe ægrotantem, dubiamque ſpem certa deſperatione potiorem, & hoc confirmat exemplum. Quippe quinto morbi die, per alvum unâ cum fæcibus à clyſtere ſollicitatis, in pelvim excidit globulus, tragœdiæ inſtrumentum. Longior non ero in enarranda cura: Sæviora abhinc ceſſavêre ſymptomata, atque poſt unius menſis periodum planè liberatus eſt æger. Non deficientibus miraculum eſſe cenſentibus, benefici erga amicum animi pretium: At Medicis opera Naturæ curioſiùs ſcrutantibus aliâ viâ procedere expedit.

Perpendatur imprimis quæ à deciſo globulo oritur maxima difficultas: Quo modo is in inteſtinum penetravit? quo modo & hoc ſanatum eſt? Quî enim fieri poſſet per podicem dejici quod inteſtina non ſubiiſſet? ſi ſubierit, inteſtino perforato quænam fuit Medicina? Hanc cœlo delapſam interpretentur qui ulterius inquirere faſtidiunt. Inteſtinorum qualiacunque illa ſint, ſectionem periculoſiſſimam eſſe docent Autores, ratio & experientia. Craſſa vix ſanantur, tenuia nunquam; ita Hippocrates, *aph.18.& 28 ſect. 6.* ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν. Nulla prorſus facta fuit ἐντεροῤῥαφία. Ergo concludere liceret profundum vulnus, Naturæ providentiâ agglutinatum fuiſſe, ut non immeritò corpus noſtrum innato balſamo ſibi proprio refertum credatur. Quod majus eſt, nihil conſutum fuit, neque cutis, neque muſculi, neque tenuis illa membrana, nervoſa atque exanguis, quæ vix araneæ telam mole ſuperat, περιτοναῖον nuncupata, ſed omnia tam citò coivere, ut fidem ſuperet. Nihil perinde incommodi reliquum fuit. Obſervatum in omnibus Galeni præceptum, *Meth. l. 6. c. 4.* exceptâ ſuitione, quæ inutilis cenſita eſt: Exciſa inteſtina cum omento, in ſuum locum recondita ſunt, medicamenta impoſita, & ne qua præſtantior pars ſimul afficeretur, quantum fieri potuit, proſpectum.

Multos audio dicentes globum præter muſculos non pene-

penetrâſſe, ac inter adipoſam abdominis molem latuiſſe, donec tum ſuo pondere, tum etiam Naturæ vi, in imas ejus partes collapſus fuerit. Eſto, nec tamen patet ad exitum via: An deinde globulus in capacitatem inteſtini penetravit, absque ſubſtantiæ deperditione? quo modo reparata illa fuerit? Quî fæces, ne foras proſilirent, coërcitæ? Quid factum de ſanguinis copia in abdomine ſparſa, disrumpentis concutientisque globuli vi? An & hæc per disruptum inteſtinum effluxerit? Obſervationes hûc referat quantumvis curioſior, à Schenckio ſcriptas, *l.3.* de acu, cultro, aliisque per diverſas à naturali vias excretis, aut alienis humoribus per inteſtina deductis: Naturam continuò beneficam innumera producere liquet arti non expectanda, imò ne ſperanda quidem. Hinc Galeno monente, *lib. 3. de criſibus*, Generoſus Medicus neque difficillimis caſibus terreatur. Celſus ad id, temeritatem aliquando efficere docet in morbis, quod prudentia nullo modo tentare deberet.

Ego quidem ad hujus rei conjecturam nec à temeritate præſidium invenio. Si Dominico ſuperſtes fuero, ab eodem vitam adhuc agente, veniâ jam acceptâ, ſcrutabor in ejus inteſtinis, ſi fortè tam prodigioſæ valetudinis latentem modum dignoſcere potero. Interea ſi Vobis, Viri Eruditiſſimi, aliquid occurrat quod propoſitæ difficultati ſatisfacere queat, pro veſtra & in Collegam benignitate & in rem medicam ſtudio, mihi palam eſſe facturos & ſpero & rogo.

[*E Muſæo Patavino, Kal. Juliis, MDCLXXXII.*]

SCHOLIUM.

INteſtinorum aliquod à globuli exploſi impetu fuiſſe hîc læſum, vix dubitandum eſt; neque enim credibile, eundem tam parvo temporis ſpatio, nec ſingulari aliquâ violentiâ externâ protruſum, cuniculos per tot illæſas partes, etiam ſatis craſſas & membranoſas, agere potuiſſe, ut quinto morbi die jam inteſtinum rectum ingreſſus fuerit: Symptomata etiam

gra-

graviſſima non levius aliquod vulnus cutem tantum penetrans, ſed altiùs progreſſum, & in ſpecie dejectiones illæ ſupernæ infernæque &c. ipſorum inteſtinorum aliquod læſum ſatis indicare poſſunt. Neque ullo modo obſtat *Hippocratis* autoritas, multiplici ejus experientiâ procul dubio firmata, in *aphorismo 18. ſect. 6.* ab Exc. *D. Autore* citato: uti enim *Coum* noſtrum letalia ſæpè dicere vulnera, quæ utplurimum, non ex neceſſitate & ſemper ſunt talia, alibi in hoc Libro ex *Galeno* fuit notatum, atque ipſe etiam *lib. 2. Prorrhet.* vulnera, quæ magnam quidem perniciem adferunt, non eam tamen, ut, ceu ipſe ſe explicat, nemo ex his ſervari poſſit, recenſens, inteſtinorum quoque, nullo inter tenuia & craſſa facto diſcrimine, quæ ſunt, eis adnumerat. Dum verò *Coac. prænot. 503.* & *ſect. 6. aphor. 24.* ex tenuibus ſi quod diſſectum fuerit, non coaleſcere ſcribit, partim de vulneribus utplurimum, ceu dictum, taliter ſe habentibus, partim etiam de magnis diſciſſionibus interpretari debemus; prout ipſe quoque §. *ſeq. 509. Coac. prænot.* cùm mortem prædixiſſet in inteſtino aliquo, ſive craſſo ſive tenui, vulneratis, ſi nempe per transverſum fiat plaga & magna: ſi verò parva & recta, quosdam evadere edicit. Nemo itaque amplius, inteſtina vulnerata mortem ſimpliciter inferre, ex *Hippocrate* evincet. Neque aliud nos variorum docent obſervationes, qui tam craſſorum, quàm tenuium inteſtinorum vulnera ſanata viderunt; illorum ex. gr. ſpecimen ſuggerentibus *Nicol. Tulpio lib. 3. obſerv. Med. cap. 20.* & *Joh. Riolano in app. Sim. Paulli tr. de febb.* horum *Ephemeridibus noſtr. Curioſ. Ann. III. obſ. 176. Jacob. Seidelio Obſ. Med. 5. Joh. Heurnio in Comm. ſect. 6. aph. 18. Hipp.* & *Jacob. Hollerio obſ. propr. 17.* nec non *Comm. in cit. aphor.* Conferatur etiam hiſtoria ab *Ambroſ. Paræo lib. 24. Oper. cap. 19.* memorata, nec non alia huic *D. Autoris* admodum ſimilis, quam *Franc. Valleriola lib. 4. obſ. 9.* conſignavit. Unde etiam quodcunque tandem inteſtinum in hoc caſu globulus transfixerit, licèt vel ipſum jejunum id fuerit, ceu quidem ex denominatione loci percuſſi, ſcil. epi-

gaſtrii dextri non procul ab umbilico, quo nempe in loco illud naturaliter ſitum obtinere ſolet, nobis conjecturare licet, ſalvum evadere potuiſſe ægrum, non adeo eſt incredibile. Videri quidem hîc poſſet, ſcrupulum injicere metuendam chyli ex vulnere iſto in cavitatẽ abdominis effuſionem, quam olim non nemo pro ſtabilienda ſimilium in tenuibus inteſtinis vulnerum letalitate publicè in medium protulit, ita ut æger neceſſario nutrimento, in ſanguinem & ad ſingulas partes derivando, orbatus perire neceſſe habeat: aſt (ut taceam, quòd ipſa læſæ partis glutinatio, de cujus utpote impoſſibilitate nullum penitus argumentum producitur, exitum illum chyli impediat, ſi quem verò egredi detur, ſicq́ue conſolidationem is retardare queat, eandem tamen omnino inhibere minimè valeat, cùm chylus non continuò à ventriculo ſuppeditetur, perque inteſtina permeet,) ſi in ſuperiori parte inteſtini, & quidem ita in corpore à natura locati, ut transverſum ſitum obtineat, plaga infligatur, ille chyli ex cavitate iſtius prolapſus non adeo promtè aut copiosè continget, ut mortis periculum, ob defraudatum corporis alimentum, inde ſit metuendum. *Galenus* quidem *lib. 6. Meth. Med. cap. 4.* jejunum omnino incurabile eſſe adſerit, tum propter magnitudinem multitudinemq́ue vaſorum, tum quòd tunica ejus prætenuis nervoſaq́ue ſit, bilemq́ue inſuper ſynceram univerſam recipiat, & jecinori omnium maximè ſit vicinum. Verùm quod attinet 1. magnitudinem multitudinemq́ue vaſorum, ſcrupulo huic ſatisfecit *Heurnius*, plerunque calamitoſum eſſe, *l. c.* ſcribens, ſi inteſtinum tenue eâ parte vulneretur, quâ meſenterium attingit, ob venarum eò venientium magnitudinem, quæ plurimum ſanguinis fundunt; id quod in parte oppoſita non adeo eſt metuendum. 2. ipſe *Galenus Comm. 6. aph. 18.* tunicæ tenuitatem & nervoſam naturam quodammodo impugnat, dum verba faciens de omnibus tenuibus, inteſtinorum tenuium naturam non parum participare ait carnoſæ ſubſtantiæ, ideòque in ſumma parte vulnerata ſæpius conglutinari,

 tota

tota autem diſciſſa usque ad eorum cavitatem, non quidem nunquam, ſed tantùm *rariſſimè ; hoc autem*, addens, *non tam propter eorum ſubſtantiam mihi videtur accidere, quàm quòd non poſſumus æquè intrinſecùs ſicut extrinſecùs medicamenta vulneribus imponere.* 3. Bilis in inteſtino jejuno jam acredinem ſuam, quâ vulneris unionem impedire poſſet, depoſuit, videlicet tam à lympha pancreatica &c. quàm ipſo inprimis chylo acidulo alterata, atque ita in ſyncera ſua natura multum immutata; ſic ut humorem viſcidum è glandulis inteſtinalibus egreſſum, aut etiam ſerum nutritium ex diſciſſis arteriolarum oſcillis exſtillans impedire minimè valeat, quò minùs tenacitate ſuâ vel glutinoſitate, ſive balſamicâ, ſi ita loqui liceat, virtute, ceu ſarcocollâ aliquâ, vulneratæ partis labia, ab aëre externo improportionato, vulnerum ſanationi non parùm contrario, ob intimiorem, quem occupat, in corpore ſitum, ſic ſatis immunia, & poſt vulnerationem, dum aër in cavitate inteſtini priùs contentus ex hiatu egreditur, concidentia, ſicque propiùs ad invicem accedentia, conjungat, iſtamque continui ſolutionem ita reuniat; quod denique 4. de vicinia hepatis dicitur, quomodo in conſiderationem venire hîc queat, penitus non video.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXI.

DN. GEORGII EVERHARDI RUMPHII.

De

Caryophyllis aromaticis.

QUòd vel fama fallax more ſuo agens, vel amici cujusdam (forſitan Domini *Cleyeri*) indulgentiores literæ me majorem, quàm ſum, apud te depinxerint, Vir Clariſſ. ex honoratis tuis 2. Octobris Anni 1678. Berolinô ad me datis, conjecturam facio: quapropter animi tui cando-

candorem obteſtor, ne mihi ſuccenſeas, ſi jam de hiſce parvitatem meam intellexeris: humanitate enim tua prolectus amplius te latere nolo: *Germanus ſum*, nec inclyto illi Hagenſi Rumphio Domini Principis Auriaci Archiatro ullâ (quantum ſciam) cognatione junctus; *natus in Comitatu* Solmenſi: *educatus Hanoviæ*, ubi Parens meus Auguſtus Rumphius Architectum egit ante Annum 1666. Ego vero inſatiabili rerum peregrinarum cognoſcendarum deſiderio flagrans maturè Patriam reliqui: primò in Portugalliam delatus, deinde poſt triennium redux ante 28. abhinc annos in Indiam Orientalem me contuli, & fatô in ultimas verſus Ortum Inſulas ductus *Amboinæ hæreo*, ſenectuti jam propinquus. Statim ſub meum in Indiam ingreſſum conſcribere cœpi Hiſtorico quidem, attamen methodico ſtylo rariores harum Inſularum *ſtirpes, animantia, marina, mineralia &c.* quæ ſeſe oculis meis obtulerunt, & quantum de eorum viribus ex incolis indagare potui, adjectis (quantum artis in me erat) plerisque *figuris*, idque Latino ſermone. Proceſſerat rude chaos in aliquam molem, cùm divina voluntas, absque dubio, meæ ſaluti, quàm ego, plus conſulens, totum mundum cum omnibus creaturis ſubitò meo viſui ſubtraxit, unde jam per decennium *in triſtibus tenebris ſedere cogor: Catarrhacta* nigra oculos meos invadens id effecit: noluerunt tamen Domini mei Superiores ſchedulas meas perire; ſed ſubinde Amanuenſem unum atque alterum mihi adjunxerunt: horum operâ prædictum chaos in ordinem dirigere & certô conſiliô è Latina in vulgarem Belgicam linguam transferre aggreſſus ſum, cum non exiguo prioris nitoris & doctrinæ detrimento, prout talia ſcripta ſuccedunt, quæ mutuatitiis oculis manibusque componuntur. Plantis decem deſtinavi libros, quorum jam ſeptem ferè abſolvi, & (ſi Deus vitam mihi protraxerit) alios quinque addere animus eſt de præcipuis *animantibus* tam terreſtribus, quàm aquatilibus, cochleis & lithodendris marinis paucisque mineralibus. Habes jam, Vir honoratiſſ. Rumphium, illum Indicum, quantulus

tulus eſt, & quid ſtudiorum ſatagat. Jam Humanitas tua tantopere me obſtrinxit, ut omnibus viribus petitioni tuæ ſatisfacere debeam, ſi tantæ mihi ſupereſſent, quantæ nominis tui ſplendori convenirent. Conabor ſaltem, quantum poſſum. Principio tamen oro, ut me excuſatum habeas, quòd multa & larga de Caryophyllis, eorum ſatione & cultura transſcribere ſuperſedeam, cavente ſic Superiorum interdictô. Paucula hæc ſufficiant. Caryophyllorum arbores propagantur maturo ipſorum fructu, qui non eſt vulgare illud Caryophyllum, in tabernis notum: illud enim rudimentum ſaltem eſt fructuum: *veri* autem *fructus* ſunt *baccæ* triplo & quadruplo majores, quas vulgò vocant *Anthophylla*, intus duriuſculum oſſiculum habentes laurinarum baccarum ſubſtantiâ. Hæ ſub arboribus delapſæ novas arbores proferunt, quæ poſtea effoſſæ pro lubitu transplantantur: ipſa verò Anthophylla ne quidem per octo dies vegeta in ædibus conſervari poſſunt: ſtatim enim exſiccantur, nec unquam germinant: nullâ quoque curâ homines efficere potuerunt extra circulum *Moluccum*, ut arbores hæ creſcerent & fructus ferrent perfectos. Quando baccæ è viridi aut pallido rubeſcere incipiunt, uſibus humanis maturæ cenſentur, nempe ut aroma fiant: tunc demum verò ſuperius capitellum aperiunt, floremque oſtendunt, qui conſtat meris albis ſtaminibus, ut flos ceraſorum: Tunc igitur vindemia illarum inſtat, & quamprimùm colligi debent: Collectæ cratibus imponuntur, & latis Ari foliis tectæ per aliquot dies in fumo macerantur, deinde in Sole exſiccantur, ubi fulvum illum colorem acquirunt, quali vulgò cernuntur: baccæ vero in arboribus remanentes (*arbores* enim ſunt quibusvis Lauris celſiores, non frutices) poſt paucas ſeptimanas turgeſcunt atque in Anthophylla abeunt, quæ ad aroma inepta ſunt. Ipſa *Caryophylla* inter ſe paucas habent differentias, & vix notatu dignas: duas ſaltem reliquis rariores nunc transmitto, arculæ his literis adjunctæ incluſas. De primâ ſex tantùm baccas mitto, eas verò rariſſimas, multum

à vul-

Caryophylla Regia in Machian Regno olim nata, jam v. nullibi exiſtentia coloris ruffi.
Caryophylla Regia Amborica hodie ſuperſtitia.
Fructus vel Semen Caryophylli Officinis Antophyllum, integrum et excorticatum.
Fig. 10.
Agallochum ſive Lignum Aloës, verum.
Fig. 11. p. 57.
Agallochum ſpurium.
Reſina Dammar Selan.
Lignum Laccæ.
Cortex Caryophyllodes Culilattan.
Cortex Orinius, ſive Maſſoy.
Reſina Ambonica, ſive
Dammar Battu pellucidum ut Succinum.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

à vulgari Caryophyllorum forma recedentes (v. Fig. X.) & in toto terrarum orbe non amplius provenientes. *Caryophylla Regia* vocant, è meris apicibus ferè conſtantia, per quatuor ordines ſive angulos diſpoſitis: ea olim unica in toto orbe arbor, nata in *Machian* (Moluccarum una) & jam dudum periit, nec ei par unquam reſurrexit. Pauculas adhuc baccas de ea ſervo, reliquas magnatibus & amicis communicavi, ut inter Cimelia & rariſſima luxuriantis naturæ exempla reponerentur: alterius ſpeciei plures transmitto baccas, priorum nonnihil æmulas & congeneres, licèt multùm ab illarum figura recedentes & vulgaribus ſimiliores: nihil enim aliud ſunt, quàm vulgaria Caryophylla in aliquot apices diviſa & in mucronem deſinentia. Profert illa unica ſimiliter arbor in hac Inſula nata & adhuc extans. Regia hæc Caryophylla, tam priſtina, quàm nova, nunquam in Anthophylla abeunt, proinde propagari nequeunt. Cæterùm folia ipſorum à vulgaribus non differunt. Hæc de Caryophyllis ſufficiant: reliqua, quæ licita ſunt, mundo pateſcent, ſi, favente Dei auxilio, *Herbarium meum* in lucem prodierit, in cujus ſecundo libro Caryophylla fusè tractantur &c.

[*Ad Excell. Dn. D. Chriſtian. Mentzelium.*]

SCHOLIUM.

DE Caryophyllo aromatico, quod idem ac Nucifolium ſignificat, nomine ipſi rei neutiquam reſpondente, ceu præter Cl. *Caſp. Hofmannum lib. 2. de medic. offic. cap. 53.* obſervat, etiam *Franc. Alexander* in *Apoll. Pharm. rad. 1.* videri, & partim etiam ex hac curioſa Nobil. *D. Autoris* relatione emendari vel confirmari poſſunt inprimis *Carol. Cluſius Exot. lib. 1. cap. 17. Garcias ab Horto Arom. hiſt. lib. 1. cap. 21. Chriſtoph. à Coſta Arom. hiſt. cap. 15. Nard. Ant. Recchus hiſt. Mexic. lib. 2. cap. 10.* & *Joh. Neuhofius deſcript. regn. Sinic. cap. 15.* Ipſe fructus aromaticus, immaturus, paſſim culinis etiam noſtris non eſt incognitus, ut ideo mirari liceat *cit. Alexandrum*, longitudinem ferè digitalem ei tribuentem, & *Recchum* capitulum trifidum eidem adſtruentem. Cæterùm

 non

non aliud eſſe videtur, quàm quod v.g. in Roſa calycem, & quidem ſpeciatim ejus capitulum, tandem fructum Cynosbati nomine ubique notum conſtituens, vocamus; hujus pars ſuperior in quatuor cuſpidulas diviſa cum Roſarum illo cortice lacinioſo, alabaſtri nomine noto, convenire videtur; ipſe flos ſummitati huic innaſcens exteriùs quatuor craſſioribus pelliculis involvitur, quæ invicem complicatæ globulum illum efformant, hisque ſe pandentibus flos demum in conſpectum venit, itidem quatuor foliolis ex umbilico ſive quadrato alveolo enatis conſtans, & multis ſtaminulis, antheræ in modum, quaſi totidem flosculis, prominulum ex umbilici medio apicem vel clavum ubique cingentibus, conſitus. Anthophyllorum autem oſſiculum, vel, ſi mavis, nucleus, præter carnoſam illam exteriorem ſubſtantiam, membranulæ etiam tenui includitur, facilè, ſi fructus aquæ priùs fuerit immaceratus, oculis ſeſe exhibens; cæterùm ipſe, adinſtar amygdali, duas in partes, inæqualibus tamen lateribus junctas, eſt diviſus, gemmulam intus vel radiculam, germinationis principium, includens; ubi tamen, ceu in aliis etiam, Naturam quoque ludere, nucleus talis in quatuor partes, duabus gemmulis inſtructas, diviſus me edocuit.

Caryophyllus autem regius, vel uti Exc. *D. Paul. Ammanno ſect. 3. Manuduct. ad mat. med. cap. 8.* audit, ſpicatus, ad monſtroſorum Vegetabilium ordinem pertinere videtur, nihilque aliud eſt, quàm Caryophyllus aromaticus vulgaris in plures cuſpidulas ſenſim enatas, ſed ſphærulâ floriferâ carentes diviſus. Unde ſpeciem ejusdem jam interiiſſe, haud eſt mirum. Figura *Wormiana* à ſculptore non admodum concinnè eſt elaborata. *D. Autoris* noſtri magis arridet; qualem verò mei, quos aliis ſeminibus diverſis ex India allatis permiſtos, ex Amici dono poſſideo, faciem oſtendant, addita Figura exhibet, cum *D. Autoris* magis conveniens, &, nî fortè pictoris manus magnitudinem inprimis auxerit, minori ſaltem maturitate & perfectione (licet caryo-

phyllaceo

phyllaceo ſapore ſatis prægnans ſit) diſcrepans. Quæ de floribus reliquarum vulgatiorum caryophylliferarum arborum, rarâ illâ florente, deciduis, ut & ipſarummet verſus hanc incurvatione Cl. *Wormio* fuerunt relata, meram fabulam redolere, nemo facilè dubitabit.

[*L. Schröck. L. F.*] Fig. X.

OBSERVATIO XXII.

DN. GEORGII EVERHARDI RUMPHII,

De

Corticibus Maſſoy & Culilavvan; mari Indico noctiluco, & aliis, nomine ſaltem inſignitis.

IN illam plagam, quæ verſus ortum nobis propinqua eſt & *Nova Guinea* appellatur, ejusque occidentalem partem, quæ *Onim* dicitur, quotannis vicini noſtri Ceramienſes navigant: Corticem quendam aromaticum afferunt *Maſſoy* dictum, qui in India noſtra divenditur, quia incolæ eô tritô & cum aqua in pultem redacto corpus inungunt tempore frigidô aut pluviosô, eximiè enim calefacit, punctiones & tormina ventris ſedat, gratæque eſt fragrantiæ. Indi plerumque alium corticem adjungunt, ſimiliter calidum & aromaticum in his Inſulis naſcentem & *Culilavvan* vocatum: de utrôque fruſtulum in arcula invenies, primâque maſticatione efficaciam illorum deprehendes, &c. &c.

Honoratis tuis literis inerat libellus de *Magnete luminari*, & aliquot Duerniones, è quibus velut ex ungue Leonem cognoſcere potui, quàm vaſtum & abſolutiſſimum opus futuræ ſint Pandectæ Brandenburgicæ, opus, inquam, omnibus eruditis & mihi in *ultima hac barbarie* & in tanta librorum penuria degenti perneceſſarium. &c.

De Magnete luminari, magno illo naturæ myſterio, plus admi-

admirationis quàm reſponſionis proferre poſſum. Miror profectò in tam vili Subjecto, *lapide* videlicet *Bononienſi* tam excellentem proprietatem, nempe luminis attractivam reſidere, ſicut me docuit libellus tuus mihi transmiſſus. Nihil tale antehac in Europa, multò minus in India audivi, præterquam quod in quibusdam gemmariis ejusmodi quid olim legerim, ſub nomine (ni fallor) *Opali nigri*. Talem lapillum videtur deſcribere Joh. de Laet *in ſuo tractatu de gemmis lib.1.cap.18.* ſub nomine *oculi mundi,* cui tribuit coloré eburneum, aſſeritq; in aqua limpida poſitum paulatim incandeſcere & debile lumen ſpargere: quamvis in tractatus tui ſectione ſecunda deprehendam eas notas non omninò reſpondere veſtro lucifero magneti &c.

Numero tertio reperies duo fruſta *Pyritæ,* qui undiquequinquangulos habet, ita ut una ſuperficies alii immerſa videatur, in corde alîus ſaxi naſcentis: *Androdamanta* Plinii puto eſſe. Javani eum poliunt, annuloque æreo incluſas geſtant ad victoriam in lite. Magnates Indiæ ſatagunt habere *gemmas noctilucas,* eas tamen quærunt in capitibus vetuſtorum ſerpentum & neſcio quorum Draconum & Baſiliſcorum: ego aliquot tales lapillos vidi, & paucos poſſideo, quos omnes ad Plinianos *Dracontias* refero, nullos tamen noctilucos, ſed omnes Alabaſtritæ, Silici aut Cryſtallo obſcuriori ſimiles, &c.

Occaſione noctilucarum rerum proponere lubet mare noſtrum maximum, quod circumfluit *Bandanas* Inſulas 30. milliaribus verſus ortum diſſitas, illud enim quotannis bis, Junio nempe & Auguſto *noctu* adeò *candeſcit,* ut *nivis inſtar* ſplendeat; interdiu verò conſuetum cum aliis aquis colorem habet: Mare tunc noxio aliquo humore infici argumentô eſt, quòd diu infecta pars noctu diſcerni poſſit à non infecta, quæ pro more nigra eſt. Oro igitur Reverend: *veſtrum Collegium,* an non è Chymicis ſecretis hoc declarari poſſit præparando aquam *aliquam noctilucam* è ſulphureo aluminoſo ſpiritu aquæ ſalſæ permixto, Hoc inde conjicio, quia *Inſulæ* ferè omnes circumjacentes ad propinquam usque *Novam Guineam*, tot

Vulcanis

Murex, ferens unguem odoratum majorem.

a: Unguis odor:

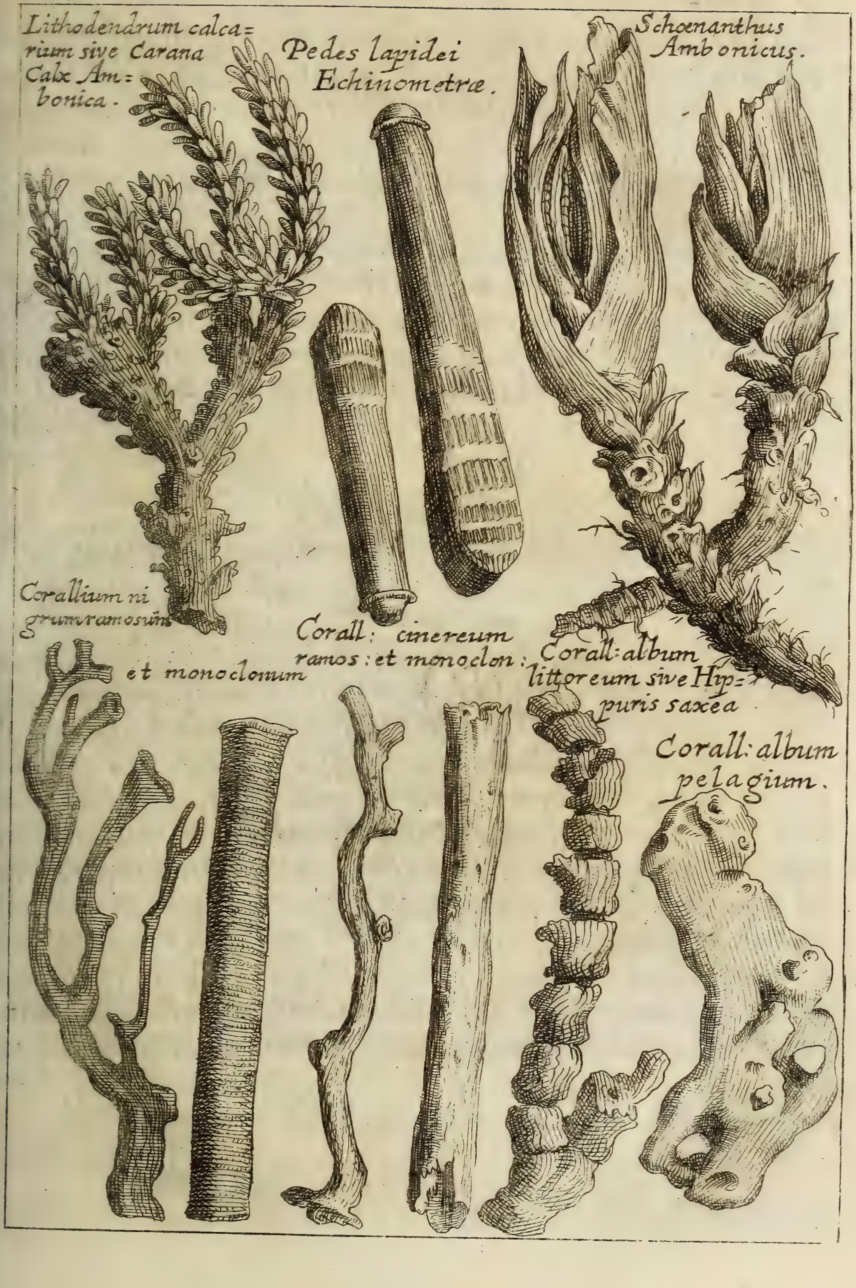
Pseudo Corallium rubrum fistulosum.

Amaranthus saxeus cum suo annato saxo.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

NATURAL HISTORY

Fig. 12.
Acarbarium anguinum.
Herba ſentiens, vivens ſive Æſchynomene fol. et florib. longis pediculis unico thyrſo inſidentibus, Amborica. Rumphij
Abrus Alpini, ſive Vicia, Piſum Americanum, vel ejus ſpecies Ambonica ſeptem ſiliquis uno petiolo adnatis.

Lithodendrum calcarium sive Carana Calx Ambonica.
Pedes lapidei Echinometræ.
Schoenanthus Ambonicus.
Corallium nigrum ramoſum et monoclonum
Corall: cinereum ramos: et monoclon:
Corall: album littoreum sive Hippuris saxea
Corall: album pelagium.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

vulcanis onuſtæ ſunt, aut fodinis Sulphuris ſcatent, ut credam totum hujus maris fundum, Sulphure prægnatum eſſe: *alumen plumoſum* ſemper comitem habet. &c. Jam facilè crediderim circa novilunia menſium prædictorum aluminoſum illud Sulphur vapores quosdam exhalare, qui aquis marinis mixti eas noctu ſplendidas faciant.

Porrò quid in adjuncta Arcula incluſerim, in *Catalogo* deprehendes &c. &c. Quibus Clar: Vir Fautorque mihi ſemper colende abrumpo & te tuosque divinæ protectioni, me verò tuo perſeveranti favori commendatum volo.

[*Dabam in Inſula Ambona ad Caſtellum Victoriæ die 20. Septembr. ſtyli novi Anno 1680.*]

Fig. XI.

SCHOLIUM.

OB gratam ſui raritatem & ſequentes nomine ſaltem cognitas icones adjungere viſum fuit conſultum. *Herba viva Ambonica*, dicta, quæ prorſus ſingularis, nunquam à noſtratibus fuit viſa, licet à Nob. Breynio variæ ejus ſpecies proponantur. Exemplar illud ex Ambona ad nos miſſum, vivum quaſi, exiccatum licet, tamen perfectum inviolatumque, quod mirum, comparuit, ſicut ejus teſtatur effigies. Cæteris Corallii ſpeciebus jungi meretur Corallium nigrum anguinum Ambonicum, *Acarbarum* ab ejus loci incolis nominatum. Peramœna porrò quædam *piſi Americani* ſpecies oblata fuit, cujus ex Ambona ramus eleganti florum ſuorum colore oculos etiamnum reficit, & ſiliquæ ſponte ſuâ apertæ, ſicut effigies ejus demonſtrat, fructus ſuos coralliformes nigris punctis notatos juxta pediculos tamen firmè adhuc adhærentes præſentant. Cætera nominetenus ſaltem exhibita ceu curioſa Benevolo Lectori denegare non volui

[*Ex literis Excell. Dn. D. Chriſtian. Mentzelii Berlino ad Helianthum datis.*]

Fig. XII.

OBSERVATIO XXIII.

D. PAULI AMMANNI.

De

Bandura Zingalenſium.

BAnduram Zingalenſium Vir Excellentiſſimus ex Indiis ſic delineatam accepit, cujus iconem amicè Societati Nat.Cur.offert, tanquam naturæ inſigne artificium. De eâ in prodromo ſuo Nobiliſſimus Jacobus Breynius ſequentia profert. Bandura Cingalenſium planta mirabilis Zeilanica in foliorum extremo folliculum pyriformem appenſum habet, cujus ramum, foliis, folliculis, floribusque condecoratum ab Excellentiſſimo & Magno illo Botanico, Dn. Hermanno pulchrè ſiccatum, & ex Zeilan Inſula transmiſſum Domini Commelini Senatoris Amſtelodamenſis gratiæ debeo: hujus foliorum folliculum appenſum vel Thuris limpidi folium à Joh. Bauhino deſcriptum ipſiſſimum, vel eidem valde ſimile eſt. Planta mirabili ſanè adſpectu & admodum rara, cujus deſcriptione & figurâ accuratiſſimâ Dn. Hermannus procul dubio nos exhilaraturus & donaturus eſt.

peni

Fig. XIII.

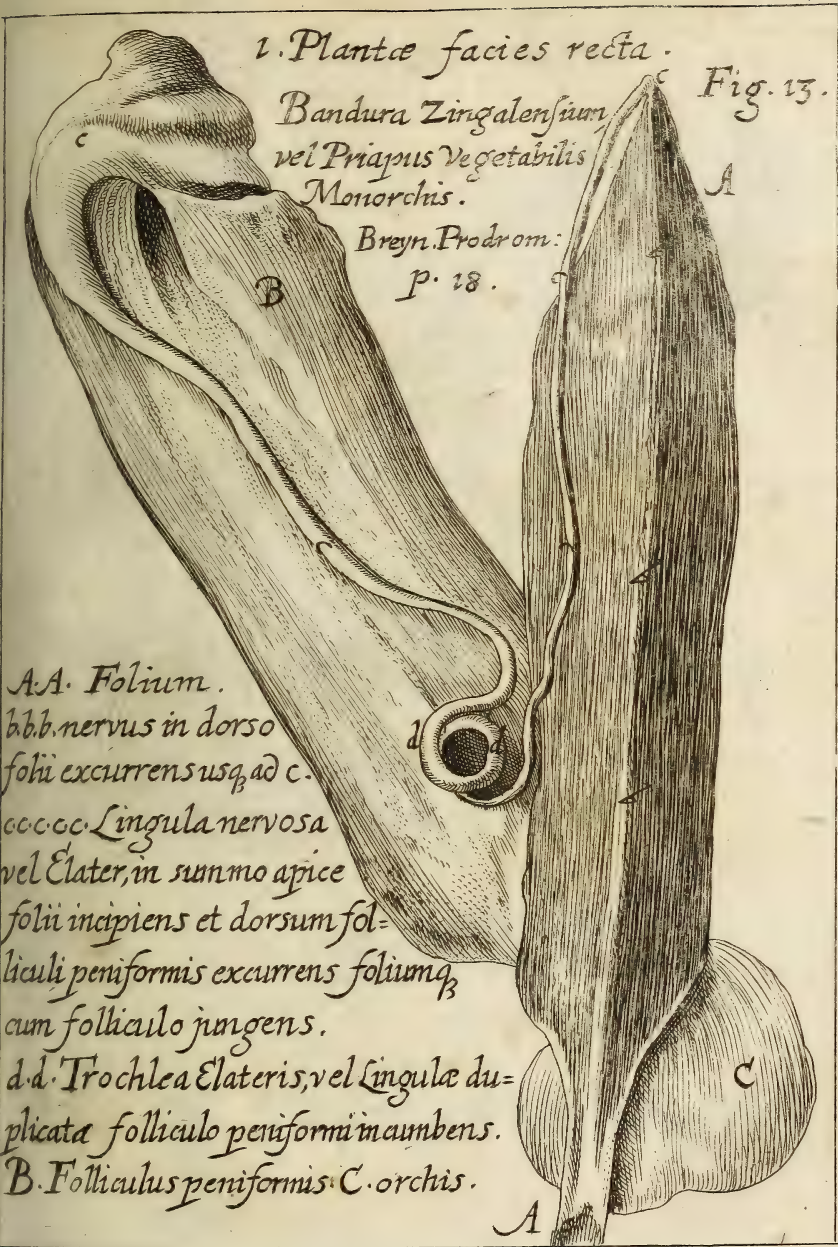
OBSERVATIO XXIV.

D. GEORGII FRANCI.

Convulſiones accuratæ Periodi ex apoſtemate cervicis.

FIliolus quidam ferè quadrimus XI. Junii cIↄ Iↄc LXXIII. conqueritur de tumore circa colli vertebras, qui indies augebatur, variis cum ſymptomatibus, calore ſummo, ſiti, vigiliis, anorexia, alvi conſtipatione atque inquietudine, XIII. Junii hora IV. pomeridian. Convulſionibus

corri-

1. Plantæ facies recta.
Fig. 13.
Bandura Zingalenſium
vel Priapus Vegetabilis
Monorchis.
Breyn. Prodrom:
p. 18.
A
B
c
C
d
A.A. Folium.
b.b.b. nervus in dorso
folii excurrens usq; ad c.
c.c.c.c.c. Lingula nervosa
vel Elater, in summo apice
folii incipiens et dorsum fol=
liculi peniformis excurrens foliumq;
cum folliculo jungens.
d.d. Trochlea Elateris, vel Lingulæ du=
plicata folliculo peniformi incumbens.
B. Folliculus peniformis. C. orchis.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

II. Plantæ facies inuersa.
Fig. 13.
A
B
D
c
c
D
C
A
A.A. Folium inversum.
b.b.b. Lingula nervosa,
vel Elater ab apice folii in
folliculum desinens.
c.c. nervus interioris folii et
Lingulæ principium.
B. folliculus peniformis
inversus.
C. orchis.
D.D. cavitas folliculi peniformis.

BRITISH
NATURAL HIST

corripitur; utut generoſa adhibuerimus medicamenta; rediere tamen iſtæ horis VIII. & XII. nocturnis, quartaque matutina (adeò certas ſervabant Periodos ſingulis IV. horis) poſtremæ omnium erant ſæviſſimæ, ut in illa lucta naturæ cum malo disrumperetur ſponte ſua maturum, & virulentum apoſtema, è quo fœdiſſima effluxit ſanies. Quo facto ſtatim ceſſarunt convulſiones, Deoque propitio, cui laudes, puer rectè convaluit hactenus ſatis vegetus.

SCHOLION.

OBſervatio hæc ſtabilitur ratione & verbis Cl. *Willis de Morbis convulſivis cap. 1. p. m. 12.* ubi convulſionis cauſam tribuit ſanguini, impuritatem aliunde accipienti, inquientis: Ita in magnis viſcerum impuritatibus, ac præcipuè cum partes aliquæ abſceſſu aut ulcere virulento vel fermento noxio afficiuntur, è talibus enim μιασμάτων νοσερῶν mineris particulæ noxiæ in ſanguinem ebulliunt, ejusque commeatu poſtea in cerebrum deponuntur. *Idem ibidem p. m. 11.* ſcripſerat: *Novi quibus à tumore vel ulcere in meſenterio, utero, aliisque viſceribus exſiſtente convulſiones cùm in parte affecta, tum circum circa eam increbeſcere ſolebant: cujus ratio non videtur aliunde petenda, quàm à particulis heterogeneis in loco affecto uberiùs congeſtis, quæq; ſimul in fibras nerveas per totam viciniam conſitas irrepentes, iis motuum convulſivorum, veluti pulveris pyrii igniendi fomitem ſubpeditant: At vero ſpasmi ob tales προφάσεις oriundi haut ſeſe ſolent longè lateque diffundere, neque ſemper ad caput adſcendere.* Qui *ibid. p. 7.* meminit ab ulcere in cujusdam brachio excitato muſculi tendinem prorſus nudatum fuiſſe; qui cum ſpecillo Chirurgico tangeretur, patientem rigore quodam in toto corpore, & concusſione illico obortâ, aliquamdiu inhorruiſſe. Nec admodum abludit πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, Cl. *Sennertus* noſter, quando *Prax. l. 1. p. 2. c. 11.* docet, ex vulnere capitis fieri convulſiones: ubi præcipuè hanc addit cauſam: *quia*, inquiens, à *ſanie collecta membranæ & nervi vellicantur.* Quod ante V. annos obſervavi

 in

in ruſtico Rosbacenſi XXVI. annos nato, qui ab amico per imprudentiam in ſiniſtris temporibus ſclopeti globulo vulnerabatur, ubi pars globuli cum aliquot cranii particulis, poſticæ cerebri parti infigebatur: Inde homo XVII. die poſt inflictum vulnus ſpasmo maxillæ inferioris corripiebatur, XIX. vero die convulſionibus obiit; in cujus apertione materia purulenta in loco affecto cum dictis cranii & globuli particulis inveniebatur. Curationem convulſionis ab Apoſtemate proponit *Foreſtus l. X. obſ. 120.* in Schol. hiſce: *Curetur apoſtema, & præ omnibus dolor ſedetur unctionibus, emplaſtris anodynis, & membrum ponendo in oleo tepido communi, vel huic rei apto. Et oportet magnam rationem habere originis nervorum, iisque oppoſitis temperatè calefacientibus & humectantibus, & ægrum in tinam olei communis tepidi immittere poteris, ſi commodum videatur, & febres, ſi adfuerint, admittant &c.*

[*Author.*]

DE morbi cauſa accuratè omnia Oculatiſſimus noſter *Argus*, ſed de periodorum ſtabilitate addendum videtur, Naturæ frequentiſſimum eſſe, morbi modum moresque in quarto prodere, *2. aphor. Hipp. 29.* præſertim in convulſionibus, quod paſſim conſtat, & illuſtri exemplo confirmatur in *Scorzonera mea p. 95.* ſic variolæ, ſic morbilli & petechiæ quarto plerumque prodeunt, & ut breviter totius hiſtoriæ ſum̃am, præſertim in variolis oſtendam, tribus quatriduis aut 4. triduis plerumq; abſolvitur eorum periodus, in primo maxima humorum malignorum invaleſcit efferveſcentia, & emulſionibus eſt temperanda, in ſecundo puſtularum effloreſcit intumeſcentia, quæ blandis diaphoreticis promovenda, ſuppuraſcentia autem, quæ in tertium quatriduum incidit, Naturæ committenda & providis adſtantibus, ne quid impedimenti Naturæ benè agenti afferatur. Quarto judicantur peracuti, nec quartus eſt index ſeptimi, quod dicti aphoriſmi interpretes quidam cum Galeno autumant, ſed τῶν ἑπτά, ex ſeptem diebus, vel cujuslibet ſeptimanæ quartus (qualis ex mente *Hippocr.* eſt etiam 11. & 17.) mani-

manifeſtis ſignis futuram morbi hiſtoriam vel longam vel brevem denunciat; Sanguinis ſtillæ in quarto ſunt funeſtæ, & febres ac vomitus vulneribus capitis in quarto ſupervenientes; Quarto febris puerperarum lactaria oritur, 4. quaque ſeptimanâ menſes prodeunt, quarto menſe embryo movetur, quarto trimeſtri in lucem editur, vel ſeptem quadragenariis i. e. diebus 280. &c. Oculatioribus cauſam hujus rei intimiùs eruendam propino.

[*Argonauta.*]

OBSERVATIO XXV.
D. GEORGII FRANCI.
Ova Barbi comeſta noxia.

ANno cIↄ Iↄc LXXVIII. 22. Mart. uxor J. B. L. jam à VI. Menſibus gravida in cœna apud amicum heic in ſuburbio magna cum aviditate inſignem barbum comedit; & præcipuè ova ejus, quæ ſatis habebat multa. Tribus à cœna horis noctu ſumma ſentit tormina cum ejulatu: adeſt anxietas præcordiorum, vomitiones cum ſudore ferè frigido, copioſæ per alvum dejectiones, utrinque nil niſi bilioſæ, amaræ; flavæ viridibus commiſtæ tenues &c. Calor, ſitis, inquietudo, dolor oris ventriculi; pulſus celer & inæqualis debilisque, lipothymiæ: Cumque maritus ſimul vitæ periculum & fetus abortionem metueret; me noctis meridie vocat. Cumque viderem ἄνω καὶ κάτω ſatis magnam rejeciſſe ſentinam, exhibeo theriacæ ℥j. Dein pulverem præcipitantem cum opio in aqua lactucæ. Exterius ventriculo imponi curo fomentum quoddam: inde quieti & ſomno reconciliatur; ac deinceps commodè vixit, ſine ullo abortu.

SCHOLION.

BArbi piſcis (alii vocant barbatulum, barbionem, barbulonem, myſtum, myſtacatum, Germ. Barben / Barmen / Bärble) eſum innoxium eſſe iis, qui integra ſanitate fruuntur,

 inprimis

inprimis qui ad intemperiem calidam inclinant, ſcripſit. Cl. *Greg. Horſtius de Sanitate ſtudioſ. tuend. l. 1. p.m. 69.* caro enim ejus eſt candidiſſima, facilis coctionis & diſtributionis, alimentique & ſucci non mali, adſtipulante *Sennerto Inſt. l. IV. p. 1. c. 3. p. m. 786.* Quamvis *Quercetan. in Diæt. Polyhiſt. ſ. 3. c. 7. p. m. 420.* hoc cum grano ſalis accipiendum ſuadeat. Nihilominus ova ejus comeſta modò enarrata ſymptomata produxerunt, quod & jam olim animadverterunt Viri longiſſima experientia & ſagaci ratione præditi, ut *Platina, Antonius Bazius* (ap. *Jonſton. in Thaumatogr. Claſſe IX. c. 3. p. m. 409.* & *Hiſt. Nat. de Piſce l. 3. tit. 1. c. 5.*) & ipſe Illuſtriſſ. *Dn. Præſes FEHRIUS de Abſinthio p. m. 108.* in Caupone quodam, atque alio viro primario. Noxamque hanc notarunt etiam *Geſnerus l. IV. de aquatil. Aldrovandus l. V. de piſcib. c. 16.* atque *Rondeletius* apud optimum ſenem promotorem olim meum *Melch. Sebizium de aliment. l. 3. c. 14. p. m. 993. Greg. Horſt. l. c. Sennert. l. d. Mœbius Inſt. l. IV. p. 2. c. 6. p. m. 503. Bruyerinus de Re cibar. l. 22. c. 18. p. m. 860.* Hinc *Prævotius de Venenis p. m. 799. ſeq.* non veretur cenſui venenorum ſui generis adſcribere; & *Quercetanus* non malè cum Antimonio vitrificato comparat; atque *Libavius Batrachior. l. 2. c. 16. p. m. 372.* dicit, vim venenatam habere. Immo ipſos Barbiones oculis nocere, ex Montano refert *Schonbornius in Manual. med. pract. p. m. 38.* Hanc malignitatem ova præſertim exerunt Menſe Majo teſte *Prævotio, Jonſton. &c. l. c.* Quamvis in præſente noſtro caſu Martio Menſe hoc acciderit, & ap. Celeb. *Dn. Fehrium* ipſo ſolſtitio æſtivo contigerit. Cauſam deterioris hujus effectus aliqui tribuunt idioſyncraſiæ, ut *Jonſtonus*: alii nimiæ mordacitati partes irritanti, ut *Prævotius l. d.* Conf. *Goclen. de Prorog. vitæ p. m. 505.* Aliqui credunt, tum eſſe malefica, cùm ſalicum, quæ fluviorum ripas obſident, floribus in aquam decidentibus veſcuntur: Sed *Jonſtonus* rejicit; quia nec ſalicibus nec aliis Barbi partibus ejusmodi vis ineſt. *Oberndorfer de Lue Ungaric. p. 263.* apud *Camerar. C. IX. memorab. part. 9.* non dicit, an à venenata aliqua vi, aut purgatoria violenta,

aut

aut utrâque ex abdita cœcaque virtute accidat. Hoc tamen poſſum aſſeverare, differentiam heic deprehendi tum ratione ipſius piſcis, ejusque loci natalis; tum fortè & ipſius comedentis. In Patria mea Naumburgi Miſniæ ego, parentes, amici aliique plurimi, ſine ulla ſubſequente moleſtia aut ſymptomate multoties læti comedimus. Nil interim dabo illi *Thurnheuſeri de aqu. miner. l. 4. c. 18.* qui ova illa vino & ſale cocta, & zingibere condita pro ſuavi purgante commendat: de quo lege *Joh. Bauhin. de Fonte mir. l. 2. c. 1. ap. Camerar. l. a.*

[*Author.*]

OVa barbi piſcis etiam ſani abſterſoriâ pollere & purgatrice facultate in confeſſo eſt, multo magis exacerbatur in morbido malefica illa vis, & ſub cute tumores Steatomati aut meliceridi ſimiles quandoque producit, quod loco à Nobiliſſimo *Nat. Cur. Argo* adducto notavi Ipſe, & iterùm expertus ſum in ejusmodi pisce morbido, qui Anno 78. Menſe Junio mihi dono datus, à provida autem coqua, quia maligno ejusmodi tumore laboraret, in fimetum projectus, mox ibidem à glocitante gallina fruſtillatim diſcerptus pullis obiicitur, avidè devoratur, ſed illi numero decem paucarum horarum ſpatio extincti ſunt ad unum omnes, ſalvâ manente pullaſtra, quæ dum pullis ſuis ſalutem quærit, mortem invenit: Æſtus autem erat tum temporis maximus, firmiterque credunt Neptuni aſſeclæ, barbum in tali ſqualida tempeſtate plerunque ægrotare & minùs veſcum eſſe, hieme autem & ſub rigidiſſimo gelu ſuaviſſimum & eſui commodiſſimum. Id ipſum ſcilicet eſt inter deſiderata Medicinæ palmarium & primarium, quod inter alia *Neſtor noſter Auguſtanus* ὁ μακαρίτης tam ſolicitè, ſeriò ac ſeverè omnibus Medd. commendat ſub finem ſomnii ſui Vindiciani Noſologia ſcilicet plantarum & animalium diætetica, quam non tam Medici, quam Magnates & Reſpublicæ quædam cum magno ſuo malo ferè negligunt.

[*Argonauta.*]

OBSER-

OBSERVATIO XXVI.
D. GEORGII FRANCI.
Tria ſclopetorum vulnera notabilia.

JOh. Georg. Koch incola Oedingenſis (pagus eſt uno lapide Heidelberga in occaſum diſtans) annorum XXXIV. præter propter in Acie prope Bingen (quam habuit Sereniſſ. *Dominus Elector Palatinus*, Dominus meus clementiſſimus, cum *Domino Electore Moguntino, Duce Lotharingiæ* & *Confœderatis*) A. C. cIɔ Iɔc LXV. Septembr. tribus ſclopetorum glandibus diverſis in corporis locis trajicitur; una ad medium genæ dextræ adeo maxillam ſuperiorem feriebat, ut omnes dentes penè excuteret; & per ſiniſtram buccam tranſiret: altera dextrum femur petebat, nec unquam extrahi potuit; adhuc dum inibi ſine hominis moleſtia latitans. Tertia per dextram epigaſtrii partem ſub coſtis ſpuriis verſus ventriculum ingreſſa eſt; quæ magnas homini creavit moleſtias, cum ventris inflatione, vomitu &c. Verùm poſt Menſem hæc tertia glans, dum alvum exonerare ſtudebat, præſente Chirurgo Noſodochii Electoralis *M. Joh. Phil. Weislero* unà cum excrementis nigricantibus, ſanguineis grumoſisque, quæ curioſius ſcrutabatur dictus Chirurgus, fuit excreta: nihilominus Dei clementiâ, & induſtriâ dicti Chirurgi, ſatis exercitati, benè convaluit, ut adhuc dum ſuperſtes vivat vegetus, jam quinquagenarius, & ſingulis ferè ſeptimanis Heidelbergam frequentet.

[*Videatur Obſervatio XX.*]

SCHOLIUM.

CUm ventriculum in hoc Caſu vulneratum fuiſſe, non admodum dubitare liceat, eo ipſo vulnera ejus non ſimpliciter eſſe letalia, ſequitur. Unde (licet *Celſus lib. 5. cap. 26.* vulnera in inſanabilia, difficulter curabilia, & quæ ſunt promtioris curationis, diſtinguens, primo ordini ventriculum quoque

que inferat, ac *ſervari non poſſe, cui ventriculus ſit vulneratus*, clarè innuat, pauloque antea prudentis Medici eſſe dicat, *eum, qui ſervari non poteſt, non attingere, nec ſubire ſpeciem ejus ut occiſi, quem ſors ipſius peremit,*) curationem quoque eorum Medico curæ cordique eſſe debere, eluceſcit. Hinc magni nominis Medicus, *D. Joh. Riolanus* in *epiſt. ad D. Simonem Paulli* (vid. *hujus* παρεκβ. *de febb. pag. 122.*) ventriculus vulneratus quòd ſanari poſſit, multoties ſe vidiſſe teſtatur; & aliquot exemplis illuſtrat *Jo. Georg. Schenckius in ſuo Obſervationum libro 3.* Notabilia inprimis ſunt bina illa cultrivororum, Boruſſi & Bohemi, illius hiſtoriam *Georg. Lotho*, & *Dan. Beckero* ſingularibus libellis, hujus *Oſw. Crollio præfat. Baſilic. chim.* deſcribentibus. Quare plurimi illa tantùm, quæ magna ſunt, vel orificium ſuperius attingunt, letalia proclamare maluerunt, eò quôd ibi ſanguis confertim erumpens non ſiſti, nec tantus hiatus, præcipuè ob loci diſtantis & in cavitate corporis deliteſcentis incommoditatem, per convenientia remedia conſolidari queat: hîc verò nervorum inſignis copia, maximam ſenſibilitatem parti iſti concilians, facilè cor & cerebrum in conſenſum trahat, convulſionesque & dolores exitiales inferat. Quod ultimum uti veritati quammaximè conſonum: ita quoque exemplum vulnerati ea in parte, qui evaſerit, nullibi reperio; idque etiam *Celſus d. l.* majori probabilitate innuere voluit, dum Stomachi percuſſionem letalem pronunciaverat, per Stomachum partem illam dubio procul intelligens. Vulnera magna tamen quod attinet, non ſine diſtinctione aliqua admitti poteſt, ita ut, licèt plerunque talia mortem adferant, ſi tamen absque magnorum vaſorum gravi læſione, & conſequenter maxima ſanguinis effuſione, vix in anguſtiis illis coercendâ, accidant, æger evadere poſſit. *Hippocratem* equidem hîc nonnulli in medium adducunt, ac ſi ventriculi vulnera letalia ſimpliciter pronunciaſſet *ſect. 6. aph. 18*, cùm tamen vox: διακοπέντι non ſimplicem aliquam vulnerationem, ſed magnam violentiam & diſciſſionem involvere ac denotare, multi jam animadverterint, ipſeque *Galenus in Comment.*

ment. Hippocratem magna vulnera nominare conſueviſſe διακοπὰς, teſtetur. Unde etiam idem *Cous lib. 1. de morb.* cùm cerebri, ſpinalis medullæ, hepatis, ſepti transverſi, veſicæ, venæ multum ſanguinis effundentis, & cordis vulnera mortem inferre doceret, voce τρώματος, non eam vehementiam arguentis tantùm uſus, ventriculum excluſit, addens: *Ex vulnere autem minimè mori contingit, ſi his partibus vulnus acceptum non fuerit.* Accedit quòd *Galenus* verbum: *letale*, ab eodem partim de iis proferri interpretetur, qui ex neceſſitate: ſæpe autem de iis, qui magna ex parte ſunt morituri. Quo poſteriori ſenſu *Hippocratis* autoritatem ſalvam eſſe ſi velimus, letalitatis judicium ventriculi vulneribus magnis erit adcommodandum, quia priori ſenſui experientia reclamat, docens, vulnera magna aut curata interdum fuiſſe, quod in ruſticis illis cultrivoris patet, aut ſaltem non letalia exſtitiſſe; ceu memorabilem hiſtoriam in *Diom. Cornarij hiſtor. admir. 9.* legimus de ruſtici Bohemi ventriculo, venabulo lato vulnerato, quod amplum vulnus nullâ arte conſolidari quidem potuit, labiis tamen ejus tractu temporis occalleſcentibus, atque hiatu pro lubitu ægri inſtrumento quodam, pannulis laneis &c. obturari ſolito, per plurimos annos ut ſuperviveret homo ille, conceſſit; cui homogeneum exemplum, nî idem fuerit, ex *Nicandri Phyſica* recenſet in ſuo *tract. German.* inſcripto: wahrhaffte Lügen / *Georg. Rollenhagius cap. 9.* [*Luc. Schröck. L. Fil.*]

OBSERVATIO XXVII.

D. GEORGII FRANCI.

Cauterii actualis uſus in Arthritide.

USum cauteriorum aut fonticulorum in ipſo loco affecto arthriticorum profuiſſe ex *Spigelio de Arthritide & Franc. de Pedemonte c. 3.* docet *Glandorp. in Gazophyl. Polypluſ. c. XVI. p. m. 102. ſeq.* qui inferius *p. m. 117.* ait, *Cratonem* in podagra improbare *Conſil. 221.* adprobare autem *Abr.*

Seiler.

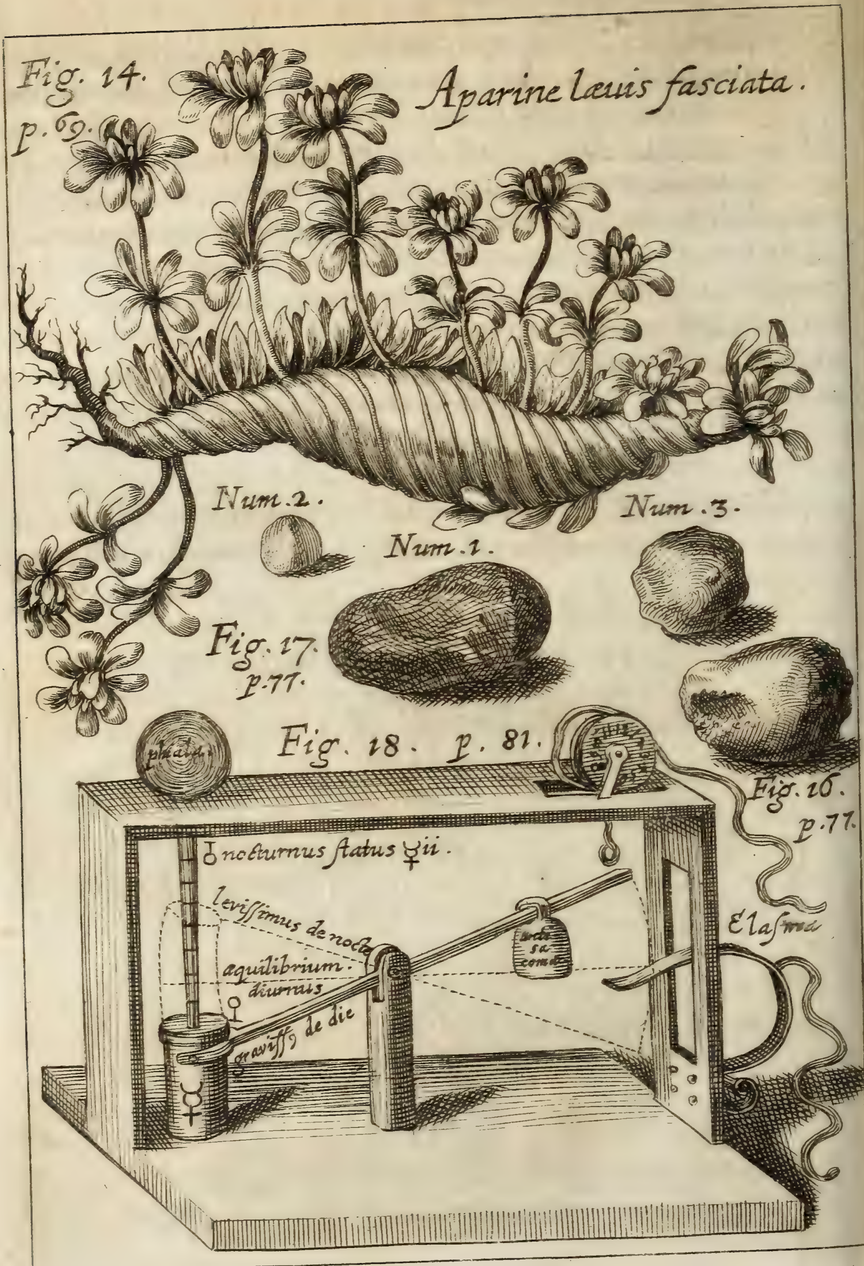
Seiler. in Epiſt. Craton. X. quocum & ipſe *Glandorpius* facit *p. 118.* Nuper uſus villoſæ, brevique lanugine pubeſcentis plantæ Japponicæ Moxæ, referente *Hermanno Buſchoff*, in Europa, immo noſtrâ Germaniâ quoque invaluit; ſed iterum fermè evanuit, ob eventum felicem non ſemper reſpondentem. Deſcribunt illam & modum inurendæ lanuginis in loco affecto dictus *Buſchoff* it. Illuſtr. *Dn. Eric. Mauritius* Aſſeſſor Camer. Imper. ſplendidiſſimus *Ephem. Germ. Cur. Ann. VI. obſ. 218.* it. Excell. *D. D. Elsholtius ib. obſ. 224.* atque Cl. *Bernhard. Wilhelm. Geilfuſius Diſp. Inaug. de Moxa, Marpurg. 14. Decembr. 1676. habita.* Effectum aliqui ſpecificæ virtuti cuidam antarthriticæ transſcribere ſatagunt: Verùm Nobiliſſ. *D. D. Heuſchius* Sereniſſ. *Dn. Electoris Palat.* Archiater, olim Auditor, nunc Fautor & Amicus Cariſſimus, mihi aſſeveravit, idem Experimentum reſpondiſſe eventu optato per lanuginem verbaſci in dolente loco accenſam. Simile ferme eſt, quod Nobiliſſ. *Dn. D. Screta* Medicus Schafhuſienſis Clariſſimus enarravit mihi ægerrimè tunc decumbenti 1. Jul. 1679. ubi me benevole inviſebat; ſe ſcil. in dolore dentium acerbiſſimo ad muſculum temporum appoſuiſſe aliquid è minutim carpto fune inflammabili (Germ. **Lunte oder Zündſtrick geſchabt**) & candela fumante accendiſſe ſummo cum ægri levamine. Sic ad curandum Periodicum dentium dolorem, qui præſtantiſſima etiam illudere ſolet remedia, felici cum ſucceſſu uſus eſt *Spigelius* Colomachærio *Tab. XII. fig. 1.* deſcripto, quo candente eam anthelicis partem, quæ ſuperiorem tragi immediatè contingit, incidit, vulnusque deinde iterum conſolidavit, referente *Ch. Conſtant. Rompſio, ad Schmiz. Comp. Pract. p. m. 84.* Adeo aptiſſimè in aphoriſmis *Hippocraticis* παρεμβεβλημένοις VI. dicitur ὁκόσα φάρμακα ὀκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται: ὅσα σίδηρος ὀκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται: ὅσα δὲ πῦρ ὀκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα. Nec uſus cauterii actualis in podagra adeo novus, cum jam ante plures annos hoc docuerit Medicus Gallus, *Claude Dariot en diſcours de la Goutte p. m. 44. Edit Lyon 1603. in 4.* his verbis: Ceſte ouuerture ſe peut faire

au deſſus ou au deſſous de la partie malade, ou bien ſur le lieu meſme & a l'endroit ou eſt le mal: ce qui ſe peut faire avec le fer par inciſion, ou par le feu actuel diverſement applicqué. Car on brusle la chair ou la peau avec des cauteres faicts de fer, d'or, d'argent, ou de cuivre eſchaufez, ou avec certaines racines allumees, comme les amiens faiſoyent avec alle de ſtrutium ou ariſtoloche, ou avec de crottes de chieux allumees, & de la laine trempee en l'huyle, comme raporte Aëce de Archigenes: ou par le feu potential en trois ſorte: Car l'un eſcorche ſeulement la peau par deſſus, l'autre fait de veſſies, & le troiſiesme la brusle & perce jusques à la chair, & faict crouſte ou eſcharre &c. Adeoque rectè docuit *M. Aurel. Severinus de Effic. Medic. p. m. 78.* quod ignis ſit remedium omnibus doloribus. Quod tamen non niſi prudenti manui committendum.

OBSERVATIO XXVIII.
D. GEORGII FRANCI.
Aparine lævis faſciata.

Plantis utut rectè denegetur ſexus (differentia etenim levis & ex accidenti non ideo novum conſtituit ſexum) ab *Helmont. in Pharmacopolio ac Diſpenſatorio moderno* §. 4. *Joh. Sperling Inſt. Phyſ. l. 7. c. 3. Henr. Meibomio coroll. 17. ad Diſp. de incubatione in fanis Deorum Medicinæ cauſa olim facta,* atque *Chriſtiano Langio in Miſcell. Curioſ. Med. n. 27. per tot.* nihilominus monſtra in iis deprehenduntur varia; quæ deſcripſere Celeb. *D. D. Major,* aliique Viri doctiſſimi. Placet unam meminiſſe, quam offendimus Menſ. Martio cIↄ Iↄc LXXVII. & depingendam tradidimus *D. Joh. Georg. Wagnero* pictori celebri, cujus icon hæc eſt, quæ adjacet. Eſt autem Aparinæ lævis faſciatæ exemplar una cum radicula & foliis atque caulibus in ſcapum vermiformem vel potius Erucæ ſimilem confaſciatis.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

Fig. 14.
p. 69.
Aparine læuis fasciata.
Num. 2.
Num. 3.
Num. 1.
Fig. 17.
p. 77.
Fig. 18. p. 81.
Fig. 16.
p. 77.
nocturnus ſtatus
leviſſimus de nocte
æquilibrium.
diurnus
de die
Elaſma

faſciatis; uti accuratè cognoſcitur ex icone. Illam invenimus ante ſuburbium in horto Excell. *D. D. Joh. à Leuneſchlos Phil. & Med. D. Matheſ. & Phyſic. P. P.* Celeberr. & Academiæ noſtræ Senioris Amici atque Collegæ longè cariſſimi. Alias plantas faſciatas habemus *Ann. VII. harum Ephem. Germ. curioſ. obſ. 239.* item apud Celeberr. *Borrich. in Actis Hafn. Tom. 1. obſ. 63. & Tom. 2. obſ. 59. p. m. 162.* Cæterum de ipſa Aparine vulgari poſſunt evolvi *Dioſc. l. 3. c. 104.* citant. *Lexicon. Græc. Latin. Baſil.* verum *in Edit. Lugdun. 1547.* eſt. *l. 3. c. 86. Theophraſt. Hiſt. Plant. VII. c. 14. & ad h. l. Joh. Bodæus à Stapel p. m. 883. ſeqq.* Vir eruditiſſimus item *C. Bauhin in Pinac. l. IX. ſ. 1. p. m. 334.*

Fig. XIV.

OBSERVATIO XXIX.
D. GEORGII FRANCI.
Vulneri ſupervenientes Convulſiones non lethales.

DIxit equidem Artis noſtræ Atlas maximus, *Cous V. aph. 2.* ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγινόμενος θανάσιμον. Verùm non adeo juremus in magiſtri verba, uti quidem videri poſſit doctiſſimus *Bernh. Langvvedelius in Hipp. defenſione:* nec adeo illum rejicimus, uti Cl. *Georg. Fridericus Laurentius in Exercit.* (quorſum enim iſta litigia & ſcommata?) ſed credimus, ſapientiſſimum ſenem locutum ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον: nulla enim ſine exceptione regula. *Joh. Valent. Eblin* Ann. XXII. von Weſthoffen in Palat. inferior. cIↄ Iↄc LXXV. ipſa æſtate, (dum inter Imperium Germ. & Gallicum gliſcebat Bellum) à Gallo quodam perfido, cui hodogetæ officium præbebat, fraudulenter minoris ſclopeti globulo pone tempora dextra tribus transverſis digitis ſupra aurem trajicitur, ut octo vel decem oſſicula fracta inde fuerint exemta à perito noſtro Chirurgo *M. J. P. Weislero.* Homo accepta plaga ab equo ce-

cidit, pro mortuo ſpoliatus relinquebatur ab interfectore. Verùm ſemi-animis dein inventus, refectus atque (quæ Dei ſingularis fuit Clementia) curatus fuit feliciter à laudato Chirurgo, cui præerat Nobiliſſ. *D. D. Steigerus Med. Ord. Elect. Noſodoch. & Poliater Heidelberg.* Amicus ſuaviſſimus: utut æger magnas easque repetitas paſſus fuerit convulſiones, cum aphonia VIII. dierum, & notabili deperditione ipſius ſubſtantiæ cerebri; adeo ut ex eodem extraxerit reliquias globuli cum adhærente theca papyracea (von der Patrone) Chirurgus noſter. Homo vivit adhuc cætera ſanus; niſi quod à potu generoſiore citius ac alii deliret, ac ebrius reddatur.

SCHOLIUM.

De Vulneri ſuperveniente Convulſione non letali.

SImilia vulnerati cerebri cum particulæ ejusdem deperditione & convulſione exempla, præter aliorum à *Schenckio lib. 1. obſerv. med.* citatorum, etiam habent *Sachſius noſter Ephem. N. C. Ann. II. obs. 119. Timæus lib. 6. caſ. med. 37.* & *Cabrolius obſ. 16.* Hinc, ſi *Hippocratem* ſalvum velimus, idem quod paulò ſupra ex *Galeno* notatum fuit, hîc repetere tenemur, ipſum nempe *ſect. 6. aph. 18.* vulnerum letalitatem non ſolùm de iis prædicare, quæ neceſſariò, ſuapte naturâ, & ſemper, ſed etiam quæ magna ex parte letalia ſunt; idque de cerebri vulneribus, *lib. 1. de morb.* inter letalia primo loco poſitis, non obſcurè edixit *Coac. prænot. 509.* ἀποθνήσκουσι δὲ μάλιστα &c. *ex vulnere ferè mors contingit, ſi cui vulneratum fuerit cerebrum*, vertente ſic *Foëſio*, & clariùs *Prorrhet. 2.* inter τρώματα θανατωδέστερα, *quæ magis letalia ſunt*, ſive, uti *idem Foëſius* interpretatur, *ferè mortem adferunt*, illa quoque recenſet, quæ cerebrum læſerunt, addens: *quæ ſanè magnam quidem perniciem afferunt, non eam tamen, ut (quod quidam exiſtimant,) nemo ex his ſervari poſſit.* Id quod etiam de convulſione vulneribus ſuperveniente *Galenus comm. ſect. 5. aph. 2.* edixerat, τὸ θανάσιμον idem eſſe ſcribens ac *periculoſum*, ita ut convulſio iſta ad mortem ſæpius terminetur, non tanquam ex ne-

ceſſitate

ceſſitate ac ſemper mortem adferens, ſed tanquam admodum crebrò.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXX.
D. CHRISTIANI MENZELII.
&
D. JOHANNIS ABRAHAMI IHLE.
De
Muſcis quibusdam Culiciformibus, pediculoſis, grylliformibus & aliis.

INſectorum omnium Muſca notiſſima eſt, æſtate & homines & beſtias infeſtans. Animalculum ſalax, impudicum, nocivum, carnibus plurimùm vivens & ex iis veluti ortum & enaſcens. Earum permulta ſunt genera, adeò ut de illis integer tractatulus facilè conſtrui poſſit. Nam ut de cæteris nihil addam, obſervatu dignum videtur, quod Clariſſ. & Doctiſſ. Vir, Johannes Abrahamus Ihle Lipſienſis, ſingulari ſtudio in minutiſſimis ejusmodi animalculis exercitatus & peritus, paullò ante proximam peſtem Lipſiæ & in vicino tractu, Menſe Auguſto de quibusdam muſcis culiciformibus (ita à forma eas appellare liceat) ad me miſſis annotavit. Eas Clar. Vir à dicto Menſe Augſt-fliegen nominabat. Erant illæ unciam nondum dimidiam longæ, ſex pedibus, quatuor alis duobus longis inſtar pilorum caudæ appendicibus præditæ, totæ cum alis ſuis albæ, ut Figura earum & naturalis & per microſcopium vicies auctæ magnitudinis depicta & transmiſſa oſtendit. Hæ prædicto menſe laudatam Urbem & totos circa eam ad Albim usque tractus incredibili & ad ſtuporem hominum anxiorum (unde præfatus Vir, Dn. Ihle, eas Angſtfliegen pro Augſtfliegen vocandas cenſebat) multitudine non ſine malo ſubſequentis peſtiferæ luis omine occuparunt. Quemadmodum

modum ante hunc 1682. annum tempore æſtivo circa Francofurtum ad Viadrum & in vicinia Neomarchiæ, Croſnæ & Züllich locuſtæ majores tantâ agros infeſtarunt copiâ, ut, cùm legionum multarum ordine (quibus ſingulis dux præfuit) per aërem volarent, nubium inſtar interdiu tenebras aliquo modô induxerint: cùm ſe in terram demitterent, paſcua herbis, agroſque frumentis penitùs ſpoliarint: cùm initio ex terra progenerentur & ope æſtatis ſicciſſimæ ad Cometam iſtum horrendùm non procul à noſtro orbe terreno ruentem, inque caput Andromedæ & paullò ulterius ſe abſcondentem, ſubſecutæ, ex ovis ſuis excluſæ, altitudine ferè unius ulnæ (quod fidem ſuperare videtur, niſi oculati teſtes fideq; digniſſimi id experti enunciaſſent) coacervatim & cumulatim in viis jacerent bigis quibusvis difficilē dederint progreſſum & vix non denegarint. Talia fortuitò licet, non tamen absque fato & malo plurimùm omine accidunt, ſicuti præfatæ culiciformes muſcæ peſtem portenderunt. Sunt autem harum muſcarum quædam ſpecies mihi obſervatæ. Nam hic ſub altitudine 52. gradûs, menſibus Martii & Aprilis, ingruente calidâ tempeſtate, ventis nempe ex meridie ſpirantibus, ſubitò harum quoddam genus minutum, culicum inſtar, ex aquis erumpit, & mirâ agilitate aërem confertim implet vixque per biduum aut triduum viventes iterum hæ muſcæ emoriuntur & in aquas decidunt. Eſt earum & tertium genus præcedentibus bis vel ter majus, quod Menſibus Junio & Julio ex aquis prorepit & circa eas maximâ copiâ aërem volitando implet. Hoc inſectum lupuli recentis odorem exactè ſpirat. Imbecille hoc inſectum nulli animalium nocivum eſt. Uterque ſexus coit in aëre inter volandum, ſolôque vivit aëre: & cùm per ſeptimanam ſolum vitæ curſum in aëre vitali peregit, naturæque debitum, emiſſo in aquas ſpermate, ſolvit, elanguidum cadit iterum in aquas, piſciumque fit eſca. Talis enim harum muſcarum generatio eſt. Cùm ſemen ſuum, ſive ovula in flumen depoſuerunt, generantur ex iis calore ſolis vermiculi, pedibus tamen aliquot præditi, quò in

fundo

Fig. 15.
Muſca culiciformis alba
Menſis Auguſti per microſco=
pium vicies major depicta.
Muſca culiciformis alba Menſis
Auguſti naturalis magnitud:
c:
Musca grylliformis.
lt musca major cœrulea
ermites ſuos in carnem ponit.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

fundo aquarum hærere atque ex luto alimentum ſuum per hyemem capere poſſit, donec redeunte ſtatô anni tempore, Sol vermiculos hoſce calore ſuo ex aquis eliciat: ſic egreſſi ex aquis & aëri calido expoſiti poſt moram aliquam deponunt ſuas exuvias, ita ut ex tergo vermiculi disrupto Muſca hæc culiciformis foràs prorepat utriusque ſexûs, quæ in aêre, ut dictum, ludicro volatu quidquid ad ejus vitæ curſum ſpectat, peragit. Ad harum muſcarum exemplum omnia ferè inſecta ſuas per eorum vitam metamorphoſes patiuntur. Excluſa enim calore Solis ex ovulis ſuis fiunt vermiculi, eruculæ, vel cum pedibus, vel ſerpentum more absque illis. Ex eruculis fiunt chryſalides, pupulæ &c. & ex his muſca, cantharis vel ſimile quid. At muſca domeſtica, ædium incola, viviparum eſt inſectum, rarò oviparum. Nam poſtquam coitu concepit, termites ſuos in ventre, qui eis loco uteri eſt, contentos in carnes maximè recentes ponit: hi carnem exedentes, adulti jam, mutantur in chryſalides, ſive pupulas vel (quod muſcis proprium eſt) in bacillos, ſive cruſtaceum quid, bacillis, feſtucisve ſimile: ex his iterum ſuo erumpunt tempore muſcæ. Hæ domeſticæ proboſcidibus, quibus ſuccos quosvis exſugunt, ſunt armatæ. Ex harum genere unica ſaltem ante annum volatu in me incidit, quæ capta poſteriores duos pedes grylli inſtar longos & robuſtiores habuit, ſaltavitque ut locuſta, unde ei nomen grylliformis impoſui. Vide Figuram. Domeſticam quoque muſcam pediculis inſtar ſcarabæi ſtercorei ſcatentem Lipſiâ transmiſit prædictus, Vir Cl. Joh. Abrah. Ihle, unde pediculoſam licuit appellare. Sunt domeſticæ aliæ à ſe invicem differentes; Quædam majores, quæ volatu ſuô bombos, ſuſurrosve excitant & ventre ſuo quid cærulei ſplendidi referunt. Hæ carnes mactatas per ſatis longa ſpatia tanquam olfacientes vel in abditiſſimis locis reconditas inſectantur, in eum ſaltem finem, ut ad ſuæ ſpeciei generationem termites ſuos in eas deponant. Harum una obtigit mihi in fruſtulo carnis ſedens & termites ſuos in eo ponens, quod ubi ob exiguitatem æſtate eſſet

K exſicca-

exſiccatum & ita Muſcæ uterus in carne occluſus teneretur, miſera parturiens capta ſic pœnam luit partu ſuo. Vide figuram, poſitum parturientis præſentantem. Sunt & aliæ majores domeſticæ, cinerei coloris, oculis rubris, nullum ſtrepitum inter volandum edentes, nec carnes infeſtantes, ſed acidos ſuccos appetentes. His perſimiles ſunt omnium ferè minimæ, quæ ex aceto quovis in vitro hôc liquore ſemipleno, quò aër clauſus vitalitatem præſtare poſſit, generantur, & quidem ex vermiculis iſtis anguiformibus, qui aliquando absque ope microſcopii in aceto conſpiciuntur. Nam egreſſi ex aceto ad latera vitri in pupulas transformati & ex his in muſculas iſtas degenerati à me obſervati ſunt. Domeſticæ quandoque fiunt ſylveſtres, quæ cum pecoribus in civitates pagosve tranſeunt & loco proboſcidum aculeis armantur, quibus humanos pedes manusque acriter ſolent pungere. Sunt & muſcæ domeſticis perſimiles, niſi quod aureo ſplendido, viridi, cæruleo colore incruſtentur, & avidè humana appetant ſtercora. Alterius formæ ſunt, quæ bovina inſequuntur excrementa, & alterius, quæ canes infeſtant. Sed de raris ſufficiat hæc enumeraſſe muſcis &c.

SCHOLIUM.

Si non eædem fuerint, ſaltem haud admodum diverſæ, quas circa fluvium Moſam quotannis ſemel produci ſolitas deſcribit *Zodiacus Medic. Gall. Ann. 2. Menſ. Sept. obſ. 3.*

[*Luc. Schröck. L. Fil.*] Fig. XV.

OBSERVATIO XXXI.
D. CHRISTIANI MENZELII.
Secundina in utero retenta.

ANno 1667. Fürſtenwaldiæ ædes locâram paternas cuidam Bibliopego, cui nomen *Michael Koch*: ejus uxor 30. annorum, nomine *Anna Schachin Züllichia* oriunda peperit filium, ſed mortuum. Provida obſtetrix cùm ſentiret ſecundinas, quas avellere non poterat, utero eſſe accretas, umbilici partem ex utero propendentem filo robu-

ſtiore

ſtiore confirmatam femori alligavit, ut eô indies ſecundinarum ſolutionem citra detrimentum uxoris tentare poſſet. At fruſtrà hoc genus remedii adhibitum fuit: etenim pars umbilici extra uterum citò putredine abſumebatur, ſecundinâ in utero firmiter remanente. Cùm autem mulieri propterea nullum gravius ſymptoma accideret, & medicamentis averſaretur, nulla ei fuerunt adhibita remedia, obiitque mulier ſua munera in ædibus ſana per annum integrum cum dimidio, quô transactô tempore ſecundinam aridæ inſtar pellis ſpontè excidiſſe eadem juratò affirmabat. Concipere verò non poterat per id tempus, quô ſecundina in utero hæſit. Alterâ vice imprægnatæ mulieri eadem acciderunt, quæ jam de ipſius partu & ſecundina per unum & dimidium annum in utero retenta enumerata ſunt. Tertiâ autem vice cùm in partu ipſi ſimiliter non poſſent ab utero ſolvi ſecundinæ, mulier cum infante ſuo in ipſo partu mortua eſt. Rarus mihi hic caſus videtur, & notatu dignus, cui fidem vix adhibuiſſem, niſi meâ is conſtaret experientiâ & conjuges prædictos ipſe in ædibus aluiſſem. Docemur hôc caſu, noſtri eſſe officii, jubere, Obſtetrices in ſimilibus caſibus, ubi ſecundinæ ſponte non excidunt, nec facilè ab utero ſeparantur, ut eas ab utero vi ſummâ minimè diſſolvant, aut accretas ſuis unguiculis ad id opus acuminatis felium inſtar ſcalpendo dilacerent & ſic violentiâ quâdam eas extrahendo præſentaneam mortem accelerent, quòd equidem ſæpiùs à me & ab aliis in Praxi Medica obſervatum eſt.

SCHOLIUM.

Quamvis ſecundinæ retentæ magnum ut plurimum minentur periculum, aut ipſam etiam mortem accelerent, nonnunquam tamen absque ſingulari incommodo easdem in utero diù reſtitare, novimus. Id verò perrarum eſt; qualia præter hîc allatum rariſſimum, exempla tum in *Ann. III. Ephem. N. C. obſ. 117.* tum in *Actis Medd. Hafn. Barth. Vol. 2. obſ. 22.* apud *Theod. Kerckringium obſ. anat. 30.* & *Laz. Riverium cent. 2. obſerv. 3.*

 occur-

occurrunt. Idque fortaſſis accidit, corpore illo arctiùs utero etiam poſt partum adhærente, eique per humoris ex utero in illud inſtillantis glutinoſitatem quaſi adcreto, humidis autem ſecundinæ particulis ſenſim dein evacuatis aut evaporantibus; vel etiam uteri oſculo poſt partum arctiùs occluſo aëris corruptionem minantis, adpulſum inhibente. Quâ ratione autem tardior illa poſt partum ſecundinarum ab utero ſeparatio providè ſit promovenda, (ne, quod *Hippocrates lib. de ſuperfœtat.* habet, violenter detractæ inflammationem excitent) præ aliis eleganter edocuit *Franc. Mauriceau de Morb. mul. lib. 2. cap. 9. & 10.*

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XXXII.

D. CHRISTIANI MENZELII.

Calculus in Cerebro Damæ.

EXhibuit mihi Vir arte Pharmaceuticâ præſtantiſſimus, *Dn. Johannes Heinricus Tonnenbinderus* calculum in cerebro Damæ repertum, quem ante 6. vel 7. annos ex Ungaria miſerat Berolinum Vir Clariſſ. *D. David Spielenberg,* Ungarus, Phil. & Med. Doctor. Calculus hic, quem præfatus *Dn. Tonnenbinderus* adhuc poſſidet, fabam majorem craſſitie, magnitudine & figurâ fermè refert. Totus ille candicat & tenui cuticulâ eſt inveſtitus, alterâ extremitate parùm aſper, parvis nempe tuberculis obſitus: intùs ſubſtantia penitùs eſt alba inſtar cretæ aut gypſi, cujus naturam habere videtur: cæterùm calculô quôvis levior, nec pondus unius drachmæ ſuperans. Vero igitur ſimile eſt, Damam illam fuiſſe enutritam herbis in ſcopulis calceis gypſeisve naſcentibus, unde levior gypſea ſubſtantiæ pars cum ſangvine & humoribus nutrientibus ad cerebrum delata & in aliqua particula menyngis collecta vel in calculum coagulata fuit, vel cum inflammatione

tione

tione quadam ulcuſculum tunicâ quadam ſeptum effecit, quod temporis ſucceſſu in tophaceam gypſeamve materiam feceſſit &c. Fig. XVI. vid. pag. 69.

SCHOLIUM.

TAles quoque calculi ſive colliquamenta quaſi cretacea nonnunquam in rupicaprarum ventriculo reperiuntur, ſi venatoribus, illiſve, qui ægagropilas ad nos quandoque adferre ſolent, Alpium incolis, eosdem vel majori, vel ſaltem non minori virtute, quàm dicti globuli, pollere perſuaſis, fides eſt adhibenda, qua de tamen ut dubitemus, cauſam ſufficientem non habemus. Ejusmodi lapillum (Num. 1.) ex Amici dono poſſideo, oblongum, & utroque latere depreſſum, colore albicantem, intus verò omnino candidum, & quaſi ex fecula aliqua compactum, granorum xxij. pondus exhibentem; qui, ſi fucus non latuerit, haud aliud quàm chyloſa aliqua craſſior maſſa dicenda erit, à ſuperfluo humore expreſſione per linteum, cujus veſtigia ſuperficies utraque ſtriata exhibet, ſeparata, cæterùm quæ parum virtutis eximiæ promittere Medicis queat, ſapore utpote nullo notabili, niſi propemodum farinaceo, prædita.

Calculum etiam ex omento rupicapræ durum, & quodammodo oſſeum delineat beat. noſter *Welſchius diſſ. 2. de ægagropil.* deſcribitque *pag. 12* Alios duos meas inter reculas curioſas ſervo, ex omento itidem rupicapræ exciſos; unum rotundum, pellucidum, glabrum, flavedine paululùm tinctum, grana tria pondere parùm ſuperantem, ſolidum & humorem oculi cryſtallinum ferè repræſentantem (Num. 2.) alterum itidem rotundum, ejusdem cum præcedente coloris, non ejusdem tamen pelluciditatis, ex laminulis laxiùs cohærentibus compoſitum, & undecim grana ponderantem; eoque ipſo ſeri quoddam ſtagnantis coagulum generationis cauſam evincunt. (Num. 3.) Quos calculos cælo expreſſos ſubjungere Menzeliano libuit.

[*Luc. Schröck. L. F.*] Fig. XVII. vid. p. 69.

OBSERVATIO XXXIII.

D. SALOMONIS REISELII.

Motor perpetuus diurnus.

SI in tam parvis, tam nullis inſectorum corpuſculis quæ ratio, quanta vis, quàm inexplicabilis perfectio, cum *Plinio* mirari cogimur; meritò circa immania Elephantorum, balænarum, ſerpentum corpora ſtupemus; in ingentiſſimis verò cœlorum orbibus & lucidis aſtrorum mundis attoniti planè hæremus, rapti extra nos cum eorum rapidiſſimo illo, tam conſtanti totque ſæcula perpetuato motu. Quem idcirco plurimi artificioſo imitamine aſſequi ſudarunt. *Archimedis* ſphæræ vitreæ, cum *Jovis* in fragili luditur orbe labor, primam gloriam *Claudianus*, æreæ *Lactantius Firmianus* tribuit. Hinc *Cornelius Drebbelius* ad Naturæ genium & principia motum univerſi incluſit vitro, quem Londini ſe vidiſſe gloriatur *Joh. Erneſtus Burggravius in Præf. ad Libell.* ipſius *de Elementis.* Quid alii vel effecerint, vel tentarint, *Caſp. Schottus Techn. Curioſæ l. 10. c. 2.* compilavit & delineavit, ubi & *D. Becheri* Phyſico-Mathematicus motus perpetuus & annuum horologium animandum laudatur per aquam pluvialem, ut conjicit dictus Schottus, quod verò mihi ipſe præſens Inventor negavit. Interim ne & ego otioſus eſſem ex lege & Symbolo Academiæ noſtræ, quæ *nunquam otioſos* vult eſſe ſocios ſuos, ſed doliolum meum verterem, illum *Naturæ motorem perpetuum diurnum* experimento quodam ſimpliciſſimo *Thermoſcopii mercurialis librati* oſtendere meditatus ſum.

Thermoſcopium ſeu Thermometrum quid ſit, abundè notum eſt. Varias ejus fabricas docent Itali, Galli, Angli, Germani; nemo tamen ejus certitudinem adhuc emenſus eſt, aut perfectionis regulas notavit etiam in ſubtiliſſimis artificiis, inter quæ Nobiliſſ. *Otto Gerricke* ſuum inventum vocat *Mobile perpetuum*, aliudque habet Barometrum, quod *ſempervivum* ſeu Mobile

Mobile perpetuum appellari poſſe dicit, non tamen perpetuò moveri aſſerit, ſed ſolùm ad mutationem auræ in tota longè latèque circumfuſa regione. Ego tamen jurarem Jovem lapidem, monſtrari quoque hîc poſſe ut alia Naturæ ſecreta, ita & *motum perpetuum*, ſi certo modo conſtrueretur machina Thermoſcopii. Siquidem cùm Natura nunquam otioſa ſit & quieſcat, atmoſphæra indeſinenti fluxu corporum circuletur, hinc aëris quoque variatio, frigorisque & caloris mutatio ne momento quidem ceſſet, adeoque nec thermometri actio & motus: Ergo ſi conficiatur vitrum ex maximo globo tenuiſſimi colli ſeu recti ſeu reflexi; ad oculum patebit illius perpetua variatio aſcenſu deſcenſuque liquidi, vel ad minimam aërii alterationem facta. Clariùs verò & efficacius per diurni ſpatii intervalla, per frigus noctis & diei calorem, tam hieme, quàm æſtate oſtendet ſub aëre libero *vivus mercurius*, qui impleat vas cylindricum ſeu oblongum æqualiter latum, cui phiala (ſeu globus in collum longum extenuatus) vitrea, terrea aut metallica ita inſiſtat aut impendeat liberè, ut vel vas firmum ſtet & phiala *libræ* brachio uni appenſa libretur, vel (quod melius) phialâ alibi firmatâ, vaſculum eidem brachio libræ affixum libretur, eâ tamen utrinque conditione, ut phialæ colli extremitas ſemper tangat Mercurium, nunquam verò fundum vaſis ſubjecti, niſi terminum petitum attigerit priùs alterum brachium, cui antiſacoma ſeu contra pondus Mercurio ferè æquiponderans debet appendi, vel claſma quoddam ſeu lamina impulſoria eine Druck/oder Schlagfeder/ ejusdem gravatoriæ virtutis contra niti. Quo modo Mercurius pro ratione rarefacti vel condenſati aëris in globo contenti vel ſuſpenditur & attrahitur eo adſcendit in collum de nocte, vel demittitur & pellitur in ſubjectum vaſculum de die, minuitur adeoque vel creſcit pondere, & accedit ſtatui leviſſimo vel graviſſimo tam in phiala quàm in vaſe. Hoc autem creſcente vel diminuto, quod pro magnitudine libræ ad uncias librasque multas poteſt variari, neceſſariò brachium

primum

primum & alterum ſimul tantas vires accipiet, ut vel pondus in altero brachio oppoſitum aliquod ſatis grande, ſed proportionatum ſuſpendendo vel demittendo trahat, vel elasma quoddam premat aut elevet, & conſequenter machinulam aliam, vel rotulam vel clepſydram, vel horologium ipſum applicatum, alioque motu ruens de die & nocte bis vel ad minimum ſemel animet, quia nocte quavis propter frigus condenſans adſcendit Mercurius, die quavis propter calorem rarefacientem & prementem deſcendit: nox verò quævis ſeu hieme ſeu æſtate frigidior ſit diei calore aut tepore, idque perpetuò. *Perpetuus* itaque erit, quamdiu nox & dies, calor & frigus erunt perpetui: Perpetuus, quod Mercurius ipſe neque calore ſolis, neque frigore hiberno exhalet aut denſetur ſic ſenſibiliter, ut pondus aut vires experimento aliquo perdidiſſe obſervatus ſit: Perpetuus naturæ liberæ bonitate atque ingenii firmitudine, niſi accedat violenta manus, & ſi fortasſis de pondere aliquid detraxerit cœli ardentis inclementia, facilè reparabilis: ſed *diurnus*, quia diurno quolibet ſpatio horarum 12. aut 24. vel ſemel vel bis æquilibrium transgrediendo ſupra vel infra movet automa ob rationes paulò allatas.

Rationes iſtius conſtantiſſimi motus alii ex vacui fuga deducunt, alii Ætheris pulſui & circulationi, alii aëris condenſationi & rarefactioni, alii aëris elateri adſcribunt, alii ignis virtutibus. Quos verò omnes conciliare cùm arduum ſit opus, meosque humeros exſuperans, auderem tamen totam operationem thermoſcopii & motus in eo perpetui, *ignearum particularum* vitri poros penetrantium viribus, ab iisque *rarefacto & condenſato aëri*, dein *gravitanti Mercurio* vel liquori, itemque *continuum* amantibus elementis & elementatis adſignare, ita ut non opus ſit ad alia nova principia accurrere. Ineſſe enim ignem omnibus mixtis quis negabit, niſi qui ipſum hoc Elementum? Ineſſe manui, quæ tangit vitrum, cum liquidum deſcendet rarefacto intus aëre per immiſſas ſeu transmiſſas veriùs rarefacientes particulas quis non videt, cùm ab igne ipſo

ipſo ſeu lucido ſeu latente idem effectus oriatur? Rareſcere ab igne admoto poroſque penetrante & immixto liquidum omne & aërem, adeoque poſtulare amplius ſpatium, niſi quis in vitro concedat, in veſica ſuilla facilè deprehendet, ubi à paucis intus guttis calefactis inflatam viderit? Condenſari contra, in ſe cedere & minus ſpatium poſcere refrigeratum aërem, evolantibus igneis minimis, & liquido in locum ſequente ſeu vacui fugâ, ſeu contigui amore, ſeu alia vi, quis fidem denegabit affirmanti & in vitro verum oſtendenti? Gravitare aquam, oleum & omnia liquida, Mercurium verò maximè, id eſt, ad centrum ſeu terræ ſeu univerſi ſponte naturæ vel ſecundum Recentiores ætheris impulſu inclinare, & quietem quærere, evincunt experimenta ubivis obvia, totque fluviorum ſæpè inundantium & gravitate ſuâ prementium pericula. Cum verò eam gravitatem vaſi vitreo indita ad nutum ignearum molecularum ita facile mutent, ut ejus quaſi oblita eſſe videantur, crediderim, latere adhuc aliam vim, qua ſequantur vel trahantur corpora, illamque eſſe *contigui amorem & neceſſitatem*, ſimul & *ordinem corporum* ab initiis rerum deſtinatum, quo infima mediis, media ſupremis nectuntur, quo levia ſuperius, gravia inferius diſponuntur tam firmâ & æterna lege, ut ſeu vacui ſeu diſſolutionis metu rumpantur potius continentia, ut gravia potius adſcendant, levia deſcendant. Evidentius monſtrabit proceſſum figura machinulæ appoſita, cujus vel ponderi vel claſmati artifex pro deſiderio applicabit horologia ſua vel automata alia.

Fig. XVIII. vid. p. 69.

SCHOLIUM.

Impedimenta occurrunt aliqua in Praxi.

1. Contiguitas Mercurii in utroque vaſe cohærentis, multum detrahit ponderi.
2. Aqueæ minimæ aëri miſtæ collectæ in globo in guttulas

tulas & diſtillantes ſuper Mercurii ſuperficiem, atque in frigore congelatæ impediunt adſcenſum deſcenſumque Mercurii, ut ſit metus, ne vitrum diffringatur.

3. Impuritas Mercurii aut alteratio ab aêre ambiente cuticulam facit, quæ adhæret lateribus vitri, unde fortè diminui pondere tandem credendum.

Quibus remedia quærenda.

1. Quomodo ponderi ſeu gravitationi à Mercurii contiguitate impedita occurratur, nondum mihi certò conſtat, quamvis per colli in phiala flexuras duas, in quibus Mercurius delabens impetum quendam accipit, eoque pondus vel auget vel minuit, id non infeliciter tentaverim. Quod verò relinquendum poſteriori meditationi, & tempori.

2. Aquæ & aêreæ ipſæ particulæ in phiala removebuntur, ſi inverſa tota impleatur Mercurio, ut aêr extrudatur omnis, velut in evacuato globo per ſiphonem fit, obturataque digito & iterum erecta in Mercurium inferioris vaſis demergatur, quem modum *Schottus Techn. Cur. l. 3. c. 1. ſ. 2.* deſcribit de Tubo Torricelliano agens.

3. Cuticulæ ſeu impuritati Mercurii obviam ibit depuratio vel per expreſſionem in corio, vel coctionem in aceto, vel deſtillationem, vel ſi quis alius peritis ſit notus labor.

Sin & alia obtigerint obſtacula, illa quoque tolli poterunt in praxi & experimentis futuris.

Notandum denique, quòd libella cum lancibus, quali officinæ argentariæ utuntur, parata creditur perfectior eſſe illâ inæqualium brachiorum, cui antiſacoma verſatile appenditur (Germ. eine Schnellwage) quæ & huic Machinæ applicanda.

OBSER-

OBSERVATIO XXXIV.

D. HENRICI SCRETÆ.

De

Mercurio cum Auro incaleſcente.

VErùm enimverò, ne, quæ hactenus diſſerui, eo torqueantur, ac ſi laudes animosq; viris illis ſpagiricis demere velimus, qui nobiliora auri & argenti vivi arcana poſſident ambiuntve, monendus es mihi, ut advertas, me quod contra ſuppoſitam Auri & Mercurii ſympathiam objeci, de vulgari duntaxat Mercurio dictum velle, cum ille ſit, cujus cum auro ſympathia celebrari ſueverit. Et quamvis forte magna à me dictorum pars, conſultâ experientiâ, ad nativum etiam Mercurium currentem extendi poſſit; non tamen cenſere lectorem velim, negare me, dari argentum vivum poſſe vulgari ſubtilius & penetrantius, iſtosque chemicos, qui auri & Mercurii ſympathiam niti volunt magis philoſophicis operationibus, contendere etiam pro ea multo ſpecioſius poſſe, quàm ſi vulgaris dumtaxat Mercurius adhibeatur. Atque ut hac occaſione teſtatum faciam, me viros chemiæ addictos neutiquam averſari; ſubjungam hic ſcripti mei partem, ad amicum quendam idcirco exarati, ut meam ipſi de Mercurii cum auro incaleſcentiâ opinionem depromerem. Nunc verò abruptè ſectionem hanc ordiar problematis cujusdam diſcuſſione; quod diu multumque inter curioſos fuit agitatum, eos inprimis, qui, ſive verè, ſive falſò obtendunt, ſe intimiores, quàm vulgo conceſſum eſt, chemiæ receſſus adiiſſe: inter quos id calidè diſceptari reperio, utrum ejusmodi detur Mercurius, qui incaleſcat cum auro, id eſt, qui, dum nudè metallo iſti, ad minutas admodum partes redacto, commiſcetur, citra caloris externi adminiculum, facta ſolum modò duorum illorum corporum cramate, ſenſibilem valde calorem pariat.

Hujus quæſtionis affirmativam mordicus tenent nonnul-

li auctores, aliique, qui metallorum transmutationem ſibi vendicant; inter hos quippe nonnullos videre mihi licuit, qui hanc incaleſcendi cum auro virtutem Mercuriis adſcribunt, ex perfectis quibusdam corporibus, ut autumant, elicitis, quos idcirco Mercurios corporum, ſive Mercurios corporum metallicorum nuncupare ſolent.

At negativam tuentur multo plures, iique non modo Philoſophi & Medici, ſed & ex ipſis ſpagiricis doctrinâ clariores, imprimis ex neotericis & modernis, quorum non pauci hanc Mercuriorũ familiam Chimæris & non-entibus grandiloquentium Chemiſtarum accenſent. Atque eo minus mirabar, complures viros doctos adeo eſſe ab hoc Mercurii cum auro incaleſcentiæ aſſenſu alienos, quia, conſulto quæſiti à me plures ex Alchemiſtis ſagacioribus, qui multum impenderant operæ, plurimaque experimenta peregerant, ad hujus generis arcana depromenda, quique per aliquot annos noviſſimos varias Europæ partes permearant, ut aliorum, qui transmutationes metallicas veſtigant, ſecreta rimarentur; illi inquam, ſinguli ſeorſim à me rogati, apud me ingenuè faſſi ſunt, ſe revera nunquam incaleſcentem ullum Mercurium vidiſſe, licet id quandoque jactatum ab Alchemiſtis audiviſſent; quorum jactabundi obtentus eò minus apud me in hoc negotio valebant, quod à longo jam tempore notaveram, quantam fraus vel ignorantia (non enim omnes illos haberi impoſtores velim, qui hallucinantur) in nonnullis hujusmodi, de quibus loquor, viris fiduciam parere poſſint; quæ ſane tanta erat, ut illi, cum eorum unus bonæ frugis Chemiſtam, multis notum multisque operam ſuam locantem, ſuppoſito Mercurio incaleſcente fefellerat, eo fiduciæ abriperentur, ut apud memet ſe ſiſterent, de experimento illo me convicturi. At re, ut parerat, exploratâ, nullum percepi ſenſibilem illius caloris gradum, quem promiſerant.

Verùm enimverò, his omnibus nequicquam obſtantibus, cum ex rationibus dudum in alio ſcripto à me expoſitis, aliisque

aliisque de cauſis hîc non memorandis, argentum vivum corpus reputem, quod non neceſſario tam ſit homogeneum, ac paſſim habetur; illa mihi opinio præ cæteris allibuit, quæ Mercurii incaleſcentis poſſibilitatem adſtruit. Etenim, non obſtante vulgo ſuppoſita Mercurii, ut ſic dicam, ſimilaritate, quam adeò eximiam eſſe puto, ut parere admirationem posſit, meis tamen principiis conſonum erat, liquorem quendam, qui pondere, colore, totali volatilitate &c. omnes referebat proprietates eſſentiales, quarum reſpectu corpus aliquod Mercurii nomine venit, habere tamen poſſe internam ejusmodi partium diatheſin, quæ in nonnullis hactenus non obſervatis inſignem illi à Mercurio vulgari diſcrepantiam conciliare queat: Atque has inter qualitates differentes neſciebam, annon ea recenſeri merito poſſet, qua incaleſcit cum auro commixtus. Atque hanc opinionem rationi eo magis conſentaneam arbitrabar, quod, excogitata à me duplici methodo (hactenus à chemicorum nullo, quod ſciam, in praxin verſa) una quidem, ut manifeſtum redderem, eſſetne purus curatèque deſtillatus Mercurius corpus compoſitum, parteſque contineret non Mercuriales; altera vero, ex purificato ejusmodi & deſtillato Mercurio partes ſeparandi non paucas manifeſto heterogeneas; experiundo comperi, utramque illam methodum à me inventam ſucceſſu gaudere: id quod auctoramentum mihi haud leve erat, ut poſſibile exiſtimarem, Mercurium valde defæcatum, quin & per ſublimationes & deſtillationes repurgatum, arte poſſe eo redigi, ut aſſumat ſecumque conflet heterogeneorum corpuſculorum multitudinem, quæ non niſi à perito artis filio detegi, multo minus ſegregari queant, ut fieri de ſtanneis, plumbeis, &c. corpuſculis poteſt.

Hoc generatim ſuffecerit, ut meum de problemate, ſupra propoſito, judicium ſuſpendam, & ad experimenta ſumenda properem, quibus palam reddatur, annon aliquæ ex particulis illis heterogeneis, quas cum Mercurio in durabilem fluxum Mercurialem reduci poſſe deprehendi, ita alterare eum poſſint,

 ut

ut ad incaleſcendum, cum auro ipſum diſponant. At non erat hoc ſatis ad eliciendum à me aſſenſum; ut enim ad Mercurios incaleſcentes admittendum adducerer, ſufficere non debebat, poſſibiles eos eſſe, vel etiam probabiles, ſed revera tales dari manifeſtâ probatione erat evincendum: & hoc ipſum quoque, favente Deo, experimenta mea, Anno 1652. circiter comprobarunt.

Poſt aliquot ab eo tempore annos, quo Mercurium hujusmodi jam poſſidebam, in quibusdam ex eorum, quos turba chemica philoſophos nuncupat, libris obſcura quædam loca inveniebam, unde tunc eorum de ipſo, vel alio aliquo perquam ei ſimili, cognitionem conjectabam; atque in ipſorum uno reperiebam (non tamen rem totam in uno plane eodemque loco) deſcriptionem ejus allegoricam, cujus pars maxima adeo difficilis intellectu mihi non erat: At cum nihil ibi notatum viderem de illa Mercurii hujus proprietate, qua calorem cum auro requirit, in ſuſpicionem incidi, eos vel cognitione illius fuiſſe deſtitutos; vel eam ſilentio premendam cenſuiſſe. At Tu ſine dubio facti potius narrationes, quam conjecturas à me exſpectas. Et ſanè æquum omnino fuerit, ut, cum mentionem dumtaxat fecerim phænomeni, cujus à multis negatur credibilitas, circumſtantias nonnullas annotem, quæ fidem ei conciliare valeant. Atque eo minus laborem detrectabo aliquot particularia phænomena tradendi, tum quòd ea Tibi non occurriſſe autumem, tum quòd ea grata fore putem quibusdam amicis Tuis chemicis nobilem quendam vel jam poſſidentibus vel paraturis Mercurium, ut ſcil. hoc qualicunque Scripto noſtro ad eum examinandum, &, an referat noſtrum, experiundum, juventur.

Itaque ne mihi imponerent alii, pluries Mercurium noſtrum, quando ſolus eram, explorabam. Etenim quando nemo mihi aderat, neque quisquam per ſomnium quid agerem conjiceret, ſumebam unam partem illius Mercurii, ad auri, in calcem, vel pollinem redacti, pondus quandoque dimidium

midium, quandoque æquale. Hoc polline volæ manus ſiniſtræ immiſſo, & Mercurio ſuperinfuſo, utrumque ſimul agitabam, premebamque nonnihil digito manus dextræ; qua ratione duo hæc ingredientia facile commixta, non modo ad ſenſum, ſed inſigniter incaleſcebant, idque adeo properè, ut incaleſcentia interdum unius horæ circiter minuto, indicante idipſum horologio minutis inſtructo, ad ἀκμὴν perveniret. Succedebat hoc experimentum, ſive æqualem ſumerem, ſive dimidiam auri quantitatem; effectus tamen multo videbatur inſignior, quando æquali pondere adhibebantur. Atque, ut ſuſpicioni, quæ, licet improbabilis, ſubnaſci tamen poſſet, occurrerem, immediatum ſcil. ingredientium & cutis contactum producere poſſe ſenſum caloris, qui non debeatur metallorum inſe invicem actioni, curioſitate ducebar, mixturam hanc in charta ſervandi; quo facto, interpoſitionem ejus nequaquam impedire incaleſcentiæ ſenſum comperiebam, quamquam ex natura rei, intenſiorem illius gradum remitteret.

Porrò Mercurium eundem cum repurgato argento, ad ſubtilem valdè pulverem redacto, exploravi; at nullum omnino calorem percipere potui; quamquam eo ferar, ut exiſtimem, ſi ſufficiens argenti foliati quantitas, ad peragendum experimentum mihi ſuppetiiſſet, me poſt temporis aliquod ſpatium incaleſcentiam ſuſcitaturum fuiſſe, quamvis multo inferiorem eo, quem eadem Mercurii quantitas cum auro produceret: At hoc nonniſi in tranſitu. Adjiciam nunc, me, ne mihimet impoſuiſſe cenſerer, non tantum rem hanc exploraſſe in manu mea, quando variè erat pro caloris & frigoris ratione temperata, ſed & in manibus aliorum, quos non parum attonitos habebat, juvabatque eventus. Atque hoc ipſum pluries, quàm ſemel bisve feci; unde mihi teſtes ſuppetunt experimenti veritatis aſſertores, probatæ fidei viri, quorum unus erat eruditus Societatis Regiæ Secretarius, quem exhibitis ei ingredientibus rogabam, ut ſuismet manibus experimentum caperet; in quibus & optatum ſucceſſum mi-

nori

nori quam unius minuti ſpatio ſortiebatur. (Ex quo tempore hoc litteris fuit conſignatum, Illuſtriſſ. & Judicioſiſſ. Reg. Societatis Præſes *Dom. Vice-Comes Brouncker*, idem experimentum ſua cum ejusdem Mercurii portione manu cum ſucceſſu peregit.)

Atque, quod incaleſcentiam hanc inſigniorem reddit, eſt, quòd, cùm parcè uti Mercurio meo cuperem, quippe cujus magna pars (ut conjicio) ſurrepta mihi fuerat, priusquam eum adhiberem, experimenta ſingula nonniſi cum una drachma peragebam, quæ vix fabæ mediocris dimidiæ magnitudinem æquat, cum, ſi copia mihi fuiſſet capiendi experimentum cum cochleari uno alterove Mercurii pleno, ſupparique quantitate Auri, probabile ſit, calorem inde oriturum fuiſſe ſatis intenſum, ut non modo ureret manum, ſed forſan & in phiala vitrea rimas ageret; quandoquidem interdum hujus generis Mercurium habui adeo ſubtilem, ut, adhibente me ſingulis vicibus nonniſi drachmam unam, calor me adegerit ut propere è manibus mixturam deponerem.

Hæc, cum ſint res facti, tradere non dubito; at valde ambigerem inde determinare, num qui appellantur Mercurii corporum, paranturque, ut jactant Chemici, ſola extractione ex metallis & foſſilibus, eorum quilibet calorem acquirat cum auro, quemadmodum, ni multum fallor, Mercurium Antimonialem acquirere comperi. Multoque minus affirmarem, quemvis Mercurium metallicum (quantumcunque ad incaleſcentiam diſpoſitum) quin & Mercurium argenti aurive ipſius eumdem eſſe cum eo, quem ſcriptores chryſopœi per Mercurium ſuum philoſophicum intelliguntur, vel præſtantia ſua ad hunc accedere. Quinimo, ne quidem aſſererem, quemlibet Mercurium, extractione etiam ab ipſis perfectis metallis impetratum, nobiliorem eſſe oportere, & (ut loquuntur Alchemiſtæ) ad philoſophicam operationem magis idoneum, quàm illum, qui, peritia & induſtria comite, obtineri tandem poteſt à Mercurio vulgari, à partibus ſuis recrementitiis hetero-

terogeneisque purgato, ſubtilibusque & efficacibus metallorum mineraliumve congruorum partibus uberrimè fœto: Hæc, inquam, & ſimilia hoc loco affirmare admodum vererer; cùm hîc nonniſi ea tradere inſtituerim, quæ ad rei hiſtoriam faciunt; quamquam præter rem non exiſtimaverim, jam jam indigitatos rei hujus apices innuere, quòd ſtricturæ iſtæ ea poſſint lectori ingerere, quæ ad meliorem tum dictorum, tum dicendorum intelligentiam conducere queant.

Non dubito, quin hactenus à me enarrata indigitataque curioſitatem in te pepererint, aliquid amplius de hoc Mercurio cognoſcendi: Et fateor, ſi quid veri ſubeſt ei, quod quidam ex probatiſſimis Spagiricis de quodam auri diſſolvente, quod affine videtur noſtro, nec eo forte multo eſt nobilius, tradiderunt; expectare fas fuerit, ipſiſſimum hoc noſtrum in inſignem cùm in Medicinâ, tum in alchemia uſum cedere poſſe. Verùm, cum infortunium illud, quo inſigniore quantitate ejus fui privatus, ſtipatum fuerit ſubitâ morte operatoris unici, cui in eo parando penitus fidebam, mentem planè alienam ab iteranda tam moleſta præparatione ſenſi; maximè cum occupationes, migrationes, adverſa valetudo, ſtudiaque gratioſa aliorſum me traherent; & licet experimenta quædam non ſpernenda, cum Mercurio noſtro peracta, memoriâ meâ non exciderint; cùm tamen ad quæſtionem illam, quæ ſcriptum hoc peperit, non ſint neceſſaria, ſilentio ea involvam, paucula dumtaxat annotaturus, quæ commemorare propemodum fuiſſem oblitus. Quorum primum eſt, quòd, cùm ſolenne ſit, capere Mercurii vulgaris partes quatuor, 5. vel 6. imo 8. vel 10. ad amalgama faciendum cum una parte auri, etiam tum, quando utrumque incaluit igne; ego adeò congruum deprehenderim cum metallo illo Mercurium noſtrum, ut non minus, quàm æquale illius pondus intimè ſtatim pervaderet, ſatiſque durum amalgama cramave produceret, in quo adeo diffuſus erat Mercurius, ut aurum colorem ſuum penitus amitteret. Secundum eſt (quod hactenus fuiſſe obſervatum haud

M putem)

putem) vim ſcil. hancce, aurum penetrandi cumque eo incaleſcendi, mordicus adeò inhærere Mercurio noſtro, ne dicam ita in eo radicatam eſſe, ut poſtquam iterum atque iterum ab auro eſſet deſtillatus, proprietatis illius tenacem eum deprehenderim. Et denique cum ſuſpicio inceſſere lectorem poſſit, facultatem hanc citò deperdi, (ut de præparato ad hauriendam lucem Lapide Bononienſi queruntur auctores) experiundo didici; unicam drachmam Mercurii certo modo parati poſt tertium quartumve, à quo ſepoſueram, annum adeò cum auro incaluiſſe, ut, ne adureret manum meam, timerem.

Hactenus Auctor noſter ad amicum ſuum: ſed cum chartas illas mitteret, voluit eas ſequenti mantiſſa locupletare.

Non diu te morabor diſſerendo de chartis hîc junctis: dicam ſolummodò, unam ex præcipuis rationibus, quæ in vulgandis prægreſſis obſervationibus cunctabundum me faciunt, hanc eſſe, quòd vereor, nos hoc ipſo variis circa Mercurium hunc quæſtionibus & fortè ſollicitationibus anſam daturos, quas omni ſtudio præcavere velim, cùm ob alias, tum hanc ob cauſam, quòd magna manuum mearum debilitas me impedit, quo minus meamet manu id conſignare litteris valeam, quod conſcribi Amanuenſis operâ conſultum haud judicaveris. Proindeque concedere haud poſſum, ſcriptum hoc è manibus tuis dimitti, niſi rationem ſuggeras probabilem, qua ſecurum me præſtes à moleſtia atque ab ingrata neceſſitate repulſam dandi nonnullis, dum aliis obſecundare ſtudeo. Hac cautela ſi utaris, potero ampliſſimæ tuæ conſuetudinis beneficio citra moleſtiam edoceri, quid ii, qui tanta peritia tantoque judicio valent, ut in hoc negotio magni fieri mereantur, de Mercurio noſtro ſentiant; ad hæc utrum, ſi æſtimationem de eo foveant illi ſupparem, quam præcellentium chemicorum complures (quorum nonnulli me urgent ad eum communicandum) præ ſe ferunt, veriſimile cenſeant, utilitatem, quam præparationes ipſius (cujuſmodi ſunt Præcipitata & Turbithi diverſorum generum, Mercurius dulcis,

cis, Cinnabaris ex antimonii ſulfure, & cum auro parata &c.) afferre poſſint rei medicæ, longè ſuperaturam eſſe incommoda illa politica, quæ naſcitura forent, ſi forte de præſtantiſſima eſſet indole, atque in maleferiatas manus incideret. Sapientum & peritorum hoc in caſu opiniones cognoſcere, neceſſarium mihi fuerit, ut recto tramite in iſtiusmodi negotio incedere mihi detur. Atque donec edoctus id fuero, ſilentii ſacra colere teneor.

Interim in eorum gratiam, qui Arcana Mercurialia ſcrutantur, ſubjungere auſim ſecretum aliquod, quod Philalethis compluribus, aliisque qui chemicorum Philoſophorum libris meditandis incumbunt, Paradoxum, quin & falſum forte videbitur: Mercurium ſcil. ad incaleſcendum cum auro aliisve pulveribus idoneum, modis uno binove pluribus parari poſſe; cum per experientiam certo mihi conſtet, (quicquid in contrarium obtendant auctoritates & theoriæ) talem Mercurium poſſe, (non dicam facilè propereve, ſed cum ſucceſſu) parari, non modo antimonium ſolidaque metalla, puta Martem &c. adhibendo, ſed citra ullius omninò metalli, quin vel ipſius Antimonii uſum.

Hic ſtatueram finem huic ſermoni imponere: at cùm ægerrimè, ut noſti, tum alias, tum hac inprimis occaſione, promiſſi fidem publico obſtringam, viſum eſt mihi hoc loco monitum aliquod ſuggerere, & ſcrupulo cuidam obviam ire. Prius quod attinet, curioſos illos Spagiricos, quos forte tentandi cupido inceſſerit, ſitne purgatus ipſorum Mercurius incaleſcendi qualitate inſtructus, monebo, ne nimis feſtinanter concludant ipſum eâ præditum non eſſe, neve eum rejiciant, niſi experimentum fecerint cum auro rite præparato. Comperi quippe, Mercurium meum non incaleſcere cum ramentis auri, omnium quæ conficere poteram minimis, (quanquam revera intra paucas exinde horas, ſine ignis adminiculo, cum ipſo in durum amalgama conflaretur;) quod argumento erat metalli illius corpuſcula nec dum exigua ſatis

fuiſſe, ut properè â Mercurio penetrarentur: neque quævis auri calx rem noſtram conficiet, ut comperi, dum perquam ſubtilem ſpongioſamque calcem, modo non vulgari paratam citra ſucceſſum adhibui, in qua, ut videtur, apprime tenuis ſenſumque fugiens additamenti pulvis adhærebat particulis aureis, & Mercurialium adhæſionem præpediebat. Jam verò calx auri, qua plerumque utebar, ſucceſſu ejus inductus, illa erat, quæ Quartationis, [hoc eſt, per fuſionem conflando unam partem auri puri, & tres quatuorve partes argenti cupellati, ut vocant, & tunc immittendo maſſam, in qua metalla miſcentur quaſi per minima, in purgatam Aquam fortem, quæ ſolum argentum diſſolvens, aurum in forma calcis relinquit.] (ut vocant) beneficio paratur.

At quia non adeo facile eſt, ut ipſi Chemici, qui manum operi non admoverunt, ſibi imaginantur, bonæ notæ calces auri parare, cumque in methodo jamjam memoratâ requiratur fuſio auri & argenti, (cujus peragendæ commoditate non pauci chemici deſtituuntur) cum etiam crebro à vulgaribus metallorum purgatoribus fallantur; qui hîc paſſim filorum forma, ejusmodi argentum pro puro venditant (quale, comparatè loquendo, revera eſt,) quod non eſſe mixturæ expers deprehendi; adjiciam, quod, dum communi more amalgama conficitur cum auro puro & Mercurio vulgari, Mercuriusque diſſolvitur bona Aqua forti, remanſurus ſit pulvis, qui cum aqua pura, ad conciliandam ei, quam vocant dulcedinem, probè elotus, & aliquamdiu in temperato igne, ad eum penitus exſiccandum citra fuſionem aſſervatus, talem calcem præbebit, qua pluries cum Mercurio noſtro feliciter uſus fui. Fateor equidem, tum in hac methodo, tum in illa quæ inſtituitur per Quartationem adhiberi aquam fortem, liquorem ſcil. corroſivum, ad aurum in pulverem redigendum, unde ſcrutanti genio ſuboriri ſuſpicio poterit, incaleſcentiam illam ſoli actioni acidarum particularum menſtrui acceptam ferendam eſſe, quod hærens etiamnum auri corpuſculis, in Mercurium

opere-

operetur, ſolenni aquæ fortis more. Verùm (ut eas reſponſiones ſileam, quæ paucis tradi non poſſunt,) poſtquam notavi, quod ſi effectus hic non dependet à Mercurio noſtro rite præparato, ſed à ſola calce, non pateat, quare hæc non incaleſcat æquè cum Mercurio vulgari ac noſtro, opus haud fuerit, aliud quicquam ad hunc ſcrupulum eximendum, quam obvium hoc experimentum, quod ſequitur, quodque bis terve à me peractum fuit, adjicere: ſumſi, inquam, calcis auri loco, ſufficientem numerum foliorum auri, qualibus utuntur bibliopegi & aurifabri; hoc aurum, quod citra ſalium opem tundendo redactum erat ad tenuitatem ſufficientem (adeo ut ultra ſeptuaginta folia vix unius ſcrupuli pondus æquarent,) hoc, inquam, aurum comperi (una vice pluries) cum binum trinumve Mercurii noſtri pondus ipſi commiſcerem, inſignem in manu mea calorem mox peperiſſe. *Hæc diatribe ex Boyleo Opere, Philoſophical transactions Febr. 21. 167⅘ n. 122. fol. 516. latinè reddita fuit à Nob. D Schela.*

OBSERVATIO XXXV.

D. JOHANNIS JACOBI HARDERI.

De

Puellâ rene dextro cum ſuccenturiato carente.

CHriſtiana Lengvveiler, puella XIII. circiter annorum, Menſ. Jan. 1680. in noſodochio meum expetebat conſilium: Quum acceſſiſſem, ſcabioſam ægram deprehendi, conquerentem de compreſſione circa præcordia, ſiti, tuſſiculâ, quæ comitabatur pulſus celer & debilis: Scabies, uti parentes retulerunt à multo durabat tempore, ſæpius reingruens: In capite uſu externorum eam abegerant; de medicamentis autem reliquo corpori applicatis nihil confiteri voluerunt, licet & hîc jam ſicceſcentem obſervârim, prædictaque ſymptomata ilicò invaſerint: Litem ipſis movere nec Medici nec Chriſtiani eſſe admodum videbatur, quum

fortè ab aëre externo, cui intrinſeca ſanguinis & viſcerum ἀδιάθεσις & ἀτονία acceſſit, materia ſcabioſa verſus interiora pelli & regurgitare potuerit, uti ex quotidianâ praxi hoc ſæpius in infantulis palam fit. Præſcripſi tum Spec. liber. cum lapid. bezoar. dilut. in aq. deſtill. add. Spir. Urin. & aq. aliquam ex antepilep. & diaphoret. paratam per cochlearia ſumendam ſuaſi, ſed irrito conatu, aliquot enim diebus pòſt miſellam convulſiones corripuerunt, utriusque generis, noſtrates vocant, die ſchreyenden Gicht / quæ tamen quandoque inducias dabant, ut ægra ad ſe redierit: mox autem rurſus ingruebant, præſcripſ. Spec. liber. cum antim. diaph. lap. bezoar. cinnab. antimon. rectif. in vehicul. convenient. & quia alvus ab aliquot diebus erat adſtricta, clyſt. ex rad. pœon. alth. herb. beton. rut. &c. injectus fuit: Aſt incaſſum, hoſte impetuoſo vincente, ægramque, poſtquam per biduum integrum motus hosce paſſa eſſet, vitæ diſpendio afficiente: Cadaver Miſellæ hujus cultro aperui, præſentibus Viris Nobiliſſimis & Præſtantiſſ. *D. Uriele Ritzio* Affine meo, *Pharmacopolâ*, *D. Davide Zollicofero*, Sangall. *D. Joſepho Carolo Müllero*, Tugienſ. *D. M. Philippo Speckhero*, Baſil. *Medic. Stud.* & *D. Ryhinero*, Bernenſ. Chirurg. Ventris imi facies erat tumida & flatulenta renitens; ſeparatis ex artis præſcripto involucris externis, modicus ichor ex illius capacitate prodiit: Ventriculus & inteſtina admodum diſtenta flatibus, nihil tamen per hæc transparebat præter-naturalis vel gangrænoſi: Epiploon aliquatenus putridum: Hepar inſignis magnitudinis & pro ætate & ſtaturâ ipſius ægrotæ, nimiâ, nec tamen colore, vel glandularum præter-naturali duritie vitiatum: Pari modo lien & Pancreas mollicula erant, & naturalem διάθεσιν ſervabant: *Ren* ſiniſter erat maximus, per fiſſuras quatuor inſignes quaſi diviſus, carne ſatis compactâ: Cæterum figuram phaſeoli retinuit, niſi quod lobus ſuperior, elatior, longior & craſſior exſtitit: Vaſa emulgentia in hunc hiabant maxima, quibus carunculæ renales vaſis ſatis adapertis reſponderunt; ureter quoque paulò major & amplior erat:

intus

intus præternaturalis nihil continebat: Ren huic ſuccenturiatus itidem magnus, longus & latus, vaſis conſpicuis admodum donabatur, videbaturque paulum gangrænoſin paſſus eſſe. *Ren dexter cum ſuo ſuccenturiante deerat*, inque hujus vices natura veſicis pluribus, maximis, minutis & minutiſſimis, in quæ vaſa emulgentia egregie inſerebantur, corpuſculo proſpexit: Diſſectæ hæ veſicæ internè rugoſæ erant, aquâ limpidâ viſcidiusculâ, nec fœtente, nec odoris verè urinoſi plenæ; ureteris veſtigium manifeſtè non deprehendimus, neque hunc ob temporis penuriam accuratius ſcrutari licuit: *Teſtes oblongiusculi*, *ovula* transparentia monſtrabant, quæ medietate teſtis cautè aperta, ex utroque latere adſtantibus videnda exhibui: *Oviductus*, prout in Damarum ſectione quoque notavi, ad usque horum extremitatem ſuperiorem protendebantur: *Uterus adhuc parvulus* & duriuſculus, oblongus: Veſica craſſa & denſiſſima: Venter ſupremus ſpectandam exhibuit duram meningem ſatis denſam, intra cujus duplicaturam, ſectione factâ aliquot polypi gelatinoſi & grumoſi latitabant, quos exemi: Cæterum cerebri *cortex* flaccidus, in parte poſteriore vaſis ſuperbiebat elegantiſſimis: Quum ad *ventriculos* anteriores properabam, ichor ſeroſus effluxit multus, uti etiam ex tertio & quarto ventriculo: *Plexus choroidei* longi erant & lati, ſubpallidi, quaſi jam defluxuri: alicubi glandulas oſtenderunt duriusculas: cerebro exempto, quum in nervos inquirerem, in cavitate, quæ Cerebellum excipit, ichor copioſus ſtagnabat: & ita ſectioni finem impoſuimus.

SCHOLIUM.

Quanta fuerit providæ naturæ in exſtruendo corpusculo humano induſtria, mirari vix ſatis poterit, quicunque Anatomes peritus, artificioſâ ſectione ejus interiora luſtraverit, utpote in quo non tantum ad variarum partium diverſimodam compagem obſtupeſcet, ſed & arteriarum ſeriem amplisſimam, cum amiciſſimo venarum ſodalitio attonitus contemplatur:

platur: Aſt ſi quæ heic admirandæ ſuæ providentiæ & curæ edidiſſe poteſt τεκμήρια non minus in officiis peculiaribus unicuique parti ſtudioſè adjudicatis ſingularis cujuſpiam ſagacitatis ac prudentiæ ſpecimen prodidiſſe dicenda eſt, cùm vel ex his potiſſimum eluceat, quantopere pro totius conſervatione ſollicita fuerit: De ſingularum partium ſtructura atque uſu prolixiùs heic diſſerere, inſtituti ratio vetat; neque enim nimium excreſcere diſſertatiunculam hanc conſultum eſſe videtur: Nihilominus de *Renibus*, quorum ope ſanguis à ſero ſuo liberatur, quædam ex occaſione modo enarratæ hiſtoriæ apponere, inque horum ſtructuram ex Veterum & Recentiorum mente inquirere animus eſt, his quædam ſubjuncturi de *glandulis* vulgò dictis *atrabilariis* aliisque quæ ad hiſtoriæ illuſtrationem præcipuè facere arbitrati fuerimus. De *Renibus* ita fatur *Galenus l. vi.* περὶ ἀνατομικῆς ἐγχειρήσεως: Νῦν δ' ἐπὶ τοὺς νεφροὺς μεταβῆναι καιρὸς, ὧν ὁ μὲν ὁ δεξιὸς ἐπὶ πάντων ζώων ἀνωτέρω κεῖται; φαύλων ἐστὶν οὔτε τοῦ μεγάλου, τῶν καθ' ἡμᾶς λεβῶν, ἐμφύεται δ' εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κατὰ ῥάχιν ἀγγείων, τῆς τε ἀρτηρίας καὶ τῆς φλεβὸς, οὐ μικρὰ τὸ μέγεθος ἀγγεία τοῖς μὲν πιθήκοις ἓν ἑκατέρωθεν ἐπ' ἄλλων δὲ τίνων ζώων, ὡς αὖθις εἰρήσεται διπλᾶ, καὶ μέντοι τὰ σιμὰ μὲν εἰς ἀλλήλους ἔχουσιν ἐστραμμένα. τὰ κυρτὰ δ' ἐστραμμένα πρὸς τὰ πλάγια τοῦ ζώου μέρη, καθιέναι δὲ ἐπὶ τῶν οὐ μεγάλων ζώων ἔλασμα, μέχρι τῶν σιμιοτάτων ἑκατέρου δυνήσῃ μερῶν, οὐ μὴν εἰς αὐτὴν ἐμβαλεῖν τὴν κοιλίαν αὐτῶν: ἔτι μεῖτον τῶν μεγίστων ζώων, ἐὰν παραχρῆμα μετὰ τὸν θάνατον ἐμβάλῃς, θεάσῃ σαφῶς εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ νεφροῦ διεξερχόμενον. ὄχει δὲ κατὰ τὴν ἔμφυσιν ἑκατέρων τῶν ἀγγείων σχιζόμενον, εἰς πλείω σαφῶς, ἐναργῶς μέντοι τὴν τοῦ νεφροῦ τὴν κοιλίαν θεάσῃ, κἂν μὴ μέγα τὸ ζῶον ᾖ, περιαλειφομένην μὲν ὑμενώδει τινὶ σώματι: καθ' ἓν δέ τι μέρος αὐτῆς, οὐ πόῤῥω τῆς τῶν ἀγγείων ἐμφύσεως ἕτερον ἔχουσάν τε σῶμα προμηκές τε καὶ κοῖλον ἐμφυόμενον, ὅπερ ἔνιοι μὲν ἀγγεῖον ὀνομάζουσι, κατὰ τὴν κοινὴν μὲν προσηγορίαν ἁπάντων τῶν κοίλων τε καὶ προμήκων σωμάτων, ἔνιοι δὲ πόρον, ἄλλοι δέ τινες ἀρτηρίαν κ. τ. λ. ὀνομάζεσθαι δὲ ὁ πόρος οὗτος οὐρητὴρ, ἕνα μὲν ἔχων τὸν ἴδιον χιτῶνα, οὐ μὴν οὕτω γ' ἰσχνὸν, καθάπερ αἱ φλέβες: σὺ δὲ εἰ βουληθείης &c.

Nunc

Nunc ad renes ire tempeſtivum eſt: quorum dexter in omnibus animantibus eminet elatior, nonnunquam grandem jecoris fibram attingens. Porrò è ſpinæ vaſis, arteria nempe & vena, inſeruntur in eos haud exiguæ magnitudinis vaſa, ſimplex quidem ſingula utrinque, aliis autem quibusdam animantibus bina. Inſuper concava in ſeſe converſa obtinent, gibba verò ad animantis latera adverſa. At in animalibus non magnis laminam demittere usque ad concavam maximè utriusque partem poteris, haud tamen in eundem ipſorum ventriculum immittere. In maximis verò, ſi poſt mortem ſtatim indideris, manifeſtò in renis ſinum permeantem conſpicies: item, quà utrinque vas inſeritur, in plures palam ramos diffundi. Evidenter tamen renis ſinum cernes, etſi animal grande non fuerit, corpore quodam membraneo circundatum: aliquâ verò ipſius parte non procul à vaſorum inſertione alterum quoddam corpus obtinet concavum & oblongum: quod nonnulli, juxta communem omnium concavorum & oblongorum corporum appellationem, vas nominant: quidam meatum, alii arteriam, ſunt, qui venam nuncupent. &c. Nominatur autem meatus iſte ab urina οὐρητὴρ, *cui unica peculiaris tunica adeſt, non tamen ita gracilis, ſicut venis &c.* Accuratè in his verbis Renum ſitum, connexionem & ſtructuram &c. proponere annititur Rei Medicæ Antiſtes, quem plures alii non tantùm olim ſecuti ſunt, ſed etiamnum venerantur, neque id immeritò; ſuus enim Vener. Antiquitati honos conſtare debet, ob multum, quem poſteritatis ergô, ſedulò impendit laborem; interim ſi, quod verum eſt, dicere liceat, nec in hoc, nec aliis in locis hujus viſceris compagem diſtinctè ſatis enodavit, quamvis ipſius operæ nil eamus detractum: *Caſp. Bauhinus* magnum quondam Academiæ noſtræ decus, pro voto, quod cum aliis, Veteribus nuncupavit, ex ipſo *Galeno; Renum carnem duram eſſe ait cordi ſimilem, niſi quod fibris careat:* Aſt! non aliorum modo Virorum Clariſſ. fide, ſed ipſamet αὐτοψία *hic* aliique ejus ſequaces, cæterum de re Medicâ optimè meriti, facilè confunduntur: Sanè qui Hipp. locum lib. περὶ ἀδένων par. IV. exactiùs rimantur, faciliùs in ſingulorum devenient veritatem, ita autem ille; ἔχουσι δὲ καὶ οἱ νεφροὶ

 ἀδένας,

ἀδένας, καὶ γὰρ οὗτοι κορίσκονται πολλῆς ὑγρασίης &c. *Sed & renes glandulas habent, hi ſiquidem multâ humiditate redundant.* Nonne verba hæc uti aliis anſam potuerunt exhibere in *glandulas renales* inquirendi, ita viciſſim illa (licet minus perſpicua) quæ lib. περὶ ἀρχῶν καὶ σαρκῶν *par. X.* habentur, fibroſæ Renum ſubſtantiæ ſuſpicionem movere debuiſſent? Quid enim facilius, quàm ex eo, quod Vener. hic Senex Renes ibi ἐκ τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ ψυχροῦ, *ex calido & frigido* compactos & productos dicit, fibras autem frigidas & glutinoſas pronuntiat, concludere, etiam hujus viſceris ſtructuram ex parte *fibroſam* aſſeri poſſe, utpote materiæ fibroſæ participem: Egit hoc Excell. *Bellinus*, qui dum multa ſatis obſcurè tradita ſecum reputaret, viſcus hoc aggreſſus eſt, atque dum probè ſingula examini Anatomico ſubjeciſſet, Veteres, quòd fibras Renibus intertextas negarent, graviter hallucinatos eſſe deprehendit. Quem excepit Celeberr. *Malpighius*, qui, quod *ille* laborioſè inceperat, eruditiſſimè abſolvit, neque ſolùm ex fibris Renes conflatos eſſe (quod *Bellinus* ſtatuit) ſed glandulis juxta complurimis, vaſis emulgentibus appenſis, in cortice præcipuè, gaudere oſtendit: Uti ex *cap. 2. de Renum ſtruct.* videre eſt. Non litigationis mutuæ Viros hoſce præclaros quiſpiam heic accuſabit: Cùm *Malpighius Bellinum* non evertat, eò quod hic pro ſuâ ingenuitate Renum omnimodam compagem ad amuſſim reſolviſſe, dici nunquam deſiderarit: Veteres potius utriusque horum fidem dubiam facere annitentur, & ex novaturiendi pruritu, hæc ſcriptitaſſe dicent, ſeculo huic plusquam familiari; neque voto ſuo fruſtrarentur, ſi eadem non eſſet Virorum Clariſſ. αὐτοψίᾳ & diligentiâ obfirmata, qui ſatis nôrunt, non temerè in cujuscunque verba jurandum eſſe: Nos ipſi nimiæ credulitati hactenus non litavimus, utpote quæ Medicos minus decere videbatur, ſed nec nimiæ pertinaciæ vel effictis aliorum hypotheſibus: In rem ipſam deſcendimus, occaſione commodùm oblatâ hoc ipſo anno, ſecandi cadaver *Puellæ Phthiſicæ:* ad cujus Renes quum pergeremus, rurſum aliquid notatu digni occurrit;

currit, nempe obſervavimus in Rene dextro circa medietatem, eò loci, ubi aliàs vaſa emulgentia ingrediuntur, fiſſuram amplam & cavam, vaſis ſtipatam, duplicatis, binis videlicet arteriis, & binis venis, ſiniſtro altero pari carente; hisce probè ligatis, Renem exemimus, & fervidâ per tubulum in arteriam injectâ, ſubſtantiam ejus albidam ſenſim devenire vidimus, jam tum in cortice transparentibus corpusculis minimis, rotundis, albicantibus: Integrum tamen negotium fervidâ abſolvere non licuit, ob aquam per fiſſuram dictam copiosè emanantem; Liquorem hinc rutilum, poſtquam aquam prius expreſſiſſemus, per tubulum eundem infudimus, quo moderatè albicans *Renis* ſubſtantia tingebatur, liquore ad modum ſerpentis per vaſcula arterioſa decurrente, relictis ſemper in medio corpuſculo minimis, albidis, ut ſupra: Inciſione factâ, ſubſtantia *Bellini* fibroſa internè manifeſtè comparuit, & cortice preſſo, ex hisce ipſis glandulis ſerum egregiè exudavit; Fibras easdem ad usque papillas pergentes, antè in *rene hircino* aliquot φιλιάτροις ad oculum oſtendimus, concatenatis tamen experimentis omnia denuò ſumus ſuffulturi, non dubitantes, eundem cum aliis nos experturos ſucceſſum. Labaſcente Renum ſtructurâ, eorundem actionem veterum modo explicari ſolitam, vacillare quis non videt? Detectis enim glandulis tanquam organis ſecretoriis, & repertis fibris ceu ductibus excretoriis, ac ſtante circulo ſanguinis, quid facultate *attractrice vel expultrice* multum opus? ad quid nomina crepare, res ubi ipſa loquitur? non illa indigent Renes ampliùs ramulorum ſerie, quâ ſtipati ſerum magno cum labore & operâ attrahere queant: Arteriæ ſiquidem, quæ balſamum vitæ ſingulis corporis partibus pulſu impertiunt, eundem, quo â ſero nimio liberior fiat, ad partes has deducunt per innumeras ſui propagines, ex quibus poſtmodum in glandulas annexas atque convenientibus poris, ritèque figuratis inſtructas, ſerum recipitur, & per *ductus excretorios* ſupra nominatos in pelvim deponitur, ad veſicam per ureteres amandandum:

N 2 Fermento

Fermento heic, quo aliàs partes glanduloſæ donantur, num aliquid tribuendum ſit, ſuo loco relinquimus, ne nimium materiam hanc fermenteſcere faciamus: Id inficiandum non eſt, circa ſecretionis modum iſthic plurimam ſuboriri poſſe difficultatem; etenim non aqua tantùm, ſed particulæ ſulphureæ & ſalinæ, multæque aliæ poſt abſceſſus à naturâ huc expelli ſolitæ particulæ, glandulas iſtas ſubintrant; unde qualis hujus machinæ ſit figuratio, pororumque conſtitutio interna, inquiſitione & illuſtratione dignum foret. Verùm ſi, quòd glandulæ hæ cribrorum ſtructuram imitentur, conſideraverimus, ſi, quòd Natura, quæcunque per has ſecernere cupit, in corpora determinatæ figuræ efformare, quantum poteſt, annitatur, perpenderimus, de aſſerti hujus veritate magis certi eſſe poterimus, nec dum licet configurationis harum glandularum certiſſimæ ſatis periti: Illud mage mirandum, quî in hâc *Puellâ*, quæ altero Rene deſtituebatur, ſecretio fuerit peracta? quam aliquando ibi obtinuiſſe, ſerum in veſiculis repertum, & vaſa emulgentia in eaſdem pergentia ubertim confirmant, eâ tamen copiâ, eâque ſerie illud ſemper fuiſſe ſecretum, negat Renis alterius major moles vaſaque inſignia in hoc conſpicua, cum papillis ſatis hiantibus: Difficultas hinc haud levis iſthic propullulat, num aliquando *Ren* dexter adfuerit, cujus ſubſtantiâ vel corroſâ vel exeſâ, veſiculæ remanſerint, an verò à primo ortu vitium hoc in miſellæ hujus corpuſculo extiterit: Certè ſi naturæ providentiam & ſagacitatem intuiti fuerimus, ſi quod in ovo, ex quo fœtus humanus prodit, ſingulæ partes lateant, ruminaverimus, Renem aliquando adfuiſſe dicendum erit: ſi rurſum, quòd nulla exeſionis, corroſionis, vermium vel abſceſſuum ruptorum veſtigia adfuerint, penſiculaverimus à primo ortu vitioſitas hæc derivanda videbitur: Cùm proin hoc in negotio, haud parum dubii verſaremur: aliorum etiam Virorum Clariſſimorum efflagitavimus ſententiam, inprimis autem Celeberr. *Wepfero*, & Amiciſſ. noſtro *Pejero* totam Lectionis ſeriem narravimus, ad

quam

quam *iſte* ita: *Puellæ veſtræ exenteratæ, olim fuiſſe utrumque Renem, in ſecundâ valetudine arbitror, conſumptum dextrum vel vermibus, vel abſceſſu, vel acri ſero, quale ſcabiem quoque & convulſiones intulit miſellæ: ſuperſtites veſiculæ, meo judicio, fuerunt Renis abſumpti exuviæ &c.* quibus *nos* ſeq. repoſuimus: *De Renis dextri defectu quæ ſcribis, facilem illa apud me reperirent aſſenſum, ſi ulla vel corroſionis vel abſceſſus, vel alterius cujuspiam morbi adfuiſſent indicia; at magis palam erat à primâ conformatione vitium extitiſſe; etenim veſicæ plures disjunctæ erant, neque unâ diſſectâ, ſerum ex alterâ effluxit, intus rugoſæ & plicatæ adinſtar veſicæ urinariæ apparebant &c.* Ad quæ *ille* ſolertiſſim. hoc epiſtolio iterum reſpondit. *Quo alio errore puella renem ſuum amiſerit, quàm vitioſa quadam & forti matris imaginatione, ſiquidem illum à primo ortu abfuiſſe judices, divinando aſſequi non poſſum, Hardere amicorum ocelle. Dei enim opus cùm ſint animalia omnia & homines, manci aut mutili nihil produci poteſt, niſi ab injuriâ quâdam externâ tale reddatur; Unde ſive animalium partes ovis jam inde à condito mundo formatas ineſſe credam, ſive eas demum accedente congreſſu divinitus effingi autumem, iniquum dictu foret, potentiſſimum ac ſapientiſſimum Creatorem puellæ huic defuiſſe, eamq; imperfectam reliquiſſe, ceu altero rene truncam. Eſt namque ordo naturæ ſemper idem & immutabilis; Fatendum ergò, ne quid delinquamus, puellam illam aliquando præditam fuiſſe utroque rene; deletum verò poſtea dextrum in utero prava matris imaginatione, nî morbum admittere malimus, quo ren ſit conſumtus, & in veſiculas illas redactus, quæ renis loco in cadavere apparuerunt ſuperſtites. Ob arctiſſimam embryonis cum matre ſuâ unionem & neceſſitudinem hujus imaginatio apud illum mira poteſt, uti exempla quotidiana teſtantur, quibus recenſendis ceu nemini non notis ac obviis ſuperſedeo. Id ſanè ratum nobis poſſe mulierem gravidam viſo rene animalis alicujus corrupto ita affici, ut infantem edat alterutrius renis privum. Sed & fieri poteſt fœtum nephritide laborare in utero, adeoque renem tenellum perire, inprimis ſi eodem affectu teneantur parentes.* Quibus facilè acquievimus, cùm partes ſingulas, etiam *Renes*, aut horum primordia, ex ipſis Veterum dogmat. in ovo contineri certum ſit,

licet de prægreſſa matris monſtroſâ imaginatione, quam facilè admittimus, nihil nobis innotuerit: Fœtoris equidem in *ſero* illo abſentia ſuſpicionem firmiorem ab initio moverat; *Renem* aliquando adfuiſſe, nec à multo tempore ægram illius defectum luiſſe, quam tamen exemit Clariſſ. *Wepferus*, loco, quem antea quoque legeramus, ex Illuſtr. *Boyleo* allegato, *nov. Exper. Phyſ. Mechan.* ob ſolam videlicet aëris excluſionem aquam hanc à fœtore immunem fuiſſe ſervatam, quod probat fruſtulo carnis vitro anguſti colli indito; Sigillat illud, ut loquuntur, Hermeticè, & caro totâ æſtate, etiam ſoli expoſita non putreſcit. Meminit quoque ex induſtrio *Schotto* vitri cujusdam in Muſeo Kircheriano repoſiti, orbicularis, collo turbinato, aquâ fontanâ communi ſemipleni? Aquam hanc ab inſigni Geometrâ *Clavio* illic incluſam atque hermeticè obſignatam limpidam puramque, quaſi jam nunc immiſſa fuiſſet, ſervari aſſerit. Et quidem aëris, ſi vel ejus exiſtentiam in hoc univerſo rimati fuerimus, ratione cujus varii generis particulas acres, ſalinas &c. admittit, magnam in corrumpendis corporibus eſſe vim & ἐνέργειαν ipſe *Ariſt. l. IV. Meteorolog. c. 1.* agnovit, dum ait: Ἐν τοῖς ψύχεσιν ἧττον σήπεται, ἢ ἐν ταῖς ἀλέαις, ἐν μὲν τῷ αἰῶνι ὀλίγον, ἐν τῷ περιέχοντι ἀέρι καὶ ὕδατι τὸ θερμὸν, ἐν δὲ τῷ θέρει πλέον. *In frigoribus minùs putreſcunt, quàm in æſtate, in hyeme enim paucum eſt in ambiente aëre & aqua calidum, in æſtate autem amplius.* In quibus verbis licet alienarum particularum commixtionem præcipuè accuſare videatur, ipſum tamen aërem ſalvum non cupit: Illuſtriora his multo narrat *Joſephus Acoſta* in ſuâ *occidentalis Indiæ hiſtoriâ, lib. 3. c. 9.* ubi refert, ſe in illis regionibus vidiſſe ferreas quasdam crates, eo usque à rubigine comminutas ab aëre atque corruptas, ut metallum inter digitos compreſſum in pulverem, ut ipſe loquitur, fœni inſtar ſeu ſtipulæ torrefactæ diſſolveretur. Illi quoque, qui ſerum, vel in Renibus præcipuè urinæ naturam induere, idque ope fermenti evincere ſatagunt, ſibi ex hinc telum parabunt, dum odoris urinoſi in aquâ, hisce in veſiculis contentâ defectum,

ex fermenti renalis abſentiâ derivabunt, neque fortè incommodè: Si, quòd alter ren ſerum urinoſum exhibuit, ſecum examinare quiſpiam voluerit, quem odorem unde melius quàm à dicto fermento, in ſiniſtro adhuc dum vegeto, deducere? Ne verò nimis ſapere velle videamur, πολυδαιδάλε Naturæ potiſſimùm heic laudabimus providentiam & ſagacitatem, quæ dum machinam hanc, ob neceſſariam ſeri ſecretionem, *Rene* deficiente altero, vel impeditam vel abolitam, in deterius ruere vidit, illi omni ope ſuccurrere annixa eſt, reddito triplo plus vel quadruplo, Reni alteri, quàm prius non accipiebat, quod vaſa emulgentia turgida, carunculæque papillares admodum hiantes, evidentiſſimè comprobarunt: Stupendam hanc ejus prudentiam jam ſæpius mirati fuimus, in calculoſorum ſectionibus, & ante annum ejusdem ſpecimen illuſtre reperimus in ſectione hydropici ex *Renis dextri* materiâ calci ſimili omnimodâ repletione: in hujus *renem ſiniſtrum* Vaſa emulgentia ibidem pergebant inſigniſſima, & tubuli urinarii amplo ore intus hiabant. Quid adhæc illi, qui uno Rene affecto, alterum ſuo officio defungi planè non poſſe, aſſerunt? Contrarium & ex allatis hiſtoriis, & quotidianâ patefcit experientiâ; id quidem non inficiamur non æquè benè munia requiſita peragi, quod & miſella hæc etiam experta eſt, dum impeditâ ſeri ſegregatione illud in totam maſſam ſanguineam redundavit, ejusque διάθεσιν fœdavit, & tandem *Animæ* petendo arcem, ejus ſatellites cum genere nervoſo mirè irritavit, tandiu donec machinulâ ineptâ redditâ, *illa* nobilius, quod cœleſte eſt, quæſierit domicilium: Sed nec illis propterea blandimur, qui uno Rene affecto alterum ſalvum omnino manere contendunt, quam ſententiam foviſſe videtur *Caſpar. Bauhinus l. 1. anat. cap. XXII.* dum uno obturato alterius perfuſionem & attractionem non ceſſare, inquit: quæ verba ſi de quacunque obturatione, etiam eâ, quæ à calculis, vel calculoſâ intus aggeſtâ & vellicante materiâ ortum ducit, intellecta velit, minus veriſimilia ſunt, utpote experientiæ & ſanæ ratio-

ni

ni contraria; *illi* quidem, quoniam Rene uno calculo oppleto, Iſchuriam exoriri, alii nobiſcum viderunt & nôrunt, ſatisque rei hujus veritatem confirmat hiſtoria puelli tabidi & nephritici, quam *Excell. Bonetus*, *Medicus Genev.* Amicus noſter honoratiſſimus, ſuo Sepulchret. inſeruit, ubi quòd in renis dextri pelvi calculus tricuſpis impactus hærebat, ſiniſter, licet incolumis, ſuis partibus defungi nequiit : *huic* verò, quia extra aleam eſt, plexu nervoſo Renum irritato, propagines & ſurculos ab eo prodeuntes, ut & ureteres his quâm maximè affines ad modum illius affici & conſtringi, ſicque ſero tranſituro viam obturare, ut jam *attractionem*, quam communiter ingeminant Veteres, ſilentio prætercam. Studiosè etiam proſpexit natura corpuſculo hujus ægrotæ, *Rene ſuccenturiante*, qui itidem major, longior & latior erat, qualemcunque gangrænoſin paſſus, quam à ſeri copioſioris acrimoniâ contraxiſſe poteſt. De uſu horum, licet in illorum ſtructuram ab aliquo tempore ſedulò inquiſiverimus, nihil certi adhuc dum propalare audemus. Cavitatem quâ gaudent, manifeſtam in *Cuniculis Braſil. vulpeculis, canibus*, &c. cum vaſis in eos abeuntibus ſæpius notavimus, animadvertimusque, quoad externam ſubſtantiam, figuram & colorem illos in variis animalibus variè habere: at de *ductu excretorio*, per quem ſuccum, quem conficiunt, deponere neceſſe habent, nihil certi nobis etiamnum conſtat, operam tamen navabimus ulteriorem illi inveniendo : admiraturi interim noſtras Renales veſiculas, quibus, quod & quidem contra naturæ leges, rarenter in corpore humano reperiri conſueverunt, conſimilia quædam, non minus rara & ſcitu jucunda addemus exempla: Cl. *Bauhinus* figuram habet Renis Pueri in octo lobos diviſibilis, qui vitulinos æmulatus eſſe videtur, qui itidem ex plurimis lobulis conflantur : neque abs re foret in Renum ſtructuram in fœtibus immaturioribus & recens natis, datâ occaſione inquirere, inprimis cum *Ariſt. lib. 3. de part. animal. cap. IX.* inquiat, ὅμοιοι δὲ καὶ οἱ τοῦ ἀνθρώπου τοῖς βοείοις, ὥσπερ συγκείμενοι ἐκ πολλῶν νεφρῶν μικρῶν.

μικρῶν. *Hominum etiam renes bubulis ſimiles ſunt, quippe qui tanquam compoſiti ex multis renibus exiguis conſtant.* Renis dextri ferè abſumpti, ſuperſtite tantùm exiguo glandularum acervo, vaſis omnibus & uretere coalitis, proponit ingenioſiſſ. *Willis, cap. XIV. de Arthrit.* In noſtro ſubjecto nulla *ureteris*, ſed nec conſumptionis nec eroſionis veſtigia deprehendimus, quamvis illa obliterari potuiſſe temporis tractu non eamus inficias. Unicum quoque Renem vidit *Loſelius*, ut & *Ariſt. not. Bauh. in not. marg. ad c. XXII. lib. 1. Anal.* Monſtroſorum Renum exempla, qui voluerit, adeat *Appendicem* Clar. *Blaſii ad ſtruct. Ren. Bellin.* ut & *Ephemer. Natur. Curioſ. An. 3.* &c. De *ovis* atque *oviductibus*, contra quæ Veterani quidam adhuc ſæpius muſſitant, vel ex hoc exemplo ſatis conſpicuis, plura adferre poſſem, verùm cùm quâ ab aliis Vir. Clariſſ. quâ etiam à nobis *Prodr. Phyſiol. c. 8.* horum exiſtentia &c. abundè fuerit probata, illis prolixius diducendis ſuperſedemus. Nec minorem diſſerendi copiam ſuppeditarent *polypi* duræ meningis ex ſero, quod copiosè affluxit, aggeſto & ſenſim concreſcente generati, de quibus aliquando in literis ad Excell. *Sponium Medicum & Conſil. Reg. Lugdunenſ.* uberius egimus, niſi aliorum perſpicacitati & eruditioni hæc relinquere mallemus, contenti in præſentiarum levicula hæc propalâſſe.

[*Author.*]

OBSERVATIO XXXVI.

D. JOH. CHRISTOPHORI STURMII.

Cometoſcopia Indica.

EXhibet adjectus Schematiſmus communicatam ab Excellentiſſimo Dn. D. MENZELIO, Archiatro & Conſil. Elect. Brandenburg. Obſervationem Cometæ menſe Januario 1681. in Orientali India, & veroſimiliter quidem (nam locus Obſervationis expreſsè notatus haut eſt) Bataviæ in Java inſula, à Dn. CLEYERO Med. D. habitam: Quam

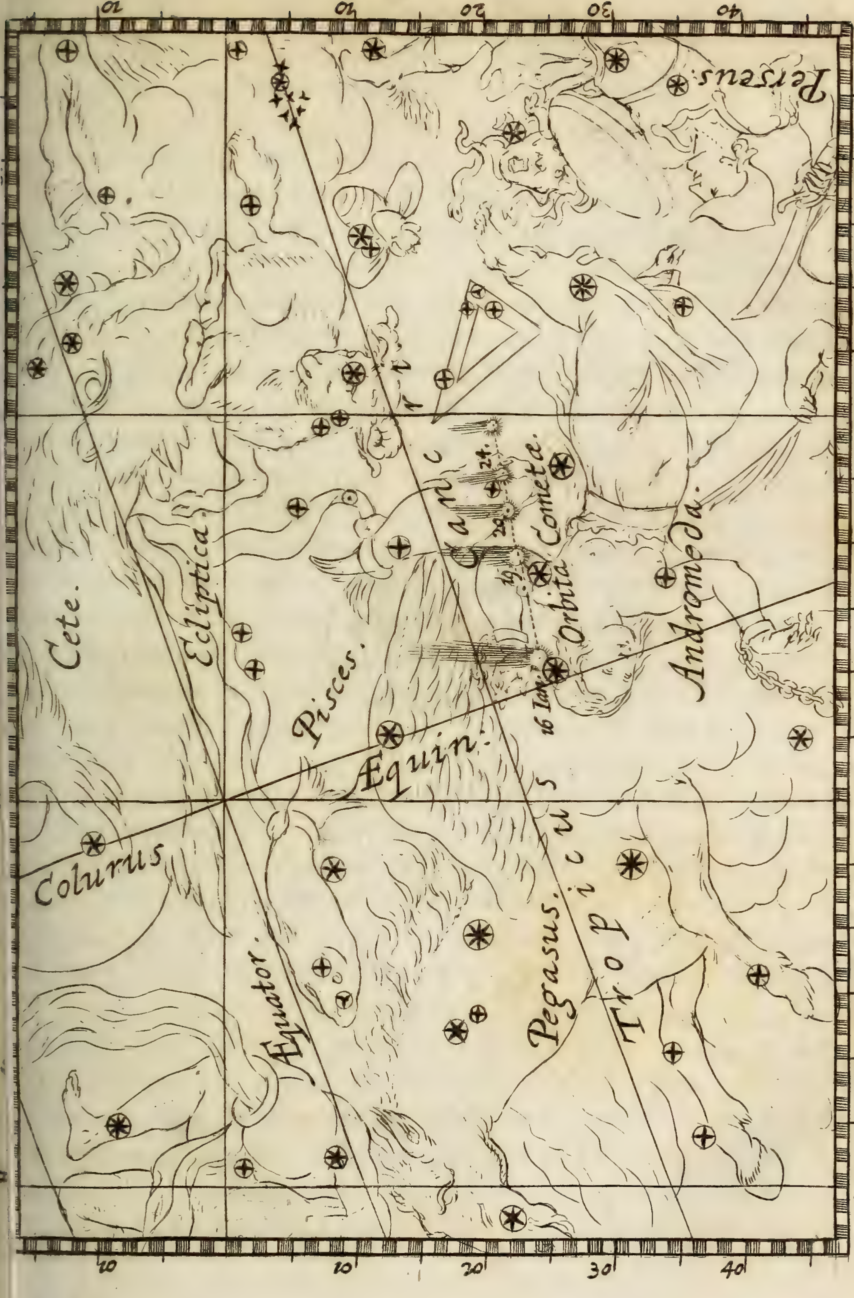
equidem uti vel ſola locorum iſtorum alio ſub ſole calentium diſtantia Curioſo Lectori facilè commendaverit; ſic eo nomine cumprimis æſtimandam cenſemus, quòd loca Cometæ adnotatis menſis Januarii diebus attributa (numerandi verò hi ſunt ſecundum novum ſeu Gregorianum Stylum) apprimè conſentiant Europæorum Obſervationibus: tametſi poſitus caudæ rationem nullam habuiſſe Obſervationis Authorem neceſſum eſt. Nam ita pictam illam offert ubique laudatus Iconiſmus, ac ſi ad angulos rectos in Eclipticam protenſa fuiſſet; cùm certum tamen ſit, illo toto, quod hic aſſignatum eſt, tempore, porrectionem ejus ad Caput Perſei, ejusdem clypeum, tandemque ad Meduſæ caput, collineâſſe, nec alium multò, ſaltem usque adeò deviantem, poſitum ullibi terrarum habere potuiſſe. Id verò mirum alicui videri poſſit, quòd, cùm viteſcentis jam & minus ſpectati Cometæ loca poſt 6. (16.) Jan. 1682. ſolicitè notaverit Author hujus delineationis, ſuperiorum ab 18. (28.) Decemb. 1681. ac deinceps ſtupendorum phænomenorũ indicium nullũ faciat. At enim mirari deſinet, qui ad ſitum loci obſervationis & poli iſthîc terrarum auſtralis elevationem paulo curatiùs attenderit: Videbit enim facilè ex iis Cometæ locis, quæ ab Europæis ſub anni 1681. finem adnotata fuerunt, cum ſolis loco in prioribus gradibus &c. collatis, Cometæ caput in Horizonte illo Indico cum ipſo ſole, aut paulò poſt, occidiſſe, caudam verò ab occidente in ſeptentrionem Horizonti quaſi παραλλήλως extenſam, atque adeò à luce crepuſculari abſorptam, & eodem fere tempore cum capite ſuo occidentem in iſtis oris animadverti facile non potuiſſe, donec aſcenſu ſuo per Pegaſi ſidus Cometa caudam pariter & caput efferret altiùs, & utrumque crepuſculari fulgori paulatim ſubtractum, ſpecie tamen jam minus horrendâ multumque debilitatâ, Indicis quoque terris oſtenderet.

Fig. XIX.

vid. Addenda p. 451.

OBSER-

Fig. 19.

Perseus.
Cete.
Ecliptica.
Pisces.
Æquin.
Colurus
Æquator.
Pegasus.
Tropicus
Orbita Cometæ.
Andromeda.
16 Ian.
20
24.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

OBSERVATIO XXXVII.

D. JOH. DOLÆI.

De

Injectis per faſcinationem.

OPtimè & perquam acutè loquitur *Theophr. Paracelſus c. 3. in Fragment. libr. Phil. de ſagis & earum operibus.*

Sed dicendum jam eſt de ſimili etiam virtute, quam habent Sagales Adſcendentes, dum homines claudos faciunt, & in alios morbos plures agunt, quos univerſos hîc recenſere nolumus. Hoc frequentius fit, ut ſub cutem corporis mittant aut jaculentur ſtramen, ſetas, ramenta, coriorum detrimenta, glomos filorum, ollarum fragmina, fuſorum cuſpides, floccos, ſpinas piſcium & ſimilia his alia infinita. Tantâ autem ſubtilitate talia intro in corpus jaculantur, ut cutis nullâ parte rumpatur aut aperiatur, quod quidem oculis videri poſſit, illæ q. a. contactu aut preſſu aliquo manus affectæ ſunt. Ictum ergò illum ſequuntur morbi naturales, ſuis doloribus ſtipati. Si enim tales res intro in corpus miſſæ ſint, jam doloris cauſa evidens eſt. Hujusmodi ictus ſeu morbi vulneribus à ſagitta aut ſclopeti glande factis graviores ſunt ideo, quia nulla apertio cutis, per quam glans aut telum extrahi iterum poſſit. Sicut enim telum hamatum telis aliis ideo nocentius eſt, quia retrahi aut eximi non poteſt; ita hic quoque: taceo, quod, qui per modum talem intro in corpus mittuntur, per ſe naturæ ſint pejoris & periculoſioris. Priusquam enim eximi poſſunt, corpus ita inficiunt & labefactant, ut ad ſtatum priſtinum non facilè id reduci poſſit.

Scio, plures verba hæc & alia *Paracelſi* ridere, ejusmodi faſcinationi vix fidem adhibentes, quam veritatem tamen experientia ſtultorum æque ac Doctorum Magiſtra docet. Fateor varia & mira naturaliter in corpore noſtro latitare, quod & teſtantur abundè *Ephemerides noſtræ:* Dentem ſuillum per biennium in corpore latuiſſe obſervavit Nobiliſſ. *Thomas Bartholinus in Ephemerid.* quem fortè faber ferrarius deglutiverat.

Bufones aliáque animalcula in ventriculo, inteſtinis, aliisque partibus corporis naturaliter inventa fuiſſe, nemo eſt, qui dubitat. Ipſe experientiâ cognovi, ruſticum quendam ex aqua ſpermate ranarum infectâ bibiſſe, indeque vomitu magnum ranarum numerum reddidiſſe. Cæterum caſus erat faſcino proximus, qualem recenſet Illuſtris *Præſes noſter in Ephemerid.* de Tumore monſtroſo, ex quo glomus pilorum ſordidorum & horridum ac piloſum animal prodibat.

nni II. Obſerv. 4.

Huic faſcino os humeroſque ſimilem caſum curioſis communicare mecum conſtitui. Excurrit tertius Menſis, quo fœmina militis noſtratis Hydropica facta conqueritur de maximo dorſi dolore, quem à tactu vicinæ, quæ pro venefica habebatur (nulla enim ſaga eſt, quæ non ſummæ invidiæ & infidelitatis plena ſit, ut inquit *Paracelſ. c. 7. de Sagis*) quam à ſeptennio ſe ſenſiſſe ſanctè affirmavit, quæ & tandem remediis omnibus fruſtra adhibitis vitam cum morte commutat, aperto cadavere ſeu abdomine offendebatur abſceſſus circa carneam uteri ſubſtantiam prope veſicam, in quo duo oſſicula cum faſciculo pilorum, uti videre eſt ex eis adjectâ ſculptura, reperiebantur. Prorſus ſimilem caſum mihi retulit Excell. *Dn. Sebaſtianus Scheferus* Francofurtenſis Collega noſter & Amicus dulciſſimus, quem Francofurti 1676. una cum Nobiliſſimo *J. Daniele Horſtio & Wizelio* in Ancilla quadam obſervavit, quæ à quodam Satrapa lethaliter glande percuſſa fuerit, & vitam cum morte commutaverit, in qua poſt mortem circa eundem locum maximus faſciculus pilorum cute circumdatus inventus fuerit, cujus ancillæ mater etiam pro venefica habebatur; hæc tantummodo per tranſennam dicta volo, cùm hunc caſum ut & pondus iſtorum pilorum, qui ſervantur, adhuc Francofurti in ciſta Chirurgorum, alius curioſus communicaturus ſit.

id. p. 165. & ibid. figuram in aere ... 20. incisam.

OBSER-

OBSERVATIO XXXVIII.

D. JOH. DOLÆI.

De

Puella à variolis aphona facta, & poſt ſeptennium inopinatò à Naturâ ipsâ reſtituta.

PRæterit præter propter Menſis, quo hoc in diſtrictu Hanovienſi, in pago Baccho ſacrato Hochſtatt dicto, Puella ætatis ſuæ 10. annorum (quæ in ætate infantili anni ſc. tertii variolis malignis laborabat, & ab his, materiâ nimirum peccante per metaſtaſin ad nervos linguæ delatâ, reconvaleſcens aphona tamen & muta reddebatur; & talis ad annum usque decimum ætatis permanebat, ex improviſo tempeſtate maximè æſtuante (fortè materiâ nervos obſtruente à calore reſoluta) cum parentum & conſanguineorum maximâ admiratione loqui incipit & nunc cum quolibet, ac ſi ſemper locuta eſſet, ſermones habet.

SCHOLIUM.

ANno 77. Menſe Martio puella quædam variolis afflicta & negligenter habita in ſtatu morbi diarrhæâ corripitur, quâ ſuppreſsâ, ſuccedit epilepſia, aphonia, mors. Alia plebeja ſed adulta jam morbillos negligens in reſpirandi difficultatem incidit cum tuſſi & raucedine diuturnâ, exorto autem in regione pectoris ulcere purulento, clarè loquitur, ſed eo conſolidato, iterum in priſtinæ raucedinis affectum abripitur: Utrumque hoc malum ut omni & ſoli homini in quarto ferè modo proprium, ita raró penitùs expugnatur, quin noxam aliquam in ſui memoriam affecto corpori imprimat; ut enim variolæ ſenſuum organa potiſſimùm afficiunt, ita quoque Morbilli reſpirandi facultatem quandoque ſic infeſtant, ut lenta tandem tabe pereant, quod fuſiùs enarravi in *Scorzonera mea à pag. 81. & ſeqq.* [*Argonauta.*]

OBSERVATIO XXXIX.

D. SYLV. SAMUEL ANHORNII.

Anatome Puellæ.

PUella decem annos nata, parentibus ſanis ſimilibus orta, ab infantia ranarum, lacertarum, murium, carbonum, cæciliarum, imò & ſerpentum, omnisque inſectorum generis comeſtione mire delectabatur, ut quæcunque etiam ocurrerent, avidè deglutiret. Annum ætatis circiter quintum agens de doloribus ventris & capitis balbutiendo conquerebatur, cùm per totum vitæ curriculum pronunciare nec verbum valeret. Emaciabatur ſenſim miſera, dolores perſeverabant, tantâ interdum atrociâ affligentes, ut beſtialiter debaccharetur, humique ventre ſerperet. Varia à varijs agyrtis, carnificibus &c. adhibuêre parentes remedia, ægrè verò his doloribus eluctata, (puella) quolibet die paroxyſmos convulſivos, horis incertis & ſub ſpecie multiformi redeuntes habuit, maximè tamen manè & ſub veſperam ventriculo jejuno exiſtente invadentes; redibant hi trium annorum ſpatio ſingulis diebus, ultimis tandem annis typum & naturam mutantes, capitis hîc ibi alliſione & ſuccuſſione, per hypocauſtum veloci curſitatione, atrocique ſtipati ejulatu, redeuntes; per plures ſæpe horas hujusmodi motûs, ſtridoris dentium &c. reciprocationes obire ſolebat, per totas interdum ædes curſitans, caput parietibus allidens, eique ſimul inſiſtens. Agyrtarum medicamentis parum valentibus tædio affecti, barbitonſoris cujusdam opem implorârunt, qui partim per ſuperiora, partim per inferiora Emeticis aliis Catarcticis adhibitis lumbricos diverſæ magnitudinis diverſo tempore ad quadraginta expulit: ſuccedebant à fortiore dato Emetico duæ ſerpentes, aquaticis ſimiles, longitudinem dimidiæ ulnæ habentes digitum parvum craſſæ; vivaces valde erant, nec benè contineri poterant; aſſervabat eas barbitonſor in vaſculo lu-

teo

teo leviore operculo tecto, unde eâ nocte exſilientes procul dubio, manè nec veſtigia amplius apparebant, nullibique nec videri nec deprehendi poterant, ſed cum vaſculum extra feneſtram fuerit poſitum, facillimè in ſubjecta prata recipere ſe poterant: unde tamen infandus invulgo rumor obortus, puellam dæmone obſeſſam vivos duos evomuiſſe dæmones, qui ſtatim nullibi deinceps viſi ſeu reperti, evanuerint. Mitigatæ poſt hinc convulſiones ſenſim remiſêre nec ad finem uſque rediêre; ſed ventriculus ſpaſmo affectus aſſumta nunquam retinebat, verùm quævis ingeſta vomitu reddebat; barbitonſor ab hoc malo liberaturus, miſeræ tres venas ſecabat, abhinc indies viribus & corpore deficiens, inclemente hoc fato abrepta animam luit. Quantum licebat, ex morte ejus in prædicti morbi diagnoſin, omni parentes pejoris ſuſpicione liberaturus, inquirere ſatagebam: proinde à Reverendiſſimo Abbate cadaveris diſſecandi veniâ impetratâ, ſymptomatum in hoc affectu præcipuè urgentium rationes & veſtigia clarius patebant. Cutis per totum erat diſcolor, in hac parte livida, in illa flava, in iſta ſubnigra apparebat: muſculis ejus in membranas penè emaciatis detractis, idque apertum, tetrum ſpirabat odorem; Omentum conſumtum ferè erat, glandulæ meſenterii induratæ erant. Ventriculus & inteſtina benè colorata, facie externâ ſatis bene habebant: ſed Ventriculus valde inflatus, apertus materiam liquidam cineritiam, plumas compactas, fila, continebat, ejusq; tunica interior absque plicis aut rugis plana evaſerat: Inteſtina tenuia maximam partem erant inanita, flatibus ſolum diſtenta, utpote quæ in perpetuas ferè evacuationes ſollicitata fuerint, quæ etiam pluribus in locis mutuo involvebantur parte unius ſuperficie convexa in alterius concavam intrusâ. Inteſtina craſſa fecibus ſubſtantiæ tenuis impensè ex rubro flaveſcentibus penitus oppleta conſpiciebantur, & quod mirum, nec ulla, vel in ventriculo vel toto inteſtinorum tractu, ſemina, quæque vel augurari liceret, etiam ſedulò inveſtiganti prodiêre. Hepar à ſana conſtitutione plurimùm deſciverat,

verat, fuit namque tumidum & ſubdurum, per totam ſubſtantiam merè ochraceum, exſangue prorſus & exſuccum, in unicum continuum lobum concretum; Veſicula fellea ei adnata bilem prorſus viridem continebat. Sanguis in vaſis inferioris regionis contentus colore cum hepate conveniebat; Lien, qui hiſtrionibus peſſimè ſemper audierat, fuerat prorſus inſons, & quavis culpâ immunis apparebat, prout in maximè ſanis obſervamus, fuit ſubatri coloris, mollis, & ſuperficiei æqualis, è compage ejus diſſecta ſanguis copioſus rubicundus effluxit: Renes culpâ non omni carebant, quos duriores multo membranarum contextui penè involutos reperimus; alter eorum inuſitatæ erat figuræ; in plures ſcilicet lobos findebatur. Pulmones colorem monſtrabant lividum & ichore ſpumoſo tenui penitus infarcti videbantur. Ex utriusque cordis ventriculo polypos exemimus, ſanguis in ſubſtantiam nempe ſolidam flaveſcentem concreverat, quæ juxta cordis & vaſorum in pulmones aſcendentium cavitates effigiata, omnes meatus pertranſiit. Nec minus clara morbi hujus veſtigia in capite deteximus, nam calvariæ olla cum difficultate detecta (dura enim mater ſuturis firmiſſimè inhæſit) ſtatim vaſa meninges perreptantia ſanguine plurimum turgeſcere conſpiciebantur, quaſi major cruoris maſſa in capite aggereretur, venis namque imi ac medii ventris ſectis aut ruptis parum ſanguinis effluxit. Pars cerebri corticalis & ejus anfractus undique gelatinæ ablatis ſimili humore referti fuêre. Jntegumentis cerebri ſubſtantia prorſus madida & humore ſeroſo ſupra modum irrigata videbatur, qualis tamen nulla colluvies ventriculos inundabat; acriter hic humor linguam mordebat, ingrati ſaporis exiſtens. Plexus choroideus grandior, ſubdurus & nigricans exiſtens, plurimùm à naturali deflectebat: Conſpeximus glandulæ pinealis inſignia crura medullaria; Pituitaria verò glandula liquata quaſi & diſſoluta à viſcoſiore lympha, quæ omnes fere partes irrigabat, vix diſcerni poterat, digitis contrita inſtar grandiorum arenularum oſſicula plura ipſi ad-

juncta

juncta obveniebant: Paria nervorum ad ſenſus facientium grandia duodecim monſtrabamus. Quas raras etiam demonſtrationes adſtantibus dedi, eas hucaddere vel ſupervacaneum cenſeo. Sæpius rariora etiam examinanda mihi occurrunt, quæ in aliud tempus differam: In virgine nuper Epiſcopicellenſe matrici incluſas ſeptem diverſæ magnitudinis molas videre datum, quæ omnes ad manum adhuc mihi ſunt, & fortè typis ab admirandi ingenij Viro *Jo. Conrado Peyero*, mandantur, ſi id nondum præſtitum. Confer Dec. II. An. II. obſ. 185. p. 413.

OBSERVATIO XL.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Imaginationis effectus ex terrore matris in recens nato notatus.

NObiliſſima quædam matrona prægnans filiolam cum canicula in menſam locaverat, mater menſæ aſſidens videt filiolam durius vellicare aures caniculæ luſûs gratia ſecum jacentis: ecce, canicula cum inimico faucium ſtrepitu in filiolæ faciem involat, ejusq́ue naſum dentibus petit. Hoc Nob. mater perterrita, paulo poſt, juſto quidem tempore, ſed laborioſè enitebatur filium, qui ſimul ac in lucem editus eſſet, ex faucibus ronchum ſonorum per 36. horas edebat, qui roncho canis in hoſtem involaturi non erat abſimilis. Cumque hic ronchus uſu medicamentorum aut parum levaretur, aut paulo pòſt rediret, mulieres dictæ caniculæ os, aures & caudam per os recens nati ſtringebant, quo facto, ronchus quidem diſparuit, ſed epilepſia pertinax ſubſequuta, quæ per Dei gratiam medicis auxiliis ſublata eſt. Poſt paucos dies in tota corporis pheripheria, inprimis autem circa caput ultra centum ulcera ſolo ferè ſanguine repleta exorta ſunt, quibus maturatis & conſolidatis infans convaluit & adhuc per Dei gratiam incolumi ſanitate fruitur. Ronchus hic ſonorus per imaginationem matris fœtûs faucibus, ceu ſedi parili, impreſſus

videtur, quia nævus aut ſignatio plerumque ei parti imprimitur, in qua matres vitium externum obſervarunt. Et quia terrore, ceu crebrâ epilepſiæ cauſâ, ſanguis & humores moti & puri impuris ſunt confuſi, fœtus diſpoſitionem epilepticam facilè contraxit, quæ ſub roncho hoc, ceu canis dormiens occultata quievit, donec cauſa materialis ronchi, ceu frænum ideæ epilepticæ diſſoluta in ipſam epilepſiam, & poſtea hæc, naturæ & medicamentorum vigore in ulcera externa ſe reſolverit.

Molitoris cujusdam uxor tempore geſtationis uteri horrendo ſuis grunnitu perterrita, ſtato quidem tempore, peperit filium ſtrepitum huic grunnitui ſimilem gutture edentem: plebejæ mulieres inſolito hoc in caſu quid agendum anxiè quæritant, tandem â vicinis edoctæ in fimeto corruptas quasdam ſetarum ſuillarum reliquias ab illa ſue, (carne ejus nulla amplius ſuperſtite) infanti per os ſtrinxerunt, quo facto, ſtrepitus ille craſſus deſiit, qui infans in robuſtum juvenem nunc adolevit.

OBSERVATIO XLI.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Mulier nec ante, nec per, nec poſt partum menſes aut lochia paſſa.

FUit in pago Suſra, in diſtrictu Eblebienſi ruſtici cujusdam filia, *Anna Barbara Kunzin* dicta, quæ per plures annos Eblebii Patri- & Matrifamilias, honoratis, fide & vitâ integerrimis usque ad annum ætatis ſuæ vigeſimum octavum ancillavit, dein ruſtico nupſit, in quo matrimonio tres peperit filios, ſanitate omnino integros. Dicta mulier nec ex eo tempore, quo virgo menſium fluxui matura fuit, nec per conjugii decurſum usque ad terminum vitæ unquam menſes paſſa eſt, imò, poſt trium adhuc pancraticè viventium filiorum partum, ne hilum ſanguinis, ante, per aut poſt partum, præter quædam ſeroſa & pituitoſa evacuata, profudit. Hæc mulier,

mulier, non ſolùm ſingulâ vice ſine ſymptomatibus puerperas comitari ſolitis, ſed etiam ſine notabili quadam virium dejectione peperit, adeo ut paulo poſt ſingulum partum quædam negotia domeſtica repetiverit, præter conſuetudinem puerperarum propter ſanguinis exhauſtionem ad ſimilia tractanda inhabilium. In hujus mulieris infantum umbilico reſecto ſanguis ordinariæ quantitatis & qualitatis repertus eſt. Mater hæc tam antè quàm poſt matrimonium ſemper geſtavit ventrem elatiorem, quæ circa annum ætatis ſuæ 48. febre tertianâ mortua eſt.

SCHOLIUM.

QUod brutis ferè omnibus naturale eſt, ut absque menſtrua ſanguinis evacuatione, qua nempe utplurimum carent, concipiant, id in homine eſt rariſſimum, rarò utpote feminis, inculpatæ quæ ſunt ſanitatis, & ita ad generationis opus maximè habiles, lunari iſtâ depletione penitus carentibus. Quamvis autem denegatus hìc fluxus ſterilitatem in plurimis comitem habeat, atque ita fructus conceptionis, quem flos ille purpureus promittere aliàs ſolet, rarò compareat, cùm tamen fluor iſte ad conceptionem nullatenus requiratur, ſolius utpote ſanguinis ſuperflui evacuandi gratiâ ſuccedens, absque eo fuiſſe quasdam fæcundatas, non adeo mirum eſſe debet; modò ea corporis adſit laudabilis conſtitutio, quæ ſeminis virilis ἐνέργειαν non enervet, aut ovorum muliebrium ab eo fæcundatorum ſuo ex repoſitorio in uteri cavitatem depoſitionem & conſervationem impediat. Neque etiam ad iſtiusmet conceptûs ulteriorem perfectionem, augmentum & nutritionem ſanguine illo opus eſt; cùm humorem fœtûs nutritium albidum potiùs ex uteri poris in placentam tranſſudare, ſicque à ſanguine diverſum planè eſſe *Thom. Cornelius Conſentinus Progymn. 5. & Graafii* aliorumque experimenta nobis perſuadeant. Licet itaque ſanguis in corpore non abundet, modò humoris iſtius ſufficiens quantitas tum generetur & adferatur, corpuſculum fœtûs ſibi

ipſi ſanguinem in debita quantitate ex eo elaborabit. Prout autem omnes humorum à maſſa ſanguinea ſecretiones mediantibus glandulis fieri modernorum quorundam laudatiſſimorum Virorum fert ſententia: ita cum hoc quoque nutritio ſucco rem ſe habere, eſt credibile; quæ tamen uterinæ glandulæ omnium ferè oculis hactenus ſeſe nondum exhibuerunt; quas nihilominus adeſſe, aliorum quorundam animalium glanduloſa uteri ſubſtantia, quam nempe in ruminantibus ſatis eſſe conſpicuam, Cl. *Needham cap. 2. de form. fæt.* teſtatur, eique ſuavitatem illam, cujus intuitu inter gulæ delicias reponuntur quorundam animalium uteri, adſignat, quodammodo credibilem reddit. A quibus ipſis glandulis non minus perpetuum illum interioris uteri ſuperficiei viſcidum madorem commodè derivabimus, è porulis exiguis, vaſorum utpote excretoriorum oſculis, exſudantem, quo de vid. *Joh. Theod. Schenkius exerc. anat. pag. 713.* & *Regn. de Graaf cap. 8. de mul. org. gener. inſerv.* quarum glandularum in utero muliebri veritatem Exc. *D. Caſp. Bartholinus, Th. fil.* adſtruit in *Vol. 4. Act. Med. Hafn. obſ. 20.* earundemque etiam præſentiam ſcirrhoſi uteri tumores, exempla eorum deſcribentibus Nob. *Dn. Jo. Conr. Peyero parerg. 6.* & *præfato Graafio in Ann. I. Ephem. noſtr. obſ. 128.* evincere videntur. Cæterùm adfluxum illum copioſiorem humoris albuginei à ſuccedente in iſto conceptionis actu ſanguinis aliqua, in partibus cumprimis generationi dicatis, commotione extraordinaria vel efferveſcentia concitari, autumo, à qua pori uterini magis dilatantur, ſicque humoris iſtius cum ſanguine promtior & copioſior influxus ac receptio, ſuadente id vaſorum ſanguineorum ſtatim à conceptione obſervato paulatino incremento, procuratur. Ratio autem, quam hic ex *Ariſtotele* nonnulli proferunt, parùm ſatisfacit; ille enim *lib. 7. hiſt. animal. c. 2.* ſcribit: *Fieri poteſt, ut aliquæ etiam ſine menſium profluvio concipiant, videlicet quibus tantum humoris colligitur, quantum iis, quæ purgantur, reſtare ſolet, quanquam non tantâ copiâ, ut & foras poſſint profluere;* quæ ſanè falſa ex hypotheſi, ſanguinem menſtruum

integri

integri menſis decurſu ſenſim circa uterum in vaſis colligi, àque eorum irritatione, per diſtentionem nimiam excitatâ, non excluſo tamen lunari motu, in uteri cavitatem expelli, ſtatuente prolata ſunt; quam nempe & ocularis inſpectio, venarum illam paulatinam turgeſcentiam neſciens, & perpetuus ſanguinis in toto corpore motus, quin & ſanguinis materni pro materiali conceptûs principio inſufficientia, abundè revellunt. Nec ratio à *Joh. Bened. Sinibaldo lib. 6. Geneanthr. tr. 1. cap. 11.* Ariſtotelicæ ſuperaddita, craſſiorem utpote ſeminum mixturam, jamdudum deſtructam, urgens quidquam evincit, dum poſſibilem conceptionem in feminis nunquam menſtrua patientibus fieri docet, ſi tanta ſit ſeminum utriusque conjugis affluentia, quæ ſanguinis illius menſtrui abſentiam ſupplere valeat. Plura aliàs mulierum exempla, quæ nunquam menſtruatæ feliciter tamen conceperunt, præter illud in *Ann. III. Ephem. dd. obſ. 132.* adductum, ex variis Autoribus collecta, & ab ipſiſmet etiam obſervata, *Jo. Georg. Schenckius lib. 4. Obſerv. Med. Marc. Donatus lib. 4. hiſt. med. admir. cap. 23.* & *Joh. Rhodius cent. 3. obſ. 54.* recenſuerunt.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLII.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Ulcus fiſtuloſum poſt hæmorrhoides ſuppreſſas.

VIr Nobiliſſimæ proſapiæ ſuperfluitate fluxûs debilitatus ab empirico radicem inter utramque ſcapulam ſuſpendendam, radici cichorii ſimillimam, accepit, quâ adhibitâ, totus ſanguinis fluxus deſiit. Poſt ſemeſtre ſpacium tuberculum in perinæo oriebatur, quod poſtquam proprio motu rumperetur, inter graviſſimos dolores per duos annos effluxit ſanguis cum ſeroſa purulentia. Ho-

rum dolorum frequentia & materiæ profluentis conſtantia medicamentis externis & internis levabatur quidem, apertura autem nullo modo mutabatur, neç hæmorrhoidum fluxus medicamentis excitari poterat; demum uſu thermarum Pirmontenſium ulcus coaluit & dein hæmorrhoides ſenſim redierunt, quamvis non raro ſuperfluæ.

SCHOLIUM.

QUod *Celſus lib. 6. cap. 18.* generaliùs, parùm tutò in quibusdam hæmorrhoidum fluxum ſupprimi, ſcribit, in iis nempe qui ſanguinis profluvio imbecilliores non fiunt, dum purgationem hanç, non morbum habent, ideoque curati quidam cùm ſanguis exitum non haberet, inclinatâ in præcordia ac viſcera materiâ, ſubitis & graviſſimis morbis correpti ſint, id *Hippocrates ſect. 6. aph. 12.* ſpecialiter de hydropis & phthiſeos periculo edixerat, atque *lib. 4. Epid. in fine* Alcippum inſaniâ, & *lib. 6. ſect. aph. 28.* multos pleuritide, peripneumoniâ, phagedænâ, furunculis, terminthis, leprá &c. correptos fuiſſe ſcripſerat. Prout & *Galenus* hydropis *lib. 2. de Natur. facult. cap. 8.* melancholiæ, inſaniæ, intercoſtalis inflammationis, morbi renalis, vomitûs ſanguinei, hæmoptyſeos, paraplegiæ & hydropis letalis *cap. 6. de V. S. adverſ Eraſiſtr.* mentionem fecit. Sic etiam laſſitudinem, ſanguinis mictum, & tandem paralyſin ab hæmorrhoidibus, quæ maximo cum fructu ſingulis menſibus fluxerant, ſubſiſtentibus, fuiſſe inſecuta, *Guil. Fabricius Hildanus cent. 2. obſ. 11.* recenſuit; exemplum etiam mictûs ſanguinei à fluxûs hujus ceſſatione *Th. Reineſius Epiſt. 44. ad Neſt.* protulit; hydropis autem *Joh. Rhodius cent. 3. obſ. 5.* hydropis atque menſium obſtructionis *Frid. Loſſius lib. 3. obſ. med. 26.* & arthritidis *obſ. 24.* inſaniæ *Zacutus Luſit. Prax. med. admir. lib. 1. obſ. 51.* hæmoptyſeos *Amatus Luſ. cent. 2. cur. 13. & cent. 5. cur. 3.* Cùm enim ſanguis ille per hæmorrhoides evacuari ſolitus vel quantitate, vel qualitate etiam peccet, violentiori illâ ſuppreſſione in corpore coacervatus & turgeſcens, quacunque datâ portâ, exitum

exitum molitur, aut etiam impuritatibus ſuis viſcera inficit. Fuiſſe autem radicem illam, ab Empirico commendatam, ex Cichorii familia, facilè credi poteſt, quam nempe hæmorrhagias ſiſtere ab aliquibus credi, alii jam notarunt; quos inter *D. Joh. Schröderus Pharm. Med. Chim. lib. 4. claſſ. 1. cap. 96.* & *D. Frid. Hoffmannus in animadverſ.* Quòd verò in ipſo nativitatis B. Mariæ feſto colligenda eſſe præcipitur, ſi quis diem illum ſimpliciter inculcare voluerit, vix à ſuperſtitione immunis erit cenſendus: ſecus verò, ſi virium tantùm vigorem, qui ſanè in iſto auctumni principio non omnino deeſſe deprehenditur; id quod *Schröderus* voluiſſe dici fortè debet, cùm *in ſua exaltatione* collectionem deſignat; licet idem *lib. 1. cap. 23.* cichorii radicem eas inter, quæ vere colligendæ, repoſuerit. *Poppius* autem, ſole cor Leonis ingreſſo, integram Cichorii plantam acervo formicarum impoſitam, in quo flores rubicundi evadant, pro miraculo ideo habiti à *Jo. Bodæo à Stapel*, quod tamen eximere ſtuduit *D. Sim. Paulli claſſ. 3. quadrip. botan. cap. de cichor.* & ſpiritui formicarum acri, juxta cum *Poppio*, adſcripſit, commendat. Aliis tamen virtutem illam non ſimpliciter Cichorii radici, ſed cujus flores albi ſunt, & quidem certo tempore collectæ, tribuere tantùm libuit; hinc varia, merè tamen ſuperſtitioſa, in collectione obſervanda, in *Practica MS. Petri à Caſtro* præcipiuntur, mediam nimirum horam ante ſolis ortum eligi debere, unico tractu integram plantam evellendam, ideoque circumcirca terram novo cultro, cujus manubrium ſit nigrum, priùs eſſe excavandam. Aliud pro ſuperfluo illo fluxu admirabile, uti vocat, inque ſeipſo expertum ſecretum *Dominic. Auda in Secret. libello*, radicem ſcilicet Caryophyllatæ montanæ màj. rotundifoliæ in vere collectam & adpenſam commendat. Quorum Amuletorum virtutem certis in caſibus debita cum cautela adhibitam non prorſus negaverim; quo tamen modo operationem ſuam perficiant, non omni caret obſcuritate; Licet enim Cichorio inſint particulæ, præternaturales bilioſi ſanguinis motus compeſcentes, aut etiam alios impuros,

impuros, craſſos, acore vel acredine infeſtos humores, qui liberum ſanguinis motum impediendo, ejusdem per loca illa effluxum fovere poſſunt, àque *Galeno* ſub nomine ſanguinis craſſi feculenti proponuntur, alterantes; & licet porrò in Caryophyllata virtutem vaſa nimiùm hiantia adſtringentem, ſeroſioremq́ue ſanguinem balſamico ſuo ſulphure & ſale emendantem agnoſcere teneamur, hasq́ue etiam per poros corporis intromiſſas, & cum ſanguine totum corpus permeantes, operationem ſuam peragere poſſe, vix quisquam diffiteatur, tantum tamen effectum exin ſubſequi meritò admiramur, ſi, paulatinâ exhalatione ſic ſuadente, intromiſſarum atomorum paucitatem conſideremus, cùm tamen ipſa in ſubſtantia, & quidem largè ſatis ſimilia in corpus adſumta eandem vim non exſerant. Niſi fortè hic digeſtio in ventriculo ſubeunda nativas virtutes multùm immutet, antequam ſanguini commiſceantur; id quod, præcipuè cùm tenuiores, ſubtiliores & certo reſpectu præſtantiores ſolùm per cutis poros ingrediantur, atque immediatè cum ſanguine uniantur, imò & quandoque per fortiorem in periapta ſimilia fiduciam, à tot obſervandis in collectione & præparatione ceremoniis non parùm excitatam, in actione roborentur, ab externè adpenſis non adeò erit pertimeſcendum.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLIII.

D. JOH. GEORGII SOMMERI.

Vomitus ex admoto cruribus decocto croco metallorum.

PUero trienni pertinaci herpete miliari in crure affecto poſt adhibita univerſalia decoctum croci metallorum externè admotum aliquoties movit vomitum, poſtq́ue ejusdem adhibitionem herpes diſparuit.

SCHO-

SCHOLIUM.

PUrgantium externè adhibitorum virtutem illa inprimis medicamenta, quæ umbilico, ex fortioribus præſertim, helleboro & colocynthide, confecta, imponuntur, ſatis evincunt; quâ nempe in adplicatione particulæ minimæ & ſpirituoſæ pharmaci, calore corporis excitatæ commoventur, àque transſpirante vapore quaſi extrahuntur, unde per poros immiſſæ & ſanguini confuſæ illum acredine ſuâ exagitant, ſerumque colliquando ad excretionem largiorem diſponunt; qua ratione in ſpecie mineralium purgandi vim in volatili eorum parte conſiſtere Cl. *Dan. Sennertus cap. 18. conſ. & diſſ. Chim. cum Gal.* ſtatuit; quâ nempe per ignem fixatâ, illam ipſam purgandi potentiam perire obſervamus. **Uti** verò illæ antimonii vel croci metallorum ſubtiles & acres particulæ non omni veneni labe penitus carent, atrocium ſæpè convulſionum cauſæ, ita & hoc in Caſu ſpaſmodicam illam ſtomachi commotionem excitare potuerunt. Hinc tot alios odore ſaltem catharticorum hauſto ſufficienter fuiſſe purgatos, non miramur; qualia exempla paſſim, veluti in *Ephem. N. C. Ann. IX. obſ. 194.* apud *Ill. Rob. Boyle de nat. determ. effluv. cap. 5. & cap. 6. de inſign. effic. eorund.* Exc. *D. Conr. Vict. Schneiderum lib. de oſſ. cribrif. D. Jo. Nic. Binningerum cent. 2. obſ. 86. Phil. Höchſtetterum dec. 4. obſ. caſ. 8. in Schol. Henr. Salmuthum cent. 3. obſ. 8.* legimus. Id quod inprimis fieri poſſe eſt veriſimile, dum in poroſam narium ſubſtantiam partim inſinuantes ſe particulæ catharticæ ipſi ſanguini commiſcentur, partim etiam in ipſum ventriculum, dum ex naribus in palatum cum aëre penetrant, deſcendunt. Quamvis hîc utplurimum imaginationis ſingularem efficaciam concurrere, fateri debeamus; prout ſanè cum odore illo hauſto ferè ſemper magnam catharticorum nauſeam fuiſſe conjunctam, hiſtoriæ illæ abundè loquuntur; ita ut dubitare propemodum liceat, num majorem in iſtis omnibus exemplis per odoratum immiſſæ purgantium aporrhoeæ, quas ſatis debiles

eſſe aquæ eorum deſtillatæ arguunt, corporis evacuationem, vel potiùs faſtidium & averſatio medicamenti commoverit; præcipuè cùm multos etiam absque ſimili odore ullo percepto, viſo tantùm pharmaco, aut mentione ſaltem ejusdem factâ, fuiſſe ſufficienter evacuatos, præter alios, *D. Th. Bartholinus cent. 5. hiſt. 64. D. Frid. Hoffmannus meth. med. lib. 1. cap. 8. Salmuth l. c. obſ. 14.* & *dd. Ephem. Ann. III. obſ. 152.* teſtentur. Atque id quâ ratione fieri queat, omnium optimè edocuit Exc. *D. Jo. Conr. Peyerus diſſ. 1. de gland. inteſt. part. 2. cap. 7.* ſi etiam, quòd Pilulæ quandoque integræ, &, oculorum fide ſtare ſi liceat, immutatæ, exemplum ſuggerente *Binningero cent. 4. obſ. 13.* corpore nihilominus catharſin ſubeunte, iterum ſupernè vel infernè ejiciuntur, præter ſubtiliores moleculas ex iisdem extractas, perque lacteas in ſanguinem transfuſas, aut etiam nerveam inteſtinorum tunicam vellicantes, eidem imaginationi, nauſeâ excitatæ, commodè adſcribimus.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XLIV.
D. JOH. GEORGII SOMMERI.
De
Ovo in Ovo.

MAtrona genere & virtute Nobiliſſima *Kinigunda de Wangelin, nata de* Löſchbrand, ante biennium hîc loci coquum ſuum ex ovis gallinarum Indicarum cibum præparare jubebat, quæ cùm frangerentur, in uno aliud ovum continentis ovi vitello & albugine circumdatum inveniebatur, quod adhuc reſervo, columbino majus.

SCHOLIUM.

OVa in ovis reperta etiam deſcripſerunt *Ciſta Med. Hornungi Epiſt. 256. Guil. Harveus de generat. animal. exerc. 11. Th. Bartholinus in app. Gammarol. Sachſ. cap. 16. cent. 3. epiſt. 42.* & alibi, *Epheme-*

Ephemerides noſtræ Ann. I. obſ. 36. Ann. III. obſ. 32. & Ann. VI. obſ. 8. nec non *obſ. 122.* Quomodo autem talis ovi prægnantis generatio fieri queat, Nob. *D. Georg. Sebaſt. Jungius cit. Ann. II. Eph.* ſatis probabiliter ex conſuetæ & naturalis ovorum generationis fundamento propoſuit. [*Luc. Schröck. L. F.*]

Videatur Obſervatio ſuperior XVII.

OBSERVATIO XLV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

De

Monſtro ovillo.

Die 11. Septembr. è *Macello* noſtro Monſtrum ovillum allatum mihi eſt: Duæ fœmellæ ovillæ ſe invicem amplectentes ab umbilico ad maxillam inferiorem usque coaluerunt: à dextris qui hærebat fœtus, ſubſultu quodam validiore pedibus anterioribus premebatur, ut articulatio anteriorum pedum fœtûs ſiniſtro in loco hærentis propè ſcapulas retrorſum acta fuerit. Fœtus ſiniſtri naſus quidem oblongus, unico narium foramine pertuſus erat: palatum ad cranii oſſa ſphæroidea amplo foramine hiabat, aberant oſſa ſpongioſa; nullum os vomer conſpectum. Labium & maxilla inferior utriusque animalculi adeò fortiter cohærebant, ut unicum oris hiatum formarint, ſuperiori maxillæ utriusque quàm exactiſſimè adaptatum, adeò ut dextri capitis maxilla inferior ſiniſtri capitis maxillæ inferiori firmiſſimè in angulo conjuncta fuerit. Sterni cartilagines firmiter coaluerunt. Sterno incumbebant ſcapulæ anteriores. Cartilago mucronata exactè ad commiſſuram coſtarum hepati incumbebat, XIII. coſtæ utrinque fuerunt. Cætera viſcera duplicata erant. Collum & ejus vertebræ propter conſtrictionem coſtarum antrorſum torquebantur.

OBSERVATIO XLVI.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Examen Anatomicum Muſtelæ fluviatilis.

MUſtela fluviatilis piſcis in Helvetia vulgaris eſt, & vernaculâ linguâ Treuſch vocatur. Amplum ei os, & ſeries dentium acutiſſima ac tenuiſſima, in utraque maxilla branchias habet, quæ foris teguntur auriculis complicatis, fibroſis & glutinoſis. Pinnæ quatuor in thorace exiſtunt, quarum binæ medium continent, reliquæ duæ ad latera conſiſtunt: ſed hæ illis majores ſunt & latiores: Ab ano verſus extremum caudæ alia pinna protenditur nigræ marginis aut oræ. Idem fit etiam in dorſo: ad caudam tamen utraque pinna quaſi ſulcata apparet.

Corporis color è flavo viret ſubinde, nigris punctis & maculis hincinde reſplendentibus variegatus. Venter magis albicat. Superficies lubrica & glutinoſa eſt, quippe quam mucus perquam viſcidus ſquammarum loco obducit. Muſculorum interſtitia plus quàm triginta per cutem apparent, & ſub cuticulą inde à cauda usque ad oculos & nares utrinque juxta latera corporis effertur inſigne vas lymphaticum, tot valvulis inſtructum, quot ſunt muſculorum interſtitia, in quæ etiam ſurculi è vaſe lymphatico ſupernè & infernè diſtribuuntur. Vaſa autem iſta oriuntur à capite & inter ſe coëunt ac conſpirant, humorémque limpidiſſimum vehunt, glutinoſum tamen, utpote quo corpus lubricum redditur.

Prope anum conſpicua ſanguinea vena rectà per ventris ſuperficiem ad pinnas anteriores pectoris tendit, indeque transverſim ab una ad alteram pinnam defertur; Ab hac vena ſurculi in ſingula muſculorum interſtitia utrinque ſparguntur: ſed in iis tamen nec valvulæ apparent, neque ullum cum lymphaticis vaſis commercium.

In

In imo ventris foramina duo proſtant, majus & minus: illud ducit in alvum & inteſtina: hoc in veſicam noviſſimo inteſtinorum adnatam & humore plenam: veſicæ huic adhærent utrinque fibrillæ cavæ, ortæ à binis glandulis rubentibus & concavis infimum locum in abdomine utrinque occupantibus: puto renes eſſe, ureteres, & veſicam, nî alii meliora doceant.

Præterea notavimus propè anum teſticulos geminos, oblongos, quos aliàs lactes vocant, in quos vaſa ſpermatica à vena cava oriunda miro textu inſeruntur. Cæterùm uniti erant teſtes cum ano & veſica propter exitum.

Longitudo inteſtinorum cum ventriculo & gula dimidium ulnæ æquavit.

Pylorum ſtipârunt inſignes glandulæ. Inde via patet utrinque ad proceſſus ſex vermi ſimiles ſeu appendices cæcas, in quibus cibus meliùs digeritur & perficitur.

Veſicula fellis oblonga & viridis bilis amariſſimæ plena in duodenum inſerebatur: à duodeno inteſtina tres convolutiones deſcribebant, antequam ad rectum pertingerent.

Huic lien vicinus erat, qui aliud nihil eſſe videbatur, quàm maſſula carnea rubicunda & tenuis, ramulos à vena ſuperiore recipiens. Per dorſum enim utrinque inſignes venæ duæ verſus cor & branchias tendunt.

Hepar albicabat & conſtabat ex unico lobo, qui ſuperiùs quidem diaphragmati membranoſo: inferiùs autem ſtomacho & ejus proceſſibus jungebatur.

Accidit aliquando Muſtelis fluviatilibus hepar eſſe morboſum & pure vermibusque repletum. Veſica pnevmatica vertebris dorſi molliter hærebat.

Aperto thorace ſupra diaphragma membraneum erat cor, cujus auriculæ unicæ vena cava infernè inſeritur: ſupernè autem ex apice quodam emergit arteria aorta, radice albâ & rotundâ inſtar bulbi ſuffulta.

 Supe-

Superiùs propè occiput glandulæ rubentes duæ craſſiuſculæ & multis nervis pertextæ cernuntur.

Infra cor ſub branchiis vena cava duplex fit, &, ut jam dixi, rectà ſecundùm dorſi longitudinem utrinque deorſum tendit.

Arteria è corde prodiens ſanguinem per omnes branchias circumfert, ut aërem vitalem è poris aquæ ſuſcipiat. Nam branchiæ piſcium nihil aliud ſunt, quàm arteriæ in minutas propagines diſſectæ, & baſi cartilagineæ apicibusque affixæ.

Baſis branchiarum ſuſtinet linguam cum oſſe hyoide. In fine autem hæc baſis denticulata eſt, id quod etiam in Lucio piſce obſervavimus.

Lingua brevis eſt & carnoſa.

Narium foramina manifeſta ſunt. In Palato alius adhùc dentium ordo reperitur.

Oculus muſculos ſex habet: His quandoque inhærent inſecta, inde ad palatum usque dependentia, quorum deſcriptio hæc eſt:

Pedes duo teretes, geniculati & apicibus ſplendentibus albis inſtructi, à ventre craſſulo, punctato & rotundo, ſed inſtar cimicis compreſſo dependent. Ventri hæret caput, è cujus utroque latere binæ quaſi manus & brachia prominent, ocellum quendam mirè pellucidum & convexum ſuſtinentia. In capite præterea duos oculos nigricantes obſervavi & barbulam & oſculum latius: ocellus alter, quem ſuſtinebant brachia, firmiter muſtelæ oculo infixus hærebat, ita ut inſecta hæc fortè humorem oculorum eliciant & muſtelas excæcent: nam cæcas reddi *Geſnerus* aſſeruit.

Utrinque ponè cerebellum oblongos & pellucidos lapillos reperi.

Nervi olfactorii inſignem longitudinem obtinebant.

Cerebrum magnum erat; Glandula autem pinealis minima. Nates elegantes. Nervi optici maximi. Glandulam pituitariam obverſo cerebro vidi.

Præterea

Præterea quæ de Muſtelæ hujus delicato jecinore, horumque grandine, de ventriculi & appendicum viribus miris & oleo in ſuffuſionibus, ab Authoribus tradantur, vide *Joh. Jonſton. Thaumatograph. natural. de piſcium admirand. pag. 420.*

SCHOLIUM.

BRutorum anatome quamvis primo intuitu res nullius momenti eſſe videri queat, quâ ideo in hoc Opere fruſtra aliquot onerentur paginæ, cùm tamen non merè medica hîc tractare, ſed & quæ Medicinæ inſerviunt, phyſica, ipſum ſocietatis noſtræ nomen indicet, & Naturam intimiùs inveſtigâſſe vix dicendus ſit, qui nudâ nominum contemplatione incertiſque ac ſæpe fabuloſis quarundam proprietatum relationibus contentus diverſorum animalium penetralia curioſo ferro, inſpectione, & conſideratione non adierit, nemo jure nobis propterea iraſci poterit, quin potiùs hujus Obſervationis Autori clariſſimo, cæteriſque ſimili in arena exercitatis magnam debebit gratiam. Quamvis nec ars noſtra medica, à ſimili exercitatione nullum in ſe redundare commodum, conqueri valeat, quem ſanè multiplicem nobis expoſuit Exc. *D. Joh. Jac. Wepferus* in *Schol. ad Obſ. 167. Anni III. Ephem. noſtr.* & *b. Th. Bartholinus præf. Anat. reform.* nec non *§.7. Conſil. de anat. pract.* Neque *Helmontio* elegantior aliquis Medicus facilè auſcultabit, qui §.*33. tr. ignot. act. regim.* omni curioſitate anatomicâ valere juſſâ, ſitum, colligationem & uſum partium noviſſe, pro anatome ſufficere judicat; uti enim v. g. ſubſtantiam partium ritè perpendiſſe, magna eſt neceſſitas, quam tum morborum cognitio, tum & curatio abunde oſtendit, & vel unica inteſtinorum conſideratio, à Cl. noſtro *Peyero* curiosè tradita, edocet, hac autem ignoratâ, neque de uſu ſolidè quid unquam enunciari poterit: ita cur, tempore & occaſione ferente, cadaverum artificioſam lanienam, & vel per totam vitam, exercuiſſe, vaſorumque etiam minimorum ductus inveſtigâſſe &c. opprobrio verti debeat, nullam ſufficientem cauſam protulit *Helmontius.* Laudabimus itaque potiùs curioſos ejusmodi Anato-

Anatomicos, & porrò manum ſtudio huic commodare ut dignentur, perofficiosè rogamus.

[*Luc. Schröck. L. Fil.*]

OBSERVATIO XLVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Examen Anatomicum Truttæ magnæ.

SAlmoni ſimilis eſt Trutta lacuſtris, Tigurinis familiaris piſcis, quem vernaculâ linguâ ein Förenen appellant, maculis variegatus, & toto corpore ſquammoſus, in dorſo autem medio pinnâ unicâ, ac ponè caudam minore aliâ & carnoſiore inſignis: illa ſpinis 14. extenſa erigitur. Cauda falcata eſt & nigricat. Rurſus alia pinna ſub alvo duodecim coſtis cartilagineis ſuſtentata anteriùs rubet: in ventris medio, ut & ſub branchiis duplicatæ pinnæ juxta ſe invicem poſitæ cernuntur & utrinque ſecundùm corporis longitudinem deducta linea à capite ad caudam tendit. Hoc quadantenus acuminatum eſt, & aurium loco branchias duas obtinet, complicatis in ambitu inferiore appendicibus præditas. Utrinque duplicia narium foramina adſunt, ad cerebrum usque porrecta. Intra orbitam oculi perſpicua cartilago mollior loco carunculæ lachrymalis apparet. In ore quadruplex ſeries dentium acutiſſimorum à parte ſuperna & inferna conſpicitur. Oculi prægrandes ſunt, & circulo vireſcente cincti. Præterea diſſecto piſce invenimus ſub inteſtino recto tranſitum in veſicam urinariam oblongam, ſitam ſupra veſicam pnevmaticam, quæ prælonga eſt, membranacea, & tenuioris texturæ. Ex illius latere dextro ureter amplus tendit ad glanduloſam carnem, ſecundùm ſpinam dorſi ſitam, & peritonæo contectam. Inteſtinum rectum utrinque venis lateralibus inſtructum eſt; ſummum inteſtinorum denſo agmine ſtipant appendices cæcæ, & infra pylorum creberrimis oſculis in id dehiſcunt. Inteſtinis

teſtinis utrinque adhærebant membranæ pinguedinem continentes. Ab ore viam ducebat per gulam digitos aliquot tranſverſos longam, & intrinſecùs fibris rectis ſulcatam, qui referebat manicam Hippocratis. Inde retorquebantur inteſtina. In fœmellis ovaria utrinque conſpiciuntur, ovorum multis millibus inſtructa. Ova rotunda ſunt & inter ſe cohærent inſtar ſpermatis ranarum. Hepar oblongum eſt, & unico lobo præditum, in hujus medio veſica bilaria cernitur, bilem ſtomacho infundens. Lien triangularis ſtomacho ſubjacet. Cor inter branchias locatum, muſculoſam carnem æmulatur, pericardioque communi & amplo involvitur. Auricula ei fuit unica, ſed in binas partes divulſa. Ab auricula vena cava tendit, tum ad hepar, tum ad corpus illud nigricans oblongum ſpinæ inſtratum, è quo, ut ſupra innui, ureter in veſicam tendit. Ventriculus cordi unicus eſt. In principio âortæ diſpoſitæ ſunt valvulæ tres ſemilunares. Aorta autem intra branchias ſurſum fertur, & ſanguinem omnibus earum fibris largitur: hinc iterum deorſum tendens progreditur ad carnes & viſcera: venarum & arteriarum propagines branchiis ſunt inſignes, quarum ſurculi in apicum cacumine utrinque aſſurgunt.

OBSERVATIO XLVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Examen Anatomicum Veſpertilionis fœmellæ.

VEſpertilionum pili mediam inter plumas & crines naturam obtinent. Illorum color erat fuſcus, ac in dorſo magis ad ſpadiceum vergens: Alæ latæ ſunt, depiles, articulumque duplicem ſuſtinent, ut duobus in locis complicari poſſint. Loco Carpi deorſum porrigitur oſſiculum prælongum, quod alam extendit, duplici geniculo flexum, ac mobile. Sequitur hoc aliud longius ad apicem

alæ protenſum, itidem duobus geniculis flexile. Tertium & quartum eodem modo digitorum inſtar flectitur. Tandem in ſummitate apex pollicis inſtar ungue armatus, & quaqua verſum mobilis exit. Superius paulò cubitus adeſt, qui cum humero per ginglymum aptè conjungitur. Ab inferiore parte radius, à ſuperiore ulna proſtat. Os brachii unicum, figurâ cum brachio muris vulgaris convenit. Naſus utrinque binis papillis & myſtace inſignis eſt; Dentes apparent felini. Aures amplæ, quarum anthelix oblongus ad aërem benè reverberandum. Extremitates helicis usque ad inferioris maxillæ rictum tendunt. Oculi ſplendent. Pectus latum eſt, & munitum Claviculis: Venter proportionatus: Coxendix ampla. Femur ex unico oſſe conſtat. Tibia adeſt, & Fibula. Muſculi autem tarſi in ipſis alis firmantur; Harum membranæ duplicatæ ſunt, ut intra duplicationem nervi ſecurè diſtribuantur, adeoq́ue partim à Muſculis Brachii ſupernè, infernè à muſculis femoris, tibiæ, tarſi, & ipſorum digitorum alæ utrinque ad nutum moventur. Cauda Veſpertilionis rotunda intra alæ duplicationem latebat. Pes articulos habet ſeptem, ſex digitos, quorum poſtremus calcari oblongo donatur, retortâ cuſpide aut incurvatâ inſtar unci, quo utuntur ad ligna ex aquis educenda. Vide *Ephemerid. Curioſ. ann. IV. Obſerv. 182. Frid. Lachmund cum Icone.*

Muſculus pectoralis inſeritur oſſi humeri, illudque antrorſum movet. Huic muſculo ſubjacet ſternocoracoidæus. Muſculus adeſt quoque ſubclavius. Deltoides tendinem ſuum mittit ad Cubitum, quem ſurſum trahit. Biceps iterum extendit. Brachiæus in gyrum movet. Scapulæ proceſſus inferior acutus eſt.

Hepar jacet in ſiniſtro hypochondrio. Ren dexter ſuperiore loco poſitus eſt, ſiniſter inferiore. Inteſtinorum longitudo dimidiam ulnam æquabat, integerq́ue ductus æqualis erat capacitatis. Uterus bicornis erat, & præditus ovario duplici.

Parte

Partes cæteræ intraneæ nihil differebant à muris viſceribus, quæ expoſui *Clav. Med. p. 543.*

OBSERVATIO XLIX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

De

Muſtelæ Anatome.

QUæ in *Clave Medicinæ* olim de Gazela ſeu Capra Sylveſtri Africana tradidi, nuper illuſtravit Experientiſſimus & maximè curioſus *Celſus* noſter, in *Hiſtoria Moſchi* fragrantiſſima *pag. 42.* Huic quæ de Muſtela fœmella repetii experimenta ſequentia adjungere placet: Muſtelæ caput tanquam ſoricis in acutum deſinit. Myſtacem ſetæ ornant, quæ etiam ſuperciliorum locô poſitæ ſunt. Dentes felini ſunt, aures ſubrotundæ, ac in duos helices ſectæ. Corpus proportione longius exiſtit; apex caudæ nigricat. Anteriorum pedum digiti quini ſunt, æquè ac poſteriorum. Oculi fuſci. Odorem corpus exhalat acutiſſimum, & fœtidiſſimum, ut adſtantes diſſipatis ſpiritibus fermè in lipothymiam incidant. Pectus longum eſt. Septem lobis diſtinctum erat hepar, idque pallidum, & veſicula exili præditum. Uterus felinus. In extremitate cornuum duo teſticuli glanduloſi cum ovulis conſpicuis. Longitudo inteſtinorum ſeſqui ulnam æquabat. Murium pili ſtomacho continebantur. Colon deerat. Ren ſiniſter altiori fuit loco poſitus quàm dexter; in medio papillam habet uterque deſinentem in pelvim: Utrinque XIV. coſtæ numerantur, decem ſterno continuæ, quatuor breviores. Claviculæ adſunt. Quatuor lobi pulmonum erant in dextro latere, in ſiniſtro gemini. Cor ſubrotundum. Viginti ſex vertebræ ſpinam abſolvebant à capite ad anum. Nervi optici usque ad meditullium cerebri ſeparati ferebantur, quod & Londini quondam in felibus quibusdam miro naturæ luſu

ſpectavi. Cerebellum permagnum erat. Oſſeum penem mares poſſident. De Muſtela plura vide apud *Geſnerum*, *Jonſtonum de Admirandis Quadrupedum p. 324.* & Amicum *D. Wagnerum in Helvetia Curioſa p. 181.*

OBSERVATIO L.

D. JOHANNIS de MURALTO.

De

Aquilæ Anatomiâ.

AQuilæ ſaxatilis Peritonæo adhæret Omentum, quod inteſtina propemodum involvit. Muſculus Pectoralis ſterno ſuperſtratus ad medium usque cubitum pertingit; ſub hoc muſculo vaſa plurima conſpiciuntur arterioſa æquè ac venoſa.. A parte ſuperiore Muſculus Pectoralis claviculam attingit, quæ firmiter ſterno jungitur. Hepar, ventriculus, & lien propriæ membranæ intra coſtas involvuntur, ſed ſpiritalia membra ab iſtis partibus Diaphragma ſeparat, quod vix ac ne vix muſculoſum eſſe apparet. Coxendicis oſſis extremitates cartilagineæ circa anum coëunt. Ad inteſtini recti principium duplex inteſtinum cœcum viſitur; in medio tranſitus patet ad inteſtina reliqua. Colon viret propter viciniam bilis, cui ſupernè jungitur. Pancreas duplex eſt. Et duodenum, & ſtomachus, & hepar glaſteo colore tincta fuerunt à bile. Inteſtina omnia ulnas duas æquarunt. Lobulus, ſeu Particula hepatis ſubrotunda veſiculæ fellis adponebatur. Gula ingentis fuit amplitudinis, ſub cujus initio glandulæ inſignes velut in corona conſitæ. Convoluti pili ſtomacho continebantur, & mucus ſanguineus ac bilioſus viſcidus. Præter ſupradictum hepatis lobulum, qui fortè lien eſt, Hepar in duos lobos ſat magnos diviſum erat. Ureteres utrinque inteſtino recto inſeruntur. Supra renes conſiſtunt utrinque glandulæ duæ ſuccenturiatæ, vitello ovi colore ſimiles

miles. Renum figura oblonga eſt, pelve & caranculis papillatis præditorum & in tres lobos diviſorum.

SCHOLIUM.

COnferatur Anatome Aquilæ à celeb. *D. Ol. Borrichio* inſtituta, quam *lib. 1. de Herm. Ægypt. cap. 10. §. 7.* exhibuit, & biennio ante in *Act. Medd. Hafn. Volum. 1. obſ. 2.* Nob. *D. Thom. Bartholinus* communicaverat; hiſtoriam etiam muſculorum aquilinorum in *dd. Act. volum. 2. obſerv. 127. D. Nicol. Steno* inſtituit.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Noctua vulgaris.

NOctua, quam nos Tiguri die XIII. Maji MDCLXXVII. diſſecuimus, Geſnerianæ deſcriptioni convenit per omnia.

Hepar in duos lobos diſtinctum eſt, quorum parti mediæ veſicula fellis ingens & turgida adhæret. Ductus ab Hepate mox ſuperato Pancreate inteſtina ſenſim perforat. At ductus è veſicula aliâ viâ incedens locô ſuperiore in duodenum inſeritur. Infra veſiculam fellis lien eſt. Inteſtina cœca duplicia ſunt, & in rectum deſinunt. Rectum inteſtinum abit in podicem, qui ſacculus eſt latus & amplus, ligamento forti lumbis annexus, ac utrinque membranis firmatus. Ad œſophagum ſita eſt cruſta glanduloſa, ventriculum præcingens: ſingulæ glandulæ oblongæ ſunt, & cylindriacæ, ac in tunicam ſubjacentem vaſa dimittunt, & ſuccum ad diſſolvendam alimoniam. Stomachum internè flava pellicula ſuccingit. Pylorum plexus glandularum tubulatarum ſtipat. Renes oblongi ſunt, latentes in cavitatibus oſſeis lumborum. Illis supernè adhæſerunt teſticuli, quorum vaſa deſinebant ad

 alvum.

alvum. Cordi duo ſunt ventriculi, totidemque auriculæ. Lingua & trachea perinde conſtituta erant, atque in noctua ſaxatili, quam poſtea deſcribemus. Narium foramina intùs ſuccingebantur tubulo membranaceo. Oculi protuberabant inſtar nodorum cryſtallinorum, & valdè ſplendebant. Locô orbitæ cornea membrana cernitur, in cartilaginis ſubſtantiam abiens. Cranium ſpongioſum eſt. Figura oculorum non rotunda erat, ſed in baſi depreſſa. Humor cryſtallinus planè ſphæricus eſt. Foramina aurium manifeſta erant, & patula, at auriculæ non tantæ, ſicut ſaxatili noctuæ. Cerebrum valdè flaccidum.

Noctuæ, quam primo Februarii Anni MDCLXXIX. ſecuimus, in ſiniſtro uretere hærebat calx & arena è renibus delata, quæ cùm ob craſſitiem tranſire non poſſet, ureterem tantoperè dilatavit, ut veſicam æmularetur.

SCHOLIUM.

QUæ de duplici cæco inteſtino, eoque longo, ventriculo amplo & membranoſo, œſophago craſſo, (ſive glanduloſo) hepate molliſſimo, veſiculâ fellis mediocriter amplâ, oculorum item ſtructurâ ſingulari habet *Marc. Aur. Severinus*, in *Zootom. Democr. pag. 336.* videri poſſunt. Noctuas muſculis oculorum carere, Exc. *D. Joh. Dan. Major pag. 16. Hiſt. anat. Kilon. prim.* prodidit, unde aliorſum videre volentes caput totum convertere opus habeant; *niſi tamen*, addens, *veriſimile ſit, quid analogum adeſſe, e.g. membranam aliquam villoſam, uti de Chamæleonte ex Panarolo refert Bartholinus.* [*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Noctua Saxatilis rara.

Die 7. Maji Anni 1680. capta.

TIguri capta fuit Noctua rara, cui roſtrum erat aduncum & foraminibus binis, ceu naribus pertuſum. Oculi inſignes,

ac

ac altè reconditi, latisque obvelati palpebris, margine nigricante & circumcirca ciliorum loco pennis rotæ inſtar ambientibus. Retrò plumeum hunc circulum notantur aures cum auriculis. Auricula quævis lunata eſt, & foramen auditûs totaliter obtegit. Operculo amoto audiendi organa conſpiciuntur, nimirum circulus oſſeus cum membrana tympani. Poſt aurem pennæ ſunt reflexæ, ne quod obſtaculum præbeat auditui, nec criſpæ ſunt ſicut in ciliis, ſed latiores & altiores, ſic, ut ſupra priores aſſurgant. Ciliorum plumæ albicant. Aurium è ſpadiceo flaveſcunt. In dorſo cæſii ſunt coloris, & quaſi oculatæ plumæ tanquam in Pavonibus, attamen diverſi coloris. Cauda & alæ eandem habent longitudinem, & griſeis lineis tribus, quatuorve notatæ ſunt, quarum baſis palleſcit. Venter omnis albicat, ſubinde nigricantibus punctis pictus atque guttatus. Pedes plumoſi ſunt usque ad ungues. Hi ſingulis pedibus quaterni. Longitudo totius avis ulnam mediam ſuperavit; Latitudo paſſis alis integram. Caput Noctuæ vulgari ſimile, minus tamen & corpori reliquo proportione reſpondens. Aperto abdomine pinguedinem circa alvum copioſam obſervavimus. Ventriculus erat durus, rugoſus, & pinguedine obſitus: in quo notavimus & murem vulgarem ferè digeſtum, & rubeculam avem cum plumis & pilis. Pancreas oblongum. Pylori valvula inſignis. Et infra hanc plexus glanduloſus apparuit. Intima ventriculi membrana facillimè ſeparabatur à reliquis. Propè ductum Pancreatis meatus bilis tendebat in duodenum. Fellis autem veſiculam deſideravimus. Inteſtinum cœcum duplex fuit. Longitudo omnium inteſtinorum ulnam noſtratem aſſequebatur. Extremum inteſtini ſacci inſtar dilatatum ac amplificatum erat. In Pectore Mediaſtini pericardii amplexu cor oblongum duplici ventriculo præditum claudebatur. Inferiùs duo hepatis lobi inſignes, & à latere lobulus alius rotundus unicæ fibrillæ adhærens ſpectabilis erat, quem lienem eſſe exiſtimo. Seminis vaſa ab Aorta utrinque teſtes petebant. Mas enim erat,

quippe

quippe cui teſtes oblongi, ad utramque extremitatem liberi, & humore mucoſo pleni. Infra teſtes, ſub Peritonæo latent renum corpora, intra cavitatem proceſſuum transverſorum vertebrarum lumbalium recondita: inde ureteres in dilatatam alvi extremitatem abeunt. Singulares muſculi aſperam arteriam ſuffulciunt, qui feruntur ad pectoris latera & originem ſuam nanciſcuntur paulò ſupra Tracheæ diviſionem. Lingua anteriùs carnea eſt, poſterius dura, & tantùm non oſſea. Laryngis hiatus amplus, ponè quem eminebant papillæ tergeminæ. Oeſophagus valdè dilatatus erat. Cranium ſpongioſiſſimum erat, nec durum.

In Cerebro ventriculos diſtinctos non vidimus. Tredecim collo vertebræ fuerunt. Coſtæ in univerſum ſex, ſterno junctæ. Digitus medius ex altera parte ſerratus erat, quemadmodum etiam in Ardeis.

OBSERVATIO LIII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Anatomia Pediculi.

PEdiculi caput inſignes habet oculos protuberantes & nigros, ad latera ſuturæ ſagittalis poſitos, hinc ab eorum angulis majoribus ſurgunt utrinque anteriora verſus cornua, inſtar cryſtalli transparentia, quinque nodis hiſpidis verticillata. Os hiſpidum eſt, ſcutoque tectum acuminato: ab oculis ad thoracem per collum binæ excurrunt lineæ. Os nigricat & in acutum protenditur. Pedibus ſenis, utrinque tribus inſtruitur, articulatis, piloſis, & hamatis. Hami ſunt ſimplices, ſed ii cum primi articuli extremitate inſtar forcipis ſerratæ ſtringunt & apprehendunt cutem humanam, cui inſident. Venter ſcutatus eſt, & ex octo vaginis plicatilibus, ſive annulis compoſitus, per quem transparet ſanguis ex cute & venis humanis hauſtus & ventriculo ac inteſtinis traditus. Cor in thorace latet. Circa oculos ſpinæ piloſæ

emi-

eminent. Cæterùm notavimus ea omnia, quæ Clariſſimus *D. Hookius* Anglus *in ſua Micrographia* de Pediculo notavit. Forſan autem quod ille hepar eſſe exiſtimat, hepar non eſt, ſed tantùm ſanguis, qui transparet per ventriculum & inteſtina.

SCHOLIUM.

MIcroſcopii ope in abjectiſſimo hoc animalculo deprehendit *Joh. Faber* non ſolùm oculos, barbam, & prætenſa duo in fronte cornicula, ſed pedes inſuper ex utroque latere ternos prælongos & articulatos, qui omnes ungues habent recurvos duos, longum unum, brevem alterum, & pollicis adprimè locum ſupplentem, quibus & cutem adprehendit, & ſerpendo gradum figit. Vid. ejus *Expoſit. in N. A. Recchi hiſt. nat. Mexican. pag. 473.* ut & Cl. *D. Frider. Schraderi diſſ. epiſt. de Microſcop. uſu pag. 9.* nec non *Hookium* & *Borellum*, in *Ephemeridibus Germanorum* & *Gallorum* citatos.

[L. Schröck. L. F.]

OBSERVATIO LIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Pulicis vulgaris.

EXile hoc animal fuſci coloris, capite ſubrotundo, ſex pedibus, ore aculeato, pectore ſcutato & ventre craſſo conſtat.

Caput quodammodo ſimile eſt Locuſtæ vulgaris capiti; occiput rotundum. In capite utrinque oculi nigerrimi, rotundi, & gagatis inſtar ſplendidi. E fronte cornicula duo ſexies geniculata hispidaque prominent, ſub quibus inter oſculum duplicatum aculeus teres, ſtriatus, & piloſus apice ſubtiliſſimo exit, ad pungendum idoneus. Ad latera oris & aculei pedes anteriores egrediuntur, tribus articulis aptè complicati, ſpinisque horridi & hamo duplici armati pro manibus.

Pectus deinde alios atque alios pedes promit, ſpinis longis,

brevibusque horridos, noviſſimè autem longiſſimos, quibus fit ſaltus, ſimulq́; ob id valdè muſculoſos, ac in femore guttatos. Pedum hami omnes ſurſum ſpectant. Dorſum vaginæ ſex tegunt, & ſquammatum reddunt, adſunt & ſpinæ ſeu pili.

Venter ſulcatus eſt, & nonnihil hirſutus. Eô pertusô ventriculum cum inteſtinis flavo humore repletis erumpere vidimus: conſpeximus quoque ova candida & perſpicua. Corculum ſub capite hæret in Pectore.

SCHOLIUM.

COnfer. *Ephem. noſtr. Ann. I. obſ. 13. fol. 52.* & *Ann. II. obſ. 27.* nec non prælaudatus *Schraderus pag. 10.*

OBSERVATIO LV.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Pulex florum ſcabioſæ.

ANimalculum hoc toto corpore vireſcit, alas autem quatuor dilutè cœruleas habet, nigris nervis expanſas & hiſpidas.

Externa figura locuſtam exprimit. Caput transparet oblongum, ex quo producitur apex piloſus, acutiſſimus, & aliquantùm recurvus. Hoc è floribus alimoniam exugunt: ut ſeſe ſuſtentent: ad latera Capitis prominent oculi bini nigricantes & ſplendidi inſtar cutis illius, quam Galli vernaculâ ſuâ chagrin vocant. In capitis parte anteriore & ſuperiore Cornua duo proſtant, quatuor nodis hiſpidis & mobilibus articulata.

Pectus de ſe mittit ſex argenteos pedes, tribus articulis flexos, in extremitate duobus hamulis armatos, & punctis nigris hinc inde notatos. Ab alvi extremitate prominent caudæ oblongæ duæ vireſcentes, & rotundæ. Juxta articulos pedum & propter cornua ovula albida plurima minima, velut

in

in ſcarabæis pilularibus notantur. Inteſtina transparent, & liquore viridi ſcatent, ſitumque velut in Locuſtis habent.

OBSERVATIO LVI.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Anatomia Crabronis.

CRabrones in Capite antennas habent verticillis denis inſtructas, quorum ultimum propè caput ramo mobili affabrè jungitur, ut velut cornu complicari queat. Verticillorum ſuperficiem puncta exaſperant caſtanei coloris, ſuntque illa geniculata inſtar Cannæ Indicæ, ſeu arundinis: articulatio cum infimo articulo versùs Caput fit per ἐνάρθρωσιν, ita ut ſuperior articulus concavâ ſui parte inferioris articuli caput rotundum cuſtodiat. Porrò in verticillorum extremo viſitur lanugo, quâ objecta mirum in modum percipiuntur. Cæterùm medulla ſpongioſa verticillis hiſcé continetur. In Cranio ſuturæ locô extuberant ſplendida puncta tria nigricantia, tanquam in triangulo diſpoſita; cranii margo undique pallet, & utrinque ſupra oculum emittit proceſſum ex ſpadiceo palleſcentem. Anteriùs Calvaria diviſa eſt margine palleſcente, & quaſi ſuturam habet usque ad ſcutum, cui eſt fimbria fuſca. Aliàs & caput, & reliquum corporis pilis aureolis inſtructum, hiſpidumque cernitur.

Scutum verò propter oculos pallidum eſt, & plus minus quadratum; Forſan commodè frons dici poſſet, punctis protuberantibus, & ſplendentibus notata ac pertuſa. Utrinque ſub fronte os eſt, in quo notantur maxillarum locô è latere oppoſito Cornicula quatuor apicibus ſeu dentibus ſerrata, prætetrea cava & muſculis annexis prædita, quorum motu maxillæ agitantur ad præmordendam alimoniam. Deinde recurvata lingua quadrifida, pennata, & pilis inæqualibus hiſpida, cujus extremum punctis rubris ornatur: Porrò ſub ore myſtax ge-

niculatus duplex major & minor menti locô reperitur: minor articulos tres habet, major quinque. Anterius ſub lingua eminentia eſt, Cor referens, foliis hiſpidulis utrinque adpoſitis, margine nigricante, locô Oſculi nodulus pertuſus, rubeſcens inſtar fragi.

Oculi ſunt oblongi, pellucidi, duri, convexi, & retis formâ contexti: Aperto Cranio Oſſicula plura foraminulenta & ſpongioſa notantur. Illius medio præterea adhæret fibrilla ſeu nervus in omne corpus diſtributus, qui in ſui principio, & fine tenuiſſimus exiſtit, in medio autem craſſeſcit, & ſacculum ſubflavum humore plenum adhærentem habet; figura fermè talis eſt, qualis inteſtini Coli.

Ab Occipite exit collum membranoſum, locô ſpinalis medullæ fibrillâ inſtructum, & puncto ſpadiceo forinſecùs notatum.

Thoraci adhærent muſculi à collo exorti. Pectus munitur ſcuto hiſpido & bifidato, itemq́ue dorſum triangulari, nigricante, binisq́ue rubentibus lineolis picto: apici hujus ſcuti utrinque adponitur cruſta coloris Caſtanei, baſi verò tuberculum geminum bifidum nigricans, & alvum ſeu abdomen margine rubente pectori adnectens.

Pectoris ſcuto articulatim junguntur pedes priores piloſi & hamati, ſeu ſpinis horridi. Extremus pes primi ordinis articulis quinque lunatis gaudet: alter ordo pedum à thoracis nigricantibus tuberculis exoritur, & longior exiſtit: tertius inferiùs è fine pectoris procedit omnium longiſſimus.

Dorſi ſcuto triangulari utrinque adnaſcuntur alæ ſpadiceæ, ſecundùm longitudinem protenſæ & plicatæ, coſtisque ad robur inſtructæ. Sub majoribus his alis latent aliæ minores. Pectoris cavum filamenta muſculoſa ſtipant, quibus pedes ac alæ immiſſis tendinibus variè moventur. A thorace alvus filo tenuiſſimo pendet, infernè luteus, supernè ſpadiceus, conſtans è ſex vaginis annulatis, ceu totidem ſegmentis continuis, quæ puncta nigra diſtinguunt.

Pro

Pro pulmonibus in hujusmodi inſectis adſunt tracheæ niveæ: cæteræ fibræ ſunt muſculi.

Aperto alvo viſuntur inteſtina & vaſa complura lactea vel potiùs ſpiritalia. In imo Abdominis glandula poroſa obſervatur, cui adhæret incurvus aculeus nigricans, qui re hortante promi ſeu exſeri, & inter duas caudas piloſas recondi poteſt, hic à baſi craſſa & diviſa ſurgit in apicem tenuiſſimum, cujus ſuperficiem ſtipant hamuli alii atque alii ſubtiliſſimè flexi. Cavus autem eſt aculeus, cui glandula conglomerata humorem venenatum immittit, quem irritati crabrones identidem excernunt.

OBSERVATIO LVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Cimicis murorum & lignorum, Holtzwentelen.

MUrorum & lignorum Cimex inſectum eſt puſillum, oblongum, ſcuto corticato, & ſulcato tectum, binis cornibus, oculisque prominentibus totidem, oſculo item, dentibus, pedibus quatuordecim & geminâ caudâ inſtructum, Aſtaco fluviatili quadantenus ſimile. Cornua articulos ſex habent utrinque ſcabra, atque mobilia: hinc triplex ſcutum foliorum inſtar transverſim ad labium ſuperius pertingit: Maxilla ſuperior XV. dentes poſſidet lunatos, inferior verò utrinque unicum dentem molarem caſtanei coloris gerit, & ſeſe cùm ſuperiore complicat. Oculi ad cornuum latera prominent, ceu gemmæ nigricantes coacervatæ. Sub oſculo utrinque binæ viſuntur ſquammulæ piloſæ: in ore verò lingua & palatum exactiſſimè. Pedes utrinque ſeptem ſunt, intra ſcuti crenas reconditi, unicuique horum acutiſſimus hamus in extremitate adhæret; prima pedis articulatio craſſior eſt, & ventri apprimè adaptatur, reliquæ celerrimè mobiles antrorſum porriguntur. Scutum capitis cruſtoſum eſt, &

perinde ut dorſi nodoſum, oculis pro tutela ſcutum foliaceum adpoſitum. Venter pallidus eſt, intra quatuor primores pedes ova & fœtus plurimi ceu in membrana reconduntur, qui recens nati celerrimè diſcurrunt: Ovula ex luteo vireſcunt, cylindriaca ſunt, & racematim coacervata. De cætero ſquammatum hoc eſt animalculum, ſquammæ autem caudis & ſquammis cancrorum aſſimilantur. Intra pedes poſteriores utrinque 2. eminentiæ albidæ notantur, ſub quibus vulvæ ſimilis hiatus ſquammulis tectus cernitur. Ab ore ad anum usque ventriculus & inteſtina continuantur recto ductu: ad inteſtini latera decurrit utrinque vas flavum ſpirale & poroſum, à quo circa medium corporis ramus transverſim exit, cui glandula conglomerata alba utrinque adjacet. Color hujus vaſis croceus eſt, & catenam plurimis globulis contextam refert. Inteſtina ſcatent excrementis nigris, & cellulas inſtar coli obtinent. Intra duas glandulas ante caudam poſitas punctum carnis obſervatur, quod cor eſſe ſuſpiçor. Cauda duplex eſt & Caſtoris caudam refert, inæqualem, latam, & in principio ac fine acuminatam, in medio apicula tenuis viſitur.

OBSERVATIO LVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Examen Anatomicum Grylli Sylveſtris.

GRyllus inſectum eſt nigricans, capite rotundo, nigro & ſplendente præditum, inſignibus item oculis oblongis, & corniculis binis piloſis, myſtace aut barbulâ duplici, lato oſculo, quod tenui operculo, folium hederæ referente munitur, duplicibus alis è flavo nigricantibus, & totidem pallidis minoribus, craſſo ventre nigro, geminâ caudâ ſetaceâ, ſex pedibus hamatis, quorum poſtremi cæteris longiores, & craſſiores ad ſaltum faciunt.

Cornuum

Cornuum locô ſimplex ſeta utrinque exit ante oculos quaqua verſum mobilis: corpora hæc nodoſa ſunt, ſcabra, & nigra: in iis ſingulis articulos plus quàm quadraginta numerare quis poſſet. Præterea ſunt & cava, & ſpumeum liquorem continent.

Extremitati inferioris maxillæ adhæret *Myſtax* mobilis, ſed inſtar fili tenuis, geniculatus tamen & fibroſus, ac in ſummitate convexus, tuberculo enim ſeu papillâ interpunctatâ, & valdè ſenſili inſtruitur.

Collum anteriùs pluribus nigris papillis inſtruitur, poſteriùs tribus, ac aliquando pluribus cartilagineis fibris ſpadiceis, quibus lingua ſuffulcitur, binis punctis nigricantibus propè occiput notatur.

Barbula inferior utrinque filo ſimplici ſub mento exit, quatuor itidem geniculis plicatilis, hiſpida, piloſa, variegata, & in extremitate ſenſim ſpiſſeſcens, abit in papillam, ſeu tubum valdè ſenſibilem.

Maxilla ſuperior, utrinque una, ſubrubens, denis denticulis ſerrata, ac inſtar falcis recurva, ſenſimque in apicem attenuata, & fermè triangularis, ſub oculis capiti firmiſſimo articulamento jungitur. Hinc quicquid iis ingeritur, fortiter comprehendunt. Maxilla hæc cava eſt, & medullâ aliquâ referta.

Inferior maxilla duplex eſt, una alteri impoſita, ac ex nigro ſpadicea, ſpinæ ſeu aculei piloſi multi hanc ſtipant. Extremitates chelis armatæ ſunt, vel forcipibus.

Folio mobili *Oſculum* rotundum exactè tegitur, & interiùs membrana carnea binis fibrillis diſtincta apparet.

Lingua ſub oſculo bifida & lanuginoſa cernitur, fibriſque (ut ſupra innui) propè collum ſuffulcitur.

Oculus utrinque fronti inhæret convexus, naſum verſus, & elegantiſſimo ordine infinitorum punctorum nigrorum ſplendentium refertus, margine albicante cinctus. Nam oculi ii deſtituuntur palpebris.

Cranium

Cranium medullâ ſeu cerebro repletum eſt, quô ablatô intra cerebelli duo hæmiſphæria *Cor* pulſare cum auricula maniſeſtè viſitur, rubicundum, & coniforme.

Pectoris ſcutum in margine ſulcatum, & undique nodoſum microſcopio conſpicitur, imò aliquibus in locis hirſutum: ſub hoc ſcuto utrinque muſculi caput adnectentes, & œſophagus amplus cum branchiis cæteriſque viſceribus deorſum pergentibus reconduntur.

Oeſophagus amplus membranaceus eſt, cujus lateribus, itemque ventriculo, & inteſtinis *lacteæ fibrillæ* pulchrè adſperguntur, quæ reverà ſunt *tracheæ*, per quas aër ad viſcera commeat; oriuntur hæ fibrillæ duplici ramo è capite, ſub ſcuto pectorali decurrunt, in plures ramuſculos dividuntur, per imum ventrem diſſeminantur, dorſi ſulcis ſeu coſtis omnibus interſperſæ & fiſtulæ modo cavæ, ac è filamentis circulariter intortis, ceu totidem annulis contiguis affabrè factæ, & in filamentum longum reſolubiles, aêre plenæ, per quæ dubium eſt, an ſtridor ſuccuſſo motu alarum aëre edatur: velut arteriæ in toto corpore pulſare videntur.

Stomachus Grylli poſt gulam inſtar tibiæ utricularis cibo repletus cernitur. Ab eo pendet *Nodus duriuſculus*, foris æqualis, membranâ tectus, intus rugoſus & ſulcatus, cum inteſtinis continuus, quaſi alter ventriculus, nam ruminare gryllum opinor, eô quòd leviter moleſtatus virentem liquorem copioſum ex ore tangenti affundat. Sulci, ſeu rugæ oblongæ numero ſex, ſupernè & infernè in anguſtum coëunt. Quivis ſulcus lineâ ſecundùm longitudinem diviſus eſt: porrò internè ex hujus ventriculi ſuperficie & papillæ, ſeu apices denſo agmine protuberant, quibus tanquam limâ cibus è primo ventriculo demiſſus atteritur, & comminuitur. Ventriculorum autem ſtructuram elegantem in Gryllotalpa deſcribet aliquando fideliſſimus noſter *Pythagoras in Obſervationibus ſuis de ruminantibus*, quæ planè eadem eſt cum ſtructura grylli vulgaris, de qua jam ante quadriennium ſcripſit, uti videre eſt

Exercit

Exercit. familiar. XXX. Eandem pridem etiam deſcripſerunt *Oligerus Jacobæus in Th. Bartholin. Actis Hafnienſibus* & *Georgius Hieronymus Velſchius in Hecatoſtea I. Obſerv. Phyſico-Medic.* Præter duos iſtos ventriculos bini alii occurrebant ad latera poſt eum, quem jam deſcripſi, poſiti, rugarum expertes, ſed ſordido humore puniceo repleti. *Inteſtina* reliqua *Meſenterio flavo* adhærent. Colon cellulatum & excrementis viridibus refertum eſt.

Ad latera fiſtulæ inteſtinalis utrinque recumbit *glandula albicans rotunda* in maribus, lacteis fibrillis ſeu tracheis minimis exornata, teſtes ſunt inſignes, ad *corpus filamentoſum* & mucoſum pergentes, in quo penis rubellus reperitur; grylli enim non haſtati ſeu mares intra duas ſetas piloſas ano exeuntes in abdomine recondunt *ſacculum*, cui ceu burſæ includitur *granum duriuſculum* albâ medullâ plenum, à qua burſa anteriùs jam dictus penicellus dependet, haſtæ fœminarum longitudini reſpondens. Setæ in maribus juxta alvum collocatæ piloſæ & ſpinoſæ ſunt.

Propè ſetas autem locô anteriore ad anum in fœmellis reperi quatuor *ſpicula longa* & haſtæ cuſpidi ſimilia, quorum unumquodque *fibrillam* ceu in vagina gladium continebat: Hæc duplicia notantur in pluribus, utraque autem rurſus bifida, ut quatuor numeres haſtas, quæ ſeſe momento citiùs tam aptè conjungere & complicare poſſunt, ut unicam haſtam eſſe exiſtimes: ab initio haſtæ illius intra nates *vulvæ* quidpiam ſimile videtur, quæ rotundum foramen eſt à conjunctione haſtæ formatum, & quaqua verſum mobile, cujus ductu intra alvum pervenitur ad *glandulam rotundam* ſtriatam velut ſemen milii ſolis candidam, ad cujus utrinque latera membranis, ceu vaſculis, *ovariis putà* flaveſcentibus, oblongis, *Ova auro* magis ſplendentia propemodum infinita continentur, figuræ ſeminis cumini, ſed longè minoris; qualia etiam è Gryllotalpa *Pythagoras* olim exemit.

Pedes anteriores hiſpidi ſunt, concinniter articulati, & forcipe hamato inſtructi: articulis quinque pes flectitur: idem fit

cum *altero pedum ordine*, *tertius ordo infrà* femora hiſpidior eſt, ſpinisque horridus, ac præterea inſignibus muſculis & forcipibus inſtructus.

Abdomen ſulcis duodecim, quorum inferior ſuperiorem ſubintrat, veſtitur: hi à parte anteriore lineolâ utrinque ſecantur, & contiguitatem ope membranæ ſubfuſcæ acquirunt.

Ala dextra ſuperior in maſculis, reticularibus fibris variis inſigniter criſpata, ſupra *ſiniſtram* expanditur, & arctè ad lineæ rectæ amuſſim complicatur utrinque, ut ad vibrationem alarum aër reverberatus deorſum cogatur, & cùm ſub ſcuto pectoris firmiter conjunctæ implantentur, ſonus ſtridulus concitetur.

Alæ inferiores fibras quoque habent, & plicatiles ſunt ſecundùm longitudinem, prædictis multò minores. Cæterùm fœmellarum alæ haud ita criſpæ & fibris variis pictæ, quanquam æqualiter textæ reticulares quoque cernuntur.

Quomodo autem *grylli ſonum* edant, non planè compertum habet amiciſſimus noſter *Pythagoras*; aſt in cicadis, quibus Gallia Narbonenſis per æſtatem abundat, ſingularis quædam, mirandæque ſtructuræ machina hæret propter alas, quæ ſolo motu alarum clangorem illum gratum edit. Cicadæ aërem ore alium nullum hauriunt, præter eum, quem fortè cum cibo & rore abliguriunt, & proin dubitatur, an Grylli ad formandum ſonum illum ſtridulum ore arripiant aërem. Tracheæ equidem hujusmodi inſectis plurimæ ſunt, quas primus notavit & deſcripſit *Malpighius in Epiſt. de Bombyce*, ſed non proveniunt ab ore, uti in homine & aliis animalibus: Annon (cùm juxta œſophagum è capite oriantur bronchiæ, quæ excavatæ ac aëre plenæ interſtitia coſtarum internè adeunt,) dum canit Gryllus, aërem per bronchias arripiendo, & per harum extremitatum fines ſub alis emittendo, dum utrinque alæ mirando modo fabrefactæ eô ſe vibrant & concutiuntur, ſonum efficit?

Gryllorum cibus ſunt teneriora foliola herbarum, florumque, quæ magnâ voracitate degluciunt, ut ſtomachus in am-

plam

plam molem extendatur: imò eſurientes ſe ipſos diſcerpunt, & devorant: niſique in libero aëre diſcurrant, citò moriuntur: *diſſidium ipſis* eſt & æmulatio, ſi mares alii fœmellis ſociis adjungantur, quos initô certamine inſigni virilitate irati cantantes perimunt.

Excrementa muris inſtar oblonga deponunt.

OBSERVATIO LIX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Limax major rubicunda terreſtris.

Limax eodem, quô cochlea domiporta modo per dorſum ſulcata eſt, & craſſiſſimis fibris longo tempore mobilibus pollet. Cæterùm cornibus utitur minoribus, quàm cochlea domigera. Caput margo nigricans à pectore diſtinguit, & pectus à ventre. Limacibus cerebrum eſt tam exile, ut vix conſpici poſſit, tamen in eo cavitates aliquot notantur, quarum una tendit in vaſculum nerveum inſtar filamenti attenuatum; cæteræ cavitates intra caput manent. In capite porrò rictus oris amplus conſpicitur, & in hoc ſupernè, dens lunatus & apicibus quindecim crenatus: hinc continuantur inteſtina, quæ mirè ornant vaſa albicantia adinſtar venarum lactearum. Utrumque labium protuberantes papillas quindecim ambitu ſuo comprehendit. Palatum duplex ſeries glandularum utrinque ornat, medium palati lineâ finditur rectá. Inteſtina recto ductu pergunt ad ovarium usque. Interiùs ab inteſtinis foramen ſurſum vergit ad hepar: poſt inteſtina ſurſum feruntur usque ad caput; inde iterum deorſum in hepatis lobos tendunt. Tandem iterum ſurſum producta ad capitis latus dextrum exitum inveniunt. Penicellum, uti in domiportis, non reperi, ſed tendinoſam carnem vomeris figurâ. Hujus extremitati circum poſita erant retracta cornua à parte poſtica. Oſculum larynge donatur, ut vi-

delicet oris hiatus pro proportione arcûs dentium ſemper pateat ad œſophagum. Hujus laryngis (ſi modò ita nominare impunè liceat) alius quoque & potior uſus eſt in coitu, quod in Limacologia ſua aliquando magis illuſtrabit *Pæon.* Vaſculum coniforme ſitum eſt infra corpus cylindriacum & deſinit in fibras oblongas, velut in cochlea domiporta.

E capite vaſa lactea duo majora pertingunt non tantùm ad hepar, ſed & ad omnia inteſtina. An, ut chylum ex herbis elicitum deferant ad vaſculum lacteum coniforme, hincque in hepate à bile liberatum cordi adferant? Ad finem hepatis ovaria duo inſignia notavimus, ad quæ etiam pergebant rami lactei: in illis ovorum infinitus erat numerus. Apud eas limaces, quæ gravidæ non ſunt, locô ovarii reperiuntur glandulæ nigricantes, & vaſe albo interſectæ.

Veſica humore viſcido ſub-cæruleo plena interiùs lato pedi, ſeu apophyſi inſternitur, & à capitis internâ parte originem ducit.

Cor ſitum eſt infrà caput. Oblongum illud eſt, & pallidum, obductum Pericardio & auriculâ præditum. E corde vaſa tendunt ad hepar. Auricula fibroſa eſt & magnitudine cor multum ſuperat.

Quanquam cor limaci auferatur, tamen vita non ſtatim tollitur, nam fruſtillatim quoque conciſa limax vivit longo tempore.

Cutis duplex eſt. Corticata exterior; interior fibroſa, albida & infinitis foraminibus pervia.

OBSERVATIO LX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Scarabæi majalis foliacei anatome, Laubkäffer.

HIc Scarabæus longitudine pollicem ſeu unciam æquat. Caput ei lato ſcuto inſtructum, & myſtace ornatum: ad oculi angulum

angulum majorem utrinque nodoſæ antennæ ſeu cornua prominent, ornamento quaſi plumeo condecorata. Nodorum maximus ad ſcutum naſi deſinit. Caput intra ſcutum pectoris recondi poteſt, & ad oculos usque inſtar ſpeculi reſplendet. Anteriùs & caput & oſculum hirſuta ſunt. Cornua ſeu antennæ quatuor nodos habent. Ornamentum eorum plumeum plicatile eſt. Myſtax autem quinque articulos tenet, quorum extimus oblongus in apicem convexam deſinit. Oculi ſunt convexi, ac è minimis ſpeculis rhombum referentibus conflati. Collum ſplendida cruſta inſtar ſpeculi nitens intra pectus reconditum deliteſcit. Os ſcuto ſeu labio duriore tectum eſt, locô oris autem foramen rotundum extat, per quod via patet ad gulam.

Scutum pectorale maſculis nigricat, fœmellis rubet. Præterea aſperum eſt, & ad margines ac propter pectus lanuginoſum. Infra ſcutum hoc, ubi alæ aptantur, particula alia nigricans triquetra & ſplendida ac hirſuta notatur.

Ala utrinque duplex eſt, quarum inferior membranacea coſtis ſeu filis quinque erigitur, aliàs plicatilis eſt. Coſtarum color eſt ſpadiceus: adnectuntur hæ alæ ſcuti pectoralis confiniis. Superiores alæ ſunt corticatæ, duræ, caſtanei coloris, transparentes, & lineis decoratæ ſenis, aptèque dorſo adaptatæ, quod contegunt. Hoc è novem coſtis, ſeu ſulcis mollibus contextum eſt. Coſtarum margo albidus. Coccyx prædurum in apicem recurvum deſinit. Venter è ſeptem plicis, aut annulis contiguis conſtat. Utrinque ſegmenti cujusvis ora lineolâ albâ tingitur. Pedes ſunt ſex hamati, hirſuti, ſeu ſpinoſi: anteriores breviores & minùs carnoſi, poſteriores muſculoſi & fortiores exiſtunt. Intra pectus poroſæ quædam carnes (vehementer dubito, an pulmones ſint?) reperiuntur, ſubrotundæ, coloris rubentis. Per medium eorum deſcendit œſophagus nigricans. Supernè cor tanquam punctum rubellum conſpicitur. Ova XII. utero bicorni adhæſerunt. Pulchrè contorta ſunt inteſtina, & tracheis plurimis, per quas aër vi-

ſceribus affertur, ornata. Stomachus in medio inteſtinorum hæret.

OBSERVATIO LXI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Simiæ à Generali Capitaneo Lochmanno oblatæ.

FIgura Simiæ externa & canis eſt & hominis; illius, quòd quatuor incedat pedibus, ac valde piloſa ſit, vocemque caninam edat, & ratione deſtituatur: Hujus verò, quòd inde à confinibus frontis usque ad mentum faciem humanam repræſentet, aures ac manus pedesque totidem ac homo digitis inſtructos habeat, & miniſterio manuum ad varia opera utatur, denique inſtar hominis ſedeat, & actiones humanas tam appoſitè imitetur, ut quis exiſtimet rationem ſimiis aliqualem denegari non poſſe. Adſunt & mammæ, & in his papillæ. Dentibus os inſignibus, caudâ caret & clunibus, quarum loco cutis calloſa eſt coxendicis oſſi inducta, anus & vulva ſepto transverſo à ſe invicem diſtinguuntur.

Truncus conſtat è tribus ventribus, capite nimirum, pectore & abdomine. Abdomen cæteris ventribus longius exiſtit, undique conſitum pinguedine flavâ, à qua judicium cepimus, ſimiam ætate confectam fuiſſe: Fibræ muſculorum abdominis ad lineam albam usque deſcendunt. Omentum undique adhærebat peritonæo, nulli aderant pyramidales muſculi. Omentum ſimili pinguedine flavâ, & rubentibus vaſis ſtipatum erat. Ligamentum latum hepatis unitum erat diaphragmati; Omentum involvebat inteſtina omnia.

Situs inteſtinorum talis erat; Cæcum, colon, & rectum contegebant inteſtina tenuia, craſſa enim fæcibus inſpiſſatis turgida, præcipuè colon cellulas efformans maximam abdominis partem complevit. Inteſtina tenuia pleraque ſuperiori in loco propè renem dextrum conſita erant. Inteſtinum

craſſum

craſſum cingebatur ligamento duplici, & ita vinciebatur, ut cellulæ à coarctatione exiſterent. Siniſter ren inferiore ſede, dexter ſuperiore poſitus erat. Omenti ala ſuperior fundum cingebat ſtomachi, inferior pylorum & lienem triquetrum. Pancreas præterea inſigne juxta duodenum viſitur. Meſenterium amplum eſt & latum, connectens undique inteſtina, & firmiſſimè adhærens lumbis. Hepar in quinque lobos diviſum eſt, quorum maximo veſicula bilis inſculpta hæret.

Ligamenta uteri lata ad lumbos usque pervenére & cum peritonæo conjuncta fuerunt, rotunda autem verſus pubem, & femora tendunt. Renes planiores ſunt quàm renes canum & pelvim parvam habent, veſica urinaria quadrata eſt, glandula ſuccenturiata cava fuit & nigricans. Uterus ſpecie humanum refert. Vagina uteri glanduloſa eſt & ſulcis variis diviſa. Cervix magnitudine uterum ſuperat, in eâ reſidebat glutinoſa pituita: Teſticuli ad latera uteri fuerant ſubrotundi, ligamentis latis innexi, qui operti diſciſſis ovis humorem dimittebant tenuem.

Extremitas teſtium fimbriata eſt, ligamentum latum cum peritonæo continuum: Muſculus pectoralis valdè prolixus exiſtit, principium ſumit à conjunctione clavicularum cum ſterno utrinque, ex oppoſito latere contingens muſculum ſterno-maſtoid. ſterno-thyroideum, & ſterno-hyoideos. Sternum ſimiæ cum ſterno humano penitus convenit. Duodecim coſtæ ſunt, octo veræ, reliquæ ſpuriæ: Sterno internè Mediaſtinum adhæret, cujus duplicationi cor incluſum habetur. Venæ mammariæ turgebant. Diaphragma undique connectitur extremitati coſtarum. Sub tendine diaphragmatis ſacculus chyli repertus eſt, quo inflato ventriculus cordis dexter intumuit: mox etiam azygos & intercoſtales venæ.

Pericardium nihil aliud eſt, quàm duplicatio Mediaſtini; liquor in pericardio erat, unde cor madidum.

Dexter pulmo habet quatuor alas, ſiniſter duas: Inflatâ

aſperâ

aſperâ arteriâ inflantur quoque ſimul omnes pulmonum veſiculæ. Ad bronchiorum latus dextrum ſita eſt arteria venoſa, ſive vena pulmonalis, quæ à corde ſi infletur, quanquam ægrè id fiat ob valvulas, flatus tamen pertingit ad extremitatem loborum pulmonis. Vena arterioſa, ſeu arteria pulmonalis ſi infletur, ad latus dextrum omnes lobi quàm celerrimè inflantur. Subſtantia pulmonum quippe conſtans è veſiculis ſpongioſa eſt: Sanguis per venam cavam fertur ad dextrum cordis ventriculum, in quo valvulæ tricuſpidales tres conſpiciuntur, refluxum ſanguinis è corde in cavam impedientes: Sanguis autem in pulmonibus accedente aëre ventilatus ad ſiniſtrum cordis ventriculum accedit, indeque per aortam in totum corpus diſtribuitur. Ante quam cranium cerebri colluſtrandi gratiâ effregimus, artificioſè ſeparavimus muſculum Coracohyoideum, ſterno maſtoid. ſternohyoïdeum, ſterno thyroideum, glandulas bronchiales, Muſculum Cricothyroideum, Mylohyoideum ſive Geniohyoideum, Myloglosſum & Baſiglosſum, Digaſtricum, Maſſeterem, Crotaphiten, alares oris, Frontis item & occipitis Muſculos: Rurſus ſplenios, complexos, Rectos majores & minores, obliquos deniqueſuperiores & inferiores: laryngis Cartilagines, & os hyoides, quæ omnia humanis partibus appoſitè reſpondent. Tandem aperto Cranio cerebrum durum invenimus, magnæque molis anfractus ad aures inſignes, nervos guſtatorios in multos funiculos diſtinctos, papillasque in lingua grandes: Nates & teſtes in cerebro juncti erant. Glandula pinealis pellucida ac inſignis, Rete mirabile cum pituitaria glandula, à ſinu cerebri interiore huc procedebant vaſa. Cornua oſſis hyoidis ſe non extendebant usque ad proceſſum oſſis cuneiformis ſtyloidem.

Vidimus præterea muſculos humeri, cubiti & manus, item ſcapulæ & dorſi, inter quos notatu maximè dignum invenimus ligamentum annulare & tenſorem pollicis. Denique luſtravimus quoque muſculos femoris, Tibiæ & digitorum, qui omnes humanis erant quàm ſimillimi.

Plura de Simiæ natura & fabrica diſſeruit magnus quondam noſter *Geſnerus, Blaſius in Zootomia p. 253. Jonſtonus, alii.*

SCHOLIUM.

AN homines, an ſimias ſecemus, parum referre, quorundam *Galeni* autoritatem prætendentium eſſe opinionem, quamvis non ignorem, revera tamen magnam inter utrumque ſubjectum eſſe differentiam, eſt certiſſimum, ita ut, quamvis humani in ſubjecti defectu illud præ multis aliis commodè ſubſtitui, & analogiâ quadam partium humanarum cognitionem præſtare valeat, multorum tamen errorum cumulus indè propullulare poſſit; unde varios in Anatomia defectus alii jam in *Galeno* animadverterunt; quos inter *Andr. Veſalius*, cùm ſuam *humani corporis fabricam* Potentiſſimo Cæſari *Carolo V.* dedicaret, eundem ſuis deceptum ſimiis crebrò veteres Medicos in hominis confectionibus ſe exercentes immeritò arguere, accuſaverat. Quod licet negari nequeat, nullibi tamen *Galenum* omnimodam Simiarum cum humano cadavere ſimilitudinem propoſuiſſe, autumo; primum enim inter animalia pro diſſectione, ob majorem, quam præ cæteris brutis habet, cum humano corpore convenientiam, locum ſimiæ adſignâſſe, id minimè evincit; inprimis cùm hanc ipſam analogiam non omni exceptione carere, ipſe clavicularum exemplo *lib. 13. de uſu part. cap. 11.* manuum *lib. 15. cap. 8.* pedum *lib. 2. de anat. adminiſtr. cap. 8.* &c. edoceat. Interea tamen in multis erràſſe, & brutorum in cadavere obſervatam partium conſtitutionem minùs aptè homini quoque adplicuiſſe eum, numerus e. g. muſculorum ocularium, & renum ſitus evincunt; dum his in loco ab Exc. *D. D. Hardero obſervtion.* adducto talem adſignat, ut dextrum in omnibus animantibus elatiorem ſiniſtro pronunciet, contradicente omnino humanâ anatome, ita ut non niſi rarum quid ſit, in ſuperiori loco dexter præ ſiniſtro ubi reperitur, cujus exemplum in *Ann. IX. Ephem. noſtr. obſ. 92.* conſignavi: illis verò ſeptenarium numerum tribuit, *cap. 5. de muſc. diſſect.* & *alibi* oculum à ſex muſculis moveri, à ſepti-

mo verò circa oculi baſin occurrente (quem etiam parùm providè in hominis ſtructura *præfatus Veſalius* admittit) firmari tradens, imò & uſui medico fictitium ejusmodi organum *lib. 4. de loc. adfect. cap. 2.* adplicans. Cæterùm *Galenum* in arte anatomica vel à teneris exercitatum, neque ex ſolis libris, ſed ipsâ autopſiâ anatomicum, ideoque fruſtra ab *Helmontio cap. 9. de lith.* §. *50.* hanc ſuam doctrinam aliunde verbotenus deſcripſiſſe inculpatum, unicè brutorum diſſectioni operam dediſſe, cui ſanè humana, ſi voluiſſet, deeſſe non poterant cadavera, meritò miramur, quem tamen ea neglexiſſe, ne cultrum in ea ſtringendo impius, crudelis & ſceleſtus (licet hîc nullum ſit ſcelus, crudelitas aut impietas,) videretur, aut etiam triſte ſpectaculum in proprii generis corpore diſcerpendo odio habuiſſe, quo de plura legi poſſunt in *part. 2. Zootom. Democr. Severini* (ubi *part. 4.* itidem ſimiæ maſculæ anatomia ex *J. Sylvio* adducitur) interea credemus, usque dum humana eum non minùs diſſecuiſſe, ſolidè aliquis oſtenderit; ſceleta etenim humana ipſum vidiſſe, quod etiam Cl. *Thom. Reineſius epiſt. 38. ad Neſter.* notat, huc propriè non ſpectat. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Gryllo-talpa.

QUod *Aldrovandus* vermem cucurbitarium dixit, *Ferrantes Imperatus* talpam, id Gryllo-talpa denominatur ab *Olao Wormio*: Noſtri id vulgò Wåhren appellant.

Inſectum hoc minimum digitum longitudine & craſſitie æquat.

Ex ano ei utrinque fibrillæ duæ piloſæ ad inſtar caudæ muris egrediuntur.

Alvus ex octo plicis ſquammatis leviterque hirſutis caſtanei coloris conſtruitur.

Venter

Venter mollis eſt & obſoleti coloris.

Dorſum tegitur alis binis acuminatis, per quas deducitur linea ſubnigricans: Hæ alæ plicatiles ſunt & aptiſſimè convolvuntur, eo ferè modo, quo pueri noſtrates Lucernas è charta complicant. Alis incumbunt expanſæ antennæ, nigris ſtriis diverſimodè pictæ; breviores quàm alæ, illæ enim ad medium caudæ pertingunt, hæ duntaxat ad medietatem alarum.

Pedes ſunt 4. Ex his poſteriores quidem craſſiores & longiores.

Anteriores verò minores ac breviores.

Noviſſimi initium ducunt à prima alvi ſquama, & quatuor articulis gaudent: quorum primus Femur eſt, alter tibia denticulata, tertius Tarſus, & quartus Pes extremus bifido ramulo digitorum loco munitus. Reliqui pedes ab his nonniſi tenuitate & brevitate differunt.

Pectus munitur ſcuto teſtaceo ſupernè nigricante, infernè pallido, attamen hirſuto. Infra hoc ſcutum mollis interjacet membrana ventrem à thorace diſtinguens. Ad latera capitis utrinque Brachiorum loco proceſſus bini geniculati duri, ac chelarum inſtar ſerrati extant, quibus animalculum hoc terram fodiendo alimoniam quærit, ſeque defendit. Quilibet proceſſus conſtat è quatuor articulis, quorum primus axillæ rationem habet, alter longior & latior pectori aptatus, appendicemque habet acuminatam, cui ſe manus ſerrata implicat: tertius manum ipſam comprehendit quinque acuminibus ſeu nigricantibus corniculis tanquam digitis præditam. His accedunt duo alia cornicula velut pedes biſulci, pollicis rationem habentia cum apophyſi tenuiore piloſa; Flectuntur manus præcipuè extrorſum, uti in Talpa.

Caput intra ſinum ſcuti latet acuminatum & barbatum, fermè eodem modo ut in Cancris, cornua enim duo infra oculos & poſt naſum conſtituta eminent.

Ad barbam ſetaceam papillæ albicantes diſpoſitæ ſunt.

In alvo veſicam pyriformem ab œſophago productam

 reperi-

reperimus, quæ in ſe continebat viſcoſum, terreſtrem & limoſum ſuccum. Veſica autem iſta nihil erat aliud, niſi ventriculus, quem cingebant Lactea vaſa innumera, per quæ aërem commeare tanquam per tracheas poſtea cognovimus, à *Pythagora* noſtro admoniti.

Notavimus quin etiam alium ventriculum plicatum & denticulatum velut in animalibus ruminantibus. Inteſtina recto tramite deorſum tendebant, vaſis lacteis, hoc eſt, tracheis perſperſa.

Ad alvum cartilaginea quædam pars duplicem caudam ſuffulcit.

Infra has cartilagineas portiones penis minimus latet;

Ad cujus latera corpora duo oblonga ceu lactes aut teſtes cernuntur.

Dorſi ſpina vertebris inſtruitur: Spinalis medulla intra vertebras latitat. Intra duos lobos cor latitat duriore baſi cinctum. Inferior & ſuperior maxilla denticulata eſt: ſuperiori imponitur ſcutum velut labium.

Oculi ſunt duriſſimi, ſplendidi, nigricantes.

Oris rictus amplus, & utrinque duæ tonſillæ.

Cranium ſatis durum. Tunica uvea crocei coloris.

Cerebrum minimum & nervi inſignes cùm ad cornua, tùm ad oculos protenſi.

OBSERVATIO LXIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Scarabæus liliaceus,

Herrgotts Kühlein.

CAput fuſcum eſt & intra pectoris ſcutum politum, ac guttatum, quaquaverſum movetur.

E frontis confiniis cornicula prælonga lanuginoſa, duodecies geniculata & quaquaverſum mobilia, ac in ſummi-

ſummitate flexa egrediuntur: Oculi propter cornicula inſigniter prominent, ex nigro flaveſcentes, tanquam è ſpeculis plurimis anguloſis conflati, & undique palpebris piloſis cincti.

Capitis ſuturæ quodammodo ſtellam effingunt. Scutum oſculi piloſum eſt, & duplex utrinque roſtillum, falcis formâ denticulatum obſervatur, cum plumoſa in medio lingua. Os myſtace præditum eſt, qui tribus particulis hiſpidus ſeſe intra ſcutum aptè recondit. Maxilla inferior ſuperiori brevior eſt, tanquam in ſciuro collum prominet.

De cætero totum caput hirſutum eſt. Collum autem inſigni collari rubente cingitur, in quo puncta quædam ceu gemmarum ſeries. E dorſo alæ ſurgunt duplices, ſuperiores corticatæ rubentes, & margine ſulcato notatæ, ſub quibus reconduntur inferiores membranaceæ, complicatæ, nerviſque ſex rubentibus firmatæ.

Scutum dorſi gibboſum eſt. Etenim thoracis pars poſterior ſupernè protuberat, infernè ambitur Zonâ: denique latera ſunt depreſſa.

Pedes notantur ſeni, iique hamati, hiſpidi, aſperi, aculeus autem ex adverſo hamorum exit, ut fortiter inniti, greſſumque firmare queant. Singulorum pedum triplex eſt articulatio, quos ad motum exagitant muſculi ſupernè diſpoſiti.

Abdomen è vaginis fimbriatis & ſplendentibus conſtat.

Inteſtina crocea ſunt, plurimisque vaſis inſtructa.

Præterea glandulæ conſpiciuntur inſignes, & ab initio abdominis cor. In pectore œſophagum ſtipant plurima vaſa pnevmatica, quorum ope ſub ingreſſis alvi annulis procul dubio ſuſurrus editur. Ani loco foliola duo nigricantia proſtant. Alvi extremitas pilis dupliciter horret.

Aliquando etiam ova cylindriaca, pallida, numeroſiſſima reperimus in ovario, minatis venis eleganter picta.

OBSERVATIO LXIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Anatomia Muſcæ vulgaris.

MUſca habet caput, pectus & alvum. Capitis partem anteriorem potiſſimum conſtituunt oculi, qui utrinque eminenter proſtant, immobiles ut gryllorum oculi, & punctis infinitis ceu totidem gemmulis elegantiſſimè ornati, ac circulo utplurimùm albo cincti, ſupra quem pilorum ſeries exſurgit, qui ad angulum oculi majorem & corpora duo cylindriaca, in media facie ſita, continuantur, recurvi & ramuſculorum inſtar implexi. Intra pilorum iſtorum ſepem corpus membranaceum, latiuſculum, holoſerico nigro ſimile jacet, quod à circulo albo oculorum prodiens pluribus foraminibus notatum oculos diſtinguit. In ſummitate autem capitis corpori huic implantata eminentia coronam refert, quippe ex circulo aureolo conſertam, ac triplici gemmâ nigrâ pulcherrimè ſplendente ornatam.

Hic etiam ſetæ plures recurvæ exſurgunt.

Infra membranam nigricantem oblonga corpuſcula duo ſurſum deorſumque mobilia, ac interpuncta, viſuntur, quibus plumoſi tres pili, caudæ muris piloſæ ſimiles, inſident, quorum poſterior ſemper brevior eſt, & à levi quacunque aëris agitatione commovetur. His pilis cavitates duæ ſubjacent, intra quas illi aptè reconduntur ad muſcæ irritationem.

In parte capitis inferiore corpora utrinque proſtant maxillas referentia, albida, punctis nigris conſperſa & pilis hiſpida, hæc ab inferiore parte verſus corpora cylindriaca ſenſim incurvantur, & in ſummo acumine pilos prælongos decuſſatim emittunt.

Infra pilos hoſce cavitas alia cernitur ori ſimilis, in qua proboſcis complicata deliteſcit, ſuperior oris hujus pars membranæ adinſtar albicans pellucida eſt. Proboſcis Elephantinæ

non

non abſimilis in extremitate piloſa eſt, & oris inſtar fiſſa; ex media proboſcidis parte progrediuntur corpuſcula duo cylindrica piloſa.

Collum à parte poſtica binos habet muſculos, quibus caput pectori adducitur, anterius verò collare griſeum & plumoſum conſpicitur, ſub quo ſpeculum ſpadicei coloris.

A collo œſophagus internè deſcendit in thoracem, qui à parte poſteriori usque ad alvum in utroque latere piloſus eſt, ac in medio alis binis transparentibus tenuiſſimæ texturæ inſtructus.

Dorſum lineæ nigræ ſex rectæ & tres transverſæ diſtinguunt.

Extremitas dorſi pallidior eſt cæteris thoracis partibus.

Internè coſtæ pulcherrimè differentes videntur, itemque caro flaveſcens & glutinoſa. Duo autem foliola abdomini à dorſo incumbunt. Inteſtina cellulas & vaſa nigricantia ſecundùm longitudinem deducta poſſident, & flaveſcentem transparentemque pituitam continent.

A pectore pedes ſex prodeunt ſpinoſi & in extima parte ungulati, prætereaque ductus hamis inſtructi, ad adhærendum aptis; articulus eſt in femore, genu & pede extimo.

Alvus eſt verſicolor, plurimùm autem ad cæruleum vergens, piloſus propemodum ac è quatuor vaginis complicatus, lineisque totidem notatus.

Ventriculus cum inteſtinis velut cochleæ intortus eſt: ovaria duo cum ovulis notantur & in fœminis & in maſculis: Exiſtimo me in muſcis aculeo inſtructis flava ovaria nigris fibrillis conſperſa notâſſe; dubium, an muſcæ ſint hermaphroditæ.

Cor in abdomine latet ſub diaphragmate pallidum, conicum, unico ventriculo ſimplici donatum & pericardio cinctum.

Stomachus amplus eſt ac membranaceus, ſæpéque compreſſo digitis alvo veſicæ inſtar cum ſonitu disrumpit.

Meſen-

Meſenterium flavum inteſtina appoſitè conjungit.

Penis oblongus eſt & nodoſus, in medio albidus, ac utrinque lineis nigris notatus, apiceq́ue nigro præditus.

Vulvam piloſam recurvus apex præcludit.

Doctiſſimus Regiæ ſcientiarum Academiæ ſocius de la Hire exiſtimat, tres illas gemmas in capite muſcarum eſſe oculos cum palpebris, quod tamen ſectio noſtra neutiquam approbat.

SCHOLIUM.

Quæ de muſcarum oculis in *Eruditorum Ephemeridibus Romanis A. 1669. M. Nov.* profertur Obſervatio *P. de Gottignies, Mathem. in Coll. Rom.* uti curioſa eſt, ita hîc adduci meretur, Italici idiomatis ſenſum ſic Latinè reddendo: *In capite muſcarum, culicum, papilionum, aliorumq́ ſimilium animalium exſtant duo corpora irregularis convexitatis, quæ microſcopio obſervata adparent elegantiſſima, inq́ muſcis oculi eſſe creduntur. Quo inſtrumento etiam eadem obſervavit D. Robertus Hooke, & diligenter deſcripſit in ſua Micrographia, ubi partes has ex multis variæ magnitudinis globulis eſſe compoſitas notat, inq́ forma triangulari diſpoſitas, & tam benè unitas, ut inter unum & alterum non niſi ſpatium interſit, quod à talismodi figuris conſequi neceſſe eſt. Quemvis autem horum minutorum globulorum perfectum eſſe oculum credit, ita ut muſcæ oculos quaquaverſum directos habeant, quibus immotis antrorſum, retrorſum, & lateraliter videre queant; quo commodo cætera animalia, paucis oculis prædita, careant. Horum verò globulorum in quadam muſcarum ſpecie usque ad quatuordecim millia numeravit, i. e. ſeptem in quolibet latere, quatuor nempe millia parvorum, & tria millia minorum. Sed P. Gottignies partium iſtarum diligentes obſervationes inſtituit, atque ſuis ex principiis opticis diſcurrendo ſtatuit, non poſſe illas pro organis viſûs inſervire; quia aut quælibet earum unum ſolum oculum conſtituat, aut multos; ſi unicum, iſta extima ſuperficies pro cornea inſervire deberet, quod eſſe nequit, cùm irregularem habeat convexitatem, non æqualem & politam, qualis in cornea requiritur; ſin multos, magna confuſio in viſione ſequeretur. Exiſtimat ideo, alium in finem, quàm advidendum*

dendum, à natura eſſe conſtructos; & conſiderans, quòd tumidæ ſint atque inſtar tympani tenſæ, pro auditu inſervire, arbitratur, quia organum aptum conſtituunt ad percipiendam aëris externi trepidationem, i. e. ſonum. Tantoq; magis in hac opinione confirmatur, quia per microſcopium in capite muſcarum vidit partes aliquas oculis aliorum animalium ſimiles. Et certè dubitari poteſt, an partes hæ realiter ſint muſcæ oculi, cùm formâ & colore parùm differant à maculis illis nigris, quæ ſimiliter per caput ſparſæ reperiuntur. Sed dubium omne demitur, ipſò dicente, ab obſervationibus in aliis animalibus factis, in quibus clarè conſpiciuntur oculi & ſupradicta convexa corpora, prout in cimicibus illis, quos Itali Cimici di campagna vocant, objecto curioſiſſimo, per microſcopium multæ maculæ nigræ, elegantiſſimo ordine ſparſæ in fundo partim albo, partim flavo, adparent, quorum nempe animalculorum in capite clarè conſpiciuntur duo corpora elevata, dictis muſcarum ſatis ſimilia, & ſupra illa duo diſtincti globuli, quos nihil eſſe aliud, quàm oculos, ſatis eſt veriſimile. Inventis itaque in uno eodemq; animali duabus illis eminentiis vel convexitatibus, quæ in muſcis occurrunt, & unà oculis evidenter ab iis diſtinctis, concludit, quod etiam in muſcis convexitates illæ non ſint oculi, ſed potiùs auditûs organa. Quidquid ſit, unicum hic addere liceat, corpora ſcil. illa globularia naturæ eſſe membranaceæ, intusq́ue liquore craſſiuſculo & ſanguinis adinſtar rubicundo, nonnihil tamen obſcuriore oblinita atque infarcta; quo deterſo, membranam ipſam ſic ſatis pro corpuſculi iſtius, muſcæ nempè, conditione craſſam & coloris expertem comparere; cui ſi corpus aliquod coloratum, rubrum, nigrum &c. ſupponatur, globulorum iſtorum (ſi tales, & non potiùs maculæ albicantes fuerint, præcipuè cùm ex utraque, tam externa ſive convexa, quàm interna ſive concava membranulæ parte ſeſe videndas exhibeant) ſummitatem colorem iſtum non transmittere, ſed albicantem ſuum nitorem ſervare, reliquum verò ſpatium intermedium non maculatum, ſive ſpatiola globulorum depreſſa corporis ſuppoſiti colorem oſtendere. Microſcopii etiam ope in quibuſdam muſcis pectori eorum, juxta pedum inſertionem, inſecti mi-

X nimi

nimi genus, quod ad pediculos fortè referendum arbitror, oberrans deprehendi. Alia quæ microſcopii ope obſervata in muſcis fuêre, ex *Fontana*, *Hookio* &c. collecta diligentiſſimus *Sachſius noſter in Schol. obſ. 13. Ann. I. Ephem. curioſ.* exhibuit; quo ipſo adminiculo vermes 72. membranæ incluſos deprehendit Nob. *D. Joh. Pet. Hain in Ann. II. dd. Eph. obſ. 27.* & in muſcis, quæ vermiculum caſei progenerant, Exc. *D. Frid. Schraderus* ſingularem penis ſtructuram, qualis fortè in nullo animali hactenus viſus, incurvatum ſcil. inſtar capreoli in vite, & in extremitate amplo foramine donatum, quo vulvam excipit, non verò, prout in reliquis conſuetum eſt, eidem inſeritur. Tandem inſecta ſplene carere cùm Exc. *D. Thom. Bartholinus lib. 1. Anat. reform. cap. 16.* pronunciaſſet, illud: *habet & muſca ſplenem*, falſum proclamâſſe, notare lubet. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXV.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Erinacei terreſtris Anatome.

ERinaceus inde à capite usque ad caudam ſpicula gerit aculeata, quæ radice ſua nigricante cuti firmiter inhærent: Cæterùm aculei in medio nunc albi ſunt, nunc nigri, ſtriati, cornei. Cuſpis alba ornatur nigrâ maculâ. Cutis admodum eſt laxa, ut totum corpus, Erinaceo ſe conglobante, condere poſſit. Auriculæ ſunt caninæ. Glandula lachrymalis inſignis.

Naſus quoque caninus, & lineâ utrinque ſulcatus: Præ naribus adſunt denticulatæ quædam epiphyſes.

Os in acutum deſinit. In maxilla ſuperiore dentes numeravi ſedecim, nempe 8. molares, 6. caninos, & 2. inciſores: idem obſervavi etiam in maxilla inferiore, quanquam hæc longè brevior ſit.

Helix & anthelix, Tragus & Antitragus, adprimè notantur in aure.

Facies,

Facies, collum, pectus & abdomen piloſa ſunt, ſub cute vaſa exeunt, quæ ſauciata ſanguinem fundebant copioſum, cuti autem adhæreſcit ſingularis muſculus.

Pectoralis muſculus deſinit ad apicem cartilaginis enſiformis: Sternomaſtoideus ad medium ſterni pertingit.

Muſculi Abdominis fibris inſignibus pollent.

In abdomine conſpicitur à ſiniſtris ventriculus omento tectus, cujus duplicatione continentur inteſtina: arteriæ meſeraicæ vehementer pulſabant: glandula dicta pancreas Aſellii magna erat ac in medio meſenterii conſpicua.

Valvulæ venarum ſanguiferarum adprimè erant conſpicuæ, loco chyli in lacteis ducebatur lympha inſtar cryſtalli perſpicua, ob Erinacei inediam.

Omentum in latere ſiniſtro lienem ventriculo connectit linguæ caninæ ſimilem pluribusque vaſis ſanguiferis præditum. Pancreas Wirſungi inde à liene ſub ventriculo ad inteſtina usque pergit.

Ventriculus tibiam utricularem refert; orificium ſuperiùs coronâ venarum & arteriarum cingitur, inferiùs glandulis. Cœcum inteſtinum deeſt. Venæ hæmorrhoidales conſpiciuntur inſignes, itemque glandulæ recto appoſitæ; circa anum interior membrana valdè corrugata erat. In inteſtinis plexus glanduloſos 12. reperimus. Pylorum cingebat inſignis glandula, infinitis poris pertuſa. Stomachus muco impletus, & variè plicatus fuit.

Hepar in 7. lobos ſectum erat, intra 1. & 2. lobum veſicula fellis jacebat, bile porraceâ plena. Ex convexa hepatis parte prodibat vena cava, ex concava verò vena porta. Diaphragma in medio tendinoſum, ad latera verò circumcirca muſculoſum erat.

Urachus veſicam urinariam ſuſpendebat; utrinque etiam veſtigia arteriarum umbilicalium apparuerunt.

Uteri cornua anteriùs connectebantur cum muſculis pubis, ſupernè verò cum lumbis: cava fuerunt cornua, & hu-

more mucoſo plena, os uteri internum fibroſum & penè cartilagineum. Vagina uteri valdè rugoſa, & inſignibus glandulis prædita.

Ren dexter altiori, ſiniſter decliviori loco ſitus erat, glandula renalis oblonga, & muco plena: pinguedo multa ſub renibus.

Cor pericardio caret. Adſunt autem duæ auriculæ ſupra cor, thymus utrinque viſitur.

Pulmonum lobi tres in dextro, & duo in ſiniſtro latere ſiti erant.

Ubera ſunt in prono corpore & papillæ utrinque 6. binæ ſcil. propter collum, duæ juxta thoracem, aliæ circa medium coſtarum, rurſus geminæ in abdomine, quintum par in inguinibus, ſextum propè pudenda.

Anteriores pedes è 5. digitis conſtant & armati ſunt unguibus. Poſteriores pedes itidem digitos 5. poſſident, & apophyſin, omnia rugoſa & ſplendente cute inſtructa. Per pinguedinem ubique glandulæ nigricantes duriuſculæ diſperſæ erant: Sub cute muſculus circularis ad Echini convolutionem, explicationemq́ue facit. Ab hoc muſculo alius tranſverſus exit, qui coarctare corpus poteſt. Pòſt alii muſculi in caput, alii ad latera, pectus, ventrem, alii denique in caudam derivari obſervantur: Capitis muſculi ad aurium latera, inde à naſo procedentes, carnoſi, firmiq́ue, cutem amplam capiti ſuperinducunt: His adjacent retro aures alii, fibras ſuas ad mediam cutem ſpargentes, & in pedes anteriores derivati: Utriusque hujus muſculi fibræ in medio concurrunt. Præterea muſculoſi proceſſus plures in ventre medio contrahunt, hinc alii ad pedes poſteriores derivantur, alii, & quidem fortiores, ad caudam. Inſignes verò muſculi temporales videntur, qui maxillam inferiorem attrahunt, cucullares & muſculi patientiæ, qui ad collum usque ſcapulas trahunt, ſternomaſtoidei quoque apprimè conſpiciuntur; item ſternothyroidei,

Fig. 21. p. 184.
a. Oßa narium.
b. cavitas oßis Zygomatis.
c. oßa ſyncipitis.
d. os jugale.
e. maxillæ inferioris pars posterior.
f. ejusd. pars anterior cum dentibus.
g. occiput.
h. vertebra dens dicta colli.
i. vertebræ colli cæteræ
KKKK. vertebræ dorsi cum costis et sterno.
l. vertebræ lumborum.
m. vertebræ ſacri oßis.
n. vertebræ caudæ.
o.o.o.o. Pelvis oßa, cum femore.
p.p. patella. q.q. tibiæ. r.r. fibula.
s.s. tarsi oßa. t.t. talus.
u.u. metatarsus. w.w. digiti.
x.x. ungues. y.y. scapulæ.
z.z. humerus.
ξ.ξ. cubitus, cum F radiis et carpo.
O.O. Metacarpus cum digitis et unguibus.
p. 108.
Fig. 20.
p. 165.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

[illegible] circulares & musculi

dei, & ſterno-hyoidei, ſplenii item, complexi, recti &c. Porrò glandulæ colli, laryngis, maxillares & parotides.

Oculi parvi erant, rotundi, pinguedine ſtipati & lacteo humore è palpebris effluente madidi; cæterùm caput ſoricino ſimile.

Præterea inſigne aderat os hyoides, ut & clavicula eximia, ſuſtentans ſcapulam, ne pectus comprimat: patella quoque aderat, unctuoſo humore ſuffuſa. Muſculi pſoas inſignes fuerunt. Muſculi pedum, & caudæ & dorſi omnes exactè conſpiciebantur.

Coſtæ numerabantur quatuordecim.

Colli muſculos ſuperiores flava pinguedo ſtipabat, etiamſi thymus & glandulæ ubique inſignes adfuerint, ut dubitari poſſit, num flavedo hæc ab ætate animalis fuerit. Lingua papillis nerveis undique perſperſa erat, præſertim in apice & ad baſin; cæterùm linguæ membrana villoſa eſt. Oſſis hyoidis cornua tribus utrinque articulis flectuntur, muſculi ceratogloſſi & baſi gloſſi adfuerunt, cum nervis inſignibus ad linguæ extremitatem usque porrectis.

Cranium inſignes ſuturas elevatas tenet, proceſſus mammillares inſignes in naſum derivantur.

In Cerebro inſignis plexus choroideus viſitur: nervi ſatis ſunt duri, & os cuneiforme inſigne.

Remotâ auriculâ per meatum auditorium elegantiſſimè conſpicitur muſculus mallei, eleganter quoque tympanum cum circulo & cæteris auditûs oſſiculis ſpectatur.

Sceletum delineatum cætera oſſa repræſentabit.

SCHOLIUM.

Similem Echini terreſtris anatomen exhibuit Nobil. *D. Joh. Conr. Peyerus capiti 6. Clavis med. D. Autoris* adnexam; uti & Exc. *D. Ol. Borrichius* Act. *med. Hafn. Barthol. Volum. 1. obſ. 91.* nec non Zodiaci Gallici anni II. obſervatio tertia talem præſentat; quædam etiam, & præcipuè ad Ova quæ ſpectant, Cl. *D. Nicol. Steno Vol. 2. dd. Act. obſ. 88.* [*L. Schröck. L. F.*]

Fig. XX.

OBSERVATIO LXVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Scorpius.

SUb ore Scorpii utrinque exeunt robuſtæ chelæ tribus geniculis anguloſis & hiſpidis articulatæ.

Oſque ipſum emittit geniculis impoſitos duos forcipes minimos denticulatos; intra quos reſidet oris papilla. Maxilla inferior biſulca eſt atque dentata. Pectoris ſcutum utrinque quatuor pedes promit, quorum primi breviores, ultimi longiores exiſtunt, quivis pes in hamulos gemellos deſinit & ſex articulis flectitur.

Dorſum ſtriatum eſt, & tubercula habet nigricantia; venter ſquammis ſeptem ſeſe exceptantibus pollet, quarum quamlibet ſupernè linea condecorat. Lingua pennata eſt. Dorſo præponitur ſcutum ſplendidum. Infra ultimos pedes ſitæ ſunt pennulæ duæ octo ſtriis præditæ.

Cauda Scorpii ſex verticillos angulares mobiles atque punctis notatos habet, quorum extremo aculeus recurvus, piloſus & cavus veneno pollens tanquam apophyſis adhæret.

SCHOLIUM.

HIs jungi poſſunt Obſervationes, quas de Scorpionum partu recenſet Cl. *Joh. Rhodius cent. 3. obſerv. 90.* & *pag. 244. Comm. in Scribon. Larg.* nec non *D. Franciſc. Redus* in *Experim. de Inſect.* ubi etiam ſitum ſcorpiunculorum in utero materno, Ægyptiorum & Tunetanorum ſcorpionum deſcriptionem, nec non de aculeo perforato, aliaque experimenta curioſa producit; Iavenſium vernationem habet Nob. *D. Joh. Ott. Helbigius* in *Ann. IX. Ephem. Nat. Cur. obſ. 199.* & bicornem vidiſſe Patavii *Rhodium,* in *Vol. 4. Act. med. Hafn. Barthol. obſ. 28.* legitur.

[*Luc. Schröck. L. Fil.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXVII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Cicindela.

Cicindelæ dorſum tegitur undecim ſcutis nodoſis ſplendidis, & per medium lineâ notatis ac fimbriâ palleſcente circumſcriptis.

Scutum primum lunatum eſt, & caput aptè recondit. Alterum ſcutum collare refert. Tertium latius eſt. Cætera uſque ad ultimum æqualia ſunt, & ſenſim anguſtiora. Ultimum magis pallet, ac in duplicem apophyſin caudatam abit.

Caput in ſummitate utrinque emittit cornua duo, nodis 10. hiſpidis verticillata, affabrè mobilia, ſub quibus utrinque protuberant oculi ſplendentes anguloſi: hinc os viſitur denticulatum, & maxilla inferior hiſpida & triangularis. Caro colli & pectoris velut cinnabaris rubeſcit.

Pectus promit utrinque 3. pedes, articulis 3. mobiles, duplicique hamo inſtructos. Juxta 1. & 2. ordinem pedum, triangulus viſitur, cujus baſis ad pedum ordinem primum, angulus autem ad ſecundum ordinem ſpectat. Inter ſecundum & tertium ordinem pedum protuberat caro punctis notata ſubrubens, & papilla carnea inter utrumque tertii ordinis pedem.

A pectore quatuor vaginæ, ſeu ſcuta fuſca exeunt in medio ſulcata, inſtar cutis piſcium, quæ Gallis Chagrin dicitur.

Ultima ſcuta tria eboris inſtar candicant, & in obſcuro lumen emittunt, quo aër vicinus noctu mirè illuſtratur.

Ovula ſex virentia exemi è ventre, & duas venulas per alvum diductas notavi; Lucida autem illa ſplendensque materia ſicca erat, & fibras glutinoſas referebat.

OBSER-

OBSERVATIO LXVIII.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Dorſi ineffabili pruritu.

NUper percurrenti aureas noſtræ Naturæ Curioſorum Ephemerides mihi oblata eſt *Dn. Andreæ Cnœffelii* obſervatio oppidò rara, de pruritu dorſi ineffabili; quæ in memoriam revocavit ſimilem dorſi pruritum in Generoſiſſimo & Strenuiſſimo quodam Domino in Ducatu Mecklenburgenſi; Ille Generoſiſſimus Dominus mihi non ſemel confeſſus eſt, quomodo olim & adhuc dorſi pruritus tam vehemens illum divexet, ut ſæpiùs equo deſcendere, & dorſum famuli unguibus ſubjicere, ſtrenuè illud fricaret, coactus fuerit, & ſi pruritus ille ingruit, nihil ipſum placare vel demulcere valet, quàm ſi expertus ſit aliquandiu unguium raſuram: erat hîc nobilis (parco nomini) ex nobiliſſimâ & antiquiſſima *de Bulovv* proſapiâ, cujus filiorum informationi eram præfectus, inque hujus pruritus ætiologiam alii me doctiores inquirant, malo quippe hîc alios audire, quàm proprium judicium ſubnectere.

SCHOLIUM.

CAuſa hujus pruritûs moleſtiſſimi non alia videtur fuiſſe, quàm ſerum particulis multis acribus terreſtrioribus vel fixioribus acuatum, in glandulis cutaneis à maſſa ſanguinea ſeparatum, quod tranſſpiratione aliàs in ſtatu naturali ſenſim & inſenſibiliter exhalare ſolitum, hîc tenuiorem tantùm partem diſſipari permittens, craſſiorum in ipſis tubulis excretoriis ſtagnationem, & conſequenter earundem, majore blandiorum & attemperantium divaporatione ſubinde factâ, concentrationem ſenſim procuravit; quæ ita ferociores redditæ acredine ſuâ nervoſas cutis partes pungendo & vellicando moleſtum

ſtum illum pruritus ſenſum induxerunt; usque dum forti fricatione ſpiritus majori numero allecti non poros tantùm magis dilataverint, ſicq; craſſioribus iſtis excrementis exitum faciliorem conceſſerint, ſed etiam unà hæc attenuaverint, atq; promtiorem ad divaporationem deduxerint. Hinc quoque maximum illum dorſi pruritum à Celeb. *D. Cnöffelio* deſcriptum ſuſtulit tum Antimonii diaphoretici & Bezoardici mineralis internus uſus, quæ vitioſi ſeri particulas acres abſorbendo, atque ita quaſi volatiliſando liberiorem tranſſpirationem effecerunt, tum & Mercurii ſublimati in aqua ſoluti externa adplicatio, qui activis ſuis particulis in poros penetrans ſerum in cute reſtagnans & coagulatum liquando ac dulcificando vim ſuam exſeruit. Unde non minùs curam à *Petr. Borello (cent. 4. hiſt. 36.)* tentatam proſperè ſucceſſiſſe, credi poteſt, qui pruritum ibi deſcriptum ab humoribus bilioſis & acribus procedere autumans, vini uſu interdicto, quæ ad bilis, & ita acriorum unà humorum evacuationem facerent, juxta cum ptiſana aperiente & victu incraſſante, rebus utpote ad ſeri contemperationem facientibus, ordinaverat. Nec immeritò in exemplo à ſe prolato Nob. *D. Prückelius Ann. IX. Eph. Nat. Cur. obſ. 11.* lactis potui non ultimam curæ feliciter peractæ cauſam adſignaverat. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXIX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN,

De

Canitie in juvene.

BUxtehudæ in Ducatu Bremenſi, cujus urbis per triennium, & quod excurrit, Phyſicum egi, antequam à Sereniſſimo Holſatiæ Principe, Domino meo Clementiſſimo ad præſentem functionem vocarer, erat inter milites præſidiarios quidam juvenis annorum XVIII. hic canitie laborabat, dixiſſes ſenem ſexaginta annorum.

SCHOLIUM.

UTrum in hoc Caſu nativa fuerit illa Canities (quam inprimis certis quibusdam Familiis hæreditariam quaſi eſſe, *Mart. Zeilerus cent. 1. epiſt. 17.* exemplo illuſtrat; & ipſe Studioſum, natione Dalmatam, Patavii vidi, criſpis & canis capillis præditum, cujus duos fratres natu majores, cùm Patavii ſtudiis operam darent, eodem capillitio fuiſſe conſpectos, narrabatur,) vel (quod ſæpius eveniſſe ferunt, exempla producentibus noſtro *b. Welſchio in obſ. 63. Jo. Udalr. Rumleri,* præfato *Zeilero, Marc. Donato lib. 1. hiſt. med. admir. cap. 1.* aliisq́ue) metu nimio inducta; aut etiam externam aliquam cauſam, qualem v. g. pinguedinis urſinæ inunctionem eſſe ſcribunt; vel quamcunque demum aliam habuerit, cùm non addatur, eò difficiliùs etiam cauſa hujus redditur. In primo tamen ordine, ſi *Hippocratis* ſententiam, ex *lib. de nat. puer.* ſequi velimus, alimenti qualitatem colorem pilorum variare, & ita humidum candidiſſimum canos reddere dicemus. Quamvis autem in ſtatu naturali nutrimentum pilorum ſemper eſſe humorem quendam, eumq́ue ſeroſum, facilè credam, ita tamen ſerum illud, licet aliquos in colore gradus admittere quandoque ſoleat, ſemper eſſe limpidum, & ſi loqui ſic liceat, colore aqueum, nunquam tantâ tincturæ obſcuritate, quantam v. g. nigri capilli requirerent, in ſtatu naturali præditum, ipſum verò capillorum colorem in earundem ſubſtantia eſſe implantatum, exiſtimo; unde ſi fibræ capillos componentes albicent, pili etiam albi comparebunt, illaq́ue ipſa tinctura ſerum, quod pro nutritione per minutiſſimos tubulos adfluit, ſimili colore, dum illis adſimilatur, ceu fermento quodam imbuet. Metus verò inſignis uti ſpiritum quendam à peripheria corporis ad centrum ſuum recurſum vel etiam in partibus remotioribus ſuffocationem, humorumq́ue magnam conturbationem inducit: ita hîc quoque tincturam iſtam, ſpiritus aërei, multum in colorum immutatione præſtantis, defectu, ut & ſeri in cavitate pilorum ſtabulantis confuſione, mutare & quaſi ſuffo-

ca-

care poterit, difficulter iterum vel nunquam in priorem ſtatum reducendam, cùm exſanguia illa & tenuiſſima corpuſcula, omnimodam νέκρωσιν paſſa, novum ſpirituum influxum, & ab iisdem tincturæ, priùs quaſi præcipitatæ, reductionem haud facilè admittant, aut ab eodem animari & in vitam quaſi reduci queant. Denique utrùm externa quædam colorem pilorum conſtanter dealbare valeant, experientiæ priùs confirmandum relinquitur, & tum demum ſi hæc ſtabilita fuerit, quomodo id accidere queat, ſingularem diſcurſum requireret. [*Luc. Schröck. L.F.*]

OBSERVATIO LXX.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Hæmorrhoidum menſtruo & ordinario fluxu in Viro.

EXcellent. Dn. *Simon Schulzius* de Republica Aſclepiadea, noſtra Societate Leopoldina præclarè meritus, de fluxu hæmorrhoidum menſtruo in Viro oppidò raram obſervationem communicat *Tomo 6. & 7. obſ. XLIV. p. 39.* cui ſociam ſimilem obſervationem de quodam paſtore in Ducatu Bremenſi *volumini tertio Actorum Hafnienſium* inſertam dedi. Accedit nunc alia. Hîc *Kiliæ Holſatorum* eſt quidam *Vulcani* vel *Tubalcaini miniſter*, qui quolibet Menſe & Lunâ, non ſecus, ac fœminæ ſuum pendit vectigal de roſa vitæ, eodemque modo ſeſe præparat, quô fœminæ has lunulas habituræ, & terminum iſtius fluxus inſtare præſentire poteſt.

SCHOLIUM.

DE hujus ſanguinis motus cauſis hic nihil dicam, fiet fortè alibi, interim nos ſumus in hac hæreſi, noſtræ vitæ roſam ſive illud nectar vitale ad Lunæ phaſium mutationem quamlibet pati aliquam in ſuo motu viciſſitudinem, citius tardiusve

 fluat,

fluat, iſteque fluxus variat juxta quatuor anni partium ſeriem; multa ſunt quæ hoc noſtrum aſſertum evidentiſſimè probant, neq; deſunt autores idem aſſeverantes, inter quos eſt Nobiliſſimus *Kozack* Medicus Bremenſis famigeratiſſimus. Sed ſubſiſtimus, diſcurſum hunc in aliam occaſionem rejicientes.

OBSERVATIO LXXI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

Vertigo cœcorum & alia de cœcis.

MEus præceptor *Georgius Kuß* Philoſoph. & Medic. Candidatus Halberſtadenſis, non ſemel mihi retulit, quomodo Halberſtadii inveniatur cœcus *Hans Linnemann* dictus, qui tempore æſtivo aëreque calidiore ſæpius de vertigine unà & phlogoſi fuerit conqueſtus, ut opem implorârit medicam; Eſtque præterea ille cœcus peritus tam organis muſicis ritè utendi, quam conficiendi, & quod præterea non admiratione caret, fila foramini acus curioſè non ſecus ac ſi cerneret, inſerere novit.

Nordæ Friſiorum, in Patria mea, erat Zythopœus, hic ſolius tactus beneficio nummos dignoſcebat: quomodo alii odoratu dignoſcant, docet nos *Volum. III. & IV. act. Hafnienſ.* ab Excell. *Thoma Bartholino* maximo naturæ Bibliothecario collectum editumque.

SCHOLIUM.

DE vertigine quædam philoſophari placet loco ſcholiorum, quæ licet ex proprio cerebro ſatis accuratè depromere potuiſſet hujus obſervationis communicator, modeſtia tamen ejus illud onus in me tranſtulit, quâ magis ſe recommendare, quàm eruditione, quâ cæteroquin ſuam laudem meretur, voluit: Suſcepi ergò in me paucis hanc meam mentem de vertigine ejusq; cauſa & geneſi adumbrare, & tantò lubentius, quoniam conſtitui (Deo annuente) integram pathologiam ex no-

vis & ſolidioribus principiis eductam communicare noſtræ ſocietati Leopoldinæ, & denique Therapiam annectere.

Quilibet morbus humani corporis focum ſuum habet, cui inſidet, cuique inhæret; & videntur morbi quoque ſibi elegiſſe, quaſi ex ſorte, locum quem oppugnent, non ſecus, ac ſi Morbona ſuos exercitus diſtribueret ad oppugnandam corporis œconomiam; ubi quidam manipuli caput, quidam cor, quidam hepar, quidam renes, veſicam, quidam uterum, quidam ſtomachum ex mandato coguntur invadere: Nulla pars corporis noſtri ab injuriis externis ſeu internis tuta eſt, aut ullo immunitatis privilegio gaudet, imò quælibet pars lethaliter, minimâ occaſione & læſione, affici poteſt, quod plurima exempla probant, quomodo etiam ex alapis homines interierint, adeo ut longa ſit eorum hominum ſeries, qui leviſſimis vulneribus & affectibus vitæ ſubtracti, aut etiam miſerrimè fuerint ſuffocati: ita quoque vertigo eſt affectus capitis, capiti infeſtus primariò, imò quodammodo capitaneus vel centurio eorundem morborum, qui memoriæ arcem, intellectus ſedem, debellare à Morbona deſtinantur. Eſt autem ſuâ naturâ vel idiopathicè, vel ſympathicè talis. Quam tamen diſtinctionem cum grano ſalis intellectam volumus, ut quæ & ſuam meretur reformationem; ſed tranſeat.

Affectum, circa cujus examen nunc occupamur, annumeramus morbis vulgò dictis artificialibus. Pueri petulantes & protervi uno calcaneo innitentes ſeſe in gyrum circumgyrantes, facillimè in hunc incidunt morbum, aut ſi etiam diutiùs in circulum ſeſe vertant, citiſſimè vertigine corripiuntur. Præterea vertigo poteſt oriri adſpicientibus res in gyrum vel circulum circumactas; quidam etiam homines vertiginem concipiunt, quoties curru vel navi vehuntur, alii ſi retrorſum vehantur. Præterea & aliis hic affectus familiaris eſt, ſi ex alto proſpiciant: Apparet ſic eſſe affectum ſæpius à noſtro arbitrio pendentem quoad eum concitandum & quodammodo ad eum finiendum, quamvis non ſemper: finem imponere non eſt no-

ſtri arbitrii huic pathemati, ſed progignere, quoties libido quædam nos ejus capit, aut voluptate ducimur circumgyrationis phantaſmata pati, quam voluptatem nos nulli mortalium invidemus, nos verò illa bellaria detrectamus.

Sed ad hujus morbi focum penſiculatiùs ſcrutandum accingimur, & ille noſtro arbitratu nullibi quærendus eſt, quam in ipſo cerebri anteriori antro, quatenus illud abſolvit regionem vel clima, per quod proſerpant nervi optici. Eſſe partis anterioris verò affectum ſequentes evincunt rationes (1.) quoniam illa, quæ in profundo ſinu labyrintheo cerebri aut etiam in ejus cortice vel glandula pineali vel ventriculis peraguntur, illa non poſſunt corpora vel potius phantaſmata circumgyrantia ſiſtere conſpectui, quemadmodum contingere videmus in vertiginoſis. (2.) Eſt affectus, qui nobis ſuboritur, ſi vel ex alto proſpiciamus, aut etiam res in vertices actas contemplemur. (3.) Notum eſt, quomodo vertiginem ſupprimere poſſimus, ſi oculos claudamus, uti multis familiare, vertigini oculos claudendo ſuccurrant. Quæ omnia luce meridianâ clarius evincunt, eſſe vitium in anteriori cerebri parte.

Aſſertâ ſede affectus, ſupereſt paucis contemplemur, quæ hanc noſtram theſin arietare aut impellere videntur, cujus farinæ eſt vertigo cœcorum, quale exemplum ante nos communicavit Germaniæ noſtræ decus, *Georgius Wolfgangus Wedelius*, digniſſimus *Rolfincii* ſucceſſor, Collega & Amicus honoratiſſimus, *Ephem. Tom. VI. Obſervat. CXXI. p. 159.* & ſimilem hiſtoriam nunc adduximus. Celeberr. *Faber*, & qui ejus ſemitam calcant, reſpondent ad allatas hiſtorias diſtinguendo inter *nutationem & circumgyrationem; illam quidem cæcis convenire poſſe, hanc verò neutiquam putant.* In qua diſtinctione cum non acquieſcat curioſiſſimum Magni *Wedelii* ingenium, operæ pretium arbitramur, non ut *Fabro*, cui hactenus, quemadmodum nulli mortalium, juramentum præſtitimus, ſed veritati, cui dudum homagium & vaſallagium exhibuimus, patrocinemur, hæc pauca in medium proferimus. Primò licet conce-

damus

damus circum gyrationem phantaſticam oriri in cœcis vertigine laborantibus, nihilominus diſtinguendum eſt inter circumgyrationem verè talem, qualem ſibi fingunt videntes, licet & ea phantaſma viſus ſit; & inter circumgyrationem analogicè talem, qualis contingit cœcis in vertigine, ſicque nobis videtur cum cœcis eodem modo eſſe comparatum, quemadmodum cum iis, quibus artus ſunt amputati, illi licet mutilati ſint membris, nihilominus de iſtorum membrorum, quibus etiam carent, dolore conqueruntur, uti exempla ab autoribus allata teſtantur. Præterea, puto theſin noſtram adhuc ſuo inniti fulcro 1. enim quærendum eſt, an in iſtis memoratis cœcis vitium ſit in ipſis nervis opticis, vel alibi; an vel Catarrhacta vel Gutta ſerenâ laborent. Si Catarrhactâ, nervi optici poſſunt eſſe ſalvi, & ita in illis nervis opticis poteſt contingere ille vortex; & etiamſi dicatur guttâ ſerenâ laborare, nihilominus fieri poteſt, nervos opticos in totum non eſſe obſtructos, ſed in tantum, in quantum primò viſibiles ſpecies excipere debent, & ſi tunc ſaltem quædam minima ſpatiola adhuc ſint vacua, in illis ſpatiolis natura hoc phantaſma, aut aliquid analogi ludere poteſt. Sicque patet, minimè opus eſſe, ad diſtinctionem Fabri confugiamus, aut ab illo precariò mutuemur adminiculum, quo theſin noſtram ſalvemus, quæ reverâ adhuc ſtat immota.

Materia, quæ nobis abſolvere videtur aut gignere vertiginem, nihil aliud eſt, quàm ſpiritus nerveus (ut præter quem in œconomia corporis nullum ſpiritum agnoſcimus) in luctam concitatus, cum particulis crudis, quæ particulæ crudæ (ut ſequamur hîc terminum *Wedelio* inſigniſſimo Viro uſitatum) per debitam conquaſſationem in contextum ſpiritus nervei nondum cedere aut vergere potuerunt: Quomodo autem ex alto proſpicientibus vertigo naſcatur, Deo dante, definiemus in alio Tomo noſtrorum laborum, ubi latius vertiginis negotium pathologicè & therapeuticè juxta noſtram hypotheſin tractaturi ſumus. Tantum nunc in medium attuliſſe ſufficiat, & in arduis voluiſſe ſat eſt.

OBSER-

OBSERVATIO LXXII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.
De
Idioſyncraſiâ.

CEleberrimus *D. D. Olaus Borrichius* Maximus in Dania Eruditorum ſplendor, artisq́ue decus Pæoniæ, amicus magnus *Tom. II. aureæ meſſis actor. Hafnienſ. obſ. 87.* aliquot idioſyncraſiæ exempla oppido rara communicavit. Quibus ex fidiſſima relatione *Dn. Georgii Kuß* M. Studioſi indefeſſi, olim meorum filiorum præceptoris fideliſſimi, jam ſtudiorum gratia Hafniæ ad pedes magnorum *Bartholinorum* aliorumq́ue Virorum inſignium ſedentis ſequentia ſociabo. Civis Hafnienſis Primarius Vir optimus & integerrimus narravit (ſunt propria ipſius Studioſi verba) ſe, cum adhuc juvenis Noribergæ viveret, in colicam incidiſſe, quoties odorem malorum citriorum percepiſſet; jam vero impune ſine colicis cruciatibus citriis optimè uti. Cauſam rejiciebat ipſe in mala citria, quod quæ ex Italia Noribergam transvehuntur, alterius ſint indolis. Verum alia cauſa ſubeſt, inquit Studioſus: Eſt enim homo (Galenicè loquendo) *bilioſus*, cujus humores facilè illâ fragrantiâ in aliquam effervescentiam vel fermentationem fuerint commoti, non ſecus ac alia fragrantia quibusdam fœminis hyſtericam, dicam ne hypochondriacam? juxta *Barbette* mentem, affectionem cauſari valent. Quod verò nunc ab hoc malo pomis citriis utens immunis ſit, in ſex rerum non naturalium mutationem rejiciendum: Qua in ætiologia meum aſſenſum Domino Studioſo non denego, maximam quippe vim humores in corporibus commovendi ineſſe, nemo diffiteri poteſt, ſuntq́ue plura hujus cenſus exempla, quæ hic congerere, non eſt operæ pretium. *Sicq́; meus ſocer odorem pomorum citra animi deliquium vix admittebat; pomis verò veſcebatur citra metum, aſt crudis, non coctis.*

SCHO-

SCHOLIUM.

SI ab aliis rebus æquè fragrantibus, aut fortè etiam fragrantioribus, quàm citria poma eſſe ſolent, Civis ille Hafnienſis nullam offenſam, aut humorum efferveſcentiam vel fermentationem paſſus fuerit, cauſa allata, bilioſæ nimirum corporis conſtitutionis, vix omnino ſatisfaciet, & aliud aliquid neceſſariò latere debuit; de quo tamen divinare quidquam ulterior hiſtoriæ cognitio prohibet.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXIII.
D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.
De
Noxio ribium eſu.

NOndum annus effluxit, quo hæc ſcribo die 13. Maji Anno 1679. Hafniæ, quòd mercator quidam ribium eſui ſibi ſuisque quinque filiis indulgens, iis ſæpè & copiosè comeſtis integrisque deglutitis, ſequens malum inde reportarunt: pater cum filiis ſuis febre correptus, ille quidem pharmaco purgante aſſumpto dejecit ribes integras & benè tumidas non paucas, quas ante menſem comederat, & non diu poſt ſanitati redditus eſt; filii vero, qui ejusmodi remedio uſi non erant, tandem poſt ſatis diutinum cum morbo conflictum, naturâ ſuperante, in ſummam maciem incurrerunt, ita ut tenera iſta corpuſcula ſceleta cute involuta & motu prædita dixiſſes, ſed pedetentim ad priſtinum corporis habitum pervenerunt.

SCHOLIUM.

QUantum ex hiſtoria hac colligere licet, chylificationis ab immoderato & perverſo ribium eſu inducta læſio omne hîc punctum tuliſſe videtur, qui tum copiâ, tum modo ſumendi,

integris nempe baccis multis deglutitis, tum qualitate ob pravum à fructibus ſperandum alimentum, peccans, ventriculi tonum laxando, crudosque & corruptos acidos humores generando, febri, maciei &c. anſam dedit uberrimam.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXIV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

De

Noxâ comeſtarum radicum Aconiti.

ANno 79. 16. Martii ♄. pueri aliquot *Buxtehudæ* in Ducatu Bremenſi apud portam (Metenthor) dictam, quandam magno ſuo malo invenerunt radicem incolis iſtius loci (Wildendinge) appellatam, ireos noſtratis radici ſimilem, odoris amœni inſtar angelicæ, ſapore paſtinacam æmulatur. Eſtque genus aconiti vel doronici, copiosè hic in humidis provenit. De hac radice 12. pueri ederunt, qui vix horâ elapsâ in ſubſequa ſymptomata magno cum parentum dolore luctuque inciderunt, utpote primò paſſi ſunt maximam cordis anxietatem, omnia dentibus manibusque dilacerantes. Trihorio elapſo duo iſtius infauſtæ radicis inventores ſuæ temeritatis pœnam, vitam cum morte commutando, luerunt. Reliqui adhuc decumbunt, dentium linguæque abbreviationem patientes, maximamque ſanguinis copiam evomunt, oculi extra ſuas orbitas triſti ſpectaculo rapti protuberant. Pharmacopæus, qui mihi hanc hiſtoriam his ipſis verbis, ſed Germanicis transſcripſit, vocatur *Johannes Julius Herodes*, horumque puerorum curæ præfectus (qui 6. 8. & 10. annorum fuerunt) vomitum omni conatu lac & oleum propinando laudabili methodo promovere ſtuduit. Si hæc cura mihi fuiſſet demandata, idem remedium, quo olim carbonarii uxorem in *Holſatia*, quæ arſenicum devora-

voraverat, reſtitui, dediſſem. Quæ obſervatio apud illuſtrem *Thomam Bartholinum II. Volum. actor. Hafnienſ. obſ. CIV. p. 253.* legitur. Sudorifera meo arbitratu hic non conveniunt, præſtat quippe in centro venenum ſuffocatum eliminare. Semen hujus plantæ innoxiè devorant, & ex eo poculum abortivum parant, quemadmodum mihi quædam fœmina confeſſa eſt.

SCHOLIUM.

QUæcunque fuerit planta iſta, ſymptomata lugubria abunde veneni atrociam arguunt, quod in acredine ſingulari, à principio ejus ſalino-ſulphureo deducenda, ſubſiſtere ſi dicamus, atque ad methodum Nobil. *D. Wepferi* in *hiſtoria Cicutæ aquat.* obſervatam, explicare velimus, neutiquam errabimus. Cui ſanè mox in principio vomitoriis obviam ut eatur, opus eſſe, præter *Dioſcoridis lib. 6. cap. 7.* autoritatem, venenum Aconiti comeſti vomitione abigendum, ſtatuentis, ipſa ratio dictitat, nec experientia repugnat; Ubi verò altiùs jam quædam ejus particulæ vaſa ſubierunt, tunc alexipharmacis adpropriatis, aut, pro rei exigentia, etiam ſudoriferis unà eſſe decertandum, nemo diffitebitur.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

Mercurium ex lapide Hæmatite eliciendi methodus.

HÆmatitem primò in alcohol terimus, denique calcinamus cum ſale tart. in furno figulino vel vitrario in vaſe ad illud aptato: furno iſti exempto, ſicque calcinato affundatur ſpirit. urin. ad ſummum rectificatus, inditur retortæ benè lutatæ ad fortiſſimum ignem, ſpiritum ſic abſtrahendo, novum ſemper reaffundendo, idque novies, accipimus hoc labore ſalem volatilem ſaturatâ rube-

dine tinctum, ex quo paramus tincturam cum ſpir. vin. alcoholiſato; quâ tincturâ tota medicina nihil præſtantius habet. Spiritus urinæ abſtractus confunditur, & ſale tartari imprægnatus exponitur deſtillationi, donec hæc duo benè ſint unita. Iſte liquor urinæ ſic tart. ſalis vi vel animâ animatus affunditur reſiduo hæmatiti, & digeritur vitro hermeticè clauſo in cinere calido per menſes duos, rurſum abſtrahitur ad ſiccitatem: ſiccum hæmatitem tunc ſublimamus, ſublimatum cinnabari admiſcemus, & tunc obtinemus Mercur. Cinnabaris verò in pondere ſuo augetur, & quando hic reducitur ad Mercur. vivum, & hæmatitis Mercur. adeſt, hic ab alio Mercur. cinnabarino colore rutilante diſtinguitur.

OBSERVATIO LXXVI.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMAN.

Puella Ecſtatica.

PUella filia cujusdam Lanionis, civis Urbis Buxtehudæ vehementi morbo decumbens incidit in ejusmodi ſymptoma, ut jacuerit per integrum triduum mortuæ ſimillima, ut nihil quoque vitale amplius ineſſe videretur; præter quod exiguo aliquo calere adhuc calore videretur. Exacto triduo clamore excitare potuerunt; excitata ad ſe reverſa ſuccenſuit, quod non in eodem ſtatu reliquiſſent, ineffabilia eſſe gaudia, quæ interea temporis proceſſiſſent.

SCHOLIUM.

CRedo ego fuiſſe ecſtaſin, & illa (mihi eſt) mentis à corporis exercitiorum vel functionum corporearum conſortio alienatio; quam ſi quis patitur, quum mens ſit ſpiritus, etiam ſpirituum conſortio gaudet, prout autem hominis conditio fuit, vel vita pia, vel vita impia, ita & mens eorum ſpirituum fruitur conſuetudine, quos vel vitæ ſuæ rectores ſibi elegerit vel comites habuerit. Et de Ecſtaſi judicandum juxta vitæ genus, &

& huic conformia erunt contingentiæ & narrata Ecſtaſis non contemnenda, multò minus pro phantaſiâ accipienda. Ecſtaſis bonæ exempla legimus in ſcripturâ, ſic Adamo in Ecſtaſin collapſo coſta à Deo ad Evæ fabricam fuit adempta: ſic Jacob Ecſtaſin paſſus in viſione, qua ſcalas in cœlum erectas vidit, in quibus Angeli aſcendebant & deſcendebant. Lucta, quâ obtinuit, ut Jacob Iſraël vocaretur à Jehovah, fuit in Ecſtaſi, & tale quid contigiſſe, etiam recordaretur, memoriale fuit illa luxatio, quâ poſtea laboravit. Quid autem illa luxatione Deus ſignificare voluerit, hic addere non eſt hujus fori: ſcilicet poſterorum Iſraël, in ultimis generationibus perpetuam apoſtaſiam: quomodo autem cum eâ & Judæorum converſio poſſit conſiſtere, alia ſuo loco & foro docebo, Myſticè Chriſti paſſionem & Eccleſiæ perſecutionem. Sic & Paulus Ecſtaſin paſſus: Somnium Joſephi, ſomnium Pharaonis, ſomnium Nebucadnezaris, &c. fuerunt parvi paroxyſmi ecſtaſis. [*Ex literis Exc. Dn. Hannemanni.*]

Borellus in obſerv. 54. cent. 2. Domina de Pile Manſi Aſilii in Vaſconia morbum paſſa eſt, perquetotum ejus curriculum Hiſpanicè optimè locuta eſt, licet illius linguæ antè & poſtea ignara fuerit; & præterea ecſtaſin tantam paſſa eſt, ut pro mortua haberetur: cumque remediis revocata fuiſſet, adverſus adſtantes indignata non mediocriter fuit, quod à loco miro & delitioſo revocata ab iis fuiſſet; dixit autem inter multa ſe vidiſſe ſenem, qui dixit ei, fratrem ejus in bello mortuum eſſe, patremque in cubiculo remoto Pſalmum certum legere, cujus verba retulit, hæcque omnia vera fuerunt.

Quæ teſtantur, animam in Ecſtaſi quodammodo à corporeis impedimentis ſeparatam aliquid ſcientiæ, quam poſt mortem habitura eſt, acquirere. Sic moribundis idem contingit, cum anima jam jam ſeparari debet. Sic etiam Rev. Vir, D. Phil. Jacob. Spener, Summus ille Theologus, in Poſtillæ ſuæ Chriſtianæ praxeos fol. 857. animam Divi Apoſtoli Pauli in tertium fuiſſe cœlum ſurreptam aſſerit. Exinde, animam

humanam ex corpore vivo, citra vitæ illius extinctionem ſeparatam conſiſtere poſſe, omninòque poſſibile eſſe, affirmat. Si quid abſoni tale foret, Divus Apoſtolus citra ullam ſe rationem neſcire id affirmaſſet, an ille in corpore, vel extra corpus ſubſtitiſſet.

At hoc, fateor, non congruit cum vulgari noſtra vel Ariſtotelicâ Philoſophia: verâ fortaſſe caremus Philoſophiâ, aut ejusdem principiis de humanâ animâ; ſic enim de aliis quibusvis rebus imperfectam obtinemus ſcientiam; de anima autem noſtra vel minimam, quin penitus nullam. *Hæc ille.*

Memini cujusdam ancillæ meæ, jam tum in agone conſtitutæ, cum capite in ſiniſtrum latus reclinato, oculis quaſi jam vitreis, mox lumen ſuum amiſſuris, & ſpuma dextris labiis inhærente, cùm ægerrimam propè animam traheret, mundato cum linteis ore illius, diductis iſtis labiis aquam Langianam cum V. guttis auri ſoluti me infudiſſe: exacto ferè horæ quadrante, erecto repente corpore iſta conqueri ſeriò cœpit, ſe ex amœniſſimis campis Elyſiis ad nos fuiſſe retractam. Conſimilis legi meretur, quæ in Zodiaci Medici Gallici anno 2. obſervatio, quæ 1. Jan. edita, ſic ſe habet. Nobilis puella ex febri ardente cum omnium virium amiſſione pro defunctâ fuit habita, adeò, ut aſſidentibus mortuam eſſe ratis de funere tantùm cogitatio ſuperfuerit. Panno ex more conſuta fuit; accerſuntur ſacerdotes, & Libitinæ jam deſtinata erat; cum emiſſo ex imo pectore ſuſpirio vitæ ſuperſtitis indicia edidit. Omnia hîc, quæ ad vitam revocandam videbantur neceſſaria, fuere obſervata. Reſtituta tandem non gratias egit officiorum ſibi præſtitorum, ſed querelas fudit, quod erepta ſibi fuerit incomprehenſa & ineffabilis animi tranquillitas, voluptas gratiſſima, ac talis, quâ mortales frui, niſi ad ſtatum illum deducti fuerint, nequeant, felicitas: quicquid gaudii nomine venit, leviſſimam tantùm ideam exhibere ejus, quo gaviſa fuerat. Addidit, à ſe perceptos quidem auribus parentum lugubres gemitus, ac quicquid illi circa funus & exequias meditarentur,

tur, menti obverſatum eſſe, nec quicquam vel illorum vel minimam partem excuſſiſſe tranquillitatis, qua potita fuerat; animum quippe deliciis illis tam profundè immerſum fuiſſe, ut mundi & mundanarum rerum omninò obliviſceretur, ne dum de conſervando corpore cogitatio incideret.

[Helianthus.]

OBSERVATIO LXXVII.

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

Vermis per meatum urinarium excluſus.

IN corde, pulmonibus, epate, aliisque corporis humani partibus ſæpius vermiculos naſci, exemplis & authoritatibus Medici paſſim confirmant. Admiratione percuſſus magis obſtupui, cùm legerem apud Cl. *Schenckium*, vermes ex veſica urinali nonnunquam cum lotio exiiſſe. Simile quid Anno 1678. d. 5. Aprilis notare mihi licuit in milite noſtri præſidii, cujus uxor ſummopere mecum conquerens de pertinaci mariti ſui iſchuria precibus me invitabat, ut ipſum inviſerem urinæque tamdiu ſuppreſſæ per medicamenta idonea priſtinum fluxum redderem: Ego officii mei memor poſtulationi hujus deeſſe nolui, & ægrotum miſerè afflictum deprehendi, ſeptimus quippe jam agebatur dies, quo ne guttulam urinæ excreverat: Querelas de ſummis circa umbilicum cruciatibus deque tenſione circa veſicam inſtituebat, talisque aderat tumor abdominis, ut aſcitico miſer non abſimilis videretur. Ego diligenter, tam interna quàm externa ordinavi, nihil intermittens eorum, quæ ad adipiſcendum optatum hujus mali exitum admoveri ſolent. Aſt inani diu me torquebam labore, neque ſucceſſus tam citò ex animi ſententia procedebat. Meditanti igitur mihi de immiſſione catheteris accurrit ægroti uxor apportans vermem craſſitie calami ſcriptorii & longitudine trium digitorum, referensque, ejecto hoc per urethram animalculo poſt multos conatus laboresque, marito ſuo tandem priſtinam facultatem pro lubitu veſicam exone-

randi

randi eſſe redditam. Fœtus hujus inopinati excluſionem lochia quaſi inſequebantur, nectarisque vitalis fluxus cum urina per aliquot dies propullulabat, qui tamen exhibitâ emulſione terebinthinatâ feliciter eſſe deſiit. Vermis poſt emiſſionem vitali quidem fruebatur aurâ, paulò poſt autem exſpiravit. Notandum me ſuaſorem antea exſtitiſſe, ægrotus ut diligenter comederet amygdalas amaras, quæ uti egregiâ pollent virtute diureticâ, ita eas ratione amaritiei vermiculi ex veſica propulſionem maſculè adjuviſſe, nulla mihi hæret dubitatio, cùm experientiâ conſtet, quàm ſalutarem in morbis verminoſis aliàs præſtent operam, poſſetque hoc remedium tanquam euporiſton catalogo medicaminum veſicæ vermibus reſiſtentium inſeri, modò certa ſigna pathognomica ipſorum præſentiam indicarent. Admiratione me detinuit & hoc imprimis, quâ ratione vermes in veſica degere poſſint, quî fiat, quod non enecentur aut convertantur in putrilaginem ab acri, mordaci ſalſoque lotio? Admirari autem deſii conſiderans, in acerrimo aceto innumerabiles ſæpius vermiculos reperiri, inque illo vitam tranſigere ſatis commodam; quanquam non faciam cum aliis, qui acetum nihil eſſe aliud quàm congeriem minutiſſimorum vermiculorum mordicantium, àque horum morſibus omnem aceti acrimoniam dependere rentur. Hac ratione enim quis inſtare poſſet, bilem, ſalem culinarem aliaque acria ſalina & acida, quæ linguam acrimoniâ ſuâ feriunt, eſſe corpora ex atomis & particulis verminoſis mordentibus conflata &c. quod abſurdum, cùm optima microſcopia contrarium etiam in ipſo aceto nos edoceant, niſi quis mentis ſuæ phantaſmatibus nimiùm abblandiendo ſe ipſum decipere amet, non ſecus uti illi, qui pulverem ex particulis chordarum rubrarum, quales teſtudinibus adaptari ſolent, ab impoſtoribus præparatum aſſumentes, à plurimis vermiculis ſe poſtea liberatos eſſe firmiter ſibi perſuadebant, uti literis prodidit *Felix Platerus Quæſt. Therapeut. Appendic. Prax. p. m. 192.*

Fig. XXI. vid. p. 164.

SCHO-

SCHOLIUM.

OBſervationi huic reſpondet illa, quam *Bald. Ronſæus Epiſt. medic.* de ſene quodam refert, qui urinæ difficultate graviùs laborans, per ſomnum excrevit vermem cum maxima ſanguinis copia, ſalvusque evaſit; cui addere licet alteram illam *Edmundi de Meara*, videlicet de puero ſemel in menſe, & aliquando ſæpius, poſt duorum vel trium dierum dyſuriam, multos lumbricos per virgæ canalem excernente; ut & *Joh. Rhodij cent. 3. obſ. 36.* de adoleſcente poſt 5. dierum difficilem mictionem tæniam vivam emingente. Quænam verò jam in præſenti caſu exſiſtat diri illius adfectûs cauſa, determinare eſt difficile. Aut enim vermis ille orificium veſicæ urinariæ corpore ſuo obturâſſe, ſicque unà urinæ egreſſum inhibuiſſe, dici poſſet, aut, quòd credibilius, idem veſicæ collum, rodendo ſugendóve nervoſam ejus partem lædens, ad convulſivam contractionem irritaverat, unde fibræ ejus contractæ meatum unà urinarium occludere potuerunt; quâ dolorificâ ceſſante lumbrici adhæſione, eodem nempe ab amygdalorum amarorum virtute, cum ſanguine ad veſicam delata, vel quacunque demum alia à cauſa excuſſo, non fibræ tantùm laxatæ denuo fuerant, ſed & apertum vulnuſculum ſanguinem aliquandiu, priusquam iterum conſolidaretur, ſtillaverat. Quin & vermis ille, ſi primò non ipſa in cavitate veſicæ delituerit, ſed mediante ſanguine ipſas inter cervicis membranas depoſitus fuerit, ſenſim adauctus tumorem illo in loco excitare, ac tenſione iſtâ quandam membranæ internæ excreſcentiam mentiri, ſicque tandem orificium omnino obturare valuit, usque dum membranâ divulsâ exitum ſibi paraverat, ſicque non tantùm hæc denuo ſe contrahens meatûs libertatem reſtituerat, ſed aliquandiu etiam ex apertura iſta ſanguinem emiſerat.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXVIII.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
Meatus ab inteſtino cœco ad veſicam.

DIſſectio viri ob maleficia decollati inſtituta eſt Francofurti ad Viadrum Anno 1667. à *D. D. Gariep* Medico Colbergenſi: Adfuit ſpectator *Conradus Veſenfeld* Profeſſor olim Academiæ Viadrinæ inſignis & acutus rerum naturalium rimator, cujus in primo ætatis flore exſtincti mors, uti mihi valdè adhuc exiſtit acerba, ita emptionis jure ipſius quondam mihi comparavi manuſcripta, quæ inter alia curioſa accuratam commemoratæ diſſectionis deſcriptionem exhibent: Majuſculis autem literis ſequentia notavit: *Caſu factum*, verba ſunt *Veſenfeldii*, *ut offenderemus aliquot ductus ab inteſtino cœco deorſum ad veſicam vergentes: Per hos ergo meat materia lotii potatoribus tam ſæpè & copioſè excernendi, hi autem ductus inveniebantur abradendo pinguedinem, circa cœcum inteſtinum ſitam.* Urinam omnem à ſanguine in renibus ſeparari, uti non adeo liquet, ita in deſignanda via, per quam illa ad renes defertur, excellentiores Anatomici dubii incertiqúe hactenus titubârunt: Omnem ſcrupulum evellerent omnemqúe tollerent dubitationem prædicti ductus, ſi ipſorum veritas conſtaret. Monendi ſunt Anatomici, ut in inveſtigatione horum nonnihil operæ ac diligentiæ impendant experianturqúe, an vel hos vel Cl. *Diemerbrockii* chyloſa, vel alia ad renes aut veſicam tendentia vaſa invenire queant.

SCHOLIUM.

UTi non facilè ullius Viri boni, & eruditi Anatomici fidem in dubium vocare debemus, ſi varios Naturæ luſus & errores conſiderare velimus: ita etiam hanc de ductibus ab inteſtino cæco ad veſicam vergentibus obſervationem eodem referemus. Sed hoc utique rariſſimum quid fuiſſe dicemus. Neque

etiam

etiam tantopore iisdem pro demonſtranda via celerioris & copioſi tranſitûs materiæ potulentæ ad veſicam in potatoribus opus eſſe, videri nonnullis poſſet, ſi viam ex ventriculo ad renes per omentum eruditiſſimè à noſtro Celeb. *D. Helianthо Ephemer. Nat. curios. Ann. IX. obſ. 17.* propoſitam admiſerint, aut ſaltem Exc. *Rich. Loveri* in *tract. de corde cap. 3.* & *Guil. Cole cap. 13. de Secret. anim.* diſcurſum adprobaverint.

[L. Schrök, L. F.]

OBSERVATIO LXXIX.

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

Hydropicæ cujusdam aqua ex hypochondriis profluens morbum ſolvit.

Vidua quædam 60. annorum hic loci ſedem rerum ac fortunarum ſuarum habens poſt varios in diæta commiſſos errores ſeptem abhinc annis hydrope aſcite corripiebatur: Quo indies ingraveſcente, accerſitus Medicus nullo ad ſanandum appoſito remedio neglecto curationem tentabat: Sed quodvis incaſſum adhibebatur, neque medicamentorum virtute vires morbi frangere ejusque radices evellere licitum erat. Superfuit Paracenteſis, cujus tamen adminiſtrationem omnimodè recuſavit, nulliusque perſuaſionibus eo impelli potuit, ut dicto medio locum daret, quin potius mortem appetiit. Aſt præter omnium opinionem morbus ad exoptatiorem longè eventum provectus eſt. Ægrota namque vi morbi fermè conſumpta ſenſit aquam ex utriusque lateris hypochondriis, ubi pori cutis mirum in modum aperti conſpiciebantur, promanare: Cui fluxui, quod mirum, natura quaſi non neſcia unâ vice hydropicorum aquam non educendam eſſe, præcluſis poris moram interdum imperabat, quæ tamen aliis temporibus remotis obſtaculis ſponte ſolvebatur. Fluxu igitur hoc per intervalla aliquot

menſes durante, abdomineque ſenſim detumeſcente ægrota morbi gravitate magis magisque levabatur, donec tandem aquâ præternaturali ex corpore ejus ejectâ integritatem priſtinæ valetudinis recuperaret, quâ etiam, dum hæc ſcribo, ſatis bellè atque commodè fruitur.

SCHOLIUM.

NAturam revera in hoc Caſu fuiſſe morbi medicatricem, conſtat, quæ ſæpius, quod nullus miniſtri ſui, Medici, labor & diligentia efficere valet, promtè ſaluti ſuæ feliciter proſpicit; idque in hydropis cura non ſemel præſtitit, raro etiam hîc molimine ex hypochondriis aquarum ſarcinam expellens; vi imaginationis fortè eò compulſa dum metu dolorificæ ipſi creditæ, crudelis, multis tamen perſuaſionibus ſollicitatæ Paracenteſeos, copioſiorem ſeri ſuperflui fluxum ad loca ſectioni viciniora magno impetu amandavit; quod in glandulis ſubcutaneis ibi ſubſiſtens, nec in vaſa lymphatica promtè receptum, ſed excretorios ſudoris tubulos diſtendens, per illa exitum ſibi paraverat, ſicque ſenſim reliquum etiam ſerum alibi extravaſatum, & dein paulatim in vaſa effluxu illo inanita regreſſum, patente iſto in loco ſucceſſivè evacuaverat; ceſſante tamen nonnunquam fluxu illo à frigore aëris ambientis diutius admiſſi, ſerum naturâ glutinoſum in tubulis diſtentis incraſſante, eosque obſtruente, donec eodem iterum rarefacto, àque majore ſeri noviter ſupervenientis collecta quantitate ulteriùs expulſo, novum tranſitum ſibi paraverat; in confuſionem illos conjiciens, qui ſæpe præ aliis prudentioribus magis ſapere ſibi viſi, hydropicos vehementi evacuatione ab aquarum ſarcina, brevi & uno quaſi impetu, liberare infeliciter ſtudent, quale quid contigiſſe aliquando novi, dum ex cachexia quidam factus hydropicus, à diuretico nimis liberaliter propinato, parvo quidem temporis ſpatio ab inſigni ſuo ſeri ſtagnantis pondere, non ſine triumpho, ante tamen victoriam, decantato, fuit liberatus, paulò poſt tamen ſpiri-

ſpiritibus unà exhauſtis præter exſpectationem ſubitò placidè exſtinctus eſt.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXX.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI.
Flatus corporis humani cur tam difficulter nonnunquam diſcutiantur.

MEmini me quondam ex Cl. *Sylvio*, cùm in Noſocomio Lugdunenſi ægroti paſſione colicâ decumbentis rationem haberet, audire, hoc malum cujusvis medicaminis nonnunquam vires eludere, difficilisque medelæ cauſam conſiſtere in copia bullarum ex pituita valdè glutinoſa conflatarum flatus intus habentium: Bilem autem tum temporis ſale lixivo acuatam phlegma rarefacere nimis, quo rarefacto hujus latera magis diſtenſa flatusque recipientia dictas bullas producere; non ſecus quàm aquam ſmegmatis beneficio glutinoſiorem redditam pueri in ſphæricas bullas conflare atque formare ſolent: Quicquid enim ibi præſtat ſmegma, illud in corpore humano efficere pituitam; & ſicuti à ſpiritu calido ſmegma rarefactum in bullas effertur, ita bilem tanquam humorem calidum in pituitam agentem hoc munere defungi cenſebat. Quæ omnia, uti non à recta ratione aliena omnimodè cenſenda, ita quoque dictis experientia fidem fecit. Anno 1677. accerſitus ad hujus civitatis incolam, qui per 5. dies cum paſſione colicâ conflictatus erat, ipſius abdomen mirum in modum diſtenſum deprehendi: Quibuslibet medicamentis fruſtra exhibitis incaſſum diu ſudavi, incertusque fui, quî fieret, quòd probatiſſimis pharmacis hocce malum non cederet. Cùm autem in uſu clyſmatum diligenter perſiſterem, ægrotus poſt aliquot dies horum auxilio excrevit maſſam ex multis veſiculis contextam, quarum majo-

res juglandium, minores nucum avellanarum magnitudinem excedebant. Hæ veſiculæ tam tenaciter ſibi adhærebant, ut nullâ operâ divelli poſſent, quin potius disrumperentur mephitimque flatulentam cum fœtore adſtantibus valdè moleſto emitterent. Hocce ſpectaculum quamvis ſordidum non tamen ſine animi voluptate diu intuitus ſum, omnemque mihi evulſit hæc obſervatio admirationem, quare tam infelici Marte contra tympanitidem, colicam flatulentam (quam meritò à colica convulſiva ſolis humoribus acribus adſcribendâ diſtinguo) bella geramus, cùm de vero remedio dictarum veſicularum rupturam promovente adhuc ſimus incerti. Sanatus hoc modo noſter ægrotus valet adhuc pancraticè, liber ſuis ex paſſione colica cruciatibus, cum quibus antea tam frequenter ipſi confligendum erat. Simili modo fabri cujusdam ferrarii uxori 66. annos habenti, conſilio meo quondam præfui, quæ à longo tempore aſthmatica & anheloſa ſuffocationis periculum incurrebat. Hinc perterrita omnes nervos intendebat, ut per tuſſim obſtacula liberum aëri tranſitum denegantia removeret, & hac ratione poſt conatus Herculeos laboresque incredibiles ejecit interdum veſicam magnitudine pomi Borstorffiani flatu plenam, qui tamen veſicâ propter ſummam glutinoſitatem rupturam difficulter admittente evocari vix poterat. Hoc peracto aliquot horas libero fruebatur ſpiritu, donec præterlapſis illis regenerata novâ veſicâ novi laboris faces incenderet, quibus tamen cùm ægrota indies magis defatigaretur, factum eſt, ut exhauſtis conſumptisque illius viribus brevi poſt naturæ ſatisfaciens ſomno conſopiretur æterno.

SCHOLIUM.

TYmpanitis & Colica flatulenta licet abſque tenacis ejusmodi & viſcoſæ pituitæ in bullas diſtentione multoties producantur, à ſola utpote humorum variorum præternaturali agitatione vel efferveſcentia ortæ, quæ tamen veſiculas iſtas unà conjunctas habent, difficiliorem curam utique ſuſcipiunt; cùm

cùm enim mater earum, pituita viſcidiſſima, quam vitream adpellare quibusdam libuit, ob illam ipſam glutinoſitatem, difficulter eradicari queat, eò magis productæ ex eadem veſicæ, magis utpote condenſatæ, & induratæ, ac quaſi membranoſam naturam indutæ, medicamentorum operationi reſiſtent; quæ ideo non tam phyſagoga propriè dicta, calida & aromatica, quàm potiùs majori penetrandi, incidendi & reſolvendi, imò corrodendi vi prædita requirere unà videntur; quâ ratione fortè v. g. nitri ſpiritus, aliàs jamdudum anticolicorum in numerum receptus, hîc vim ſuam exſerere valebit.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXXI.

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

De

Stercorum egregia in nonnullis virtute.

SOcer meus Quæſtor Epiſcopatus Hildesheimenſis ante aliquot annos paſſionibus colicis valdè obnoxius erat, quibus tantopere affligebatur, ut paralyſis dextri lateris cum amiſſione loquelæ ſuccederet. Circumſtantes abſente Medico cùm neſcii eſſent, quid faciendum, accurrit fœmina quædam recens ſtercus ſuillum, quod manibus gerebat, ægroti naribus intrudens; Quo vix peracto ſubitò ille in hæc erumpit verba: O GOtt/ wat ſtinckt dat Sau? & hac ratione non tantùm aphonia ceſſavit, ſed & paralyſis cruciatusque colici extemplo remisêre. Ruſticis aliisque vilioris conditionis hominibus ſæpius autor fui, ut ſuccum fimi equini cum cereviſia calida contra colicum morbum aſſumerent, externè autem dicti fimi portionem cum cineribus calidis commixtam tepidè regioni circa umbilicum apponerent, quod euporiſton nunquam non ipſis exſtitit ſalutare. Cæterùm hoſce ſtercorum effectus non eſt quòd valdè miremur, cùm & in aliis morbis

bis illa non mediocriter prodeſſe & experientiâ & Excellentisſimorum Virorum teſtimoniis diſcatur noteturque. Sic antidotum napelli ſtercus humanum eſſe affirmat Cl. *Hoffmannus animadverſ. in Schröder. p. m. 664.* Fœtoremque hujus naribus attractum matutino tempore præſervare à peſte refert *Minderer. Medicin. militar. p. 125.* Pleuriticis alii gallinarum, alii columbarum ſtercora commendant. Proſtat in noſtra officina aqua antipleuritica ex fimo equino deſtillata, quam uti cum fructu ſæpius exhibui, ita laudibus illam ſufficienter prædicare nequeo. Infallibile fermè remedium ad conſtringendum fluxum menſtruum eſſe ſtercus aſininum, ejusque ſucco plurimos de ſorditie parùm ſollicitos feliciſſimè ſanatos aſſerunt, *Finckius Enchirid. Dogmat. Hermet. c. 34. Zacut. Luſit. Prax. Hiſt. l. 9. c. 11. Solenander Conſil. Med. ſect. 4. conſ. 8. Schönborn. Manual. Med. p. 184.* pluresque alii. Stercoris ſuilli in narium hæmorrhagia ſiſtenda, anſerini in ictero aliisque morbis curandis efficaciam etiam tyrones medicinæ vix ignorant. Videatur Ann. 9. & 10. obſervatio LVI. Salibus excrementa animalium ſunt plena, quibus volatilium ſtercora præ cæteris abundare, quia acres ſeroſosque humores non emingunt, à curioſis animadvertuntur. Hiſce igitur dictas operationes adſcribendas uti non dubito, ita inſignem inter hæc intercedere differentiam ex virtutum diſcrepantia liquet. Veroſimile enim eſt, ſtercus, quod ſtipticâ gaudens qualitate hæmorrhagiis medetur, vi ſalis cujusdam nitroſi, acidi &c. illud præſtare: Aliud aphoniam cum paralyſi ſolvens beneficio ſalis alkalici volatilis vappeſcentibus (uti Excellentiſſ. *Hannemannus in Prœmio de uſu & abuſu inebriaminum* de apoplexia judicat) priſtinum vigorem reſtituere. Sed de hac materia liberam cuilibet philoſophandi poteſtatem relinquo.

SCHOLIUM.

Quamvis σκατοφάγοι, uti eos vocat, quidam medicaſtri malè audiant *Joh. Petr. Lotichio thes. 6. de Caſei nequit.* & revera, ubi delectum remediorum habere poteſt, ſordidis ejusmodi Medicus

cus elegans abſtinere teneatur, in neceſſitatis tamen caſu, ubi non, quod decorum magis, ſed quod utile eſt, expetitur, ſi alia pari efficaciâ prædita eum deſtituant, cur non ſimilia in uſum trahere liceat, ſufficiens cauſa nulla ſubeſt. Uti verò in ipſis excrementis ſpiritûs vitalis præſentiam agnoſcere tenemur, (unde vivere eadem, *Guil. Maxuellus de medic. magnet. pag. 27.* ſcribere ſuſtinuit, & *Joh. Bapt. Helmontius cap. de lithiaſ. §. 35.* ſpirituum vitalium comparticipationem excrementa ſervare prodidit,) quam Exc. *D. Jo. Conr. Peyerus exerc. 1. de glandul. inteſt.* de ſpiritu non minùs animali verè deprædicat: ita cur recenter adhibita præſtantiores quandoque edant effectus, hinc edocemur. Licet & aliàs diverſimodè prodeſſe poſſe, præter multorum experientiam, ipſa quoque ratio dictitet, ſulphure & ſale volatili, ut & fixo quandoque in iisdem manifeſtè ſe exſerentibus, & partim ab adſumtis cibis &c. partim ab interno principio, bile & lympha, ortum trahentibus, ſicq́ue etiam eorum diverſitatem in ipſa operatione multiplicem & quaſi ſpecificam oſtendentibus. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO LXXXII.
D. JOH. PETRI ALBRECHTI,
Lochia aquoſa.

UXor cujusdam Mercatoris expletis Menſibus absque laborioſo nixûs puerperio naturâ ipsâ obſtetricante partum abſolvebat. Circa fœtûs excluſionem mirum & inſolitum quid contigit: Conficiebatur enim absque ulla ſanguinis profuſione, cujus ne guttula in conſpectum venit, ſed loco ipſius lympha viridis non abſimilis ſolutioni vitrioli commun. cum aqua ſimplici factæ præter propter pondere 20. librarum lochia conſtituebat. Aqua erat limpida, dulcis, omnis acrimoniæ expers, duravitq́ue ejus fluxus integrum menſem ſatis copioſus absque ullius ſanguinis veſtigio: Neque puerpera hinc malè habebat, ſed uti feliciter enixa

erat, ita reliquo tempore puerperii abſque multis torminibus aliisque incommodis traducto in hunc usque diem vivit ſana optimâque utitur valetudine. Notandum, quòd ſecundinæ, quanquam dilaceratæ & cultelli acie multoties diſciſſæ nihil ſanguinis, ſed ſimilem liquorem limpidum & aquoſum profuderint. Haſce ob cauſas fœtus non eſt excluſus juſto infirmior, ſed uti integris viribus mundum intravit, ita iisdem adhuc abſque ullo ſanitatis vitio benè fruitur. Hinc evidenter apparet, quàm lubrica ſit illorum opinio, qui ſuſtinere conantur, lochia eſſe reſiduam ſanguinis partem pro nutritione & augmento fœtûs ad uterum delatam.

SCHOLIUM.

Cùm humorem fœtûs nutritium à matre ſuppeditatum non purpureum illum eſſe, ſanguinis nomine propriè venientem, compertum ſit, verùm albicantem aliquem & ſeroſum, ſimilem ſeri evacuationem ex oſcillis uterinis hîc contigiſſe; & cùm ſanguis puerperis à partu recenter exſtillans non aliam originem agnoſcat, quàm vaſorum ſanguineorum in uteri ſubſtantia radices agentium, à prægreſſo enitendi conatu, ſive uteri forti commotione, & hinc ſubſequente placentæ ſeparatione violentam reſerationem, in hoc autem caſu abſque laborioſo nixu puerperium ſucceſſerit, & ita oſcula vaſorum ſanguifluorum non dilacerata fuerint, porulos iſtos, qui liquorem nutritium graviditatis tempore ex arteriis uterinis in placentam derivaverant, ulteriorem ſaltem ſeri iſtius à ſanguine ſeparati fluxum conceſſiſſe, craſſioribus autem cruoris particulis exitum denegâſſe, foret credibile, niſi & ipſa placenta diſciſſa, ſanguinis loco, ſimilem aquoſum liquorem ſuppeditâſſet; Unde potiùs in hoc ſubjecto ipſi ſanguini tincturam purpuream omnino defuiſſe dicendum erit. Qualem rubedine deſtitutum ſanguinem in aliis quoque fuiſſe deprehenſum novimus, exempla promentibus *Joh. Rhodio cent. 1. obſ. 36. cent. 3. obſ. 72. Petr. Borello cent. 1. hiſt. 25. Thom. Williſio de febb. cap. 1. Henr. Olden-*

Oldenburgio Act. philoſoph. Angl. Num. 6. §. 4. 10. & *Num. 8. §. 8. Ephemeridibus Nat. Cur. Ann. II. obſ. 210.* & *Ann. III. obſ. 123.* &c. Quæ tamen dum vel recenter è cibo comeſto prolectum & nondum cum ſanguine intimiùs permiſtum chylum proponunt, vel ſaltem ſanguinem illum in cachecticorum, febricitantium, aut alio morbo laborantium corpore exſtitiſſe innuunt, quid hîc decernere liceat, haud video. Chylum enim non fuiſſe, nec puerperæ fœtusque ſanitatem admodum laboràſſe, ipſa hiſtoria loquitur. Sanguinis equidem in genere conſiderati eſſentiam in purpura non conſiſtere, vel *Hippocrates lib. de glandul.* teſtis eſt, illud album, quod ex glandulis diſſectis erumpit, ſanguinis nomine dignatus, per hunc ipſum tamen ſanguinem album nil niſi ſerum intellexiſſe, *Hier. Barbatus tr. de ſang. & ejus ſer.* benè interpretatur, utpote cujus ſeri quoddam quaſi promtuarium ſunt glandulæ; idipſum verò ita ſolitarium in humano corpore pro ſanguine vitali & ſano nemo facilè agnoverit. Licet enim imperfectiorum quorundam animalium, uti cochlearum (vid. Exc. *D. Joh. Jac. Harderi examen anat. cochl. terr.)* liquorem vitalem albicare certum ſit, in homine tamen ſimilis ubi occurrit, aliquid præternaturale, & ita morboſum, à quacunque demum cauſa, ſulphur ſanguinis rubicundum ſubjugante, ortum habuerit, evincit.

[*L. Schröck. L. F.*)

OBSERVATIO LXXXIII.

D. JOH. PETRI ALBRECHTI.

Ex

Abſceſſu renum ſubſtantia per urinam expurgata.

QUintus jam agitur annus, cum Nobilis quædam Matrona, quæ à longo tempore jam fuerat nephritica, inflammatione renis dextri corriperetur, huic abſceſſus ſuccedebat, hinc puris mictio. Semper autem

cum urina purulenta excernebat aliquot carunculas, fruſtula ſcilicet rubra, craſſiora, pinguedine interdum obducta, magnitudine phaſeolorum. In tanta copia per aliquot menſes hæcce renis corpuſcula dubio procul à ſanie acri eroſa exierunt, ut non dubitem, totâ hujus renis ſubſtantiâ corporetenus eliminatâ, illam functionem, quam natura utrique renum injunxerat, in ſolum ſiniſtrum cecidiſſe, qui rectiſſimè quidem officii rationem hactenus perſolvit, creavit autem hiſce ultimis diebus dictæ matronæ acutiſſimos cruciatus, videturque hic nimii forſan laboris pertæſus fraterculi emortui officium amplius repudiare; an medicaminibus exhibendis poſſit reconciliari, inque meliorem ſtatum deduci, tempus docebit. Cæterùm non poſſum quin hiſce apponam obſervationem anatomicam non malè huc quadrantem, quam non ita pridem Excellentiſſimus *Dn. Julius Georgius Behrens* Sereniſſ. & Potentiſſ. Duc. Brunſvic. & Luneb. in Aula Guelphica Archiater præclarus ſequentibus mihi communicavit verbis: Meretrix quædam, quæ per multos menſes hîc captiva fuit, peperit gemellos maſculos: Unus erat ſanus & bonæ conſtitutionis, alter habebat anum clauſum, crura diſtorta & tumorem ſpongioſum in ultima vertebra dorſi, de cætero erat tenerrimæ conſtitutionis infans, ut brevi illum moriturum prædicerem: Ani apertio à Chirurgo hujus loci feliciter peragebatur, excrementaque alvi naturaliter iterum fluebant. Sed poſt aliquot dies cùm infans mortuus eſſet, à Magiſtratu mihi permiſſum eſt, ut cadaver ejus anatomiæ ſubjicerem. Abdomine aperto non aderat omentum. Inteſtina tenuia & albicantia & ſplendida erant; craſſa inflata & colorem gangrænoſum referentia: Colon omnibus cellulis carebat, reliqua omnia ſana. Ad renes autem ubi deventum, ſiniſter tantùm aderat, ſed ſatis magnus in tenello iſto corpore. Circa vaſa quoque natura non omiſerat luſum, aderat enim unus ureter & unum vas ſpermaticum, ſed ambo ſatis ampla. Ille inſerebatur veſicæ: Hoc obvolvebat teſticulum, qui quoque ſolitarius erat & ſubſidio carebat &c.

OBSER-

OBSERVATIO LXXXIV.
D. JOH. CONRADI PEYERI.
Uteri & veſicæ urinariæ procidentia.

QUod verum eſt, meum eſt, dixit olim *Seneca in Epiſtolis.* Utinam idem adhuc ſentirent ac ſaperent ſcriptores omnes, veritatemque pluris facerent, ceu æternum quid ac immutabile, quàm fallacia præjudicia, aut fucatæ novitatis illecebras, & intempeſtivum contradicendi ſtudium; Quidquid verò delinquant alii, titubentve mente, nobis hercle quidquam affectare præter amabile verum religioni eſt. Neque enim curioſitate noſtra & quotidianis exercitationibus aliò collimamus, quàm ad cognoſcendam veritatem colendumque Deum, deinde etiam ad curandam mortalium valetudinem. Hic errores tamen non tantum vitare ipſi adhibita ſumma diligentia, ſed etiam ut evitent cæteri efficere pro virili parte tenemur. Inter muliebres morbos omni ævo cognita & perſpecta fuit uteri procidentia, grave ſanè moleſtumque malum; quippe generationi plurimum officiens, ac interdum etiam funeſtum: docuitque univerſa antiquitas uterum mulieribus aliquando prolabi. Hodie autem poſt *Theodorum Kerckringium*, præclaris monumentis apud eruditos celebrem, in Belgio famigerati chirurgi duo *Ronhuſius* & *Meckeranus* editis obſervationibus negant matricem procidere poſſe, quod priſci uno omnes ore affirmaverant, arguuntque erroris ac imperitiæ præclara & vel Æſculapio majora nomina. In hoc ancipiti ſtatu, cum alterutri partium causâ cadendum ſit, judicem appellare nullum convenit niſi experientiam. Equidem in rebus ad rationem ſolam pertinentibus humanæ autoritati tantum fidei nunquam adhibemus, quantum conſcientiæ dictamini: ſemper enim pro falſo ambiguoque juſtè reputamus quidquid claro & diſtincto mentis noſtræ conceptui repugnat, etiamſi graviſſimi autores ſexcenti id verum ac indu-

bitatum eſſe pronunciarent. Nimirum ſapientum ratio ſui juris eſt, & ad quam homines adſpirare debent, æternæ veritati, hoc eſt, Deo, priùs auſcultat quàm hominibus. At aliter planè ſentiendum eſt de rebus contingentibus in judicio cui præſidet experientia. Hic votorum pluralitas & teſtium idem affirmantium multitudo plurimum momenti ac vim veritatis habet, niſi manifeſtò demonſtrari queat, teſtimonia eſſe fraudulenta. Quamobrem cum in his caſibus magni æſtimanda ſit bona fides, & ſcriptorum idem ſentientium frequentia atque autoritas, acerbè ferimus Chirurgorum iſtorum petulantiam, in tot præcellentes Medicos temerè ac perversè inſultantium, quorum ipſi neque famam nec eruditionem aſſequuntur; imo continere nos diutius non poſſùmus, quin contra ipſos pro veritate & antiquitatis honore teſtimonium publicè dicamus. Accidit anno Chriſti MDCLXXXII. menſe Martio, ut in xenodochio Scaphuſiano vidua decumberet, ex diuturna & gravi uteri procidentia laborans. Primum quidem ante pluſculos annos, cum uxor adhuc marito frueretur, leve malum fuit, nihilque aliud quàm vaginæ laxamentum: poſtea verò conceptione & partu iteratis paulatim ita degeneravit, ut vagina omnis inverſa promineret ac inter femora nutaret. Procidentiam ægra ſibi identidem ipſa repoſuit, & pila cerea utcunque firmavit, donec noviſſimè difficulter parturienti uterus edito fœtu in vaginam dependulam prolaberetur. Penſilis maſſa carnis ſpithamam æquavit longitudine, craſſitiem utraque manus facile complecti non potuit, tantumque doloris & moleſtiæ ægrotanti creavit procidentia, potiſſimum obambulaturæ ac rem familiarem curaturæ, ut ſubinde mortem præoptaret. Infernè per patulum uteri orificium menſtrua ſtatis temporum intervallis promanarunt. Matricem autem extra pudenda delapſam manibus noſtris aliquoties palpavimus, quæ tamen inverſa haut erat, ut oculis conſpici poſſet, ſed latens intra vaginam propendulam tractari potuit & comprehendi manibus. Illa ſurſum aliquando compulſa nativam ſedem

dem cum ſaltu repetiit; aſt vaginam in priſtinum reſtituere locum non licuit. Tandem cum nihil remedii ſupereſſet, & alia atque alia mala imminerent hanc amputare viſum eſt. Eventu autem ſpem non implente ægra mortem occubuit. Docuit pòſt anatome uterum revera procidiſſe, vaginamque totam fuiſſe everſam. Adhæc quod magis mirum & planè novum videtur, cum utero veſicam urinariam ſimiliter mutata ſede procubuiſſe annotavimus; ceu pluribus aliquando forſan denarrabit inclytus *Wepferus*, qui horum omnium nos voluit eſſe teſtes oculatos. Nec tamen rupta fuerunt uteri & veſicæ vincula, ſed tantùm laxata. Reſipiſcant ergo *Kerckringius*, *Ronhuſius* & *Meckeranus*, ſiquidem adhuc in vivis ſint, ſententiamque ſuam erroneam & pernicioſam moniti retractent. Cæteri demum quotquot hæc lecturi ſunt, & quorum iſta noviſſe intereſt, vel noſtro exemplo diſcant ſcrupuloſe ponderare omnia, ac ubique magnam adhibere diligentiam cautionemque, ne cum delinquant ipſi tum ſeducant incurioſè alios, aut ſeducantur.

OBSERVATIO LXXXV.

D. JOH. CONRADI PEYERI.

De

Lepuſculis, Salmonum extis, inteſtino cœco, ventriculo anſerino, & renibus anſerinis.

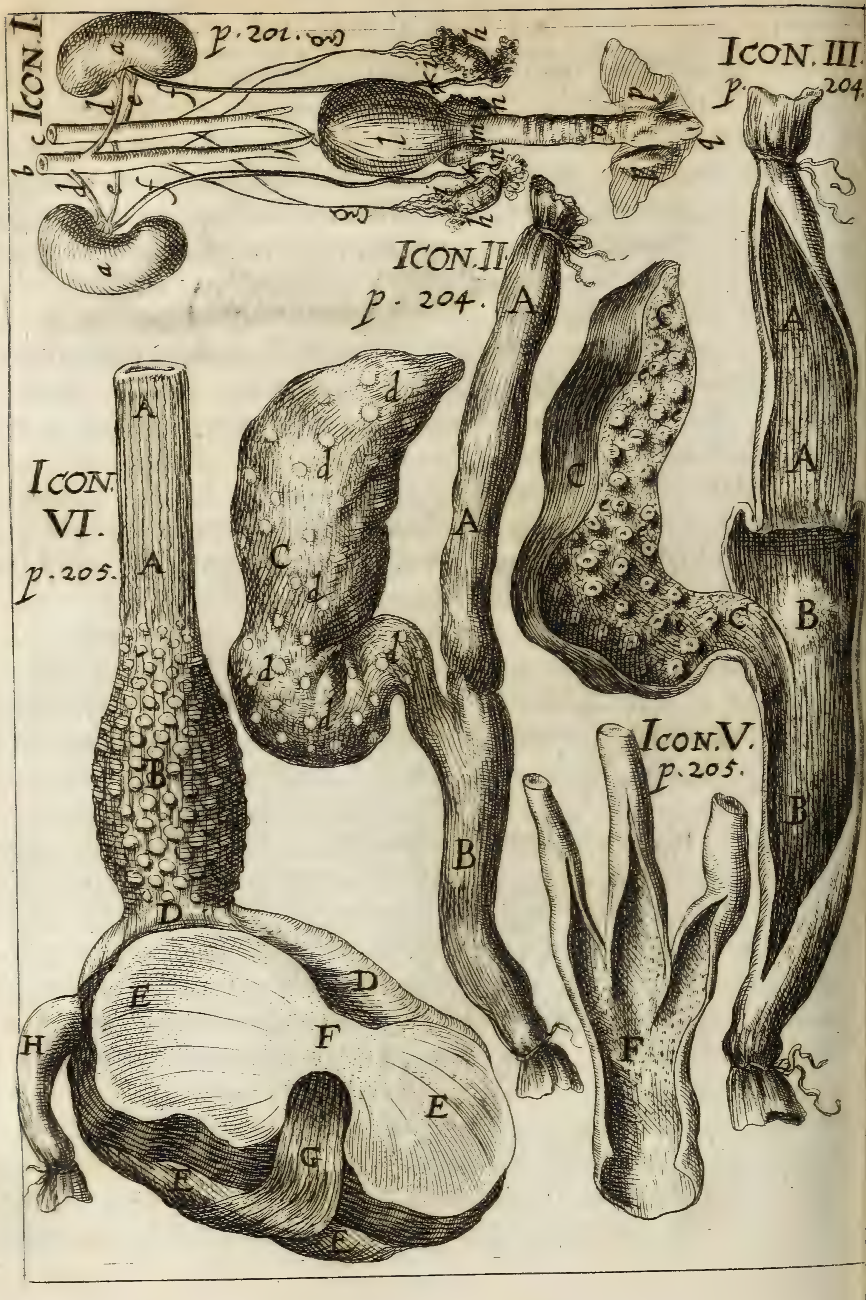
DIverſa cujuscunque ſortis ac ætatis animalia cum viva tum demortua frequenter diſſecamus, ſive privatim ſoli, ſeu coram aliis, nec operam ludimus, etiamſi floccipendant aliqui. Quæ autem nobis uſui & oblectamento fuerunt, eadem literis conſignata tibi trado, Muralte chariſſime! cum hæc tua quoque ſit occupatio & laboribus noſtris tantulis delectari videaris. Menſe Auguſto cIↃ IↃc LXXV. lepuſculos geminos variè torſimus, opitulante

Joh.

Joh. Conrado Wepfero, Poliatri noſtratis celeberrimi filio. Stomachum pylorumque illis viventibus identidem pupugimus, rati vomitum dejectionemve inde orituram, quorum tamen neutrum evenit. Deinde ut pylorum forfice abſcidiſſemus, chylus nullus è ventriculo effluxit, qui ſe ab illato ictu tam vehementer contraxit, obortis convulſionibus, ut ſtylos tubulosque aditu tantiſper prohibere, dum duas treſve guttas liquidas digitis inde exprimeremus. Chylus autem in ventriculo nullus aderat, ſed tantum ſeroſa materia aqueo humore ſtipata. Copia chyli maxima inteſtinis fuit, è quibus lacteas venas ſexcentas oriri vidimus, pulcerrimo ſpectaculo: namque ſurgebant illæ è penitiſſimis inteſtinorum receſſibus, ibidemque tanquam in terra plantæ radices agebant. Chyli receptaculum inter medios renes ſitum erat, quo inflato aër per thoracis ductum in venam cavam & cor è veſtigio tranſiit, unde hoc ſeſe motitavit vehementius. In craſſis inteſtinis cellulæ complures valvulis membranaceis diſtinctæ apparuerunt. Cœcum inteſtinum prælongum fuit, multisque ſpiris contortum, & præterea ſtriatum, ac glandularum agminibus hinc inde inſtructum. In alterius lepuſculi abdomine multum ſeri ſtagnavit, cujus ſcaturiginem perquirentes veſicam urinariam diſruptam fuiſſe vidimus. Quo autem caſu neſcimus. Forſan ex vehementi comprehenſione, dum caperetur, illi veſica lotio turgens diſſiliit. Aperto thorace pulmones conciderunt, ſed diaphragma identidem vibravit. Quinimo alius lepuſculus ſterno jam ablato maxillis repente diductis reſpiraturus, pulmonibus haut intumeſcentibus, diaphragma & coſtas aliquoties ſuccuſſit. Auriculæ cordis adhuc pulſarunt corde pridem emortuo & quieſcente. Teſticuli maribus in ventre latebant, non procul à veſica urinaria, quibus adſtructi paraſtatarum gyri ſunt ſpectabiles & abeunt in vaſa deferentia. Hæc retro veſicam urinariam circumducta pergunt ad veſiculas ſeminarias: cùm enim deferentia vaſa inflaviſſemus, veſiculæ iſtæ protinus ſimul intumuerunt. Proſtatarum

vicem

BRITISH M
NATURAL HISTORY

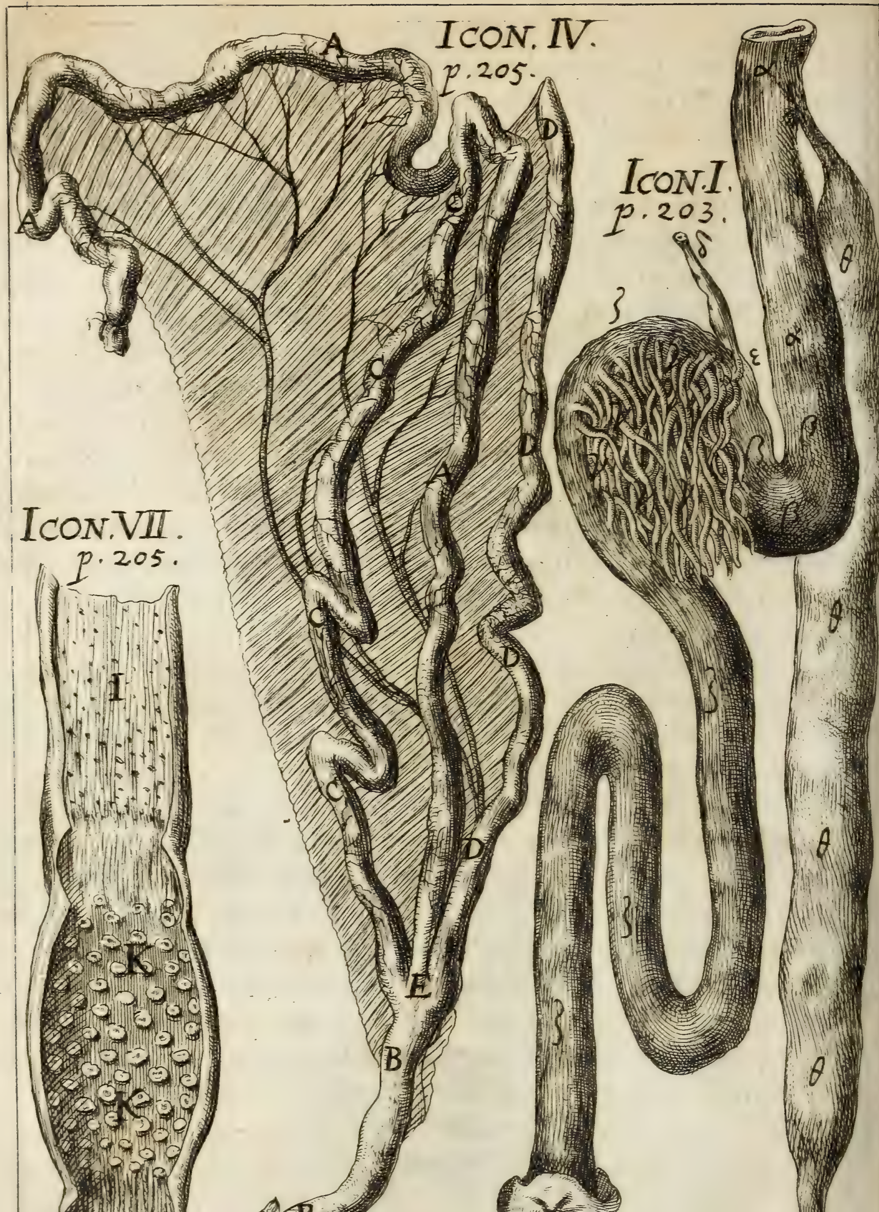
Icon. I.
p. 201.
Icon. II.
p. 204.
Icon. III.
p. 204.
Icon. V.
p. 205.
Icon. VI.
p. 205.

vicem præſtant bina glanduloſa corpora, teſticulis paulo minora, ſed ita peni juncta, ut etiam forinſecus deprehendi queant. Hærent namque intra duas capſulas, ad quas per pellem utrinque propter penem patens rima ducit. Quæ omnia diſtinctiùs fortè ex tabulæ primæ icone I. ſpectare & dijudicare poteris, ubi *a a* renes deſignat, quorum dexter altior erat ſiniſtro; *b* truncum venæ cavæ; *c* truncum aortæ; *dd* venas emulgentes; *ee* arterias immulgentes; *ff* ureteres; *gg* vaſa præparantia ex arteriis & venis ſpermaticis compoſita; *hh* teſticulos; *ii* paraſtatas ſeu epididymides; *kk* vaſa deferentia; *l* veſicam urinariam; *m* cervicem veſicæ urinariæ; *n n* veſiculas ſeminarias; *o* penem; *pp* proſtatas cum folliculo ſub quo deliteſcunt; *q* urethræ exitum. Sed de lepuſculis ſatis; jam Salmonem apponemus, cujus exta in ædibus Excellentiſſimi Wepferi primùm colluſtravimus eodem Menſe. Branchiæ compoſitæ erant è pluribus fornicibus, oſſeis partim, partim cartilagineis, quibus coadunati apices innumeri gaudebant ſinguli venarum arteriarumque propaginibus apicum fornicumque robore munitis, de quarum uſu Thomas Willis de Anim. brutor. cap. III. legi meretur. Infra branchias exſtabat cor crucibulo (uſitato Chemicis inſtrumento) aſſimile, denſo fibrarum muſculoſarum agmine inſtructum, ſed reliqua ſalmonis carne & muſculis rubicundius. Ventriculus ei erat unicus, internè cavernulis multis & tuberculis carneis inæqualis: auricula etiam unica corde coloratior & columnis fibroſis ſimiliter internè prædita ac cavernoſa. Hæc ſponte ſua quandoque adhuc commovebatur, licet pridem è Salmone exemta fuiſſent interanea. Erat porro duplex cordi oſtium geminique canales, per quos ſanguis commeat. Vena cava magno hiatu ſanguinem immittit, aorta emittit, in caput, branchias & reliquum corporis. In principio aortæ apparuit nobis ſtructura mirabilis. Etenim aorta illic inſtar bulbi prominens auriculæ ſpeciem habet validisque fibris inſtructa ſanguinem proprio motu impellit. Inter infimum &

 medium

medium ventrem diaphragmatis loco intercedit membrana, ceu paries intergerinus. Ab ore ampla regiaque via ducebat in gulam, quæ poſtea ventriculo inſeritur. Ventriculi tamen amplitudo vix major quàm gulæ videbatur. Hic autem robuſtior erat œſophago. Pollebat enim fibris plurimis & fortiſſimis. Cæterùm ventriculus fermè inanis fuit, nec eo quidquam continebatur præter muci pauxillum: unde nihil certi de eſca ſeu cibo ſalmonum tibi ſignificare poſſum, quanquam ſint è piſcatoribus, qui eos piſcibus minutis victitare affirment. Infra pylorum inteſtinis denſo agmine adhærent appendices inteſtino cœco humano vel lumbricis aſſimiles, quarum numerus ſuperavit ſexageſimum. Pennam anſerinam, qua ſcribimus, ſingulæ æquant craſſitie. Omnium verò longitudo non eſt eadem. Decreſcunt enim pari ordine quo fiſtulæ in organo muſico, quarum ſeries quoque multiplex. Propter ventriculum appendices & numeroſiores & longiores quàm alibi conſpiciuntur, ita ut iis cingatur pylorus. Inde verò paulatim & numerus & longitudo earum deficit, & quinæ, quaternæ, ternæ, binæ cernuntur. Cunctarum ora ſub pylori valvula in inteſtinum hiant, altera extremitas impervia eſt. Appendices haſce univerſas connectunt vaſa & pinguedo plurima, quam omenti vicem præſtare exiſtimavimus. Conſtant autem illæ è fibris muſculoſis, partim rectis, partim ſpiratim circumductis, & membrana nervea, quam multæ rugæ intus caperant, & cruſta tenuis munit. In his appendicibus ſuccum album inſtar chyli reperimus, alibi admixta bile tinctum. Fuit etiam ubi unus alterque lumbricus latus hæreret, quibus piſces nonnunquam abundant. Statuit M. Malpighius Diſſert. de Bombyce pag. m. XLIII. in appendicibus iſtis fermenta colligi: nos ſimul etiam perfici chylum in his receſſibus arbitramur. Propter appendices illas Albertus citante Aldrovando lib. IV. cap. I. & Jonſtono inteſtinum ſalmonis in plures veluti digitos dividi ſcripſit. Porro inde ab appendicibus inteſtinum flexu facto recta pergit usque ad anum. Hujus in-

teſtini

ICON. IV.
p. 205.
ICON. I.
p. 203.
ICON. VII.
p. 205.
A
B
C
D
E
I
K
α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ

teſtini ſubſtantia eadem eſt, quæ ventriculi: ſed differt interna ſuperficies. Namque inteſtinum supernè ſi diſſectum fuerit, planè rugoſum aut inſtar favi configuratum apparet, infernè oſtentat multas valvulas, quarum aliæ transverſæ, aliæ obliquæ, aliæ decuſſatim poſitæ cavent, ne alimenta præproperè effluant, vel feces aſcendant. Ubique tamen mucum flavum & feculentum nihilque chyli invenimus. Juxta ventriculum & inteſtinum in latere ſiniſtro præterea conſpeximus veſicam prælongam membranaceam & ventriculo tenuiorem. Longitudo ejus duas fermè ſpithamas, latitudo pollicem complectebatur. Hærebat autem ſummæ gulæ, & per eam ſingulari meatu in fauces patebat. Credidit Geſnerus ventriculum hic adeſſe ſecundarium, & ſalmones fortè ruminare conjecit: ſed in veſica iſta nullum alimenti veſtigium reperimus. Tranſitus etiam è faucibus in veſicam anguſtus & difficilis eſcæ foret. Quare probabile eſt nihil aliud ibidem recipi præterquam aërem, qui piſcibus levitatem conciliat & nandi promtitudinem. Hepar viſcerum maximum fuit pallidi coloris, & in geminos lobos diviſum. Veſiculæ fellis nullum erat cum hepate aliud commercium quàm per duos canales inſignes, qui bilem ex hepate in veſiculam deferebant. Hanc fibræ ſtipant muſculoſæ plurimæ, quarum vi bilis inde expellitur per ductum cyſticum, penitius junctum hepati & in progreſſu alios atque alios canales ex hepate recipientem. Foramen autem per quod ductus iſte ſe exonerat ſub pyloro exile eſt, fibrisque ambientibus adeò adſtrictum, ut manifeſto appareat vi multa opus eſſe ad bilem in inteſtina expellendam. Similiter & lien permagnus adfuit, concreti ſanguinis ſpecie. Pancreas deſideravimus, itemque meſenterium; nam venæ & arteriæ ad inteſtina ventriculumque liberè excurrebant. Ut autem ea quæ de ventriculo ejusque appendicibus & veſica aërea diximus melius tibi imaginari queas, penicillo noſtro adumbrata repræſentamus tab. II. Icone I. ubi α α fauces & gulam indicat, β β β ventriculum, γ γ γ γ γ γ appendices, δ ductum bilis qua

inteſtinis ſub pyloro jungitur, ε pylorum, ζζζζ inteſtinum à ventriculo ad η anum usque protenſum, θθθθ veſicam aêream gulæ junctam. Icone II. litera *aa* gulam exprimit ſupernè diſſectam, *b* foramen quod per gulam abit in veſicam aëream, *ccc* veſicæ aêreæ portionem diſſectam. Icone III. ob oculos ponitur inteſtini patefacti portio ſuperior. Icone IV. ſpectabis inteſtini adaperti portionem inferiorem valvulis prædictam. Porro tabul. III. icone I. adumbrantur appendices diſſoluti, prout inteſtino adhærent inde à pyloro *. Icone II. appendicum ora in inteſtinum patentia ſub pylori valvula †. Icone III. interna facies unius ex appendicibus diſſectis. Atque hæc de ſalmonis interaneis, quæ aliquando forſan dante Deo melius perluſtrabo. Efficit autem appendicum illarum conſideratio ut de inteſtino cœco quædam etiam ſignificem. Profectò mirus in hoc naturæ luſus eſt pro diverſitate animalium. Aliquibus enim planè nullum obtigit, aliis ſimplex, quibusdam duplex, nonnullis denique multiplex. Cœco piſcium plerique carent, niſi in ejus locum appendices ventriculi ſubſtituamus. Sed & multi piſces deſtituuntur appendicibus. Rajæ ventriculus appendices nullas habet, ubi tamen inteſtinum cœcum elegantiſſimè rutilans & planè glanduloſum cernitur. Cœco inteſtino privatæ ſunt etiam volucres nonnullæ, quod haud ita pridem notavi in falconis anatome, quam experimentis tuis adjeciſti. Id deeſt etiam echino ſive erinaceo terreſtri, & talpæ ex quorundam ſententia, quanquam Georg. Segerus Ephem. Curioſ. Anno II. pag. 114. affirmet adeſſe veſiculam glanduloſam, inteſtini cœci vicariam. Simplici cœco gaudent quadrupedia pleraque, & inter ea ruminantia maximo. Humanum, leporinum, felinum, glanduloſa ſunt. Tale quoque eſt caninum, cujus iconem tabul. I. icon. II. & III. exhibet, ubi A A, A A notat inteſtinum ileum clauſum & apertum; B, B B inteſtinum craſſum clauſum & apertum; C C C C inteſtinum cœcum clauſum & apertum; d d d d glandulas per cœcum transparentes, e e e e glandulas in cœco protuberantes.

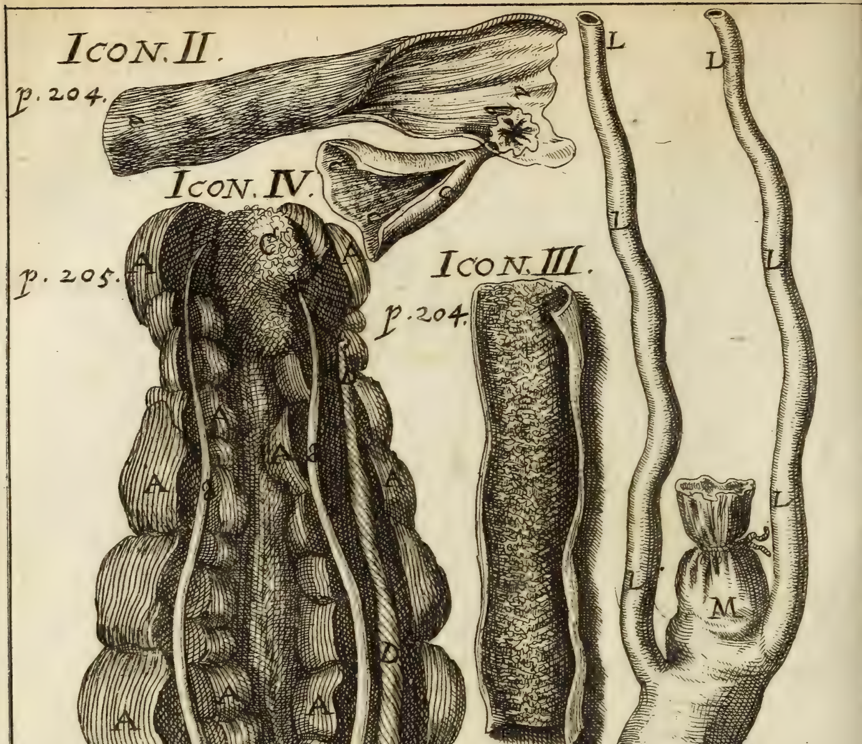

Icon. I. p.204.
Icon. II.
Icon. III.
Fig. 25. p. 229.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

II.

I.

NATURAL HISTORY

Icon. II.
p. 204.
Icon. IV.
p. 205.
Icon. III.
p. 204.
Icon. IV.
p. 204.
L
M
K
A
B
C
D
E
F
g
h

Annus I.

tes. In gallinis geminum inteſtinum cœcum prælongum exſtat, cujus ideam ſimiliter dabit tab. I. icon IV. & V. ubi A A A ilei portionem effingit, B B inteſtinum craſſum, C C C C inteſtinum cœcum unius lateris, D D D D inteſtinum cœcum alterius lateris, E locum ubi cœcum utrumque coit cum reliquis inteſtinis, F eundem locum apertum. Hanc cœci duplicitatem pridem etiam obſervavit Harvæus in aureolo libro de Gener. animalium, quem ruminare poteris. Poſſem & ego plurima alia hic annotare, ſed fortaſſis haut expedit unico conatu omnia producere. Reſervamus ergo quædam futuris temporibus tibique iſta recenſenda tradimus, imò donamus, quibus auctarii vice jam accedit icon anſerini ſtomachi, cujus fabrica ſimilis eſt ventriculo gallinaceo, quem commentario illuſtratum evulgavimus cum exercitatione de glandulis inteſtinorum. Aſpice ergo tab. I. icon. VI. & VII. ibi enim A A repræſentat œſophagum muſculoſum, B ventriculi ſuburbium, hoc eſt gulæ appendicem inſtar bulbi protuberantem, fibris muſculoſis obductam & glanduloſam, ita ut glandularum baſes O O O O transpareant; D D Muſculum præ limine ventriculi; E E E E muſculos collaterales robuſtiſſimos; F tendinem alterum muſculorum collateralium; G muſculum lunatum ſeu transverſum in fundo ventriculi; H pylorum; I internam gulæ ſuperficiem poroſam; K K ſuburbii interiora cum glandularum papillis eminentibus. Tandem colophonem his addat ſimulacrum renum anſerinorum cum partibus quibusdam adhærentibus Tabul. III. icone IV, ubi A A A A A A A A A A renum figuram demonſtrat ex plurimis lobulis glanduloſis compoſitam, B B B B ureteres, C ovarium, D D D oviductum ſtriatum & ſupernè patulum, E capſulam ſive burſam membranaceam inter utrumque ureterem poſitam, cum quibus tamen illi nihil intercedit commercii. F Cloacam, g g ureterum exitum, h oviductus meatum, i amplum hiatum, qui tendit in burſam membranaceam, K K inteſtinum craſſum, L L L L L L inteſtina cœca gemina, M ilei portionem. Fig. XXII.

OBSERVATIO LXXXVI.
D. JOH. CONRADI PEYERI.
De
Singularibus Rupicaprarum poſt cornua meatibus.

HAut ita pridem de cornuum in Rupicapris perennitate Ephemeridibus nonnulla credidi, cum ex obſervatione propria, tum relatu aliorum. Juvat nunc quædam de meatibus ſingularibus poſt cornua ſcribere, ſiquidem & curioſa ſint & memoratu tanto digniora, quanto Zoographorum plerorumque ſilentio involuta fuerunt altiùs. Eorum tamen inter Priſcos quondam meminit diligentiſſimus *Oppianus Cyneget. lib. II. verſu 339.*

Αἰγάγροις δὲ τίς ἐστι δι' αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων
Λεπταλέης πνοιῆς κεράων μέσον, ἔνθεν ἔπειτα
Ἀυτὴν εἰς κραδίην καὶ πνεύμονας ἐυθὺς ἱκάνει.
Εἰ δέ τις αἰγάγρου κηρὸν κέρας, περιχεύοι,
Ζωῆς ἐξέκλεισεν ὁδοὺς, πνοιῆς τε διαύλους.

Quæ Latinis numeris ita adſtrinxit *Jo. Bodinus*:

Eſt autem capris agreſtibus ore foramen
Anguſtum, medios per dentes cornua verſus
Pervadens flexis anfractibus intima cordis.
Hac in pulmones penetrat perflatilis aura.
Quod ſi quis fuſâ ſenſim per cornua cerâ
Intercludat inane, citò reſtrinxerit auras
Vitales, animamq́, & reſpiracula cordis.

Scripſit mihi *Pæon noſter* ſe præteritâ æſtate rupicapram in Rhætia perluſtraſſe, atque præter elegantem ventriculorum ſtructuram & figuram lienis orbicularem, aliaque complura, curioſam mentem id inprimis recreaſſe, quòd animal iſtud poſt cornua aëris capiundi ergo utrinque patulo gaudeat foramine; mirumq́ue ſibi videri, cur natura hoc ita parârit, ſiquidem

quidem rupicapræ pneumaticas partes obtineant, illis fabricâ omnino ſimiles, quas capræ poſſident domeſticæ, *Num*, inquit *Pæon, quòd locos excelſiſſimos ſcandunt & inhabitant, majori aëris copiâ rupicapras indigere dicendum eſt? Hæreo, cùm oves ſylveſtres easdem ſedes petant.* Nos meatus iſtos ante duo luſtra & quod excurrit in valle transalpina Madia identidem conſpeximus, ignari licet tunc temporis, cui eſſent uſui. *Pæoni* autem id reſponſi dedimus; veroſimile non eſſe rupicapras vel in ſummis alpium jugis majore aëris copiâ indigere, quàm alia animantia. Interea certum exploratumq́ue haberi illas terram ſæpius ore vertere, ut herbis & radicibus fruantur in alimoniam. Fieri ergo facilè poſſe, ut ruſpantibus nares aliquamdiu præcluſæ ſuffocationem inferant, ad quam præcavendam aërem per meatus iſtos pulmonibus illabi: atque hanc ſanè præcipuam cauſam mihi videri, ob quam Sapientia Divina, ſaluti animalium ubique miris modis conſulens, meatus illos & foramina rupicaprarum cornibus adſtruxerit. Ne verò noſtrâ culpâ lateant diutius, Naturæ curioſis Symmyſtisq́ue noſtris examinanda hæc proponimus. De cætero è citato *Oppiani* textu patet liquatæ ceræ in meatus & viſcera animalium infuſionem priſcis quoque temporibus uſitatam fuiſſe, quanquam fortaſſis non eo apparatu & concinnitudine, quâ hodie ſummo anatomiæ ornamento utimur.

OBSERVATIO LXXXVII.

D. JOH. CONRADI PEYERI.

Ceratographia deſiderata, Merycologiæ ſciagraphia, Rupicaprarum cornua perennia.

GEorgius Hieronymus Velſchius, Neſtor quondam noſter magnâ laude perpetuaque memoria digniſſimus, Hecatoſt. I. obſervat. XX. & LXX. in votis habuit, ut eruditorum aliquis cornuum naturam & ortum, differentias-

ferentiasque ac uſum perveſtigaret. Nos idem etiamnum cupientes optatum hodie ingeminamus. Quanquam enim oculatiſſimus Argus exinde aliquid effecerit, edita ſingulari diſſertatione præſtantiſſima, tamen nec Velſchii defuncti cupido neque curioſitatis noſtræ deſideria penitus implentur. Abſit autem vilipendamus probatam aliorum diligentiam, cùm nec ipſi poſſimus aut præſumamus omnia, nemoque ultra teneatur quàm vult ac poteſt: hortamur tantum & rogamus curioſos cæteros, ut obſervationes ſuas animique ſenſa proferant in medium, perennem bonæ famæ laudem reportaturi. Quod eo equidem precamur vehementius, quo res foret inſtituto noſtro magis accommodata. Etenim commentarium parare incepimus de ruminantibus, quibus cornua ſunt præcipua inſignia & arma; cumque opus iſtud experientiæ plurimum requirat, ſimul occaſione hac Naturæ Curioſorum opem implorare viſum fuit. Vos ergo quæſo Myſtæ & Sodales optimi, ſiquæ vos cura tangit ruminantium, à quibus vitæ commoda obveniunt innumera, petitioni animum advertite laboremque noſtrum auxilio levate. Favorem veſtrum grata recolam memoria, penſabuntque mecum ipſa ruminantia, & magni ſemper æſtimabit ſæculorum omnium poſteritas. Atq; ne non ſuccurratis, momenta tangam quædam operis breviſſimè, ſalivam opinor aliis quoque una moturus. In rerum natura complures exſtant animalium ruminantium ſpecies & differentiæ. Quædam autem verè ac proprie ruminantur, alia ruminationem analogo duntaxat actu exprimunt. Illorum nomine continentur boum, vaccarum, arietum, ovium, hircorum, caprarum, cervorum, damarumque, genera omnia, camelus quoque & lepus atque cuniculus. Inter piſces, ſcarum ruminare priſcorum multi tradiderunt, penes quos ſit fides, quoniam nobis id experiri nunquam contigit. Salmones quoque ruminari præclari Viri Conradi Geſneri conjectura fuit, quàm fundamento carere demonſtrabimus. Piſces tamen etjam cognovimus, in quibus ruminationi ſimile quid obtinet,

mirando

mirando naturæ artificio, perinde ac in nonnullis avibus & aſtacis. Sed & ex hominibus aliquos olim ruminaviſſe & etiamnum verè ruminari experientia teſtatur. Obſervavimus autem ruminationem humanam duplicem eſſe, nativam & adventitiam: illam imputamus matris, dum adhuc gravida eſſet, ruminantibus vehementer intentæ cogitationi, hanc morbo, vel vitioſæ conſuetudini. Ruminationem porro imitantur muſcæ quædam, apes, grylli, vermis cucurbitarius Aldrovandi, ſeu talpa Ferrantis Imperati, quam alii compoſitâ voce gryllotalpam nominant, ſcarabæi nonnulli & inſecta alia, quorum artificioſa compoſitio & concinnus apparatus nos ſæpe in admirationem rapuit. Nec dubitamus, quin automatorum divinorum infinitas plura comprehendat animalia ruminantia, præ im̃enſa ſubtilitate captum imperitiamque noſtram fugientia. Cæterùm his miſſis ut de ruminatione congruenter diſſeramus, pecorum ruminantium ventriculos quadruplices potiſſimum colluſtrabimus, quippe è membranarum textu multiplici; venarum item, arteriarum & nervorũ congerie, quibus alicubi adhærent glandularum corpora, denique fibrarum muſculoſarum ſpirali ac tortuoſo faſce coagmentatos & ad ruminandum aptè diſpoſitos. Quanquam autem ruminationis motus naturalis ſit, tamen judicio noſtro à ſpiritibus animalibus cietur, fitque impulſione magis quàm tractu; nec tam autorem habet pabuli ruditatem, cùm aſinos ne cardui quidẽ ad ruminandum impellant, quàm Deum, qui ruminationem pecudibus data opera ſapienter, alia ut omnia, inſevit: tametſi largimur pabuli præſentiam & aſpritudinem incitamento illis eſſe ad ordiendam continuandamq; ruminationem, quam diaphragma & abdominis muſculi ſimul adjuvant. Diſplicet etiam plurimorum ſententia, pecudes appetitu & ſenſu voluptatis ad ruminandum agi reputantium: Mallemus enim expediretque animalibus rationalibus, bruta animæ ſentientis cognoſcentiſve tandem aliquando expertia credi. Vulgo ruminandi neceſſitatem præpoſterè adſcribunt dentium primorum abſentiæ in ſuperiori mandibula.

Profectò deſunt illi animantibus quibusdam ad commodiorem paſtionem in pratis, alia primores dentes utrobique oſtentant, & tamen ruminantur. De cætero perfectionis potius in brutis quam defectus argumentum eſſe videtur ruminatio. Hujus cauſam majori jure ſtatuunt alii ventriculorum pluralitatem; at ſufficit etiam ad ruminandum unicus ventriculus. Imo notavimus aliquoties ovibus & vaccis ruminatum pabulum fermè relabi in ventriculm primum, quem Ariſtoteles κοιλίαν μεγάλην nuncupat. Nec tamen ſupervacanei ſunt cæteri ventriculi: conſpirant etenim utiliter ad ſubigendam perficiendamque alimoniam. Fabricæ autem varia concinnitudo ſapientiam divinam extollit. Eſt ergò ruminantium pecudum magna præſtantia, & ruminationis utilitas ampliſſima. Hallucinantur, quotquot cæteris animalibus hæc inferiora aut miſeriora cenſent. Notatu quoque dignum eſt in ruminantium ventriculis multos lymphæ ductus reperiri, etſi glandulæ conglobatæ nullæ appareant, quod itidem Exercitationibus familiaribus nuperrimè tradidimus, additâ conjecturâ non parvi ponderis ad perveſtigandam lymphæ ſcaturiginem. Nec minus memorabile eſt ruminantium ventriculos, quamdiu vivunt ac valent, etiam extra ruminationis tempora in perpetuo motu verſari. Sed ſingulorum explicationem demonſtrationemque operi reſervamus, quod hic adumbravimus, ut, ſi fieri poteſt, etiam aliunde illuſtratum probatumve nitidius emitteretur. Jam quod ſupereſt, ut unde incepimus, per cornua quoque deſinamus, Clariſſimi Velſchii opinionem, qua rupicapras certo tempore cornua ſua corticata deponere putaverat Hecatoſt. I. obſ. LXIX, ſupervacaneam ducimus. Nam & capris domeſticis & ovibus quibusdam, & hircis & bobus & aliis animantibus cornua ejusmodi corticata ſunt, quæ tamen niſi magno infortunio nunquam abſcedunt, & oſſeo proceſſu perinde atque illa in cranio firmantur. Venatores hercle in Rhætia depoſitionis iſtius indicium nullum cognoverunt, ſed è rugarum numero in cornibus rupicaprarum ætatem certò

æſti-

æſtimant. Cervina autem cornua & alterius planè texturæ compagem habent, & ſpectaculo magis quàm munimento ſerviunt. Atque hæc annotare tantiſper dum edamus plura, ne incurioſi videremur, operæ pretium judicavimus.

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Anatome Mulieris, ſuppuratione, ſive abſceſſu Hepatis mortuæ.

HOneſta honeſti apud nos Civis uxor, cujus nomen dicere nihil attinet, XLII. circiter annorum, bilioſo-ſanguinei temperamenti, annuo jam abhinc ſpatio, utero tum gerens, de gravi dolore, tumoreque, circa hepatis regionem, & calore præternaturali per intervalla redeunte, conqueſta, me primùm vocavit Medicum; ubi ego, præſcriptis paucis remediis dicta ſymptomata vix ac ne vix quidem prius mitigatum iri prædixi, quàm fœtus excluſus fuerit; quo facto, cùm eadem ſymptomata adhuc perſiſterent, advocatus eſt & alius Medicus, Excellentiſſ. *D.D. Joh. Chriſtian. Halbach*, præſcriptaque tum ea medicamina, quæ contra abſceſſum, quem ſubeſſe ex ſignis ſuis collegimus, optima viſa ſunt. Sed omnia fruſtra. Tantum enim abeſt, ut remiſerit dolor, ut potius indies magis magisquè invaluerit, augeſcente inſuper & tumore & vomitu ſuperveniente moleſtiſſimo. Verbo: obiit patiens fœmina; cumque ſic volentibus Marito & proximis Agnatis Anatomico cultro ſecaretur, en! ablatis communibus abdominis integumentis, factâ eo loci ſectione, quo doloroſum tuber, duorum circiter pugnorum magnitudinem æquans, ſe obtulit, tanta puris tenuis copia effluxit, quam vix integra menſura capere potuiſſet. Unde hujus originem curatiùs ſcrutati permagnam hepatis inferiorem partem abſumptam, & in ſpurciſſimam fœtidiſſimamque putrilaginem ver-

ſam invenimus, cui pauca tantùm ejus fruſtula candicantia, mollia & exeſa parvisque glandulis ſimilia innatabant; ut hinc ea quoque peritonæi portio, quæ tumorem contexit, adeò infecta fuerit, ut plumbeum, æruginoſum, lividumque colorem altiſſimè inde contraxerit, & omninò putrida atque ſqualida apparuerit. Hepar ſimâ ſui parte prope felleæ veſiculæ fundum duas oblongas quaſi appendices gallinacei ovi magnitudine velut duo jecinora ſuccenturiata exhibuit, & gibbere ſuo adeo excrevit, ut præter naturam valdè intumuiſſe videretur, intus marcidum & lurido colore deturpatum. Meſenterium univerſum, quod mireris, nil niſi dura atque denſa pinguedo erat: & inteſtinorum tenuium extremitati glandulæ itidem pingues, citrinæque, concinno ordine velut quædam in partes diviſæ laciniæ ſuperficietenus eleganter appenſæ conſpiciebantur. Et omentum, non, ut naturaliter ſolet, ſuper inteſtina ſe expandebat, ſed ventriculum verſus contractum corrugatumque, quin & ſatis denſum ac multâ pinguedine intertextum deprehendimus. Cætera viſcera intaminata vidimus, præter pulmones, qui ſubrancidi ac purulenti nonnihil erant.

OBSERVATIO LXXXIX.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Anatome Virginis, Cancro Mammæ, & mirâ plerorumque viſcerum corruptione extinctæ.

PUdica ab Honeſtiſſimis Parentibus nata Virgo, annorum circiter 49. jam abhinc penè biennio cancroſo in ſiniſtra mammilla correpta tumore malè exinde toto corpore habere cœpit, ut lecto affixa, Medicum ſimul ac Chirurgum accerſere coacta fuerit, qui etſi nihil intermiſerint, quod ad præſentia ſymptomata averruncanda facere poterat,

tamen

tamen omnia indies invaleſcere viſa ſunt. Dolor imo in Ventre acerbiſſimus tantusque fuit, ut hinc uno ſæpè die quinquagies pluriesq́ue animo liquerit patientiſſima Virgo, idq́ue tantâ virium ſuccedaneâ proſtratione, ut nec brachium fortè extenſum attrahere, nec caput in aliud latus vertere, multo minus totum corpus ullo loco movere ſine alterius adminiculo unquam valuerit. Interea hæc paſſa totum utrumque pedem extenuatiſſimum & ſolâ cute tectum, genu tenus, verſus abdomen contractum perpetuò ad ultimum usq́ue vitæ halitum eâdem poſiturâ tenuit; Et quia præterea nec dextro lateri incumbere, nec ſupina cubare, ob intolerabilem, quem inde ſenſit, dolorem, potuit, ideò cadaveri, quàm vivo homini ſimilior fœmina miſerrimam vixit vitam, integrum pene biennium, donec nempe animam Deo reddiderat. Cumq́ue ejus exta, Cognatorum conſenſu, Excell. *Dnn. Drr.* ~~*Joh.*~~ *Chriſt. Halbachio, Theophil. Chriſtoph. Scheurelio*, Collegis meis Honoratiſſimis, mihique, & Chirurgo Peritiſſimo, *Dn. Joh. Georg. Freindio* multâ hominum præſentiâ inſpicere licuiſſet, ſequentia notatu non indigna deprehendimus. Uterus in ſe continebat globum ſive rotundum cartilagineo-oſſeum adeoq́ue prædurum tumorem, magnitudine ovi gallinacei. Cordi exteriùs circa utrumq; Ventriculum ipſumq́; apicem plures pellucidæ glandulæ, vel, ſi mavis, quâdam quaſi gelatinâ conſtantes adnatæ conſpiciebantur. Hepar naturali majus, durisq́ue albicantibus glandulis hinc inde intertextum adeò induruit, ut cultro non niſi difficulter diſcindi potuerit. Pulmones marcidi erant, utut nulla tuſſis, nullaq́ue toto morbi decurſu afflixerit ſpirandi difficultas. Lien oppidò parvum plumbeum exhibuit colorem. Cætera viſcera ſic ſatis rectè ſe habuerunt, imprimis Ventriculus, unde appetitus nunquam non integer fuit. Reliqua verò diriſſima illa mala unde ortum traxerint, ex hac jam deſcripta viſcerum præternaturali conſtitutione facilè conjicere licet; Ut adeo ulteriori declaratione non opus eſſe videatur.

OBSERVATIO XC.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Oſſiculis, in trunco Arteriæ magnæ deſcendente, & utroque Cæliaco ramo, repertis.

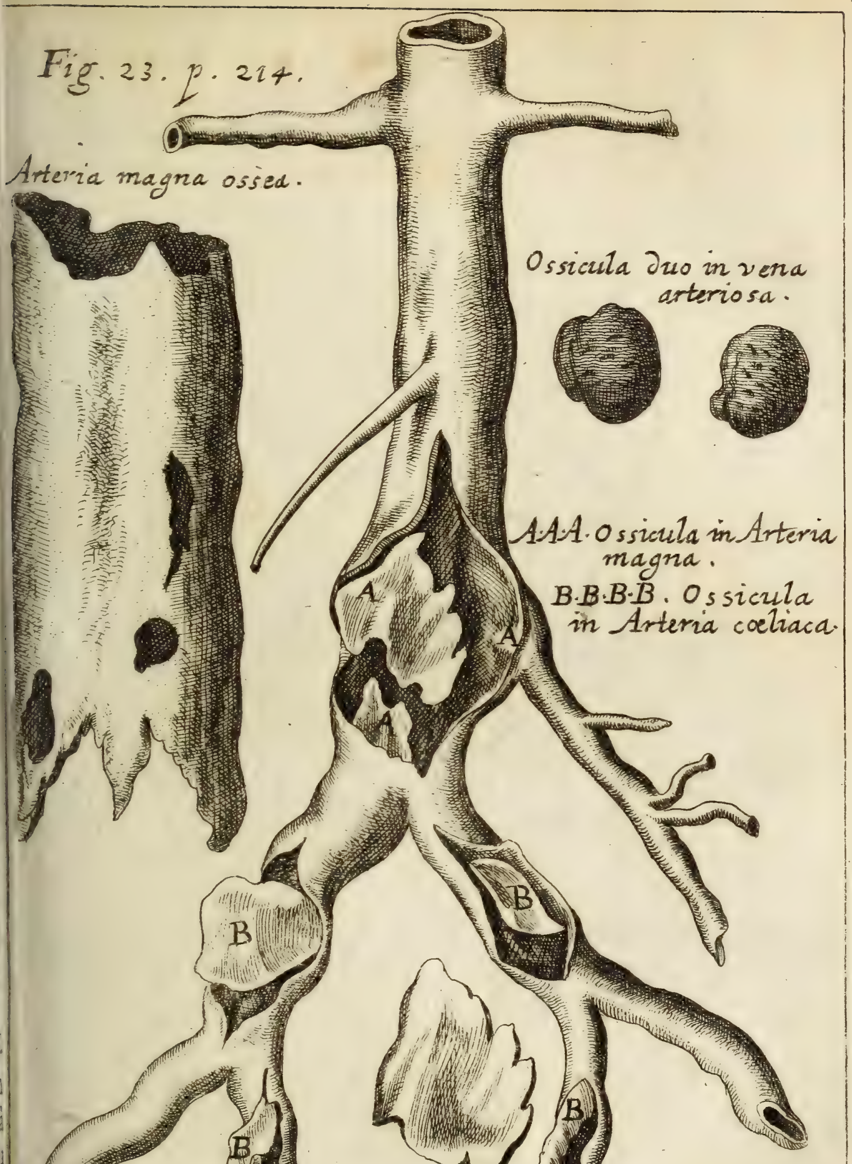
INnupta erat fœmina, ſexagenariâ major, exſucca atque adeò macilenta, ut cutis vix oſſibus hæſerit; Hæc cùm ex Melancholia hyſterico-hypochondriaca, qua aliquandiu efflictim laboraverat, ſibi ipſi forfice gulam diſſecuiſſet, ab Illuſtri Senatu noſtro ad ſolemnem Anatomiam Collegio Medico conceſſa eſt, ubi extis, ut fieri ſolet, luſtratis, in Arteriæ magnæ ſive Aortæ deſcendente trunco & utroque cœliaco ramo aliquot oſſicula teretia, nonque nihil concava, nec adeò parva, ita tamen parietibus Arteriarum adnata, ut liberum ſanguinis tranſitum nequicquam ſufflaminarint, reperta ſunt, Prout præſente Icone Figur. I. ſatis clarè ob oculos ponitur.

Huic Obſervationi affinis illa eſt, quam Nobiliſſimus *Dn. Dr. Chriſtoph. Theoph. Scheurl* Patavii Anno 1664. in ædibus Nobiliſſimi *Dn. Marchettis* notavit, qui in corpore maſculino Arteriam magnam, ubi è ſiniſtro cordis ventriculo excurrit, ad palmi ferè longitudinem, juxta hic expreſſam Figuram, Figur. II. oſſeam vidit.

Idem Vir curioſiſſimus & in ſectionibus Anatomicis dexterrimus porrò Anno 1668. Menſe Februar. hîc Noribergæ in venæ arterioſæ tunicâ externâ, & quidem eâ ejus parte, quâ verſus Arteriam magnam ſe exporrigit, ſimiliter bina oſſicula ſemini lupini non abſimilia, hicque ſimul Figurâ III. delineata, reperit.

Fig. XXIII.

OBSER-

Fig. 23. p. 214.
Arteria magna oſsea.
Oſsicula duo in vena arterioſa.
A.A.A. Oſsicula in Arteria magna.
B.B.B.B. Oſsicula in Arteria cœliaca.
A
A
A
B
B
B
B

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

BRITISH MUSEUM

Fig. 24. p. 216.
A
A
A
B
B
B
C
C
C
D
D
D
E
E
E
F
F
G
G
G
G
G
A.A.A.A. Inſtrumentum Elevatorium B.B.B. B. Discus Inſtrume[…]
Elevatorii.
C.C.C. Sutura coronalis D.D.D. Sutura sagittalis.
E.E.E. Fruſtum cranii depreſſum et ſingulari quasi su turâ ſeparatum.
F.F. Fiſſura cranii versus os temporum procedens.
G.G.G. Labia cutis capitis semiota.

OBSERVATIO XCI.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Circulari Cranii fracturâ, ſublato oſſe, perſanatâ.

JUvenis XXIII. circiter annorum, cujus nomen patriamque non ſine ratione reticemus, D. 30. Maji 1679. ſclopeto in ſiniſtram capitis partem à Sempronio fortiſſimè percutitur; Unde cutis in tumorem oblongum aliquatenus attollitur, ſuggilationis æmulum; ſanguinis ne guttâ quidem profusâ; læsâ autem nonnihil ratione & imprimis loquelâ. Accerſitur mox Chirurgus *Dn. Georg. Freind*, Vir ſatis peritus. Hic fomentationes, ut ſolent, ex cephalicis paratas adhibet, ſpe, fore, ut tuber inde aut reſolvatur, aut molleſcat, dehiſcatque. Altero die & ego in conſilium vocor Medicus. Secatur ilicò vena; præſcribuntur cardiaca, cephalica, & quæ contra caſum valent, medicamina; abraduntur capilli, continuantur fomenta, inducuntur emplaſtra accommoda, & nihil intermittitur eorum, quæ hîc neceſſaria videbantur. Sed omnia fruſtra. Quid ergo conſilii? ſuadeo inciſionem, de cranii fractura ſuſpicans. Audiuntur & alii adhuc quatuor jurati Chirurgi, unusque Medicus, prout in ancipitibus hujusmodi caſibus conſuetudo apud nos fert. Eunt omnes unanimi conſenſu in hanc ſententiam, decuſſatim faciendam eſſe inciſionem ſuper tumorem. Hâc D. 3. Jun. factâ, labiisque, ut decet, diductis, cranium in bregmate ſiniſtro ad palmæ latitudinem circulatim fractum, ſingulari velut ſuturâ ſeparatum, inque cerebrum depreſſum, (dubio procul à ſclopeti ſerrâ) conſpiciebatur; prout præſens Icon clariùs exprimit. Quid hic porro agamus? Cunctari peſſimum videbatur. Depreſſam Cranii partem attollendam, eximendamque omnes clamabant.

bant. Sed quomodo? Hic Rhodus, hic ſalta. Poſt multam deliberationem *Hildani* Elevatorium Inſtrumentum nonnihil mutatum, & ad præſens inſtitutum accommodatum præ cæteris placebat. Adaptatur itaque D. 4. Jun. à Chirurgo ordinario, dumque forti manu Inſtrumenti hujus ope, præſentibus plærisque Chirurgis, cum ancipite prognoſtico, & præviis precibus elevatur, ſeparati Cranii portio in partes abit, quas pòſt ſeorſim auferre oportebat; relictâ fiſſurâ Cranii ſive rimâ, quæ ad digiti longitudinem verſus ſuturam lamdoideam ſe exporrigebat, ſummamque difficultatem pariebat, & curationis terminum longius protrahebat. Abſcedere enim nuda oſſis portio fruſtatim ſquamatimque d. 53. demum incipiebat, quod aliàs 40. plerumque fieri ſolet, etſi hîc decantatiſſima remedia, corrupta oſſa exſiccando deſquamantia, aſperſa fuerint, inter quæ *Euphorbium* primas tenuit. Deinde notatu dignum & hoc erat, quòd Æger quàm primùm fracta illa Cranii particula ablata fuit, prægreſsâ largâ ſatis vulneris hæmorrhagiâ, loquelam ilicò receperit; id quod dubio procul inde evenit, quia cerebrum depreſſum, demtâ Cranii illâ parte, iterum ſe elevare, ſpiritusque animales rurſus ſe expandere, & in vocis organa ritè influere poterant. Fecit etiam de cæteris Chirurgus, quæ debuit; inter quæ labia ab inciſione relicta itidem non levem injecerunt difficultatem, quippe quæ interea, ut fit, coarctata ac corrugata, ſeparari ac extendi debuerunt, ut uniri potuerint. Nec Medicus intermiſit quicquam, quod ſuarum erat partium, quo præcautum eſt, ut nullum gravius ſymptoma ſupervenerit. Sic Juvenis patienti animo perlatâ XVII. ſeptimanarum curatione, præter omnium expectationem, relictâ quidem in Cranio caveâ, cuteque ſolùm primò, & dein etiam argenteâ laminâ capillicio ficto inſutâ obductâ, reſtitutis tamen viribus & recuperatâ per Dei gratiam valetudine in patriam dimiſſus eſt, adhuc ſalvus beneque habens. Fig. XXIV.

OBSER-

OBSERVATIO XCII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Epilepſia, ex contuſione capitis, graviſſimá ac diuturná, tandem tamen penitus profligatâ.

JUvenis 22. quaſi annos natus, athletici habitus, inter compotationem ſolennem, exortâ magnâ rixâ, benè potus ab aliquot ſympoſiaſtis in terram proſternitur, ſaxeo pavimento fortiter aliquoties ita illiſo capite, ut inde in occipite paulo ſupra nucham cutis leviter intumeſceret, ſugillaretur, & nonnihil attrita conſpiceretur; quæ tamen intra octiduum ita iterum ſubſedit, ut nulla amplius externa læſio appareret. Nihilo autem minus altero ſtatim à percuſſione nocte inopinatò exorta à ſanguine procul dubio extravaſato, concreto, acido reddito, ac principium nervorum vellicante epilepſia graviſſima miſerum Juvenem immaniter invaſit, & per menſtruum penè illud ſpatium, quo indies aliquoties eum excruciavit, ita viribus exhauſit, ut propemodum exanimis mortis candidatus non ſemel videretur. Huic malo primo ſtatim die venæ ſectione iteratâ obviam itum eſt, ſed irrito fermè molimine. Sanguis enim mox reſtitit, nec fluere etiam alterâ vice, ſicut incepit, ex vena licèt rectiſſimè tusâ perrexit. Chirurgus capillos novaculâ abraſit, ut inunctiones atque inducta Emplaſtra efficacius penetrare poſſent, & ego cardiaca, cephalica & ant-epileptica decantatiſſima varii generis & diverſæ formæ nullis parcens ſumptibus continuè adhibui, quibus tandem tantum per Dei gratiam effectum eſt, ut epilepſia indies mitior deprehenderetur, tandemque planè remitteret, ſalvo jam atque ſic ſatis rectè ſe iterum habente hæc perpeſſo

 ægro,

ægro, niſi quod de capitis gravedine præcipuè circa lunæ phaſes & tempeſtatis mutationes adhuc ſubinde conqueratur.

OBSERVATIO XCIII.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Steatomate, in Gena, ſectione, ſine relicta deformitate, ablato.

VIr mediæ ætatis, egregius Phlegmaticus, in genarum alterâ à pluribus quàm 12. annis tuberculum duriuſculum aluit, quod ſuccedente tempore in tantam molem excrevit, ut faciem non parum defœdaret & incommodum ingens pareret, idq́ue non ſine metu, ne quemadmodum aliquot abhinc annis notabile ſumpſit incrementum, ita & impoſterum adhuc majus ſubinde fieret. Unde Optimus Vir incaſſum quàm plurimis antè adhibitis remediis, tandem deliberato conſilio, meoq́ue imprimis ſuaſu ſectionem ſuſtinere apud animum ſuum concluſit, quando mitiora remedia nihil profutura intellexit. Fit ergò decuſſatim ſectio arcta, & cochleari argenteo eximitur primò ſebo ſimilis materia; & dein ipſe etiam folliculus, quo cinctum erat tuber, forcipe extrahitur, tumq́ue per dies aliquot digeſtivum inditur, & ſubinde tantillum *Balſami Peruviani* inſtillatur; reliquumq́ue curationis conſueto modo perficitur; relictâ exiguâ tantùm cicatrice & penitus ſublatâ illâ deformitate, quam abſceſſus ille, ſteatoma dictus, intulerat,

OBSER-

OBSERVATIO XCIV.
D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.
De
Puſtula Oculi, cum totali viſus ablatione, ex Ophthalmia, feliciter curatâ.

JUvenis Mercatorii ordinis XIX. circiter annorum bilioſo-ſanguinei temperamenti, optimoque & robuſto aliàs corporis habitu præditus, niſi quòd defluxionibus capitis ſubinde obnoxius, à nono jam ætatis ſuæ anno Fonticulum geſtare coactus ſit, utriusque oculi Ophthalmiâ graviſſimâ, aliàs quidem etiam ſatis ſibi familiari, corripitur, quâ cum jam penè ultra octiduum laboraſſet, fruſtra adhibitis euporiſtis quibusdam remediis, me tandem ad ſe accerſit. Suadeo cucurbitularum in dorſo applicationem cum ſcarificatione etiam auricularum; applicatur cum ſtupa utrique oculo *alumen crudum* cum *albumine ovi* agitatum inque unguenti formam redactum, ceu indubitatum præcipuumque hoc in caſu præſidium; & *lac muliebre* tepidum ſubinde inſtillatur; quin & venæ ſectio in brachio celebratur. Et hæc omnia remedia, quamvis non ſine euphoriâ adhibita ſint, tamen tertio ſtatim à venæſectione die, nobis nil tale metuentibus, exorta in ſiniſtro oculo puſtula viſum ante triduum demum adhuc ſalvum penitùs obfuſcavit. Actum eſſe de oculo adſtantes uno ore clamabant: ſed ego quidvis potius tentare, quàm ſocorditer deſperare in caſu licet admodum ancipiti, ſatius duxi. Hinc actutum pilulas purgantes exhibeo, quæ fortiter oculo inhærentes quoscunque vitioſos humores excutiant atque diſturbent; & collyriam aquam præſtantiſſimam inſtillari juſſi. Imò altero mox die Chirurgum & Ophthalmicum dexterrimum *Dn. Brotmannum* in conſilium convoco; is pulviſculum oculo inſpergit, facitque, quod ſuarum erat partium egregiè. Quarto

pòſt die ſetaceum in nucha poſuimus, quod adeò benè ſucceſſit, ut mox puſtulâ nonnihil diſcuſsâ oculus indies propius ad priſtinum ſtatum redire, ac viſio tandem perbellè reſtituta viſa fuerit, relictâ ſolum ſuper oculo exiguâ nubeculæ quaſi cujusdam portione, quam tempore non minus deletum iri confidimus.

OBSERVATIO XCV.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Febre maligna, cum interpolato graviſſimo delirio, & continuá floccorum lectione, curata.

HOneſta Virgo XXI. annorum boni aliàs habitus, & optimi temperamenti, malignâ corripitur febre, cum exanthematibus petechiis ſimilibus, quæ cum paulo poſt ob admiſſum frigidiorem aërem diſparuiſſent, ſubſequente nocte graviſſimum exarſit delirium. Altero ſummo mane primùm ego accerſor: ſuadeo ilico venæſectionem ſolius delirii ratione, non verò febris, quippe quam jam ad octiduum duraſſe, intellexeram. Hâc celebratâ ſine morâ, eâdem adhuc horâ alexipharmaco-ſudoriferum ex *Diaſcord. Fracaſt. Aq. card. ben. theriacal.* & *camphor. gr. ij.* propinari juſſi, ut retuſa exanthemata fuligineſque retentæ, à quibus delirium ortum duxit, æſtuſque febrilis increbuit, ad ambitum corporis iterum protrudantur, atque recluſis poris exturbentur, quo feliciter effecto intra dimidiæ horæ ſpatium omne ceſſavit delirium. Exanthemata autem nequaquam rediêre; utut alexipharmacis ſolicitè ſubinde provocari tentarentur, & udore tota cutis continuè difflueret, nondum etiam ceſſante alvi fluxu & pervigilio adhuc perſeverante. Unde *emulſionibus alexipharmacis ſemina papav. alb.* & *aquam lactucæ atque endiv.* addere non dubitavi.

dubitavi. Verùm tantum abfuit, ut inde ſomnus demulſerit caput, ut potiùs poſt aliquot dies eadem vehementiâ redierit delirium cum intenſiſſimo æſtu. Quid hic conſilii? Venam pedis cephalicam iterum incidendam duxi, ſpe, fore, ut quemadmodum primâ vice contigit, nunc & alterâ, venâ ſectâ, delirium fugetur. Sed jam non ſic. Delira enim loqui perrexit Virgo per integram illam diem noctemque usque ad diem ſequentem, quo ſine loquela ſineque omni ratione primò floccos legit, dein pulvillum, quo abdomen operuit, continuâ rotatione ambabus manibus agitavit, non ſine luculenta convulſivorum motuum expreſſione; qui ut in febribus malignis lethale plerunque ſignum conſtituunt, ita hîc quoque non potui aliud, quàm lethale ferre prognoſticum, maximè cùm maculæ non potuerint iterum expelli. Nihilò tamen minus Clyſterem fortem iteratò injici curavi & alexipharmacis continuè inſtiti, quo tantum effectum eſt, ut mens non ſolum, ſed & valetudo priſtina ſucceſſu temporis integrè præter ſpem redierit.

OBSERVATIO XCVI.

D. GEORGII ABRAHAMI MERCLINI.

De

Rebus inſolitis, poſt Febrem malignam, per nares & alvum, excretis.

CIvis apud nos uxor, cum febre maligna aliquandiu conflictata, tandem morbo ad declinationem vergente, è naribus tres capitis pediculos, eoſque vivos, emunxit, & non longè pòſt magnam equinorum pilorum compactorum congeriem per alvum excrevit, mox ſuccedente integrâ valetudine. Et alia Civis filia innupta itidem febre malignâ ultra ordinarium aliàs tempus graviter & dubia ſpe detenta frequentiſſimis vomitionibus & ventris torminibus ita excruciata eſt, ut de recuperanda valetudine planè deſperans,

ne tantillum medicamenti aſſumere cogi potuerit, ſolâ aquâ per 14. penè dies contenta, appetitu planè proſtrato, denique per inferiorem gutturem, cum Plauto loquor, ultra mille lapillos nucleis meſpilorum, vel mali aurei non abſimiles egeſſit, quæ tamen antè nil quicquam ejus fructus unquam comedit, & paulò poſt integrè convaluit.

OBSERVATIO XCVII.
D. PETRI ROMMELII.
De
Aphoniâ rarâ.

UXor Dn. H. Senatoris in Urbe Imperiali, Leoſano, Matrona honeſtiſſima, 52. annorum, ante ſeptennium, poſt V. S. proprio, ut multorum perverſus mos eſt, non Medici conſilio celebratam, in leve delirium, hinc poſt deambulationem (quam convivium aliquod excipiebat) & motum concitatiorem, in Apoplexiam levem, in dextri lateris, præſertim brachii, reſolutionem deſinentem, incidit, ſimulq́ue loquelam omnem amiſit, ita ut præter: Ja/ &: Und/ nullum aliud verbum, imò ne ſyllabam quidem pronunciare vel eloqui valeat; exceptis Oratione Dominica, Symbolo Apoſtolorum, dictis aliquot Biblicis, aliisq́ue Precationibus, quas ſine difficultate verbotenus & absque hæſitatione, ſed aliquantulum properanter recitare poteſt; ſed quod notandum, ordine à plurimis annis illi conſueto, ita ut ſi prædictus ordo interrumpatur, & precatiunculam vel dictum aliquod Biblicum, extra hunc ſibi conſuetum ordinem recitare jubeatur, illud vel prorſus non, vel poſt longam temporis intercapedinem, & non ſine difficultate efficere queat. Ego ipſe periculum fieri curavi, & cum admiratione aliquot precationes recitantem audivi, ſed poſtquam ex jam recitatis unam repetere juſſiſſem, nullo modo, licet omni conatu id tentârit, præſtare

potuit,

potuit, donec ab ancilla, cui à longo tempore ordo precum innotuit, preces immediatè antecedentes recitatæ fuêre, & ſic deinceps propoſitam precatiunculam, ſed difficulter admodum recitavit. Juſſi pariter ut nonnulla à me prolata verba eodem ordine repeteret, ex. gr. Gott wird helffen / ſed irrito conatu, licet pluries tentaverit, & propterea propriæ miſeriæ impatiens, lachrymas præ mœſtitia profuderit. Tentatum inſuper fuit, utrùm, ſi formulæ quædam loquendi breviſſimæ, ex iisdem ſaltem verbis in Precationibus ipſius occurrentibus compoſitæ, proponerentur, illas pronunciare valeret? Sed quoque ſine ſucceſſu. Interim memoria optima eſt, omnia quæ videt & audit, capit & intelligit, & ad interrogata, etiam de rebus longè præteritis, ab- vel adnuendo reſpondet, benè vel malè facta in ædibus modo ſuo aut carpit aut adprobat; Templum frequentat & conciones audit, magnumq́ue inde ſolatium ſe habere profitetur. Domi etiam ſacrum Codicem alioſq́ue Theologicos legit libros, ſed conqueritur, ea quæ legit, ipſam minùs afficere, nec ita memoriæ infixa manere, quàm quæ auditu percipit. Digiti manus dextræ contracti, totumq́ue illud brachium motu & calore deſtitutum eſt, non autem ſenſu: Cæterum optimè valet, appetitus viget, benè dormit, menſes, non obſtante ætate, raró huic lunari tributo ampliùs obnoxiâ, ritè fluunt; fatetur ſe jam, cæteris paribus, longè ſaniorem, quàm antea eſſe, pluribus medicamentis ab excellentiſſimis Medicis iteratò præſcriptis uſa eſt, ſpe ſemper fruſtrata, & re in eodem ſtatu manente, unde à longo jam tempore ab omnibus abſtinet pharmacis, ſuâq́ue nunc, qualiscunque ſit, ſorte contenta vivit.

[*Ulmâ Auguſtam Vind. Ann. 1681, 12. d. Auguſti ad Lucam Schrôckium, Luc. Fil.*]

SCHOLIUM.

MIrabilis hæc Aphonia in memoriam mihi revocat illam, quam ab Amicis nonnullis ad me perſcriptam, in *Anno X. Ephemer. Nat. Curioſ. obſ. 183.* poſtea etiam propoſitam deprehendi;

hendi, Juvenis nempe muti, ab hora tantùm meridiana duodecima usque ad primam loqui valentis. Ubi præter melancholicam imaginationem ſive imaginariam mutitatem, conſuetudini primas eſſe tribuendas, autumo. Quamvis enim nulla de functione jam conqueratur, ſenſusq; tum interni tum externi ſint integri, perpeſſa tamen antea ſatis diu ſymptomata, Aphoniam iſtam im̃ediatè præcedentia, in ſpiritibus animalibus quandam ejusmodi tenebricoſam & vitioſam diſpoſitionem vel errorem relinquere potuerunt, difficillimè eradicandam; atque ruſticam gentem minora mala utplurimum non attendere aut magni facere, imò melancholicis ſæpius nihil ad ſanitatem poſſidendam deeſſe, niſi quòd ſani ipſimet eſſe nolint, nemo ignorat. Aphoniam autem iſtam, licet momentaneam tantùm, à quadam nervorum adfectione primitus ortum habuiſſe, vix dubitare licet, quam ſpaſmodicam fuiſſe, ſenſus ille, quo è ventriculo ſurſum fauces verſus aliquid repere percipiebatur, arguit; nervorum etenim par vagum dictum, præter alia viſcera, tum ventriculum inprimis, tum linguam & laryngis muſculos ramis ſuis copiosè accedens, ſi alicubi lædatur, paſſionem iſtam reliquis etiam partibus facilè communicat; atque ita ab infeſta in ſtomacho materia nervi ſtomachici laceſſiti contractiones ſuas convulſivas ulteriùs in laryngem & linguam propagant, ſicque unà & partes conſtringendo, & liberum ſpiritibus tanſitum denegando Aphoniam, eleganti exemplo ab Exc *D. Caſp. Kölichen in Act. med. Hafn. Barthol. Vol 2. obſ. 86.* demonſtratam, inducunt; idque eò magis, cùm & alia partes inter illas adſit communio, ob plexum ganglioformem nervi intercoſtalis cum ſimili paris vagi plexu; cui nempe præfocationis in gutture ſenſum in hyſtericis adfectibus & quibusdam hypochondriacis adſcribere libuit Cl. *Thom. Williſio cap. 26. de nerv.* Ut experimentum illud, quo canis ligatis nervis recurrentibus vocem amittere perhibetur, taceam; ut & quòd læſis iiſdem nervis mutos quosdam fuiſſe redditos, *Galenus lib. 1. de loc. aff. cap. 6.* teſtatus fuerit. Atque hæc loquelæ interceptio cùm

ſatis

ſatis diu duraverit, tractu temporis eam ſpiritibus animalibus, ſive animæ, ſi ita loqui cum *Williſio* liceat, brutali impreſſionem facere potuit, ut ſenſim magis magisque ad longiores ferias adſuefacti, influere ſe non ſemper poſſe ad loca illa, quaſi perſuaſi fuerint, vel potiùs, licet influxerint, in iſtam tamen ſe expanſionem & motum amplius non reſolverint, quo fibræ muſculorum loquelæ inſervientium carneæ in debitam tenſionem vel inflationem adigerentur; quæ etiam à prægreſſo morbo debilitatæ leviori ſpirituum impulſui non promtè cedunt, imò fortiori eidem quodammodo interdum reſiſtunt, adeo ut menſe Novembri, in præſentia Exc. *D. D. Gmelini*, balbutiem illam & linguæ in motu tarditatem cauſaverint, quo nempe tempore vigor ſanguinis, ad motum utique neceſſarii, minor exiſtens partibus etiam minorem calorem largitur; eodem viciſſim vernali tempore, quo Celeb. *D. D. Wepferi* examini Juvenis dictus ſiſtebatur, magis redintegrato iſtud linguæ impedimentum emendante. Quòd verò ſtatutâ adeo horâ loquela redeat recedatque; non ſanè alteri alicui cauſæ, quàm ſoli conſuetudini, à longiori imaginatione, quâ in hac hora tantùm, & poſtea ampliùs non loqui ſe poſſe delirabat, adquiſitæ poſſum adſcribere; quâ ſpiritus quieti iſti 23. horarum jam longo tempore adſuefacti, & quaſi obdormiſcentes, ſtatuto momento expergiſcant, moveantur, iterumque in ſomnum ſolitum labantur. Quamvis enim nunc, horarum etiam tranſpoſitione aut horologiorum ſilentio falli Juvenis iſtius ſenſus horologicus nequeat, primo tamen tempore, & antequam obſervationes de caſu illo Curioſi ſumerent, ab horologiorum indicio temporis illius determinationem eum deſumſiſſe, interea credam, uſque dum evidentiora fuero edoctus,; qui hæc omnia conjecturando tantùm propoſita volo. Nec ſilere hîc poſſum hiſtoriam à laudato *Williſio part. 1. tr. de anima brut. cap. 16.* memoratam, Morionis nempe, qui utut futilis & ineptus, horarum tamen intervalla, ſine quovis indice exactiſſimè dignoſcebat, & quoties integræ horæ elapſum eſſet

Ff ſpatium,

ſpatium, quaſi vivum fuiſſet horologium, illicò totidem numeratis bombis, iſtius horæ numerum talem perſonabat, nullâque circa res alias occupatione in hujus penſi omiſſionem ſeduci poterat; cùm enim ab initio horologii ſonantis ſingulos ictus altâ voce obſtrependo imitari ſoleret, quotieſcunque nimirum campanæ horologicæ ſonitum audivit, ſtatim inclamando: unum, duo, tria &c. eveniſſe hinc judicat *D. Willis*, quòd ſpiritus animales à diuturna imitatione tali motu juxta ſtata temporum intervalla citari aſſueti tandem ſponte ſuâ nulloque ducente, quaſi rotis dentatis ſpatia labentia emetirentur, easdem periodos diſtinguere potuerint. Ut autem ad Nob. *D. Rumelii* obſervationem revertar, in ea ſpirituum animalium quidam defectus itidem eſſe accuſandus mihi videtur, quos nempe à Venæſectione improvida (qua ſanguis intempeſtivè commotus & rarefactus, ſerumque unà copioſiùs in cerebrum inſtillatum, ſpiritus cerebrales in conſenſum traxerat,) in confuſionem vel inordinatum motum in cerebri penetralibus actos, ac ita delirium inducentes, ſuperveniens tandem apoplexia penitus ab influxu retraxerat, usque dum materia morbifica ſeroſa in dextri lateris nervos translata paralyſin excitaverit; quâ ipsâ metaſtaſi quandam ejusdem particulam ad nervos etiam, muſculos laryngis irradiantes ſeceſſiſſe, & eorum tonum relaxâſſe, ſicque ſpiritibus liberiorem in illos influxum præcluſiſſe, autumo. Unde cerebrum præternaturali iſto humore liberatum munia quidem ſua in judicando, imaginando, memorando & intelligendo obire, ſpiritusque ſuos per nervos ſiniſtri lateris abſque impedimento diſpenſare valet: loquelæ tamen libertas inhibetur, atq; ſpiritus, quamvis à cerebro ſuppeditati, ob viarum obſtructarum & conniventium obſtaculum, ad vocis inſtrumenta ulteriùs non feruntur, imò longiori hac excluſione refractarii quaſi facti ad principium ſuum recurrunt; niſi quandoque omni conatu adacti pauci eorum per vias impedimentum quidem objicientes, non tamen penitus occluſas, perſuadente id ſenſu in partibus adfectis ſuperſtite, irruen-

irruentes pro ſimplicium iſtarum vocularum: Ja/ &: Und/ enunciatione potentiam partibus loquelæ deſtinatis largiantur. Dum verò ſpiritus illi cerebrales, ſive, juxta *Williſium*, anima ſenſitiva, talem organorum vocis ſentiunt vel percipiunt motum, ad quem obeundum longo annorum exercitio olim fuerunt adſuefacti, mox, accedente Voluntatis imperio, collectis quaſi copiis inſurgentes vi perrumpunt, & ſolitum decurſum magno conatu & impetu peragunt; hinc deproperatâ precum notarum recitatione opus eſt, ne cunctando ſpirituum motus continuus & per materiam morbificam nervoſque relaxatos tranſitus impediatur ceſſetque; quos aliàs novo denuo ſtimulo ſuſcitare & impellere neceſſum foret. Quare etiam ordo precum ſi invertatur, ſicque motus inconſuetus ſpirituum requiratur, illi neutiquam obtemperant, nec obſtaculum in viis præternaturaliter adfectis perrumpere tentant, niſi quandoque magnâ ſollicitatione & nixu ad id impellantur. Et tandem conſuetudini eò probabiliùs adſcribi id poterit, quò magis indubitatum eſt, magnam ipſi vim eſſe tum in vitali tum animali facultate, (vid. Celebrr. *D. Eraſmi Bartholini Quæſt. academ. de Conſuetud.*) unde etiam altera natura adpellari meruit; prout inprimis ſomni exemplo, pluribus ſtatâ horâ advenientis & recedentis, clarè oſtenditur *l. c.* à *præfato Williſio.* Quin imo devotis etiam cæteroquin hominibus, quæ naturæ humanæ eſt depravatio, magnum ſæpe animæ dolorem imprimens, multoties accidit, ut conſuetas precandi formulas (exemplo hiſtoriæ analogo ut liceat uti,) v. g. Orationem Dominicam, abſque hæſitatione ulla recitent, non intellecto tamen & perpenſo rerum atque verborum in eadem ſenſu, ſed cogitationibus interea alibi circumvagantibus; quæ ſanè inanis battologia & ſine mente ſonus non ſuccederet, niſi ſpiritus motui iſti vocali obeundo jam longo exercitio adſuefacti monſtratum iter decurrere ſponte ſcirent.

[*L. Schrök. L. F.*]

OBSERVATIO XCVIII.
D. JOH. LAURENTII LÆLII,
De
Vomitu millepedarum.

ANno 1680. in auctumno ex Puella 15. annos nata, in Herrieden, Epiſcopatûs Eyſtettenſis urbe, ultra biennium diverſis multorum medicamentis fruſtra adhibitis, tandem plures quàm 60. millepedas mediante *Syrupo emetico Ang. Salæ* expuli, atque à perpeſſis ſymptomatibus liberavi; quam, aliquando cùm magnâ ſiti infeſtatam ex vetuſta aliqua ciſterna ſe bibiſſe confeſſa fuerit, ſeminium illarum inde hauſiſſe conjicio.

SCHOLIUM.

COnferatur Scholium meum ad *Obſerv. 80. Hellvvigian.* ubi etiam ſimilem millepedarum vivarum vomitum ex *D. Binningeri cent. 4. obſ. med. 3.* adnotavi.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO XCIX.
D. JOH. GEORGII ERNST,
De
Verme ex nare ſiniſtra cum longâ hæmorrhagiâ emuncto.

STudioſus quidam ætatis circiter annorum viginti conſtitutionis phlegmaticæ ſanguineæ à teneris unguiculis catarrhis admodum obnoxius, per biennium & quod excurrit, hæmorrhagiâ narium haud infrequenter exercebatur.

cebatur, ſine ullo virium lapſu, quam ſubinde Cephalalgia excipiebat. Morbo temporis tractu adaucto ſepties de die è nare ſiniſtra copioſiſſimè profundere cœpit ſanguinem: hinc variarum pronata ſymptomatum congeries, dolor & imbecillitas capitis, virium proſtratio, ſternutationes frequentes, & triſtis ac convulſiva quaſi naſi circa appendicem ſenſatio. Non ita pridem iterum in largam narium incidit hæmorrhagiam, quæ per quatriduum ſævire non deſinebat; accedente denique quinto, cùm ſanguis affatim effluxiſſet, in ſiniſtro naris ſpiramine aliquid exitum impediens hærere ſentit: quod dum fortiter emungit, vermis hirudinis ad inſtar ſanguine turgens, qui depictus conſpiciendus erit, in terram decidit, vixitque per triduum.

Fig. XXV. vid. p. 204.

SCHOLIUM.

PLura vermium, poſt vigilias perpeſſas, cephalalgias, & mentis aberrationes, è naribus excretorum exempla habentur in *Anno II. Eph. N. C. obſ. 147.* apud *D. Conr. Vict. Schneiderum de oſſ. cribr. pag. 440. &c. D. Joh. Michaël Fehr N. Cur. in ſua Hiera Picra p. 79. D. Th. Bartholinum cent. 2. epiſt. 74. D. Nicol. de Blegny Ann. I. Zod. Med. Gall. Menſ. April. obſ. 3. Theod. Kerckringium obſ. anat. 43. Nic. Tulpium lib. 4. cap. 12. Petr. Borellum cent. 3. hiſt. 45. Jac. Hollerium lib. 1. de morb. int. cap. 54. in Schol. Guil. Fabricium Hildanum cent. 1. obſ. 8. & cent. 5. obſ. 1. Nic. Monardem Hiſt. Med. ſimpl. cap. 14. Joh. Georg. Schenckium lib. 1. obſ. med. Marc. Donatum lib. 4. de Hiſt. Med. mir. cap. 26.* nec non *Vinc. Alſarium Crucium de quæſ. per Epiſt. cent. 3.* Nec indictum abire debet, quod Excell. *D. D. Jo. Jac. Harderus* non ita pridem per literas mihi retulit, de maleferiata quadam, nuper ſcilicet vermes quatuor, præcedente atrociſſimâ cephalalgiâ, per nares eam excreviſſe, albicantes, oblongos, minimeque hirſutos. Ipſe etiam *Ebnſina lib. 3. fen. 1. tr. 2. cap. 3.* ex Medicorum quorundam Indorum fide, cephalalgiam quandoque generari jam edocuit à vermibus in capite generatis, motu ſuo, tentione & roſione lædentibus,

tibus, addens: *nam vermes multoties naſcuntur in anteriore capite & ſuper locum, qui eſt in ſtrictura narium; & poſſibile eſt, ut naſcantur apud velamina, etſi rarò contigit.* Locum generationis non ſemper eundem eſſe, veriſimile videtur; interdum enim, licet rariùs, à partibus inferioribus, utpote ventriculo &c. adſcendiſſe, perque palati foramina ſic in nares perrepſiſſe, interdum verò in ipſa nares inveſtiente membranâ, aut anfractuosâ earum cavitate, quandoque in caverna oſſis frontis ad radicem naſi ſitâ, quandoque etiam in ipſis oſſis ethmoidis ſpongioſis cavernis ſtabulari poſſe, autumo; quin & ſi cerebrum ipſum per nares excretum aliquando fuiſſe perpendamus, quod Celeb. *D. Georg. Wolffg. Wedelius Phyſiolog. Med. ſect. 3. cap. 24.* ſe vidiſſe teſtatur, cur non ex ipſo cerebro, in quo vermes quandoque inventos fuiſſe *D. Th. Bartholinus cent. 1. hiſt. anat. 64.* aliique memorant, eosdem aliquando prodiiſſe, dicere liceat, haud video. Utrum verò ex ovulis inſectorum cum cibis &c. adſumtis atque ad partes illas delatis: an verò ex ſingulari humorum putredine oriantur, Eruditioribus dijudicandum relinquo; uti enim ovula inſectorum ejusmodi, præcipuè minima cùm ſint, in remotam illam corporis partem cum maſſa ſangvinea deferri poſſe, nemo dubitabit: ita tamen argumenta, quæ generationem absque ſeminio iſto arguunt, & à *Franc. Redo in libello de inſect.* proferuntur, quâ ratione omnimodè enervari queant, non perſpicio. Confer A° II. seq. obs. 57. p. 93.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO C.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Abortus cum retentione ſecundinarum.

Conjugi J. M. dilectiſſimæ, viginti octo annos natæ, pluriumque liberorum matri, & jam denuò per quinque Menſes gravidæ, cùm ob luctum, & mœrorem animo vehementer, varieque commoveretur, accidit, ut

ut die XV. Januarii anno MDCLXXXII. humorem viſcoſum & albidum utero copioſè redderet, & poſtea diebus novem continuis. Octavo morbi die ſimul effluxit momentum ſanguinis, citra dolorem. Quam evacuationem brevi ſecuta eſt membrorum debilitas, & corporis ardor vagus, ac per intervalla recurrens. Abfuit tamen pariendi ſtimulus, & præcordiorum anguſtia, & facultatum cæterarum, quas vulgò naturales cognominant, languor. Tandem die undecimâ nullo pariendi conatu ſponte edita eſt filiola in vita etiamnum ſuperſtes, & exinde per quadrantem horæ vitali aurâ tantiſper uſa eſt, dum extingueretur. Remanſit autem in utero placenta, eique tanquam immaturus fructus arbori ſuæ firmiter adhæſit. Portio tamen ejus quædam foràs dependula, ne retrocederet, ligata fuit à Puerpera ſine incommodo. Illam inde quantacunque diligentiâ & induſtriâ manuum ſeparare ac auferre non potui. Interea æſtus ingens in corpore exoritur, & horrores, rigoreſque dorſum ægræ alternatim pervadunt: membra languent, & excrementa matricis cadaveroſum olent. Biduò poſt, calore ingraveſcente dorſum & femur dextrum ſummis torqueri cruciatibus, ſanguiſque ex utero profluere cœpit, donec vulva adaperta placentam totam eliderer. Quo molimine Puerpera ægrotans tantum ſanguinis & virium amiſit, ut aliquoties in ſyncopen lapſa, obortis jam ſudoribus frigidis, me ancipitem & ſine ſpe relinqueret. Benedixit tamen Deus remediis, ita ut optatam ſanitatem ægrotanti reſtituerent.

SCHOLIUM.

PAſſiones animi (quæ per ſpirituum animalium motum, & cordis alterationem in mente ita producuntur, conſervantur & confirmantur, ut non ampliùs corpori, & externis objectis, ſed animæ fermè uni adſcribantur) mirâ vi pollent in flectenda corporis humani machina. Faciunt eæ ſanè, ut homo jam gaudio exultet, jam mœrore contremiſcat, nunc contrahatur metu & horrore, nunc irâ æſtuans rapiatur in

furorem,

furorem, denique amore mille formas induat, & Protheo mutabilior appareat.

In Gravidis adhuc major eſt earum poteſtas: quævis animi commotio, quodvis phantaſma mente volutatum altiùs ſtigma aut nævum tenello embryoni imprimit, ſimul etiam matri quandoque nociturum. Etenim ſpiritus animalis ab objectis alienis inordinatè agitati, non tantùm cerebrum debilitant, & ſanguinis temperiem bonam corrumpunt, ſed imprimis ad uterum ruentes fœtum ſimiliter afficiunt. Quamobrem accidit nonnunquam, ut affectuum vehementiâ ſecretio humoris nutritii impediatur, vel nutritio & motus infantis in utero planè pervertatur: imò idea objecti imaginatione concepti (quæ quidem idea in lumine & motu conſiſtere mihi videtur) cerebro & reliquis partibus ſæpè tantum motûs violenti imprimit, ut fœtum obvolventes membranæ rumpantur, & abortus fiat, quod uxor in caſu magno ſuo malo jam experta eſt. Ira verò & triſtitia imprimis abortûs cauſæ habentur: illa, inordinatè commovendo; hæc, figendo ſpiritus & ſanguinem. Iratis nempe humores acriores redditi & accenſi velociter, rapideque moventur; at mœrentibus ii è contrario quaſi coagulati frigore aut acore torpent.

Neque animi commotiones duntaxat abortum cauſantur, ſed etiam quicquid præterea vel tenellum fœtum inquietare, vel uterum inflare, comprimere aut aliter ſtimulare naturâ ſua aptum eſt; veluti ſaltatio, equitatio, alliſio, caſus, ponderum elevatio, candelarum extinctarum fœtor, Zibethum, Moſchus, Febres, Plethora, Cacochymia, inordinata victûs ratio, & alia multa, quæ hic commemorare non attinet.

Mirum autem hoc nonnullis videbitur, cur ruptis membranis amnii humor non omnis unicâ vice, unoque die effluxerit? Putamus rimam initiò magnam non fuiſſe, ut brevi tempore tantum humoris excerni haud poſſet, quantum in amnio & chorio ſtagnavit. Deinde hiatus forſan in ſublimi

fuit,

fuit, ita ut humor nec facilè, nec continuò ac confertim unoque impetu emergeret, ſed ſenſim, & ſucceſſivè, ad varium Embryonis motum. Tertiò infantis membrum quoddam rimam hiantem quandoque obturâſſe potuit, ne tantoperè pateret. Quartò denique novus humor quotidie genitus & ſecretus fuit, in placenta utero adhuc inhærente, & nec dum avulſa.

At, ſanguis octavâ demum die prodiit, quia vaſa priùs dilacerata non ſunt.

Fluxit autem è ruptis Chorii vaſis. At hic fluxus poſtea ceſſavit, tantiſper dum aliæ uteri venæ aperirentur, è quibus paulatim multum ſanguinis denuò manavit, tandemque plurimum.

Jam cùm tanto temporis ſpatio inde à ruptis uteri membranis, & profuſo Amnii humore, infans nihilominus in matre vixerit, & vivus in lucem editus ſit, jure, meritoque hic quæri poſſe mihi videtur, an interea temporis non nutritus fuerit aliorum embryonum more (quem *Clav. Medic. p. 23.* expoſui) hauſtâ per os alimoniâ? Nutritus fuit herculè: nam ſemper nutrimenti aliquid præſtò remanſit, quod fœtus abligurirer, nec totum ab initio effluxit; imò quamdiu in utero fœtus hæſit, placenta novum ſuccum perpetuò ſubminiſtravit: denique ſanguis à placenta per venam umbilici refluens embryonem quoque ſuo modo refecit.

Ardor autem, & membrorum debilitas ægram perſtrinxit, ob ſiccam uteri naturam, ſtagnantemque ac putredine ſua cor & ſpiritus inquinantem ſanguinem. Onus quoque femoribus incumbens nervos preſſit, & fatigavit.

Tandem absque pariendi conatibus infans excluſus eſt: parvus enim is erat, & continuus aquarum fluxus os uteri patulum, & lubricum fecit.

Parturientibus nempe dolores à violenta diſtractione oris uteri, & tendinum fibrarumque divulſione potiſſimùm oriuntur.

Porrò edito jam fœtu, placenta adhuc utero firmiter adhæſit: quippe immaturus erat fructus, & poris, ſeu acetabulis uteri arctè innatus.

Haut itaque ſuaſerim violentam placentæ avulſionem, vel intempeſtivam ſeparationem. Periculum enim foret, ne uterus ſimul evelleretur, vel è disruptis venis cum ſanguine anima erumperet. Satius ergò eſt Naturæ negotium providè committi, quæ ſuapte tandem ſecernit ſuperfluum & emortuum. Juvanda tamen ea eſt medicamentis roborantibus, & ita ſecretionis opus accelerandum.

Id verò hic ſilentio prætermitti non decet, frigus uterum à partu conſtrinxiſſe, ita ut obſtetricantis manus inde ſe premi ſentiret & doleret, atque propemodum pars placentæ præſcindi videretur. Nimirum utero nihil æquè inimicum eſt, ac frigus. Hoc ſuffocat, inflatque uterum, lochia ſupprimit, & multa alia mala funeſta cauſatur.

Quamobrem puerperas alvum exoneraturas aquâ fervente matulæ infusâ præmunimus atque fovemus, potiſſimùm brumali tempore.

Cæterùm majus utique periculum imminuiſſet ægræ, ſi placentæ portionem dependulam non ligâſſet. Nam, uterus ſemel occluſus difficulter reſeratur. Quare placentæ pars ligata, & identidem attracta uterum irritavit, & humores corrupti, utiliter emanârunt, qui retenti varias creaviſſent moleſtias. Ortus tamen eſt calor ingens, rigor, & membrorum languor ſummus: enimverò ſanguini & ſpiritibus vitalibus magnoperè adverſantur halitus cadaveroſi: quippe deſtruunt corpus, quod inhabitant, & ſpiritus planè in fugam vertunt. Quid, quod omnis febris intermittens meo judicio oriatur à ſpiritibus vitalibus in ſanguine per fermentum putridum labefactatis, uti videre eſt *Clav. Med. p. 85*. Debilitata ergò fuerunt membra ob defectum ſpirituum animalium; hi enim pauci generabantur, quia vitales cum ſanguine labefactati erant. Spiritus quoque omnes relictis partibus exterioribus acceſſe-

acceſſerunt ad cor, hoſtem inde depulſuri. Demum cadaveroſus ille fœtor in utero ortus eſt à ſolutione particularum ſulphurearum & nitroſarum, ſanguine & ſecundinis morâ & cunctatione putreſcentibus: fœtor enim ferè putredinem indicat, eamque comitatur, ita ut ſæpè etiam contigua & vicina quæque inficiat.

In dorſo cruciatus itidem oborti ſunt, ob placentam firmiter adhærentem, uterumque dorſo alligatum. Forſan & fundus uteri læſus fuit, quæ cauſa eſt magnæ illius jacturæ ſanguinis, quæ ad lipothymias & ſudores frigidos adegit: cui ſanguinis fluxui niſi quàm citiſſimè habenas injeciſſemus, mors ægram abripuiſſet.

Puris evacuatio poſtea per tres hebdomadas duravit, in utero geniti è ſanguine putrefacto, & vulnere ſuperficiario poſt placentæ excluſionem.

Quamdiu ſanguis impurus, & particulis putridis contaminatus fuit, tamdiu ſudores ingruebant, iique critici & ſalutares, qui puerperam tandem ad optatam ſanitatem perduxerunt.

Medicamenta adhibita fuere varia. Primis diebus, cùm humor Amnii efflueret, dedi uterum & fœtum roborantia, ut balſam. embryon. conſerv. roſ. rubr. & quædam alia è Cydoniis parata. Deinde, cùm his nihil ampliùs profici poſſe viderem, ſuaſu & conſenſu amici & Collegæ mei, Pythagoræ, totis viribus in id incubui, ut uteri vias patefacerem, hærenti fœtui, (quem è quibusdam ſignis colligebamus vel jam mortuum eſſe, vel certò moriturum) ſtagnantique ſanguini, aliisque exitum procuraturus, ne obortâ majore putredine, in præſentius vitæ diſcrimen adduceretur ægra jam periclitans. Conſultum enim non erat, diutiùs exſpectare ſpontaneos naturæ conatus. Quare apertis viis laceſſivimus & animavimus vires quæſitis irritamentis ad enitendum. Propoſitum mihi erat hunc in finem balneum, ſed verebar, ne frigidus aër noceret. Itaque contentus fui ſacculorum fotu calido ex herbis matrici

dicatis, & putredini reſiſtentibus, item vapore è leporina pelle cocta ſubtus admiſſo, unctione ſpinæ dorſi & oſſis ſacri ex oleo carminativo & roſato. Nec ſuppoſitoria neglexi. Cordialia verò & emmenagoga per cochlearia propinavi, compoſita è ſuccino, myrrha, borace, aq. lil. alb. conf. Alkermes & Sp. Sal. Arm. quæ ſanè præſtantiſſima fuerant. Infante edito, cùm placenta remaneret, nec digitis ſeparari poſſet, decoctum è vulnerariis & alexipharmacis bis de die calidè hauriendum dedi, adjectis oculis ♋. & ſale febrifugo Sylvii. In hypocauſto ſuffitum eſt ſuccino. In uterum præterea injectiones calidæ, ex abſynth. agrimon. chamomill. ſanicula, alth. marrub. rad. fumar. Alumine, myrrha & melle roſato, Aquæ incoctis paratæ, fiebant cum ſucceſſu fortunato; neque emollientia iis addita nocuerunt: promovenda enim & maturanda erat placentæ ab utero ſeparatio. Merum ingruente æſtu ſanguinis & ardore febrili corporis univerſi, negavi; poſtea graminis decocto probè dilutum, additâ conſerva roſarum, conceſſi. Propinavi quoque decoctum C. C. cum Julepo violato, ſed abſque vitriol. ſpiritu. Quotidie bis vel ter oleo roſato & violato dorſum omne perunxi. Tandem cùm magna vis ſanguinis ſecretam placentam ſequeretur, & extrema jam inſtare putarem, urgentibus horrendis ſymptomatibus, confectionem hyacinthorum, cum tantillo laud. opiati exhibui, artuum extrema ligavi, lumbis decoctum roſar. rubr. fl. papav. fol. plantag. adhibui, hauſtum dedi ex aqua plantag. roſar. violar. fl. tiliæ &c. Denique quietem, & bonum regimen ordinavi.

OBSERVATIO CI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Extractio fœtus mortui, decenter in utero poſiti.

UXor R. L. quadraginta annorum, primo die Februarii anni MDCLXXXII. parturiens dolores magnos pertulit, quibus tandem Infans vivus decente figurâ usque ad

ad oſculum uteri internum depulſus eſt. At primipara tantos dolores ferre recuſans, viribus cohibitis, Naturæ conatum obſtinatè ſuppreſſit, donec die undecimo Obſtetrix auxilium meum imploraret. Igitur opem allaturus, increpavi gravidam, & hortatus ſum unâ cum adſtantibus ad ſuſtinendos, ſi urgeant, labores & conatus, ne periret proles. Aſt, quæ miſeria! viribus fractis, & conatibus jam evaneſcentibus nulla pariendi vis ſupererat, & infans ſpatium inter veſicam & alvum ita occupârat inhærens anguſtiis, ut nec excrementa, nec urina emitti poſſet. Quare liberationem rogatus meditans indice caput infantis in vaginâ exploravi, cumque vulvam admodum arctam deprehendiſſem; hanc Oleo Chamomillæ, Lil. alborum & carminativis ac emollientibus aliis tepidè perunxi; ſuppoſitorio alvum ſolicitans, quâ depoſitâ in Balſamo Embryonum præterea liliorum alborum ſemen cum Caſtorei tantillo exhibui. Fœminâ tandem ad labores vel vi adactâ caput infantis emortuum exitum moliri cœpit, quod cùm aptè ſub mento comprehendiſſem, hiatuique calvariæ digitos deſuper inſeruiſſem, fœtum maſculinum integrum ſenſim eduxi. Placenta mox ſpontè ſequuta eſt. Urina & lochia manârunt copioſè, ægraque convulſiones per horam paſſa eſt, quæ medicamentis congruis diſcuſſæ fuerunt. Remanſit tamen urinæ incontinentia per tres hebdomadas, quâ demum curatâ, fluor albus puerperam invaſit, quem, ſpes eſt, convenientibus remediis & exacto victûs regimine, inſtauratis viribus, brevi tempore ſanatum iri.

SCHOLIUM.

MAgna Parturientium felicitas ſita eſt in ætate juvenili, antequam membranæ omnes, cutis & muſculi corrugati inareſcant, ita ut imminente partu viæ ægrè ampliùs diſtendi, aut amplificari ſe patiantur. Vetulis enim & ſeneſcere incipientibus, quanquam ritè omnia eveniant, optimeque poſitus ſit Embryo, accidit tamen ob vehementem oris uteri tendinoſi expanſionem, & oſſis ſacri pertinaciam (dum epiphyſes in apo-

phyſes per ætatem degenerant) ut pariendi niſus ex voto non ſuccedant, vel etiamſi fortes fuerint, non benè impendantur, ſed ſupprimantur, imprimis ſi matres à liberorum educatione abhorreant, vel ineptæ & truculentæ ſint, aut delicatæ nimis. Hæ tamen omnes, quòd labori parcant in ſuſtinendis doloribus, id ſæpè & fœtus & matres graviter luunt, interdum etiam cum vita. Imprimis autem accidit, quando conatus non ad uterum dirigitur, ſed raptim ad collum & caput, veloci expiratione. Niſus hic aliorſum ab utero deductus & depulſus fœtum ſuffocat, membra Puerperæ debilitat, collum inflat, ita ut quandoque Bronchocele oriatur. Quapropter completo jam geſtationis tempore, inſtanteque partu, ubi dolores veri ingruunt, Obſtetrix parturientem verbis conſoletur, & ad obedientiam impellat alacriter. Aſſideat prona, & manibus oleo delibutis uterum perungat, quô arctiores viæ & os matricis pateſcat, maximè in iis, quæ primùm pariunt. Has quippe multùm lubricaſſe expedit. Deinde prægnantem cohortari incipiat, ut omnes conatus ad enitendum deorſum adigat, atque diligenter impendat. Iſti enim tales ſunt, ut facilè avertantur, idque vel in alterutrum femur, vel dorſum, vel brachia, vel collum, denique Caput. Hinc etiam Puerperarum Paralyſes, herniæ, aſthmata, & complura alia mala naſcuntur: ad quæ præcavenda, & ne eveniant, Obſtetrix porrò manum operi comiter admoveat, digitiſque inquirat in infantis ſitum; quod ſi qua conſtiterit infans, aut impeditus fuerit, digitis eum deducat, & facilem partum promoveat: nam, ſi diutius in anguſtiis hæret infans, de vita periclitabitur. Sed & matri reſpiratio indè præcluditur, & conatus annihilantur, tum quia uteri fibræ nimis diſtenduntur, tum quia vires evanidæ corpus quaſi immobile relinquunt. Siſtitur quoque alvus, cohibetur urina, & matrix infantis collum adeò arctè comprimit, ut ſpiritu præcluſo ſuffocet. Puerpera poſtmodum pro tam enormi peccato luens in graviſſimos affectus & ipſa præcipitatur, Urinæ nempe & alvi incontinentiam, dum muſculi horum

viſcerum

viſcerum conſtrictores, onere gravati reſolvuntur: hocne eveniat, ſuppoſitoriis, vel globulis moſchatis ano inditis cavendum eſt; Parienti inſuper os comprimendum, detinendus ſpiritus, provocanda quoque ſternutatio, ut ſpiritus deorſum compulſus, infantem ad exitum detrudat. Profuit etiam ſemen liliorum alborum in balſamo embryonum cum tinctura Caſtorei. Tandem, cùm fœtum eſſe mortuum certò cognoſcerem, manu operi admotâ, externum uteri orificium, quantum fieri poterat, dilatavi, & cultro vertici infantis immiſſo, digitis ſiniſtræ manûs meæ arreptum illius caput hinc inde commovi, dextrâ circumcirca perungens, donec fœtus totus eximeretur. Urina & lochia poſt partum copiosè manarunt; multum enim colluviei longo tempore in utero ſtagnavit. Convulſiones ortæ ſunt, partim ab evacuatione ſubitanea, partim ab alteratione nervorum, membranarum, & reliquarum uteri partium, ob frigus admiſſum. Convulſiones iſtæ nunc manifeſtæ, nunc occultæ & nocentiores fuerunt. Frænum autem iis injecit pulvis Marchionis, ſpiritus C. C. Sp. Arm. Sal volatile oleoſ. Fr. Sylvii, Oleum ſuccini &c. Aqua item valerianæ, jaceæ, anagallidis, pæoniæ, meliſſæ. Notari autem velim, convulſiones in Puerperis ſæpè ſæpius à conſtricta alvo, retentisque flatibus diſtendentibus excitari; proinde alvus iis ſemper ſervetur libera. Noſtra ægra per tres hebdomadas Urinæ incontinentiam ſuſtinuit, uſque dum fibræ veſicæ urinariæ iterum in ſeſe redirent, & vigorem priſtinum adeptæ eſſent, atque genitalia quoque antiquum obtinerent. Intentioni huic inſerviebat exacta diæta, & olei roſati, atque Carminativi noſtri illitus: Cauſa verò Incontinentiæ urinæ erat afflictio muſculoſarum veſicæ partium, & ſphincteris reſolutio. Imperita plebs fermè manum Obſtetricantem accuſat, ſed malè, & plerumque ex invidia, cùm fieri vix poſſit, ut manus veſicæ reconditæ & obvallatæ vim inferat. Imò ſi quis ſecundinarum loco ipſum extraheret uterum, veſica nihilominus urinam contineret. Tunc ergò demum id mali metuendum

endum eſt, quando fortia emmenagoga fœtumque pellentia indiſcriminatim propinantur matribus humidioribus & crebrò micturientibus, quando item æquo diutius hæſit infans in vagina uteri, partusque difficilis & perverſus fuit. In extractione fœtus mortui nonnunquam franguntur coſtæ, aut alia membra, quæ lædunt, & compungunt adeò, ut etiam inflammationes, vulnera & ulcera oriantur: Quo in caſu potionibus vulnerariis certandum, linteaque Oleo roſato imbuta parti adponenda. Denique ægram noſtram ab incontinentia urinæ immunem fluor albus oppreſſit, cauſa eſt ſanguis crudior, qui per uteri vias effluit. In curatione talia requiruntur, quæ & roborant, & incraſſant: roborat Betonica, Plantago, Corallium, Biſtorta, Tormentilla; incraſſant gelatinæ, Crocus ♂. Symphytum &c.

OBSERVATIO CII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Directio & Extractio fœtûs mortui præternaturam in utero poſiti.

SUſanna K. è pago Mediken oriunda & triginta annos nata, die tertio Decembris anni MDCLXXXI. partûs dolores per biduum ſenſit. Cùm brachium infantis dextrum illi jam ex utero prominere nunciaretur, juſſi id lacte tepido foverent, ut poſtea retruderetur. Sed fruſtra hoc tentatum eſt, nam ægra tandem in ſedili omnes naturæ conatus ad enitendum partum die noctuque *im*pendit, usque dum vitæ nullum ſignum in infante amplius perciperetur. Vocatus ad illum pagum, ut ægrè parturienti opem præſens ferrem, dedi aquam liliorum alborum, meliſſæ, cum confectione Alkermes & borace per cochlearia hauriendum; brachium verò infantis mortuum & ſphacelo tactum in articulo abſcidi: mox in pedes ejus inquirens, unum poſt alterum ex utero foràs eduxi, denique corporis reliquum penitùs inverti, quod par-

turiens paulò poſt enixa eſt. Vulva exinde multum intumuit, & vomitus ſupervenit, quo ſedato, ægra denuò convaluit.

SCHOLIUM.

MUltoties accidit prægnantibus, quando geſtationis tempora non probè obſervant, vel pariendi conatus veros à nothis haut benè diſtinguunt, ut ab Obſtetricibus, antequam legitimum partûs tempus inſtat, ad ſellam deducantur, & ad enitendum laboriosè inſtigentur, priusquam infans ritè ſituatus eſt. Hinc evenit, ut difficili partu nunc manus vel pes alteruter, nunc dorſum aut nates, jam venter & latera, jam humerus, mox inflexum genu, denique umbilici funiculus primùm exitum moliatur.

Quod ad juſtum pariendi tempus attinet, inſtante Menſe ſeptimo, cùm partium nutritioni dicatarum apparatum ſolers natura formavit, atque perfecit, fœtus in utero per os amnii liquore nutritus ſubinde pedibus calcitrare, varieque moveri incipit: tandem, abſoluto Menſe nono ex tenebroſis ůteri carceribus in lucem egredi conatur. Nam fœtui grandeſcenti nec alimentum ibidem amplius ſufficit, nec loci anguſtia retinendo par eſt. Quare, ruptis membranis exitum infans ſibi ipſe quærit. Quod dum fit, dolores parientem corripiunt. Uterus verò importunum hoſpitem exturbaturus ſuas & corporis univerſi vires ad pugnam ſolicitat. Parturientium conatum inſuper mirè adjuvat ſpiritus cohibitus, quò diaphragma deprimitur, & abdominis muſculi irritantur. Adeoque parturientium dolores reipſa nihil aliud eſſe intelliguntur, quàm perfecti infantis motus & impetus, quo exitum ipſe ſibi procurat. Ruptis verò ex impetu membranis, & reclusâ matrice, humores diffluere incipiunt, infans aërem haurire cupit, cujus aviditate verſus matricis oſtium provolvitur, capiteque obverſo foribus imminet. Dolores parturientium veri incipiunt in regione lumborum & circa coxendicem, nec continui ſunt, ſed augentur per vices, & protrahuntur usque ad partum, variis ſtipati ſymptomatibus. Initio quidem plu-

ribus adeſt vomitus, capitis dolor, ſitis, urinæ incontinentia, poſtmodum augetur vomitus, ſolvitur alvus, dolor capitis ingraveſcit, pituitoſa & cruenta ex utero profluunt, venter infra umbilicum intumeſcit, & ſuprà eum detumeſcit; tandem magna oritur debilitas, & ſymptomata prædicta intenduntur, cum anxietate tanta, ut parturiens ſellæ inſidere vel cathedræ accumbere, & divaricatis genubus partum eniti teneatur.

Paſſiones verò & dolores matricis licet quodammodo ſimiles ſint parturientium doloribus, quippe qui in eodem utero excitantur, tamen non ita deorſum vergunt, nec exitum quærunt, ſed magis lancinant, & cùm fermè ſint intolerabiles, reſpirationem impediunt, & fœtus exitum per ſe non molitur. Quòd ſi nihilominus prægnans tunc ad labores pariendi inſtigatur, res infeliciter ſuccedit, ſicuti accidit mulieri, cujus hiſtoriam deſcripſimus.

Partus figura & ſitus præterea depravatur quandoque ab infantis debilitate, uteri amplitudine, & inquietudine matris, dum hæc inter parturiendum ſæviente cruciatu nullibi quieſcens, nec obtemperans ſeſe hinc inde jactitat. Fœtus enim tunc non conſiſtit, ſed huc illuc adigitur.

Itaque ægræ noſtræ ad pariendum vi deductæ infans brachium dextrum ex utero primùm exſeruit. Et hic ſanè ſitus valdè periculoſus fuit: quoniam caput ad coxendicis oſſa firmiter appulſum hæſit, & inde dimoveri vix potuit. Juſſi ergò per internuncium gravidam in lectum deduci, ut ventre elevato & capite demiſſo recumberet: vel denique partum manu lacte calente fotâ introrſum per pudenda repelli.

At, cùm ita ex voto res ſtatim non ſuccederet, pariens in ſedili ad labores ab adſtantibus coacta eſt per diem & noctem continuam iniquiſſimè.

Quod ſi præſens adfuiſſem tempore cùm fœtus adhuc viveret, manu utero inſertâ protinus infantis humeros reprimere, prominenſque brachium ad latus inclinare, adeoque partum naturalem procurare ſategiſſem.

Verùm

Verùm labore præpoſterè ac præter omnem rationem inſtituto, infans jam enecatus fuit, antequam accederem: neque enim ille ſe movebat amplius, & mater in hypogaſtrio ſenſit pondus cum frigore, brachiumque infantis prominens frigidum & lividum erat, ſine motu & pulſu, etiamſi variis liquoribus foveretur, dolor præterea matri circa umbilicum adfuit cum frequenti deſidendi & mingendi ſtimulo, ac extenuatione mammarum.

Igitur ægrè parienti exhibui fœtum pellentia, ex borace, trochiſcis de myrrha, Caſtoreo, & croco, cum ſyrupo de artemiſia. Quibus nihil proficientibus ad operationem accedendum fuit, ut ſervaretur mater.

Quamobrem brachium emortuum & ſphacelo corruptum primò abſcidi in articulo, ne operantis manui ampliùs impedimento eſſet: deinde reliquam corporis molem in utero inverti, & membra omnia ad exitum compoſui: in operatione hac immiſericordia nulla eſt, nulla audacia; præcipitandum tamen non eſt, ſed cum prudentia agendum. Cultello, quem indici digito, ne cerneretur, alligaveram, humerum incidi, mox brachium prominens intorſi multoties, usque dum tendines planè divellerentur, & ita membrum abſtuli.

Quod ſi ab hac brachii ſeparatione infantis corpus vertere nequiviſſem, ſub ſcapula, inter coſtas vel claviculam digitis, aut ſcalpello foramen feciſſem, & per id vel inſtrumentum peculiare, vel funem, re hortante, trajeciſſem, ſicque fœtum eduxiſſem, vel integrum, vel in partes conciſum.

Aſt, amputato brachio, dextrâ meâ infantis pedes quæſivi, quibus apprehenſis inverſum fœtum facillimè protraxi. Labia vulvæ tumebant, quoniam ſanguis per venas ab infante hærente compreſſas promptè reduci nequibat. Hâc quoque de cauſa prægnantibus pedes quandoque intumeſcunt, ſed ſtatim liberantur, atque lochia poſt partum fluxerunt. Hujusmodi vulvæ tumorem ſanat & diſcutit oleum verbaſci & chamomillæ. Vomitus adſcribendus eſt conſenſui ſtomachi cum

utero per ramos nervorum à pari octavo ortos: quamprimum enim fœtus utero exemptus fuit, aër ingrediens ſaucias uteri membranas & fibras alteravit, quare ſpiritus animales in ventriculo ſimul irritati, impetu factô, fibras inferiores inde â pyloro ſurſum conſtrinxerunt.

OBSERVATIO CIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Partus difficilis in Plethorica.

Mulier Kilchbergenſis viginti annorum, ſanguinea, & primùm gravida toto geſtationis tempore venæſectionem neglexit. Cùm verò partus inſtaret, conatus impendere nequit. Mittitur ad me obſtetrix, accedit etiam maritus conſilii capiendi gratiâ. Suaſi venæſectionem in brachio dextro ſufficientem, quâ celebratâ parturiens puerum vegetum feliciter enixa eſt.

SCHOLIUM.

In noſtra Helvetia fœminæ ſi conceperint, & ſanæ ac plethoricæ fuerint, toto geſtationis tempore, bis, terve ſanguinem utiliter mittunt, ita enim primis Menſibus præcavetur abortus, proles à conſtitutione capitis humida defenditur, tandemque partus fit facilior. Imprimis autem V. S. celebretur, ſi jam ante mulier aſſueverit.

Primùm itaque venæſectio iis inſtituitur abortûs præcavendi causâ, aliàs enim ſanguinis nimia quantitas fœtum inundat. Interdum etiam disruptis membranis fit communicatio venæ umbilicalis cum ductibus hepaticis bilariis, mediante portâ, ceu notavi in *Clav. Med. Exercit. IV. ann. VII. pag. 158.* Secretiones ſanguinei alimenti per poros parenchymatum infantis ritè non peraguntur, hinc corpus eorum multis ſcatet humoribus, flacceſcunt viſcera, turgent vaſa ſanguisque in placenta coactus abortum cauſatur.

Ne

Ne autem infantes defluxionibus & catarrhis, aliisque cutis, capitis, & faciei vitiis ac exanthematis obnoxii fiant, V. S. neceſſaria eſt. Eâdem hepatis calor præterea attemperatur, cerebrum à vaporibus & ſanguine nimio præſervatur, & ſanguinis, ſpirituumque motus attemperatur.

Felicior ergò partus imminutam plethoram ſequitur, nec matricis inflationes, aut febres ita metuendæ ſunt, ad quas puerperæ aliàs valdè ſunt proclives, quamdiu enim fœtus uteri umbraculis tegitur, ipſo ſanguinis flore, ſeu parte ejus puriſſimâ, ſuaviſſimaque reficitur. Hinc mulieribus, poſtquam conceperunt, languent oculi, pallet faciei color, oriuntur faſtidia, anxietas, animi deliquium, nauſea, vomitus, pica.

In brachio dextro V. S. ſuaſi, ut è proximo ſanguinis fonte redundans ſanguis exhauriretur, naturaque eo fermè obruta vires promptè recolligeret. Gravidis autem quarto, ſeptimo, & nono Menſe venæſectio concedi poteſt: quarto enim Menſe firma jam ſunt ſtamina. Hæc à turgente, & ſtagnante ſanguine jacturam facerent, niſi liberalior venæſectio ſubveniret. Quod ut melius intelligatur, ſciendum eſt, ovum, è quo embryo fit, non diu poſt mariti conſuetudinem uxoribus ab ovario liberari, & ad uterum deſcendere, uti ex epiſtola Cl. Viri *Joh. Conradi Peyeri* olim ad me data, & *Clavi Med. exercit. IX. pag. 397.* inſerta apparet.

Atque adeò fœtus tunc temporis admodum tenellus, & delicatulus, nec utero firmiter adhærens, miſſionem ſanguinis ægrè ferret.

Septimo Menſe quoque plethoricis congruè vena tunditur, ſi abundat ſanguis, quia adhuc robuſtior exiſtit fœtus & jam movetur, atque vitalis eſt.

Menſe nono idem fieri commodè poteſt, juxta regulam ruſticarum, optima ſperanda eſſe puerperia, quando gravidæ faſcias venæſectionis indices in manibus gerunt.

Quin apud nos venæſectionem tanti æſtimant, ut eam disſuadere nemo facilè auſit.

Et hæc etiam extra graviditatem generoſum præſtat auxilium: etenim illâ curantur omnes morbi, à plethora oriundi, febrium quoque pleræque ſpecies, obſtructiones contumaciores, fluxiones, & inflammationes, magna vulnera, contuſiones, tumores, ulcera, plurium morborum ſymptomata. Venæſectio porrò mitigat dolores, conciliat ſomnum tanquam potentiſſimum anodynum & hypnoticum. Hinc dyſenteriæ & hæmorrhoidibus ſuccurrit, vix alio mitigandis remedio. Quod ſi venæſectio podagræ curandæ non ſufficit, præſervabit tamen, ſi tempore admittatur. Nam laſciviæ, & luxuriæ fœtus eſt. Præſentaneum quoque & ſecurum remedium eſt contra apoplexiam ſanguineam, curat anginam, libertatem oppreſſis reſtituit pulmonibus, variolas & morbillos (ubi urinæ confuſæ non fuerint) mitigat, ſic ut & cicatrices impediat, & ſymptomata inde oriunda tollat. Quemadmodum autem venæſectio, ſi cum ratione inſtituta fuerit, multorum morborum panacéa eſt, ita ægris plurimùm nocet, niſi prudenter adhibeatur. Morbi magnitudo, ætatis vigor, viresque ejus neceſſitatem indicabunt; at victus ratio præcedens, habitus corporis, temperamentum, & aëris conſtitutio, quantitatem docebunt.

In gravidis hæc majoris momenti ſunt. Ante quartum Menſem vix ac ne vix ſanguis iis mittitur, & ſolùm in cubito, neutiquam in malleolo. Non tunditur tunc temporis ſaphæna, non muſcula, non iſchias, non poplitæa: Fœtus enim inde cum utero debilitaretur: Virginibus, & iis, quibus Menſes ſubſiſtunt, inordinateque fluunt, jam dictæ venæ tunduntur, ſed cautè.

OBSERVATIO CIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Vermis in veſica lactantis.

CApitanei R. uxor, partum undecim ſeptimanarum lactans, declinante Decembre MDCLXXXI. urinæ ardorem & dolorem

rem horrendum in veſica ſuſtinet, ita ut etiam ſanguinis guttæ excernerentur. Suaſi V. S. adhiberet, & ſacculum ex anodynis & emollientibus lacti incoctum pubi imponeret. Emulſiones & ſerum lactis bibit, ſed absque magno levamine. Suaſi præterea infantem ablactaret, & ſubinde ſpiritu fragorum uteretur. Juſſi inſuper parari balneum ex herbis diureticis, emollientibus & laxantibus. Cum cibo ſumſit elixir proprietatis Paracelſi. Et tamen pungens dolor in veſica remanſit. Adhibito cathetere calculum nullum deprehendi. Juſſi denuò elixiris & balnei uſum continuaret. Tandem inſignis vermis ruber, vivus, alvo editus eſt, dolorque ſenſim remiſit, & ægra convaluit.

SCHOLIUM.

NAtura muliebris ob humiditatis abundantiam, & vitæ fermè ocioſæ ſegnitiem, ut de aliis nihil dicam, & calculo & vermibus crebrò infeſtatur. Difficile fuit ante catheteris uſum vermem à calculo diſtinguere, ſiquidem hic eadem ferè ſymptomata ſecum trahat, quibus ille ægram noſtram afflixit. Quare cùm anceps hærerem, ignoratâ adhuc genuina mali causâ & affectu, ſymptomati urgentiori potiſſimùm opitulari ſtudui tantiſper, dum uſu elixiris & balnei vermis cum lotio excerneretur. Ut autem ſciamus, quomodo vermis hic genitus fuerit, ad ſequentes duodecim poſitiones attendendum eſt, quibus perſpectis, ſimul etiam de generatione calculi renum & veſicæ aptè philoſophari, & poſthac vermes à calculo meliùs diſtinguere licebit.

I. Quæ ore aſſumuntur alimenta, conſtant è particulis variè configuratis iisque ſimplicibus, & compoſitis.

II. Ob fermenti, & caloris differentiam alius homo præ alio cibos in ventriculo magis vel minus reſolvit & digerit, adeoque unus præ altero plus minusve humorum craſſorum, viſcoſorum, & malè digeſtorum in corpore cumulabit.

III. Cum chylo ex inteſtinis partes craſſiores plures paucioresve tranſeunt in venas lacteas, prout harum ora vel ampla,

vel

vel anguſta fuerint. Adeoque, ſi pori ampli ſunt, ita ut multas fæculentas particulas transmittant, ſanguis craſſus & impurus inde generabitur; ſin anguſti, purus & ſubtilis ſanguis fiet.

IV. Chylus, poſtquam ad ſanguinem appulit, in Corde, pulmonibusque denuò immutatur per fermentationem, quam moderata corporis exercitia promovent.

V. Sanguis è ſiniſtro Cordis ventriculo erumpens, in totum corpus per arterias diſtribuitur.

VI. Subtiliſſima ſanguinis portio in cerebro generationi ſpirituum animalium impenditur, à quibus vita & motus præcipuè dependet.

VII. Sanguinis reſiduum, quod craſſiores continet particulas, & per totum corpus diffunditur, ex arteriis faciliùs tranſit in venas, quàm in poros parenchymatum, propter vias, continuô tranſitû magis patefactas.

VIII. Sed & ſanguis ex arteriis faciliùs tranſit in parenchymata, quàm glandulas, quæ quaſi cribra ſunt, per quæ juxta pororum diſpoſitionem aliud atque aliud è ſanguine ſecernitur. Quod dum fit, accidere poteſt, ut incongruo quodam motu heterogeneæ & craſſiores particulæ ſimul impellantur in glandulas, quæ deinde ibidem hærent.

IX. Si quid percolandum eſt, illæ tantùm particulæ tranſeunt per colum, quæ cum ejus poris conveniunt, aut flexibilitate ſuâ ſe illis accommodant: nam longæ, & rigidæ particulæ, quantumvis ſubtiles ſint, tamen non facilè intrant pororum anfractus, vel ſi intrant, protinus hærent, quia flexiles non ſunt.

X. Magna ſanguinis pars ad renes defertur, ob vaſorum magnitudinem.

XI. Renum pori ſunt anguſtiores poris inteſtinorum.

XII. Serum, quod renes à ſanguine ſeparant, ſecundùm naturam per ureteres in veſicam tranſit, & urinæ nomine venit. Hæc autem primò Sal volatile in ſe continet, quod nares

res perſtringit, & ſalſum ſaporem in lingua excitat: deinde adeſt fæculenti aliquid, quod in urina frigefacta ſubſidet, vel matulæ lateribus adhæreſcit, & poſt deſtillationem in vaſe relinquitur: deinque multum aquæ.

Ex his tandem concludimus, vermem ex materia cruda & pituitoſa, ovum tamen fœcundum in ſe continente, ex inteſtinis cum chylo, & deinde per arterias cum ſanguine ad renes delatâ, genitum fuiſſe. Perveniſſe autem poſtea cum lotio per ureteres in veſicam: ubi moram nectens nutritus fuit ſeri craſſitudine, uſque dum mole auctus veſicam rodendo vulneraret, & dolores cieret graviſſimos. Calculi ſimiliter ex limoſa & terrea materie oriuntur, craſſum & fixum aliquod oleum in ſeſe continente, quæ renibus inhærens, accedente ſale urinæ ſpiſſeſcit magis, & tandem coit in lapidem.

Venæſectionem ægræ huic ſuaſi, ad inflammationem impediendam, dein ſacculus ex malva, althæa, parietaria, chamomilla, meliloto, violaria, verbaſco, croco, & pulvere opii correcti, lacti incoctus, & tepidè pubi applicatus fuit, & alia uſurpata, quæ dolores mitigant, & inflammationi ſubveniunt.

Infantem ablactari curavi, exiſtimans mammarum ſuctum dolores augere. Fragorum ſpiritu urinæ ardorem lactantibus æquè ac gravidis commodè mitigari aliâs expertus fueram.

Balneum è diureticis & emollientibus paratum fuit. Ad Elixir Proprietatis tandem confugi, ambigens an fortè vermis, vel aliud animalculum veſicam rodat, & compungat: imprimis poſtquam cathetere nihil duri, aut ſcabri explorarem. Tandem, eroſâ & perforatâ veſicâ, vermis in alvum deſcendit, & exinde foras egreſſus eſt. Fugavit eum elixir, ut pote conſtans è Myrrha, Croco, Aloë & ſpiritu vitrioli.

Quod genus etiam alia vulgo contra vermes prædicantur, uti abſinthium, Centaureum minus, ſuccus Naſturtii, ſal abſinthii, aqua & radix graminis, item Mercurius.

Refert *Fernel. Patholog. lib. vi. cap. 10.* ſe exiguos vermes in renibus genitos, & cum urina profuſos vidiſſe. Præterito autumno Clariſſimus *Peyerus* noſter Baſileæ vermem vivum à puero quatuordecenni cum lotio excretum vidit, illi planè ſimilem, quem *Plutarchus ſympoſ. lib. VIII. quæſt. IX.* ſcribit ab hoſpite ſuo Athenis cum multo ſemine editum fuiſſe: θηρίδιον δασὺ, κ̀ πολλοῖς ποσὶ ταχὺ βαδίζον. Ego quoque Leydæ anno MDCLXVIII. cum Clariſſ. *Dom. Doct. Erico Fræreſen* Hamburgenſi Medico, & Botanico inſigni in canis rene dextro duos vermes vivos latitâſſe vidi, quorum alter duas ſpithamas longus, alter brevior erat. Excedebant craſſitie pennam anſerinam. Ren hujus canis internè exeſus, & penè conſumptus erat exterius. Præterea inæqualis, & tuberoſus. Tale quid etiam *Bartholinus in Anatomia ſua capite de renibus* obſervâſſe legitur.

Ante biennium Virginem vicennem curavi, menſtruorum expertem, & diris vexatam ſymptomatibus, potiſſimùm umbilici dolore immani, ubi motum quoque & volutationem juxtà ſentiebat tactu.

Impoſui muſtelam fluviatilem umbilico per noctem, manè penitus exeſa fuit muſtella, & puella meliùs habere viſa: noctu aliam muſtelam vivam alligavi, quæ itidem ad ſpinas uſque conſumpta fuit, idem tertiâ vice factum fuit. Tandem cum carne muſtelæ vitri pulverem commiſcui, cujus mixturæ pars tantùm per noctem abſumpta fuit.

Tumor umbilici poſtea in abſceſſum degeneravit, quô ruptô, tres craſſi, longi & teretes lumbrici cum copia puris excreti ſunt, & virgo decocto vulnerario & emplaſtro noſtro camphorato paucarum ſeptimanarum ſpatio curata eſt. Menſes tamen hactenus promoveri non potuerunt.

Hîc non immeritò quæritur à Doctiſſimis quibusdam Viris Fautoribus & Collegis meis: An ab iſta veſicæ & inteſtini eroſione, utpote viſcerum iſtorum læſione graviſſima, non majora incommoda oriri debuerint? item ſcrupulus ingens & difficultas maxima occurrit: Utrùm vermis alvo editus antea

tea hæſerit in veſica urinaria, nec ne? Ego exiſtimo vermem in veſica hæſiſſe, & poſtea per veſicam actis cuniculis tranſiisſe ad anum. Fideliſſimus meus *Pythagoras* planè ſentit contrarium, nec fieri illud poſſe credit, quod ego factum exiſtimo: nam uterum quoque, vel certè ejus vaginam perrumpere debuiſſet vermis, antequam ad anum perveniſſet: & ſi dicam, vermem exiiſſe per veſicæ fundum, quà aliàs pergit urachus, non quidem reluctabitur Amicus meus, ſed exitus tunc facilius patuiſſet per umbilicum, quàm per alvum: namque (me interrogat) anne putem fieri poſſe, ut forinſecus vermis inteſtina perfodiat abſque torminibus & peſſimis aliis ſymptomatibus, diverſis planè ab iis, quæ obſervantur in calculo? vermis in veſica habitans exitum proclivem inveniſſet per urethram. Quare ut ſcrupulum hunc pro modulo ſolvam, & difficultatem in re obſcura quadantenus tollam, vermem Ægræ in veſica hæſiſſe, indeq; ad alvum tranſiiſſe ſtatui, nam ardorem urinæ tantum ſuſtinuit ægra, ut ſanguinis guttæ excernerentur; non ſolus hic ardor ſanguinis guttas prolicuit, ſed & qui urinæ ardorem concitavit vermis: hæſit & perforavit veſicam horrendo dolore, eoque inflammatorio. Vermis ad alvum penetrare faciliùs potuit, quàm per urethram, ſphinctere propè ~~peer~~ exortum circumdatam, ad omnem acrimoniam irritantem ſeſe firmiſſimè conſtringentem: fieri enim poteſt, ut vermis circa veſicæ cervicem muſculoſam, quo loco cum vagina uteri & inteſtino recto jungitur, interiore membranâ perforata, intra tunicas carnoſas, vel per abſceſſum, præviâ inflammatione factum, abſque aliis ſymptomatibus cuniculos egerit, & ad anum devenerit: aliud eſt ſi vermes inteſtina tenuia, vel craſſorum priora erodant, tunc enim urget capitis dolor, alvus adſtringitur, lumbi excruciantur, convulſiones & deliria excitantur, appetitus dejicitur, & dira alia ſymptomata inſurgunt, id quod circa finem Septembris A. MDCLXX. in milite arcis Monſpelienſis, quem poſt mortem aperui, obſervavi; cauſa mortis reſidebat in imo ventre, duodenum enim binis

locis perforatum erat, & à vermibus quinque longis rotundisque eroſum, nulla excrementa hærebant in inteſtinis, in abdominis tamen cavitate aqua copioſa fœtens fluctuabat: colon, omentum, & meſenterium inflammata fuerant, ſicut & hepar integrum. Taceo nunc, verme per alvum excreto, ſymptomata ceſsâſſe, urinam liberè profluxiſſe: interea per umbilicum ſi excerni debuiſſet potiùs quâm per alvum hic vermis, ob membranarum craſſitiem, tamen & ſurſum potiùs repere, quàm deorſum, ubi aſcarides plerunque naſcuntur, ſerpere, ac ſpontaneâ naturæ inclinatione vergere debuiſſet, quod vix credibile eſt; vel ergo ſequeretur, vermem hunc in inteſtino hærentem ad veſicam perveniſſe, & in hiſtoria recitata ſymptomata cauſatum eſſe; vel aliud quid ægræ affectum non verò vermem excitâſſe, quod hactenus credere non potui.

OBSERVATIO CV.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Suffocatio hyſterica.

EPhippiarii S. uxor, viginti ſex annorum, in juventute quidem ſua cachexiæ obnoxia; in matrimonio verò paſſionibus, & inflationibus hyſtericis, cùm æſtate prægnans thermis Badenſibus feliciter uſa eſſet, autumno inſequente ventrem currui obvio vehementer illiſit.

Sequutus eſt dolor, & reſpirandi difficultas: ſanguis ex utero copioſè effluxit, & pariendi conatus ægram jam ſeptem Menſes gravidam invaſerunt. Abortum tamen præcavi V.S. in brachio dextro inſtituta, & epithematibus dorſo applicatis, exhibitisque internis ſanguinem ſiſtentibus, & anodynis. Igitur usque ad noni Menſis finem partus auſpicatò dilatus eſt, quo demum fœtum vivum parturiens edidit. In Puerperio benè ſe habuerunt omnia, usque dum ſeptimanâ quartâ pòſt in culinam egrediens puerpera ſuffocatione uteri derepentè

correpta,

correpta, præſente marito vitam brevi inopinata cum morte commutaret.

SCHOLIUM.

QUando in ſanguine particulæ balſamicæ & humidæ, quantitate & qualitate congruentes miſcentur, optima inde ſurgit craſis; quamprimum autem ſeroſæ excedunt, & balſamicæ deficiunt, cachexia oritur, id quod virginibus ſæpè propter Menſium retentionem accidit: nam humiditas, quæ cum abundante ſanguine per vices menſtruas excernenda fuisſet, ad habitum corporis defertur, membra inde debilitantur, caput dolet, cor oppreſſionem patitur, dormiturit ægra ſenſibus hebeſcentibus. Quod ſi matrimonium ineant, nec tamen menſtruales ſint, in paſſiones hyſtericas incidunt, propter frigus uteri, quo membranæ inflantur, diaphragma comprimitur, & ſanguis coagulatur.

Ad mala hæc arcenda thermis Badenſibus utiliter uſa eſt ægra noſtra, quippe quæ multo ſulphure & aluminis ac nitri modico imbutæ plurimis mulierum malis, ipſique ſterilitati quandoque opitulantur.

Aſt, è thermis redux, cùm ventrem currui graviter alliſiſſet, fœtum & uterum improvidè læſit, adeò ut abortus immineret: Impetus nempe alliſionis tumorem & inflammationem excitavit in utero, quare ſolutâ chorii unitate ſanguis copioſus effluxit, & infans commotus attentavit exitum. Tempori autem ſubventum fuit venæſectione cubiti. Inde enim fluxu & impetu ſanguinis cohibito inflammatio mitigata fuit, & infans quieti redditus, Choriique vulnus ſanatum. Quem in finem ſtatim quoque lumbis tepidè applicavi epithema ex burſa paſtoris, anſerina, plantagine, equiſeto, piloſella, roremarino, marrubio, artemiſia, roſis rubris, & floribus papaveris, cum mutellinæ radicibus, & granatorum cortice vino rubro incoctis, addito aceti momento. Internè exhibui perniol. Croll. ʒß. boli oriental. pulver. ℈j. in aqua burſæ paſtoris. Item Conſerv. roſar. antiq. ℥ij. lapid. hæmat. trochiſc.

de Carabe & de terra ſigill. de ſpod. Croc. Martis adſtring. ãã ℥j. laud. opiat. gr. viij. cum ſyrup. cydon. & de roſis ſiccis, redacta in electuar. de quo nuciſtæ quantitatem quotidie ſumebat, quod certè remedium in hoc affectu, aliisque, benedicente Deo mira præſtitit. Ita fœtus ſenſim roborabatur, & multo tempore poſt vivus in lucem prodibat! At, quia puerperæ nunquam extra periculum verſantur, imprimis illæ, quæ temperamenti ſeroſioris ſunt, hæc quoque audaciæ ſuæ pœnam dedit: cùm enim quartâ hebdomadâ, foràs in culinam egreſſa fuiſſet, ſuffocatione uteri ſuperveniente derepentè concidit exanimis Quippe uterus tunc temporis adhuc valdè humidus, & nuper læſus nondum penitùs convaluerat, ut tantum frigus ſuſtineret, quantum culinæ pavimentum tegulis ſtratum brumali tempore corpori incuſſit. Quod ſi tempore præſens aliquis adfuiſſet & ſuppetias ægræ tuliſſet, fortè ſervari potuiſſet pannis calidis, & aromatibus odoriferis vulvæ admotis; item caſtoreo & aſa fœtida, aliisque graveolentibus naſo traditis. Rurſus internè exhibito ſalis armoniaci, fuliginis, vel Cornu Cervi ſpiritu, oleoque ſuccini in aqua artemiſiæ, liliorum alborum, ſerpilli, aut embryonum balſamo, denique urgente maximâ neceſſitate, apertâ ſaphænâ. Quid verò in aëre frigido vel in utero hæreat, quod ita inflet, & motum ſanguinis uno quaſi ictu inhibeat, meritò hîc disquiritur? ad quæſtionem hanc compoſitam dupliciter quoque *Pythagoras noſter* reſpondet. Aër ſua natura inflat: nam ſine aëre ventus aut flatus nullus eſt. Jam frigidus aër, quia à ſole minùs commovetur hyeme, quàm æſtate, cùm calido quietior ſit, & mage compactus, utique protinus vehementer inflat, ſi intra corpus calidum receptus & concluſus fuerit: nam calor aërem expandit, atque dilatat, ita ut majus ſpatium neceſſariò requirat, quo contineatur; & quantò calor fuerit intenſior, tantò major erit aëris expanſio. In aëre ergò nihil adfuiſſe judico, quod tantoperè nocuerit, præter ipſum aërem. Nocuit autem aër & pavimentum frigore ſuo. Frigus tamen nuſpiam ſubſiſtit

niſi

niſi in anima ſentiente. Igitur contactu nudo brumalis aër damnum intulit, quia quiete ſuâ ſuperavit motum ſanguinis, ſpirituumque animalium. In utero ipſo ſunt membranæ, fibræ, nervi irritabiles, præſertim à partu, ubi ſaucia ſunt, & excoriata omnia. Has aër irritavit frigidus, ita ut protinus ſpaſmi orirentur, quibus ſanguis coactus, ſpiritus præcluſus, tandemque vita extincta fuit.

OBSERVATIO CVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Tumor in ano Puerperæ, ab Obſtetrice cauſatus.

DOrothea R. quadraginta duos annos nata, die XXIV. Novembris anni MDCLXXXI. cùm partui denuò vicina eſſet, tumorem ab aliquo tempore ſenſit in ano, cum ingenti dolore conjunctum, & grandeſcentem. Ante ſeſquiannum parturienti ei Obſtetrix, digitis ano immiſſis partum procurare audacter tentarat, ſed parùm fauſtè: nam magnos ab eo tempore matricis languores, & tormenta paſſa eſt, propter quam cauſam hodieque nullos cibos inflantes, vel refrigerantes guſtare audet, ſuaſi V. S. Bibit vinum antiquum, agrimoniæ decocto temperatum, ſacculum ano applicavit, è gnaphalio, Meliſſa, Artemiſia, Meliloto, floribus verbaſci & opio in lacte coctum; ſymptomata indè mitigata fuerunt, & mater puerum vegetum feliciter peperit.

SCHOLIUM.

DOlendum eſt, apud nos Magiſtratum tantis obrui curis, in Republica benè gerenda, ut, quantũ par eſt, animadvertere nequeat in obſtetricum, & Puerperarum delicta. Fermè enim garrulis & inſciis mulierculis res maximi momenti creditur, neque Medicis meliora ſuadentibus fides habetur, uti jam olim queſtus ſum in *Clav. Med. Exercit. IX. pag. 434. in annexis.* In pejus

jus ergò ruunt omnia. Conſcientiâ tamen ducor ad ingeminandas querelas. Obſtetrices ſæpiùs per imprudentiam, inſcitiam, & immiſericordiam gravidas nimis citò ad ſedile cogunt, & varia medicamenta pellentia ipſis exhibent: manus improvidè utero, & digitos alvo immittunt, & infantem vel pedibus exire nitentem vel aliter retardatum vi tantâ attrahunt, ut reſoluto collo, caput hæreat in utero. Quin eædem partum quandoque ventre prodeuntem tam audacter manibus arripiunt & duplicatum protrahunt, ut ſimul alvus & uterus prolabantur, ſummo parientium diſcrimine.

Ægræ huic Obſtetrix ani partem extimam vulneravit, ut alvum exoneratura, vel ingravidata ob tumorem cruciatum magnum perſentiret, & pariendi niſus, atque dolores formidaret: Tumor iſte ani inflammatio fuit, quæ ferè ſemper hæmorrhoides ſecum ducit, quandoque etiam prolapſum & fiſtulam cauſatur.

Magna ab eo tempore tormenta paſſa eſt, matrice debilitata, quæ à concepto frigore propter conſenſum nervorum ſeſe inflat, diſtendit, oppreſſionem cordis affert, & ſpaſticis motibus ſtrangulat.

Inter cibos utero infenſos numerantur dulcia, & acida, caro porcina & fumo indurata, lac, caſeus, fructus hornotini, olera &c.

Dulcia matrici nocent, quoniam in ſtomacho facilè corrumpuntur, fermenteſcunt, & in flatus abeunt. Hinc lutulentum reddunt ſanguinem, qui facillimè obſtructiones ſerit; etenim materia dulcium eſt pinguis, oleoſa, viſcida, ut teſtatur Mel, manna, Saccharum.

Fit autem dulcedo per coctionem, & quandoque putredinis rudimenta includit: nam Meſpila, Sorba, Pruna Sylveſtria, Mora, fructus cynosbati inodori, putreſcendo dulcedinem acquirunt. Pyra, pruna damaſcena & mala volutata, leviterque manibus preſſa dulceſcunt. Cauſa hujus rei hæc eſt: ſpiritus in fructu ex putredine calorem contrahunt, & ſic par-

tes

tes fixiores attenuant, atque volatiles reddunt: omnis enim putredo aliquem caloris gradum habet: hujus cauſa eſt mollities, quâ aciditas, & auſteritas aufertur.

Acida quoque matrici ſunt inimica, quia vim habent refrigerandi & ſanguinem coagulandi. Acida ſalia figurâ cuneolos referunt, quæ fit ex defectu caloris moventis, qui ſi adeſſet, minutiſſimarum particularum angulos & acumina diffringeret, atque in planitiem redacta lævigaret: hinc remedia teſtacea, ſalſa, aromatica & oleoſa fermentum acidum diffringere poſſunt.

Caro porcina hyſtericis adverſa eſt, quippe quæ eas reddit leproſas, cor opprimit, & flatus ac tormina generat.

Caro fumo ſiccata idem præſtat, ſtomachum premit, & ut digeratur, robuſtum, calidumque ventriculum requirit.

Lac nutrit quidem, humectat, lubricat, emollit, lenit; ſed qualis ventriculus, talis eſt lactis mutatio: ergò biliosis, melancholicis, gravidis & puerperis aut hyſtericis nocet.

Caſeus eſt ferculum εὐπόριστον, ventriculo gratum, atque ad plenum victum pertinens, ſed debilem gravat ſtomachum, & vix digeritur, ſanguinem acriorem reddit, & dorſi, lumborumque dolorem atque nephritidem cauſatur.

Pyra, & Poma cocta, cum reliquis hornotinis fructibus ob dulcedinem facilè corrumpuntur, tormina hyſterica, & alvi fluxum cient, præcipuè gravidis: humores in fermentum agunt, cùm ſucco excrementitio acri polleant.

Olera pauciſſimam alimenti materiam præbent, ſanguinem reddunt fæculentum, caput vaporibus replent, & matricem inflant. Imprimis Lactuca ſenſus obtundit, figit ſpiritus animales, refrigerat, & gravidis atque hyſtericis nocet, ſi cum aceto, ſale, & oleo comeditur. Quamobrem lactantes detrimentum proli afferunt, ſi eâ veſcuntur.

Ægræ noſtræ vena ſecta fuit, ut inhiberetur affluxus, mitigaretur dolor, & vel ani fiſtula, vel hæmorrhoides præcaverentur.

Præterea in potu Vinum agrimoniæ decocto contemperatum fuit, quia hoc ſubadſtringit, & hepar corroborat, vulnerarium eſt, cachexiæ & hydropi ſubvenit, tenſiones hypochondriorum demolitur, & hyſtericis commodum habetur.

Sacculus paratus fuit ex ſequentibus ſimplicibus vegetabilibus:

1. Gnaphalio montano, quod alvi & uteri fluxus ſiſtit, bilem æſtuantem domat, & ulcera ani perſanat; hujus decoctum internè ſumptum aliàs dolores podagricos lenit, eadem herba de collo ſuſpenſa, oculorum nubeculas delet.

2. Meliſſa. Hæc usûs magni eſt in affectibus uterinis, lochiis retentis, & ſuffocatione hyſterica.

3. Artemiſia. Quæ mundificat uterum, extinguit inflammationes, & præſtantiſſimum vulnerarium eſt.

4. Meliloto. Is dolorem ſedavit, durum tumorem emollivit, & ardorem abſtulit.

5. Verbaſci floribus: quippe qui hæmorrhoidum dolores leniunt, emolliunt, & tumores diſcutiendo imminuunt.

6. Opio, quod adjunxi, quia vim habet ſpiritus inquietos intùs & extra compeſcendi, iisque torporem inducendi, ſicque dolorem mitigandi.

OBSERVATIO CVII.
D. JOHANNIS de MURALTO.
Mater & fœtus debiles partum impediunt, & urgent.

MAria B. è pago Tallvvyl oriunda, quadragenaria, prægnans, die vigeſimo nono Decemb. A. MDCLXXXI. queritur, ſe inde à quatriduo per intervalla pariendi dolores pati, cum rigore: Infans parùm movebatur, & lac in mammis exaruit. Exhibui aquam lil. alb. ſerpill. meliſſ. Cinnamom. & matricalem noſtram cum borace & tabulis

lis alkermes: item ſpiritum ſalis armoniaci in juſculis: juſſi bibere vinum decocto agrimoniæ temperatum, & edere juſcula è ciceribus rubris parata, nec multò poſt feliciter peperit, & ſana evaſit.

SCHOLIUM.

EVenit multoties, ut matris & infantis utero concluſi debilitas partum urgeat, non tantùm propter vitam calamitoſam, quæ lætos ſpiritus vitales obtundit, ſed etiam propter labores graves, & alimenti penuriam: maxima enim pars morborum, quibus affliguntur pauperes, à mala diæta dependet, hoc eſt, primùm à prava ſubſtantia & qualitate alimentorum, quibus utuntur: deinde à victu planè inordinato; nam aliquando cibis abundant, & famem iis nimiùm ſaturant, mox in penuria priſtina vivunt, & diu eſuriunt. Tertiò à labore, & injuriis aëris, namque æſtate expoſiti ſunt ſolis ardori, hyeme ventis & frigori, à quibus ſe defendere nequeunt, cùm veſtimentis bonis careant. Naſcuntur ergò inde cruditates, tot malorum cauſæ, quot morbi premunt inopes.

Ægram noſtram pauperculam ſolus caloris & alimenti defectus ad pariendum ante tempus adegit. Rigoris cauſa eſt nervoſarum partium irritatio. Infans parùm movebatur, quia debilis fuit, debilitata ſimul & mater erat; tam arcta enim inter utrumque eſt conjunctio, ut eodem ſanguine nutriantur, iiſdemque gaudeant ſpiritibus.

Lac in mammis exaruit, quoniam impendebatur chylus ſpirituosâ lymphâ turgidus conficiendo ſanguini, & reſtaurandis viribus, quibus mater valdè opus habebat.

Quamobrem deficiente aptâ materiâ, lactis fons in mammis exaruit.

Quomodo autem lac generetur, dixi in *Clav. Med. Exercit. I. pag. 13.* aliis quoque de cauſis lac in mammis abſumi poteſt: ob nimium videlicet calorem, vel ſanguinis craſſitiem & frigiditatem.

Quia verò ægræ noſtræ lac defecit ob defectum alimenti

& debilitatem virium, exhibui aquam cordialem fœtum pellentem ſuprà notatam. Lac quoque vaccinum vel caprillum cum ſacchari roſati ſ. q. ſumptum alimentum eſt excellens; ſi quando verò calor immodicus lac aufert, venæſectio & uſus ſeri lactis tunc prodeſt. Si craſſities, & frigiditas ſanguinis, juſculum carnium cum ſeminis fœniculi contuſi ʒj. exhibemus; vel etiam decoctum fol. fœnic. cum ℥ß. ſem. urtic. Fomentationes quoque mammarum fiunt ex decocto foliorum fœniculi, naſturtii, erucæ, in vino albo.

Lactis defectus in mammis ſæpè mortem & matri, & infanti præſagit, imprimis ſi præter rigorem alia ſigna mala adfuerint, id quod accidiſſe memini Lugduni Gallorum prægnanti mulieri, quæ octavo graviditatis Menſe exſpiravit. In ea ſectionem cæſaream Menſe Januario MDCLXXI. adminiſtrari juſſit *N. Falconettus Andreæ Filius*: Renuebant parentes. Tandem cultro in uterum immiſſo, extractus fuit fœtus omnibus partibus abſolutus, immobilis tamen & exanimis. Cranium ejus & dexter humerus livore ſuffuſus erat.

Matrem antiquus mœror ex odio confecerat cum ſyncope, cujus cadaver colluſtrantes invenimus glandulas mammarum aridas & exſuccas, cor vietum, flaccidum & pallidum, ſine humore pericardii: pulmones nigris tactos vibicibus & atrâ ſpumâ turgentes: thymum eroſum, cæteraſque glandulas abſumptas; in fundo ſtomachi inflammationis non lævia indicia. Inteſtina tenuia contracta erant, hepar tamen & lien incolumis. Cur verò gravidis & puerperis mammæ turgeſcant lacte, hîc commodè disquiri poteſt?

Veteres putârunt, Naturam mammis cum utero per infinitas penè vaſorum anaſtomoſes conſenſum indidiſſe, ut ab utero ad mammas ſanguis commearet, & viciſſim à mammis ad uterum, atque ſapienter ordinâſſe, ut toto graviditatis tempore ſanguis verſus uterum deferretur, quò fœtus inde formetur, & nutriatur: at partu edito, ſanguis ab utero ad mammas tenderet, ut ibi in lac mutatus infanti in alimoniam cedat.

De

De qua ſententia quid ſtatuendum ſit, in *Clavi Med. Exerc I. p.17.* expoſui. Gravidis humidioribus & ſanis fermè turgeſcunt omnes glandulæ, utero ampliato & grandeſcente, maximè autem glandulæ mammarum, ceu conſenſum ſingularem per nervos cum utero ſortitæ.

Turgeſcit quoque thymus, & glandulæ alarum, colli, inguinum; dum enim fœtus perfectus eſt, & minus de ſanguine materno, quàm antea in ſe recipit, neceſſariò lympha ſuperabundans glandulis copioſè advehitur, & imprimis etiam ſpirituoſior mammis, quæ lac exinde conficiunt, & per glandularum poros aptè fabricatos percolant.

OBSERVATIO CVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Inflammatio, & ulcus vulvæ à lapſu.

VErena G. pagi Diebendorf incola, viginti tres annos nata, & jam ſeptimo menſe gravida, die XXIX. Novembris anni MDCLXXXI. præceps per ſcalas ex alto lapſa, vulvam magno cum dolore vulneravit. Mox ſecutus eſt tumor, & inflammatio, denique abſceſſus; quo pertuſo pus effluxit. Tandem ulcere, more aliorum ulcerum curato, prægnans conſueto tempore partum feliciter enixa eſt. In puerperio ſitis afflixit, & vulva iterum intumuit. Pimpinellæ radices potui infuſas ſuaſi, & inunctionem cum oleo chamomillæ, & roſato noſtro, quibus adhibitis convaluit.

SCHOLIUM.

CAſus fuit infortunatus, & periculi plenus, cùm ob abortum illi imminentem, tum ob affectam naturam muliebrem, quæ in partu vehementer extendi debet. Quâ occaſione dicendum mihi eſt, de vulnere, de tumore, & in ſpecie de inflammatione atque ulcere, idque potiſſimùm in gratiam juniorum, ut ſciant, quomodo in his caſibus ſe gerere debeant.

Vulnus eſt inciſio facta in parte corporis molli, profluente ſanguine ſine putredine per cauſas externas.

Eſtque vel ſimplex, vel compoſitum. Simplex eſt, quod nullam habet materiam peregrinam, & cui ſymptomata gravia juncta nulla ſunt, quæ impediant, quò minùs integraſcat ſoluta unitas. Compoſitum eſt, cui ſuperveniunt mala accidentia, cum materia peregrina, quæ ſanationem retardat.

Vulnera ſimplicia curantur manuum miniſterio. Primùm eorum labia conjunguntur, dein inſtillatur calidè oleum hyperici, addito viſco ex ulmi ſylveſtris veſiculis, vel terebinthinâ: denique ſuperpoſito linteo & faſciâ vino calente madefactâ. Poteſt & ſequens Balſamum utiliter adhiberi: ℞. fol. & flor. Hyperici, Salviæ, ãã. mij. radic. Valerianæ Sylveſtr. ℥ij. Conciſa imponantur fictili, affuſo vino albo antiquo ad eminentiam, ſtent in infuſione per biduum, pòſt adde Ol. veteris ℥iv. frument. integr. ℥j. bulliant ad conſumptionem vini, agitando, tandem colato & expreſſo adde Terebinth. ℥viij. thuris pulveriſati ℥ij. lentè denuò coquatur uſque dum thus diſſolutum fuerit. Feliciter etiam utor Unguento Nicotianæ, quod vulnera & ulcera inveterata ſanat, & hoc modo paratur: ℞. fol. Nicotianæ recent. contus. ℔ß. pingued. porc. ℥iv. coq. lento igne in Unguentum. Vulnerariæ potiones ex artemiſia, beta rubra, ſanicula, vinca pervinca, virga aurea, ſcabioſa, agrimonia, pimpinella, & oculis cancrorum paratæ, vel maxima percurant vulnera.

Compoſitorum vulnerum cura reſtringitur ad hæmorrhagiam, inflammationem, dolorem, contuſionem, convulſiones, febres, ceu accidentia, iis ſupervenientia. Omnibus his ſymptomatibus ſuccurrit Venæſectio, quæ remedium eſt univerſale, ſi in principio adminiſtrata fuerit. Purgatio quoque in declinatione inſtituta juvat, pure jam concocto, niſi maligna qualitas ſubſit, convulſiones minitans, quo in caſu maturanda ea eſt, ad debellandam humorum malignitatem.

Hæmorrhagia vulneri ſuperveniens non ſtatim ſiſtenda

eſt,

eſt, ſæpè enim febrem, inflammationem & dolorem inhibet. Illi autem frænum protinus injiciendum, quæ calorem naturalem & ſpiritus enormiter exhaurit: Igitur tunc in parte oppoſita Venæſectio fiat. Hoc enim præſentiſſimum magnis vulneribus remedium eſt, ceu teſtis mihi eſſe poterit Textor Dennickerus, qui enſe crudeliter in facie vulneratus, cùm tantam ſanguinis vim amiſiſſet, ut in lipothymiam & frigidos ſudores magno vitæ periculo laberetur, chirurgis fruſtra ſanguinem aliter inhibere ſatagentibus, à me ſervatus fuit, quippe accerſitus derepentè in ſyncope, & ſine ſenſu jacenti venam brachii aperui, quo facto, impetus ſanguinis à vulnere ita retractus fuit, ut æger ad ſe rediret, & in momento quaſi hæmorrhagia ceſſaret. Cæterùm ad ſiſtendum ſanguinem conducit equiſeti pulvis tenuiſſimus, ſanguini vulneris calenti admixtus.

Eo tempore quo pulvis Sympatheticus inclaruit, creduli eum omnibus vulneribus adhibuerunt. Sufficit autem, ejus loco vitriolum calcinatum, & cum ovi albumine mixtum in linamento implicito vulneribus applicâſſe,

Febris & inflammatio vulneri ſuperveniens Venæſectione, clyſteribus & diætâ refrigerante, ac humectante aufertur; loco affecto eundem in finem commodè applicantur Plantaginis,& Roſarum rubrarum folia contuſa, item farina hordei in lacte cocta addito croco, & roſarum rubrarum pulvere formâ Cataplaſmatis.

Vulnerum Dolorem, Venæſectione & purgatione nihil proficientibus, mitigant anodyna è vitellis ovorum, farina hordei vel mica panis albi, cum croci tantillo in lacte decoctis.

Quod ſi dolor rebellis fuerit, mucilagine ſeminis papaveris albi contuſi cum lacte parata, vel tinctura opii & croci cum oleo roſato atque chamæmelino ſuperabitur. Contuſio & Ecchymoſis levis ovo agitato & cum roſarum oleo applicato curabitur, itemque fabarum farina in Oxymelite cocta, admixtis chamomillæ floribus. Ecchymoſis autem & contuſio magna ſuppu-

ſuppuranda eſt. Quòd ſi illa poſt caſum magnam corporis partem occupârit, tergore ovillo recenter detracto & calſenti æger involvatur.

Hic præterea cyathum Oxycrati bibat, vel uncias duas Oxymelitis cum ℥iij. aquæ ſcabioſæ. Specificum eſt vini ſpiritus à quacunque tandem cauſa contuſio originem traxerit, vel aqua Reginæ Hungariæ.

Vulneribus bombardarum & ſclopetorum cum contuſione conjunctis digeſtivum ſequens fructuosè adhibetur ad impediendam gangrænam: ℞. terebinth. ℥j. Vitell. ovor. n. ij. myrrh. thuris pulv. āā. ʒj. ſp. vini q. ſ. M. F. Ung.

Tandem convulſio vulneribus accidit, eaque vel ex repletione, vel inanitione, vel punctione nervorum, vel venenata qualitate.

Si à repletione eſt, V. S. & purgatione curabitur. Si ab inanitione aut ſiccitate, fomentationes tepidæ in parte fiant lacte, vel hydrelæo, & adhibeatur diæta humectans & refrigerans.

Si à nervorum compunctione, ol. lil. alborum, lumbricorum, hyperici, proderit: Imprimis autem oleum juniperi non rectificatum eminet, quod etiam animalium rabidorum morſibus medetur.

Tumor eſt diſpoſitio partis præternaturalis, in qua materia aliqua è loco ſuo naturali egreſſa colligitur, & ibidem impletionem, & diſtentionem excitat. Producitur à natura irritata, & interna diſpoſitione depravata, quamvis nonnunquam obſervemus tumores criticos, qui ſunt ſeparationes, vel translationes materiæ impuræ à parte nobili in partem minùs nobilem, vi & dominiô diſpenſantis naturæ. Tumorum cauſæ materiales ſunt vel corporis partes è loco ſuo naturali recedentes, vel aliena corpora præternaturam vel humores in corpore contenti à ſtatu naturali deflectentes: vel ſerum & flatus, vel humores commixti, vel humor quidam non naturalis. Cauſæ tumorum efficientes ſunt: Fluxio, & congeſtio. Fluxio

fit,

fit, quando humor vel quantitate, vel qualitate moleſtus aliam in partem propellitur. Fit hoc ordinariè ab humoribus calidis & fervidis.

Congeſtio fit, cùm vires, quæ humores in parte coquere, ac diſſipare deberent, languent: aliquando etiam vitio partis mandantis. Cura tumorum generalis conſiſtit in obſervatione motûs humorum per quatuor tempora; Cruditatis, Maturitatis incipientis, maturitatis perfectæ, & integræ reductionis, juxta naturæ motum factæ. Sed, ut cura tumorum, quam in Compendio quaſi tradam, facilior fiat, ad duo tempora maximè attendendum eſt, ſc. motûs & fixitatis. Fluxus mali incipientis ſiſtendus eſt; Malum verò jam fixum auferendum eſt. Illud fit plethoram & cacochymiam tollendo; hoc materiam fixam reſolvendo, vel ſuppurando, ut exemplo inflammationis in ſpecie jam declaraturus ſum.

Inflammatio eſt tumor præternaturali calore, rubore, dolore, tenſione & pulſatione ſtipatus, à ſanguinis naturalis collectione ortus.

Extrâ vaſa ruit ſanguis ob ſui copiam, & effervescentiam.

Sanguis copiâ peccans imminuendus, & partibus influens cohibendus eſt.

Quamobrem hic venæſectio ante omnia locum habet, juxta vires, ætatem & temperamentum ægri inſtituenda, & diæta humectans ac refrigerans. In principio quin etiam parti affectæ applicentur repellentia, veluti eſt Oxycratum, aut ovi albumen cum oleo roſato mixtum. In uſum quoque trahantur folia ſempervivi, portulacæ, lactucæ: caſeus recens: pulpa pomorum cum aqua roſarum.

Sed cautione opus eſt, ne in parte affecta ſiccescere ſinantur, ſed identidem madidentur Oxycrato. In progreſſu, tumore manifeſtè accreſcente, ſicut etiam in ſtatu, vel vigore, ubi tumor in omnes dimenſiones penitùs adolevit, reſolvendum quidem adhuc eſt, & repellendum oleo roſato, fol. ſambuci, ebuli, floribus chamomillæ, meliloti, conciſis, & cum

aceto & aqua coctis; item oleo chamomillæ, lini & lanâ ſuccidâ: aut fabarum farinâ in urina coctâ, addito melle & chamomillæ oleo: Sed ſi tumor inde altiùs aſſurgit, inflammatioque & tenſio cum dolore augetur, è veſtigio ad ſuppurantia & maturantia procedendum eſt, ut pus generetur: Itaque ℞. Bulbos liliorum alborum ſub cineribus coctos, adde pinguedinem porcinam, ovique vitellum, & applica. Prodeſt etiam ſequens Cataplaſma: ℞. rad. bis malv. ℥ij. fol. malv. mj. cochleas cum teſtis n. vj. coctione, & contuſione redigantur in pultem; ſucco expreſſo adde axungiam porci recentem, & F. Cataplaſma. Si pertinax materia neque reſolventibus, neque maturantibus cedit, ad præcavendum Scirrhum, Ceratum de mucilaginibus in uſum trahi conſultum eſt, cujus effectum in nodis & ſcrophulis mirum comperi. Factâ demùm ſuppuratione, abſceſſus aperiendus eſt ſcalpello, vel ſi æger ferrum abhorret & materia in ſuperficie ſita eſt, cauterio potentiali.

Ulcus tandem eſt continui ſolutio cum ſanie & putredine ab humore acri facta. Id vel ſimplex eſt, vel compoſitum. Hoc à mala diſpoſitione fovetur: illud nulla habet accidentia funeſta. Cura uniuscujusque ulceris eſt, impedire humorum ad affectam partem affluxum venæſectione & purgatione, victusque regimine ſiccante. Curantur ulcera ſimplicia hoc unguento: ℞. fol. nicotianæ, bugulæ, ſaniculæ ãã. p. j. bulliant in olei olivar. ℥vj. ad conſumptionem humiditatis, poſtea adde reſinæ ℥j. pulv. ireos ʒij. ceræ ℥ß. F. unguentum. Item: ℞. terebinth. ℥iij. ovorum vitella n. v. ſimul agitentur, & addatur mellis q. ſ. ſuper ignem lentè coquantur agitando, usque dum emplaſtrum inde fiat nigrum. His adminiſtratis, adſtringentes pulveres cum linteis carptis ulceri imponantur, ut cinis è combuſtis linteis, creta alba, ſpongia combuſta & lota, calx lota, antimonium calcinatum. Cicatricum inæqualitatem impedit amalgama Merc. cum empl. Diapompholygos, ceruſſa, oleo roſato, ſucco hederæ terreſtris, creta & cera.

Ad hunc planè modum etiam curata fuit ægra noſtra.

Sed

Sed à partu ſitis afflixit, quæ non tam præcedaneæ inflammationi, quàm & puerperio & lochiis & ſudoribus copioſis, & febri lacteæ, & alvi fluxui adſcribenda erat: ad quam compeſcendam, pimpinellæ radices vino diluto infuſas exhibui. Vulva iterum intumuit: nam dubio procul ex recenti cicatrice ingentes cruciatus perpeſſa eſt ægra, quos infans, dum naſceretur, renovato vulnere matri peperit. Igitur affluxus & inflammatio denuò oborta eſt, cui tempeſtivè ſuccurrebam oleo chamomillæ & roſato noſtro, juxtà methodum ſuprà deſcriptam.

OBSERVATIO CIX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Hectica in lactante.

LAnionis M. uxor, quadraginta duos annos nata, cholerica, lactans, die XVII. Octobris, Anni MDCLXXXI. apud me conqueſta eſt, ſe totâ æſtate viribus defeciſſe, inde verò à decem hebdomadibus tuſſim ſiccam pati, cum ſiti, citra cordis oppreſſionem: rurſus jam à 14. diebus cibum fermè nullum appetere, paſſionibus hyſtericis crebrò affici, denique ab octiduo ardores, rigores, defluxiones, ſudores copioſos, capitis dolorem, cordis palpitationem, & maciem extremam ſentire: ſuaſi infantem ablactaret, uteretur que vino medicato, & balſamo, antiphthiſicis, præterea biberet ſerum lactis cum conſerva roſarum, & ſubinde acciperet Diaphoreticum Joviale. His vires inſtauratæ ſunt, & ægra convaluit.

SCHOLIUM.

INfantibus fortiter ſugentibus, etiamſi & mammæ & lac ſanum fuerit, matri optimum nutrimentum decedit, & corpus exſuccum redditur, ita ut tandem marcore tabeſcat, imprimis ſi bilioſa ſimul adeſt temperies. Vires ægræ noſtræ paulatim defecêre, quia optimum, dulciſſimum, & pinguiſſimum ſan-

guinis ad alendum infantem matri detractum eſt, juxta *annexum VIII. Exercit. de Bile in Clav. Med. pag. 105.* item *de ſpiritib. pag. 557.*

Poſtmodum tuſſis ſicca invaluit, ob ſiccitatem pulmonum, & partium vicinarum, ardentes febres, & alias cauſas, videlicet optimi nutrimenti ablationem. Hæc tuſſis ſpecies curanda eſt medicamentis attemperatis, modicè refrigerantibus & humectantibus. Imprimis conducit lac vaccinum & aſininum, ceu Naturæ humanæ familiariſſimum. Dein valdè prodeſt vinum noſtrum aut ſerum lactis medicatum, cum balſamo antiphthiſico.

Singulorum ingredientia præcipua heic proponere, & examinare lubet:

Hedera terreſtris vulneraria eſt, ſiccat, aperit, abſtergit, & conſolidat, aſthmati medetur, & phthiſi, item Coryzæ, & calculo. Odorem habet terreum, gravem; ſaporem ſubamarum, acrem, qui multùm ſalivæ provocat, & linguam abſtergit.

Hepatica nobilis ſaporem habet herbidum, & propè farinaceum, vix perceptibilem, odorem ſuavem, inſtar ſtoracis. Modicè refrigerat, & adſtringit, ſanguinem emundat, hepatis & lienis obſtructiones reſerat, hernias curat, & phthiſicis cum ſucceſſu exhibetur.

Muſcus pulmonarius ſaxatilis ſaporem habet aromaticum, odoriferum, gravem, glutinoſum, amaricantem, piſces redolet, ſummum phthiſeos remedium eſt, modicè refrigerat, ſiccat, abſtergit, hepati valdè prodeſt, & veſicæ obſtructionibus, item febri hecticæ, ictero, ſcabiei, lichenibus, gonorrhϾ, febribus. Extrinſecùs vulnerum hæmorrhagias ſanat.

Pinguicula Geſneri ſaporem habet pinguem, butyroſum, excellentiſſimarum eſt virium in phthiſi, & acribus humoribus demulcendis, pingues reddit homines, pectus amplificat: è plantæ hujus floribus albis & cæruleis paratur oleum per infuſio-

infuſionem, quod balſamum noſtrum antiphthiſicum conſtituit.

Tuſſilago ſaporem habet ſubamarum, balſamicum, coſtinum, aqueum & aliquantùm acrem, hinc modicè refrigerat, pectori & inflammationibus prodeſt, tuſſim & phthiſin curat; flores ejus menſe Martio collecti & cum paſſulis decocti tuſſim leniunt, alvum laxant, denique fluxiones ſalſas deſtillantes ad pectus & aſperam arteriam emendant, atque reſolvunt.

Viola ſuaviter olet Martio collecta, tenues & acres deſtillationes ad pectus perſanat, in phthiſi ſanguini bonam conſiſtentiam largitur, & nervoſum genus à convulſivis motibus tuetur.

Roſæ rubræ adſtringunt, modicè refrigerant, cor roborant, hepaticæ ſunt, & ſtomachicæ. Præſervant à phthiſi.

Balſamum antiphthiſicum præter pinguiculæ & violarum roſarumque oleum recipit quoque pinguedinem caninam, & oleum hyperici.

Pinguedo hæc reliquis calidior eſt. Internè adhibetur vulneribus & exulcerationibus abſtergendis, ac conſolidandis, item in phthiſi, & ſi cruor à caſu diſſolvendus eſt: ſpinæ dorſi inuncta ſpiritus animales ferocientes mirum in modum refrænat.

Oleum violatum uſurpatur fermè in Clyſteribus, & inflammationibus. Cæterùm ardores internos lenit, ſi eo ſpina dorſi ungatur, inordinatos motus ſpirituum animalium tollit, ſomnum conciliat, tabem infantum curat, ſi addatur ei pinguedo canis & caponis.

Oleum roſatum noſtræ compoſitionis, refrigerat, inflammationes tollit, tumores & œdemata penetrando ſolvit. Panacea eſt affectuum externorum, luxationem, & affluxum humorum impedit, acrimoniam mitigat, in phthiſi curanda primas tenet.

Oleum Hyperici, vulnera curat, imprimis ligamento-

rum & nervorum, ad ambuſta prodeſt, articulis refrigeratis ſuccurrit, colicæ, dyſenteriæ, & phthiſi inunctum ſolatio eſt.

At non tantùm ſicca tuſſis ægram noſtram vexavit, ſed etiam ſitis humido exhauſto à ſiccitate faucium, cui tamen ſero lactis & roſarum rubrarum conſervâ ſubventum eſt.

Appetitus proſtratus erat ob bilem in ventriculo collectam, quæ ibi etiam ardorem excitavit, ad quem curandum uſi fuimus decocto herbarum refrigerantium & humectantium, item balneo aquæ dulcis tepido, Emulſionibus, conſervâ violarum & roſarum.

Paſſiones hyſtericæ adſcribendæ ſunt uteri imbecillitati, conſenſui matricis cum mammis. Manifeſtè hic obſervatur à partu, cùm lac ad mammas confluit, ſtatim atque ſugunt infantes: tormina enim puerperas corripiunt in utero exorta, quibus radice petroſelini, cum ſemine aniſi vel fœniculi decoctâ ſuccurritur. Oleum nucum vel florum cheiri in cochleari exhibitum ſimiliter decantatum eſt. Ventri etiam imponuntur ſacculi ex herbis uterinis. Ægræ noſtræ multùm profuit infantem lacte depuliſſe & uſurpâſſe Diaphoreticum Joviale.

Primùm enim ceſſavit uteri vellicatio à ſuctione mammarum orta: deinde alimentum matri non ampliùs ſubtractum fuit: quare iſta ſeſe reficere potuit, & recuperare vigorem priſtinum.

Diaphoreticum autem Joviale, ſeu pulvis antihecticus Poterii ad demulcendam acritudinem humorum matricem & nervos irritantium mirum quantum valet. Idem uterum corroborat, ſæpè ex emaciatis quadratos & robuſtos homines efficit.

Calores & horrores ortum duxerut ex intemperie calida ſanguinis febrem hecticam minante.

Defluxiones ortæ ſunt à debilitate cerebri, acres eæ erant, ob ſalſedinem & acrimoniam ſanguinis: hinc etiam capitis dolor ingraveſcebat, dum catarrhus tenuis & acris cerebri tunicas af-

fiixit

flixit: cordis palpitatio itidem humorum acredini imputanda eſt.

Macies in corpore toto adfuit, ob chyli, & ſanguinis conſumptionem.

OBSERVATIO CX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Fluxus Menſium cum gravibus ſymptomatibus in gravida.

ELiſabetha A. é pago Tallwyl oriunda & annum ætatis quadrageſimum ſuperans, parvæ ſtaturæ fœmina Anno MDCLXXXI. menſe Septembris, cùm jam ſeptem menſes gravida eſſet, fluxum ſanguineum paſſa eſt, per quinque hebdomadas, cum virium debilitate, tuſſi, reſpirandi difficultate, dorſi, lumborum & coxendicum dolore: Ut præcaveretur abortus, ſumpſit aquam plantaginis, Equiſeti, fol. quercûs, bellidis, flor. tiliæ & roſarum cum Saccharo roſato, & Syrupo violarum per cochlearia: In victu regulariter ſe geſſit. In lecto quievit, tincturam roſarum cum vino bibit, cubitum eunti exhibui tantillum Conſerv. flor. papaveris & betonicæ. Quibus uſurpatis, convaluit, & legitimo tempore peperit.

SCHOLIUM.

GRavidæ ante partum pluribus vexantur incommodis, vomitu, picâ, mammarum dolore, difficultate & incontinentiâ urinæ, tumore pedum, hæmorrhoidibus, hydrope, albo & ſanguineo fluore, menſtruis, alvi fluxu, tuſſi, & reſpirandi difficultate, dorſi, lumborum & coxendicum dolore, uteri procidentiâ, febribus & aliis morbis atque imprimis abortu. In ipſo partu jam narratis malis accedunt matricis paſſiones atq; tormenta, pariendi conatus præpoſteri, ſitu infantis vitiato, lipothymiæ, convulſiones, molæ, monſtra, ſecundinarum

retentio,

retentio, infantis mors, genitalium anguſtiæ, oſſis ſacri & coccygis obſtinata & inflexibilis durities, denique naturam obſidens tumor vel cancer.

A partu puerperas urget hæmorrhagia, inflammatio & ulceratio matricis, & perinæi, tormina ventris. Quin iiſdem quandoque ſupprimuntur lochia, uterus prolabitur, anus procidit, nervi debilitantur, paralyſes, deliria, febres oriuntur, mammæ corrumpuntur abſceſſu papillarum, fiſſuris & ardore inter lactandum, ut ſexcenta mala alia ſilentio prætercam. Summa, concipere, utero geſtare & prægnantem eſſe, ac parere, tantæ molis res eſt, ut miſericordiâ ductos homines ad iis omni auxilio & arte ſuccurrendum invitet. Quicquid ergò poſſumus ad mulierum ſolatium largiter contribuamus. In ægra noſtra intempeſtivi & diuturni menſium fluxûs cauſæ plures eſſe potuerunt, nempe ſanguinis abundantia & acrimonia, vaſorum debilitas, denique infantis motus. Sanguinis abundantia efficit ut ſpontè abſcedat id quod naturam gravat nec in nutrimentum embryonis cedit. Hoc ſubinde accidit Naturæ robore, quo levantur gravidæ, & liberantur embryones. Oboritur tamen abortûs periculum quòd viâ lubricatâ uterus ad infantis motum facilè aperiatur. Quo in caſu V. S. brachii magnoperè conducit, juxta Hiſtorias præcedentes.

Plethoricis hæmorrhagiæ iſtæ protinus cohibendæ non ſunt, ne Inflammatio & ulcus in utero excitetur. E contrario ſanguine exiſtente bilioſo & acri, exhibenda ſunt demulcentia, & ea quæ motum ſanguinis remorantur; quieti ſtudendum eſt, & paſſiones animi fugiendæ. Prodeſt gelatina C. C. cum ſucco cydoniorum, & confectione hyacinthorum; item alimenta ex hordeo.

Spina dorſi oleo violato, & roſato inungenda eſt, & lac vaccinum chalybeatum in potu adhibendum.

Vaſis porrò laxatis ſi placenta ab utero abſcedit, & ſanguis effluit, niſi vulnus citò per gluten naturale fibroſum ſan-

guinis

guinis uniatur, abortus imminet. Quamobrem in uſum trahenda ſunt ova ſorbilia, caudæ cancrorum, extremitates animalium, mucilagines, cydonia, roſæ, muſcus pulmonarius ſaxatilis, trochiſci de carabe, ſanguis Draconis, conſolida major, flores juglandium ſiccati, & pulverati. Præterea Cataplaſma è duorum ovorum albuminibus cum bolo paratum, & lumbis applicatum, experientia commendat. Motus infantis fluxum hunc quoque concitavit attracto funiculo umbilici, & læsâ placentâ, quare uterum roborantia, adſtringentia & cordialia exhibui, ne vires magis dejicerentur.

Re hortante, hæmorrhagiam inhibere quoque potuiſſem radicibus biſtortæ, tormentillæ, filipendulæ, corticibus mori, foliis burſæ paſtoris, fructibus berberum: Mammis præterea applicare potuiſſem magnam cucurbitam & extrema ligare. Tuſſim & reſpirandi difficultatem augebat ſtatura parva, dum enim infans ad pectus propiùs accedit, diaphragma inde moleſtatur; deinde eandem fovebat acrimonia bilioſa ſanguinis & catarrhorum pectus obruentium. Optimum in caſu hoc medicamentum ſunt pilulæ è Styrace S. Cloſſæi, quæ & à phthiſi præſervant & abortum præcavent; item unguentum pectorale. Hîc loci notandum eſt, gravidarum pectora thoracibus arctis & balænarum oſſibus neutiquam conſtringenda eſſe, quia tuſſis & præcordiorum compreſſio inde oritur, quâ infans facilè necatur. Dorſi dolor à dilatatione matricis & compreſſione partium vicinarum, putà Diaphragmatis, Inteſtinorum, Renum, Lienis &c. originem ſuam traxit. Commodè hîc inungitur parti affectæ ol. liliorum alborum, hyperici, carminativum, verbaſci.

Coxæ & lumborum dolor, à ſimili cauſa eſt, potiſſimum autem à diſtentis uteri ligamentis, quibus uterum hærere diximus in *Clav. Med. Exerc. IX. p. 419.* Urgente hoc dolore ſubligandus venter eſt & molliter geſtandus faſciâ de collo ſuſpenſâ. Cæterùm ægra in victu regulariter ſe geſſit: aëre uſa eſt temperato, nam frigus puerperas lædens, hyſtericas paſſiones,

tormina, febres, aliaq́ue mala accerſit. Calor quoque immodicus enervat & fluxiones concitat. Cibus fuit laudabilis, juſcula confortantia ex decocto capon. galli veteris, carne vitulina, cremore hordei; à carnibus & victu pleniore ægra per dies aliquot abſtinuit, potus erat tinctura roſarum cum vini modico. Quievit in lecto, ne ſanguis promoveretur, vel uterus agitaretur. Somnus & vigiliæ alternabant, itemq́ue motus & quies; ſomnus neceſſarius erat, ad inſtaurandas vires & ſanguinem. Alvus ſemper naturæ legibus reſpondit: Menſes tamen ſiſtere conſultum fuit, ne evacuatione immoderatâ labefactaretur, vel abortiret ægra. Abfuit quoque ira, quæ aliàs ſpiritus & humores exagitat. Terror aliquando in hæmorrhagia conducit, ob ſpirituum repentinam cohibitionem.

OBSERVATIO CXI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Sterilitas à fluore albo, cum Melancholia uterina, feliciter curata.

TExtoris S. Uxor XXIII. annorum, inordinatè cibo & potu à longo tempore uſa, triennium integrum ſterilis in matrimonio vixit. Inde verò à pubertate novem annis continuis albo fluore tentata eſt. Tandem adhibitis medicamentis variis concepit. Mox primis Menſibus usque ad medium geſtationis, terrore, triſtitiâ, metu, & tantùm non deſperatione agitata fuit, ita ut ſolitudinem amaret, & in idem objectum defixâ cogitatione deliraret. Præterea uteri inflationes perpeſſa eſt. Demum edidit puerum, qui cùm per Menſes novem ſuperſtes vixiſſet, convulſionibus epilepticis nuper correptus interiit.

SCHOLIUM.

IN fœmina prolis cupida, ut votum obtineat, requiritur uterus benè diſpoſitus, pubertatis anni & ætas non ultra quinquage-

quagesimum annum provecta, denique ordinata menſtrua. Ad uteri diſpoſitionem quod attinet, orificii matricis coarctatio mulieribus plurimùm incommodat, quâ fit, ut non modò retenti Menſes generationem impediant, ſed inſuper mala alia pullulent. Deinde obeſt quoque cervicis uteri amplitudo nimia: ita enim ſemen maſculinum non retinetur, ſed diffluit, evaneſcente ſpiritu. Tertiò oris interni perverſio ſeu obliquitas, recipiendo ſemini inidonea. Quartò morbi alii organici, inter quos compreſſio ab omento pingui, cicatrix, tuberculum, callus, adipis copia, membrana hymenæa æquo durior, & ſtrictior: quæ omnia impediunt, ne Menſes effluere, & viciſſim ſemen admitti poſſit. Quintò ovi muliebris, è quo fœtus naſcitur, craſſities, impediens itidem, ne ſeminis virilis impreſſionem fœcundam, aut vitalem characterem recipiat. Sextò tubarum obſtructio, quâ ovum deſcenſu prohibetur ad uterum. Septimò denique ovarii marcor, quando caruncula circa ovum fœcundum emergens flacceſcit, nec ovum ab ovario liberat. Ætatem quod concernit, ab anno decimo quarto usque ad annum quinquageſimum, fœminæ ad conceptionem aptæ cenſentur, quia hoc temporis intervallo per naturam ſingulis Menſibus aliquid ſanguinis præviâ efferveſcentiâ ad uterum mittitur, ut vel fœtui formato alimoniam ſuppeditet, vel ſi fœmina gravida non eſt, nec lactat, expurgetur. Vide *Clav. Med. Exercit. IV. p. 148.*

Menſtrua quoque ſterilitatem inducunt: ſi nimia fuerint, ita ut ſemen virile eluant, & ovum fœcundum inundent, quod per vias lubricas & hiantes fruſtrato partu evadit.

Sed & retentio menſtruorum matricem infeſtat, & ſemen utero traditum propter ſanguinis boni inopiam luxuriantibus malis humoribus ſuffocat. Ex mulieribus quoque eæ, quæ nimiùm viragines ſunt, generationi minùs idoneæ putantur, cùm purgationibus menſtruis, & humoribus nutritiis ferè careant. Menſtrua alba, & phlegma ſuperfluum ſterilitatem pluries inducit, qui effectus eſt cacochymiæ pituitoſæ

& ſeroſæ, quacum ægra noſtra ſimiliter conflictabatur: Curata ea fuit convenientibus remediis; ſubinde purgationes ex radice Aſari, fol. Calaminthæ, ſena, Rhabarbaro, & Syrupo, roſar. ſolutivo exhibui: pro potu ordinario dedi infuſum radic. biſtortæ, fol. plantag. fruct. berberum in vino; item lac vaccinum chalybeatum: ſudorifera etiam optimo cum ſucceſſu in uſum vocavi, è ſp. buxi, ſalis armoniaci, Diaph. Martiali & Joviali parata. Miſi ægram ad thermas Badenſes: ſubinde vomitum concitavi hellebori nigri extracto. Exactum & congruum victus regimen obſervari juſſi. Et ſic tandem concepit.

Melancholia verò ſuperveniens uterina fuit, & provenit à ſanguine impuro frigido ab utero per venas regurgitante: unde mens & ſpiritus turbati & obumbrati fuerunt. Sicut enim ad videndum ſpirituum opticorum tenuitas & oculi claritas requiritur, ita niſi ſpiritus animales puri, atque tenues ſint, actionibus principibus non commodè inſerviunt, ſiquidem objecta rationi per ſpiritus impuros repræſentata caligant perinde atque imagines per vitrum obſcurum & nubilum transmiſſæ, quo fit, ut timor oriatur & triſtitia. Et hæc eſt ratio, cur ægra noſtra ſolitudinis tam amans fuerit: cùm enim vapores & ſanguinis imperfecti cruditas alacritatem ſpiritibus adimunt, dejecta mens averſatur hominum conſortia. Accedit & illud, quòd ægra nimiùm intenta ſuis cogitationibus aliorum præſentiam ſibi impedimento eſſe exiſtimaverit. Sed eo tandem inſaniæ proceſſit, ut tantùm non deſperabunda deliraret: Quemadmodum enim aqua commota aut nullam effigiem reddit, quæ diſtinctè appareat, aut obſcuram & tortuoſam duntaxat, quieſcens verò nativam rei imaginem repræſentat: ita dormientibus & delirantibus, dum vapores per cerebrum errantes ſpiritus animales turbant, imaginum ſeries vel planè obliteratur, vel vitioſè menti offertur, idque eò magis, quò vapores impuriores ſunt. Vid. *Clav. Med. Exercit. XII, §. 6.*

Uteri

Uteri affectus cerebrum quoque affecit, ob mirum partium conſenſum, qui tantus eſt, ut juvenculis quandoque, cùm Menſes iis primum fluere incipiunt, epilepſiam, hemicraniam, vertiginem & alia mala cauſetur. Vide *Clav. Med. Exercit. I. pag. 17.*

Uteri inflationes flatui & ſpiritui craſſo, ſive in cavitate matricis, ſive in tubis ſubſiſtenti, originem ſuam referunt acceptam, quem uteri imbecillitas, & frigida ſanguinis intemperies genuit.

Omnia tamen hæc ſymptomata circa medium geſtationis mitigata fuerunt, quia fœtus grandior factus, impuritates & humiditates abundantes à cerebro ad ſe pertraxit.

Hinc liquidò conſtat, viduas & virgines provectioris ætatis, niſi probè purgentur, morborum ſemina fovere, & deliris quandoque cogitationibus exagitari: Conſtat quoque matrimonii legem tam altas in ipſa natura radices egiſſe, ut qui id ſpreverit, vel neglexerit, ſibi ipſi plurimùm noceat, & in mille morbos ſeſe præcipitem agat. Puerum nono Menſe à partu convulſiones ſuſtulerunt.

Nam nutrimentum, quo in utero nutritus fuerat & commotiones animi, quibus mater percellebatur, ſanguinem corruperant, oriuntur autem convulſiones, ſi materia acida, acris, vel auſtera nervos compungit, & vellicat.

Seri acrimoniam temperare, & nervorum quoque irritationem à dentitione auctam demulcere ſtudui pulvere Marchionis, aq. anagallidis, violarum, jaceæ, pæoniæ, magiſterio C. C. & ocul. cancr. illitu gingivarum cum melle roſarum, emulſionibus, ſyrupo violarum &c. ſed vis morbi vicit.

OBSERVATIO CXII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Prolapſus Uteri.

ANna K. è pago Schwamendingen oriunda, & annos nata 34. poſtquam ante undecim ſeptimanas partum enixa eſſet, conqueritur mihi die 10. Julii anni 1681. ſe inde à 9. capitis & faciei ardoribus ſubinde repetentibus divexari, ſiti præterea affligi, ſed appetitu ciborum carere; ab obſtetrice à partu ſecundinis hærentibus læſa eſt, ut uterus nunc foràs promineat cum moleſtia & ardore ſummo, imprimis dum urinam emittit, aut refrigeratur. Hortatu meo uſa eſt per 3. hebdomadas balneo ex herbis traumaticis, naturæ adhibuit peſſos annulorum inſtar perforatos, & reſtituta eſt ſanitati priſtinæ.

SCHOLIUM.

MAnifeſtum Exemplum hoc eſt imprudentiæ obſtetricis, quæ poſt editum fœtum ſecundinas utero pertinaciter adhærentes violenter extrahens correptis ac divulſis membranis, uterum invertit. Factum hinc, ut lumbi cum pube dolerent & ægra neq; ſtare, nec ſedere, neu prona aut ſupina commodè ac facilè poſſet jacere, ſimulque urinæ ardor, ſitis, faciei fervor, aliaque mala affligerent. Sunt & aliæ cauſæ, ob quas uterus procidere poteſt, hîc obiter enumerandæ: Caſus, percuſſio, ponderum gravium elevatio, curſus velocior, ſaltatio & equitatio intempeſtiva, nimium exercitium, ſeſſio diuturna ſuper tegulas aut terram gelidam, vel pavimentum frigidum, longior mora in aqua frigida, nimius & frequentior frigidæ potus, impetuoſa infantis proruptio in gravidis, partus difficilis, tuſſis frequens, ingens clamor, ſternutatio vehemens, teneſmus, longa menſium retentio, humiditates & flatus retenti, ligamentorum uteri corruptio & debilitas. Symptomata in hiſtoria

ſtoria non omnia recenſentur, ſed præcipua tantùm: ardores capitis & faciei per intervalla recurrentes, ortum ſuum debent uteri procidentiæ, qui inflammationem contraxerat, cùm ab ambiente aëre, tùm à ſalſa Urinæ acrimonia. Indè ſpiritus cum ſanguine efferveſcentes ruebant ad caput & faciem, quæ cum utero mirè conſentiunt. Sitis oriebatur à ſalivæ & lymphæ defectu, nam æſtus & calor humidum abſumpſit, ut ſiccitas in ore dominaretur: Appetitus quoque ablatus fuit, immoderato ventriculi calore, & penuriâ fermenti, quod aliàs à ſaliva continuò deglutita in actum deduci & acui putamus, juxta *Clav. Med. Exerc. 1. p. 5.*

Balneum, quo uſa eſt ægra, parabatur ex artemiſia, chamomilla, malva, althæa, fœnugræco, bellide, ſanicula, ſcabioſa, lauri baccis. His & uterus fovebatur, & remittebat urinæ acrimonia ſalina, & lumbi roborabantur.

Tandem uterum prolapſum candelâ ex aſa & cera paratâ trudendo repoſui. Peſſi repoſitum in naturali ſuo loco retinuerunt uterum: hi magnitudine thalerum imperialem æquant, rotundi ſunt, aut quadrangulares, aut inæquales variè, in medio pervii amplo foramine annulum fingunt. Fiunt autem è linteis contortis, cannabe, ſubere, & aliis, ac incerantur. Adhibentur verò cum funiculo peſſorum lateri adligando, & tali modo diriguntur, ut firmiter hæreant, procumbentemque uterum ſuffulciant, ne vel inceſſus, vel concubitus impediatur. Qua de re conſuli meretur *Franciſcus Mauricæus* Chirurgus Pariſinus, Præceptor olim meus honorandus in libro gallico *de Morbis prægnantium & puerperarum lib. 3. cap. 6.*

Fotus poſtmodum è Muſco acaciæ Germanicæ in vino rubro cocto vulvæ calidè adponatur: naribus inſuper admoveantur odorifera, genitalibus autem graveolentia, è pennis perdicum, calceorum corio, & goſſypio combuſtis.

Reſtitutio ſtatim acceleranda eſt poſt partum, nam ſi propendens vagina, aut uterus ab aëre alteratus, ac inflammatus fuerit, facilè gangrænam concipit, cujus cauſa conſiſtere

mihi

mihi videtur in ſale acri, frequentius lixivioſo, rariùs muriatico, quod præter alia videre eſt in Militibus è Dalmatia per Alpes Rheticas ad nos revertentibus, quorum membra frigore exuſta in gangrænam & ſphacelum abeunt.

Nam partium acidarum & auſterarum aëri frigido innatantium acritudine ita figitur & coagulatur ſanguis, ut à motu ceſſet, & intrò penetrent partes ſalinæ acres, perinde atque in vino congelato ſalinæ & ſpirituoſæ particulæ medium verſus ſe recipiunt.

Oborta gangræna curari debet diætâ refrigerante, & modicè ſiccante, item V.S. & blandâ ſeri evacuatione, porrò cordialibus, ſudoriferis, è ſpiritu ſalis dulci, & aquâ ſcabioſæ paratis. Præterea Uterus ſcarificandus eſt, ut aliqua ſalſuginis pars evacuetur, & ſpiritus vitales affluant; mox lixivio in quo radix ſcabioſæ & vincetoxici cum marrubio & ſulphure cocta fuit, addito ſpiritu ſalis, calidè lavanda procidentia, ut putredini reſiſtatur, & corrodentia ſpicula obtundantur. Quem in finem etiam ſpiritus vini camphoratus utiliter adhibetur, nec non mica panis & ſtercus equinum in aceto acerrimo coctum, & applicatum inſtar cataplaſmatis.

OBSERVATIO CXIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Procidentia ani, & Hernia umbilicalis in Puerpera.

JOhannis H. uxor, die X. Julii anni MDCLXXXI. in ſedili ad parturiendum intempeſtivè coacta infantem mortuum enixa eſt, partum infauſtum præterea ſequente ani procidentiâ, & umbilici herniâ; Ægram mox invaſit magna ſitis, Appetitus verò ciborum proſtratus eſt. Alvum decenter repoſui, poſtquam eum fotu emolliente excalefeciſſem, deinde ægram ſellæ è ligno querno factæ inſidere juſſi, ſphincterem fir-

mavi pulveribus adſtringentibus. Umbilicum autem ligavi faſciis, & victum emollientem flatusq; diſcutientem ordinavi.

SCHOLIUM.

SI pariens conatus ſuos vehementer impendit, infans autem malè ſituatus eſt, alvus facilè protruditur, relaxato & inverſo ſphinctere.

Affectus hic aliàs Pueros ſæpiùs quàm adultos infeſtat, propter pituitæ & flatuum abundantiam, unde ligamenta emolliuntur, ac diſſolvuntur perfacilè: Adultos tamen quandoque idem malum corripit à teneſmo, dyſenteria, apoſtemate & inflammatione, imprimis ſcatentes ſuperfluâ humiditate ſenes, & eos, quibus poſt apoplexiam Paralyſis remanſit. Gravidis item & difficulter parientibus frequenter accidit, ut alvus iis inſtar pugni tumens procidat, cum dolore impediente, ne ſedere aut ambulare poſſint commodè: ardet & facilè inflammatur.

Memini, me aliquando in uxore fabri cujusdam ferrarii tantam ani procidentiam à partu vidiſſe, quæ ulnam longitudine æquaret, quam tamen graviſſimis licet ſymptomatibus ſtipatam tandem magno labore ſanavi.

Parturientibus porrò à vehementi ſpiritûs cohibitione hernia umbilici oritur, rumpitur enim violentiâ peritonæum, & inteſtina prominentia tumorem pariunt: affectus hic infantibus etiam familiaris eſt, ſi quando umbilicus iis non rectè ligatur, vel fortiter attrahitur, & dum laxatur peritonæum, & tumores ac flatus ſpatio ſe inſinuant, ex ejulatu & tuſſi, quibus tenellum peritonæum ſæpe diſrumpitur.

Sitis ægræ noſtræ procul dubio à calore & efferveſcentia ſanguinis orta fuit. Appetitus verò proſtratus à defectu ſalivæ & fermenti ventriculi.

Cùm ob tumorem alvi reſtitutio difficilis eſſet, è foliis althææ, malvæ, violariæ, floribus chamomillæ, ſem. fœnugræci, lini, in lacte coctis fotum paravi, & oleis lilior. albor. verbaſci & chamomillæ tumentem partem perunxi; mox ſequente die

utrâque manu anum prolapſum molliter intra corpus recondidi; ſella quercina, cui ægram inſidere juſſi, obducta erat panno cœruleo. Pulverem ex cinere ſcarabæorum pilularium, maſtiche, thure, cortic. granatorum, affectæ ſedi inſperſi: Nates circùm oleo roſato & myrtino inunxi: alvum liberam tenere juſſi, urgente verò deſidendi neceſſitate ſuaſi, ut in matulam operculo querno perforato & cœruleo panno ſimiliter veſtito inſtructam alvum exoneraret.

Cœruleus hic color, quem Indigo appellant, è planta quadam inſularum Antillidum eſt, quæ ad pedum duorum altitudinem è terra aſſurgit, & folia habet parva, viridia. Hæc per maturitatem ſenſim flaveſcunt; flos verò ex rubro nigricat, gratiſſimumq́ue odorem habet, ab Indigo terræ Madagaſcar longè differentem, cujus flores parvi ſunt, & è purpureo candidi: fluxiones hoc colore mirè ſiſtuntur: nam valdè adſtringit, ut lochiis nimiùm fluentibus & alvi uteriq́ue procidentiæ decantatum remedium præbeat.

Umbilicum faſciis ligavi: initiò autem paravi quoque ſacculum è muſco prunorum ſylveſtrium, burſa paſtoris, & plantagine in vino rubro decoctum, quem umbilico impoſitum faſciâ firmavi, deinde cingulum è linteo confeci, quo abdomen devinciebatur: ei verò circa umbilicum pulvinar exile ſed duriuſculum adaptavi, in cujus centro globulus è corio rubro eminebat, ut iſte ſe in umbilicum dilatatum altius inſinuans caveret, ne omentum vel inteſtina denuo prolaberentur.

Aërem frigidum, & ventum, cibos item flatuoſos declinari juſſi; Alvus lubrica ſervanda fuit, denique motus animi & corporis nimii vitandi.

Ex hac Hiſtoria liquidò conſtat, infantem mortuum, quòd inſtar lapidis immoti in utero hæreat, à matre debili vix edi poſſe absque periculo: ſatiùs proin eſt mulieres tunc non urgeri ad enitendum, ſed cultello cautè adhibito fœtum priùs reſolvi, ejusq́ue interanea ſenſim extrahi, donec corpuſculum

lum inanitum concidat, quod poſtea faciliùs tutiusque eximetur.

OBSERVATIO CXIV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Hydrops uteri ex menſium retentione, per umbilicum evacuatus.

ANna F. è pago Attliſchwyl oriunda, ante biennium inter pariendum læſa, uteri prolapſum ſuſtinuit. Menſes ab eo tempore illi nunquam proceſſerunt: venter autem ſenſim in maximam molem crevit, ut propinqui prægnantem eſſe exiſtimantes, tandem judicium, ſententiamque meam peterent. Re exploratâ adhibui peſſos uterinos, fauſto cum ſucceſſu. Præterea de Electuario contra peſtem ter die ſumpſit ægra, & bibit vinum tartaro martiali infuſo alteratum.

Noviſſimè die XVII. Martii Anni MDCLXXXII. poſt uſum horum medicamentorum magnus dolor & inflammatio circa umbilicum oborta fuit, cum tumore coloris lividi. Malum degeneravit brevi in abſceſſum, quo ſpontè rupto ac aperto foramen apparuit piſi magnitudine, ex quo ſeſquimenſura aquæ protenus effluxit. Inde venter aliquantum detumuit. Preſſo abdomine aqua copioſa etiamnum egreditur. Juſſi continuaret uſum medicamentorum ſuprà memoratorum & Empl. nigr. Helmontii inſuper loco aperto imponeret. Appetitus & vires redeunt, reſpiratio liberior fit, ſed Menſes hactenus ſubſiſtunt.

SCHOLIUM.

FRigus uterum prolapſum ambiens in principio, vaſa & poros ejus ita coërcere poteſt, ut coaleſcant, & ſanguine repulſo menſtrua cohibeantur, quæ deinde retenta, vel per alias partes foras eliduntur è corpore, vel in ſcirrhos & ſarcomata

degenerant. Hujus rei memorabile exemplum prodidit *D. Joh. Conradus Peyerus in Parergo anatom. & med. VI.* quod ipſe hortatu noſtro poſtea Scholio ſequenti breviter ita illuſtravit.

Quod mulieribus conjugatis frequenter accidit, uterum ſibi excidere, virgines raró experiuntur. Nec id fieri unquam poſſe mihi videtur, niſi adhibito conatu ſummo aut extrinſecus ingruente vi maxima, de qua tamen altum in hiſtoria ſilentium. Quamobrem laxatum uteri collum cervicemque aut oſculum virgini prominuiſſe potius dicamus, quam foras ita prolapſam eſſe matricem, ac ſi penitus intelligeretur dependula. Cujus equidem laxitatis cauſam edimus duplicem, nativam & adventitiam. Illa ſit genitalium mollities & humiditas, hæc menſtruorum intemperies. Affectui autem perſanando quadraſſent deſiccantia roborantiaque medicamenta interna & externa, ſeu topica varia, à prominentis partis reductione, neutiquam thermæ. Nam harum uſu mirum non eſt, morbum fuiſſe adauctum, cùm experientia & ratio teſtentur, thermis laxari clauſos ſtrictioresque æquo loculos atque meatus & proritari magis quàm ſiſti menſtrua. Humores ergo intempeſtivo balneo allecti ac exagitati ſtimulatis fibris & membranis nerveis gravia illa exquiſitaque uteri tormenta pepererunt. De cæteris medicamentis nihil judicamus, cum eorum materia & forma nos fugiat. Quia tamen non profuere, neque iis devictus aut abactus vel mitigatus perhibetur affectus, nec panaceæ fuerunt, neque convenientia medicamina: optandumque ſanè foret, ut id genus homines damno ſuo irreparabili tandem aliquando ſapientes medicina prorſus abſtinerent potiùs, quàm uterentur promiſcuâ & undique emendicatâ. Imo famæ quoque ſuæ, conſcientiæ, ac ipſis denique ægris clientibus melius conſulerent medici, ſi opem nunquam promitterent aut adhiberent, niſi cognitâ ac expenſa morbi & remedii naturâ, nec latius ulteriuſve conſilia & formulas remediorum producerent, quàm apud ipſos ſe extendit valetudinis in illo individuo, cujus curam in ſeſuſceperunt

clar

clara & diſtincta cognitio. Cæterùm mihi videtur virginis iſtius natura à menſtruorum intemperie potiſſimum jacturam feciſſe, quæ non tantum copia peccaſſe, ſed etiam acrimoniâ, probabile eſt; nam cochleæ vitam in otio vixiſſe dicitur, quod pertinaciter ac immoderata ſectantibus, niſi cura accedat maxima, humorum optimi ſæpe in peſſimos degenerant: dum inteſtino calore perinde atque ſtagnans aqua æſtivi ſolis radiis corrumpuntur. Neque otio uſa credi poteſt ita tranquillo & pacato, quin ex miſeriæ ſuæ contemplatione variis animi commotionibus, quibus etiam ſequior ſexus præ altero vehementius indulget, ſubinde tanquam procellis agitaretur, triſtitia, mærore, metu: quorum ſane affectuum dici non poteſt quanta ſit vis ad inducendum corpori torporem, corrumpendumque ſanguinem. Hic enim inde coaceſcens diffluxit, & menſtruo quovis curriculo è reconditis penetralibus juxta ordinem naturæ dimanaturus irritatis membranis tormina urentesque dolores acritudine ſuâ excitavit; à qua acrimonia dubium nullum eſt quin etiam interna uteri ſuperficies læſa fuerit tandemque exulcerata. Quoniam autem acida & acria nervis, membranis, & glandulis inimica ſunt, labem ſuam partibus iſtis utique paſſim affricuit acidus ſanguis & degener. Atque hinc factum, ut menſtruis per ætatem ſubſidentibus acor in uterum & glandulas abdominis redundans ibidemque coactus poros ac meatus primum obſtrueret, deinde ſuo & ſanguinis infarctu omnia in tumorem attolleret. Solent enim degenerantium ejusmodi humorum acumina rigida in glandulis arterias & venas minimas pertundere aut corrodere, & præterea configurationes pororum deſtruere ac immutare, ita ut ſanguis poſtea interceptus ſtagnet tandemque putreſcens vertatur in ſaniem. Quare cùm etiam uteri tumores in hac virgine ab iſta cauſa ortum ſuum duxiſſe mihi videantur, poſthac vix pro molis habendi erunt, niſi hoc nomine licenter & ſine autoritate ſcirrhos quoque complectamur. Genuinæ namque molæ ab ovo humano originem trahunt ex teſticulis per tubas

 in

in uterum delato. Virgini autem totidem ova deſcendiſſe quot in ejus matrice tubera pullularunt, veriſimile non eſt. Quid quod molam concipientibus perinde atque mulieribus gravidis menſtrua plerumque deficiant? Noſtro igitur judicio tumores iſti molarum nomen non merentur, ſed ſunt ſcirrhi à ſanguine coagulante ac uteri poris hinc inde impacto geniti. Cætera omnia mala ſimiliter adſcribenda ſunt lentori & acredini ſanguinis, quorum generatio cum è dictis ſuapte fluat aut nullo prope negotio deduci poſſit, operæ pretium non eſt, cunctis ſigillatim exponendis immorari. Deinde quæ in *parergi tertii cap. VI.* commentati fuimus, plurima quoque huc quadrant, imprimis de reſpiratione difficili, de aqua inter cutem gelatinam mentiente, de hydatidibus, de polypo cordis, quem hic acidum coagulans æquè ac ſegnities produxit, de pallore hepatis, de hydrope, cujus rudimenta ingenti illi tumori in abdomine imputamus, quippe qui mole ſuâ venæ cavæ trunco graviter incumbens ſanguinis motum coërcuit: ut ſerum inde diffluerct. Quod genus tumores maximos cum aſcite conjunctos ante duo prope luſtra obſervavi quoque in cadavere ruſticæ, qua de re latior diſſerendi campus forſan alibi dabitur. Jam manum de tabula. Difficilius enim eſt inviſis rebus orationem accommodare, quàm iis quæ quis ipſe vidit ac experiundo cognovit. Satius tamen paucis multa & de abſtruſis aliquid quàm per ambages aut nihil omnino dixiſſe, ut ſatis fiat aliorum ſolicitationi.

Sed ut ad ægram noſtram revertamur, Menſium retentio ventrem in magnam molem illi extulit, ſerum enim ſanguinis inde ſecretum & regurgitans, tumefactis lymphæ vaſis diſtentisque membranis, veſicas, ſeu hydatides efficiebat; craſſior verò pars ſanguinis coacta, tumores in utero & abdomine; dum enim ſanguis à quacunque tandem cauſa in motu ſuo impeditur, vel alicubi in corpore ſubſiſtit, ſtatim lymphæ vaſa ultra modum repleta turgent, uti id cumprimis in ſtrangulatorum & hydropicorum cadaveribus diſſectis videre eſt. Imò

lympha

lympha ipſa quandoque in gelatinam quaſi concreſcens vaſa ſua & receptacula iſta diſtendit, ut rumpantur, & collectus humor profluens ventrem in tumorem attollat. Ex quo patet, in hydrope non ſemper hepar primariò laborare, ſed frequenter viſcera, & partes alias, ut ſunt lien, meſenterium, omentum, renes, ureteres, veſica, uterus, teſtes muliebres: Tubas quin etiam collectioni ſeroſi humoris anſam dare poſſe, ratio & experientia evincit. Certè apud ægram noſtram uterus accuſandus eſſe mihi videtur, quo ſede ſuâ moto, ſanguis ſtagnavit, factumque eſt, ut ſerum hinc per tubas regurgitaret, ac tandem in abdomen influeret. Mihi autem mirum videtur, hydropem gravidæ excitari potuiſſe, absque prolis diſpendio. Memini me aliquando uxori piſtoris tali tumore per graviditatem preſſæ, cùm vulva magnopere tumeret, cultello huic admoto maximam aquæ copiam eduxiſſe, & exhibitô intùs electuario meo, quod aliàs contra peſtem uſurpamus, procurâſſe, ut ſalva gemellos vivos pareret, & poſtea optimè valeret. Dubitari tamen poteſt, utrùm in uteri cavitate, an abdomine aqua hæſerit; Equidem utrumque fieri poſſe judico. Nam & embryones intra uteri clauſtra per naturam aquis tutò innatant, & ſerum in abdomine infanti vegeto cedere tenetur. Cæterùm è ſanguine materno ſuccum optimum & ſpirituoſum infans elicit, nec tam labefactatur ipſe, coarctatus licet loci anguſtiâ, quàm utero gravis mater.

Aqua tandem exitum facilem invenit prope umbilicum, ibi enim ligamentum hepatis, qua olim vena umbilici commearat, tranſit, cutisque tenuis eſt, & venter faſtigiatus.

Præceſſit autem dolor & inflammatio, ut per abſceſſum via aperiretur.

Qua quidem in re Natura valde provida fuit, exili duntaxat foramine efformato, ne inteſtinis ſimul procidentibus malum anceps & periculoſum redderetur.

Electuarium contra peſtem paratur ex rad. angelicæ, Valerianæ ſylveſtr. helenii, baccis juniperi, ſcordio, ſemine rutæ,

&

& melle deſpumato. Hæc theriaca eſt ruſticorum, hydropi, matricis inflationibus, cachexiæ, refrigerato hepati, cruditatibus ſtomachi, febribus peſtilentialibus apprimè conveniens.

Tartarus Martialis fit è tartaro crudo, limatura chalybis, cinnamomo, aniſo, fœniculo, & radice caryophyllatæ vulgaris; Hic obſtructionibus menſium, cachexiæ & melancholiæ opitulatur, appetitum excitat, ſanguinemque perficit.

Aqua per umbilicum effluens, ſalſa & flava eſt, quia à ſpiritibus deſtituitur & ſtagnando acrimoniam à ſale diſſoluto, flavedinemque perinde contrahit, atque ſtagnantes & corrupti ſucci alii.

Emplaſtrum nigrum Helmontii componitur è ceræ citrinæ, olei olivarum ãã. ℥iij. reſinæ ℥iß. ceruſſæ ℥ij. cera, oleum, & reſina diſſolvuntur & igne coquuntur. Tunc ceruſſa ſenſim additur, totumque ad aliqualem nigredinem percoquitur.

Hoc Emplaſtrum præterea nuchæ impoſitum oculorum affectibus medetur, item lienis tumori atque dolori, nephritidi, lumbagini, mammarum tumoribus dolentibus, torminibus ventris poſt partum, podagræ, clavisque pedum.

OBSERVATIO CXV.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Malum hyſtericum & papillarum fiſſuræ feliciter curatæ.

UXor Hoſpitis noſtratis R. ad inſigne corvi, ſex dierum puerpera die XX. Martii Anni MDCLXXXII. ad dolorem & ardorem à fiſſuris papillarum ortum mitigandum aquæ borraginis calicem plenum exhauſit, & in loco frigido alvum exoneravit. Ingruente nocte dolorem in pectoris medio circa cordis regionem atrociſſimum, ac tantùm

non

non intolerabilem cum vomitu, ſuffocationis metu, rigore ſpinæ dorſi, & ſudoribus frigidis pertulit, primùm in ventre motum inſtar globi vagantis ſe percepiſſe aſſeruit. Quamobrem periculoſum eſſe malum ratus cum balſamo embryonum oleum ſuccini & ſpirit. armon. exhibui: Zibethum vulvæ adfricari, caſtoreum & ſuffitionem ex equorum verrucis naribus adhiberi, ſacculos quoque matrici, & pectori amicos, vinoque conſperſos calidè apponi, dorſum oleo laterum & ſuccini fortiter perungi, denique corpus injectis clyſteribus diſcutientibus calefieri curavi: dolor tandem diſparuit, & ſanguis motum priſtinum recuperavit. Refeci vires cordialibus, & papillarum malo diligenter proſpexi.

SCHOLIUM.

PUerpera languens, ſi valetudini ſuæ benè conſultum velit, probè perpendere debet, quænam aſſumat alimenta, & quæ ſubminiſtrentur medicamina. Aniles enim fœmellæ miſericordiâ intempeſtivâ ductæ & commotæ, nec non imperitæ Obſtetrices audiendæ non ſunt; quippe quæ noxia pro ſalutaribus, & pro antidotis venena ſæpè propinant.

Experta eſt ægra noſtra, dum infantem ſuum mammis applicaret, immanem dolorem & ardorem. Perſuaderi ſibi paſſa eſt, ejus rei cauſam eſſe incendium hepatis & ſanguinis. Quare ad hauſtus aquæ borraginis frigidos & copioſos per aliquot dies continuatos recurrit: & ſui negligens alvi neceſſitatibus in loco frigido ſatisfecit, ignara malorum à contracto frigore imminentium. Ex his itaque cauſis ortus eſt dolor intolerabilis & præcordiorum anxietas, nam ſanguis in corde coagulari incipiebat. Hinc excuſſo ſero ſudores frigidi coorti ſunt, & in pulmonibus ſuffocationis metus. Frigus in dorſo adfuit, quia vena cava & arteria magna ſpinæ ductum ſequitur, & ſanguis aliquantum coactus ſpiritum vitalem calentem amiſit.

Vomitus aderat ob inflammationem & ſpaſmum, à frigore contractum, irritatis fibris & membranis nerveis. Glo-

bus in ventre volutatus erat uterus convulſus, & inflatus. Aër frigidus hinc per tubas adſcendens ſanguinem intrà vaſa & circa cor coërcuit, ut liberè promoveri nequiret, & dira ſymptomata, anxietatesque pareret, quales pluries excitavi in canibus viventibus ſpiritu vitrioli in venam infuſo.

Aqua ergo Borraginis ægram noſtram nimis refrigeravit immoderatè hauſta, licet aliàs cardiaca ſit.

Periculum erat in mora, quia virium poſt partum imbecillitas, & doloris vehementia urgebant. Itaque præſentem opem attuli, ſuccino, balſamo embryonum, & ſpiritu ſalis armoniaci.

Succinum bituminis, ſeu pinguedinis terræ genus eſt, quod vel in mare effluit, & ab ejus ſalſedine elaboratur, vel ab igne ſubterraneo in terræ viſceribus coagulatur.

Eſtque triplex: flavum, nigrum, & album: calefacit, exſiccat, roborat, adſtringit leniter, capiti & utero dicatum eſt, utiliter adhibetur in catarrhis, apoplexia, epilepſia, lethargo, vertigine, inflatione & ſuffocatione matricis, profluvio ſanguinis ac ſeminis, in fluore albo mulierum: globuli è ſuccino in monilibus & armillis defluxiones ad oculos impediunt.

Zibethum in ſtrangulatu uteri ſubtus admiſſum, præſtantiſſimum eſt. Etenim hunc odorem ſequitur matrix, cui jucundiſſima ſunt odorata, ut eſt ambra, moſchus, unguis odoratus, caryophyllus, Cinnamomum, macis, iris, trochiſci Galiæ & Aliptæ moſchatæ. &c. fœtida vulvæ ingrata & aliena ſunt. Fragrantium ſuavitate & deſiderio uterus incitatur, recreaturque ut quaſi geſtiens iis occurrat, propenſione, ut ita loquar, naturali, citra ullam utilium cognitionem. Unde verò hæc inclinatio ſit, quærentibus reſpondemus, à ſpiritibus, ſive à fermento uteri, quod fœtidis labefactatur, odoratis reficitur; ſpiritus enim animales odoribus gratis nutriuntur, & fœtoribus fugantur. Porrò ſpiritus animales à fœtidis cum horrore depulſi & commoti ſpiritus vitales in corde reparant, ſanguinemque diſſolvunt, Uteri fermentum ſpirituoſiſſimum miram

vim

vim poſſidet inficiendi, cùm enim meretricis uterum poſt partum in Pharmacopolio meo per horam duntaxat aſſervâſſem, aceta omnia & ſpiritus fragrantiſſimi, & aquæ aromaticæ magno cum damno immutatæ & corruptæ fuerunt, id quod eatenus eveniſſe credo, quatenus particulæ ſulphureæ rerum odoratarum à fermento illo uteri, tanquam à magnete attractæ, & abreptæ fuerunt.

Ægra caſtoreum utiliter odorata eſt, potenter enim discutit: Eſt autem caſtoreum caſtoris animalis circa pubem in quatuor receptaculis collectus ſuccus (vide *Clav. Med. p 473.*) fœtidus, qui calefacit, ſiccat, attenuat, aperit, flatus diſcutit, nervoſas partes & caput roborat: ſpiritus animales excitat, venenis reſiſtit, ſternutationem ciet, anodynum eſt, Menſes promovet: proficuum eſt in lethargo, apoplexia, epilepſia, paralyſi, vertigine; artuum tremore, defluxionibus ad articulos, ſtrangulatu uteri, dolore colico, tinnitum aurium corrigit, & dentium dolori medetur.

Suffimentum ex equorum verrucis ad ſedandam matricem ſpecificum habetur, ob intolerabilem fœtorem. Verrucæ hæ ſunt lichenes in equorum genibus orti, vel prope ungulas indurati calli, qui aliàs triti, & cum aceto poti comitiali morbo mederi traduntur, item ferarum morſibus, ſodæ, calculis.

Sacculi ad matricem mihi parantur è radice mutellinæ, primulæ veris, imperatoriæ, fol. meliſſæ, marrubii, ſalviæ, ſerpilli, calaminthæ: Floribus chamæmeli, lavendulæ, hyperici, cheiri: ſem. aniſi, carvi, cumini & caſtoreo.

Sacculi verò pectorales recipiunt Rad. ſcabioſæ, garyophyllat. herb. meliſſæ, carduibenedict. ſalv. hed. terreſtr. veron. ſerpilli, cort. citri, crocum, cinnamomum, aniſum & fœniculum.

Oleo lateritio & ſuccineo vis ineſt, ſpiritus animales in ſpinali medulla, & nervis ad cor devenientibus calefaciendi, ut liberum motum recuperent, & ſanguis in vena cava & aorta diſſolvatur, flatusque diſcutiantur.

Clyſteres parabantur è foliis mercurialis, parietariæ, artemiſiæ, pulegii, rutæ, calaminthæ, ſemine carvi, cumini, baccis lauri, hiera, & benedicto laxativo, oleo rutaceo & camphorâ.

Quibus adminiſtratis oſcitationes ſupervenêre, ventris flatus diſcuſſi ſunt, & relaxatæ cordis anguſtiæ: at debilis tamen adhuc manſit ægra. Igitur conſultum fuit illam roborare cardiacis aquis temperatis, ſitis enim calidiora prohibuit medicamenta: paratæ autem fuerunt illæ ex aq. fl. tiliæ, jaceæ, cinamomi, meliſſ. julep. violato, margaritis, coralliis, & oculis cancr. cum tantillo confect Alkerm.

Demùm papillis proſpectum fuit axungia canis, & pileolo plumbeo in apice foraminibus pluribus pervio: Mammas oleo roſato noſtro bis de die tepidè perungi juſſi: ad fiſſuras papillarum dolentes, quæ vel à ſuctu fortiore infantum, vel intemperie lactis vel lactentium aphthis cooriuntur, oleum hyperici adhibemus, papillâ priùs ſalivâ madefactâ, item ol. roſatum, in quo radices pimpinellæ minoris infuſæ fuerunt. Aliquibus ol. ceræ prodeſt, item ſaccharum aſperſum. Ol. amygd. dulc. Ung. nutritum, Ung. Diapompholygos, pomatum, ſed hæc pro ratione cauſarum ſeligentur.

OBSERVATIO CXVI.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Abortus abſque pariendi doloribus cum retentione ſecundinarum.

UXor Hoſpitis L. habitantis in domo alba, trigeſimum ætatis annum agens, ſeptimo graviditatis ſuæ Menſe domeſticis curis multis moleſtata fortuitò in cubiculo lateribus ſtrato frigori ſe exponens ex improviſo fœtum vivum ſola ſine magno conatu enixa eſt, qui in pavimentum frigidum expoſitus brevi pòſt refrigerato corpuſculo obiit. Matri placenta in utero remanſit. Mox autem ingruente hæmor-

hæmorrhagiâ maximâ dimidiæ horæ ſpacio languens & refrigerata puerpera ab accurrentibus fœminis protinus lecto & curæ meæ tradita fuit. Extemplò igitur lumbis ejus Epithema è vino rubro calente & aceti tantillo adhibui; aquam cardiacam adſtringentem bibendam dedi, extrema ligavi, burſam paſtoris potui immitti juſſi: denique oſcitationibus & vomitionibus inſurgentibus caſtoreum & Confect. hyacinthorum oppoſui, poſtridie placenta auſpicatò tota excreta fuit, hæmorrhagia uteri remiſit, ægra languida ſitire cæpit, & caput ei indoluit, ut è pane ſecalino & ruta atque camphora frontale pararem: aſſumpſit præterea ſpiritum ſalis armoniaci & aquas cardiacas: ad fallendam ſitim vinum dilutum adjectâ cruſtâ panis conceſſi: tandem ægra ſanitati reſtituta convaluit.

SCHOLIUM.

GRavidis incumbit cavere & temperare ſibi à multo & gravi labore, imprimis tempore hyberno, nam fortiores animi & corporis motiones debilitant membranas, in quibus fœtus recumbit, frigus autem ferè omnia membra inſenſibilia reddit & ſtupida. Indeque factum eſt, ut apud hanc ægram vix ulli partûs dolores oborirentur & infans editus paulò poſt vitam amitteret cum diſcrimine matris.

Similem ferè hiſtoriam prodidimus jam in harum mearum Obſervat. initio, ex qua lucem ad hanc melius intelligendam repetere cuilibet licet.

Quæritur quomodo partus ſeptimeſtris abſque doloribus edi poſſit? Reſpondemus diſtinguendum eſſe inter partum naturalem & præternaturalem, inter abortum & fœtum perfectum.

Naturaliter dolores parturientibus adſunt, qui ſenſim augentur usque ad partum abſolutum. Præter naturam autem absque ſenſibili dolore fœtus in lucem emittitur, & quaſi procidit. Fermè autem abortus faciliùs quàm grandior & maturus fœtus exit, nec ita vias dilatando parientem excruciat.

ciat. Embryo namque intra membranas ovi liquamini natat liberrimè, quin imo conceptus ipſe, ſimul ac humanum ovum in uterum delatum eſt, hinc inde fluctuat. Itaque fieri poteſt facilè, ut fœtus primis conceptionis Menſibus præceps elabatur. Placenta autem, quò immaturior fœtus fuerit, hoc firmiùs inhæreſcit utero & difficiliùs abſcedit.

Altera porrò cauſa indolentiæ fuit, genitalium humiditas ac frigus, nam his de cauſis ſenſus perit aut obtunditur. Et humiditas quidem in fibris & membranis tenorem deſtruit, ut flacceſcant, & ſpiritibus præcluſis aut interceptis moleſtiæ perceptio impediatur. Frigus autem ſtuporem partibus conſtringendo inducit & ita dolorem tollit, juxta *Aphoriſm. Hippocr. lib. V. 25.* Itaque ſtupidæ membranæ continui ſolutionem non perceperunt, quia ſentiendi vis frigore periit.

Senſus enim tum demum peragitur, quando nervi ab objecto quodam vehementiùs agitati confeſtim cerebri partem quandam, à qua nervi illi oriuntur, concutiunt, non ſecus ac in funibus vel chordis extenſis, unâ extremitate concuſsâ, altera quoque movetur.

Epithema è vino rubro calente & aceto requirebatur, ſiquidem periculum adfuerat mortis, ab effuſo ſanguine, quem ſiſti in tempore conſultum erat.

Vinum rubrum foris uſurpatum valdè adſtringit, ſanguinem incraſſat, & ejus impetum refrænat ac ſulphure ſuo narcotico figit: Auſteritatis cauſa in vino rubro eſt multa terra frigida & craſſa è ſcabris particulis conſtans.

Acetum commune repercutiens eſt & diſcutiens. Aliàs lumbis applicatum efficax eſt remedium Menſibus immodicè fluentibus; fortiùs autem operatur, ſi ſpec. diatr. ſantal. diarrhod. & pulv. alii adſtringentes adjungantur.

Aqua cardiaca prohibuit, ne ſanguis repentè coactus cor opprimeret vitamque extingueret. Docet enim experientia, hæmorrhagias non ſubitò ſiſtendas eſſe, ne ſanguis regurgitans majora mala afferat. Quamobrem & corallia & margaritas,

ritas, & cancrorum oculos pulveriſatos addidimus, quibus fermenta acida franguntur.

Oſcitationum cauſa fuerunt vapores & flatus, à frigore ſpatiis muſculorum maxillæ inhærentes.

Vomitus ab inanitione erat, teſtatur enim experientia eos, quibus nimium ſanguinis emittitur, & oſcitari & vomere, labefactatis ſpiritibus & nervis irritatis ventriculum ultimo velut conatu ſuccutientibus.

Caſtoreum naribus admotum, & hyacinthorum confectio internè aſſumta profuerunt, illud enim matricis aſcenſum ac inflationem diſcuſſis flatibus impedivit: hæc ſudore moto heterogenea à ſanguine expulit & ægram refocillavit.

Poſtridie, cùm placenta totaliter utero ejecta eſſet, hæmorrhagia uteri ceſſavit. Adeoque illa ex parte duntaxat ſeparata, hæmorrhagiam excitavit irritatione perpetuâ. Idem confirmat experientia quotidiana cum in mola tum in abortu: Mola ſi ab utero ſeparari inceperit, hæmorrhagiam maximam ſæpè parit, ut in vitæ periculum ægræ labantur: nam mola tunc ob fibras utero ex parte adhuc valdè cohæret; nec priùs deſinit hæmorrhagia quàm univerſum molæ ſeparatum ac excluſum fuerit. In abortu ſimiliter vel minima portio immaturi fructûs hærens, ſanguinem è vaſis jugiter & copiosè proluit: non tamen negarim placentam diu hærentem & putreſcentem perſæpè utero ſponte excerni, absque magna hæmorrhagia. Hoc tum fit, quando vaſorum oſcula conſtricta editis ſecundinis præcluduntur, aliquando etiam citra vitæ diſpendium ſanguis ad uterum amplius fluere nequit, viribus jam planè fatiſcentibus in puerperio.

Cor enim in corporis humani machina princeps rota eſt, quæ cùm ad vitæ conſervationem maximè neceſſaria officia præſtet, reſiduum ſanguinis ſibi reſervat, quâ de causâ puerperæ magnam ſanguinis jacturam paſſæ in artubus motum, formicarum motui ſimilem, convulſiones, horrores & rigores experiuntur, quibus nonnunquam finem imponit mors ultima linea rerum.

Sitis

Sitis humoris nativi defectui omnibus partibus ſiccitatem inferenti, itemque aſſumptis medicamentis imputanda eſt.

Capitis dolor læſæ matrici & ſpirituum irritationi, quippe quæ magnum cum capite conſenſum habent.

Frontale æſtum mitigavit, nervos roboravit, & ſpiritibus blandiorem motum conciliavit. Ruta enim & cephalalgiam ex crapula & hemicraniam ab utero mirabiliter ſanat.

Camphora autem præter alios uſus ſuffocationi uteri magnoperè convenit.

OBSERVATIO CXVII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Funiculus umbilici & manus exerta, fotu reducta, infanti Gangræna à balneo vini inducta.

ELiſabetha S. è Palatinatu oriunda & 35. annos nata nuper paulò ante conſtitutam partûs horam utrâque manu ſurſum extenſâ, aliquid arripere volens, crepitum in ventre perſenſit: dictum factum, funiculus umbilici ex utero procidit, atque ſanguis effluxit ſine dolore. Umbilicum dependulum fovendo calefecerunt: at matris abdomini & cordi præterea impoſuerunt epithema è placentis aromaticis cum vino rubro: obſtetrix imprudenter manum utero admovit, & brachium dextrum eduxit, excoriatum usque ad digitos inde ab axilla: ſed cum nulli pariendi conatus adeſſent, ægra eniti haut potuit. Quare vocatæ ſunt ſupremi locum tenentis *de la Porte* & ſpectabilis Mercatoris *Henrici Römeri* cognati mei ſuſpiciendi uxores ſagaces & miſericordes. Hæ conſuluerant externè quidem vaporem utero ſuſcipiendum eſſe è rapiſtro, artemiſia, hyperico, calamentha, meliſſa, chamomilla, mentha & ſemine lini aquæ incoctis, & laſano immiſſis.

Interne

Internè autem hauriendum eſſe Embryonum balſamum. Quibus adminiſtratis noctu ſequente infans brachium & umbilicum retraxit intra uterum. Quatriduò pòſt doloribus ingraveſcentibus infans benè ſituatus, feliciter in lucem prodiit. Accurrentes mulierculæ poſtquam matrem tractaſſent, puſionem excoriatum balneo è vino fortiori immiſerunt: unde inflammatio & puſtulæ ac convulſiones obortæ, ut triduò pòſt accedente gangrænâ occubuerit.

SCHOLIUM.

GRavidæ ultimis geſtationis menſibus manus & brachia in altum extollentes ſeque panſis artubus exercentes & ſibi & partui vim inferunt. Etenim diſtentis abdominis muſculis abdomen & uterus valdè comprimitur & coarctatur, ut membranæ fœtum ambientes inde rumpi queant, & aquis effluentibus abortus exiſtat.

In ægra noſtra crepitus, aliquid ruptum fuiſſe, ſonitu ſignificavit; tale quid etiam in herniis, rupto peritonæo, accidere obſervatur, unde nonnullis crepaturæ audiunt. Funiculus umbilicalis ex utero prominere haut potuiſſet, niſi ruptæ fuiſſent membranæ chorion & amnios. Egredi autem umbilicus poteſt, quemcunque ſitum ſervet infans; maximè tamen, ſi ventrem uteri orificio admovet.

Fotu calefactus fuit umbilicus, & intra uterum retruſus rectiſſimè: nam neceſſitas id maximè urgebat, quia umbilico ſemel refrigerato infantis mors imminet, niſi is ſtatim ligatus diſcindatur, & quod haud raró magno cum honore præſtiti, infans ex utero arte eximatur. Frigore namque concreſcit ſanguis in vaſis, & niſi liberè fluere queat, vitam protinus extinguit. Operationem imperitè temereque attentabat obſtetrix, quæ brachium dextrum violenter arreptum unguibus ſuis & contactu rudiore excoriavit ac eduxit, neſcia educto brachio caput oſſi pubis maternæ impingi exitumque fœtui totaliter præcludi. Rectiùs egiſſet, ſi manum dextram oleo inunctam utero ſenſim immiſiſſet, & quæſitis pedibus apprehenſum fœ-

tum reduxiſſet; Umbilico interea ab adſtante miniſtra calefacto: ſic enim & funiculus reductus & fœtus ad exitum commodum præparatus fuiſſet. Cæterùm à Matronis adhibitus vapor auſpicatò vigorem infanti inſpiravit, ut is brachium ſuum ſponte retraheret, & alium ſitum adipiſceretur, donec triduò poſt in lucem editus fuerit.

1. Rapiſtrum, à ſimilitudine cum rapi foliis nomen habens, Eryſimi ſive Irionis ſpecies eſt, ſaporem habet acrem, inſtar Erucæ calefacientem, ſiccantem, hinc mucilaginem tartaream incidit, attenuat, reſolvit, viſcera aperit, diuretica, lithontriptica, & antiſcorbutica eſt: Lac quoque imminuit vapor ejus genitalibus admiſſus, penetrantiſſimus & activus eſt, ut membra fœtûs prominula eum fugiant & retrahantur.

2. De Artemiſia & Meliſſa egi *obſerv. CVI. in Scholio.*

3. Hypericon ſaporem habet adſtringentem, ſiccantem, balſamicum; hinc diureticum & vulnerarium eſt, mundificat & conſolidat vulnera, ſanguinem coagulatum reſolvit, calculos renum atterit, lumbricos (certo tempore) fugat, & fota uterum roborat.

4. Calamintha, ſeu bona & utilis mentha, excellenti odore ſuo ſerpentes fugare ſolet, ut habet *Ariſtophanes*, imo & uterum; ſaporem habet acutum, amarum, ſudorem & urinas movet, colicæ reſiſtit, & exſiccat: Cæterùm cum mentha viribus convenit.

5. Chamomilla planta eſt mali odorem habens gravem & aromaticum, ſaporem amarum, medicum, nauſeoſum, pinguem, calefacit, ſiccat, digerit; laxat, mollit, mitigat dolorem, menſes & urinas ciet, eapropter magni uſûs eſt in colica & pareſi: Hæc Antifebrile Clariſſ. *Barbeiraci* Monſpelienſis Medici certiſſimum conſtituit, ſi centaurio & abſinthio addatur. Extrinſecùs utero dicatur in fomentis & vaporibus, ob gravitatem odoris & caliditatis effectum.

6. Lini ſemen unctuoſum eſt, blandum, dolores leniens & fœtum demulcens, tumores maturans, in tuſſi, pleuritide & phthiſi adhibetur.

De

De cætero obſtetricum officium requirit, ut à partu ſpongiam puram aquâ calidâ imbutam ſumant, puerperamque adhuc deſidentem leniter abluant, & ſi quid de matrice propendet, aut vulva tumet, oleis calidis, roſarum, violarum, chamæmeli, verbaſci, deungant, & omnia quantum fieri poteſt integritati priſtinæ reſtituant. Quo facto puerpera in lectum deducenda eſt, illic ſupina recumbat, cruribus divaricatis, & reliquo corporis ita compoſito, ut magis ſedenti quàm jacenti ſimilis ſit. Hac enim ratione quicquid reſtat ſuperflui, admotis linteis, commodè diffluit. Quod ſi fluxus iſte citiùs æquo ceſsârit, ut ſæpè fit, ſpiritibus urinoſis aut ſuccini oleo concitabitur: ſin vehementiòr fuerit, ut puerpera debilior reddatur, magna requiritur quies, & cibi ſicciores, è gallinis & caponibus aſſatis, nec non ea, quæ in ſartagine torrentur, ac friguntur: abſtineat à liquidis: Utatur confectione hyacinthorum, vel tragemate roborante è ſantalis, roſis, coralliis, biſtorta, tormentilla & ſimilibus.

Infantes nuper nati, poſtquam umbilicus ligatus & abſciſſus eſt, in balneum immittuntur, ut cruſta mollis & caſeoſa corpuſculi ſuperficiem obducens abſcedat, & infans in partu nonnihil refrigeratus, fotu iſto calefiat, vireſque recuperet: paratur balneum è lacte, aqua & vini modico, ut blanda contingat alteratio. Si abraſa fuerit cuticula aut excoriata membra, oleo roſato ſuccurrendum eſt, vel Empl. griſeo: Nam vinum tunc non conducit, quia calore & acrimoniâ ſuâ tenellum corpuſculum affligit, & dolorem, inflammationem, convulſiones, tandemque gangrænam funeſtam excitat. Lotus infans butyro perungitur, faſciis involvitur & matri, antequam ubera ſugit, in lecto decumbenti admovetur, ut materno calore incaleſcat. Deinde poſt horam unam aut alteram ſugit coloſtrum quô purgatur Meconium, & infans à motibus ſpaſticis præſervatur. Magiſterium Corallorum rubeorum in ſyrupo roſarum ſolutivo ſimplici, vel oleo amygdalorum dulcium infantibus utiliter exhibetur: ſuſpenduntur etiam à collo & brachiis

eorum monilia ac armillæ è coralliis rubris & granis pæoniæ: Calyptra è panno ſcarlatino capiti ejus imponatur, inde enim ſpiritus animales excitabuntur, cerebrum confortabitur & hilaris puellus evadet.

OBSERVATIO CXVIII.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Ileos à vermibus in puerpera miſera.

UXor V. G. 38. annos nata herniâ duplici laborans, alterâ umbilici ab infantia, alterâ inguinum à partu difficili, & pede ligneo claudicans, jamque duarum ſeptimanarum puerpera cùm Menſe Julio Anni 1681. alvi excrementa & clyſteres vomitionibus crebris rejeciſſet, nec niſi mucum alvo excreviſſet, ingentia ventris tormina percepit: ad quæ mitiganda inunctionibus quoque uſa eſt & fotu cannabinorum filorum vino incoctorum ac inguini impoſitorum: decoctum agrimoniæ cum ſacch. roſ. tabulato ad demulcendam ſitim & oris ſiccitatem emendandam bibit: edit perparum & cuncta revomuit: Suaſi juſcula hordeacea uſurparet, paſſulasque & poma cocta. Tandem extremis imminentibus adhibitum fuit balneum ex herbis calefacientibus, diſcutientibus & uterinis: cardiaca ſimul etiam in uſum vocata. Demum alvo & ore editi fuerunt lumbrici complures vivi, quibus viſis tabulas ſtomachicas contra vermes in aqua aniſi & graminis cum conſerva roſarum vitriolata diſſolutas exhibui. Inde plures lumbrici teretes excreti ſunt. Mox dolores, ſitis & vomitiones remiſerunt, ut ægra non ſine magna omnium admiratione ſanitati reddita fuerit.

SCHOLIUM.

IN puerperis difficillimum eſt affectiones hyſtericas à malis inteſtinorum dignoſcere: Apollo ſanè magnus mihi fuiſſet, qui ſtatim in principio judicâſſet, ægræ hujus accidentia lumbricis

bricis deberi. Quis non flatus potiùs aut hernias malè curatas accusâſſet? Quare cùm difficile ſit, morborum cauſas rimari, neceſſe eſt medicos ægris frequenter adeſſe, & quæ illis accidunt, diligenter notare ac obſervare, ut ſtatâ & certâ ratione medicinam facere poſſint. Multa autem fuerunt mala, quæ ægra noſtra in vita hac ærumnoſa, & calamitatibus perinde ſtipata atque aculeis Erinaceus, ſuſtinuit. Primò hernia umbilici, ubi peritonæum inteſtina prolapſa ſtrinxit: vide *obſervat. CXIII.* Deinde ramex inguinis. Hic ſimiliter peritonæum inteſtina à partu difficili protruſa ſtrangulavit, & tumores, inflammationes aliaq́ue mala excitavit.

In puerperio ileus, nam vermes ad hernioſa loca prorepentes, membranis & fibris inteſtinorum vim intulerunt, ut inverſo motu ſurſum adigerentur omnia.

Adeò hîc etiam ratum manet, quod Amicus & Collega meus *Pythagoras Exerc. I. de gland. inteſt.* ſcripſit: Ileum à vehementi ſpirituum animalium excandeſcentia oriri.

Cæterùm non inficior ampliùs motum inteſtinorum naturalem quoque ſurſum deorſumq́ue fieri.

Ilei autem ſpecies quatuor ſunt:

Prima generatur à coarctatione inteſtinorum tenuium in hernia.

Etenim notabile eſt muſculorum abdominis & peritonæi foramina ſibi invicem ita impoſita eſſe, ut foramen primi paris muſculorum locum infimum teneat, ſecundi paris foramen altiùs in inguine ſitum ſit, transverſi denique muſculi perforentur ſuprà obliquè deſcendentes, adeoque erectus homo herniis non continuò moleſtatur, niſi vis magna inferatur, quâ viâ pateſcit: nam in brutis hujusmodi ſtructuram hactenus non conſpexi.

Secunda ſpecies Ilei eſt ab obſtructionibus inteſtinorum.

Tertia ab eorundem inflammatione, quâ fibræ pertinaciter corrugantur.

Quarta denique oritur à convolutione & ingreſſu inteſtini unius in alterum.

Ab Hernia ortum dolorem Iliacum curamus fotu è foliis malvæ, bismalvæ, ſemine lini. Deinde oleo liliorum alborum partem inungimus, & ſi fieri poteſt, inteſtina ſenſim ad ſitum naturalem redigimus: Poſt faſciâ ex panno fortiore locum arctè ſtringimus, & ægrotantem balneo immittimus ex anſerina, lupulo, convolvulo, plantagine, radice virgæ paſtoris, aqua parato, idque per hebdomadam quotidiè horis aliquot. In exitu ex balneo auferenda eſt faſcia, & emplaſtrum aſtringens applicandum cum alia nova faſcia: Demum in lecto ægrotans collocetur, ita ut pectus ſit pedibus declivius: die octavâ emplaſtrum aliud admovendum ex pulvere muſci ſaxatilis rubei, glandibus quernis, conſolida majore, cumino & gummibus aſtringentibus vino rubro & melli incoctis. Idque triduo quovis repetendum eſt, faſciâ munimenti loco deſuper adhibitâ. Intus autem quotidie manè & veſperi hauriendus potionis cyathus: ℞. rad. conſolid. maj. & min. ruſci, burs. paſtoris: fol. hepat. nob. ling. cerv. capill. ♀. ana m. j. Croci ℥j. trita & conciſa infunde in ℥xx. vini optimi rubri & dimidio cyatho mellis, digere per diem, & colaturam uſui ſerva: mox ab hac potione dandæ tres pilulæ è pilis leporinis cum melle paratæ. Tandem per decem hebdomadas manè & veſperi utendum eſt pulvere hoc efficaciſſimo, quo plurimos reſtitutos cognovi: ℞. rad. aronis Martio collectæ ℥iv. pyrolæ ℥iß. aeizoi ſ. ſempervivi ſylveſtris radices n. viij. herb. filipendulæ m. j. rad. ſucciſæ ℥ij. ſem. perfoliatæ ℥iß. virg. aur. ſaniculæ, helenii, nummular. veronic. rad. hirundinar. ana m. j. M. F. Pulvis.

Alvus ſi quâ fortè conſtiparetur, ſolvendus eſt clyſteribus aut ſuppoſitoriis: Quòd ſi verò Ileus ab obſtructione inteſtinorum accidit, curandus eſt iis medicamentis, quæ proſunt Colicæ pituitoſæ, nempe clyſteribus & purgantibus.

Hæc ex decocto fœniculi & chærefolii commodè parabuntur,

buntur, in quo Drachmæ iij. & pulveris hermodactylorum ʒj. infuſa fuerit.

Clyſteres parari poſſunt ex decocto fol. rutæ, abſinth. fœnic. addito chamomillæ vel juglandium oleo copioſè.

Porrò ab inflammatione inteſtinorum ortus Ileus curatur, ut colica bilioſa, venæſectione, clyſteribus demulcentibus, balneo aquæ dulcis tepido, potu ſeri lactis cum ſaccharo roſato. Si autem inflammatio à vermibus originem duxerit, ægrum poſt adminiſtratam venæſectionem leniter purgari convenit decocto portulacæ, & fol. cichorii, cui infuſum ſit rhabarb. ℥ß. cum tantillo cortic. citri & ſyrup. fl. perſic. ʒj.

Paulò poſt injiciatur clyſter ex decocto hordei, furfurum, glycyrrhizæ, cum ſacch. rub. ʒj.

Poſtremò Ileus ab inteſtinorum ingreſſu & convolutione ſolvitur globulo reguli antimon. deglutito, vel Mercur. crudo poto, clyſteribus item & balneis.

Apud ægram noſtram & clyſteres & inunctiones & fotus tam ratione herniæ, quàm puerperii & flatuum reſpectu adhibita omnia parùm admodum profecerunt, usque dum balneum ex chamomilla, malva, violaria, jacea, mercuriali, radicibus fœniculi, tanaceto & artemiſia paratum lumbricos alvo & ore exturbaret, ad quos dein reliquum curæ direxi.

Tres autem lumbricorum differentiæ ſunt ex occulto ſemine in inteſtinis genitorum.

Primo enim ſunt teretes, longi, terræ vermibus figurâ ſimiles, qui in tenuioribus inteſtinis ferè procreantur. Hi autem ſæpè inediâ compulſi aut alimentorum blanditie allecti in ventriculum aſcendunt, atque illinc nonnunquam in os & nares per gulam.

Deinde reperiuntur alii breviores, ſed lati & ſeminibus cucurbitæ ſimiles, quorum origo frequens eſt in cœco inteſtino & colo. Iſti interdum ſerie quadam invicem connexi in longitudinem incredibilem excreſcunt, & vel integri vel in fragmenta diſſoluti redduntur.

Tænia

Tænia autem dicitur ejusmodi lumbricus latus, quòd faſciæ ſpeciem habeat inteſtinorum gyros & anfractus ſtipantis. Hi vermes morſu & ſuctu ægris ſenſim atrophiam & bulimum inferunt, cujus rei hiſtorias plures referre poſſem, ſi neceſſitas poſceret. Præ cæteris autem laniorum familias magis infeſtant. Nos eos ſyrupi emetici unciâ propinatâ feliciter expellimus.

Denique ſunt Aſcarides vermiculi exigui, tenues & caſei putris vermibus ſimillimi, qui imprimis in inteſtino recto atque ano magnâ ægrotantium moleſtiâ hærent. Dantur præterea & lumbrici aliarum formarum, videlicet hirſuti, virentes & lacertis ſimiles. Vide ſupra *obſer. CIV.*

Conſule præterea & *Exercitationem familiarem Pythagoræ ad Pæonem.* Miros ego vermes etiam pluries obſervavi in piſcibus tæniarum modo convolutas, quos cave comedas, quia lactibus decipiuntur ancillæ.

Ad hæc in muſtelarum fluviatilium oculis ſingulares vermes notavimus, quorum anatomen æquè ac piſcis iſtius deſcriptionem alibi tradimus.

De cætero muſtelis iſtis umbilico alligatis lumbrici humani mirè delectantur, & tanquam eſcâ capiuntur.

Tabulas ſtomachicas contra vermes ita paramus: ℞. corallin. mar. ʒj. Diaph. Mart. ℥ij. ſem. portulac. ʒiij. ſancti ʒiiß. Dictamn. C. C. uſti ãã. ʒj. Rhabarb. ʒiij. Caryophyll. ʒj. Croci ℈ß. M. cum ſacch. ℔. j. in aq. Gramin. q. ſ. ſolut. & fiant Tabellæ Doſ. ʒj.

Medicamenta autem hæc ſalſa, amara, & acida, penetrantibus, acutis aſperisque particulis ſuis, ceu totidem hamis & aculeis captos vermes trucidant, & alvo irritato expurgant. Iisdem quoque medicamentis ſanguinem attenuari, flatus diſcuti, pituitoſa incidi, & vermium ovula deſtrui credimus.

OBSER-

OBSERVATIO CXIX.

D. JOHANNIS de MURALTO.

Abortus à balneo Vulturino.

B. E. XXVIII. annos nata, poſtquam autumno Anni MDCLXXX. balneo Voltureno perinde ac aliæ fœminæ infeliciter uſa fuiſſet, domum repetens, concepit: poſt tres Menſes conqueſta eſt, ſe fluxum ſanguineum pati cum vertigine ac dorſi laſſitudine: Internè quidem roborantia medicamenta aſſumpſit, foris autem lumbos ſibi inungi curavit. Tandem die 29. Maji MDCLXXXI. abortivit. Abortus repræſentabat ovum inſtar nucis aut juglandis. Hoc forinſecus alicubi fibris & glandulis pertextum ac aſperum, & intrinſecus lymphâ turgidulum erat, ubi loco capitis apparuit bulla exigua & anteriùs puncta duo nigra. Membrum virile cum teſtibus conſpicuum fuit, itemque pedes & manus exiguæ: corculum pulſabat & venâ umbilici per hepar traductâ ſuffultum eſſe videbatur. Poſt editum ovum hæmorrhagia ingruens magnam virium jacturam attulit, quam tandem victûs regimine exacto, aquâ cor roborante, in primis autem quiete reparavimus.

SCHOLIUM.

FOntes perennes & thermæ æquè ac flumina oriuntur è mari, cujus aqua ad terræ cavernas penetrat, in quibus copiosè collecta fontes abyſſi conſtituit.

Aqua autem marina è terræ cavernis per ſabulum & poros anguſtos tranſiens ſalſedine depoſitâ dulceſcit, & poſtmodum diverſa loca minerasque alluens ſaporem acquirit vel acidum, vel ſalſum, vel ſulphureum, vel bituminoſum, vel nitroſum, vel vitriolicum, vel acerbum, vel amarum, vel alium. Unde varii fontes medicinales exiſtunt, qui diverſos in corpore humano effectus edunt.

Aqua ſulphurata ſi in terræ cryptis ignem ſubterraneum vel calcis mineram attingit, promtè incaleſcit thermasque conſtituit. Idem fit, ſi aqua nitro vel chalcantho prægnans per ferri mineram defluit. Nam ope caloris ſubterranei efferveſcentia excitatur.

Sed thermæ hinc orientur alterius naturæ.

Illius rei exemplum in Helvetia noſtra præbent thermæ Badenſes.

Hujus verò Favarienſes: præter quas etiam celebres ſunt Leucenſes in Valleſia.

Balnea verò in territorio Tigurino præcipuè celebrantur Urdorfenſe, Riedanum & Vulturinum.

De thermis Badenſibus *obſerv. CV.* egi.

Balneum Vulturinum, quô ægra noſtra uſa fuit, in valle Turbatâ ſitum eſt, & aluminoſi quid continet, ſed fœminis minùs conducit, quia uterum refrigerat, efficitque, ut mulieres à conceptione abortiantur, aliàs intendendo fermentum roborat ventriculum, & appetitum excitat, acrimoniam bilioſam contemperat, phthiſi pluries medetur, & imprimis in externis affectibus utile reperitur.

OBSERVATIO CXX.

D. PHILIPPI MARCI MARCI,

De

Lumbricis.

POſt fata hominem in vermes abire, & à vermibus quoque conſumi, communiter creditur: ex cerebro namque bufonem gigni ferunt, ex renibus ſerpentes, ex ventre lumbricos, ex carne vermes, & ex pelle tineas. Hinc Lilius Vicentinus, orator quondam diſertiſſimus, in Oratione de Fugac. & miſer. vit. hum. hæreditatem hominis poſt mortem ſerpentes & vermes eſſe ait. At verò veritati & experien-

tiæ

tiæ hoc non conſentire videtur: Siquidem, hâc teſte, cadavera humana etiam ultra decem & plures annos adhuc integra, vel apparenter talia, in ſepulchris obſervantur.

Quod autem vivi adhuc homines in vermes abeant, & varia in ſemetipſis vermiculorum genera progignant, varioſque, miſerabileſque cruciatus, tormina atque dolores ab inteſtinis hiſce hoſtibus experiantur, quotidiana proh dolor! experientia teſtatur, adeò ut verum dixerit, qui ſcripſit: ἄνθρωπον εἶναι ψυχάριον βαστάζον νεκρόν. Quantos, quam multos, quamque longos natura nonnunquam lumbricos in corpore humano progenerare ſoleat, non eſt, ut tibi, Vir, lectione & experientiâ celeberrime, prolixioribus exemplis oſtendam, utpote rem quidem miram, ſed non novam: unum vel alterum mihi obſervatum hic adduxiſſe ſufficiat.

Memorabile & obſervatu digniſſimum exemplum præterito Menſe Novembri hic loci obſervatum eſt, nimirum Mulier per duos fermè annos miris & capitis & brachiorum, imò totius corporis convulſionibus, ſeu potius geſticulationibus in ſtuporem & ſcandalum ferè omnium ſpectantium tentata: alii enim veneficis artibus illam adeò miſerè tractari judicabant: alii illam ipſam veneficam eſſe, artemque non rectè didiciſſe, ideoque à veneficarum Patrono, Diabolo, ita affligi peſſimè exclamabant: (nam ſæpè numero inverſis atque erectis pedibus nolens volens in capite ſtare viſa fuit) Ego verò ſolus, cognitis morbi circumſtantiis, ſignisque pathognomonicis Medicè ponderatis, affectum vermicularem ſuſpicabar, & curam etiam ſpondebam, ſed hanc propter opinionem incantationis ſemel atque iterum impreſſam, ut fit, fruſtra & incaſſum. Cum autem proximè è vivis excederet miſera mulier, tres ipſi lumbrici per guttur egrediebantur. Confirmatus itaque ego primâ opinione meâ, cadaver, conniventibus agnatis, & miniſtrantibus tribus hîc loci Chirurgo & balneatoribus, ſectione aperiebam, & ecce totum abdomen fæcibus & undiquaque lumbricis ſcatebat: dum verò ulterius viam &

egreſſionem horum vermium inquireremus, foramen in inteſtino jejuno, ultra unius lumbrici egreſſum vix amplius apparebat, ex quo tota & fæcum & lumbricorum (quorum numerus 41. erat) colluvies, præter quatuor in inteſtinis hinc inde reſtitantes, in abdominis cavitatem proruperat: Præterea inteſtina undique velut pedibus conculcata, putrilaginoſa & gangrænoſa videbantur: Omentum itidem totum putridum, & ut videbatur, à vermibus propter denegatum in inteſtina regreſſum, nutrimentique defectum, penitus conſumptum: quanquam dubius adhuc hæream, num foramen hoc diutius fuerit, muliere adhuc vivente, an verò eadem illa fiſſura propter impetuoſam fæcum in cavum abdominis eruptionem ſubitæ mortis cauſa fuerit, inſigniter enim venter poſt mortem intumuit? En miſerabilem ab hiſce lumbricis tragœdiam, curioſitati tuæ non celandam, injuriâ Diabolo imputatam!

Si rectè memini, ſimilem aliquando de puella hiſtoriam ante ſeptennium fortè fortuna communicavi, quæ itidem miris corporis atque membrorum concuſſionibus ſpaſmoticis ultra 3. Menſes indeſinenter agitabatur, in incantationis ſuſpicionem usque. Hæc poſt fruſtraneum tot medicamentorum uſum repetitô vomitoriô tartari emetic. ad gr.ij. pro doſi (nam 11. annorum erat) binis vicibus ultra manipulum granorum triticeorum, & ut videbatur germinaſcentium, cum multa ſtercorum albicantium ſaburra ἄνω καὶ κάτω rejecit, & ſic ſolô hôc medicamentô ab iſtiusmodi convulſionibus, Deo ſit laus, penitus liberata evaſit, pedibus tamen ultra quadrantem anni ad greſſum invalidis. Poſt annum verò cum iisdem ſymptomatibus vexari inciperet, adhibitô iterum jam dictô vomitoriô, longiſſimam tæniam, cujus fruſtum duarum ulnarum in carta extenſum adhuc mecum ſervo, excrevit, ceſſante ſic iterum affectu, & ſuperſtite adhuc integræ ſanitatis virgine, ſponſo ſuo haud ingratâ. Dubitare hoc me poſtea fecit, annon eadem tænia primi hujus mali cauſa fuerit, & tamdiu in

ventre

ventre delituerit, an verò tunc temporis ſimilis tæniarum progenies cum reliquis excrementis, adſtantibus id non obſervantibus, ſimul rejecta fuerit, & poſthac de novo progenerata?

Tertiam, non tam propter raritatem hiſtoriæ, quam continuationem materiæ, obſervationem addere lubet. Nimirum retulit mihi pronuper civis hujus loci frequenter ſyncopticus, ſe aliquando in rus abiiſſe, ſegetes ſuas viſurum, ante recurſum autem frequentioribus ſedibus neceſſitatum, numero 36. lumbricos excreviſſe. Idem ille civis, inſtante hâc lunâ, eôdem malô cum nauſea vomendique cupidine, tandem ingenti lipothymia, & copioſo ſudore frigido &c. deſubitò affectus, ſuaſu meô ſem. Santon. cum pulv. jalap. ãã. ʒß. in melle ſumebat, & 8. grandes lumbricos κάτω ſecernebat, non ſine maximo ſanitatis impendio. In memoriam jam mihi venit τὸ θεῖον illud Hippocratis: Profectò ſæpenumerò in morbis intricatiſſimis τὸ θεῖον hariolamur: at ſi rem apertioribus oculis penſitamus, vermes ſæpè ſunt atque lumbrici. Adeo peritiſſimos etiam deludere novit fœdum hoc atque ignobile animalium genus. Ego ſaltim miror, unde tanti, tamque mirabiles, imo ſæpè ſtupendi effectus, membrorum corporis & omnium artuum concuſſiones, conquaſſationes, convulſiones, aliaque ſymptomata oriantur? genuinam cauſam lubens ignoro; in muſculis eam quærendam eſſe, certum eſt; ſed quid habent commune inteſtina cum muſculis, propriô atque peculiari motu dotata? Tuam, Vir eruditiſſime, informationem implorarem, niſi gravioribus negotiis Te occupatum ſcirem. Pro Tua in me benevolentia facies, ut vel ſaltim priſtinam Te mei memoriam, amoremque tenere cognoſcam.

[*Ex literis ad Exc. Dn. G. Wolffg. Wedelium datis.*]

OBSERVATIO CXXI.
D. JOH. GEORGII SARTORII.
Phthiſis inveterata & deplorata curata.

CIvis Bambergenſis opificiô Sartor N. N. ætatis 40. circiter annorum, deterrimâ & longè inveteratâ detinebatur Phthiſi, ſanguinem copiosè pluries evomens, cui puris rejectio, tuſſis moleſtiſſima, lenta & habitualis ſucceſſit febris; Adhæc marcor inſignis & cutis aſperitas, ariditas, facies Hippocratica; omnium tandem peſſimum, alvi laxitas, pilorumque capitis defluvium. Ab omnibus derelictus & humanis privatus mediis Deo tandem Creatori ſuam commiſit & jam jam exſpirantem commendavit animam. Paulò poſt perſuadentibus nonnullis accerſitus ego vivum Sceleton & cute tantummodò hærentem & oſſibus reperi: deſperabam ipſe cum R. R. P. P. Societatis de ejus ſalute eventurâ. Quemadmodum autem ſæpiùs in Medicinâ contingunt aliqua miracula, & ſæpenumerò ſanitati reſtituuntur ii, qui à Medicis morte opprimi exiſtimabantur: ideò ne absque remediis ulterius derelinquerem, ſpe animatâ quædam præcepi, adjunctâ tamen hâc expreſsâ prognoſi, quod ſi præter eventum mors contingat, ne mihi, neque ſaluberrimis medicamentis, quæ aliis ſæpiùs fuêre ſaluti, mortis cauſa adſcribatur. Juſſi igitur, eundem ut nutriant & reficiant ſolô lacte caprillô, admixtâ bonâ ſacch. cand. quantitate, inſuperque ſingulô quôvis die manè & veſperi ℥ij. pul. de fungô ſalicis ruffæ cum ſacch. candi tantundem ſumendas præbui: Pultes dedi ex lacte, vitellis ovorum, butyrô inſulsô, ſaccharô, farinâ hordei, oryzæ &c. Pectus & ſpina inungebantur linimentô reſumptivô cum ol. roſar. & violarum. Quibus debitè adhibitis recteque adminiſtratis, omnibus deinceps iis ad hunc morbum fovendum plurimùm juvantibus ſeriò interdictis, intra Menſem ita reſtitutus, ut perfectè & optimè absque ullô hujus affectûs grava-

gravamine ac moleſtiâ, à curâ ſanus & vegetus, vividioreque etiam, quàm antea, corporis conſtitutione convaluerit. Eâdem cruentâ correptus Phthiſi *Andreas Bock* Celſiſſimi S. R. I. Principis Epiſcopi Bambergenſium Superioris Aulæ hortulanus præfatô pulvere reſtitutus fuit, cui præter præfatum pulverem noctu ante lecti ingreſſum emulſio ex Amygd. dulc. excorticat. ſem. quatuor frigid. major. & papav. ſimpl. & aq. nymph. quotidiè propinabatur; vivit uterque etiamnum ſatis benè.

SCHOLIUM.

SAlicis virtus uti præter vim refrigerandi adſtrictoriâ etiam gaudere creditur: ita cur phthiſico huic, juxta cum aliis remediis, prodeſſe potuerit, hinc edocemur; dum acidum illud morboſum & corroſivum in ſanguine & ejus ſero abundans, pulmonesque lædens fungi iſti alcali ſuo mitigare & abſorbere, ſicque febrilem calorem unà compeſcere, nec non terreſtribus adſtringentibus particulis vaſorum aliarumque fibrarum laxitatem conſtingere valuerunt. Id quod non ſolis fungis iſtis competere, cortex medius tenellæ ſalicis comprobat, cujus extractum ut ſingulare remedium pro pulmonibus exulceratis ex *Joh. Prevotio* proponit noſter celeberr. *Georg. Hieron. Welſchius Miſcom. cent. 2. obſ. 60.* ubi quoque fungorum iſtorum, ſive pilularum mentionem facit. Imò reliquis etiam partibus in ſalice eandem vim eſſe, non eſt dubium, quibus omnibus vim adſtrictoriam *Dioſcorides lib. 1. cap. 11.* adjudicat. Et licet ob eandem prælaudatus *Welſchius cent. 1. Miſcom. obſ. 40* de virtute ejus, quæ in menſtruorum defectu à *G. Entio* laudatur, ſcrupulum moveat, adſtringentia tamen fluxum illum quoque ciere poſſe, non abſonum videtur adſerere; idque vel ſoli granatorum cortices teſtantur, quos menſtruorum fluxui deficienti opitulari, ex Nob. *D. Bartholini cent. 4. hiſt. anat. 39.* conſtat; cauſamque in ſal eorum volatile aperiens Exc. *D. Langelottus cent. 3. epiſt. Barth. 63.* vel, quod idem innuit, copioſum eorum alcali, acidum morboſum, obſtructionis illius cauſam, abſor-

bens,

bens, eruditè rejecit Clariſſ. *Otto Tackenius Hippocr. chim. cap. 17.* [*L. Schrök, L. F.*]

OBSERVATIO CXXII.

D. JOH. PAULI WURFFBAIN.

Salivatio in Phthiſi critica & ſalutaris.

VIri cujusdam chariſſima Conjux, XXXIV. annorum, binarum filiolarum, unâ hebdomadâ præmaturâ morte circumventarum, mœſtiſſima Mater, tenuioris aliàs corporis conſtitutione prædita, luctuoſis calamitatibus nimiùm commota, XII. Aprilis An. MDCLXXXI. febricula quadam, prædominante tamen calore, cum dolore capitis inſigni, & levi ab initio tuſſi, obruitur; ſectâ ab initio ſtatim ad caloris vehementiam infringendam brachii venâ, adhibitisque remediis internis convenientibus, unà cum calore, febris mitiorem ſe præbebat, ingraveſcente è contra capitis dolore ac tuſſi, quam expectoratio pituitoſa viſcida inſequebatur; cui de die 15. ad 20. ferè, vera purulenta quædam materia, quamvis nondum fœtida, Phthiſeos tamen incipientis, haud levis index, cum faucium & linguæ ſcabritie admixta, conſpiciebatur, interim die ſeptimo morbi febre hactenus ſaltim ſymptomaticâ, aliquoties iterata alvi dejectione (non obſtante *Hipp. Sect. V. Aph. 14.*) criticè ſolutâ, penitus ceſſante. Die verò 20. Aprilis, cum aliquali, utriusque genæ, maxillas verſus dolore, inſignis, ſpontanea, critica & ſalutaris, ſine ulla Mercurialium medicamentorum exhibitione, oborta eſt ſalivatio, quæ, cum ad 27. usque, duraſſet, & ob nimiam limpidæ & ſalivoſæ materiæ copiam, reſolutionis virium metum injeciſſet, ſenſim adhibitis moderatè incraſſantibus, cohibita fuit, ſymptomatibus de die in diem remittentibus, ſanitate brevi, in integrum ſubſecuta, quâ etiamnum, (velit Deus diu!) optatò fruitur &c.

SCHO-

SCHOLIUM.

Ptyaliſmus ſymptomaticus, in plurimis morbis contingens, uti nunquam in ſalutem ægri vergit, qualis ex imperitè ſectis ranulis contingit, propoſita à *D. Car. Raygero in not. ad cap. 2. Agloſſoſtomograph. Roland.* aut ſanguinis quandam diſcraſiam ſpirituumque pauperiem denotat, exemplo ſuppeditante *D. Herm. Grube de Arcan. Medic. non arcan. pag. 194. D. Joh. Hellvvigio obſ. med. 64. D. Dan. Sennerto Paralip. ad inſtitut. 31. D. Auguſt. Thonero lib. 3. obſerv. &c.* quò etiam præpoſterum ſalivantium uſum à *D. Thom. Williſio part. 2. de Anim. brutor. cap. 2. Guil. Fabricio Hildano cent. 4. obſ. 82.* & *cent. 5. obſ. 13.* aliisque notatum referre poſſumus: ita qui arte paratur, multorum eſt morborum domitor; ut de lue venerea nil dicam, in capitis dolore, vertigine, mania, epilepſia, ulceribus, & arthritide ſalutares ejus vidit effectus *D. Guern. Rolfincius Ord. & meth. med. ſpec. comm. lib. 6. ſect. 3. cap. 1.* Quartanam ſalivatione curatam recenſet *Willis lib. de Ferment. cap. 6.* colicam *part. 2. de anim. brut. cap. 15.* podagram *D. Georg. Wolffg. Wedelius lib. 2. de medicam. facult. ſect. 2. cap. 12.* corpulentiam nimiam *D. Ol. Borrichius in Act. med. Hafn. vol. 1. obſ. 74.* & plicam Polonicam *Herc. Saxonia cap. 57. de PP.* Nonnunquam verò Natura morborum medicatrix, inque debellandis morbis variarum ſæpe viarum admodum inſuetarum pro evacuanda cauſa morbifica inventrix, ductus etiam ſalivales ex glandulis majoribus minoribusque plurimis in oris cavitatem hiantes, pro ſanguineæ maſſæ depuratione ſeriique abundantis ac depravati evacuatione eligit, atque ita morbos feliciter profligat; talemque criticam morborum ſolutionem, & quidem febris ardentis *Rolfincius l. c. lib. 3. ſect. 2. cap. 41.* vertiginis *Nicol. de Blegny Ann. 1. Zod. Med. Gall. Menſ. Octobr. obſ. 7.* & *Grube d. l.* exhibuerunt.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXIII.

D. JOH. GEORGII SARTORII.

Angina lethalis curata.

EXcellentiſſimus D. D. N. N. in ipsô die Divi Johannis Præcurſoris Chriſti, cujus natalis erat dies, quem aliàs lautè, opiparè & ſolenniter cum ſuis peregiſſet amicis, in ſatis lugubrem, vix non funeſtam incidebat anginam: in quâ muſculi faucium laryngisque omnes horrendè intumebant, reſpirationis & deglutitionis viæ ita reddebantur anguſtæ, ut exinde ſummam perciperet & reſpirandi & degluticndi difficultatem, ſine thoracis tamen aut pulmonum vitiô, dolor circa fauces erat & guttur, rubor, calor, & febris, lingua arida, vocis languor, potus liquidaque omnia rejiciebantur per nares. Accerſitus conſiderabam ſeriò ac primùm ſedulò, quæ maximè hôc in affectu locum habet, venæſectionem, num illa celebranda, num omittenda foret? Cùm verò eadem paulò antè, & quidem largiùs adminiſtrata fuiſſet, eam pro viribus & robore repetendam conſideratiùs duxi; Apertio venarum ſublingualium raninarum, cucurbitulæ, veſicatoria, enemata, gargariſmata, topica &c. nec proficiebant quidquam. Ex gargariſmis ſequens unus aut alter repellens concinnabatur hâc aut conſimili formâ.

℞. Flor. roſar. rub. balauſtior. ãã. pjß. cortic. granat. ℥ß. folior. quercûs mj. Alumin. uſti ℈j. coque ex aq. ferratâ & colat. ℔iß. adde rob. diamor. ℥ij. M. F. gargariſmus. Alius efficacior.

℞. Folior. Taraxaci miß. hederæ terreſtris, violar. ãã. mß. coque ex aq. hordei in colat. ℥xx. diſſolve mellis roſat. colat. ℥iß. addendo ſpirit. vitrioli gutt. xv. miſce pro gargariſmate.

Minùs auxilii quid, vel ſpei convaleſcentiæ dabat diſcutiens in hâc formâ.

℞. Radic. liquirit. cortic. granator. ãã. ʒij. flor. balau-

ſtior.

ſtior. ℈j. jujubar. num. xij. ficuum num. iij. paſſular. minor. ʒiij. coque ex aq. hordei. in colat. ℥xx. diſſolve ſyrup. capill. ven. mellis roſat. colat. āā. ℥j. Miſce, fiat gargariſmus &c. Minusque ſublevabant topica, nec cataplaſmata, nec emplaſtra ulla. Utpotè

℞. Radic. Althææ, lilior. albor. āā. ℥j. nid. hirund. n. j. ficuum, dactylor. āā. num. jv. alb. græci ℥ß. cæparum ʒvj. coque ex aquâ hordei, vel cereviſiâ, & colat. ſ. q. adde farinæ tritici, ſemin. lini āā. ℥j. fœnugræci althææ āā. ℥iiß. vitell. ovor. num. ij. Croc. oriental. ʒij. ol. chamomillæ ℥ij. M. F. Cataplaſma.

℞. Succi cæparum ℥ij. ol. lil. albor. irin. āā. ℥iß. coque parùm addendo nid. hirundin. ʒij. picis, & ceræ āā. q. ſ. M. fiat. ſ. a. emplaſtrum.

Poſtremò omnibus his & ſimilibus nihil proficientibus monitô empiricô edoctus, ut lanam ovillam, nigram verò, in ol. chamomillæ frixam, duplicatis involutam linteis, deſuperque Emplaſtrum de melilotô parti affectæ applicarem, quô applicatô intrà pauculas horas talis ſubſequebatur effectus, ut omnes adſtantes ſummoperè admiraremur, ægerque ſe parùm ſublevari, nonnihilque auxilii perſentire voce languidâ effabatur: Cumque ſingulô quôvis die ternis vicibus hoc reiteraretur topicum, præter omnium noſtrûm ſpem & opinionem intrà paucos dies æger convaluit, & hodiè ſaniſſimus ſuo perſtrenuè fungitur munere & officiô.

SCHOLIUM.

QUod hîc Emplaſtrum de meliloto in Angina præſtitit, id etiam in Caſu, ſi cauſam morbificam ſpectemus, non adeò diſſimili, Pleuritide nempe, effeciſſe, *Auguſt. Thonerus obſ. lib. 3. de pleur. obſ. 2.* recenſuit; cui oleum chamæmelinum, anginoſis inſigniter prodeſſe à Celeb. *D. Simone Paulli Quadrip. Botan. claſſ. 3.* celebratum, vi ſuâ anodynâ, emolliente & reſolutivâ ſuppetias tulit; lana autem nigra, præterquam olei hujus commodiore pro adplicatione quòd inſervierit, aliquam etiam lenien-

 di

di & diſcutiendi operam, calorem nempe fovendo, contulerat, ab alterius quoque caloris lana cæteroquin non minùs obtinendam.

[L. Schröck. L. F.]

OBSERVATIO CXXIV.
D. BENEDICTI HERMANNI.
Epilepſia rara.

ANno 1678. Menſe Januario Puellam vidi Memmingæ, Davidis Hummelii Sutoris filiam, 9. circiter vel 10. annos natam, quæ per vices, non ſine veneficii ſuſpicione, horrendis tentabatur convulſionibus epilepticis, quas inſtare nunc dolor quidam punctorius in externâ aliqua, eâque variâ, corporis parte, maximè in digiti indicis apice perceptus; nunc ſenſus quidam reptantis intra corpus animalculi, præmonuit. Paroxyſmus aliquoties in die nunc ſedentem, nunc decumbentem, quin & ſtantem non raró corripuit. Motus convulſivi fuêre varii; poſt menſam ſedens corpus coacta retrò ad parietes alliſit, ante ſe quicquid in menſâ occurrebat, manibus disjiciens: humi proſtrata pedibus mirum in modum calcitravit, nec uno in loco hærens, huc illuc corpus provolvit: manibus prehenſa, nullo membro flexilis tota rigida ſurrexit: ſtans erecta aliquando lecti, quo decumbebat, tectum, ponderoſum licet & ei firmiter annexum, capite contra nitens è ſede ſuâ movit. Per tres circiter horæ quartas partes paroxyſmus duravit; qui hoc ſingulare habuit, quòd eo durante ægra ſenſuum tam internorum quàm externorum uſum non exuerit, interrogata quippe, quâ nunc in parte punctionem ſentiat, vel animalculum reptare percipiat? locum digito monſtravit. Aliâ vice, dum paroxyſmum ſuſtinenti adſto, illa per feneſtram cubiculi apertam hominem notum eminùs venientem vidit, & nomine ſuo, raucâ licet voce, appellavit. Biennium tunc erat, ex quo affe-

ctus hic primâ vice in eâ fuit notatus, qui eo quidem tempore, poſt multa remedia fruſtrâ adhibita, balſamo cuidam Magico, Stutgardiâ allato, ceſſit: Præterito verò anno, cum malum recrudeſceret, nec balſamo modò laudato ampliùs obediret, V.S. profuit; quæ & hoc anno tertiâ vice redeunti, Menſe Januario medelam attulit, non diu licet durantem; paucis enim pòſt Menſibus malum repullulavit. Tum quidem Menſe Junio Emeticum illi fuit exhibitum, quod aliquot per gulam exturbavit vermiculos alatos ſeu ſcarabæos parvos, eo tempore circumvolitantes & floribus, roſarum inprimis, inſidentes, & à Menſe Junio in vernaculâ noſtrâ Brachkåferlein appellatos, quorum ego duos vivos ab ipsâ per vomitum rejectos ipſe vidi, & manibus palpavi, brevi poſt avolantes. Curæ poſtmodum cujusdam ſacrificuli Chymiſtæ commiſſa, an ab hoc affectu liberata ſit, civitate dictâ valere juſsâ, ignoro.

OBSERVATIO CXXV.

D. CAROLI OFFREDI.

De

Serpente magno & monſtroſo.

QUod menſibus circiter abhinc duobus ſcripſit ad me *D. Daples*, Medicus Lauſannas eruditiſſimus, hac vice communico, ſcilicet in agro illius urbis, nec quidem procul, à ruſticis deprehenſum ſerpentem tantæ molis, ut utrumque crus carnoſius & craſſius æquârit, & quod monſtri loco eſt, auritum, anguem procul dubio, prout deſcribitur in vita Clariſſ. *Heurnii*, inſidias vitæ ejus ſtruentem Patavii, ubi ſtudij medici cauſa tunc commorabatur, non procul à decurrente fluvio; quid porrò acciderit in relata hiſtoria curioſa, animum deſtituit.

[*Patavii Auguſtam Vind. Ann. 1680. 21. Maji ad Luc. Schröckium Luc. Fil.*]

SCHOLIUM.

REctè aures iſtius Serpentis monſtroſæ adpellantur; ſiquidem *aures etſi habeant, non eminent tamen; rectè cavernas ad audiendum Plinius vocavit,* ut cum Nob. *D. Joh. Jonſtono* ex *Hiſt. natur. de ſerpent.* loquar. Fortè ipſa quoque magnitudo fuit monſtroſa; quamvis enim naturaliter maximos dari ſerpentes, India inprimis, tum orientalis, tum occidentalis, ſatis teſtentur, iſtud etiam ſerpentis aquatici genus, Italiæ inquilinum, quod Boas vocatur, & *Heurnio* vitæ diſcrimen minatum fuerat, ingentem in magnitudinem excreſcere ſoleat, hîc tamen in agro Lauſannenſi inſolitum quid fuiſſe, eſt credibile.

[*Luc. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXVI.
D. CAROLI OFFREDI.
De
Fecibus alvinis & lumbricis ex abſceſſu abdominis prodeuntibus.

NOn adeo monſtrorum ferax eſt Africa, ac ipſa Natura parens, quæ propterea πολύμορφος à Veteribus meritò eſt nuncupata, prout amplam fidem faciunt quotidiana experimenta, ac nuper potiſſimùm in muliere anicula, annis pannisque obſita, ſeptuaginta & plus eo annorum, quæ duobus abhinc annis gravi dolore ventris conflictata, irritis variis remediis, pro tenui conditione, nullo levata eſt, verùm erumpente paulò ſupra inguina, umbilicum verſus, à parte dextra, tumore quodam, eo ſponte patefacto & diſrupto, lumbrici aliqui rotundi, ac digito longiores, hac ſibi viam fecerunt, fluxu alvi per eandem viam ſuccedente, qui hucusque durat, non eâdem tamen ſemper copiâ, nec materiæ, nec vermium, non intercepto fæcalis materiæ per deſtinata illi loca fluore; rari verò nunc prodeunt vermes, nec dolore premitur

tur alicujus rei, ambulat, comedit perbellè, & cætera vitæ munia obit ſatis commodè. Memini in hanc rem *Weslingium* clariſſimum, ad ulcus externum inteſtinorum commendâſſe ſummopere decoctum Eupatorii Avicennæ cannabini, quà uſu interno, quà externo, experimento proprio, cui infuſione per ſiphonem admiſcuit Mel roſatum.

[*Ad eundem Ann. 1680. 27. Junii.*]

SCHOLIUM.

PLura excretorum per umbilicum & alia in abdomine loca cibi retrimentorum, ut & lumbricorum exempla paſſim inveniuntur; & quidem partim eorum, qui reſtituti à tanto malo, partim non ſanati fuerunt: Horum v. g. in *Ephem. Nat. Cur. Ann. I. obſ. 145. Ann. III. obſ. 122.* apud *Barth. Cabrolium obſ. med. 13. Guil. Fabricium Hildanum cent. 1. obſ. 74. Henr. Smetium Miſc. med. lib. 10. pag. 566. Greg. Horſtium part. 2. lib. 4. obſ. med. 19. Phil. Hôchſtetterum dec. 10. obſ. med. 3. Joh. Rhodium cent. 2. obſ. 92. &c.* Illorum verò itidem in *Ephem. Cur. Germ. Ann. I. obſ. 146. Ann. III. Obſ. 64. 175. Ann. VI. Obſ. 144. Zodiaco Med. Gall. D. Nicol. de Blegny Ann. 3. Menſ. April. Obſ. 4.* & *Menſ. Octobr. Obſ. 4. & 5. Hildani cent. 1. Obſ. 54. Nic. Tulpii lib. 3. Obſ. Med. cap. 12. Joh. Fabri expoſit. in Nard. Ant. Recchi Hiſt. anim. Mexic. pag. 657. 658. Edmundi de Meara Hiſt. med. Schenckii Obſervat. lib. 3. &c.* Quomodo verò ſcybala ita excerni queant, ut non abdominis in cavitatem potiùs excidant, monſtrat *D. Sennertus lib. 3. Med. pract. part. 2. ſect. 2. cap. 9.* in labiorum tum vulnerati abdominis, tum inteſtinorum mutuam conglutinationem cauſam rejiciens, quale exemplum inprimis illud allegatum *Smetii* ſuppeditat. Utrùm autem noſtro in caſu vermes ipſi viam ſibi fecerint ex inteſtinis ad abdomen, vel materia quædam acris partes illas eroſerit, vel utrumque concurrerit, incertum eſt. Acrimoniam quidem humorum tale quid præſtare poſſe, nemo eſt qui dubitet; à lumbricis autem idem eſſe metuendum, cum *Sennerto l. c. ſect. 1. cap. 5.* arbitror, cùm tantus in abdomine, quem ſæpius excitant, roſionis & doloris ſenſus, ipſam

etiam

etiam convulſionem inducens, eandem reddat probabilem; præcipuè dum & alia inſecta vermiformia, erucas, tineas, teredines &c. dentes, vel ſaltem analogum quid habere, abundè ex effectu, quem rodendo edunt, conſtat. Remedium, quod Eupatorium cannabinum ſuppeditat, etiam commendatum, & fortè ex eodem fonte deſumtum, invenitur in *obſerv. med. D. Georg. Hieron. Welſchii epiſagm. 46.* quod & diverſis ex Botanicis libris nemini ignotum eſſe poteſt. Aniculam autem iſtam diem ſuum obiiſſe, diuturno morbo confectam, & ætate gravem, idem *Dn. Offredus* me 23. Octobr. Ann. 1681. certiorem reddidit, cujus in abdomine ulcus quidem coaluerat, opem præſentem conferente dicto remedio, lento tamen ploratu materiæ ſanioſæ per vices dehiſcere viſum.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXVII.

D. CAROLI OFFREDI.

De

Proceſſu falcato oſſeo.

THeatrum anatomicum hoc anno exhibuit nobis novum quid & inſolens, proceſſum ſcil. falcatum oſſeum omnino, quem penes me habeo; Meretricis nempe cadaver fuit attritæ, & obſtinati capitis, ut nil mirum, ſi ejusdem mollia in oſſeam duritiem concreverint.

[*Ad eundem Ann. 1681. 3. April.*]

SCHOLIUM.

PRoceſſum falciformem antrorſum cranio arctè adhærentem, & ad dimidiam ſui longitudinem penitus oſſeum pariter deſcripſit Nobil. *D. Volckamerus* noſter in *Ephem. Cur. Germ. Ann. VI. obſ. 71.* in Celſiſſimo Principe Bambergenſe, Philippo Valentino b. m. inventum, quem tamen miti ingenio fuiſſe, & longiori vitâ dignum, conſtat. [*L. Schröck. L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXVIII.
D. CAROLI OFFREDI.
De
Pleuritide Venæſectione curata.

MUlier Veneta 44. circiter annorum, temperamenti calidi & ſicci, gracilis & fuſca, cùm aliquando ex gravi pleuritide convaluiſſet, aliquot pòſt menſibus paſſa eſt ſputum ſanguinis, magnâ ſatis copiâ ſine tuſſi, ex quo ſanata eſt miſſione ſanguinis repetitâ; & quoties impotenti irâ excandeſcit, vel alio quolibet pathemate afficitur, aut immodico exercitio defatigatur, recurrit idem pleuritidis affectus, quo copioſâ ſanguinis evacuatione levatur, nullo ſuperſtite ſigno affecti pulmonis vel empyematis; cæterùm benè comedit, placidè dormit, & aliis vitæ muneribus probè fungitur. [*Ex iisdem literis.*]

SCHOLIUM.

PLethoram inprimis hîc eſſe accuſandam, nemo non videt, quæ Venæſectione omnium optimè tollitur. Ira autem uti ſanguinem in majorem & concitatiorem motum concitat, ita eundem ad lateris adfecti vaſa etiam majori in copia amandat, ubi eadem à morbo prægreſſo adhuc debilia ſive laxiora inveniens, facilè in iis ſtagnare, eadem diſtendere, & pleuritidis ita ſenſum inferre poteſt. Nec inaudita eſt multoties recurrens illa in uno ſubjecto adfectio, qualem nempe ſeptuaginta quinque vicibus virum quendam invaſiſſe; mulieri etiam multoties & tandem letaliter infeſtam fuiſſe, refert *Petr. Borellus cent. 4. hiſt. med. 83.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXXIX.
D. VITI RIEDLIN.
Scroti Tumor ex Colicâ.

SIcut reliquæ humani corporis partes omnes variis ſubjectæ ſunt morbis, ita nec ſcrotum ab iisdem intactum relinquitur. Ut taceam jam calculos, pruritum, ulcera, ſphacelum, aliaque plura in hiſtoriis medicis obvenientia, quibus obnoxium eſt, mala, vix Tumor eſſe videtur, qui hanc partem non occupaverit. Inter hos ſunt, qui â morbis præcedentibus interdum oriuntur, qualem poſt dyſenteriam obortum Auguſtinus Thonner. l. 4. obſ. Med. 9. curavit, aliumque Colicæ Filium ſequens hiſtoria deſcribet: Juvenis quidam Aurifaber Hamburgenſis doloribus colicis ſæpius tortus, eosdem ſumtâ Mixturâ quâdam ex Aquis calidioribus conſtante ſemper mitiores ſtatim ſenſit, hac de cauſa his ipſis doloribus & hic Auguſtæ correptus, ad idem remedium, quod deſcriptum ſecum habebat, recurrit, nec ſine exoptato eventu, dolores enim Aquâ vix deglutitâ remittebant, & paulo poſt omninò ceſſabant; ſed ecce! cum nondum omnino ab hoc dolore reſpiraſſet, pondus quoddam minus conſuetum in ſcroto ſentire cœpit, locum itaque affectum, quia ſimul dolebat, inſpexit, tumorique, duos ferme pugnos viriles æquanti, & ſiniſtram ſcroti partem extendenti, originem ſuam debere, ex metu, ne forſan Hernia ſubeſſet, non ſine terrore vidit, hinc metum hunc Hero ſuo detexit, qui harum rerum minus gnarus me in conſilium vocavit. Accedens igitur tumorem accuratiùs conſideravi, eumque tam magnum, ut modò deſcripſi, duriuſculum, &, dum tangebatur, magis dolentem, minimè tamen inflammatum inveni. Interroganti, an nunquam antea ſimilem tumorem notaverit, an non vis externa quædam illata fuerit? an alvus obſtructa ſit? negando ad ſingula reſpondit; Tuſſire & ſcreare juſſus, nullam moleſtiam ſenſit, nec tumor ipſe

ipſe inde auctus conſpiciebatur ; quibus omnibus attentius conſideratis, in flatus huc delatos , cauſam inprimis rejiciendam eſſe, conjecturam feci; Bono animo ergo eundem eſſe, fauſtumque exitum ſperare juſſi, & ſequentem pulverem in lacte ad conſiſtentiam cataplaſmatis coctum cum duplicato linteo ſæpius diligenter applicaret, ſuaſi,

℞. Pulv. Rad. Alth.
Herb. Melilot. āā. ℥iß.
Fl. Chamom.
Farin. Sem. Lin.
Hord. āā. ℥j.
Miſc. ad chart.
Sign. Pulver in Milch zu ſieden.

Hoc cum ſedulo obſervaſſet, tumor per unicam noctem ultra dimidium imminutus fuit, altero verò mane, tum ut corpus ad reliquam curationem aptius redderetur, tum, ut, ſi forſan humor quidam ſimul peccaret, idem ſubduceretur, lene purgans exhibui, & cataplaſmatis applicationem continuaret, in mandatis dedi, quibus Deo benedicente effectum eſt, ut die â morbi principio quarto, tumoris ne veſtigio quidem reſtante, priſtinam ſanitatem omnino recuperaverit.

OBSERVATIO CXXX.
D. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI.
Anatome Talpæ.

AD morborum curationem, ad quam tanquam ad ſcopum, prudenti Medico omnia dirigenda ſunt, cum alia multa, tum exacta morbi cujusvis notitia apprimè neceſſaria eſt. Cùm vero in actione læſa morborum formalis, ut ajunt Philoſophi, ratio unicè ſit quærenda, facilè omnibus patet, eorum cognitionem neutiquam acquiri poſſe, niſi & partium ſingularum uſum & actionem rectè quis

peceperit. Et verò hæc eſt ipſa Phyſiologia medica, quæ nec in nuda partium per Anatomen contemplatione, nec in Controverſiarum Philoſophicarum prolixa enarratione, ſed in eo potiſſimum collocata eſſe, videri debet, ut quid ad actionem uniuscujusq; rectè obeundam vel in ipſa parte requiratur, vel aliunde etiam conferatur, inſtituto non vano ratiocinio, innoteſcat. In hac palæſtra cum alii hujus ſeculi præſtantiſſimi Viri adhuc ſtrenue deſudarunt, tum etiam tu cumprimis, Vir ampliſſime, cujus labores Phyſiologici juvenum manus menteſque exercent. Sed multa tamen adhuc deeſſe nobis, nemo facile, niſi quem ſuæ eruditionis magis quam naturalium rerum aſſidua contemplatio oblectet, ibit inficias. Inter alia Diaphragmatis, muſculorum abdominis ac thoracis actio tam intricatè partim, partim etiam perperam vulgo traditur, ut non injuria mireris, in rebus adeò obviis potuiſſe tamdiu eos aberrare, quibus hæc doctrina curæ fuit. Quod, Deo annuente, peculiari diſſertatione aliquando oſtenſurus ſum. Videtur autem mihi ad excolendam phyſiologiam noſtram haud vanam operam allaturus, quisquis animalium brutorum anatomen aggreſſus actiones viſcerum in iis proſequi diligentius non detrectet; nemo enim de naturæ operibus æquum ferre judicium poteſt, niſi qui intimè ipſius modum operandi & varietatem hujus in variis animantibus habeat perſpectum. Cujus rei exemplo ſit vel ſola ciborum in chylum immutatio, quam cum veteres in ſolo ventriculo quæſiverint, & ſuam coctionem nobis obtruſerint, imperfectum opus relinquere coacti ſunt. At poſtquam recentiores, ex collatione variorum volatilium, quadrupedum, aquatilium, cognoverunt, plurima ad eam naturam arceſſere, & vario modo in variis idem præſtare, adeò expeditam nobis dederunt rem omnem, ut dubitem, an ulterius procedendi, aut multa adeò his ſuperaddendi ſequentibus ſeculis facultatem reliquerint. Hanc autem Zootomiam cum plurimi hinc inde, tum ex profeſſo vir maximus, M. Aur. Severinus, de cujus libri publicatione multum Clariſſimo

riſſimo Volkamero noſtro debet eruditus orbis & nuper Blaſius, ſatis amplo volumine, atque etiam ante ipſum neſcio quis alius, cujus nec nomen occurrit, nec libellus, (fertur autem ſat elegans) unquam oculis factus eſt obvius, excoluerunt. Horum premens veſtigia, dum graviora nunc deſunt, ne nihil conferam in publicum uſum, quid in talpâ mihi viſus ſim obſervâſſe haud ita pridem, ſimplici dictione ac bona fide breviter exponam, ſimul etiam quid cauſæ ſubeſſe exiſtimem quod ab aliis animalium partibus hæ ſint diverſæ, ſubjungam.

In Talpa igitur

1. Pellis hujus animalis duriſſima eſt, & planè nervea, ut, niſi acutiſſimo cultello, vix cedat. Cujus rei præter ipſam pellis nervoſiorem ſubſtantiam hæc eſſe cauſa mihi videtur, quod cum animal ſit frigidius, & ſub terra in locis frigidis degat perpetuò, exhalationes è corpore paucas & rariores emittit, ideoq́ue poros ipſi longè minores in pelle, quàm majoribus animalibus eſſe, veroſimile ſit. Frigus autem, ne per hos ſubrepat promtè nimis, & viſcera interna lædat, erat cavendum naturæ. Qua de re etiam pilos ipſi tenuiſſimos & ob hanc tenuitatem quovis ſerico molliores eſſe videmus, in id, ut frigus repellant. Nec dubium fieri adeò tenues, quia poruli, ex quibus ipſis enitendum eſt, tenuiſſimi ſunt: video enim illis animalibus, quibus circa os ſetarum more craſſiores excreſcunt, ut feli ac lepori, poros ibi & longè majores & conſpicuos planè eſſe, in aliis partibus minores. In lepore præterea (ut obiter hoc) ubi eorum origo eſt, folliculum humore albo plenum ſemper reperio, ſatis amplum, quale quid in capillis etiam humanis quandoque occurrit, & quidem viſum eſt mihi in iis, qui lue venerea laborant, turgidiores hos eſſe, quod tamen an ſemper ita ſit, certum non ſcio. Sed præter hoc aliud æquè novum hic circa pellem talpæ occurrit. Nam

2. Carnoſus panniculus adeò firmiter adnexus ei eſt, ut innatus videatur, ſeparari enim, niſi radendo, eum non licet,

quòd præterquam, quòd motum pelli conciliat, apprimè etiam ad frigus excludendum valet, eſt enim ſubſtantia hæc carnea, ut in minoribus animalibus ſolet, longè etiam quam in majoribus denſior & compactior, ob fibras minores, ac tendinoſiores.

3. Poſt hunc panniculum in conſpectum ſe dabat membrana tenuiſſima ac pellucida univerſum abdomen una cum thorace involvens, quæ tota ſine dilaceratione inde poterat avelli, &

4. Sub hac demum muſculi latebant, ut rectè hanc communem muſculorum fortaſſis appellaveris. Sed quem in finem & ſuperaddita ſit, haud ita facilè dixeris, poterant enim frigori parcendo, quæ modo dicta, ſufficere: Videtur voluiſſe pellem omninò à muſculis ſeparatam natura, quo magis ſit mobilis, cùm aliis de cauſis, tum ea etiam, ut pedes, qui penè toti ſub cute ſunt abditi, moveri expeditius poſſent; circa horum enim, poſticorum præprimis, ſuperiores partes etiam in aliis quadrupedibus pellis laxius adhærere conſpicitur, in hoc autem breviore animali, penè totum intercutaneum ſpatium ad motum inſtituendum requirunt, ut mox patebit.

5. Muſculi inferioris ventris erant omninò bini, fibris in longum protenſis, ut recti in nobis, conſtantibus, ſed latiore, in membraneam ſubſtantiam tandem degenerantes, quâ peritonæo firmiſſimè adhærebant. Hic, cur obliquis fibris prædìti huic animali deſint, velim intelligere ab illis, qui ſtatuunt vel ad reſpirationem, vel excluſionem excrementorum eos majoribus datos: quæ nemo huic animali neceſſaria eſſe negabit. Sed hoc alibi docebimns, ne nimium hæc epiſtola excreſcat. Interim videntur hi longitudinales ſimul transverſorum officio præeſſe, qui revera, & unice abdomini ad fæces excludendas dati ſunt. Secus enim hic ſe res habet ac in homine, qui cum ventrem breviorem nactus ſit, & conſideat ad hoc naturæ opus, ejus in latitudinem ſeu potius profunditatem coarctationem requirebat. At hoc animal dum excrementa

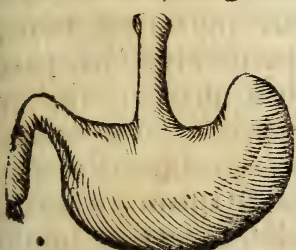
exclu-

excludit, longiorem ventrem verſus pectus contrahit, quo fiat brevior, & altius diaphragma poſſit impelli, quod ipſi cum canibus aliisque quadrupedibus plurimis commune eſt. Rectos autem muſculos in eum finem datos, fibræ ejus docent, quod nemo non videt qui in hac doctrina hoſpes non eſt. Sed ad ipſa viſcera tandem accedendum eſt.

Itaque in infimo ventre notavi

6. Inteſtina, quæ omentum, (quod multis animalibus deeſt) contegebat, non in tenuia & craſſa dividi, ſed unius craſſitiei ad finem eſſe, niſi quod extrema pars recti amplior ſit, ſed cellulis, ex initio ad finem omnia plena, quod ad chyli retardationem factum, uti in ipſo etiam homine, tenuia quoq; remoris ejusmodi non carent, quod vulgus anatomicorum ignorat. Doleo me in obſervationibus meis non reperire, qualia fuerint quæ his continebantur excrementa, ſuſpicio enim eſt, omnia animalia craſſis inteſtinis deſtituta liquidiora excrementa reddere.

7. Ventriculus latus ſiniſtrum occupabat, ſub eoque lien erat: Hepar verò non dextrum tantum, ſed totam ſuperiorem partem ventris implebat. Idque perpetuum eſſe reperio, ut huic ventriculo cedat, nec aliter fieri poteſt, quam ut à majore jecinore is in ſiniſtrum latus detrudatur: Quod in homine nonnunquam etiam occurrit, ſed non ſemper. Ubi tamen repletus ventriculus eſt, non poteſt non, hepate non cedente, ſiniſtrum verſus extendi, quod practicis notandum eſt. Jecinore autem majore gaudent omnia volatilia; fortaſſis quia lienis

defectus erat compenſandus, ne ſanguis non ſatis comminueretur, id quod notatu dignum eſſe etiam exiſtimo. Erat autem figura ventriculi & inſertio œſophagi ferè talis; qualis etiam in ſciuro aliisque occurrit: In orificio verò dextro, ſeu pyloro crenam obſervabam veluti ſi filo eſſet conſtrictum

ctum, ut in figura ruditer id expreſſi. Facta videtur hæc inſertio in medio, quia nec œſophagum à vertebris dorſalibus ſecedere par erat, nec ventriculum in medio collocare licebat, adeoq́ue ejus pars altera ſiniſtrorſum erat amandanda: itaque hæc inſertio commodiſſima erat. Internè totus rugoſus erat ſtomachus & ſubſtantiam continebat quam lumbricos terreſtres fuiſſe patebat. His enim atque aliis vermiculis ſubterraneis vivit hoc animal, in eumq́ue finem cùm terram fodit, tum & roſtro attollit ac disjicit, ſic enim accuratius venari lumbricos, & ex latibulis extruſos deprehendere poteſt. Quod facit manè ac veſperi potiſſimum, cùm fames tunc urgeat: poſt pluviam verò jugiter, quia tunc odore facilius percipit eos, & terra laxior eſt, ut vel lèvi impetu verti poſſit.

8. Fel in veſicula ſua contentum manifeſtam dulcedinem cum amarore conjunctam habebat, id quod ego quidem in omnibus animalibus ita eſſe reperi, & quoties aliis guſtandum præbui, aſſenſum ſuum nemo denegavit: ad quod non advertitur vulgò, quid verò ea de re ſentiam, itidem ſingulari diſſertatione aliquando exponam.

9. Sub inteſtinis in meſenterio corpus glanduloſum inſignis magnitudinis conſpexi, ita ut craſſum inteſtinum referret, quod ex glandulis lacteis in unam congeriem hic congeſtis conſtare exiſtimo; erat enim conglomeratum.

10. Reni etiam utrique candidiſſima adjacebat glandula, quam examinare accuratiùs tum non licebat. Sed in ipſis renibus illud quoque notari merebatur, triplicem eos ſubſtantiam præ ſe ferre. Externè enim limbus ſanguineus lienem colore referens apparebat, altera ſtriis perpetuis ab hac parte decurrebat in pelvim, tertia pelvis erat ipſa, quatuor carunculis prædita. Et hæc quidem, datâ occaſione curatiùs examinari meretur, interim patet facilè, quæ ſit diverſitatis hujus ratio. Eſt enim ſanguinea prior ſubſtantia, in quam ſanguis effunditur & à ſero ſeparatur. Striæ verò albicantes ſunt tubuli, per quos in pelvim influit, ut vel hoc exemplo diſcas, quantum

tum animalium ſectione doctrina partium illuſtretur; hîc enim, quod in majoribus non licet, ſtrias à *Malpighio*, è tenebris erutas, manifeſtò licet cernere.

11. Sed omnium maximè mira circa genitales partes occurrebant. Nam 1. penis intus penè totus, ut ſolet animalibus, abſconditus, longiſſimus erat, ut dimidium ferè totius animalis æquaret. 2. Teſtes non propendentes, ſed ſub cute, magnitudine renes ſuperabant. 3. Paraſtatæ non modò ad teſtes adhærebant, ſed cùm ipſis capiendis non ſufficerent, ſingulari ſacco inſuper eximia earum pars erat incluſa, qui ex fibris carneis conſtabat; ex quo ſacculo demum vas ſeminale prodibat. 4. Corpora extus carnoſa manifeſto, indeque rubicundiſſima; intus nervea, canali nerveo duriſſimo prædita, qui longè ante veſiculas ſeminales in penem ſeorſim inſerebatur. Porrò 5. circa veſicam, quæ craſſiſſima, rugoſa, nervea, aliud occurrebat globoſum, carneum parte exteriore, interiore nerveum in ipſo pene ſitum, in quod cum ex veſica aditus erat, tum etiam vaſa ſemen deferentia terminabantur, ex quo proſtatas eſſe, patebat. Sed poſt hanc demum inſertionem ex dictis corporibus rotundis canales illi nervei ſeorſim in penem abibant. Ita ſe habent hujus animalculi genitales partes, in quibus tantum apparatum haud immerito admireris. Cum enim reliquis præter teſtes valdè mediocres, cujus paraſtatæ appendiculæ ſunt, & glandulas proſtatas veſiculasve nihil natura dederit, huic & maximos illos, & paraſtatas ampliſſimas, & reliqua, & inſuper novum corpus ſeminale ab his diverſum ac ſeparatum, novis ductibus inſtructum conceſſit, penem etiam facilè omnium, ni fallor animalium longiſſimum. Ex quibus colligere eſt, maximam præ omnibus reliquis animalibus voluptatem in coitu hoc abjectum & vile animal percipere, ut habeant quod ipſi invideant, qui in hac ſupremas vitæ ſuæ delicias collocant. Cumprimis verò conſiderari dignum, omnes has partes carnoſis tegumentis muniri, ex quo manifeſtum ſit, contrahi eas atque ſic ſeminalem materiam

propellere: ne verò ſiſtatur, nervoſæ ſunt viæ ac cedere neſciæ quæ trajiciendæ ſunt, aliàs facilè impreſſione in latera factâ, via illa elangueſceret, ut ad partes deſtinatas pervenire ſemen nequiret. Ubi mirari ſubit, neminem anatomicorum advertere, etiam in nobis ſemen omnino pulſione, undecunque demum illa pendeat, protrudi in urethram, eaque tanta, ut extra penem longè proſiliat, quod ſine maxima vi ac ſingulari fieri non poſſet. Antiqui ex turgeſcentia ſeminis eſſe & ſpiritu ſtatuerunt. Verum hoc tam vanum eſt, ut nihil magis. Quicquid enim turgeſcit aut ſpiritu agitatur, ebullit lentè, nec projicitur, ſed intumeſcit tantum. At hoc longè aliter fit in ſeminis ejectione, imò manifeſtis ſubſultibus cùm extolli uretram, tum recurrere, deprehendere licet, idque repetitis vicibus. Quod turgeſcentiæ adſcribere ineptum eſt, ſed manifeſto declarat, impelli aliquo cum impetu tantam ſeminis copiam, ut ſpatium non inveniens, eam diſtendat, ſicut à corde propulſus ſanguis arterias. Itaque in ſuſpicionem venio, circa partes genitales nondum omnia nos habere explorata, ſed ſupereſſe adhuc aliquid, quod ſemen cum impetu propellat: certum enim eſt, in corpore nihil tractu, omnia pulſu fieri, uti dudum accuratiores philoſophi demonſtrarunt. Quid verò illud ſit, diſpiciant illi, quibus in humanis cadaveribus omnia exquirere feliciùs conceſſum eſt. In hoc animalculo quid ſit, in aperto eſt, & cum nihil in corpore noſtro præter muſculos moveat quicquam, idem hic fieri ego quoque exiſtimo, erectores tamen penis eſſe, nequaquam credo. Sed de his ſatis. Deinde ex his omnibus mihi videtur lux affulgere controverſiæ, quæ inter *Regnerum de Græf* & *Svvammerdamium* agitari cæpit, an una eademque ſit ſeminis materia, an vera triplex. Cum enim hic ſeorſim ex variis locis materia confluat, idque per ductus ſeparatos ac diſſitos, manifeſtum eſt, hic ſaltim variam materiam & ſemen non unum effundi in coitu. Quod cum hic potiùs quàm alibi conſpicuum, aut quare quadruplex hic, cum alibi triplex, ſit officina ſanguinis, doctioribus expendendum relinquo: ad reliqua propero.

12. In

12. In Pectore pericardium aut mediaſtinum nullum repertum eſt, ſed cor in ſiniſtrum latus devolutum, pulmone in dextro collocato, idque quod mireris, infra cor. An in hac una talpa id præter naturam ita factum ſit, neſcio; interim cauſa hujus non patet. Pulmonem autem non denegaverat natura, quia & ſub terra aër eſt, per rimulas & ab ipſa factos aditus penetrans.

13. Ex corde prodiens vena cava, non ad dorſum, ſed per mediam pectoris cavitatem ſuſpenſa & undique libera pertranſibat ad hepar: Poſt pectoris examen fortè fortuna ad pedes reſpexi, ubi artificium ſingulare etiam animadverti. Cùm enim, ut antea dictum, non niſi extremus pes extra cutim promineat, latus & digitis inſtructus, brevibus illis quidem ſed robuſtis & ad motum compoſitis, & quibus nec ungues ad terram fodiendam deſunt, omnes tamen reliquas partes intus ſub cute abſconditas reperi. Poſt pedem enim propriè dictum, duplex eſt os, quod radium & cubitum nominandum eſſe patet. Sed loco humeri latum os eſt triangulare, ne comprimat rotunditate ſua quod ſubjacet: ſcapulæ verò loco, quia in latitudinem ſe extendendi ſpatium deerat, os longum ſatis, quod cum ſcapula alterius lateris fortiſſimo ligamento in dorſo nectebatur. Hís inſerviebat muſculorum ingens numerus, quos deſcribere, operæ pretium non putavi. Glandulæ etiam cum maximæ, tum numeroſiſſimæ occurrebant, ita ut nullum animal pro ratione magnitudinis tot ac tam magnis abundare exiſtimem: atque hæ fortaſſis ad motum intra cutim facilitandum hic collocatæ ſunt, effundendis continuò humoribus, ſunt enim in unum congeſta quæ alibi longiſſimè extra cutim excurrunt.

14. Ultimo cepit animum lubido in organon auditorium inquirendi. Oſſicula hic reperi minima, cavitates minimas, tympanum tamen non deerat, aurem externam non habet, cum è longinquo colligi radios auditorios non hic neceſſum, audit tamen ſatis exquiſitè quæ propiora ſunt. Sed de

his clariùs in tractatu de auditu, propediem lucem viſuro acturi ſumus: Meatus auditorius cartilagineus, flexilis, ſatis longus.

15. Sed de oculis, inquis, nihil: Equidem nihil, cum nullos reperiam. Rudimenta oculorum conſpexi, non oculos, punctulum ſcilicet nigrum, durius vero, & ni fallor ſolidum; cui nullum cum cerebro commercium eſt, ſed totum externum eſt, & ſub cute latet, uti dixi, denſiſſima. His non videt: nec poterat ſub terra: An verò lucis radios aliquantulum percipiat, ſciri non poteſt, nec intereſt.

OBSERVATIO CXXXI.

D. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI.

Calculus cerebri.

SEcui cadaver hominis, dum viveret, validis lacertis adeoq́ue robuſtiſſimis, pariter ac audaciſſimis; animo vero & membris viſcera quoque interna reſpondebant, potiſſimum ſanguini dicata, cor, quod bovis cordi vix cedebat, quod magnanimum ſignat, ſecus ac vulgò quibusdam viſum eſt, hepar, lien, renes: Non minus ampla erant vaſa, at in his emulgentia duplicata etiam, quatuor ſcilicet arteriæ, quatuor itidem venæ: quod ob ſanguinis copiam, cui bina non ſufficiebant, factum, nullus dubito. In fellis veſiculâ lapilli duo, flaveſcentes, ut ex bile natos conſtaret, ex friabili ſubſtantia leviter cohærenti. In capite verò ad falcis dextram partem alius occurrebat, parvus quidem mole, piſum enim non æquabat, ſed ſilicem duritie & candore æmulans, depreſſior ubi adhærebat, rotundior verſus cerebrum. In depreſſiori latere duo ſigna, punctula rubentia ac ſi venæ & arteriæ, cum nondum lapis eſſet, huc in nutritionem inſertæ veſtigia referrent. Eum aſſervo, Illuſtris ſocietatis ſcriniis, inter rariora

rariora reponendum, ſi gratum eſſe accepero, oblaturus. Ut enim lapilli in corpore haud rarò occurrant, tanta tamen duritie eſſe non ſolent, in parte eumprimis nobili, mentis ſede. De lapilli hujus generatione non lubet jam diſputare, cum id ſatis alii egerint, quamvis in hoc fortaſſis quædam occurrant dubia, quæ ex vulgo notis rationibus diſcuti difficulter poſſent.

OBSERVATIO CXXXII.

R. P. ADAMI ADAMANDI KOCHANSKI, S. J.

De

Gallinâ reviviſcente.

RElcenſebo rem miram, quam retulit Vir curioſus & Ingenii non vulgaris, factam in loco, in quo ipſe agit ad Aulam Epiſcopi cujusdam. Die 4. Decembris lapſi, coquus gallinam mactare juſſus, id præſtitit eâque aquâ bullienti deplumatâ & exenteratâ, illam in aëre perfrigido & glaciante jacere permiſit aliquo tempore: tum verò conchæ cuidam ampliori injectam frigidâ perfudit, ut ablueret: & ecce gallina maximo illius ſtupore & conſternatione ſubſilit è conchâ, & alis pedibusq́ue ſuccuſſis, non aliter ſe jactavit, ac ſi tum primum cultro fuiſſet ſubjecta. Eodem verò tempore, his peractis, obſervatum eſt â coquo, fluxiſſe è collo gallinæ liquorem quendam inſtar lactis. Hæc coquus ille Vir ſerius, & qui complura gallinarum millia jam jugulaverat, affirmavit coram eodem illo viro Erudito, qui illum ſibi aliâs notum familiariter, putat vera, minimeq́ue conficta narraſſe. Hæc ſi vera ſunt, oritur non levis difficultas in reddendâ causâ convulſionum illarum in Gallinâ jam frigidâ & rigidâ, in quâ ſpiritus Animales inteſtinis exemptis, quomodo conſervari potuerint, non video; ſuſpicor tamen hæc interiora non fuiſſe exempta, ſed tum primum, dum in frigidam conjecta fuerat gallina, ut coquis mos obtinet, eximi debuiſſe, vel certè dum eximerentur, accidiſſe motus illos: Nam ſæpe fit, ut qui mira narrant

 eventa,

eventa, vel audiunt referri, ad has circumſtantias, earumque ordinem non attendant, in quo tamen multum eſt poſitum.

SCHOLIUM.

CORde evulſo, canes nonnunquam, imò & homines aliquandiu ſupervivere & moveri, ex *Galeno, Joſepho à Coſta, Realdo Columbo*, & *Andr. Laurentio quæſt.* 32. *Elys. jucund. quæſt. camp. Caſp. à Rejes* memorat, idque etiam *Franc. Baco de Verulamio in Hiſt. vit. & mort. Thom. Bartholinus cent.* 3. *hiſt. anat.* 15. *Ephemerides noſtræ Cur. Ann. II. obſerv.* 263. & *Ann VIII. obſ.* 10. exemplis confirmat. Cor etiam exemptum aliquandiu motum ſuum retinere, *Galenus* 6. *cap.* 3. *de decret. Hipp.* & *in Tim. Plat. comm. cap. ult. Galenus* recenſet. Gryllum cinereum exenteratum vixiſſe integrum ferè diem vidit *M. A. Severinus*, uti refert in *Zootom. part.* 4. Caput crabronis ſive ſcarabæi cornuti (quem cervum volantem indigitant) abſciſſum, ſextiduo poſt, vivere adhuc & moveri conſpexit *Helmontius*, vid. *tr. ignot. act. regim.* §. 35. Cor inſuper anguillæ, quorundam piſcium, aliorumque animalium exemtum è corpore pulſare, imò partes ejusdem diſſectas ſyſtolen & diaſtolen exercere, carnemque anguillarum (quod & in aliis piſcibus fieri novimus) poſt exenterationem ſimiliter motum habere, & columbæ emortuæ cor à digito ſalivâ madefacto calidè ſuper impoſito fuiſſe revocatum, *Guil. Harveus cap.* 4. *de motu cord.* teſtatur; idem de anguillis, ſerpentibus & inſectis habet *Verulamius*, quorum ſingulæ partes poſt conciſionem nihilominus diu moventur; & motum cordis felini, canini &c. quaſi jam penitus emortui, à contactu, inflatione, & punctura redintegratum, imò mucronem etiam cordis canini vellicatum recuperâſſe motum, *D. Steno* obſervavit *Volum.* 2. *Act. med. Hafn. obſerv.* 46. Et *Joh. Walæus* in *Epiſt. de motu chyli, ſi cor*, ſcribit, *integrum, aut ejus vivi diſſectiq; mucro, aliave major particula cultello aciculâve pungatur, quoties pungitur, toties ſe quaſi naturali motu commovebit, etiamſi jam aliquandiu omnem amiſiſſe motum videatur.* Id quod & alii plures obſervarunt.

Capita etiam viperarum à reliquo corpore abſciſſa diu vitam retinere, ipſe non ſemel vidi, & exemplis à *Borello cent. 1. hiſt. 43. Rhodio cent. 3. obſ. 89. &c.* confirmatur. Cujus phænomeni cauſam in ſpirituum reliquias communiter transferunt: ſic e. g. *Corn. ab Hogelande* in *œconom. animal.* particulis ſanguinis mobilioribus cordi adhuc inhærentibus, inque motum reductis adſcribit; & *Th. Willis part. 1. de anim. brut. cap. 2.* liquorem tum vitalem, tum animalem viſcoſum & minùs diſſipabilem in lumbricis, anguillis & viperis eſſe, ideoque in partes etiam diſciſſa aliquandiu ſe movere & compuncta corrugari ſtatuit; quod etiam Cl. *D. Joh. Conr. Peyerus* nuper in *Parerg. ſuis num. 7.* propoſuit. Et hæc ratio uti ſatis eſt veriſimilis, ita eandem qui præſenti Obſervationi adplicare voluerit, dubio procul non errabit. Sive itaque gallina illa eviſcerata fuerit, ſive integra poſt mactationem permanſerit, motum illum convulſivum à ſuperſtite ſpirituum in ſanguine & humore ei analogo ſubſiſtentium manipulo derivabimus, quæ ipſa movendi potentia eò longiùs perduravit, quò largior eorum copia in corpore ſupererat, inque viſcoſiore vel craſſiore humore, qualem lacteus ille fluxus è collo innuit, volatilitas eorum implicabatur. Hi itaque ab aëre perfrigido, & glaciante, parteſque gallinæ exteriores dubio procul conſtringente, ne omnimodè exhalarent, fuerunt cohibiti, usque dum aqua ſuperinfuſa ſuperficiariam iſtam conſtrictionem reſolvens, ſimulque novas particulas aëreas ad motus excitandas maximè neceſſarias infundens, latentes ibi ſpiritus in expanſiones iſtas convulſivas excitaverit, fugamque omnimodam ſubire permiſerit. Liquorem autem è collo fluentem lacteum ſuſpicor eum ipſum fuiſſe, qui naturaliter ex glandulis œſophagi, ingluviei & gulæ aliàs ſtillare ſolet, hîc autem in extrema illa ſpirituum lucta ſpaſmodica unà expreſſus fuerat, perque vulnus collo inflictum exitum invenerat; quem nempe ſubviſcidum & albicantem eſſe, conſtat; Vid. *Peyeri noſtri anatome ventriculi gallin.* nec non *Th. Cornelii Conſentini progymn. 6.* & *Th. Willis Pharm. ration. pars 1 ſect. 1. cap. 2.*

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXXIII.

DN. THEODORICI A MARWITZ.

De

Calculo in corde capreoli invento.

QUod me admones fidei meæ nuperrimè Vobis datæ, ſeu, quod tu mavis dicere, ut memor ſim promiſſorum meorum, quæ fecerim, S. R. Imp. Academiæ Nat. Cur. pro invitatione & receptione ejus; ſcito me memoriam veſtri beneficii eſſe culturum benevolentiâ ſempiternâ: nihilq́ue fore tantum, quod ego non illius cauſâ facturus ſim ſtudiosè & libenter. Ego, quicquid in me eſt ſtudii & ingenii, quicquid etiam meâ authoritate & conſilio potero, id omne ad Academiæ Veſtræ evehendas operas & opera deferam, omnesq́ue vias perſequar, quibus nos Collegæ ad id, quod volumus, pervenire poſſe putamus. Teſtem jam produco

lapidem, ante annos aliquot in corde capreoli à me in venatione capti & exenterati inventum. Hunc Te volo videre, cognoſcere, & exploratum obſervatione condecorare, ſicq́ue curioſæ poſteritati relinquere, mihi verò eundem remittere.

[*Ex literis ad D. Vollgnadium Uratislaviam datis.*]

OBSERVATIO CXXXIV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI.

De

Veneno Bufonis feliciter curato.

PUer XVI. annorum bufonem lapide petens, ſemper eundem lapidem in manum reaſſumens, qui veneno bufonis infectus, hinc & ille puer contraxit ſibi hoc malum, ut utraq́ue manus intumuerit, & alter pedum

ad

ad nates retractus, totum corpus tumidum & magnum, aſthma præcordiale. Dedi illi quater de noſtra theriacâ ℥iß. cum liquore: hinc Dei auxilio planè reſtitutus, tumidis manibus (meo Conſilio) admovit bufonem exiccatum, hinc & illæ detumuerunt. Hæc acta ſunt 4. 5. 6. 7. Maji Anno 1681. Die octavo reſtitutus fuit, ut in publicum egredi rurſum potuerit. Hinc Deo debentur grates.

OBSERVATIO CXXXV.

D. JOH. LUDOVICI HANNEMANNI,

Roriſmarini reſuſcitatio.

ANno 1681. ex floribus Roſmarini affuſo vino Malvatico eliciebam ſpiritum: elicito ſpiritu, & omni humido abſtracto vitrum cum capite mortuo ſeponebam & negligebam. Die 14. Junii A. 82. vitrum illud ad uſum repoſcens caput mortuum florum Roriſmarini erat plenum vermibus, muſcis alatis & ſemi alatis & chryſalidibus vel aureliis, in quos vermes mutabantur, antequam muſcarum formâ induebantur.

Jam expendendum propono hoc naturæ phænomenum & metamorphoſin in capite mortuo, quod ignis vehementiſſimi ad ſummam ſiccitatem & abſtractionem omnis humidi torturam paſſum. Certus ſum, quod aliunde ſeminium non illatam fuerit in maſſam capitis mortui. Hinc rectè olim ſcripſit *Kergerius in ſuo tractatu de fermentatione*, quòd nulla mors detur in rerum naturâ &c. Vermes in caſeo naſcentes ſimiliter in chryſalides & denique muſcas transmutari docuit me experientia, quum A. 81. ſpiritum meum antipodagricum pararem, cujus compoſitionem ingreditur putris caſeus, ſpecierum omnium optimus.

OBSERVATIO CXXXVI.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

De

Gonorrhœa virulenta cum excreſcentiis.

JUvenis quidam temperie bilioſus, opulentus & ſalax, ab impuro & impudico proſtibulo numiſma venereum pro aureo permutaverat, ut de ſeminis profluvio dolorifico eoq́ue flavo querelas habere coram me neceſſum haberet, monſtrando inſimul excreſcentias verrucoſas ad fibulam, unicam principio quidem, poſtquam verò eandem acu aperuiſſet, proliferam, nam quousque ſanguis infectus fluxerat, eousque novarum notaverat exortum, ut etiam numerum tandem ſexagenarium tranſcenderent. Huic in anteceſſum nodulum ex lignis, rhabarbaro &c. cum vino ordinavi, deinde Pilul. de Terebinthina cum pauco mercurio dulci præſcripſi, tandemq́ue decoct. nigrum Mynſichti compoſui exterius applicandum, qui nunc aliquot liberorum pater vivit ſanus.

OBSERVATIO CXXXVII.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

Vomitus infeliciter coercitus.

VIrgo quædam non adeô deformis difficilioribus menſibus laborans cum depravato obſoniorum tanto appetitu, ut quandocunque modò liceret, aut erva, hordeum triticumq́ue molâ confractum crudè devoraret. Anno 1678. Menſe Julii quantitatem myrtillorum illotorum ingerit, ſuperbibendo cerevifiam ſecundariam, ſtatimq́ue vehementiſſimis vomitibus corripitur. Mater infelix neſcio quo medicamine vomitum tandem ſiſtit, ſed eheu! ſupervenit

pervenit in puncto Epilepſia immedicabilis, filiamque intra horas ſeptem è medio viventium abripit.

SCHOLIUM.

VOmitum non omnem eſſe ſiſtendum, Exc. *D. Joh. Theod. Schenckius Exerc. anatom. pag. 317.* animadvertit, diſtinguens inter opera morbi & naturæ, ſicque, cum *Riolano*, promovendos eſſe ſtatuit quotidianos illos à ductu cholidocho in ventriculum inſerto obortos, criticos, atque à repletione nimia, & ob errorem externum productos. Cùm itaque hoc in Caſu ventriculus à depravato victu jam antea debilitatus, ab ingeſtis copiosè myrtillis, dubio procul ibidem in corruptionem abeuntibus & reliquos in corpore amicos humores unà exagitantibus, admodum oneratus fuerit, blandiori potiùs molimine conatus illos ſedare, crudiorumq; humorum evacuationem procurare, ſimulque ferociam eorum demulcere, & corruptionem alterare decuit: quibus neglectis & ventriculi tantùm motu illo convulſivo, quem vomitum dicimus, violenter inhibito, reliqui in corpore efferati & tumultuantes humores recenti majorem acredinem conceperunt, inque cerebrum delati letalem epilepſiam induxerunt. Myrtilli enim, judicio Celeb. *D. Simonis Paulli Claſſ. 3. Quadripart. botan.* crudo multo excrementitio humore cùm abundent, tonum ventriculi diſſolvunt; in quibus itaque edendis modus aut parſimonia eſt adhibenda; & cùm ſint baccæ dulciſſimæ, plus aqueæ ſubſtantiæ, uti loquitur Cl. *Caſp. Hofmannus lib. 2. de medicam. offic. cap. 156. §. 27.* quàm oportet, habentes, eò promtiùs putrefactionem in debili ventriculo ſubeunt, præcipuè ubi potus cereviſiæ ſecundariæ inſuper acceſſerit. Quàm periculoſa etiam ſit Vomitûs intempeſtiva ſuppreſſio, *Joh. Fernelius lib. 4. de febb. cap. 10.* exemplo plethorici, quotidianæ vomitioni bilioſæ diu obnoxii, oſtendit, quâ nempe repentè ſuppreſsâ, non dolor ſolùm ventriculi, & tertiana febris, ſed etiam paralyſis tandem, ipſaque mors ſucceſſerat.

[*L. Schröck, L. F.*]

OBSERVATIO CXXXVIII.
D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

De

Epilepſia ex decocti hyoſcyami fomentatione.

TExtoris cujusdam filia, quoties Menſium fluxum pateretur, toties immani capitis dolore vexabatur. Mater Empiricos adventantes omnes & ſingulos à conſiliis incaſſum habuerat. Præterito anno quidam mirum quantum laudibus extulerat decoctum hyoſcyami pro fomentatione circa veſperam adhibendum. Cum itaque 28. Novembr. Anno 1681. in cauponâ choreas duceret, & ex hac corporis agitatione nimiùm incaleſceret, Menſiumq́ue tempus inſtaret, cephalalgia irruit; 29. ejusd. circa veſperam prædicti conſilii memor decocto hyoſcyami fotûs loco utitur, ſed poſt ſemihorulam horribilis ſupervenit Epilepſia matrem perterritam ad me adigens, caſumq́ue filiæ cum remedii recitatione aperiens. Huic in ipſo paroxyſmo ſpecificum cephalicum ex Cinnabari nativa & granis aliquot Caſtorei in aquâ ſquamariæ & rutæ propinabam, cumq́ue eo per aliquot dies continuabam, dein præmiſſo nodulo ex uterinis & emmenagogis, cum martialibus patientem plenariè, D. B. reſtituebam, & ut impoſterum cautius mercari diſceret, ſeriò admonebam.

SCHOLIUM.

HYoſcyamum letale venenum in ſinu ſuo abſcondere, ideoq́ue ex foro medico eſſe eliminandum, multi ſunt qui ſtatuunt; quamvis autem ejusdem in operando vehementiam, & ita, ſi intempeſtivè aut nimia in quantitate adhibeatur, nocivam admodum qualitatem, quam tot exempla apud Autores paſſim notata teſtantur, negare nemo poſſit, ritè tamen in

uſum

uſum vocatus ſalutaribus non omnino caret viribus; unde eundem *Hippocrates lib. 2. de morb.* in quartana commendare ſuſtinuit; conferantur etiam, ſi lubet, *Pharmacopœjæ Auguſt. à me reſtitutæ pag. 141. & 142.* Ipſe *Dioſcorides* licet in *lib. 6. cap. 15.* venena inter reponere eum non dubitaverit, *lib. 4.* tamen *cap. 63.* folia medicamentis omnibus dolorem ſedantibus per ſe, & ex polenta utiliſſimè imponi, perhibuit. Quare cur in hoc caſu epilepſiam excitaverit decoctum hyoſcyami pro fotu adhibitum, jam paucis videbimus. Sanguinea ſcilicet maſſa, multis dubio procul impuritatibus gravata, & jamjam per inſtantia catamenia, non ſine quadam fermentatione & impuriorum partium evolutione, deplenda, à vehementiori corporis agitatione in ὀϱγασμὸν concitata impetuoſiùs in cerebri membranas cùm irrumperet, adplicitum illud medicamentum, narcoticas ſuas atomos confertim inſpirando, impuras bilioſas ſanguinis partes altiùs cerebro impegit & quaſi in centro detinuit, quæ ſalino-ſulphureis fœtidis atomis junctæ convulſivas iſtas irritationes commoverant.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXXXIX.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

Ex comeſta cucurbita notabilis Tragœdia.

EXulis Bohemici filia agens annum decimum octavum per tres menſes catamenia non celebraverat, laboribus interim conſuetis dedita, dimenſo trium milliarium itinere, redux domum ligna findit, & cœnando magnam portionem cucurbitæ cæpatæ, piperatæ & in clibano aſſatæ conſumit, ſuperbibendo portionem aquæ frigidæ, poſtea conſueto more de colo fila ducit; circa decimam veſpertinam de quali quali lumborum dolore conqueritur, propter abſen-

tiam verò matris ſola cubiculum ſuum petit: ſequenti die non videtur; tertia verò, hæc erat Jovis & 14. Octobr. Anno 77. domeſtici, ubi degebat, recognoſcunt, & per feneſtram cubiculi indumenta ad lectum repoſita conſpiciunt, cadaver in lecto. Detegitur factum Judici, qui inſpectione habitâ Nobiliſſ. noſtro Phyſico *Dn. D. Godofredo à* Lauchiſch *Hæreditario in* Hörnitz accuratiorem cauſæ inquiſitionem recommendat. Poſt meridiem itaque cum ipſo ego & *Paulus Pauli* Chirurgus cadaver deprehendimus horribiliter fœdum, non ut humanum, ſed tumidiſſimum truncum repræſentans, lividum anterius, poſterius nigrum, cuticulâ nudum, ſuperius ad umbilicum uſque abominabile, inferius ab umbilico ad extremos pedes mortuorum haud abſimile. Venulæ capitis, mammarum atque thoracis capillares, ad obtutum intumeſcebant, cruor bulliens exſtillabat. Aperto cadavere caro muſculoſa, inteſtina, meſenterium, partes generationi dicatæ &c. erant ſalva & naturalia; ventriculus vero mirum quantum infarctus putrilaginosâ materiâ. Hinc veritas elucet aſſerti Nobiliſſimi *Jonſtoni Id. Med. Pract. l. 1. c. 1. art. 2.* Cucurbita corrupta in ventriculo in malignum ſuccum vertitur.

SCHOLIUM.

S*Im. Sethus de aliment. facult. lit. K. 5.* Cucurbitam pituitoſos, qui ad colicam proni ſunt, offendere ſcribit, addens: *Si pravi in ventriculo humores morantur, vitiatur, & in malum ſuccum degenerat.* Id quod ex *Galeno* hauſerat, qui *lib. de bonit. & vit. ſucc. cap. 8.* ſi in ventriculo corrumpatur, malum valde ſuccum generare adſerit; corruptionem autem hanc accidere, prout *lib. 2. de aliment. facult. cap. 3.* habet, ubi non benè præparata fuerit, aut ſuccus pravus in ventriculo abundaverit. Imò etiam, quantumvis diligenter coquatur, Judicio *D. Guern. Rolfincii Ord. & meth. med. ſpec. comment. lib. 2. ſect. 3. cap. 67.* facilis tamen eſt corruptionis. Quæ cùm ita revera ſe habeant, cur in hoc caſu tantam noxam pepererit, facilè dijudicari poterit.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXL.
D. CHRISTOPHORI SELIGERI.
Varia ſymptomata ex injectis per incantationem materialibus.

PRæterito anno 1681, Junii tertio diſſecuerunt mecum *Domini Doctores Richteri* Cadaver Ancillæ quinquagenariæ *Sabinæ Kratzerin*, cui ante annos tres & viginti, menſes primùm ſubſtiterant, ſubſequentibus ſubinde graviſſimis, omnium fere partium, morbis atque ſymptomatibus, unà cum tumore ventris inferioris duriſſimo, reliquorum verò membrorum gracilitate & macilentiâ maraſmodicâ. Tradiderant quidem miſerrimæ huic pauperculæ intra tempus tam diuturnum Gratioſæ facultatis Antiſtites hujus loci, multifaria medicamina, abſque omni tamen levamine. Cùm itaque Miſericors Deus tandem beatam analyſin largiretur, & culter anatomicus in cauſam morbi refractarii inquireret, ſub muſculis infimi ventris tenuiſſimis, prope umbilicum, & quidem ſupra peritonæum, per incantamentum, conſpiciebatur injecta non menſurabilis pilorum abraſorum cum calcis quaſi extinctæ liquidioris & croceo colore tinctæ mixtura talis, qualem coriarii abjiciunt, inſuperque globus ex prædictâ materia, cranio quaſi felino cum ſuis maxillis, dentibus bruti caninis, aliquotque vetulæ molaribus compactus & tendinibus adeò intertextus, ut cultellis difficulter admodum cederet. Sub peritonæo cavitatem abdominis putrilaginoſa, præmemoratâ modo ſiccior, ſed abſque pilis, itidem tincta ſaburra, cui torrida quaſi viſcera inhærebant, replebat: Ulteriorem autem inquiſitionem prohibebat fœtor. O miſerabilem hominum ejusmodi conditionem! Nec Adeptorum Medicina hîc fuiſſet ſufficiens.

SCHOLIUM.

SI Dæmonis ſummam velocitatem conſideramus, varias iſtas res è faſcinatorum corpore excretas vel in eodem inve-

niendas,

niendas, in ipſo excernendi actu ſummâ arte ſuâ præſtigiatoriâ celerrimè eum ſupponere, aut etiam corpori in ipſa ejus ſectione poſt mortem quandoque inſtituta injicere poſſe, dicemus. Quod tamen ita ab eo, aut ſaltem ſemper fieri, nemo prudens defendere præfractè ſuſtinebit; cùm non minùs inſignis ejusdem in rebus naturalibus ſcientia, quâ inſtructus ſæpe talia, ſupra naturam quæ ſunt, agere videtur, modos perplures alios intellectui noſtro imbecilli admodum & cœcutienti non adeo perſpectos adhibere valeat. Imò ſi corpora ejusmodi inſolita, facilioris inprimis quæ ſunt flexuræ, vel per naturales in corpore humano meatus, oculis licet noſtris vix perceptibiles, artificiosè intrò pellere, aut etiam per vulnus dextrè inflictum & non minùs ſubtiliter iterum abſque mora conſolidatum, immittere eum poſſe, dicamus, non errabimus, quia tam prægrandes in ventriculum deglutitas, aut aliter ab extra violenter intruſas res varias per vias & mæandros inconſuetos aut immensùm dilatatos ad alia loca, veſicam &c. delatas fuiſſe, tot exemplis paſſim à fide dignis memoratis convincimur, ut dubitare velle de iis, grande facinus foret reputandum. Quæ omnia pluribus eruditè expoſuit in ſuo eleganti *de Faſcinatione tractatu* Exc. *D. Chriſtian. Frommannus lib. 3. part. 6. cap. 16.*

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXLI.

D. CHRISTOPHORI SELIGERI.

Uterus loco fœtûs incautè extractus.

ANno 1681. Junii 20. *Dominus David Richter Medicinæ Doctor*, me præſente, aperiebat Cadaver Juvenculæ, Uxoris *Andreæ* Thielens *Scriniarii*, cui primiparæ alioquin robuſtæ obſtetrix incauta, ſub perſuaſione fœtus reſtitantis alterius veſanâ, uterum inverſum planè, ut inſtar marſupii verſi propenderet, atque cum hoc, ipſam vitam violentiſſimè extraxerat.

SCHO-

SCHOLIUM.

Cùm vel aliàs uteri prolapſum feminas à partu difficiliore incurrere novum non ſit, eò faciliùs, ſi obſtetricis imperitæ temeraria violentia acceſſerit, idem continget; quo nempe tempore uteri ſubſtantia adhuc cum ligamentis ſuis laxiori texturâ prædita violentæ tractioni promtiùs cedere cogitur. Quale etiam exemplum *Petr. Marchettis obſerv. chirurg. 61.* recenſuit, ubi obſtetrix ſecundinas à partu non ſtatim prodeuntes extractura, & uterum nonnihil laxatum deprehendens, magnâ vi manibus eundem extra pudendum, letali ſubſequente effectu, dejecerat, *exemplo,* uti verba Autoris habent, *obſtetricibus, quæ omnium peritiam profitentur, quanquam imperitiſſimæ, ut ſecundinas ſponte potiùs prolabi permittant, non violentis manibus eas ſollicitent, aut earum loco uterum ipſum extrahant, quamplurimis mortis auctores.* Confer. *D. Nicol. de Blegny Zodiacus Med. Gall. Ann. 3. Mens. Auguſt. obſ. 8.* & *D. Franc. Mauriceau de morb. mulier lib. 2. cap. 13.* & *lib. 3. cap. 6.* [*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXLII.

D. JOH. BAPTISTÆ SCARAMUCCII,

De

Flagri funiculo, è veſicâ à Lithotomo extracto.

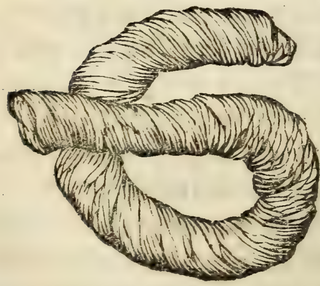
GOrdium nodum non Macedonico enſe reſcindendum, ſed anatomico cultro diſſecandum Vobis, præclariſſimi Medicinæ Proceres, Natura proponit, quæ cùm in neceſſariis non deficiat, ex Philoſophorum aſſertis, etſi videatur ludibria, & monſtra patrare, perfectiones tamen efformat: hinc experimentis ſicco pede transactis, quibus certè non ambigere, ſed credere fas eſſet, Naturam aliquando nobiſcum jocari, in trutinam vocare non gravabor; quod paucis abhinc diebus accidiſſe ipſe percepi, ut non ſolùm ejus-

dem Naturæ ſolertiam coadmiremini, ſed ingenii veſtri acumine ipſius penetralia rimando, ea ex Anatome deducatis, quibus facti veritas labyrintheis confuſionibus irretita innoteſcat.

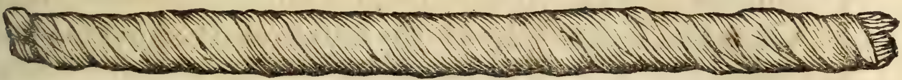
Duobus abhinc Menſibus ſeſe obtulit curandus dyſuriâ & ſtranguriâ detentus *Frater Joſeph*, ex Turre vulgò dicta Ceccona Comitatûs Tuderti, Laicus Capucinus, cumque in pejus rueret ex iis, quæ lixivioſas urinæ particulas edulcorare, ſalino-ſulphurearum portionum exaltationem compeſcere valerent, atque ex eo quòd renum gravitate, ſimulque ureteris dextri dolore paulò antea fuerit detentus, incongruum conjicere haud fuit, patientem veſicæ lithiaſi laborare; Unde â Chirurgo factâ exploratione per catheterem indubitatò lapidem adeſſe autumavit.

Non Apollinem ab æthere, ut jaculis transfigeret, neque Neptunum ab æquore, ut tridente domaret, neque Herculem è terra, ut clavâ contunderet, imploravit patiens, ſed expertiſſimum, & non ſatis laudabilem *D. Jo. Rainaldum Bonajutum*, ex Caſtro Nurſiæ vulgò dicto lo Preci, qui ex animi pietate, absque mercedis ſubſidio, ut ſectionis opus aggrederetur, libentiſſimè huc ſe contulit, prout diligenti manu 15. Kal. Novemb. in actum deduxit.

Sectionis executioni unà mecum interfuit, præter diverſos Capucinos, *D. Michaël Angelus de Benedictis* in arte Chirurgica peritiſſimus, cumque Lithotomus veſicæ collum reſcinderet, atque illius latebras ſcrutaretur, non niſi hujus formæ materiam arenulis circumvolutam deprehendit, cumque eam inſtar funiculi efformatam primo intuitu dijudicarem, obſervaturus, quâ materiâ verè conſtaret, vino abluendam ſuaſi, qua ablutione cùm arenoſa materia exciderit, funiculum eſſe, mea confirmatur opinio; & ex eo, quod Chirurgus admiratione captus,

ptus, adnotaturus an eſſet funiculus, eum divolvi inceperit, verum eſſe flagri funiculum, æquareque hanc longitudinem, & rotunditatem

etiam nunc reſiccatum, omnes ſummâ admiratione contemplantur. Examine facto, an unquam patiens eum deglutiverit, tantùm recordatur, ſe quondam Menſe Junii præteriti inſatiabili quadam bibendi licentiâ tam avidè matutinis horis aquam è puteo hauſtam ore hiante in ſitula perpotaſſe, ut aliquod moleſtum cum aqua hauſiſſe, non ſine periculoſa deglutiendi difficultate, viſum ei fuerit.

Prout tali pacto probatiſſimum ſuſpicor funiculi tranſitum ad ventriculum, ſic difficillimum intueor iter â primis viis ad veſicam. Non me latet, Aniſi ſemen ſimulque Carbones, & Pilos (*Hild. cent. 5. obſ. 51.*) fuiſſe cum urina excretos; Pulmonis fruſtulum (*Idem cent. 2. obſ. 30.*) cum urinis emiſſum; Grana Alkekingi (*Idem cent. 2. obſ. 73.*) per urinarias vias demandata; Fungi fruſtulum (*Nicol. Flor. in Schenck. lib. 3. obſ. 22. de urin.*) cum lotio deportatum; Oſſicula (*Fel. Plat. de mict. c. 10.*) cum alimentis aſſumpta, & cum urinis excreta; ex diabetica paſſione totum (*Amatus Luſ. cent. 2. cur. 94.*) quod aſſumebatur per urinas fuiſſe exportatum, (non loquor de diverſorum animalium per urinas excretione, cùm captu facilior ſit modus eorum generationis, vel in renibus, vel in ureteribus, vel in veſica, prout mille teſtantur teſtimonia) at latet, quo ductu iter fecerint ad veſicam.

Non enim probabile eſt, per meſaraicas ad venam portam, â vena porta ad hepar, ab hepate ad cavam, ex hac ad emulgentes venas, & ſic ad renes, ureteres, & veſicam, prout tranſitum feciſſe Acum deglutitam (*Jul. Cæſ. Claud. reſp. med. lib. 1. reſp. 40.*) & per urinam transmiſſam quondam ſomniatum fuit, nam præter quam quòd impoſſibilis ſit aditus funi-

 culi

culi per hepar, adhuc tamen non concedimus tranſitum cavæ ad emulgentes venas, cùm à quo innotuit ſanguinis motus in orbem, (*Harv. de circul. ſang.*) habeamus, motum in venis eſſe à circumferentia ad centrum, adeoque à minoribus ad majores, ſimulque edocti, ſeroſitates è maſſa humorali eliminandas, ut, præcipitatione factâ per renes, ad veſicam per ureteres deponantur, non per venas emulgentes, hæ enim ſunt refluæ, ſed per arterias emulgentes (*Harveus, Th. Barth. Valæus, Willis, Sylvius de le Boë, Charleton*) tranſitum obtinere.

Neque reor recurrendum ad inteſtini, & veſicæ perforationem, prout tranſitum feciſſe præfatam Acum, fuit affirmatum: Eſſet enim fabuloſum id de funiculo aſſerere.

Cùm verò alius non poſſit eſſe tranſitus ad renes, quàm per arterias emulgentes, non admittimus funiculi motum per Galaxiam viam, nempe quòd per lacteas venas ad ciſternam chyli pervenerit, ita ut per thoracicas lacteas ad ſubclavias, ab his ad venam cavam, à vena cava ad dextrum cordis ventriculum, ex hoc per venam arterioſam ad pulmones, ab his iterum per arteriam venoſam ad ſiniſtrum cordis ventriculum, atque ex hoc per arteriam deſcendentem ad emulgentes arterias tranſitum obtinuerit: non enim ſine regiminis vitalis œconomia interrupta per anfractuoſos hos ſinus aditum ſibi funiculus paraſſet, ſed probabilem ſuſpicarer tranſitum à primis viis ad renes per venas lacteas, taliter tamen ut funiculus ad ciſternam chyli inter renes, ut capſulas atrabilarias ſituatam (*Pequet.*) delatus, non per thoracicas lacteas iter cum chylo fuerit proſequutus, ſed breviori tramite, nempe per ſurculos lacteos, è dicta ciſterna chyli in arterias emulgentes inſertos (*Th. Bartholin. cap. 6. de lact. thorac.*) tranſitum fuerit ingreſſus.

Per hos ſurculos enim (*Idem Barth. cap. 8. de ven. lact.*) ſerum ad renes transfertur ibi à chylo ſeparatum, vel ad capſulas atrabilarias ſero melancholico deſtinatas traducitur.

Hinc cùm ad dictam chyli lacunam è partibus inferioribus lympha progrediatur, ſive eam conſtituamus (*Th. Barth.*

de

de ven. lymphat.) excrementum tertiæ coctionis, ſive credamus partim (*Sylv. de le Boë Prax. Med lib. X. cap. 49.*) fieri ex ſpiritibus animalibus per nervos delatis, partim ex ſanguinis aquoſiori parte, eaque acidiori in glandulis conglobatis è maſſa humorali ſecreta; ſive concludamus (*Gu. Charleton de œcon. anim. exerc. 9.*) ex halitibus tum ſanguinis arterioſi, cùm ſucci nutritii per nervos delati componi, etſi non inficiamur, multùm prodeſſe, vel cordis æſtum temperare, vel ſanguinis volatilitatem facilitare, vel ſanguinis coagulationem inhibere, & micationem ejusdem promovere, probabiliſſimam ſuſpicarer lymphæ ſuperfluæ ſecretionem, & per urinarias vias translationem.

Per hunc breviorem tramitem, ſine diabetica paſſione, paulò à potu vina oligophora, clareta, lacrymæ, Urbevetana vina, vulgò *raſpee*, & ſimilia per urinam excerni conjecturare fas eſſet: per easdem vias Aquam Nucerinam aliquando immediatè à potu deportari, tutò concludendum, nam cùm ſæpiſſimè eâ utamur, ut ferveſcentium particularum maſſæ humoralis morboſa efferatio compeſcatur (ejus enim aquoſitate partes ſanguinis ſulphureæ diluuntur, & ratione boli, ſeu terræ Samiæ, quâ inſignitur, partes ſalinæ obtunduntur, & ab ea abripiuntur) fruſtraneus ejus uſus comperitur, cum recto tramite à ciſterna chyli, non per thoracicas lacteas ad cor, ut cum ſanguine circulante tranſitum obtineat, ſed ad renes deferatur. His obiter dictis, redeamus undè digreſſi ſumus.

Neque dijudicandus difficilis aditus ab emulgentibus arteriis ad renes, à renibus per ureteres ad veſicam, nam renum ſubſtantia (*ex Bellin. refer. Will. de Pharm. rat. ſect. 4. cap. 1.*) nec parenchymate eſt inſignita, ut hepar, lien, nec fibris carneis conſtat, ut cor, ſi recentioribus fides habenda, ſed tubulorum membranaceorum aggeriem componere videtur, ita ut per eos ductus licet exiguos, facilis fuerit redditus motus funiculo, cùm experientiâ doceamur, calculos non exiguæ magnitudinis à renibus ad veſicam deferri per ureteres, quæ vaſa duos digitos poſſe admittere (*Th. Barth. lib. 1. cap. 19. anat. ref.*) teſtantur Anatomici.

Sed renum ſubſtantia dura ſit, compacta, & denſa, adhuc non obſtat, cùm non ſolùm renes ſinus habeant, in quibus ſubſtantia laxa, & cavernoſa eſt, (*Th. Barth. lib. 1. cap. 17. anat*) ſed ſinus ipſi membranacei exiſtant ex ureteribus in renum cavo expanſis & dilatatis, quò minùs funiculus per unum ex renibus tranſitum obtinuerit.

De lactearum exiguitate major difficultas: aſt non ſolùm affirmandum in vivente corpore meatus longè patentiores eſſe, & ampliores, quàm in defuncto, prout quendam innuiſſe legimus, dum Apii radices per urinas excretas deprehenderit (*ex Jul. Alex.* refer. *Schenck. lib. 3. obſ. 20. de urin.*) cùm non deſint etiam, qui quadruplo majores (*Jo. Fort. cent. 4. conſult. 50. tom. 2.*) eſſe pronuncient; ſed concludendum, Naturam ſine Doctore (*Hipp. lib. de alim.*) ſibi ipſi invenire vias (*lib. 6. Epid. ſect. 5. text. 2.*) quæ licet oculorum viſum effugiant (*Id. de art.*) ea tamen mentis acie comprehenduntur.

Interim ſi incongrua Vobis videbitur, quæ rudi Minervâ meditatus fueram, libentiſſimè ea ſubmitto, ut purgatiſſimi judicii veſtri cenſurâ meliora reddantur; optarem tamen, ut ſi quis Veſtrûm Arcem Palladis conſcenderit, atque Apollineis influxibus verum funiculi excogitaverit iter, de eo per epiſtolam certior factus, tanquam ab *Æſculapii* Fano in ſomniis deprompto beneficio mererer dignari favore. Valete. Tuderti IV. Idus Nov. MDCLXXXI.

[*Obſervationem hanc communicavit Illuſtr. Dn. Antonius Magliabechius, M. D. Hetruriæ Bibliothecarius, A. 1682. M. Mart.*]

SCHOLIUM.

Cùm Clar. Hiſtoriæ hujus Autor ipſe aliorum circa rariſſimum hunc caſum expetat judicium, paucis meum, Palladis licet in arcem nondum receptus, ſed tantùm ad atrium excubans, proponere licebit. Quod ſi itaque meatus illos ſuperiùs Obſ. LXXVIII. ab Exc. *D. Albrechto* memoratos crebrior anatomica inſpectio confirmaret, quod utique futurum ſperare poſſemus, ſi naturaliter in corpore humano reperirentur,

eorundem extenſio egregiè corporum ſolidiorum, & ita etiam funiculi iſtius in veſicam tranſitum dilucidaret, ut ambagibus iſtis per difficiles adeo vaſorum & tubulorum minimorum vias opus haud foret. Quid de vaſis lacteis ad renes abeuntibus ſtatui debeat, non minùs incertum eſt. Dubium ſanè non parvi momenti ſuggerit *Thom. Warthonus Adenograph. cap. 15.* ubi ex naturæ inſtituto talia immediatè ad renes diſtribui, conjecturam valde improbabilem vocat, quia ſuccum utilem, non materiam excrementitiam contineant, minusque credibile ſit, eum à natura tam ſollicitè eum in finem eductum eſſe, ut mox cum lotio foràs protrudatur. In quem verò uſum chylus ad renes delatus inſervire debeat, neſcitur, qui revera ad nutritionem partium, antequam ulteriùs elaboretur, eſt ineptus; eum autem in finem tantùm vaſa iſta adeſſe, ut quæ nonnullorum fert opinio, ſuccus alibilis, ſi copiâ peccet, per ea expellatur, dubio non caret, cùm urinas lacteas, in multis obſervatas, vel revera tales non eſſe, vel præternaturalem & morboſam corporis conſtitutionem aliquam, cui emendandæ Natura nullibî ſingulares ductus, multò minùs ut eorum ope ingluviei & intemperantiæ humanæ conſuleret, unquam efformavit, denotare, in benè autem conſtitutis corporibus, ciboque copioſo ſe replentibus, ac conſequenter chylum multum elaborantibus, ſimiles urinas non conſpici, deprehendamus. Ita ut vaſa lymphatica potiùs illa eſſe, eandemque cum hepaticis, primo intuitu ſimiliter chylum ex receptaculo avehere creditis, poſtea verò ſolùm lympham in illud invehere, ipſomet Celeberr. *D. Thom. Bartholino diſſ. de vaſ. lymph. cap. 3.* candidè fatente, obſervatis, ſortem ſubire, ſicque lympham potiùs, à renibus aut eorum ex vicinia refluam, in glandulas lumbares lacteas infundere, & ſic eo ipſo nihil ex illis ad renes deferre, Naturâ contrarii iſtius motûs, quem valvularum etiam in vaſis lymphaticis ſtructura non admittit, per unum eundemque canalem omnino neſciâ; vel ſaltem vaſa chylifera ab inteſtino recto &c. receptaculum verſus propè emulgentes adſcendentia, de quibus

bus elegantiſſimè ſcripſit *Gualt. Needham Diſquiſit. anat. de form. fœt. cap. 1.* decepiſſe quoſdam, conjecturare mallem. Unde idem prælaudatus *Bartholinus cap. 6.* non abſque veri ſpecie dici ſtatuit, à ſingularum partium (& ita etiam renum) privata coctione aquam ſeparari, peculiaribus iſtis vaſis expurgandam. Atque ita illud quoque ſponte corruit, quod *cap. 9. de lact. thorac. Bartholinus* ſcripſerat, viam nempe expeditam ſuppeditare vaſa illa lactea, per quam deglutita multa craſſiora corpora per urinas reddantur. Hic quidem viarum aliarum longior ſtrictiorque, quàm qui penetrari queat, trames objicitur, expeditiorem multò vaſis hiſce ſpondentibus; ſi tamen arteriarum emulgentium anfractuoſum per renes iter (ut ſubtiliſſimam, & tantam extenſionem, quantam craſſiora illa corpora requirunt, haud abſque ruptura ſuſtinentem vaſorum lacteorum aut lymphaticorum ſubſtantiam non urgeam,) inque minimos ſurculos diviſionem, glandularum porrò renalium minimarum, à Celeb. *D. Marc. Malpighio* detectarum, tenerrima corpuſcula perpendere velimus, nec aliam ex arteriis emulgentibus ad pelvem viam naturalem dari certum ſit, quomodo longiorem omnino exſibilare valeamus, non video. Sed novus hîc ſcrupulus injicitur, dum vaſa lymphatica à glandulis meſentericis ad renes abeuntia, ſi ligentur, à ligatura hac, quâ renes ſpectant, omnino depleri, ex oppoſito verò, quâ ad glandulas meſenterii vergunt, ſero urinæ ſimili referta conſpici, ſicque ad pelvem usque renalem, quo pertingunt, ſerum deferre Cl. *D. Buſerius in Zodiaco Med. Gall. Ann. 2. M. Febr. obſ. 5.* Eruditis perſuadere conatur, quæ etiam numeroſa, & tam ampla ac cava eſſe, perhibet, ut eorum aditus ope ſetæ porcinæ craſſiuſculæ etiamnum in cadaveribus inveniri queant. Verùm, ut cum pace Cl. Autoris (à quo diſſentire libet, ut ſententiam hanc ſuam communi de chyli & ſeri motu ac uſu tot experimentis confirmatæ repugnantem uberius explicandi, experimentisque evidentibus, ſi quæ dantur, comprobandi anſam haberet, laborem Eruditis pergratum ſubiturus) id ſcribam, præterquam

terquam quòd diligenti habitâ inſpectione, aditus illi in pelvi oculis ſe nunquam exhibuerint, & omnium lymphæ ductuum in iſta corporis regione renali occurrentium liquor, in ſanis puta ſubjectis, colore, odore, & ſapore careat, limpidiſſimæ aquæ inſtar ſe habens, ſerum econtra urinam conſtituens, & flaveſcente colore, & ſalſo ſapore odoreque manifeſto, in ipſo demum renali parenchymate emergentibus, compareat, lymphaticorum inſuper quorundam in regione renum occurrentium intumeſcentia verſus meſenterium ab alia cauſa oriri, ſicque facilè in errorem aliquem conjicere potuit; quam cauſam ſatis probabiliter Exc. *D. Joh. de Muralto*, cùm hac de materia ſententiam ejus perquirerem, nuper 16. Jul. Ann. 1682. hiſce verbis ad me perſcripſit: *Mirari debeo Dn. Buſerium Gallum & motum & ductus lymphæ novos cudere, atque ceu vera Viris curioſiſſimis proponere auſum eſſe. Notantur quidem lymphatica vaſa, à glandulis renalibus ſive ſuccenturiatis orta, per renum pinguedinem diſſeminata, & quandoque emulgentem venam attingentia, ſed quorum liquor verſus ſacculum & ductum chyliferum facilè urgetur: poſito itaque, Dn. Buſerium ligâſſe unum vel alterum horum ductuum, & verſus centrum infra ligaturam ductus intumuiſſe, ac iterum novâ lymphâ adimpletos eſſe, non ideo ſequitur lymphæ motum à centro ad circumferentiam fieri, quia verſus centrum in ductus, quos ligavit, à renum glandula alii inſeruntur canales, qui admodum numeroſi & diverſis in locis conſiti liquorem ſuum ſpatio ultra valvulam integro infundunt, quod ſæpe cum Diſcipulis meis obſervavi.* Novosque hos meatus alter adcuratiſſimus Anatomicus, *D. Joh. Conr. Peyerus* pariter ſe ignorare nuper mihi faſſus eſt, talem in epiſtola 26. d. Jul. ſcripta diſcurſum formans: *Scias velim, me lymphæductus à glandulis meſenterii ad receptaculum urinæ in renibus aut ureteres, nullos unquam reperiſſe, adeoq; Buſerio nondum adſtipulari. Uterq; horum inventum magni momenti æſtimat, & tamen neuter animal in ſpecie denominat, ubi id primùm viderit. De cætero B. experientia anceps eſt. Cùm enim lymphæ motus ſecundùm naturæ leges à renibus tendat ad chylum aut ſanguinem, fieri nequit, ut adhibito vinculo in animali vivente lymphæ ductus verſus renes detumeſcant,*

& verſus meſenterium intumeſcant, niſi aliquo errore. Quod ſi meatus illi à meſenterio in renes tam conſpicui ſunt, & pori in ureteres tam patuli, ut etiam ſetam porcinam craſſiuſculam admittant, cur eos exactiùs non deſcripſit B. quin icone hos ob oculos omnium poſuit? Nihil experimento illi ſoliditatis eſt, aut ſi quis canalis, præter arterias, venas & nervos, ad renes tendit, oportet illum eſſe à lymphæductibus diverſum: nos autem hucuſque nihil comperimus, neque neceſſarium congruumve eſſe putamus, ut aliquis meatus à meſenterio ad renes abeat. Objicitur quidem magna lymphæ in chyli receptaculo copia, quæ eapropter inutilis eſſe videtur, nimiam utpote ſanguini liquiditatem conciliatura, ideoque à chylo, antequam ad cor per ductum thoracicum deferatur, ſegregari, inque renes amandari debeat; nec non, ſerum à maſſa ſanguinea ſecretum, tanquam excrementum ſecundæ coctionis iterum chylo commiſceri, deinceps in cor referendum, inque partium alimentum ceſſurum, creditu perquam eſſe difficile; attamen vanum eſſe hunc metum, ipſa Natura nobis perſuadet, quæ non contenta, chylum copioſo ſero vel lymphâ, (ne curioſiùs hæc jam diſtinguamus,) quam undique ex inferiore ventre à ſecunda, aut etiam tertia coctione reſiduam, & ita quaſi excrementitiam, ad receptaculum chyliferum confluere videmus, diluiſſe, ex ipſa quoque ſuperiore corporis regione eandem paulò ante à ſanguine in glandulis paſſim ſegregatam, liberaliter in venas jugulares denuò infundit, non alium ſanè in finem, quàm ut ſanguini, ſi *Hippocratem*, ὄχημα τῆς τροφῆς *in fine lib. de alim.* ὑγρασίαν hanc vocantem, ſequi velimus, majorem liquiditatem concilier, vel etiam ſimul, in iſto per corpus tranſitu, novo, ut nutrire queat, vigore animetur. Mihi itaque, ut tandem in viam redeam, miſſis tantiſper novis iſtis lymphæ viis, donec evidentiores evaſerint, omnia in ejusmodi Caſibus præter naturam fieri, & non ſine violenta partium diſruptione aut penetratione corpora iſta, ſolidiori ſubſtantiâ prædita, quorum ingentem cumulum ex Autoribus adducere liceret, ad veſicam pervenire, probabile videtur; qua ratione etiam fortè iidem ductus lymphatici

tici à glandulis lumbaribus lacteis ad renes quandoque tranſitum dare potuerunt. Scilicet, ut *Bartholiniana* verba adducam ex *Cent. 6. hiſt. anat. 99. ubique ſibi viam in corpore humano ſternit, humanis mentibus ſenſibusq; incognitam, quâ alienas res ſibiq; moleſtas expellat.* Et: *Occultas corporis ambages alias quærit natura, ubi manifeſtæ deſunt, idq; ita prudenter moderatur, ne ulli parti nocumentum afferatur.* Quis itaque nobis perſuadere auſit, Naturam in corpore aliquo craſſiori, compactiori & ſolidiori ad veſicam propellendo ordinarios quosdam ductus eligere? Imò non ordinarios ejusmodi, ſed violentiâ demum factos certo certiùs in expellendis iſtis adverſis corpori rebus præferre, tot aliis exemplis convincitur, quibus ex variis corporis partibus, non ſervato ductuum naturalium tramite, eas fuiſſe excretas, conſtat: ſic vulneratus ille apud *Nicol. Tulpium lib. 2. Obſerv. Med. cap. 15.* turundam cavitati thoracis illapſam ſcreatu rejecit; acus deglutita è crure erumpens inter *obſervationes D. Henrici à Moinichen, & lib. 4. Roderici à Caſtro de morb. mulier cap. 26.* habetur; graminis ramulum deglutitum & integrum per intercoſtale ſpatium, ut & deglutitum gladiolum ex inguine redditum *Ambr. Paræus lib. 24. obſ. cap. 19.* recenſet; cultellum per gulam demiſſum ex abſceſſu inguinali extractum *Hildanus cent. 1. obſ. 54.* & ſpicam ſiligineam deglutitam è dorſo erumpentem *Annus IX. Ephem. noſtr. obſerv. 107.* producunt. Idipſum quoque illuſtrare videtur obſervatio in *Volum. 3. Act. medd. Hafniens. obſ. 68.* adducta, de candelæ fruſtulo in rene bubulo invento, in cujus parenchymate ſibi foſſulam, callo abductam, efformaverat. Talia verò qua ratione per occultos mæandros procedant, Excell. *D. Chriſtian. Frommannus lib. 3. part. 6. cap. 16. de faſcinat.* oſtendere conatur, *Natura*, ſcribens, *rei ratione inſitæ ſuæ gravitatis progreſſum molienti vias extraordinarias quandoque concedit, vel ipſa per inſolitas vias, ſi per ordinarias commodè non licet, rem moleſtam expellit, ſed cùm ſit ſui conſervatrix ſtudioſiſſima, res tranſeuntes arctè ambit, ne laudabilis liquoris fiat profuſio, easdem ſenſim & lentè movet, ne ſubitâ continui ſolutione partis inflammatio oria-*

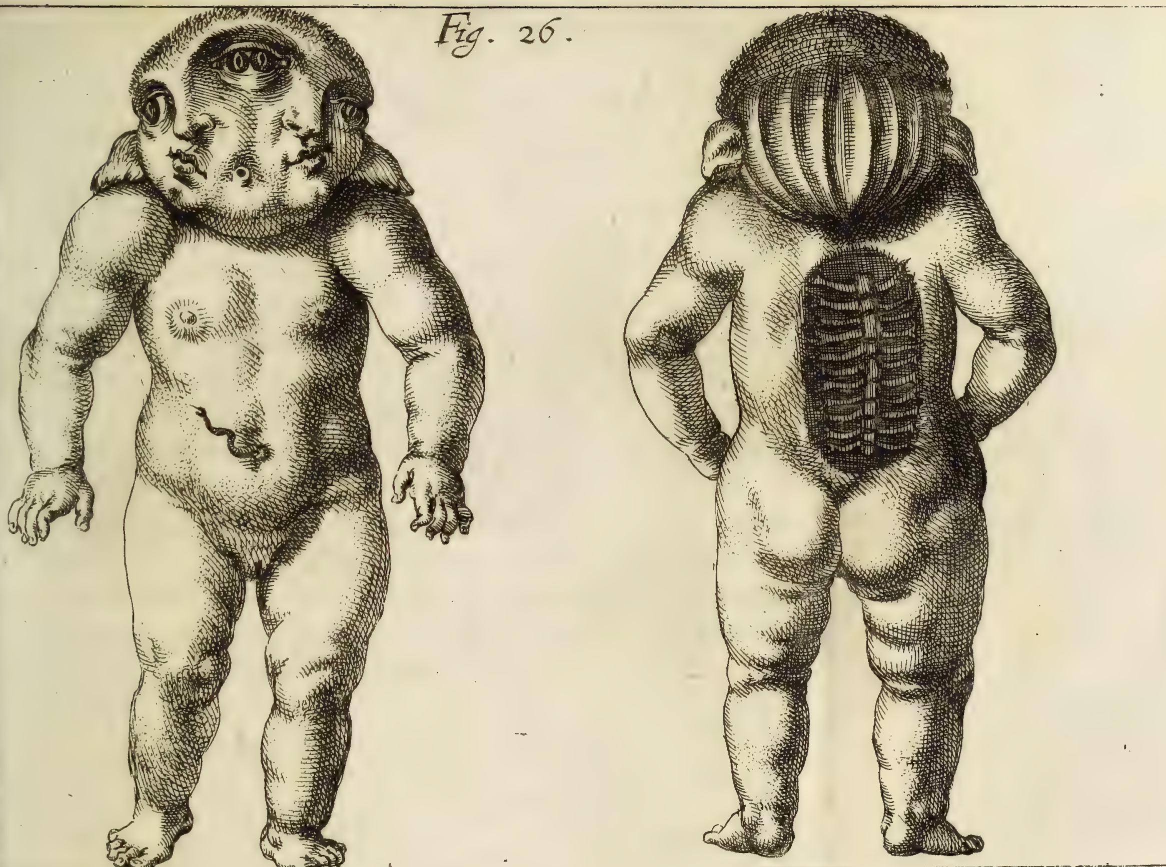
tur. Ut verò pars ipſa continui ſolutionem paſſa ſenſim interea reſtituatur, curat.

[*L. Schröck. L. F.*]

OBSERVATIO CXLIII.
L. BALTHASARIS CHILIANI.
Monſtroſus fœtus.

UXor *Georgii* Schwenckens Civis & Lanionis Eisfeldenſis honeſta, *Eliſabetha*, quæ per VI. annos cum marito vixerat, tres liberos ſanos, quorum Filia natu maxima adhuc ſuperſtes, genuerat, Anno 1680. d. 4. Maji, nocte inter hor. 11. & 12. obortis tamen uteri doloribus immenſis, abortum enixa eſt monſtroſum facie duplici, ad triginta hebdomadas vergentem, fœminei ſexûs, cujus caput ſine collo axillis inſitum, univerſum occiput aſpectu horrendum, additamento carneo deforme, intus cruore refertum; ſed laceratum & pendulum. Cranium craſſum, Cranii leporini inſtar, cum pauco cerebello & materiâ mucoſâ. Pars ſuperior dorſi gibboſa, media inverſa, infimaque iterum elata, ſed totum cartilaginoſum, tenuiſſimâ cuticulâ obductum. Frons exigua & propè nulla, inque eâ ſupernè hinc inde tenelli capilli nigricantes. Oculi tres leporinis ſimiles & aperti, unus quidem cum duabus pupillis in medio frontis, duo in utroque temporum latere ſiti. Duo naſi compreſſi. Ora duo leporina, cum unâ linguâ humanâ ad utraque ora flectente & ſuperioribus maxillis fiſſis. Ambæ aures latæ & flaccidæ. Cutis totius ferè corporis piloſa. Inter utraſque genas foraminulum umbilico ſimile. Eô diſſectô, COR cum lobo pulmon. minimo in dextro inventum latere, magnus verò lobus pulmonum in ſiniſtro. Sub Diaphragmate ingens hepar omnia ilia tegens. Cætera viſcera benè conſtituta. Lubet & hîc alias addere obſervationes: Eôdem anno Menſ. Maji à muliere quâdam Fabri ferrarii zu Hirſchendorff / in Præfectura Eisfeldenſi,

Fig. 26.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

denſi, nata puella quidem formoſa; ſed grandi cum tumore ſtrumoſo à dextrâ genâ ad ſiniſtram usque tendente, ſeroſóque humore pleno, quæ eôdem die poſt ſacrum lavacrum denata. Alia prioribus annis Eisfeldiæ vitam iniit puella parentibus tenuioris quidem ſortis; ſed honeſtis, cujus ſummæ occipitis parti adnata moles carnea & rotunda magnæ pilæ palmariæ inſtar, ut plerumque eô tempore lautioris fortunæ fœminæ crines conglobatos vel vittâ albâ vel reticulo involutos & ligatos juxta verticem capitis geſtarunt, ideoque matrem hujus puellæ, tempore prægnationis, accuratiùs ex invidiâ cogitatione intenta facilè formatricem facultatem ad caput fœtûs impuliſſe crederetur. Anno 1679. circa Menſ. Febr. in Horreo *Chriſtophori* Kreuchauſs / Civis & lanionis Eisfeldenſis honeſtiſſimi, agnellus uno collo biceps cum duobus oribus, quatuor oculis, totidem auribus & rimâ dorſi duplici natus & à plurimis viſus. Binos Hœdulos, unum bicipitem cum duobus collis, quatuor oculis, tot auribus, duobus ventribus annexis, quatuor ſurſum, totidemque deorſum tendentibus pedibus 1680. Menſ. Febr. in pago Bockſtadt excluſit capra vitalem, ſed paulò poſt denatum. Alterum verò naturalem & vivacem. In pago Alſtadt in Ducatu Coburgenſi vitulus tripes, qui anticâ parte unum, poſticâ verò duos habuit pedes, item alius in eôdem pago capite urſino cum fronte criſpâ & ore urſino in lucem editi & demortui.

Fig. XXVI.

OBSERVATIO CXLIV.

D. SAMUEL. LEDELII.

De

Spica ſiliginea deglutitâ, & per coſtarum interſtitium excluſa.

DOctor Poliſius, Medicus Francofurtanus cis Viadrum, Academicus curioſus, Amicus meus, dum Zullichii viveret,

ſingularis, obtulit obſervationem Anno 9. & 10. Ephemeridum inſertam, de ſpica ſiliginea deglutita & in tergo excluſa. Scribit, quòd habeat ex relatione civis primarii Steinavienſis in Sileſia, & coincidit cum mea, quam jam exhibeo, obſervatione: an verò una eademque ſit, judicandum relinquo. In pago Comitatus Sorani inferioris Luſatiæ Grabig / ruſticus cum marita in horreo laborioſus dum eſt, ſeponit uxor puellam unius anni in aream ſtramine repletam. Puella fortè fortuna arripit ſpicam & deglutit, ſtatimque ut ſuffocanda vehementer tuſſit. Accurrunt parentes, inveniunt difficillimam reſpirationem, ſummum calorem, tuſſim aridam, conſilium in arena vix capere poſſunt, accerſunt itaque balneatorem Soranum. Hic omnia in faucibus accuratè explorat, videt prædicta ſymptomata, unde tamen neſcit, conſulit ergò Medicum loci t. t. b. m. Dn. à Rähtel / qui putat eſſe defluxiones: adhibent medicamenta pectoralia, & quia fit absque euphoria, Prognoſtico relinquitur ægrota. Elapſa gemina ſeptimana inſignis fœtor per os erumpit, vomitque pus puella fœtidiſſimum. Tandem tumor in dextro latere circa coſtas ſuperiores ſe exerit, ſinunt parentes per aliquot dies, & iterum deinde balneatorem adeunt, petentes ut ægrotam inviſat tumoremque palpet. Dum hic more ſolito tumorem examinat, tangendoque premit, invenit tumorem eſſe maturum, ut vocant, & mollem, & tamen aliquid renitentis offendit. Aperit ferro tumorem & exit cum pure ſanguis tandemque ariſta, faſt wie verweſen / ut loquebatur balneator. Quoties tumorem aperuit, emplaſtris ſepoſitis, ſibilus exiit talis, qui candelam ardentem extinxit, & puella jacuit tanquam exanimis: quamprimum autem iterum aptè vulnus deligavit, tanquam è ſomno exporrecta ægrota ſibi reſtituebatur. Copioſiſſimus autem vomitus puris fœtidiſſimi adfuit per totam curam. Dederunt matri potiones vulnerarias, infanti ſirupos pectorales, & mediante Dei benedictione expleto quinque ſeptimanarum ſpatio priſtinæ ſanitati reddita. Vivit exnunc

vegeta

vegeta & ſana virgo, facie roſea. Hic balneator retulit gratioſiſſimæ Facultati Medicæ in Alma Lipſienſi, dum propter Baronis à Rechenberg ſtatum morboſum & Chronicum ibidem fuit, & pomum Eridos veluti projecit: nam pro & contra fuit diſputatum, utrum per aſperam arteriam, an per œſophagum ſpica corpus intrarit, tandem perpenſis omnibus circumſtantiis concluſum per aſperam iviſſe arteriam, & ut rarum quid fuit conſignatum. Vivit hic Grünbergæ fabri ferrarii filia, quæ anno ætatis tertio nucleum nucis avellanæ deglutivit, ſuccedente tuſſi arida moleſtiſſima cum conſumptione corporis. Jam agit 15. annum & vegetior reddita tuſſit adhuc, licet nihil exſpuat, benè ingerit, digerit, egerit, nucleus tamen adhuc hæret in pulmonibus, ut ipſa fatetur & conjectura fert, quid tandem futurum ſit, Deo vitam concedente, diligenter annotabo. *Bartholinus Centur. 2. Obſervat. Anatomic. rar. Obſervat. 27.* habet ſimile quid de deglutito nucleo, ſed feliciter iterum rejecto, conſilium ſuppeditante D. D. Sala.

OBSERVATIO CXLV.
D. SAMUEL. LEDELII.
De
Gallo gallinaceo oviparo.

ALebat loci judex, Dn. Pahde à Creutzenſtein / gallum gallinaceum admodum alacrem & grandem, quem præter propter ſex annos compleſſe judicabamus. Hic hujus anni 1682. quinto die Auguſti ovum ponebat, quod in ſcatula transmittimus. Eſt minus ovo gallinaceo, majus columbino, & oblongius. Omnes qui audiebant, admiratio capiebat, & plures de veritate dubitabant, quia inſolitum erat gallum ova parere. Aſt dum quærebant, quid ſtatuerem, porrigebam obſervationem Bartholinianam, quæ de ſimili refert gallo unum ovum excludente *Obſervat. Anatomic. rar. Cent. 1. hiſtor. 99.* Quid fit: dum pro & contra diſcurrimus,

&

&omnibus expenſis circumſtantiis pro vero galli ovo ſtatuimus, ſecundum ponit, & ſpatio unius Menſis numero ſex adhuc, quæ tamen omnia ipſe gallus roſtro ſtatim poſt excluſionem transfodit, utut fœmina, cujus proviſioni ſuberat, me monente diligenter præcavere allaborârit. Duas dimidietates fractorum ovorum mihi exhibuit: nil inerat niſi liquor limpidus & viſcidus inſtar albuminis, ſed non ita craſſus, nullum autem veſtigium vitelli. Interim quoad pondus grave eſt noſtrum ovum ſecundum proportionem, nec ut Bartholini pellucidum. An naturaliter fieri potuerit nec ne? hæreo: ſiquidem iteratio excluſionis auget dubitationem, & procuravi ut gallus diligenter cuſtodiatur, expectaturus quousque numerus ovorum ſeſe ſit extenſurus. Huc accedit quod gallus ſemper admodum iracundus fuit toto die ante excluſionem ovi, adeò ut omnes gallinas, quarum numeroſa erat multitudo, acriter laceſſiverit & roſtro petierit, fœminaque rectè judicaverit, cum ita in gallinas ſævierit, ipſum iterum ovum poſiturum. Spatio quinque dierum ſemel ovum peperit, & poſtmodum ſe cicurem exhibuit, usque ad modo ſcriptum diem ultimum ante excluſionem. Anilem fabulam, quod baſiliſcus excludatur, ſi veteris galli ovum per rubetam aut ipſum gallum foveatur, hic allegare, ſuperſedeo, cum rem nervosè exhauſerit Nobiliſſimus Dominus Conterraneus Wedelius Obſervat. 128. Anni 3. Academ. N.C. cum additamento, ideò hic cramben bis coctam nolo. Sirius num aliquid faciat ad excluſionem ovorum galli, uti Scotus in Phyſica curioſa habet, non determino, attamen ſub hoc ipſum tempus noſter gallus ova ſua poſuit, & hoc aſſertum non de nihilo eſſe confirmavit. De cane oviparo dicit Obſervatio 250. Anni ſecundi Academiæ Naturæ curioſorum.

Continuatio Obſervationis de Gallo gallinaceo Oviparo.

UBi ovum cum Obſervatione & literis Uratislaviam ablegaveram, ſequenti die gallus noſter iterum ovum & quidem ultimum,

ultimum, nempè ſeptimum poſuit. Figura erat exactè rotunda, & magnitudo paulò minor transmiſſo: ipſe galli dominus ſibi reſervabat, aliàs etiam miſiſſem. Petebat autem valdè, ut gallum morti traderem, ne amplius in ſua domo alere moleſtaretur, ſiquidem mali quid ſibi portendere hoc inſolitum ſtatuebat. Tandem cum ſpatio aliquot dierum amplius nullum ovum excluderet, exenterationi deſtinabam, & quidem primo die Octobris, ſereno die, ſub aëre frigido, circa horam matutinam nonam & decimam; aſtantes erant Domini domûs inquilinus, & Proviſor Officinæ Vogelianæ. Ipſe manum ſectioni admovere certis de cauſis renuebam, ideò ſubſtituebam fœminam, quæ gallo alimenta præbuerat. Primùm jubebam, ut firmè, dum collum diſſecaret, ipſum teneret, ne avolaret, aut alias ipſi moleſtias excitaret; quia ſolito erat major: morem gerebat, & ſanguis probi coloris poſt inciſionem copioſè ſtillabat, quem ut arena tegeret, monebam, ne reliquæ gallinæ, quæ frequentes aderant, noxam, ſi attingerent, caperent. Anteaquam autem poterat obtemperare, una gallinarum de cruore guſtat, ſtatimque incipit vacillare, & altero die moritur. Ubi deplumaſſet aquâ fervente gallum, plumas ut defoderet ſub fimo, inſto, dum autem non accuratè obtexiſſet, en canis poſt aliquot horas accedit, qui veſtigando eruit pennas, & ubi deguſtaſſet, ſtatim fit rabioſus, quem lictor etiam ſclopo trajecit tertio abhinc die, ne, quod fecerat, plures gallinas diſcerperet, & alios canes laceſſeret & morderet. His ſepoſitis gallum menſulæ imponimus; & fœmina me præeunte & monſtrante pro commodâ viſitatione gallum diſſecat. Propiùs dum accedo & exta inſpicio, odor teter & ingratus mihi nares ferit, quo commotus retrogredior & è longinquo ſpecto. Nihil autem inconſueti offendimus; omnia interanea erant naturaliter conſtituta, & gallus hicce, niſi culter eum vitâ privaſſet, aliquot annos ſupereſſe potuiſſet, ita omnia viſcera in ipſo erant ſana & optima.

Dum nihil curioſi vidimus, ſeceſſimus, fœminæ injungentes,

 gentes,

gentes, ut corpus vel inter dumeta in campo abſconderet, vel ſepeliret. Inquilinus aut miniſter Domini Judicis poſt inſpectionem domum regreſſus, malè habet, & lectum quærere cogitur: ego & Pharmacopola immunes per Dei gratiam fuimus, & ego nil amplius ſenſi. Fœmina dum exportat gallum, & proximum in ſuburbiis petit agrum, ventus vehemens incipit furere, & ipſa veluti in turbinem acta vertiginoſa projicit cadaver, vixq́ue à procubitu in terram ſe tutari poteſt. Poſtquam autem ſibi redditur, domum repetit, in via tamen adhuc ſemel corripitur vertigine & deliquiis animi. Domum tandem poſt longam moram ingreſſa, laboribus ſe accingit domeſticis, & ecce ſemi-animis concidit, accurrunt liberi, dumq́ue conſilium à me quærunt, præſcribo hocce ut cochleatim infunderent,

℞. Aq. Card. bened. ℥iiß.
Cinam. ʒiiß.
Tinct. Bez. D. Mich. ʒiß.
Miſce Sign. Bez. Mixtur. Löffel-weiſe einzuflöſſen.

& Deo benedicente reſtituebatur: dabam tamen ulterius ʒiß. Theriacæ Andromachi, & poſt copioſiſſimum ſudorem ſanam ſe eſſe in publicum prodiens comprobabat. Jam ſenſim incipit manus incurveſcere, & digiti ad laborem fiunt inepti, quid amplius futurum ſit, videbimus: Ita me mea conjectura non fefellit, ab incantatione hæc omnia ortum trahere. Hicce gallus dum cum gallinis coiit, antequam cœpit ova ponere, ſemper morbidas reddidit, & ſub pectore & circa uropygium fuerunt lividæ, unaq́ue gallinarum à coitu obiit excluſo ichore per os & anum: reliquæ omnes poſt coitum ſemper fuerunt ægrotæ, imò pro poſſe ſe defenderunt ab ipſius coitu, & tergis illapſæ ipſum pedibus amoverunt. Interim gallinæ bona pepererunt ova, ſiquidem fœmina aliquot confregit & plena invenit. Carnem galli in dumetis jacentem nullum animal attigit, ideò per lictorem terræ mandabatur. Erat civium aliquis, qui petierat, ut ſibi darent poſt inſpectionem gallum,

vellet

Planta mirabilis diſtillatoria.

Fig. 27.

vellet coquere pro cibo, ſed denegabam, quia ante aliquot annos tragicum hîc fuit exemplum, dum civis etiam obiit, qui de gallina comederat, quam lictor in publico foro trucidarat propè menſam judicis, in quam volarat in actu publico, quo venefica fuerat ad rogum condemnata. Et hæc eſt relatio de gallo noſtro gallinaceo oviparo, qui in vita & poſt mortem fuit admirabilis.

[*Grünebergâ Vratislaviam ad Excell. Dn. Jæniſium, Med. D. 12. Octobr. 1682. ſcriptæ.*]

OBSERVATIO CXLVI.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM,
De
Planta mirabili deſtillatoria.

MAgna ſunt opera Jehovæ, inquit ſapiens ille, qui conſiderat ea, meram delectationem exinde percipit. Hujus dicti exemplum, nobis præbet hæc planta, quæ tanquam miraculum Naturæ, conſiderationem meretur. Nam quoties eam conſpexerim, imò, adhuc hodie conſiderem, gaudium percipio ex mirandis Naturæ productis: idque multò magis, cum ſæpè memet, hoc Nectare, recreaverim, laſſitudine ac ſiti defatigatus.

De forma hujus plantæ nihil dicam, quoniam in hâc picturâ, cum fructu, flore & ſeminibus, ſeſe, ad vivum repræſentat; ſed deſtillationem Naturæ, in hâc plantâ, paucis ſolummodò attingam. Radix ex terra humorem attrahit, qui beneficio radiorum ſolis in plantam ipſam aſcendens, per caules & nervos foliorum defluit, & in hoc naturali vaſe recipienti, tandem reſervatur, donec ad neceſſarium hominis uſum adhibeatur. Receptacula hujus humoris, quamdiu nondum ad extremam pervenerunt maturitatem, ſuperius, operculo eleganter clauſa ſunt, quod interdum digitis preſſum, diſſilit, hancque dulcem, limpidam, amabilem, confortantem & fri-

gidam aquam ſuppeditat: ita, ut interdum ſex vel octo receptacula, plus minus, tantum aquæ contineant, quantum unius hominis ſitim, cum maximâ delectatione, benè reſtinguere poſſit. Interdum receptacula ferè plena ſunt, interdum ſemiplena, & nonnunquam vel minus ineſt, nec etiam omnes eandem habent capacitatem, quod proficiſcitur à conſtitutione aeris, prout ille diu ſiccus, calidus, vel humidus extiterit. In Medicinâ ſuas etiam habet virtutes. Radix aſtringentis eſt facultatis. Herba frigefacit & humectat: & poteſt ſuccus, cum proprio deſtillato liquore expreſſus, internè uſurpari ad febres ardentes, & externè ad Inflammationes, Eryſipelata, & ſimilia. Creſcit non longe à Colombo, quæ eſt Metropolis Inſulæ Ceylon, in humidis & umbroſis ſylvis. Et ſic deſcriptioni hujus plantæ mirabilis finem imponemus.

Fig. XXVII.

OBSERVATIO CXLVII.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

De

Quibusdam Lapidibus medicinalibus, qui inter Luſitanos, Cingalenſes, & Malabaros in uſu ſunt.

INter has gentes magni æſtimantur lapides ex animalibus, ut &, quos omnium Mater, terra nobis profert. Qui ex terrâ, inter eos, frequenti uſu teruntur, ſunt inter cæteros quatuor ſpecies, qui ab eis Pedra frigoa, hoc eſt lapides frigidantes, vocantur. Prima ſpecies flava eſt, in quâ tamen, quidam diverſos colores, ut cœruleum, rubrum, album, & viridem, intermixtos habent: Sunt quidem mediocriter duri, ſed tamen fragiles, ut facilè conteri poſſint. Ego accepi fruſtulum, quod multis Granatis, & quibusdam Rubinis erat conſperſum; unde certior ſum factus, quod illud hujusmodi Gemmarum

mater

mater ſit; & propterea non immeritò frequenter ab eis uſurpari.

Secunda ſpecies eſt viridis, quæ polita, ſpeciem viridis jaſpidis exhibet: Diſcuſſa verò, fibroſa eſt ſecundum longitudinem & fragilis, atque mediocri labore poteſt conteri.

Tertia ſpecies cana eſt, & etiam fibroſa inſtar Talci. Quarta ſpecies eſt candida, & magis naturæ lapideæ, quam priores.

Hæc quatuor lapidum ſpecies, ab eis, in omnibus affectibus cordis uſurpantur, quos ex calore natos judicant, quoniam in eorum morbis, maxime calorem & frigus obſervant, & juxta hanc methodum medentur. Imprimis verò eas commendant, ad febres ardentes cum ſiccitate, ad morſus & ictus venenatos ſerpentum aut aliorum venenatorum animalium, ut & adverſus aſſumptum venenum. Externè utuntur eis, cum aquis vel ſuccis herbarum contritis, ad inflammationes oculorum, & aliarum corporis partium, quibus allinunt. Non obſervant differentias lapidum; nam, ſi una ſpecies non eſt ad manus, ſumunt alteram; niſi, quod viridi, in affectibus renum majores vires tribuant. Ego curioſis, uſum & experientiam meam, qualis qualis illa eſt, hic communicabo. Certum eſt, hos lapides terreſtris & alcalinæ eſſe naturæ, & eas poſſidere virtutes, ut omnes acres, acidos, & corroſivos humores imbibant, abſorbeant; & quando hi effervеſcunt, præcipitare poſſint. Magno uſui mihi fuerunt in febribus continuis, in ebullitione acidorum, & ſuperfluorum humorum, in ventriculo & inteſtinis, & exindè orto vomitu: in omnibus Diarrhœæ ſpeciebus, acres & corrodentes humores mitigant. Externè eos, collyriis additos, in Ophthalmiâ, & aliis oculorum affectibus, excellentiſſimos inveni. In ulceribus depaſcentibus, lavamentis inſperſi, enecant affluentes acres & acidos humores, & mirandum in modum incarnationem & cicatriſationem accelerant. Tandem, etſi in compendio meo Medico-chymico, quibusdam in locis, illorum uſum docuerim: attamen curioſo Lectori proponam, quomodo à me uſurpati ſint. Exempli gratia.

In febribus continuis & ardentibus.

℞. Lap. frigid. citrin. præparat. ʒß.
Matr. Perlar. præparat. ℈j.
Antim. Diaphoretic. gr. xij.
Sal. Prunellæ gr. viij.
Miſc. f. pulvis pro 1. doſi.

Vel ℞. Lap. frigid. alb. ʒß.
Margarit. præparat. ℈j.
Bezoartic. duplicat. gr. xij.
Nitri Antim. gr. x.
Miſc. f. pulv. pro 1. doſi.

Hoc modo etiam viridis exhiberi poteſt.

In Diarrhœa, Lienteria, & Dyſenteria ſequenti modo utor.

In forma pulveris.

℞. Lap. frigid. citrin. alb. ſeu cœrul. ʒj.
Croc. Martis ℈j.
Tinct. Solaris orient.
Sangv. Draconis āā. ℈ß.
Miſc. f. pulvis pro 2. doſibus.

In forma Boli.

℞. Conſerv. Roſ. rubr. ℥j.
Extr. Rad. Cinnamom. ʒj.
Tinct. Sangv. Dracon. ℈j.
Pulver. Lign. Calitur. ʒß.
Lap. frigid. ʒj.
Miſc. f. Bolus doſis ʒj. pro doſi.

Quibus, ubi opus eſt, aliquantulum pulveris Rhabarbari, & Myrobalan. citrinorum addere ſoleo.

In Ebullitione acidorum humorum in ventriculo, ſeu in ructu acido, eos per ſe contritos, vel præparatos, à ℈j. ad ʒß. in vino rubro, exhibeo; & ſic optimè vires ſuas exerunt. Externè

ternè ad inflammationes oculorum, cum defluxu humorum acrium, ſequenti modo adhibeo:

℞. Aq. Roſar. ℥ij.
Succ. Solan. ℥ß.
Sempervivi ʒij.
Sacchar. Saturni ℈j.
Lap. frigid. alb. ſeu citrin. ʒj.
Miſc. f. Collyrium.

Ad ulcera corroſiva hoc modo.

℞. Aq. Calcis Mercurialis ℥ij.
Succ. Plantag. ℥j.
Sacchar. Saturni ʒß.
Lapid. frigid. alb. ʒj.
Miſc. f. lavamentum.

Et hæc de hisce lapidibus ſufficiant.

OBSERVATIO CXLVIII.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Gammari in lapides converſi.

Hic lapis, qui Cancri marini, ſeu Gammari naturalem habet formam, & reverà etiam eſt, Gammarus in lapidem converſus, reperitur in Chinâ, &, ut narratur, in lutoſo, arenoſo, & humido loco, qui hanc habet naturam, ut omnia, in eum projecta, in lapidem convertat. Ad hunc ergo locum, è mari, victum petitum, advenientes Gammari, ad majores uſus, in hoc Laboratorio Naturæ, convertuntur in tam egregios lapides, quemadmodum in hâc figurâ conſpicitur.

Hic lapis, à Luſitanis pedro de Kameron dictus, magni ab iis æſtimatur, & uſurpatur in febribus, in pleuritide, in obſtructione urinæ, in calculo, & Eryſipelate, internè, & etiam externè inunctus: tam in frigidis morbis, quam calidis; ſed hâc differentiâ: quando percipiunt calorem, in liquore aquo-

ſo

ſo eum exhibent; ubi verò frigus adeſt, in vino Hiſpanico, vel alio generoſo. In Eryſipelate cum aceto eum, interne & externè adhibent.

Hunc modum Naturæ conſentaneum eſſe invenio. Cum enim ex Alcali fixo conſtet, etiam fortiſſima corroſiva dulcare valet; idque imbibendo, abſorbendo, & præcipitando; quod nobis, hoc tempore, qui hanc ſcientiam poſſidemus, ſatis patet; Sed admiratione dignum eſt, illos homines, uſum harum & aliarum rerum, ſine cognitione Naturæ didiciſſe. Quare certum eſt, in homine habitare aliquid innati, quod ſupernè tactum, ſolâ inſpiratione tales ſcientias ei communicat.

Fig. XXVIII.

OBSERVATIO CXLIX.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

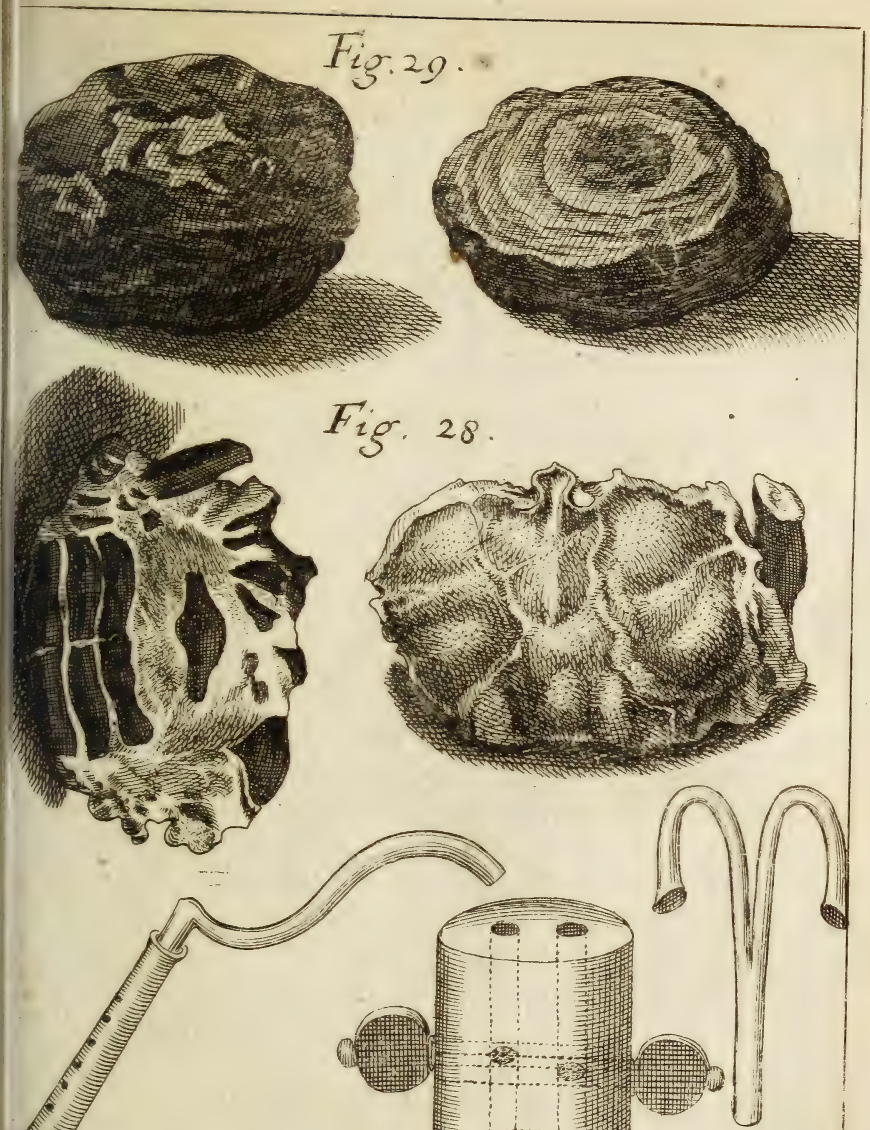
Lapides de Bombaco, vel Mombaza.

HIc lapis, qui magni æſtimatur à Luſitanis, reperitur in animali quodam, & ſecundum relationem quorundam, in equo fero: magnitudine ad ovum columbinum ferè accedens: ſumma duritie, colore cinereo, externè aliquantulum ad flavedinem vergens, eleganter concretus, & inſtar lapidis Bezoar, cruſtulatim compactus. In centro ſubpiloſus eſt: deinde aliqualiter calciformis, & poſteà ſequitur durities. Nomen habet à loco, in quo invenitur.

A Luſitanis uſurpatur ad Colicam, dolorem ventris, varias febrium ſpecies, Melancholiam, & præcipuè commendatur ad partum facilitandum, nec, niſi in ſummâ neceſſitate eo utuntur, cum aliàs, ut perhibent, ante debitum tempus, fœtum propelleret virtute ſuâ maximâ. Propinant eum ferè à ℈j. ad ʒß. in vino, cùm adeſt frigus: & in aqua, quando calorem ſentiunt.

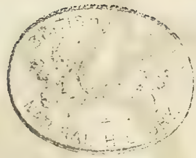
Fig. XXIX.

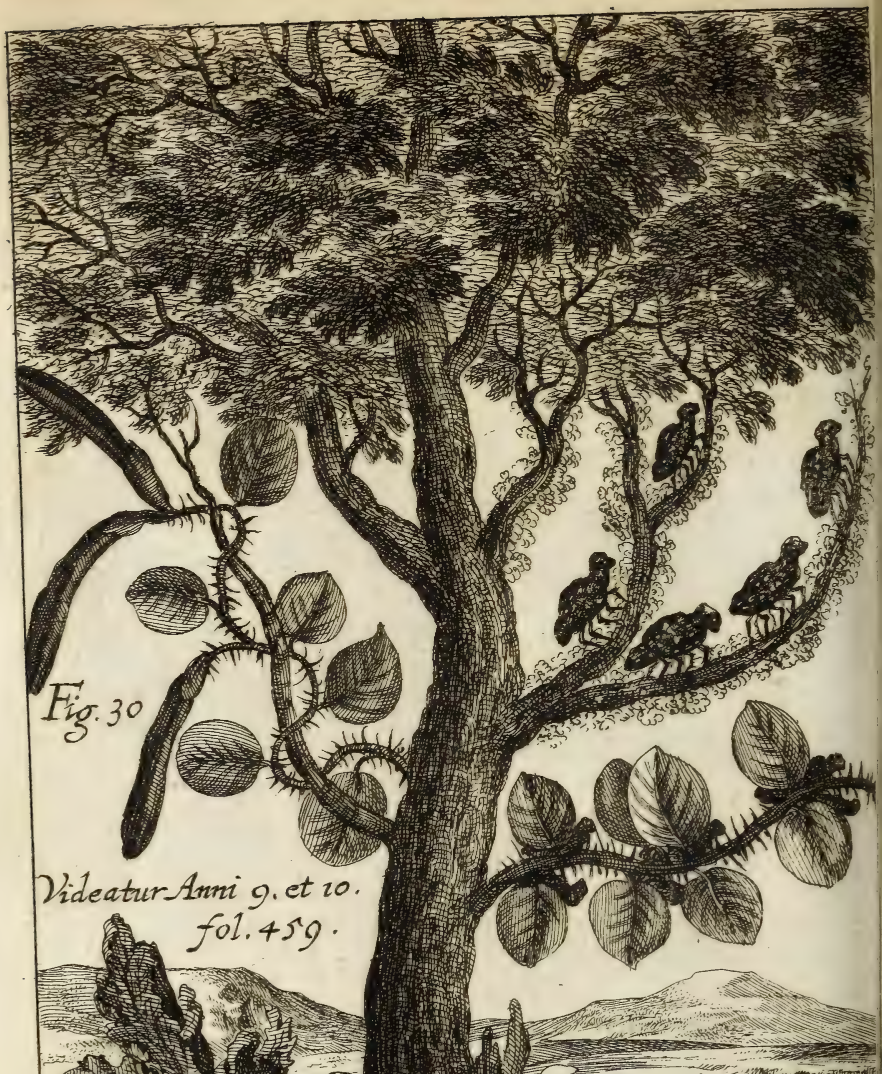
OBSER-

Ad annotat. Anni 9. et 10. obſ. 1. p. 448.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

Fig. 30
Videatur Anni 9. et 10.
fol. 459.

OBSERVATIO CL.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

De

Pedro Pouw, vel lapidibus ex ligno factis.

HIc lapis, qui ex ligno converſus eſt in lapidem, reperitur in aquâ quâdam, in Ternatâ; quæ omnia ligna in lapidem convertit. Colorem habet fuſcum, & formam fiſſi, vel fracti ligni, Utuntur eo ad omnes febres, & ad ructum acidum ventriculi, à ℈ß. ad ʒß. in aqua vel vino.

OBSERVATIO CLI.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Generatio cujusdam Mannæ.

INſula Ceylon, præ cæteris Regnis in Oriente, multis admirandis naturæ actionibus eſt prædita. In hâc vidi generationem alicujus Mannæ ſubtilis, facilè ſolubilis, & grati ſaporis, in arboribus quibusdam vetuſtis, factam ab animalculis quibusdam parvæ apis magnitudine: quæ ſuper caput & medium corpus contecta ſunt cute ſquamosâ, ſcuti formam repræſentante, longis pedibus: & tacta, ſaltu ſe ſervant. In tempore laboris non ſunt alata; neque ab arbore illâ, vel ramo recedunt, in quo operantur, & ſemper pulvere, farinæ inſtar, albo, ſunt conſperſa. Unde patet, hæc animalcula, ad præparationem dulcis hujus Mannæ, rorem, cum adjunctis quibusdam aëris particulis, attrahere, & exinde Mannam hanc conficere: quia non, inſtar apum, ex diverſis herbis & floribus nutrimentum quærunt; ſed in eodem loco permanent. Neque etiam negabo, ſeſe ſimul aliquid de ſucco illius arboris at-

trahere, cui inſident. Hic illorum labor à pluviâ valdè impeditur. Nam quando ſicca pars anni præteriit, abluitur hæc Manna deſtillante pluviâ. Et tunc temporis etiam à labore deſiſtunt: In quo hanc arborem perſcrutatus ſum, nullamque Mannam inveni; ſed animalcula, tam mirabiliter mutata, ut reputarem ea eſſe viſcum quendam, qui inſtar Clematidis arborum ramos circumvolvitur: & cum vellem ejus aliquid decerpere, reſiliebant: quo perturbatus, vidi ea iſtiusmodi virides & craſſas alas obtinuiſſe, quibus totum corpus erat contectum: ſicque conjuncta erant omnia, ut impoſſibile eſſet, ſolo aſpectu, ea cognoſcere, & à dicto viſco diſcernere. Quapropter ego curioſis picturam formæ eorum, in ambobus temporibus, offerre volui.

Fig. XXX.

OBSERVATIO CLII.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.
De
Arbore Benzoini.

HÆc arbor, quæ egregium illud Gummi Benzoinum profert, creſcit in Sylvâ propè Baros, qui ſitus eſt in terra occidentali Sumatræ. Ego curioſis communicabo quantum de Naturâ & formâ illius experiri potui. Arbor eſt egregiæ formæ, recti caudicis, & mediocris altitudinis; viri plærumque habet craſſitiem; quanquam ſine dubio vel craſſior evaderet, ſi ad finem incrementi ſui perveniret, quod non fit. Nam incolæ has arbores ultrà ſex annos non permittunt excreſcere; ſed decidunt eas, & tanquam inutiles evellunt. Interim novum arboretum plantarunt, quod ex fructibus ejus perficitur. Quales habeat flores hæc arbor, experiri non potui; fructum verò accepi ab amico quodam, qui rotunditatem habet compreſſam: magnitudinem parvæ nucis avellanæ, & incluſus eſt tunicæ, inſtar nucum magnarum,

quæ

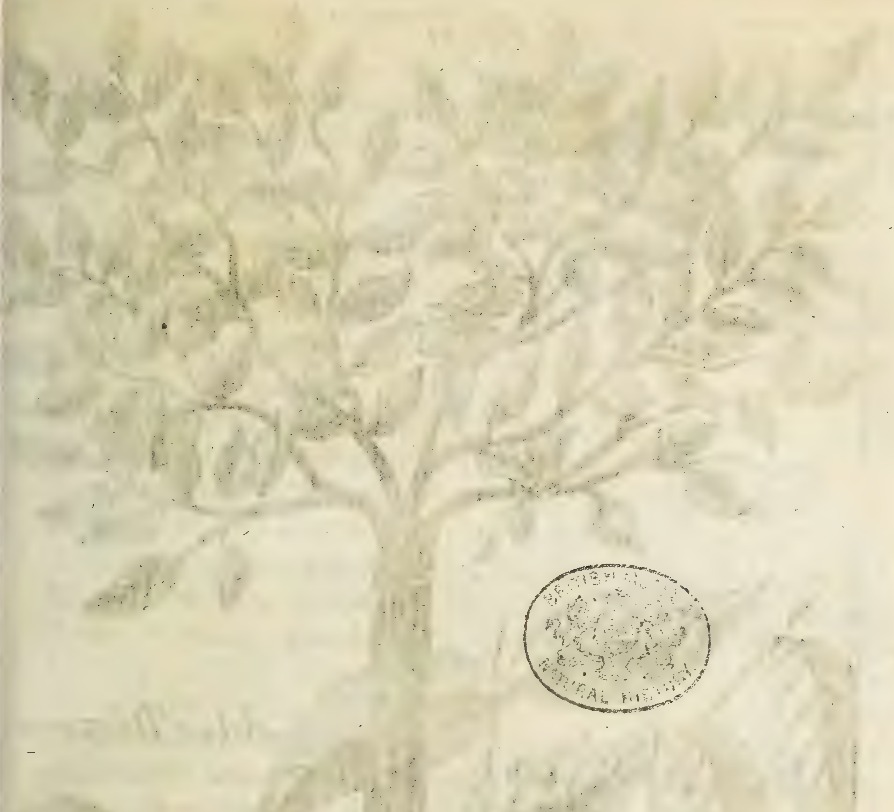

Fig. 31.
Arbor Benzoini.

quæ tamen aliquantulum piloſa eſt, quemadmodum adjuncta figura demonſtrat. Folia ſunt tenera & mollia, inferius colore pallido-viridia; ſuperius verò ſaturatè viridia. Nucleus hujus fructus ſaporem habet ingratum & amarum, ut comedi nequeat. De forma nihil amplius dicemus, ſed ſolummodò proponemus modum, quo incolæ ejus Gummi colligunt: quod fit, ut ſequitur.

Poſtquam dicta arbor ad 5. vel 6. ætatis ſuæ annum pervenerit, ſupra, ad principium ramorum, ſecundum longitudinem, ſed aliquantulum obliquè, ad lignum uſque inciditur; unde tunc præſtantiſſimum hoc Gummi profluit, quod à ſole & aëre ſuam maturitatem & coagulationem acquirit. Primò collectum eſt colore albo, tenue, viſcoſum, glutinoſum & pellucidum, tractu verò temporis flavedinem contrahit. Ex tali arbore non ultra unum Catti Baros Gummi impetrant, hoc eſt, tres libras noſtrates. Duplex ſemper Gummi ab eis affertur; primum, quod eleganter album & flavum eſt: Secundum, quod eſt craſſius, ſubfuſcum, durum, & recrementa habet admixta; cujus rei cauſa eſt, quod Surcamici, & Cœrlangici populi eorum Gummi diutius in arboribus relinquunt, & magis intra montes habitant, qui arena ſcatent cryſtallinâ, quæ cum aliis recrementis à ventis in hoc Gummi injicitur, præſertim in tempore collectionis. Et ſic hæc arbor ſatis deſcripta ſit. Fig. XXXI.

OBSERVATIO CLIII.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

De

Arbore Camphoræ.

IN eodem loco prope Baros, non verò intra montes creſcit hæc arbor, hîc deſcribenda & cujus figura heic depicta eſt. Arbor magna & denſa eſt: Ejus lignum ob duritiem & firmitatem ad ædificia perutile caudicem habet rectè aſcendentem,

dentem: ramos ſuos ordinatè explicat: elegantis formæ: folia magna & carnoſa, anterius acuta, & contrita, odorem ſpirant Camphoræ, qui tamen ceſſat, ſi aliquantiſper retineantur, ob volatilitatem Camphoræ; formoſos profert fructus, parvæ nucis avellanæ magnitudine, oblongè rotundos, tenui tunicâ indutos, quæ rurſus, inſtar nucum avellanarum, alteri elegantis formæ tunicæ incluſa jacet, quæ diverſos habet colores, ut rubrum, purpureum, flavum, & viridem; integrum fructum contegit, & inſtar tulipæ ſuperius ſeſe aperit. De collectione Camphoræ nunc dicemus, quæ fit ſequenti modo. Poſtquam incolæ externis ſignis, illis notis, percipiunt, arborem divitem eſſe camphorâ, ſpoliant eam omnibus foliis, cortice, & externo ligno, usque ad medullam, quæ ab eis finditur. In hac medulla camphora eleganter in formâ coagulatâ, inſtar tenuis cryſtallini foliati ſalis reſidet, quæ à medullâ ab eis ſeparatur. Ex hâc tam magnâ arbore colligitur ℔j. ℔iß. ℔ij. ℔iiß. & ad ſummum ℔iij. quæ faciunt unum Catti Baros: certè perpaucum, quod noſtris in terris non foret laboris & operæ pretium; multò minus, ut tam egregiam arborem propterea deciderent. Ego verò in eâ ſum ſententiâ, ut hi homines, ſi artem callerent diſtillatoriam, & lignum illud in parva fruſtula diſcinderent, longè majorem quantitatem impetrarent: percepi enim, quod illud lignum, etſi odore camphoræ videtur carere, multum tamen camphoræ in ſeſe adhuc contineat. Si enim transverſim ſerrâ diſcinditur, ſpirat odorem, & multum oſtendit pinguedinis; quod Japannenſes melius ſciunt ad uſum eorum transferre, hanc enim Camphoram omnem, ex ligno eorum, per deſtillationem expellunt, quanquam purificatio ejus eos adhuc latet: Vili pretio nobis hanc camphoram vendunt, & è contra tenuiſſimam camphoram, ut & quæ ex Borneo adducitur maximo pretio redimunt, quia magni ab eis æſtimatur in Medicinâ: ducunt enim camphoram reliquis medicamentis admixtam, inſtar centurionis aut Præfecti militum ſeſe habere, qui in copias ſuas

ad

Arbor Camphoræ.
Fig. 33.
Fig. 32.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

ad deſtinatum locum ducit, ut cum hoſte confligant. Ego putavi arborem illam in Japan eſſe eandem, quæ creſcit in Sumatrâ. Sed poſtquam parvum ſacculum cum foliis ejus accepi, vidi aliam eſſe ſpeciem, quemadmodum ex figura XXXII. hic depictâ apparet: Sunt tenuiora, molliora, & diutiſſimè odorem camphoræ ſpirant, totque habent venulas & nervos, quàm illa in Sumatrâ. Quod attinet ad arborem illam in Borneo, de hâc nihil experiri potui, videtur tamen eandem eſſe arborem cum illa in Sumatrâ, quia eodem modo collecta hæc camphora eandem habet naturam; quare hisce contentus eſſe debui, quod etiam erunt curioſi indagatores, donec à Dn. D. Wilhelmo ten Rhyne Amico meo integerrimo, qui fuit in Japan, prolixior deſcriptio edatur. Uſus ejus in Medicina ſatis notus eſt & propterea hic non deſcribendus. Hoc ſolummodo dicam, quòd fructus conditi grati ſint, & ſubtilem ſaporem camphoræ teneant, ſuntque egregium Antidotum & Alexipharmacum; ſed difficillimè impetrari poſſunt, propter bella, quæ illic ſæpè geruntur. Ex hisce fructibus, floribus & foliis etiam aqua deſtillata, oleum deſtillatum & expreſſum confici poſſet, quia lignum, quando aperitur usque ad medullam, oleum in abundanti quantitate profundit. Et ſic finem imponemus. Fig. XXXIII.

OBSERVATIO CLIV.

D. JOH. MAURICII HOFFMANNI.

Anatome ovis fœtum utero gerentis.

(In Theatro Anatomico Altdorffino Menſe Februar. Anno 1680. habita.)

FOetum cum ſuis involucris membranaceis in uteri hoſpitio deliteſcentem cupidis Philiatrorum oculis expoſituri, ovem partui vicinam diſſecandam è brutorum genere ſelegimus, quia, teſte Clariſſimo Gvaltero Needham in Tr. de formato fœtu, ſi ad prima usque Anatomiæ in-

cunabula redire placet, Hiſtoriam generationis hinc initium ſumſiſſe, vocabulaque ab ovium ſectoribus impoſita, ad alia animalia ſubſequentibus ſeculis translata eſſe conſtabit, ut ita eorum veræ & genuinæ ſignificationes quàm optimè ex frequentatâ partium generationi in ove dicatarum contemplatione addiſci poſſint.

Primò itaque in expanſo ſupra tabulam prægnantis matris corpore, conſpectum ſubibant ubera turgida, quæ diſſecta lac ex albo flaveſcens craſſum copiosè fundebant; ſubſtantia verò eorum glanduloſa firma membranaceos tubulos hinc inde diſtributos complectebatur, hos dum ſtilo immiſſo explorare conabamur, vidimus tandem ultrà 10. apertis oſtiis majoribus hiare in ſinum concavum papillæ oppoſitum, & lactis præparati collectioni faventem; iis perluſtratis, diviſâ per medium papillâ, membranaceas valvulas exiles interiori ſuperficiei adhærentes, lactis motione proliciti regreſſum forſan impedire aptas monſtravimus. Hinc manum conferebamus ad reliqua uberum vaſa evolvenda, viſuri an præter ſanguinea lactea etiam candicantia in animali hoc ante violentam mortem paſto adeſſent? Sed cultri obtutuſque aciem poſtrema hæc ſubterfugiebant, lymphatica autem inde ſuprà venam cavam ad receptaculum aſſurgentia conſpiciebantur, lympham eò vehentia, quod injectus per ſiphonem liquor confirmabat: Quare arteriis id muneris reliquimus, ut cum ſanguine chylum, ceu proximam lactis materiam, ad ubera deferant, qui in earum glanduloſâ ſubſtantiâ intercipiatur, percoletur, & depuretur, depuratuſque aſſervetur, ſanguine intereà conſueto curſu per venas redeunte, lymphaque ſuperfluâ, lactis conſiſtentiam aliàs nimis diluiturâ, per lymphatica refluente.

Viſo lactis promtuario, domicilium fœtus primumque hoſpitium quærendum erat, reſectis itaque muſculis abdominis cavum pandebamus, & uterum in ſitu proprio demonſtrabamus, cum proceſſibus lateralibus cornibus à figuræ ſimilitudine

litudine dictis, fœtus receptioni in plurium brutorum familiâ deſtinatis; mox uteri ſubſtantiam, tenuem ſatis, nec tam craſſam, prout à quibusdam deſcribitur, è triplicis membranæ complexu conſtantem exhibebamus; quarum extima prorſus fibroſa erat, valida, nullâ venâ aut arteriâ conſpicuâ prædita, certiſſimo indicio, non alii eandem uſui inſervire, quàm continendis & fovendis interioribus tunicis; hâc remotâ ſecunda tunica apparebat multiplici vaſorum ſanguineorum ſerie cincta, quæ ſanguine turgida paulatim ſubingrediebantur & deſinebant ad tertiam ſive intimam tunicam, cujus interiorem ſuperficiem occupabant tubercula quædam glanduloſa albicantia, quibus totidem chorio adnatæ glandulæ ſive cotyledones per fibroſas digitatas productiones firmiter adhærebant, ut facile ab invicem ſeparari non poſſent; obſervabamus inſimul, quod Needhamius notaverat, ad priora vaſa materna uteri, ad poſteriores vaſa fœtus per chorion diſtributa deſinere, ſine minimo tamen anaſtomoſeos veſtigio, cùm ab invicem diſtracta ne guttulam ſanguinis prodiderint, verùm factâ compreſſione lacteum quid exhibuerint.

Separatis uteri tunicis fœtum involventes membranæ attentionem merebantur: inter eas prima chorion cotyledonibus ſive carunculis ſuis à tuberculis uteri ſejunctis quaſi tot roſis variegata occurrebat, ubi nominis quoque rationem, cur cotyledones appellentur, cognoſcere licebat, nam κοτύλην i.e. cavitatem continebant manifeſtam; conſiderabamus tunc ad prædictas cotyledones vaſorum umbilicalium propagines non ſolùm abire, ſed & multiplici choro ipſam membranam cingere, cujus etiam uſum conſtituebamus, ut vaſa umbilicalia cum cotyledonibus fulciat, & depurando liquori nutricio fœtui offerendo ſecundariò inſerviat, in glanduliferis ſiquidem animantibus cotyledones eum primariò uſum præſtant, ut in tuberculis internæ uteri tunicæ depoſitas ſanguinis arterioſi materni portiones chyloſas ſpirituoſas inde recipiant, & percolatas ſanguini per venam umbilicalem ad fœtum refluo aſſocient.

Vulne-

Vulnerato leviter chorio & ad latera digitorum ope deducto, membrana altera, nempe Allantoides ſuper amnion prope funiculi finem obliquè ad utrumque uteri cornu expanſa cernebatur, figuræ ſimilitudine farcimen exprimens, unde & latinum nomen ad græci imitationem obtinuit, atque farciminalis dicta eſt, aliàs urinalis etiam denominata, ob liquorem contentum urinoſum, ſalſum, quem ex veſicâ fœtus per urachum ad hanc membranam effundi, veſicâ compreſsâ demonſtrabamus.

Inde ad tertiam nos recipiebamus membranam explicandam, Amnion nominatam, & fœtum integrum proximè complexu ſuo foventem; tenuitate hæc mollitie & lævore non multum diſſimilis priori videbatur, ſed minutiſſima tamen ipſam vaſcula hincinde perreptabant (quorum ne minimum in Allantoide veſtigium) & liquor incluſus purior tranſparebat. Liquorem iſtum nutricium inſignivimus, cùm eo nutriatur fœtus, quod aperto hujus ventriculo verum eſſe quivis experiebatur. Dum verò ita in Amnio explicando verſabamur, en fœtus per intervalla movebatur, & inductam proximè membranam ſubinde attollebat.

Remotis velamentis membranaceis ad fœtum ipſum tenerâ multa lana veſtitum oculos convertebamus, & primùm quidem ad funiculum vaſa cum uracho à fœtu prodeuntia & umbilicum perforantia colligentem. Vaſa itaque illa umbilicalia dicta videbamus eſſe Arterias binas cum venis ſociis & uracho. Arteriæ non ex Aortæ trunco (aliàs enim ſanguinis impulſus fuiſſet vehementior, adeoque vel teneros arteriarum canales diſrupiſſet, vel certè metus fuiſſet, ne ſpirituum repentina fieret jactura, & diſpendium difficulter reſarciendum) ſed ab internis Iliacis ramis propagabantur, & veſicam perreptabant, atque urachum medio loco pergentem ad funiculi usque finem comitabantur, ubi ab invicem diductæ dextrorſum ſiniſtrorſumque infinitos ramulos ad cotyledones amandabant; harum uſum cum modernis Anatomicis conſtitueba-

ſtituebamus, ut,dum ſanguinem à fœtu ad cotyledones propellunt,liquorem exteriùs circumfluum ope caloris ſanguinei colliquando præpararent, & quoniam fœtus intra uteri ergaſtulum liberioris auræ uſurâ protinus frui nequit, reſpirationis defectum ſupplerent, cùm ſanguis per eas hinc inde excurrens non poſſit non à colliquamento tepido ejusque particulis nitro-aëreis blandè attemperari, ſicque flamma vitalis à ſuffocationis periculo vindicari. Poſt arterias monſtrabamus venam umbilicalem ex ſciſſurâ epatis enatam, unicam quidem in itinere breviori ab Epate ad umbilicum, hoc verò ſuperato mox duplicem factam,ſicque arteriarum numero reſpondentem, & cum iisdem ad cotyledones usque in infinitos ramulos diviſam; unde uſum ſequentem concludebamus, nempe enim quemadmodum arteriæ ſanguinem ad cotyledones diffundunt, ita vena umbilicalis geminatas propagines illum reducere, ſimulque portiones quasdam nutricias ex cotyledonibus reaſſumere, fœtuique offerre. Reſtabat urachus, quem ex fundo veſicæ protenſum medio inter arterias umbilicales loco tendere, tandem verò ubi ſanguinea vaſa ad latera diſtribuuntur, in annexam allantoidem tunicam expandi, & liquorem contentum illûc effundere factâ compreſſione cuivis patebat.

Adhæc fœtus corpuſculum rimabamur, in cujus aperto abdomine inteſtinorum ſitum contemplabamur, & inter illa cœcum fecibus diſtentum oſtendebamus, rectum quoq; excrementa continebat multa, imò talia jamdum rejecta fœtui exterius adhærere conſpiciebantur. Ventriculus turgidulus vaſculis ſanguineis ceu lineis purpureis elegantiſſimè pictus, liquorem ſubſtantiâ, conſiſtentiâ atque colore alteri in amnio contento ſimilem, guſtui verò acido-ſalinum, exhibebat. Epar tenellum purpureo nitebat colore, glanduloſis acinis diſtinctè conſpicuis, ac ei annexa veſicula fellea arteriis venisque cyſticis eleganter cincta ſervabat bilem copioſam, quam etiam per ductum cholidochum ad duodenum jamdum expurgaverat. Lien ſubfuſci coloris numeroſam vaſorum copiam obti-

 nebat.

nebat. Renes cum glandulis adjacentibus vel renibus ſuccenturiatis magnitudine admodum conſpicui erant, & per mediam longitudinem diſſecti carunculas papillares diſtinctè exhibebant. Ab imo ventre ad Thoracem progrediebamur, ubi ſternum cartilagineum albicans, tenuiſſimas coſtarum cartilagines molliſſimasque recipiebat. Diaphragma ambitu carnoſo lumborum vertebris coſtisque ſpuriis adnatum, centrum nervoſum tenuiſſimum concavum habebat. Pericardium aquâ paucâ repletum erat, quo ceu involucro detracto Cor obveniebat figurâ vaſisque coronariis diſperſis adulto exterius ſimile, ſed colore differebat; auriculæ enim ſolæ admodum rubebant, reliquâ ventriculorum ſubſtantiâ exiſtente pallidâ, certiſſimo indicio, ſanguinem prius per illas, quàm hos tranſiiſſe. Enimverò quia ea propter quoad internas cordis partes diverſitas quædam vaſorum & capſularum notanda erat, hinc porrò monſtrabamus, 1. foramen ovale ab auriculâ dextrâ ad ſiniſtram ita patens, ut ſanguis V. C. ex illâ ad hanc ſtatim influere, haud facile tamen ex hâc ad illam regredi poſſet, propter adhæſum membranulæ valvulæ vicem præſtantis; 2. canalem oſtendebamus arterioſum ab arteriâ pulmonali ad Aortam protenſum, ut ex illâ in hanc ſanguis deſcenderet, nec omnis ad pulmones abiret. Pulmones verò colore cineritio præditi flaccidi concidebant, perque tunicam exterius ſuccingentem tranſparebant punctula ſubnigricantia innumera, veſicularum deſinentium oſcula. Iis perluſtratis tandem in ſupremo ventre cerebrum quidem curioſum præbuiſſet ſpectaculum, ſed cùm ad ſceleti ornatum oſſa cranii illæſa ſervanda eſſent, commodiori illud reſervavimus occaſioni. Cæterum in capite oculi protuberabant, palpebris ſuperinductis clauſi, dentes inciſores inferioris maxillæ cum molaribus utriusque maxillæ perfecti occurrebant, præterquam quòd molares in medio cavitatem inter laminas oſſeas tenuiſſimâ membranâ obvelatam habuerint. Oſſa cranii & maxillarum poroſa fibrarum ſpermaticarum ductus egregiè monſtrabant, noſtramque confir-

confirmabant ſententiam, oſſa ex filamentis plurimis ſpermaticis ſibi invicem appoſitis & agglutinatis produci. Maſtoides & graphioides proceſſus integri oſſeam jamdum acquiſiverant duritiem; oſſicula tria auris internæ per expanſam tympani membranam in ſitu proprio eleganter transparebant. Plura indagare temporis ratio prohibebat, & ut aliqua ~~Medis~~ ſchedis relinqueremus monebat. Sceleton ovis matris & fœtus in Theatro noſtro Anatomico adhuc aſſervatur.

OBSERVATIO CLV.

D. JOH. PAULI WURFBAINII.

De

Oculis cancrorum monſtroſis.

Etſi novum quidem non ſit, tam in homine, quàm brutis, variarum nonnunquam figurarum inveniri lapillos, imo & in cancris ſive Gammaris fluviatilibus, annuatim menſe præſertim Junio & Julio, binos occultari lapillos hemiſphæricos, ob animalium oculos, quorum figuram repræſentare creduntur, oculos cancrorum vulgò dictos: novum tamen, vel ad minimùm minùs quotidianum puto, hos ipſos lapillos gammarinos monſtroſos fuiſſe inventos, uti priori jam anno mihi obſervanti contigiſſe, recordor; Incidi enim fortè fortuna, appoſitis in prandio gammaris fluviatilibus, in aliquem eorum, mediæ magnitudinis, lapidem (quem penes me adhuc curiosè ſervo) figuræ rotundæ, ℈ij. ferè pendentem, in capite foventem, quem fortius nonnihil contacto, exque una parte diſrupto, binos illos vulgares lapillos, firmiter ſibi mutuo cohærentes, in ſe continere, & folliculo quaſi lapidefacto circumcluſos ſeu rectius incruſtatos, ad inveni. Num verò quoad cauſam, ad mentem Cl. Helmontii de generatione horum lapillorum genuina lib. de Lithiaſi cap. VII. §. 32. ſtomachus cancrorum, in mucilaginem alimenta-

riam aliàs abſumendus, ex lactei liquoris, ſtomachi convexum globum exteriorem attingentis, ſtatimque lapideſcentis copiâ hoc modo præternaturaliter induratus aut incruſtatus fuerit? anpotius, quod probabilius, ſecundum Excell. Phoſphori quondam noſtri, deſideratiſſimi Sachſii circa gammarorum generationem ſententiam, Gammarolog. lib. I. cap. XIV. ſ. 19. hic naturæ error, â Salis terræ centralis (quo littora inhabitantes, ejusque antra perreptantes gammari, nutriuntur) coagulati nimia copiâ, originem ſuam debeat? aliis judicandum relinquo. Fig. XXXIV. vid. p. 385.

OBSERVATIO CLVI.

D. GEORGII WOLFFG. WEDELII.

De

Miſy Dioſcoridis.

PLura ſenſim obſcuris mergi tenebris, & neſciri veteribus nota, quæ eſſe tamen non deſierint, exempla in Medicinâ non pauca probant. Ut alia mittamus, notiſſimum olim fuit Miſy, non tam vegetabile illud, de quo *Plinius l. 19. N. H. c. 3. p. m. 540.* quàm minerale, cum ſori, chalcitide & melanteriâ affinitate gaudens.

Utut verò ignoretur citrà inſigne detrimentum, ſuppetente in uſus illos vitriolo; mirari tamen licet illam ſeu incuriam, ſeu tenebras, quibus involutum hæſit hactenus. Sanè quò plures evolvas hanc in rem autores, ab ipſo *Galeno l. 9. de ſimpl. med. fac. cap. 47. ad Cæſium usq; l. 2. de mineral. cap. 4. ſ. 15. & Schröderum, lib. 3. cap. 18. p. m. 458.* neplures laudemus, â dictis tactos, aliosque, eò abeas incertior. Quin nec *Plinius l. 34. c. 12.* Dioſcorideas notas expreſſit ſatis.

Optimum ergò fuerit fontem conſulere, & *Dioſcoridis* deſcriptioni genuinæ aptare naturæ theſaurum. Ita verò ille delineat, *l. 5. cap. 117.* Miſy eligendum Cyprium, quod auri ſpeciem præ ſe fert, durum, & cum friatur, aureis ſcintillis micat,

cat, & ſtellæ modo radiat ſplendeſcitque. Omnia hæc quadrant exactè mineræ martis Haſſiacæ, ſeu potius vitrioli, qualis etiam in Angliâ extat, & vitriolum præbet. Eſt hæc corpus χρυσοφανὲς, *auri colore æmulum*, præſertim nobilior, unde & vulgò minera martis ſolaris ſalutatur; ob colorem ſcilicet, aliàs enim cum auro nihil habet commune; Eſt σκληρὸν, *durum*, ſibi adhuc relictum; καὶ ἐν τῷ θραυσθῆναι χρυσίζον, non ſolùm extus aureo colore ſplendet, ſed *& cum frangitur, aureis ſcintillis micat;* καὶ ἀποστίλβον ἀστροειδῶς, *& ſtellæ modo radiat.* Accedit affinitas cum vitriolo tanta, ut aëreâ calcinatione factâ effloreſcat, fatiſcat in pulverem & vitriolum elegans hinc à ſolutione exhibeat. Liceat ergò nobis concludere, ipſiſſimum hoc eſſe & genuinum Miſy Dioſcoridis. Elegantem de hâc minerâ Diſſertationem edidit *D. Joh. Thile*, vir in Chimiâ verſatiſſimus.

OBSERVATIO CLVII.

D. GEORGII WOLFFG. WEDELII,

De

Piſce monſtroſo pedato.

MOnſtra ſæpè fieri in animalium præſertim genere, quotidiana teſtatur experientia, ita ut fruſtra non rarò occupemur in ludentis naturæ his jocis & exorbitantiâ. Duplex verò potiſſimum aſſignari horum poteſt cauſa, ſeminum confuſio, & idearum formatricium turbatio. Illius exemplum præbet mulus & conſimiles diverſæ ſpeciei commixtorum animalium fœtus; unde & velut pertæſa operis ſui natura non plus ultra tendit, contenta quod monſtrum excluſerit, abhorrens infauſtè ſemel generatorum propagationem. Neque enim credere fas eſt, in altero orbis hæmiſphærio, quod nonnullis viſum eſt, miranda brutorum genera ex commixtione tali coaluiſſe, & adhuc dum perſtare. Hujus exemplum videre licet in bicipite vitulo, agnove, quale

ſceleton ex cadavere ante triennium ſecto aſſervamus, quandoquidem gemellos productura natura impedita corpori uni duos quaſi adſuit fœtus. Tacemus varias phantaſiæ oblatas ſpecies naturaliſſimum opus deturpantes.

Ad quamnam claſſem referendus ſit piſciculus monſtroſus, quem exhibemus, lectori arbitrari liberum eſto. Repertus eſt in aulâ Sereniſſimâ Gothanâ d. 25. Auguſti labentis anni, immixtus reliquis coctis & Principum Juniorum menſæ appoſitis, hinc in miniſtrantium fercula cedente patinâ, à puellâ XII. annorum. Hæc ori ingerendum pedibus inſtructum conſpicata à propoſito deſtitit, quem territa aliis monſtravit, ad nos tandem cum ſufficienti deſcriptione rei geſtæ miſſum. Caput, os, pinnæ, oculi, & totus ſuperior ac medius venter piſcem verum notant, cauda latius paulô deſinit, anticè verò gemini pedes cum coxis adhærentes æquo cum caudâ ſpatio exporrecti & oſſiculis ſuis conſpicui.

Fig. XXXV. *vid. p. 385.*

OBSERVATIO CLVIII.
D. GEORGII WOLFFG. WEDELII,
De
Mercurio Saturni.

INter reliquas operationes Chymicas ſeu Pharmáceuticas neglectior paulò eſt putrefactio, cum tamen velut manuducat ad ἀναλύσιν corporum mixtorum, quæ in prima velut ſua elementa reſolvit. De hâc egimus latius in *Pharmaciâ acroamaticâ*, ex quâ prius, quam id quod intendimus, proponamus, ſumma quaſi quædam hîc adferemus capita. Aſſerimus nempe præter alia 1. putrefactionem eſſe deſtructionem corporum mixtorum: 2. fieri à reſolutione principiorum vitalium materialium; 3. ſpeciatim per eandem deſtrui & corrumpi ſulphur & aquam; 4. ſubire illam non ſolùm animalia

&

& vegetabilia, verùm etiam mineralia & metalla; 5. ſal in ſe incorruptibile deſtruendo & corrumpendo ſulphuri cum aquâ inſervire; 6. putrefactione ex vegetabilibus & animalibus elici Mercurium ſeu ſal volatile, 7. ex mineralibus verò & metallis Mercurium corporum. Hujus ultimi aſſerti unicum dabimus exemplum, Mercurium Saturni.

Inſerviit ſtudiis noſtris per quindecim circiter annos vas plumbeum, atramentum aſſervans, in quo dudum vidimus ſuperiorem coronam ſubinde molleſcere, limoſumq́ue corpus præ ſe ferre, & exutâ metallicâ duritie & qualitate imminui. Interni quoque parietes quadrati ſimile quid offerebant ſæpius. Neglexímus id & mortem etiam ſaxis marmoribusq́ue venire memores abſumi ſenſim uſu putavimus & atteri plumbum, ejecto per miniſtrum ſæpius conſimili magmate. Tandem ipſe aliquando putrilaginem ſcrutatus cogitavi, annon mercuriale quid ex interitu hoc metalli reſurgat, elutriantes ſpiſſiorem limum. Dictum, factum; invenimus miculas Mercurii vivi plures, admodum mobiles, quas in unum coeuntes collectas etiamnum adſervamus, oſtensâ re novâ domeſticis Philiatris. Unà verò parietibus ærosi quid, ſeu rubentes veneris particulas invenimus.

Hoc ipſum experimentum ſatis probat, dari Mercurium Saturni, eumq́ue verum ac genuinum, eſſe etiam reverà ſalia reſuſcitativa, quæ Mercurium vario charactere in metallis & mineralibus fumoſis diverſificatum, & ſulphuri vario immerſum ac coagulatum, ſibi reddant ac oculis ſiſtant, cum & ſine obſtetricante igne, de quo impræſentiarum plura adducere non vacat.

OBSERVATIO CLIX.
D. GEORGII WOLFFG. WEDELII,
De
Pilâ Cervinâ.

DEfraudati occaſione videndi pilam cervinam, quam *Ann. X. Ephemer. obſ. 169. p. 374.* deſcripſimus, feliciores fuimus nuper,

per, poſtquam laudatus ibidem Sereniſſimus Princeps ac Dominus, Dn. *Johannes Erneſtus,* elapſo autumno repertas in duobus cervis geminas pilas gratioſiſſimè oſtendit & delineandas conceſſit, unam majorem, ℥ij. ℈j. pondere, alteram minorem ℥iß. gr. v. pendentem, ſimillimas ægagropilis, figura oblongâ & ferè ovali, ſubſtantiâ partim pilos, partim fibras plantarum filamentoſas exhibente, cortice exterius obducto ſubnigricante, odore grato.

Ut quædam addamus de ortu harum, duplicis generis notandæ ſunt pilæ, in quadrupedum ventriculo reperiri ſolitæ: *piloſæ*, ex mero pilorum glomeramine velut confertæ, & *filamentoſæ*, quando pilis intertexta herbarum velut ſtamina fibroſa occurrunt. Prioris generis ſunt pilæ in bobus reperiri conſuetæ, magis rotundæ, & ſæpè magnitudine inſigni conſpicuæ, quas globos bovillos, pilas piloſas, & ova, præeunte *Cardano* vocant, Germ. Haarballen; quarum elegantem deſcriptionem præter alios dedit *Cl. D. Wagnerus, Hiſtor. natural. Helvetiæ curiosâ ſ 4. art. 2. p. 169. ſeqq.* Poſteriores in rupicapris frequentius, hinc & aliis nonnunquam & nominatim in cervis quoque reperiuntur.

Fundamentum concretionis ſine dubio extrinſecum conſtituunt, pili cutis lambendo ori ſubinde ingeſti, & propelli à fibris ſtringentibus ventriculi neſcii, vario motu agitati & conglobati, neque enim complecti eosdem æquè novit architriclinus. Hoc in utriſque valet, ita differentiam largitur victus; congeneres pilis fibroſa plantarum fila miſceri facilè & implicari infinitis cirris poſſunt, aridioribus præſertim locis, nec potu largiori diluendo elota, è papillis glandoſis exudante ſero coagulabili hinc ſenſim inducto cortice cruſtoſo.

Sunt, qui certam plantam his pilis producendis aptam ſtatuant magis, inducti impenetrabilitate quadam, ut putant, cum viderint globum plumbeum nō trajeciſſe exploſum partes corporis cervi; perſuaſi etiam rariori illo in iisdem phænomeno, ſæpius viſo in aulis, cumprimis laudatâ Vinarienſi, diffracta

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

Fig. 34. p 380
Fig. 36. p. 384.
Calculi per mictum
à puero excreti. p. 386.
Fig. 35. p. 381.
Fig. 37. p. 385.

diffracta oſſa, pedum, ſecus ac in aliis brutis, ob ἀῤῥωςίαν judicii, ſi ita loqui licet, contingit, coaluiſſe, & hoc pacto læſos cervos aliquandiu non viſos hinc rediiſſe incolumes. Illud dubium aut tralatitium potius eſt, per accidens forſan eveniens magis; hoc verò non improbabile, alias præ aliis plantas conſolidationi aptiores quæri poſſe, & huic uſui inſervire.

Fig. XXXVI.

OBSERVATIO CLX.

D. GREGORII HILLINGII,

De

Ungue utriusq́ue pedum pollicis monſtroſo.

VIxit hic locorum Vir quidam, cujus mater dum in utero ipſum geſtaret, cum Marito aviarium Auguſtisſimi Imperatoris Viennæ ingreſſa, laſcivis oculis, uti ſequior iſte ſexus ſolet, cuncta perluſtrans, ex improviſo aquilam præmagnis ungulis præditam, conſternata vidit, & ita perterrita fœtui hanc impreſſit labem, ut ſtatim à nativitatis horâ, in utroq́ue pedum pollice ungulæ tales, aſt minores, apparuerint, atque adeò, creſcente ætate, cum annis accreverint, uti delineatio exhibet. Hoc ſingulare conſiderandum venit, quod vernali tempore dextri pedis ungula; autumnali verò ſiniſtri ungula ſponte ſuâ deciderint, denuoq́ue de novo ſingulis repullularint annis. Ungulæ duræ ſunt, cineritii coloris, ad fundum, ubi adhærent pollici, concavæ. Exinde autem & puer & vir nihil incommodi vel doloris, etſi pedes iter egerit, perſenſit, ſed ſemper bono conſtitutus habitu, niſi quod ad melancholiam inclinarit, ad vitæ finem optimè valuerit, & amplioribus calceamentis opus habuerit.

Fig. XXXVII.

OBSERVATIO CLXI.

D. GREGORII HILLINGII.

De

Calculis in puero per mictionem excretis.

SCito puerum iſtum tredecennem à plurimis æſtimatum fuiſſe vermibus ſcatentem, poſtquam verò prima calculi fundamenta minxerit, ipſi pulverem Tuum Nephriticum ſumendum ſuaſi, quo ad grana duo indies bis ſumpto, plurimos & ultra centum excluſit lapillos, coloris ochrei omnes. Antequam verò dolores recrudeſcunt, perſentit auram quandam è dextro pedis pollice ſurſus verſus ad renes & humeros usque repentem, quem demum dolor inſequitur, & calculorum proventus. Hujus cauſam cum rimari haud queam, Te, induſtrium & ſolertiſſimum rerum naturalium indagatorem, Oedipum mihi invoco, atque ut vel tribus ſaltem lineolis mentem Tuam mihi exponas, rogo quam amiciſſimè. Fateor equidem me, ſimul cum pulvere Tuo etiam decoctum ligni Nephritici ſumendum, imperaſſe, nec infelici ſucceſſu; authoritate motus Clariſſimi & feliciſſimi quondam Practici Auguſtani Raym. Mindereri, qui eodem decocto plurimorum cum admiratione & emolumento feliciter uſus fuerat. Tandem curam inſecuta eſt paralyſis ejus lateris, & quies à calculo.

[*Indicante id Cl. Hillingio 23. Decembris Ann. 1678, in literis ad Helianthum datis.*]

OBSER-

OBSERVATIO CLXII.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII,

De

Singulari calculorum humanorum figura.

CAlculos miræ figuræ interdum ſive naturæ benè adhuc ſibi conſtantis adjutorio, ſive lithontripticorum communiter ſic dictorum exhibitione per vias urinarias excerni, ex obſervationibus Medicis conſtat. Sic mirabilis adſpectu ante aliquot annos erat calculus veſicæ, quem Budiſſæ videre licuit, à vidua quadam ſpontaneo Naturæ motu excretus, ſat grandis, intùs tamen ex parte concavus, cum foramine in ſuperficie, quod ipſum penitius cùm intuerer, vidi calculum ex foliis, vel lamellis lapidoſis quaſi coalitum, indicio, Naturam in hujus generatione per appoſitionem ſucci lapideſcentis hanc iviſſe viam.

Verùm plus admirabilitatis habuêre, quos mox recenſebo, calculi. Caſus ita habet. Degit in finibus Bohemiæ in oppidulo quodam Matrona non infimæ ſortis, quâ cum ante aliquot menſes verba miſcere, ægrotantique marito conſilia afferre medica licuit. Hæc ipſa, cum ſuperioribus annis continuis lumborum doloribus, iisque atrociſſimis affligeretur, varias pro more ſuſtinuit manus & artes. Sed incaſſum. Cruciatu namque hoc indies augmenta capeſſente, tandem ſuaſu amicæ cujusdam frequenter bibit aquam fl. chamomillæ, rata paſſionibus hyſtericis ſe affligi. Nec infelici ſucceſſu. Nam cum per aliquot dierum decurſus uſum aquæ prædictæ continuaſſet affictiſſima, en, ex improviſo dolores modò ad dorſum, modò ad pubem vergentes, lapillum unum alterumque expulêre. Gaviſa ſic ægrota, certiorque de morbi ſpecie hinc reddita, repetit aquæ chamomillæ uſum, unde fit, ut indies

 cum

cum urina lapillos redderet tantæ multitudinis, ut ſanitati reſtituta ultra centum eorum numeraret. In quibus hoc ſingulare, quod omnes, quos ego hisce meis oculis vidi, manibusque palpavi, unius eſſent molis, nempe magnitudinem piſi majoris æquantes, unius etiam figuræ, ſcilicet flaveſcentes, anguliſque nonnullis conſpicui, ſahen aus wie geſchnittene Börnſteine/ quibus colla ſexus fœminei collucere hactenus conſueverunt. Unde etiam mihi nata fuit occaſio locum joco dare, dicendo, non abſurdum fore, ut in rei geſtæ memoriam ornamenta vel colli, vel manuum, inde conficerentur. Cæteroquin, quod obiter addo, de uſu flor. chamomillæ tum internô, tum externo in lithiaſi egregia collegit experimenta *D. Ramelovius Tract. Germanic. de nephritide c. 6. p. m. 513.* qui videri poteſt.

OBSERVATIO CLXIII.

D. EHRNFRIDI HAGENDORNII.

De

Virtute liquoris ex Cantharidibus prolecti.

LEctu jucunda ſunt, pariterque in Praxi proficua, quæ *D. Kônig in Regno animal. pag. 162. 3.* nuper publici juris facto, de cantharidibus collegit. Quibus in parentheſi velut ſequentia addere viſum eſt. Cantharides nempe, ceu alia quædam inſecta dant ſpiritum ſummè volatilem & urinoſum, ſi per additionem cinerum clavellatorum, aquæ &c. juſtâ utaris encheireſi. Qui ipſe, ſi conjecturæ locus, poſſet commodiùs uſurpari in emplaſtris pro veſicatorio, in fonticulis loco cauterii potentialis, partibus tamen, ceu par eſt, defenſivo priùs probè munitis. An interno pro uſu debeat exhiberi, hæreo, cùm citra experientiam loqui erubeſcam. Intuitu autem, quòd cantharides pulveratæ in iſchuria, hydrope

drope &c. paſſim à Practicis commendantur, in quibus quicquid agunt, ſolummodò ratione ſalis ſui volatilis id agunt, corporeâ earum ſubſtantiâ parum vel nihil huc conferente, utique non reformidarem, neceſſitate exigente, ejus uſum, cautè tamen, internè adminiſtrandum. Curioſa aliàs relatio eſt, quam olim amicus quidam de hoc liquore mecum communem facere voluit, ſcilicet, ſe ex ejus odore, ob ſubitaneam phiolæ, in qua aſſervatus fuit, apertionem, elapſis aliquot horis in dolores dorſi cum urinæ cruenta redditione incidiſſe, capitiſque pariter haut vulgares inde ſenſiſſe turbas. Addit quoque, liquorem hunc ſanguini à ſectione venæ adhuc calenti infuſum, ita eundem in fluorem concitaſſe, ut nullæ amplius fibræ in eodem apparerent. Pergit ulterius, ſpiritum hunc, vaſe aliquandiu non munito, in totum evanuiſſe. Aliàs in fonticulis ob nimiam carnis ſpongioſæ excreſcentiam, aut geſtantis incuriam, coalitionem minitantibus, wem ſie zufallen wollen/ pro ſingulari hactenus habui experimento globulos, ex duabus partibus ceræ terebinthinatæ, & una parte emplaſtri veſicatorii Ludovici conficiendos, & incisâ priùs carne applicandos. Qui ipſi, præterquàm quod coalitum ulteriorem præcaveant, & hoc inſimul habent commodi, ut fluorem ichoris & promoveant, & conſtantem ſervent. Non intermittam tamen, ut propediem innoteſcat, quæ qualiaque experimenta plura circa præfatum liquorem aut ipſe fecero, aut aliunde reſcivero.

OBSERVATIO CLXIV.

D. JOH. LAURENTII FEHR.

Vermium copioſa, aſt ſalutaris, ἄνω καὶ κάτω ab adulta perſona facta excretio.

CIrca materiam generationis vermium, in variis corporis humani partibus ſtabulantium, Autores plerique omnes in eo conveniunt, Vid. Obſerv. 147. Ann. II. Ephem. Germ. quòd è viſcido & putredinali humore

producantur, verùm circa formam mirandis actionibus nobilitatam, variisque accidentibus inſtructam non ſunt unius ejusdemque ſententiæ. Nos, adſtipulante Dn. D. Bierling. obſerv. 154. Anni II. Eph. Germ. iſtiusmodi formarum rudimenta corpus cum aſſumtis eſculentis atque potulentis ſubire arbitramur, quælibet enim corpora naturalia ſuam ſpecificam obtinent formam, à ſapientiſſimo rerum conditore cuilibet ſpeciei primitùs ingenitam atque implantatam; hæc autem cùm ſit corporea & materialis, ſicque ab animalibus cum cæteris alimenta conſtituentibus partibus in ventriculum deferatur, vel ibidem, vel in tubulato ejusdem corpore, vel alibi, ubicunque diſpoſitam invenit materiam, ſibi conveniens parat domicilium, quâ deficiente rurſus è corpore expellitur, & jam in excretis, lacte ſcil. caſeo, aſſumta ſeminia verminoſa repræſentantibus; item ſtercore, præcipuè anſerino atque ſuillo, herbam anſerinam & ſonchum copiosè producentibus; jam in putrefactis corporibus anatum cumprimis & gallinarum, ranas & araneas, alimenti locô priùs deglutitas, oculis contemplandas ſubjicientium ſeſe oſtendit. Talia producta verminoſa in hominibus præcipuè pueris ἀδδηφαγίᾳ laborantibus frequentiùs, in ætate profectioribus, uti ex ſequenti patet hiſtoria, rariùs obſervantur. Uxor cujusdam piſtoris ſexaginta annorum, herniâ inguinali jamdiu afflicta, per aliquot dies doloribus colicis, tandem etiam iliacis continuè urgentibus cum pertinaci alvi obſtructione, vomitionibus crebris, æſtu & inquietudine laborabat, ſubſequente appetitûs dejectione, virium debilitate, animique deliquiis: exhibitâ primò potione confortante, & inunctô abdomini unguentô anodyno clyſterem ordinavi, ſed hunc ob nimiam inquietudinem retinere non potuit, ac licèt alterô tertioque die fuerit repetitus, & reſiduum magma cum veſica exteriùs applicitum, parum tamen levaminis hinc ſenſit, interim hiſce diebus decem vivos vermes, oblongè rotundos cum fæculenta materia non ſine graviore adſtantium nauſea per os rejecit, &, neglectis medicamentis ferè omnibus,

ſolô

ſolô ſerô lactis in potu uſa eſt, unde tandem alvus ſpontè eſt aperta, &, vermibus aliquot mortuis per anum rejectis, non ſine multorum admiratione graviſſima hæc ſymptomata ſenſim evanuerunt.

OBSERVATIO CLXV.

D. JOH. LAURENTII FEHR.

Calculus veſicæ ab imperito medicaſtro in urethram protruſus lethalis.

NOtum eſt, calculos renum præcedente quadam urinæ putredinali reſolutione per concurſum ſalium diverſorum generari, & quicquid in hac actione comprehendunt, in ejusmodi tophaceum corpus coagulari; calculos autem veſicæ utplurimùm à renibus per ureteres in veſicam derivari, & ſæpe tantum ibidem ſumere augmentum, ut per vias naturales eliminari nequeant: varia proinde pro feliciori horum excluſione excogitata ſunt remedia, tam pharmacevtica, quàm chirurgica, in quibus adhibendis plerique omnes impoſtores atque medicaſtri ſuam jactant peritiam, ſed infelix ſæpius ſucceſſus ſummam iſtorum prodit imperitiam, quod apparuit nuper in cive quodam noſtrate nephritide & calculoſâ diſpoſitione laborante, qui, poſtpoſitô Medici conſiliô, iſtiusmodi agyrtæ curæ ſe commiſit, & numeratô pactæ pecuniæ dimidiô (qui fucus pro emungendo à ſimplicioribus argento ipſis frequens eſt, & quaſi proprius) varia medicamenta ſub forma potionum & pulverum urinam pellentium, & calculum frangentium ab impoſtore propinata aſſumſit, hinc calculus non ſine acerbiſſimis doloribus verſus veſicæ ſphinctерem eſt promotus, quem cùm digitô ano immiſsô certiùs exploráſſet, tantâ violentiâ verſus urethram promovere tentavit, ut hinc dolores non ſolùm graviores, ſed & major urinæ reddendæ difficultas, atque inflammatio periculoſior ſuccederent,

rent, quæ ſymptomata deinceps ita invaluerunt, ut nebulo, malè ſibi conſcius, aliquoties in auxilium vocatus non modò non comparuerit, ſed &, nunciô à miniſtro acceptô, patientem delirantem in agone verſari, fugâ ſibi ſalutem quæſiverit, ægrumque ante aliquot dies ſatis robuſtum & ſanum morti tradiderit, hinc re hâc ad Medicos loci delatâ & examinatâ, juſſu Magiſtratûs cadaver eſt apertum, inque urethræ radice calculus aſper eminentiis quibusdam inſignitus, magnitudine denti molari mediocri, binas radices inferius acuminatas repræſentanti, haut diſſimilis, per violentas protruſiones membranis nervoſisque partibus ſummè inflammatis profundiùs infixus, & verſus anteriora immobilis repertus eſt, qui omnium malorum, etiam mortis conſecutæ, autor extitit.

OBSERVATIO CLXVI.

D. JOH. LAURENTII FEHR.

Inconſuetus Menſium fluxus.

UXori cujusdam ſutoris ſexaginta duos annos natæ, cùm per aliquot ſeptimanas malè ſe haberet, cum gravi capitis dolore, appetitus dejectione, reſpirandi difficultate membrorumque laſſitudine, ſubſequente inſuper oris intumeſcentiâ & quadam loquendi impotentiâ, tandem menſes, qui jam per aliquot annos ſubſtiterant, fluere cœperunt, tàm per ductum ordinarium, quàm extraordinarium os ſcil. ita quidem, ut per duos dies continuos ſanguinem ſputando ejicere, & hoc ipsô imminens ſuffocationis periculum avertere neceſſè habuerit, hinc per totam corporis ſuperficiem ἐκχυμώματα ſeu maculæ quàm plurimæ majores atque minores ob ſanguinis impuri ſtagnationem efflorescentes comparuerunt, quæ convenientibus diaphoreticis, interjectis aliis medicamentis ſymptomatibus urgentioribus ſuccurrentibus, iterum diſcuſſæ integram Patienti ſanitatem reſtituerunt.

OBSER-

OBSERVATIO CLXVII.
D. EMANUEL KÖNIG.
Cerebrum pomi magnitudine è cranio Carcinomate exeſo protuberans.

MUlier Ruſtica Ditionis Baſileenſis annorum 40. in capite ſupra muſculum temporalem ſiniſtri lateris (ubi cancroſo affectu itidem laboravit & obiit prior mariti uxor) puſtulam arefactam inter crines enatam animadvertit, quam digitis abraſam & detractam, menſibus inordinatè fluentibus, ſemper nova excepit, uſque dum in longitudinem ad orbitam uſque oculi ſerpens malignitatem ſuam cancroſam mentiri amplius nequiverit; hinc precibus in Lazaretum benignitate Ampliſſ. Magiſtratus Baſil. ſuſcepta, ſuaſam exciſionem hujus carcinomatis (ne oculum ſævitiâ & acumine ſuo offendendo tandem effoderet) forti reſolutione ſuſtinuit cum ſubſequenti cauterii actualis ad hæmorrhagiam ſiſtendam applicatiōe; interea quia cranii ipſius læſio & caries antea prædicta tandem ſe monſtrabat, denuo cauterium actuale, tum & potentiale, lapis nimirum infernalis (ex argento optimo in aquâ forti ſoluto paratus) ad hæc vitia corrigenda à binis chirurgis fuêre uſurpata, quibus tamen nil minus effectum quam ut caries hæcce calvariæ fuerit correcta, quin potiùs exeſio adhuc major ſit procurata, ulcusque cancroſum ſerpſerit latiùs. Detractis hinc paulatim fruſtulis & ſquammis oſſeis dura meninx in motu ſuo nunc adſcendens nunc deſcendens apparuit quoque labe cancroſâ infecta, in centro namque formatæ inibi circumferentiæ macula quædam ſolitò albicantior (quam aluminis uſti inſperſione corrigere chirurgi præſumebant) ſe monſtravit, quæ diſrupta ipſi cerebri ſubſtantiæ è ſuâ galeâ exitum concedebat, dum ſenſim è foramine ampliore reddito cortex cerebri tenui meninge adhuc ex parte obductus prorupit, uſque dum indies ſe augmentans pomi, ſed

mediocris magnitudine extra nativam ſedem in conſpectum venerit, puriſque, cui antea exitus liber concedebatur, expurgatio debita amplius denegata fuerit. Prout autem cranium ſenſim latius fuit exeſum, ſic & non minus pericranium circumcirca à cranio, cui fibrillis fortiter adhæret, abſceſſit & redditum liberum, ut ejus ingentia fruſta chirurgi abſcindere coacti fuerint. Cranio ſic magno ſatis ſpatio denudato & exeſo, ſeque ſaltem offerente ſanguine tenui ſeroſo, intus lac quovis nectare & ambroſiâ dulcius potavit, & extus Saturnina dulcificantia, pulveres item abſorbentes cum fotu è decocto *ſcord. abſynth.* aliisque ferociam humorum domantibus & characterem morbificum delentibus & eluentibus ſibi applicari paſſa eſt, idque proficuo cum ſucceſſu, paucis namque diebus cranium antea nudum carneo veſtitu velut tegi, ipſumque ulcus pus fundere laudabilius, magno ægræ & viſitantium ſolatio, incepit. Interea dum rebus ſic ſatis circumcirca bene apparentibus cerebrum indies magis protuberaret, ratio antea ſatis vigorosè ſe exerens ſenſim vacillare cœpit, ut ſopore nimio correpta tandem apoplectica obierit. Cadavere ad ſectionem præparato Caput ceu mali conſpicua ſedes ante omnia examini noſtro fuit ſubjectum, ubi primitus id animadvertere datum, protuberantiam ejusmodi cerebri, ob ſpiritus avolantes, cerebrique ab iis expanſionem denegatam minorem multò fuiſſe redditam. Calvariâ vero more conſueto detractâ, cerebroque à poſticâ parte elevato (quo modo cerebri partes perſpicuè ob oculos ponuntur) puris virideſcentis ingens copia circa principium futuræ medullæ ſpinalis & cerebellum conſpiciebatur, cerebrique in parte affectâ diſciſsâ & examinatâ, pure illa itidem perfuſa, corrupta & à ſolitâ albedine multùm declinans & quaſi ſphacelata apparuit, longè enim flaccidior, mollior ac nigricantior erat pars ſiniſtra præterquam dextra, quæ longè robuſtior, firmior ſtriisque albicantibus ceu radiculis nervorum erat dotata. Abdomine pòſt diſſecto, Hepar, Lien, Renes, ſana quævis apparuere, glandulæ item meſenterii ad attactum

erant

erant molliuſculæ; Pancreas verò ventriculo ſubſtratum totum ſcirrhoſum tangere licuit. In Thorace duo illa primaria viſcera charactere morbifico inſignita ſe oculis exhibuerunt, cordis nimirum camera dextra polypis erat referta, pulmonesque apparuere nigricantes & quoad lobum dextrum purulentâ labe infecti.

SCHOLIUM.

I. UT ut agreſtis vitæ ſanitas laboribus, victu frugaliori & ſimpliciori firmata publicis laudibus à Poëtis & Medicis extolli ſoleat, nihilominus ruſticagens ob immunditiem caſarum, ciboſque beſtiis magis quàm hominibus offerendos, horrendos ſæpiſſimè patitur morbos, ut exemplo eſt citata mulier, ad cujus morboſi ovi excluſionem varia ſuum contribuere fotum. Aër nimirum inquinamentis caſæ forſan cancroſis ſimilibus à prædeceſſore relictis (prout mora circa podagricos & convulſioni objectos, febricitantes item ex miaſmatum ſuſceptione, ſimilique inducto motu ſimiles inducere affectus obſervatur) plenus, victus ratio eadem cum denegatâ imprimis ſingulis menſibus ſanguinis debitâ ſerenatione & decenti expurgatione, unde ex ingreſſu aëris corpuſculis incongruis ſpiritibusque adverſis imprægnati & chyli acido-acrioris è cibis illaudabilioribus in ſanguinem, quin & regreſſu in eundem particularum ſanguinis menſtrui acrium & ſolventium (ut cita linteaminum corroſio edocet) ſanguinis balſamus mitis & dulcis in διαβρωτικὸν convertitur & διάθεσιν tantùm non arſenicalem cogitur, unde non ſolùm glandularum tenella ſtructura in aliis nimium arroditur & pervertitur, ſed & ipſa oſſa adoritur & dividit humor hic ſpecificè acris & corroſivus, fibrarumque eorum compagem ſtrictam nimis diſſolvit, indicio manifeſto ſatis fortem non ſpirituum ſaltem, ſed & humorum eſſe in partes ſolidas actionem.

II. Cancroſos affectus canis rabidi ad tempus ſilentis inſtar, qui irritatus & exuſcitatus peſſimè furit, vel etiam more ignis (ex melancholiâ aduſtâ enim ſeu atrâ bile quæ ex tincturâ

vitriolicâ ſucci pancreatici bili impreſsâ ac nimiâ fermentatione & exaltatione oritur, cancrum vulgo progigni ſtatuitur) ſuppoſiti cineri doloſo, qui leni afflatu & attactu uſtulat, ſe habere, neminem ignorare puto, hinc namque ſimiliter exacerbati acribus virus ſuum occultum tandem apertè demonſtrant, ut patuit hoc applicatione cauterii potentialis, qua dum intendebatur correctio oſſis carioſi, ejus corruptio ulterior potiùs procurata fuit, quatenus particulæ cauſticæ lapidis infernalis ex aquâ forti corroſiva corpuſcula potiùs magis exacuerunt quàm infregerunt & domarunt, ſecus ac fit decenti Arſenici præparati uſu, quo *Alliot* Ducis Illuſtr. Lotharingiæ Archiater non ſolùm in mulieribus Pariſienſibus ſed & matre Regis egregia præſtitit: imò & hinc parùm inhibitum & effectum, ut pericranium à cranio, fibrillis hæc connectentibus diviſis & à vaporis morbifici acrimoniâ exeſis, ſeceſſerit, contribuente haud parum ſymboli aëris ulceribus & vulneribus ob aciditatem hoſtilis liberiori acceſſu.

III. Lac intus & ſaturnina alkalica mitia extus uſurpata manifeſtum attulere levamen, hæc quidem quatenus figuram aculeatam & anguloſam noxiam liquoris ejuſmodi corroſivi mutant, invertunt, abſorbent & præcipitant, quo ſpicula ſua in fibras ſenſiles minus evibrare poſſint, unde & cum fructu ſæpius præſcriptum Ceratum Ampliſſ. Conſulis *Tulpii L. I. Obſerv. cap. 47.* ℞. *Ol. roſac.* ℥ij. *Ceræ alb.* ʒvj. *plumbi uſti & lot.* ℥ß. Oleum cum cerâ liquefiat & addito plumbo agitentur per 6. horas in mortario plumbeo, F. Ceratum. Lac verò ſummum lenitivum & epiceraſticum erat, quia particulis nutritivis aliàs dulcibus ſed hîc acido-acrioribus, acutioribus & ſcindentibus aliam paulatim induxit χέσιν, partes nimirum ſeroſæ nitroſæ, caſeoſæ adhæſione ſuas eas aliter figurarunt, butyroſæque angulos acutiores in obtuſiores flexerunt, prout aliàs cremor butyroſus cum ſaccharo Saturni extus hoc in affectu & cum cretâ in Herpete blandum & ſummè proficuum eſt topicum. Quamvis autem lac primitus hoſtem hunc aggrediendo aliquam

roboris

roboris efficaciam monſtrarit, nihilominus partes acres ſe evolventes dominium obtinuere, ferociamque ſuam in totum haud depoſuêre, adeò ut furibunda hæc beſtia cicurari ſe minimè ſit paſſa: imò quandoque dum lac ad acrimoniam humorum obtundendam potatur, contingit ut ſeceſſio ejus fiat in partes ſi non in primis ſtatim viis manifeſtè, tamen in maſsâ ſanguineâ haud benè conſtituta & volatilitate debitâ perfusâ, fuit enim quidam Podagricus qui curâ lactis hodie non ſaltem ſed & Plinii jam ſeculo conſuetâ, vinculis pedum ſe quidem liberavit, ſed de novo ſibi thoracem & pectus ſtrinxit, dum pars lactis caſeoſa ductibus bronchialibus ſe affigens aêri debitum ingreſſum denegavit, aſthmaque tandem lethale induxit. Quod verò ulcus hoc exedens durante lactis uſu pus fundere cœperit laudabilius, exinde eſt, quod affluxus materiæ copioſioris & laudabilioris adfuerit, ex quâ ulteriori cocturâ pus conficitur.

IV. Protuberantiæ Cerebri ſubſequutæ tantùm non monſtroſæ è foramine calvariæ, quæ cerebrum circumcirca cingendo in debito motu dirigit, cauſa non ſaltem in motu machinæ humanæ & ſpiritibus corpus univerſum perfundentibus, maximè cerebrum debitè expandentibus, ſed & in ipſo lacte ex parte quærenda erat, ſi juxta *Avicennam L. II. Can. Tr. II. cap. 442. p. m. 259.* Lac cum melle potum augmentum facit in cerebro, quod aliàs in fœtubus velut lac craſſioris conſiſtentiæ albidum molle apparet. Cæterum protuberantia hæc cerebri è foramine calvariæ jam innuebat ſpiritibus liberum fore egreſſum, animæque è corpore diſceſſum, denegando enim puris expurgationem debitam, factum, ut illud tum ad cranii parietes concavos deſcenderit, tum à glandulis corticis cerebri ſuſceptum per poros cerebri medullæ intimius fuerit imbibitum, corpus calloſum inquinarit, copiâque ſuâ tandem futuram medullam ſpinalem ac etiam ipſum cerebellum compreſſerit, quò minus ſpiritus vigorosè expandi, lux primigenia microcoſmica lucere & ſyſtema nervoſum irradiare potuerit,

rit, unde & ſpirituum velis velut contractis, iisque vappeſcentibus, ſopor, ſenſuum & mentis (ante ob ſanguinem acriorem motumque ſpirituum agitatiorem, ut & in Podagricis fit, apertiùs vim ſuam exerentis) hebetudo & tandem ex totali ſpirituum influxu denegato Apoplexia fortis vitæ filum ſubitò abrumpens oborta fuerit, ad quem ſubitò inhibitum motum lautè contribuêre Polypi cordis ſeu coagulationes ſucci nutritii gelatinoſi & nonnihil glutinoſi (unde gummeum liquorem humoribus corporis ineſſe verè ſtatuit *Mr. Dodart dans Project des Hiſtoires des Plantes*) parietibus ejus & columnis carneis particulas ejusmodi inviſcantibus ſe annectentes, unde non ſaltem materiæ ſpirituum in cerebro elaborandorum defectus ingruit, ſed & motus requiſitus ablatus fuit.

OBSERVATIO CLXVIII.

D. EMANUEL KÖNIG.

Morſus Lupi rabidi Taliſmate Saturnino ſanati.

Quamvis Chriſtianos in ſplendidum illud Taliſma nempe Jeſum Chriſtum, qui imago & character eſt Dei Patris, à quo bona quævis largiter in nos deſuper derivantur, potiùs ante omnia ſpem & fiduciam locare deceat, Medicoque fido & cordato medicamina quævis tali repræſentata obvenire debeant ſigillo, ex unâ ſcilicet parte effigie Morionis cultro armati cum voce *Cave*, ex alterâ illo Homeri, *Novi & ſcio ſingillatim quæ bona quæ mala ſunt*, nihilominus & Taliſmatum Paracelſicorum ſeu ſigillorum & characterum Planetarum idoneâ horâ & die ſecundùm Planetarum curſum debitâ ratione è metallo correſpondenti concinnatorum & fabricatorum virtus & efficacia magna eſt, id quod ſigillum Saturni experientiâ docuit, contigit enim ante aliquot annos, ut lupus rabidus circa pagos aliquot tum Baſileenſis

ſis ditionis, tum Alſatiæ ſuperioris vicinos oberrans 50. circiter homines adoriretur & morſu læderet, quorum quotquot Aqua infuſionis ſigilli Saturni potanda dabatur, evaſere, cæteris omnibus, quibus ea non offerebatur, pereuntibus. Sigilli ejusmodi effigies talis erat, ut ex unâ facie formæ quadratæ circulo incluſæ, tribus plagis diſtinctæ, cuilibet earum trinis numeris quindecim inſcriberetur, ex alterâ verò Planetæ per tubum opticum obſervati corpus rotundum cum duabus anſulis ab Hugenio Aſtronomo primitùs detectis, quaſi annulo circumdatum eſſet, ut videre eſt apud *Iſraëlem Hiebnerum Nivemontanum Mathematicum Effurtenſem Myſter. Sigill. Herbar. & Lapid. p. m. 232.* in cujus locum Planetæ imaginem formâ Viri barbati ſenis cum ligone, eo habitu quaſi terram foderet, & ſtellâ in capite, addito nomine *Saturnus*, exprimi vult *Theophraſtus Archidox. Magic. L. VII. p. m. 716.* qui videatur.

SCHOLIUM.

PLurima dari naturæ mirabilia, ſecretaque Magica i. e. Philoſophica, quorum rationes Phyſicæ ſunt obſcuræ, effectus tamen certiſſimus, veriſſimè ſcribit *Pharam. Rhumelius Jatr. Chymic. cap. XIII. p. m. 409.* exemplo cancrorum, quorum pectori inverſo (ut ſunt animalia inverſa) ſi alligentur ungues febricitantium præciſi, abiicianturque vivi in aquam profluentem, febres certiſſimè abiguntur, prout & ipſe cum *Theophraſto de Myſter. Verm. Oper. Vol. II. p. m. 220.* ejusque aſſeclis felicem hujus ſucceſſum expertus novi. Talium verò in numerum, an etiam taliſmata ejusmodi ſecum geſtata ſuo modo ſint referenda, quorum itidem operandi modus eſt abſtruſus, efficacia verò magna, diverſorum diverſa eſt opinio: Sunt enim, qui Diabolum hîc in ſcenam traducere non verentur, quibus tamen cit. *Theophraſtus Tr. I. de Philoſoph. Vol. I. p. m. 233.* diabolum, quem in ipſo habitare dicunt, domum remittit; Alii vanæ ſuperſtitioni & imaginationi affectûs aliquid attribuunt, exemplo plurium vanâ imaginatione cum effectu nihilominus haud vano ſe lactantium, prout ejus ridiculum exemplum (ſi ullum

robur

robur ejus indicare valens) pronuper obſervare datum in Parocho venam ſibi incidi curaturo, huic quoſvis venæſectiones timidè admittentes irridenti talis fraus obtigit, ut brachio ritè ad V. S. diſpoſito, averſo ejus ab adſtante capite, vena phlebotomo ſaltem inverſo fuerit titillata & tacta, gutturniumque vaſi applicatum ac ſi verus ſanguis ei inſtillaretur, quo ſic nihilominus effectum, ut poſtquam ipſe ſufficientem ſanguinis putatitii, qui tamen pura aqua erat, effluxum reputaret, chirurgusque foramen ſibi imaginatum claudere nondum vellet, in ἀσφυξίαν ac ſi ſanguis verus emiſſus eſſet, inciderit, ut ex ejus vehementiâ Pater Capucinus adſtans & ipſe chirurgus fugæ ſe dare deliberarint, niſi fortioribus ſpirituoſis cardiacis tandem ad ſe rediiſſet. Poterunt eſſe alii qui virtutem hanc quam ſigillum exeruit, ex plumbo naturaliter conſtituto, quàm verò artificiosè taliter modificato & ſigillato derivandam cenſebunt, ita ut prout plumbum antivenereum eſt & evirat, ita & hîc ſpiritus, ferocientes ſimiliter per communicationem ideæ rabioſæ reprimendo effectum illum præſtare potuerit, prout inter alias hujus ſigilli virtutes & hæc laudatur, quod infuſum ejus libidinem coërceat & ferociam quamvis impediat. Quod ſi verò Harmoniam mundi reſpiciamus, aſtrorumque & planetarum ſubſtantiâ & colore (Saturni corporis ſuperficiem colore cineream, Jovis rufam vel flavam Martis nigram, Terræ forte & Lunæ luteam, Veneris candidiſſimam, Mercurii cœruleam eſſe ſuſpicatur *Keplerus*) differentium in terraqueum globum influxum & radiorum directionem, magnum certè virtutis robur iis minimè denegandum eſſe quivis præjudiciis valedicens confitebitur, unde & cum Paracelſo facilè quis inferre poſſet, quòd Planetæ virtutem ſuam poſſint imprimere talibus ſigillis, eaque quoad virtutem ſuam ita occupare, quaſi cum omni ſuá ſubſtantiâ illis ineſſent, quemadmodum inſunt ipſi firmamento, quatenus nimirum fuſione illâ certâ (de quâ *Theophraſtus* & *Hiebner*) metallorum appropriatorum in locum exhalantium corpuſculorum minus fixorum, mercurialium ſuccedit

materia

materia ſubtilis (quâ ſtante mirum quod Carteſius Aſtrologiam ita floccipenderit) vel ſpiritus æthereus ex certo Planetâ tum temporis dominante & in exaltatione conſtituto certo & ſpecifico modo nobis imperſcrutabili modificatus, quæ metallum virtute ſuâ imbuit & occupat, ut influentiæ antipatheticæ & adſpectus maligni ab eo mitigentur ſpirituſque hominis ſpiritibus aſtrorum analogus aliter irradiatus ad has potiùs, quàm alias actiones diſponatur & determinetur, ſalvo tamen voluntatis & rationis, ſi ſua jura debitè obſervet, dominio. Numeros inſcriptos multitudine variantes quod attinet, eorum fundamentum eſſe videtur harmonica Planetarum proportio & diſtantia, unde ſucceſſivè etiam multiplicatione increſcunt, dum radii è planetis ſparſi ad terram pertingentes nunc majores, nunc minores ex illâ radiatione evadunt; circa quod tamen inprimis animadvertendum, quo mundi ſyſtemati hæc innitantur, ac annon commoda quædam reductio & hinc conciliatio inſtitui poſſit. Interea de hisce ἐπέχειν adhuc potiùs, quàm certi quid determinare præſtat, libero tamen unicujusque judicio; fiet certè, ut poſteri harmonicam mundi ſapientiſſimam diſpoſitionem & concentum hinc dependentem (ex Saturno & Jove ceu Baſſo, Marte ut Tenore, Terra & Venere ut Alto, Mercurio ceu Diſcanto, ut eleganter ſcribit Celeberr. noſter Mathematicus *P. Megerlinus Exercit. Acad. de Syſtem. Mund. p. 60.*) gratiſſimum manifeſtius quàm hactenus factum ſint ſpeculaturi. *Nihil enim,* ut eſt *Matth. X. 26. Marc. IV. 22. opertum, quod non revelabitur, & occultum, quod non ſcietur.*

OBSERVATIO CLXIX.
D. EMANUEL KÖNIG.
Radicis Carlinæ vis defatigans.

QUod apud *Helmontium de Magnet. Vuln. Curat. §. 24. Oper. p. m. 752.* legitur de Carlinæ (quæ Botanicorum Coryphæo *Celeb. Bauhino* Chamæleon albus acaulis audit) radice, quod plena ſucco & viribus evulſa, mu-

miæ humanæ contemperata, tanquam fermento ex homine, cujus umbra premitur, vires & robur naturale in portantem trahat, id parvo abhinc effluxo temporis ſpatio veritati conſonum eſſe experientia, optima rerum magiſtra, docuit; fortè fortunâ enim contigit, ut quidam rerum Medicarum adeò haut imperitus cum comite pagum Marchionatûs Badenſis ſuperioris peteret, offenderetque in viâ piſcatorem ruſticum ex urbe Baſileâ reducem, quem prædicti duo allocuti itineris ſocium ſibi optarunt, quos tamen ille ceu ſibi in eundo inæquales minusque exercitatos poſt ſe relinquere mox animo fovit; prædictus verò Chirurgus hominis feſtinationem eludere volens, fruſtulum radicis antea nominatæ, quod ſecum geſtabat, ori indidit, obſervandoque ventilationem aëris halitum ex ore de radice prodeuntem ad piſcatorem direxit, unde paulatim factum, ut piſcator de laſſitudine corporis inſolitâ conqueri cœperit, ut, dum tandem ſummè defatigatus ad pagum deſtinatum cum comite, qui ei vehiculum minimè erat, perveniret, humi ſe proſternens, artus ſummopere feſſos de ſe protenderet faſcinatumque ſe, ob inſolitum eventum, omnino crederet. Chirurgus de experimento ſibi jam ex parte noto, certus in diverſorio vino & pane illum refecit, ſicque ei valedixit, quem tamen paulò poſt in pago haud procul diſtante rurſus velut ſemianimem offendit, ſicque de virtute radicis hujus defatigante ſatis ſuperque eſt factus certior.

SCHOLIUM.

REgni vegetabilis virtutem in hominem ſe exerere non ſaltem, dum herbæ in ſubſtantiâ aſſumuntur, vel liquidis infunduntur, ſed & dum fluidum athmoſphæris eorum imbuitur, exemplo dato illuſtratur: in ſubſtantiâ dum aſſumuntur, partes corporis ſtabiles magis roborare, in infuſo vagas feliciùs corrigere, in fluido autem volatiles potentiùs afficere credibile eſt; immediatum enim eſt aëris ceu vehiculi corpuſculorum odoriferorum per motum ex odorato corpore prodeuntium

tium & ſpirituum commercium, ita ut pro ejus varietate è variâ corporum ambientium habitudine diverſiſſimè ſpiritus afficiantur, etiamſi cum *Hobbeſio Element. Philoſ. ſect. I. part. IV. cap. XXIX. p. m. 249.* ſaltem ſtatuerimus olfactionis cauſam eſſe motum partium odorati ſimplicem absque ullâ è toto ſuo effluxione, quo motu propagetur per medium aërem motus ſimilis ad usque organum, qui per ſe non ſatis eſt vehemens ad excitandam ſenſionem ſine aëris per reſpirationem attractione. Quidquid ſit, miram eſſe effluviorum ſubtilitatem, mirandam magis variè determinatam naturam, inſignemque efficaciam ex Ingenioſiſſ. Anglo *Rob. Boyle* quivis facilè confitebitur: plurimum equidem intereſt ex *Harvæanis* fundamentis, ut quis ex laudabilibus cibis ſanguinem purum, nitidum & laudabilem conſervet; verùm & non parùm proderit ad corporis robur conſervandum, ut quis fluidi ambientis ſubſtantiam quoque probè attendat, neque enim veneno ſaltem intus aſſumpto; ſed & reſpiratione hauſto, exemplo chirothecarum venenatis corpuſculis imbutarum, quæ Regiam perſonam in Galliâ olim interfecerunt, quis ad Orcum mitti poteſt. Ex horum verò conſideratione putatitia faſcinatio ope radicis hujus inſtituta in auras exhalabit; quid nî enim corpuſcula exhalantia cum interſpersâ certâ materiâ ſubtili ſpiritus immediatè ferientia, eos ita potuerint immutare, inque alienum motum (prout & non raрò obſervavit in praxi ſuâ *Frid. Hoffmann. Clav. Schröd. p. m. 431.* decoctum hujus radicis in brodio quibusdam vomitum moviſſe) diſponere, ut à debitâ ſyſtaſi, vigore & expanſione nonnihil remiſerint, id quod tum Neurologia *Williſiana*, tum reſpirationis modus à *Mayovv* traditus, tum & methodus medendi *Cl. Hannemanni*, quâ ex alteratione & imprægnatione aëris variâ diverſi in corpore cientur effectus, clariùs ob oculos ſiſtunt. Vid. *Regn. Animal. Sect. I. Art. VIII. §. 5.*

OBSERVATIO CLXX.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Oleum ſeu ſpiritus ſulphuris absque igne præparatus.

SPiritum ſulphuris per campanam confici jam dudum notum, ſed absque combuſtione talem impetrari, aliquid novi eſt. Id mihi ex improviſo contigit perluſtranti inſignem mineræ ſulphuris acervum in inſula, Unruhe nuncupata, extra Bataviam, quo navibus ex Moluccanis inſulis aſportata ſub dio relicta fuit, cujus aliquot fruſta curioſis deſtinare laboribus decreveram. Dum autem ori ad guſtandum ejus ſaporem admoviſſem, jucundiorem ejus aciditatem ſenſi, quæ me ad ulteriorem ejus experientiam invitavit. Materiæ proinde illi aquam pluviæ deſtillatam ſuperinfudi, lenique ad digerendum in Balneo Mariæ calori commiſi, aliquoties eandem movendo, ut commodior inde extractio ſequeretur. Peractis aliquot diebus decantatam inde aquam & filtratam per Balneum Mariæ abſtraxi; remanſit in fundo liquor acidus coloris aurei, vulgari ſpiritu ſulphuris longè nobilior. Hunc per retortam agere conſtitui, qui eleganti cryſtallino colore pertranſiit, exiguâ poſt ſe relictâ terræ albæ portione. Sic naturali viâ impetratus fuit iſte ſpiritus, qui alioquin citra laborem & combuſtionem acquiri non poteſt. Rarum hoc naturæ monumentum eſt, quòd acidum tale adeò apertum reperiatur, cujus minera pura ſatis & ſquamoſa, poroſa levisque duriuſculis intermiſta glebis, quibus ſulphur nitidum adhæret. Matrix ejus ad attractionem ſulphurearum ex aëre particularum ſatis apta eſt; Montana iſta regio, ubi effoditur ad percoquendum eam commoda ſoli obverſa eſt, ut continuis deſtillationibus, cohobationibus, circulationibus & tandem concentratione tantò pretioſior artificiali iſto ſpiritu evadat, quia Solem pro patre, pro matre Lunam agnoſcit.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXI.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Ex quibus partibus Ambra gryſea conſiſtat.

MUlta circa hujus ſubjecti originem inter doctos dubitatio effecit, ut per ignem id experiremur. Ambræ proinde unciam unam Retortæ vitreæ indidi, adaptatoque cum luto recipiente igni commiſi libero; præmiſſo tamen leniſſimo calore; exivit liquor aqueus: ſubſequente paulum fortiore, ſpiritualis ſucceſſit liquor & flavi oleum coloris. Intenſiore calore ſalis quoque volatilis exiguam portionem accepi, nil alio, licet diutiùs urgerem, ſubſequente; reſiduum quod fuit, piceæ erat formæ: humores qui tranſiêre, aceto ex ſuccino deſtillato conformes fuere, niſi quod olei odor ſuavior & ſal volatile ſuccino ſimilius. Exinde Ambram nil cum corporibus animalibus, ne dum mineralibus, ſed vegetabilibus ratione qualitatum & unctuoſitatis habere commune, judico, idque eò, quia in pleriſque ligni fruſtis obſervavi eandem, quâ perlita fuere unctuoſitatem, quæ effluens ex truncis arborum littoribus adnaſcentium delabitur, & ſe ſubtiliſſimis à ſole calcinatis coralli arenulis atque aliis materiis miſcet, tandem in littore comparet, duritiemque convenientem maturam & perfectam ſolis aërisque beneficio acquirit.

In regionibus orientalibus multa cadunt pretioſa odorata multisque etiamnum incognita gummata, quæ cum arboribus in lacus vicinos abripiuntur ſive calore ſolis liquefacta defluunt, unde iterum ex arenis elevata conſpiciuntur. Ambra ſiquidem in diverſis Indiæ locis invenitur in Japan, in inſulis Moluccanis, *Mauritii*, Neykotarres, in Summatricis occidentalibus finibus, in inſula Borneo & Caep Commoriis prope Mallabar ſitis.

 Ambra

Ambra ſolvitur in ſpiritu vini, poſt ſe copioſam relinquens nigram piceamque materiam ab eo indomitam. Hic ſpiritus tandem ſedimentum quoddam album, nubiloſum, poſt ſe relinquit, ſe paulatim magis magisque coagulans in formam collium montiumque, quod exſiccatum terram præſentat foliatam ſplendidam, aſpectuque jucundam, ut facilè adduci patiar, talem unctuoſitatem quasdam in undis pinguedines inibi natantes ſpermatis inſtar ceti ſibi aſſociare & cum iis ſe unire. Cl. Doctor Willem. de Rhyne ex Japonia redux, Ambram in balænis ibidem incredibilis magnitudinis reperiri mihi retulit, ut plerique locum ſuum natalem in Cetaceo genere habere credant eandem; quod fidem apud me non meretur. Licet enim Ceti paſſim mare pererrent, Ambramque quamvis obviam deglutiant, quæ in ventre eorum calefacta in molliores ejusdem partes ſe inſinuet, cujus copiam tandem extenſio ſubſequatur, ſatis ponderoſa tumoris inſtar vaſti; hinc in Ceto eandem creſcere deinceps & augeri credidere. Prædictus Dominus von Rhyne latiùs ea de re ſcripſit ad Excell. Olaum Borrichium Hafniæ Medicum, & inter Acta Danica relatio iſta fuerit relata: meum tamen hæc Calculum non impetrabunt.

OBSERVATIO CLXXII.

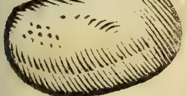
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM,

Vermes rari lucentes.

IN plerisque Inſulis Coromandel, Ceylons, Java aliisque permultis locis inveniuntur vermes & muſcæ, quæ veſpere & noctu turmatim hinc inde obverſantur. Earum verò ſaltem mentionem facere mihi placuit, quæ in Coromandel unâ ſaltem vice fui contemplatus. In Sylveſtribus ſæpius ad rariora perveſtiganda commoratus locis, quin & venationibus nonnunquam delectatus fui, ſed dum obſcura in nocte luminoſi quidpiam obſervavi, cujus adſpectu mirum delectatus

tus fui in modum; propiùs accedens quendam illius notavi motum, ideoq́ue immotumillud reliqui, quoad dies appropinquare cœpit, tunc intuitus inveni vermes lucem talem præſentaſſe, conglobatos coloris Scarlatici ſericei in rotundam formam convolutos, in quibus nec oculi, nec alæ, nec pedes animadvertebantur. Aliquot talium vermium cum modico, cui incumbebant, terræ mecum domum deportavi, ex eorundem lumine porro delectationem capturus, & inditis in phiolam vitream iisdem per menſtruum ſpatium tantum ſplendorem aſſecutus ſum, cujus beneficio & literas exarare & legere potuerim; ab eo autem tempore cum vita & lux eorundem defecit. Quæritur non immeritò, unde tantam conceperint illuminationem? me arbitro provenire eandem crediderim ex ſubtiliſſimis & maximè volatilibus ſulphureis & nitroſis particulis aëris ab iisdem ad ſe attractis & concentratis originem ducere. Conſimilem ferè ſplendorem in Inſula Ceylon obſervavi apud Scorpiones leviter compreſſos, quoad liquidi quid ex iis effluat, qui deinde liquor ſulphureum lumen exhibet, veneni ſui ardentis ſulphurei indicium, ut quis ab iis ictus, tanquam ab aqua forti, vel oleo ſulphuris aut vitrioli, vel cauterio actuali fuiſſe læſum ſe putet. Hujus porrò naturæ tale eſſe venenum demonſtrat illius alexiterium, quod ex volatilibus Alcalibus ſalibus acquiritur, cum modico ſcilicet Sal. Corn. Cervi theriacæ admiſto, & ſcarificato vulnerato loco adplicito, non neglecto ſudorifero,

℞. Theriacæ ℨj.
Sal. C.C. ℈ß.
Volat. oleoſi rad. Cinnam. Sylveſt.
Zerumbeth, ā. g. v.
Aq. Zedar. ℥ij. Mſ.

Offero hæc indagatoribus curioſis penitiùs hæcce perſcrutantibus. Figura & magnitudo talis eſt, quam damus.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXIII.
D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.
Anatome Coralloides.

MAgnam Coralliorum varietatem mare offert, præcipuè verò in Summatræ oris occidentalibus, orbem quippe ſubterraneum cum ſumma admiratione in undis animadverti, turribus, domibus, montibus, vallibus, arbuſtis & ſylveſtribus receſſibus ex variis coloribus & formis conſtantem. In mundo hoc ſubterraneo vel ſubaqueo varii piſciculi, virides, cœrulei, rubri, flavi, gammari, echini aquatici, hujusque generis plura continentur, quæ per ignem ad examen revocare lubuit tàm mollioris, dum fuerunt, ſubſtantiæ, quàm coagulatæ. Corallium quoddam rubrum, à nobis pſeudo-corallium articulatum nuncupatum, ſpiritum, ſal volatile & oleum dedit nigrum, ſicut cornu cervi, quod cum ſpiritu vini rectificatum ſtabit, in loco medicinæ cujusdam celebris. Quod porrò fuit durius & coagulatum corallium, ex eo liquorem elicui alcalinum absque ſale volatili & oleo, ſed materiam fuligineam brunam; liquor ille omnes ſpiritus corrodentes, aquam fortem, oleum ſulphuris, vitrioli, aciditate ſuâ privat, eamque abſorbet. Alia coralli ſpecies equiſeto ſimilis, quam equiſetum marinum nominare decrevimus, conſimili nos beavit ſpiritu. Aliud iterum corallium lignoſum intus, Ebeni inſtar nigrum, extus verò lapideſcente griſeo cortice obductum, quod Ebenum marinum lapideſcente cruſtâ nuncupabimus, ſpiritum acidulum alcalinum, cum craſſo nigroque oleo fœtorem conſimilem iis, qui ex ponderoſis iſtis lignis Guajaco &c. prodit, reddente, largitum eſt. Tale à ſua carptum radice, linguæque admotum, inſtar potentis Alcali linguam aduſſit: inde ex forti ſubterraneo efferveſcente volatili Alcali id formam, colorem atque originem ducere, ſed ex ſalinorum marinorum in ſe invicem agentium ebullitione corpus

tale

Matrix Corallii cærulei.
Pſeudo-Corallium.
Ebenum marinum.
Equiſetum marinum.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

tale & vegetantem virtutem acquirere, vincente alia ſalia ſale alcalino, quod in majori ſe prodit quantitate, in minore verò ſale marino, unde perfectionem duritiemque ſuam acquirunt, judico. Eousque attigit meum in talibus inquiſitionis ſtudium, ut benevolo pateat Lectori, qui ad Tincturam Coralliorum adipiſcendam ſuum applicat animum, eundem umbram tincturæ loco accepturum eſſe. Illo verò fœnoris loco ſalem exinde volatilem & ſpiritum alcalinum ſecundum deſcriptionem noſtram omnibus aliis hujusmodi tincturis præferat.

OBSERVATIO CLXXIV.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Univerſalis Medicina Timoreſorum.

INſulæ Timoris non procul à Java diſſitæ incolæ quodam gaudent remedio, plurimis, ſi non omnibus morbis, licèt graviſſimis curandis apto, ab iis Belelingen dicto, pingui laſcivoque, inſtar hepatum piſcium exiccatorum odore, ideoque ab iis, cæterisque ſuis vicinis ſanguis piſcium indigitato habitoque. Verùm à Chirurgo quodam inibi aliquandiu commorante mihi relatum eſt, ſanguinem talem id non eſſe, ſed vegetabile quodpiam, ſcopulis in profundo innaſcens ab illius loci incolis certo anni tempore collectum: porrò id etiam Ontrenti Larentorique, & ſub templo Lamahaſe verſus occidentem ad 5. vel 6. orgyjas ſub aquis ab incolis ex fundo maris adportari; cujus materia viſcida & ſpermati ranarum non diſſimilis, niſi quod fuſci coloris viſcidiorisque ſubſtantiæ ſit, ut cultris diſcindi poſſit. Præparant autem eandem coquendo in aqua fluminis, usque dum non amplius ſpumeſcat, rejiciendo ſubinde feculentiam iſtam, & ad juſtam conſiſtentiam exhalando. Poſteà infundunt lignis de Bambus excavatis, Soli eam opponendo, donec exiccata & ad venditionem idonea reddita in varias hinc inde regiones deducta diſtrahitur; atque in lucrum ſuum id nimioperè commendant

in febribus, colicis, dyſenteriâ, pleuritide, aſthmate, torminibus à partu, ſanguinis coagulati reſolutione, apoſtematibus internis cum vino aut ſpiritu vini in frigidis, in calidis verò cum aquis à ℈j. ad ℈ij. propinantes.

Ad examen ignis revocatum id præter ſal quoddam volatile, oleum inſuper aurei coloris copiosè, cum exiguo ſale acido fixo, tanquam corpus quoddam animale dedit, & ex pleriſque aliis coralliis talia impetravi. Hæcce proinde medicina tali non fruſtra dotata virtute eſt, quia, quæ ſale volatili abundant, præ cæteris commendata celebrantur.

OBSERVATIO CLXXV.

D. HERMANNI NICOLAI GRIMM.

Coquo de Maldive & Moſambique. Cortex Santali citrini. Ruſa Ray nigri & albi. Cort. Soeda. Cortex contra Pleuritidem.

DUo nucum genera imparis quantitatis & duritiei, ſed paris à Portugallenſibus & pleriſque Indianis æſtimationis cenſentur contra ictus venenatos, morſus ſerpentum & animalium venenatorum, atque venena intra corpus ſumta, quin & calidas & depaſcentes febres, quarum ℈ß. ℈j. & aliquantò plus, pro doſi inſerviunt. Nucleus ſatis durus eſt, inſtar ſecalis; Maldivienſis infantis caput magnitudine æquat; venditur magno pretio. Altera verò ovum gallinaceum refert, ejusdem prorſus duritiei, quæ ſi cum ſerra diſſecatur, cavitatem cordis forma repræſentat: Cortex triangularis, nux ipſa oblonga rotunda apparet.

Cortex Santali citrini. Ex Inſula Timor ab Hollandis plurimum ſantali flavi comparatur, cujus arboris plures cortices inſimul adferuntur à Portugallenſibus & Topaſſinis. Hi colo-

ris

ris ſunt ex rubro bruni, pingues & ſicci, magnæque apud eos commendationis in menſium obſtructionibus partuque difficili à ℈j. ad ʒß. Pulveriſati cum vino calido aſſumuntur manè veſperique.

Ruſa Ray nigri & albi. Nigra hæc radix liquiritiam ferè æmulatur, niſi quod intus calcem quandam præſentet cum ſapore amariuſculo ex dulci præmiſſo. Facilè in pulverem redigitur propter ſuam friabilitatem, magnoque in morſu & ictibus venenatorum animalium medendis habetur in pretio, etiam in calidis frigidisque febribus, cholera, colica & tuſſi. Extrinſecus in eryſipelate & inflammationibus trita cum vino in frigidis, vel aquâ in calidis affectibus, aſſumto nonnunquam in eorum locum ſpiritu vini, vel aquâ roſarum, multum confert. Alba in ſputo ſanguinis, apoſtematis internis, febribus & puncturis animalium ad ℈j. ʒß. & ultra commendatur.

Cort. Soeda. Cortex iſte in magno ab Indis habetur pretio; Experientia illos docuit, magni eſſe ponderis, iſtum in dyſenteria, fluxu ſanguinis & quacunque corporis parte, in hectica & phthiſi pectorisque difficultatibus In febribus eandem, quæ china china, obtinere virtutem creditur: in vulnera pulvis illius inſpergitur: cum aqua tritus ℈ß. ponderis pro doſi ægrotis exhibetur. Extrinſecus in fracturis virtutem eximiam exercet, particulam illius corticis in Arack aut ejus defectu in aquam calidam imponentes, emollitamque circa vulnus ligant, quàm optimè poſſunt. Præterea hunc corticem calidiuſculæ eſſe naturæ & repellentis virtutis, obque id ad fracturas reſtituendas apprimè proficuæ, conſtat.

Cortex contra Pleuritidem. In India ſimplicioribus Portugallenſes utuntur medicamentis, à crebra experientia edocti, præ aliis compoſitis, multùm ſibi commendatis. E quorum cenſu hunc inprimis corticem pawo de portada dictum, quaſi lignum contra puncturas (cortices quippe quosvis nomine ligni appellant) extollunt, qui coloris ſubflavi, ſubſtantiæ craſſioris, ſaporis amari, friabilis conſiſtentiæ, tantoque ad pul-

veriſandum facilioris. Ægrotis ℥ß. pondere cum vino aſſumendum porrigunt; & extrinſecus pulverem iſtum loco dolenti vel cum Arack aut vino, in frigida intemperie; vel cum aqua ſimplici in calidiore miſtum benèque tritum illinunt.

OBSERVATIO CLXXVI.

D. JOHANNIS CORNELII HÖNNII.

Hiſtoria miranda de virgine à maligno morbo, interfecta, cum graviſſimis poſt obitum ſymptomatibus.

MUlier quædam ruſtica, adhuc ſponſa annos nata XXII. cum metendi ergò ſegetes aliô ſe contuliſſet cum ſponſo, aliisque conſanguineis, coacta fuit cum reliquis ſub dio noctu dormire; manè facta à ſomno libera conqueri cœpit de acerbiſſimis doloribus ſub diaphragmate, de pungentibus atque lacerantibus morſibus, nunc dextram, nunc ſiniſtram partem infeſtantibus, quorum comes fuit valida ſatis febris, & ex eventu funeſto maligna. Parentes & affines hoc perſpecto ad proprios lares eam deferri curant, & ad domum propriæ habitationis reverſa, quia malum invaleſcebat, de divinis Medicis & auxiliis ſolicita eſſe cœpit, quando temporalibus, & curativis, præ divitiarum inopiâ, deſtitutam ſe cernebat; malo itaque quotidie ferociente, paucis ſtipato ſymptomatibus, conſanguinei Parochum advocant; ſeptimâ die ſub veſperam vitam cum morte commutando devotè pieque in Domino obdormivit, nullâ præeunte phrenitide, nullo præſente lethargo, nullisque infeſtantibus malignæ febris ſymptomatibus, ſed usque ad finem comitante ſanâ & optimâ loquelâ. Poſt mortem, eam, ut mos eſt ruſticis, in feretro collocarunt, cumque accenſis binis candelis cereis vigilans tota gens pagi illius per noctem cuſtodire decrevit.

crevit. Elapſis octo, ab egreſſo ſpiritu, horis, defunctum corpus intumeſcere cœpit, itidemque coxæ, femora, genua, malleoli ac pedes; poſtea pectus, collum, facies, caput, humeri, brachia, & tandem manus ſummopere increvere. Tumefacto adeò corpore, ex ore ejus vehemens flatus, cum horribili ſonitu, & magnâ fœtidiſſimi humoris colluvie prorupit, ut cerei, qui ardebant, extinguerentur; hinc perterrita gens è cubili properavit, ad flammam denuò candelis reſtituendam; quo facto denuò unanimi conſenſu ad defunctum corpus accedit, quod continuo emittebat ex ore inſignem materiæ valdè fœtentis copiam, adeoque totius corporis tumor exceſſit, ut in eo alter oculorum medio crepuerit, cutisque dum tantam molem capere non valeret, in hypochondrio utroque diſſiluerit, & digiti manuum medii per longum omnes rupti fuerint, ut & volæ manuum ambarum integræ ſervari non potuere, non ceſſante tamen ob id, vel flatu, vel murmure, vel ex ore colluvie prodeunte, eoque res perſeveravit, ut luminaria denuò accenſa ab exhalante ſpiritu protinus extincta fuerint, quousque ex apertis feneſtris cubile perflatum fuit aêre puriori. Die jam oborto, Soleque orbem irradiante ad templum deductum id cadaver fuit adeò monſtroſum, ut impoſſibile fuerit, quidquam ex eo cognoſcere. In itinere veſpillones obturatis naribus loculum deponere, & ſæpè vices inter ſe mutare coacti fuêre; donec ad locum templi allatum cadaver, in Eccleſia permanere à Presbyteris ſacras ceremonias celebrantibus, minimè paſſum fuit præ ingenti fœtore; ſed in cœmiterio ſaltem peractis divinis precibus id humatum fuit, quod inibi veſpillones cuſtodierunt: vincula omnia, quibus alligata erant veſtimenta, tumor inſolens totius corporis violenter disrupit. Hæc eſt miſerrima & mirabilis & veriſſima hujus defunctæ mulieris hiſtoria.

[*Ex communicatione per literas Doctoris Medici Sieneſis.*]

OBSERVATIO CLXXVII.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

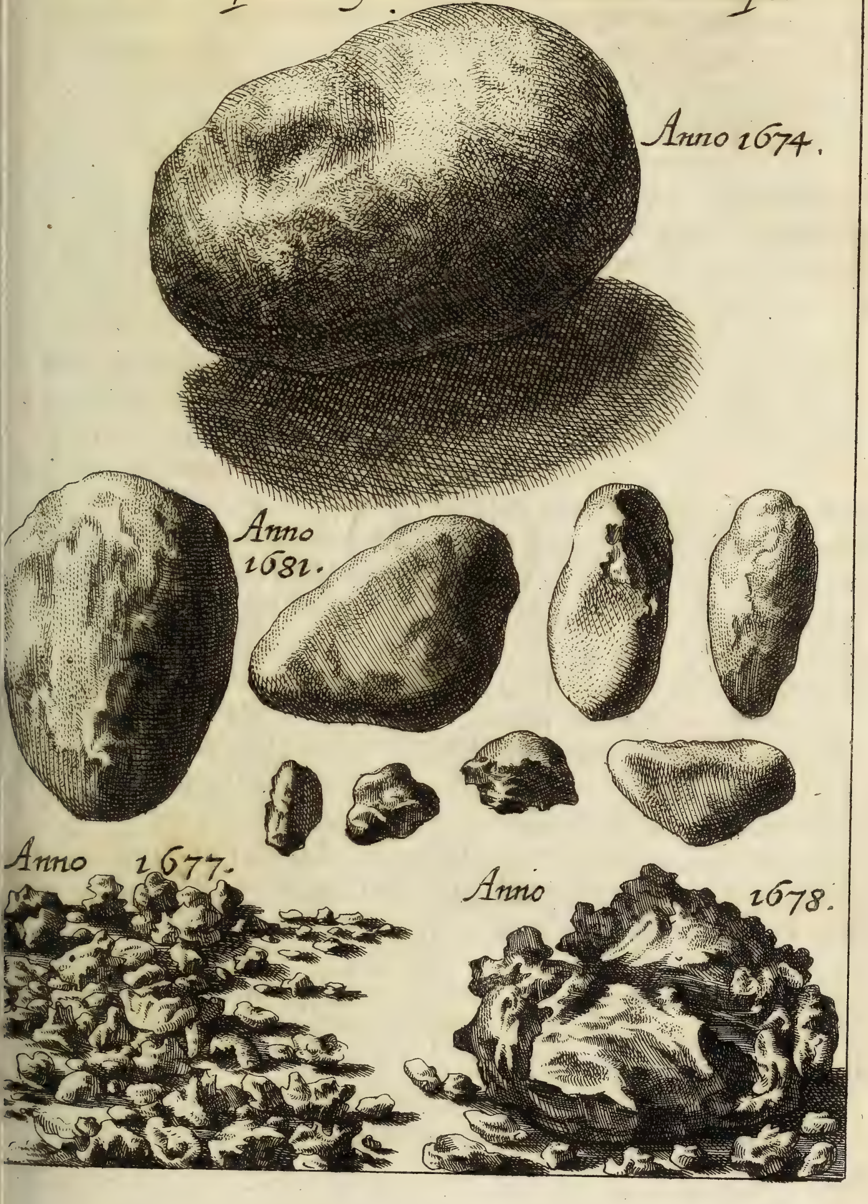
Sectio Calculi veſicæ, in Viro quater celebrata.

FUrthæ Noricorum mercator quidam eximius, Paulus Lerſch/calculo veſicæ laborans, ingraveſcentibus ſubinde doloribus ob ſuppreſſam toties urinam ſpem tandem ſalutis certam in ſectione poſuit; quam in ſe ſuſcepit Georgius Gentnerus, Lithotomus, ſi quis alius, circumſpectus & in ea arte inſignis. Prima proinde vice Ann. 1674. 2. Octobris die, implorato divino auxilio, novaculam perinæo admoveri paſſus fuit, duabus penè cum dimidia horis exactis prægrandem enixus eſt, poſt vehementes ſæpe tractus, calculum, non ſine larga ſubſequente hæmorrhagia ſummaque virium jactura & univerſi corporis debilitate. Difficilem hanc effecere curationem arenulæ, per vulnus ſubinde effluentes, quæ multùm conſolidationem vulneris retardarunt. Lapis exemptus formæ adpictæ cum ſex drachmis uncias tres adæquavit. Gentnero adſtitit manus porrigens auxiliatrices Georgius Prodmannn, chirurgus noſtræ civitatis, celebris Practicus, Aliquandiu exinde patiens levamentum quoddam ſenſit, quamvis per vulnus continuò quædam manârint guttulæ, indubii non debitæ, propter arenulas, coaleſcentiæ teſtes, unde nova paulatim incommoda circa veſicam illius ſuborta integram polliceri reſtitutionem non potuere.

Ingruente anno 77. cùm doloribus gravativis & pungitivis atrocibus ille denuò, urinæ toties redeunte ſuppreſſione, nimium urgeretur, ad iteratam refugere ſectionem, priore eandem Lithotomo maximoperè diſſuadente, victus tamen intenſis doloribus, 26. Januarii poſt mediam noctem coactus fuit, & ſecundam hanc operationem à dicto Georgio Prodmanno

pati

Calculi, quatuor ſectionibus diverſis exempti.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

pati, quam præſente ſolâ conjuge ſuâ in genua devolutâ, cum juvene chirurgi, dum heroico prorſus animo itinerarium catheterem ſuâ manu direxit, fortiter ſuſtinuit. Re feliciter & ex voto peractâ accitus ego illicò fui, ſymptomatum vehementiæ obviaturus, quæ exoptato remediorum uſu & ſucceſſu paulatim evanuére, meliusque ille ſe deinde, quàm ante hac habere cœpit. Lapillorum exinde exemptorum ingens multitudo uncias duas cum duabus drachmis pondere æquabat, formæ obſcurè gryſeæ cortices illi æmulabantur confractos, ſubſequente multoties inſigni tenacis & ſat viſcidæ pituitæ copiâ, cui crebræ ſe jungebant flatulentiæ, patienti ſatis moleſtæ. Solatio ipſi fuere injectiones decocti hordei cum vitello ovi, oleo ovorum & hypericonis miſti; Aqua citrata cum cinnamomo & ſaccharo, & decoctum chinæ ſiti reſtinguendæ ſuffecit; alvo cum enematis ſubinde ſervatâ lubricâ.

Vix biennium peractum eſt, licèt ſe pluribus præſervare lithontripticis ſtuduiſſet, denuo tamen graviſſimis divexatus calculi ſymptomatis tertiam admittere adactus fuit ſectionem, quæ anno 78. 9. Januarii die intra ſeſquihoram felici Prodmanni dextrâ, me duobusque ejus miniſtris præſentibus fuit finita. Dura ſatis & quaſi pultacea cum cohleari fuit exempta, unciæ unius & duarum drachmarum pondere, maſſa; quæ paulò poſt in tophum induruit, ſymptomatis non tantopere eundem exercentibus. Tertio verò poſt ſectionem die peniculus vulneri immiſſus ad articuli digiti longitudinem nigreſcere viſus fuit, non citra gangrænæ metum; quem ope injectionis ex ſeminibus frigidis præparatæ aliquoties repetitæ ſuſtulimus, felici cum ſucceſſu & veloci. Flatibus iterum in veſica tentari mirè cœpit, ut ſæpius ligaturæ ſolutionem deſiderârit, iis tamen nullâ reſiſtere arte potuimus, latente eorundem in veſicam ingreſſu. Intra ſex ſeptimanas denuò ambulare cœpit, impetratâ paulatim priſtinâ valetudine, &, quàm antehac, longè meliori, ut ſe in portu navigare ſummè fuerit lætatus, ſupremo pro tali clementiâ perſolutis Numini gratiis.

Sed,

Sed, ut vix aliquid ab omni beatum eſſe parte poteſt; ita & optimum hunc Virum per binos ſaltem annos ſpes recuperatæ ex integro ſanitatis, ſatis vana lactavit. Anno ſiquidem 81. 4. Februarii nephriticis rurſus victus doloribus, diritate ſectionis non abſterritus denuò id officii exequente Prodmanno, adfine ſuo, me juxta cum duobus miniſtris præſente, ſe tali encheireſi invicto iterum ſubmiſit animo, quæ ad quinque horæ quadrantes exercita felici cum ſupremi Numinis auxilio iterum fuit peracta. Calculi complures ad ℥ij.ʒj. poſt illam exempti fuere ſectionem; doloreque ille infeſtatus tertio die poſt injectionem in veſicam olei ovorum & hyperici, cum melle roſato, ſaccharo & julepo roſato quietem ſenſit: Quinto exiguus, quem ſexto duo majores ſecuti fuere lapilli. Decimo omnia ceſſavere ſymptomata, præter ſalivationem poſt uſum Mercurii dulcis cum Cinnab. nativo & ocul.cancr. præparatis permiſto; pro lenienda alvo adſtricta aliquoties ab ipſo aſſumti, quæ per plures dies ſatis ipſi fuerat moleſta. XXII. Martii circa plenilunium tantam virium jacturam perſenſit, ut omnes de ipſius vita conclamatum eſſe crediderimus. Sed poſthac ad meliorem redire cœpit ſtatum, ut ſequente X. Aprilis in templo iterum comparuerit, pro tanto beneficio Deo Opt. Max. ex intimo cordis ſui penetrali agens gratias. Subſequenti luce in vicino ſuo horto noviter conſtructo cum amicis ſe recreavit, domumque cum iisdem commodè ſatis reverſus fuit. Duodecimo verò Aprilis circa veſperam inſolenti correptus fuit horripilatione, lectumque ſuum repetiit, quæ duravit ad quinque horas; remittente dein paulatim rigore, æſtum perbrevem ſenſit. Pretioſa ſatis in ſalutem Dn. ægrotantis ordinata fuere medicamenta; ſed incaſſum omnia. Toties ſiquidem reverſus fuit horror iſte, interpolatis tamen, non certis vicibus, qui omnem eluſit opem operamque quoad delaſſatum conſumptumque tandem ad obitum deduxit patientem, quarto poſt decimum die, 27. Aprilis, rarum pietatis & patientiæ exemplar longiore ætate digniſſimum.

Poſt

Poſt luctuoſum ejus ex vita diſceſſum, voluntati piè defuncti, ut calamitoſum ejus aperiremus corpus, parentes, omnia ferè in naturali ſuo ſtatu viſcera deprehendimus. Stomachus quippe cum hepate & inteſtinis absque nævo comparuere. Lien penitus corruptus marcebat, leviq́ue compreſſione pultis inſtar diſſolvebatur. Ren ſiniſter dextro longè major disruptus totus putridus, exiguis calculis conſperſus, ureterem duplo altero majorem oſtendebat, per quem acrior transfluens urina dolorem non ſaltem ejus loci, de quo vivus continuò conqueſtus fuit, arguebat, quin & orificium veſicæ propè ſectionem rubens planè & quaſi gangrænoſum præſentabat. Pulmo ſiniſter quoque altero major fuit deprehenſus nullo alio præterea obſervato corporis partium incommodo.

SCHOLIUM.

IN prima operatione pleraq́ue, quod apud lithotomos hujus ſeculi fieri ſolet, neglecta nimis periculoſam effecere ſectionem. Poſt frequentem enim calidiorum ſpirituum, quaſi lithontripticorũ uſum copioſâ arenæ rubræ mictione d. Lerſch continuò divexatus fuit, quæ coagulatæ bilis ſoboles eſſe ſolet, ex calidiore jecinore oriunda. Corpus proinde præparari priùs debuiſſet, quàm absque omni prævio apparatu tam periculoſæ ſubjici ſectioni; jecur ante cum ſanguinis bilioſo fervore potuiſſet refrigeratione moderatâ attemperari, ad imminuendam arenularum ubertatem, balneisq́ue præmiſſis corpus debuiſſet humectari, perinæumq́ue emolliri, ut felicior exinde poſt ſectionem lapidis egreſſus fuiſſet procuratus. Videantur Fabric. Hildan. Paræus, Sennertus, cæteriq́ue complures alii.

OBSERVATIO CLXXVIII.
D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.
Hydrops aſcites periculoſus cum maculis feliciter curatus.

THeologi hujus urbis præcipui conjux longo tempore cachectica fuit. Tumere deinde cœpit in toto corpore, in-

flatâ facie, manibusque & brachiis, ut rumpi videretur, quin univerſa corporis compages mirè turgida, maculisque diverſæ formæ, brunique coloris aſperſa videbatur, ut ſe in lecto vix continere potuerit. Ad incitas jam ferè redacta nemini non nil niſi plurima mortis imago apparuit. Hydropem hunc Scorbuticum, quâ appellatione jam omnes ferè morbi gaudent, nuncupavit, qui adſtiterat, medicus. Ego ex thermis Carolinis redux illicò vocatus, ad conſilium veni. Ægra ſe ſæpius ſolicitari ad ſedes faſſa, nil tamen pro neceſſitate excernere ſe poſſe aſſeruit. Aquam illam egò judicavi gelatinæ inſtar in corpore à frigida intemperie congelatam, quæ tumere adeò membra effecit; jubeo adferri lagenas aquâ calidâ repletas, quas faſciis involutas plantis pedum & ſub axillis apponi jubeo. Dictum, factum: Cœpit enim congelata illa aqua rurſus liquefieri & reſolvi, ſubſequente mox veloci per alvum effluvio, ut intra octo dies omnis ex corpore per ſeceſſum exulârit & ſubſederit quarumvis partium intumeſcentia. Pro averruncandis maculis iſtis ſubſidio venêre hepar attemperantes Syrupi, julapia & pleraque confortantia, atque ſic cum divina gratia intra menſem cum dimidio penitus fuit reſtituta.

SCHOLIUM.

QUi aſciticos humores vel per emplaſtra, aut alia externa adminicula ex pedibus, brachiis, vel aliunde extrahere ſatagunt, ii fruſtra agere mihi videntur. Aquam in pedibus congelatam vel cum vaporibus aut fomentis calidis reſolvere valde mihi congruum videtur. Tanta quippe aquarum copia, vel ex vitioſo nutrimento, aut potu per omentum læſum effluente, vel per vaſa lymphatica accedit: quæ ſi juſto diutius inibi moratur, refrigerato membro gelatinæ tandem conſiſtentiam acquirit, quam non, niſi moderato caloris fotu liquefieri & cum ſanguine in hepar refluo reduci atque exinde per inteſtina promoveri, ut cæteris cum fecibus excerni poſſit, exitus probat. Si verò ipſum hepar in ſua patiatur ſubſtantia,

tia, dum induruit aut alio obſtructum fuerit modo, curationem irritam futuram certum eſt &c.

OBSERVATIO CLXXIX.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

Aquæ thermales Carolinæ nimium potæ.

REverendus Pater, Vitus Ludovicus Horatius, Illuſtriſſimi Comitis de Milleſimo in Bohemia Parochus, juvenis, dum in ſumma egeſtate vix inveniret, quod latranti ſtomacho objiceret, vix pane ſatiatus quandoque caſeo ad aliquot annos ſe conſervavit. Dum provinciam ille ſuam aggreſſus fuiſſet, multis ventris torminibus & compreſſionibus pectoris divexatus, ſuaſu quorundam ad thermas Carolinas ſe contulit. Fuit tunc annorum quadraginta ſeptem, & bibere cœpit thermales aquas, in tanta copia, ut fidem ſuperâſſe videretur, niſi Virorum Excellentiſſimorum Dn. Doct. Huberi, & Dn. D. Dilleri literæ id confirmaſſent, quas ſubjungere teſtimoniorum loco hîc placuit.

D. Doct. Huberi, Neuhuſii medici Regni

Reverendo Patri, Vito Ludovico Horatio, Illuſtriſſimi Comitis de Milleſimo Parocho, apud Sutorem Carlsbadii commoranti.

Bona dies, Reverende Pater. Cum Reverentia Veſtra corpus ſuum ſummè cacochymicum ſexaginta quatuor diebus 2689. ſextariis (ſext. unus eſt unciarum XII.) aquæ hujus thermalis plus quàm mirificè eluerit, & materia ſemper, præſertim caſeolenta, quam jam corpori à 24. annis inhæſiſſe aſſeruerat, ſeceſſerit, maturum jamjam meum conſilium foret, ut planè ab hujus aquæ potu abſtineat, ne nimia & diuturna ingurgitatione non tantum corpus, ſed & natura quàm ma-

ximè lædatur. Datum in Muséo in thermis iſtis 15. Junii Anno 64.

R. Vra.

Amicus bonus

D. Huberus.

Sic & ego ſuadeo & ſentio infra ſcriptus

D. Ferdinandus Diller.

Eodem Anno.

Reverendus Pater Horatius neceſſariò per tam longum tempus thermis uti debebat, nimirum 79. diebus, quorum uſu materia caſeolenta putrida & alia corrupta ſeceſſerat. Ebibit autem intra hoc tempus 1379. ſextarios: Si enim citius diſceſſiſſet & humores commoti non expurgati fuiſſent, in pejorem corporis ſtatum incidiſſet, & omnia media adhibita in caſſum abiviſſent. Pro majori veritate rem ita, & non aliter ſe habere, propriâ manu haſce ſubſcripſi, & proprio ſigillo conſueto corroboravi. Eod. anno in autumno.

Ferd. Dillerus.

Ab eo tempore ter quaterque in anno, & usque ad annum 1676. viginti tribus vicibus thermas iſtas inviſit, ſex ſeptimanarum ſpatio ſemper inibi commoratus.

SCHOLIUM.

SI aſſertum Excell. Dn. Langii in thermologia ſuo conſtaret fundamento, totus petricoſus in ſtatuam verti debuiſſet bonus ille Pater; toties quippe inundatus à tali thermarum fluento. Sic Generoſus quidam Baro non procul à thermis iſtis quovis anni tempore, podagræ torminibus coactus eò accelerat, in media hieme, & ſe immergit in calidam, inibique commoratur eò usque, donec dolorem remittere ſentit. Aliquando ſæviente licet frigore ad LXXIX. horas in aquis inſidens ſe detinuit, inibique cibum aſſumſit dormivitque. In potu non

parcior

parcior, ſed immenſam admiſit ſubinde calidæ quantitatem, ad urceos quandoque XV. vel fictilium ad potum uſitatorum à ducentis ad quingenta. Quid? quod nonnunquam ad quinque urceos thermales glacie refrigeratos, ut crudelitati podagræ obviam iret, epotavit, citra qualemcunque noxam; dein ſe lecto ad ſudandum commiſit, victorque tandem dolorum extitit. Poſt prandium largiori ſe vini potione reficere conſvevit. Inducias tandem ad quadriennium ab articulari iſto obtinuit morbo.

OBSERVATIO CLXXX.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI,

De

Atroci alvi cum fluxu dolore mox ſopiendo.

MIraculi loco inſervit ſemen ſanguinis draconis, à Bauhino Lapathi folio acuto rubente III. nomine inſignitum. Hujus ſcrupulum unum vel drachmam ſemis leviter in mortario contuſum, & in vino ſaccharino leniter calefactum & per linteum expreſſum aliquoties propinavi dolentibus, cum felici ex voto ſucceſſu.

SCHOLIUM.

VIliſſima ſæpe & ab omnibus abjecta remedia plus virium præ pretioſis quibusve aliis habere, argumento ſunt ſimpliciorum nonnunquam hominum conſilia. Meminit cujusdam medici ſpagyrici Germani ex America, in qua medicinam per decennium integrum fecerat, reducis, Nicolaus de Blegny in ſuo Zodiaci anno ſecundo fol. 10, qui aſſerebat, ſe habere comperta morbis omnibus remedia è genere ſimplicium eximia. Hydropis curationem ſilicum candentium ope Americanos procurare, ſplenem induratum emollire cataplasmate, luem ♀. eam & lethargum ingenioſâ ratione expugnare, ſerpentum

morſibus illudere ſaltem ſimplicioribus medicamentis narrabat, ut virtutis vitium tot plantarum inter barbaras gentes naſcentium notitia meritò admirationem pariat. Pluribus ibidem de hac re agit Blegnyus.

OBSERVATIO CLXXXI.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

De

Scorzonera montana Alexipharmaca.

SCorzonera dicta quaſi cortex, ab exteriore adſpectu nigra, intrinſecus licet egregiè candeſcat; ſummæ in venena eſſe virtutis ab omnibus, qui ejus mentionem fecére, botanicis & rhizotomis celebratur. Plures ejusdem ſpecies varii ſubinde proferunt Authores, quas inter ſingularem me in montibus Vicentinis, propè Piutiéne reperiſſe memini, quæ Menſe Aprili Anno 1638. graminis humilioris & latè paſſim ſparſi è terra prorumpentis formâ copiosè prodiit, ex radicibus ſuperius villoſis, nigris, digiti majoris, & minoris craſſitie, quin divaricatis nonnunquam hinc inde cruribus ad ſpithamæ unius & interdum dimidiæ circumferentiam. Hanc proinde mecum cæteri Botanophili, qui pro gramine eam primùm habuere, curioſius intuiti, radicisque â nobis erutæ formam rugoſam nigram, lacteumque de ſe promentem ſuccum admirati pro Scorzonerâ ſingulari gramineo folio nobis commendatam habuimus. Quoniam verò hanc plantam tantâ natura donavit radicum ubertate, ſufficientem ejus quantitatem mecum deportare non abs re futurum duxi. Hujus effigiem Magnificus Acad. noſtræ Præſes, Excell. Dn. Joh. Michaël Fehr in ſuo de Scorzonerâ elegantiſſimo tractatu conſpiciendam dedit, cum ejusdem deſcriptione luculentâ.

Uſum illius radicis hactenus, in malignis præcipuè morbis, & febribus catarrhalibus, inſigni cum efficaciâ mihi ſemper

Scorzonera montana
cum ſuâ radice.
aphyllantes.

[illegible] HISTORY

per habui commendatiſſimum, quod meo teſtatum facere poſſum exemplo, & cum mille aliis; nec mea de illa ſpes me fefellit; inde copiâ ejusdem ſubinde gaudeo, ne ejus defectu noſtræ laborent officinæ, & confectio cordialis liquida, medicamentum in periculoſis talibus affectibus maximi momenti, illius extracto indiget, quin & aqua inde deſtillata præ cæteris laudem ſuam meretur: nec in peſte etiam ipsâ ſpe ſuâ fruſtratos fore infectos omninò credam. Duplicis verò ejusdem licet coloris & formæ tales eſſe ſaporis deprehendo; dulces alteras, alteras amaras; has penetrantiore præditas facultate obſervavi, & in virtute ſua potentiores.

OBSERVATIO CLXXXII.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.

Pulveris Pyrii uſus in extinguendis ſpiramentorum camini incendiis.

CUm igne ignem extingui dixeris, dum exiguo pulvere pyrio accenſo majorem videris flammam annihilari. Quòd Camini frequentius flammæ impetum ſentiant, nil equidem novi eſt: ſed talem levi extinguere ἐγχειρία paucis cognitum eſſe videtur. Quò longior autem fornacis canalis eſt, tantò vehementiore ignitione fuligo inibi accenſa flammas extrudere ſolet, aëre ſubtus alimentum igni ſuppeditante; qui ſi adimi camino poſſet, illico fomes flam̃æ ademptus omne incendium tolleret. Plures ſclopeto in caminum exploſo quid efficere tentârunt, quamvis irrito toties effectu. Nec enim fragor in aërem quid poteſt, vel ei adimit. Vaporem verò hoſtem ignis addictiſſimum experientia docuit. Hinc plures ardenti camino ſupponunt ahenum aquâ plenum, quæ ſi evaporare incipit, vim quandam flammæ inferre ſolet. Infuſa ſuperiùs caminis aqua nil efficit, dum per mediam ſaltem cavitatem, non per parietes, absque effectu delabatur. Qui obſtruere

ſtruere ſupremam camini cavitatem cum fimo poſſent, ii ad ſuffocandum ignem forent proximi. His verò & aliis penſitatis extinctionis modis non commodiorem aut velociorem inveni rationem, quàm ſi pulveris pyrii in vola manûs cum ſputo coagmentati maſſa in foco ſub igne ſupra ardente accendatur, quâ conflagratâ & excitato inſigni vapore, ſecunda, tertia, pluresque ſequantur. Cum admiratione videbis vim ſuprà flammantis camini, absque ullius hominis adjutu imminui, quin penitùs à tali vapore ſuffocari; decidentibus catervatim piceis fuliginis cruſtis, penitùs candeſcentibus, camino ſine ulteriore igne aut incendio relicto.

SCHOLIUM.

PUlverem pyrium & incendere & extinguere ignem experientia docet. Objiciantur eidem raræ quæ fuerint texturæ ſeu linea & goſſypia carpta, vel fœnum cum ſtramine, chartisque tenuibus, levioribus quippe materiebus, facilè flammam concipere & ardere videmus. Potior tamen extinguendi vis in nitro, ex quo pulvis ille confit, latere videtur, quia tanquam ſubjectum quoddam omnis mirabilitatis aquam in ſe & ignem penitiſſimè juncta continet. Inde ſignum merebitur utriusque trianguli in ſe invicem locati, ſuperiore ignem & inferiore aquam denotantis. Quid? quòd aëris & terræ inſignia inſimul juncta in eo obſervabis, quaſi id unicum foret, quod in ſe actu foveret quatuor elementorum conjugium. Terreſtrem id oſtendit faciem tritum & in pulverem ſubtiliſſimum farinæ inſtar redactum; quod ſi cellæ vel humidiori idem aëri expoſueris in aquam ſolvi incipit. Aërem vehemens ejus impulſus, in pulvere pyrio, dum glandes ex cannis ferreis explodit, cum intenſo tonitru ſubſequente manifeſtat, cum vapore intenſo aërem implente. Ignis latè extenſam in obſcura præſertim nocte flammam prodit. Idem Theophraſtum innuiſſe videtur in ſua Apocalypſi Hermetica, qui ea de re quærendus & legendus erit; & D. Hugins à Barma in ſuo tractatu Saturnia regna dicto §. XIX. & ſeqq.

Ignem

Ignem aquâ extingui vel infantes norunt: aquam vi ignis expelli, aut crebra ſuper flammas decoctione effervefcendo evaporari & annihilari neminem latet. Cum volueris duo contraria ob oculos ponere, aquam & ignem profer: alterum enim ſufferre alterum nequit, neque patitur. Duo tamen hæc contraria ſibi unita in eodem cohabitant ſubjecto, penitiſſimè inter ſe juncta. In NITRO quippe hæc duo, ignis & aqua ſe arctiſſimè amplectuntur, quæ ſi igniti carbonis examini ſe ſiſtunt, illicô flamma fugam capit, aquâ in vaporem reſolutâ. Si verò idipſum nitrum mediante aliquo bolo in ſpiritum vertitur, quamvis in ſuâ ante ſubſtantia refrigerandi vires habeat, cum fumo tamen igneo rubicundo in recipiens prodit vitrum ſpiritus verè acerrimus, qui inſtar flammæ linteamina comburit, metalla quævis, excepto auro, & mineralia æſtu ſuo diſſolvit & corrodit, vi, quovis igne, majore; *Aquam ignem* dixeris, virtutem illius coactam & rectificatam omnem ſuperare ignem experientia docet: in aquâ verò guttatim diffuſus ille attemperando cuivis interno æſtui ſufficit, & gratia & ſanitate cæteris ſalinis ſpiritibus ſuperior.

Hinc cuivis rem recta ratione expendenti eſt obvium, quod aqua ſubtus ignem in vaporem ſat denſum reſoluta ignis violentiam domare norit, quæ ſuperius ab eo in fugam vertitur.

OBSERVATIO CLXXXIII.

D. GEORG. ABRAHAMI MERCLINI.

(1.) *Inaudita* (2.) *Hydropis* Abdominis ſpecies, ſaccata, ſive cum folliculo, fortasſis dicenda.

HOneſta erat (3.) *fœmina*, pudica, & ſexum ſuum decentibus virtutibus ornatiſſima. Hæc ante hos ſedecim circiter annos, anno nempe præter propter 1666, tum annorum ætatis ſuæ 26. ſenſit, abdomen nonnihil in-

tumeſcere, (4.) *ignara*, unde hæc abdominis intumeſcentia ortum ducat; quæ etſi (5.) *nec dolorem*, (6.) *nec ambulandi impotentiam*, nec aliud quodvis ſymptoma actionem aliquam lædens comitem haberet; tamen ſuper eâ Medicus conſultus eſt, qui (7.) *flatulentiam* ſubeſſe ratus, contra eam aliàs proficua remedia præſcripſit & adhibere juſſit. Sed fruſtra. Abdomen ſenſim magis magisque attollitur, (8.) *fluentibus* interim rectiſſimè *menſibus*, cæterisque ſanitatis indiciis plerisque apparentibus, præterquam quòd (9.) *artus* eò magis ſubinde *gracileſcere* viderentur, quò majorem in molem æqualiter excreſcebat Abdomen totum. Anno 1672. conjugium init Nobiliſſima Virgo, ſpe, fore, ut fortaſſis prolium enixu illa unà ſubſideret Abdominis intumeſcentia. Sed & hæc decollavit ſpes. Facta quidem eſt trium liberorum mater; at tantum aberat, ut (10.) *detumuerit abdomen*, ut potius ſubinde majus ſumſerit incrementum; quo factum, ut alia præterea ſupervenerint graviora ſymptomata, nempe (11.) *ambulandi difficultas*, (12.) *dextræ coxæ dolor*, & (13.) *præcordiorum anxietas*; præter illa geſtationis fœtus tempore, ultimis imprimis menſibus, familiaria, ut (14.) *ſtranguria acerbiſſima* (15.) *animiq; crebriora deliquia.* Diris his ſanitatis hoſtibus per aliquot annorum decurſum conflictata, tandem ſub finem Novembr. 1682. inopinatò incidit patientiſſima patiens in (16.) ſpontaneum *alvi defluvium*, quo Abdominis moles ita reſedit, ut non levis ſpes, (17.) *urinâ* etiam imprimis indies ad aliquot menſuras ſecedente, affulgeret redintegrandæ valetudinis; ſed quam paulò pòſt ſuperveniente (18.) *ſummâ reſpirandi difficultate,* triſtis eventus, placidiſſimus nempe obitus, D. 14. Octobr. 1682. excepit. Poſt quem cùm inſtitutâ extiſpicinâ exta luſtrarentur, en! oculis noſtris ſe ſtitit tantæ capacitatis (19.) *ſaccus membranaceus*, ut 40. circiter menſuras tenuerit, qui innoxiè omnibus viſceribus incubuit, inque tantam molem extulit Abdomen, urinoſo liquore ultra dimidium ejus repletus, cæteris viſceribus plerisque intaminatis repertis; præterquam quòd uteri fundo

in-

inhæſerit ſemirotundus (20.) *globulus cartilagineus*, &(21.) *tuba uteri dextra*, ex qua ſaccus ille, ceu radice, prodiit, obliterata apparuerit; atque (22.) *omentum* non ſuper ſaccum & viſcera expanſum, ſed corrugatum prope diaphragma inventum fuerit.

SCHOLIUM.

(1.) I*Nauditum* voco hunc affectum, eò quòd inter quàmplurimos, quos ejus gratia evolvi Authores, ſimilem nuſpiam reperire potui, nec unquam ullibi legiſſe memini; illis fortaſſis propterea non injuriâ adnumerandum, quos Arnold. Bootius omiſſorum nomine inſignivit.

(2.) Et cur ad *Hydropis ſpecies* referam, partim ex ipſius Morbi hiſtoria, ex ejus partim ſubſequente reſolutione ſive explicatione conſtabit.

(3.) In ipſa Caſus Relatione omiſimus *fœminæ* temperamentum, cæteramque corporis conſtitutionem, aliaque, quæ nonnulli ſuis Obſervationibus ingerere ſolent. Hæc ſi quis fortè & hîc ſcitu neceſſaria eſſe putaverit, nos quoque ſtrictim narrabimus, ſaltim ne quid deeſſe cenſeatur, quod ad intimiorem affectus abſtruſiſſimi cognitionem facere videri poſſit. Sciendum itaque, Virginem eo tempore, quo venter intumeſcere cœpit, ſanguineo-phlegmatico temperamento præditam, & junceam quidem, tenerrimâque artuum texturâ ab ipſa exornatam naturâ, cæterà nihilominus integrâ gaviſam fuiſſe valetudine; niſi quòd jamtum de illo ſequiori ſexui familiariſſimo ſymptomate, capitis intelligo dolorem, ut & anorexiâ ſubinde conqueſta fuerit.

(4.) *Ignoraverat* quidem Virgo primitivam cauſam, procatarcticam, manifeſtam, aut externam, nullamque liquidò incuſare poterat, quâ inſolitam hanc Abdominis intumeſcentiam ſibi conſciverit; ſæpe tamen ipſe ab eâ audiviſſe memini, ſi qua manifeſta hîc concurriſſet cauſa, ſe nullius aliûs recordari poſſe, quàm inopinati, illam ventris intumeſcentiam paulò antè prægreſſi, terroris, qui animum ſuum tantâ vehementiâ

concuſſerit, ut præſens tum menſtruus fluxus actutum exaruerit, nec prius, quàm tertio demum Menſe redierit. De hac, inquam, cauſsâ procatarcticâ probabilis fiebat conjectura. Cætera autem maxima vulgi pars, & imprimis curioſarum mulicercularum, quæ plerumque etiam non rogatæ de difficillimis hujusmodi caſibus ſententiam ferre audent, faſcinationem prætendebant. Verùm, præterquam quòd ipſi piiſſimæ Virgini de ea nunquam ulla inciderit ſuſpicio; ejus etiam ſufficientia nulla deprehenſa ſunt indicia. Non enim hîc in prætumido ventre ejusque ſacco artificioſa quædam, ut acus, clavi, cultri, & ſimilia monſtroſa, quæ in corpore humano generari nequeunt, reperta ſunt: non hîc unquam ab ægra inſolentiores totius corporis, aut aliquorum membrorum contorſiones, aut geſticulationes, quales nemo ſanus imitari potuiſſet, viſæ ſunt: non hìc inuſitata & tam admiranda notata ſunt ſymptomata, ut ea ex naturalibus cauſis deduci neutiquam potuiſſent: non hîc Abdomen in ingentem illam molem ſtatim unoque die accrevit. Horum autem ubi nihil deprehenditur quicquam, faſcinatio quoque, ſive veneficium, meritò exſulare debet. Ut ut ergo omnes ex faſcino oriundos morbos cum Wiero, Cornel. Looſeo aliisque negare nolim; hunc tamen præſentem inter eos referre, nulla cogit neceſſitas; etiamſi de ipſius affectûs generatione genuinisque cauſis non certò conſtiterit, inter oppidò raros propterea non immerito numerandi; ſiquidem non decet ſolertem Medicum, ad veneficium, vulgi more, ſtatim delabi, ubi morbus paulo abſtruſior, ejusque cauſa craſſioribus quaſi tenebrarum nebulis obducta fuerit. Adhibenda diligentia: excutienda omnis ingenii bonitas, ejusque ſæpe omnes intendendi nervi, ut in veras effectûs cauſas nos penetremus. Feraciſſimo inſolitarum rerum vivimus ſeculo, quarum effectus quidem oculos acutiſſimè ſtringunt, cauſa autem velut in profundiſſimo deliteſcit puteo. Hîc ſocordis eſſet & abjecti animi, ſine præviâ accuratâ inquiſitione ilico ad cauſas ſupernaturales ruere; ad peſſimum exemplum ignavorum

vorum quorundam hominum & ignararum muliercularum. Iccirco quamvis nemo etiam eorum Medicorum, quibus ad perſpiciendas latentes morborum cauſas lyncei aliàs eſſe ſolent oculi, de ſacco hoc urinali liquore pleno, ceu illius prætumidi Abdominis authore, cogitaverit, illiusq́ue ortus nondum adeo perſpicuus ſit; ea tamen propter non dubitandum, quin naturales, vel, ſi mavis, præternaturales ſubfuerint cauſæ, quæ hunc produxerint effectum; etiamſi illæ primo intuitu fortaſſis imperveſtigabiles, ſi non cognitu prorſus impoſſibiles plerisque videri poſſint. Cæterùm nec hoc hîc loci reticendum, fuiſſe, qui præſentis affectus ortum à contuſione in inguen fœminæ aliquando factâ derivarunt; quæ, ſi contigiſſet, multum certè lucis fœnerari, & ad meliorem cauſæ morbi cognitionem viam nobis parare poſſet. Quoniam verò de hac contuſione ab ipſa Ægrâ nihil quicquam quenquam conſanguineorum proximorumq́ue cognatorum unquam audiviſſe conſtat, adeoq; dubitare de ea non ſine ratione licet; ideo eam pro externa cauſa venditare nolumus.

(5.) *Dolorem nullum* Ægra in Abdomine per duodecim penè annorum decurſum ſenſerat, idq́ue procul dubio eò quòd tum tantæ molis nondum fuerit ſaccus ſive folliculus, ut, factâ enormi membranoſarum partium, peritonæi nempe, muſculorum abdominis & integumentorum communium, extenſione, dolor inde potuiſſet reſultare; ſed qui poſtremis duobus circiter annis ante obitum in dextro præcipuè hypochondrio circa regionem hepatis, nonnunquam etiam lienis, non quidem adeò inſigni acerbitate atque vehementia, ſed tantùm obtusâ & quaſi gravativâ illatâ ſenſatione ſubinde eo duriùs afflixit, quò majus incrementum ſumpſit ſaccus in Abdomine concluſus, diſtentis nempe inde magis magisq́ue dictis partibus membranaceis, ceu doloris præcipuis ſubjectis.

(6.) Nec intra dictum temporis ſpatium quicquam negotii faceſſerat *ambulatio;* quamdiu nempe Abdomen tantam nondum acquiſiverat molem, ut itionem impedire potuiſſet.

 (7.) Ipſum

(7.) Ipſum nimirum affectum haud pauci ad *Tympanitidem* referebant, & quidem non primis tantùm, ſed & poſtremis morbi annis, eò craſſiori errore, quò notius eſt, Tympanitidem inter omnes Hydropis ſpecies periculoſiſſimam eſſe, & ſine notabili actionum læſione viriumque inſigni proſtratione, quæ hîc, exceptis 14. circiter ante obitum diebus, penè nulla erat, tot annos durare non poſſe, nec ad eam conſtituendam ſolam ſuperiorum partium gracilitatem, cum ventris intumeſcentiâ, quæ fortaſſis hîc multis impoſuit, ſufficere. Unde non mirum, quòd remedia contra flatulentiam uſurpata nihil præſtiterint levaminis.

(8.) A tertio morbi, quo is cœpit, Menſe per reliquum totum ejus decurſum rectè *fluxère menſtrua*, & quidem ſubinde copioſiùs; parciùs autem nunquam, haud obſcuro indicio, uterum caruiſſe illâ culpâ, cujus aliqui eum arguerunt, opinati, illam ventris intumeſcentiam à matricis hydrope dependiſſe; quo tamen, præter hoc, præſente, an conceptio fœtusque geſtatio contingere queat, velut hic ter contigit, non ſine ratione dubitare licet. Neque etiam mirari ſubit, quòd lunare tributum ritè fuerit penſum, cùm factâ poſt mortem exenteratione tale nullum in utero aut circa illum repertum ſit vitium, quod menſtruum fluxum impedire & ſufflaminare potuiſſet.

(9.) *Artus*, id eſt, brachia potiſſimùm manusque, nec non pedes, & præterea ipſum etiam pectus eò notabilius paſſa ſunt *decrementum*, quò majus ſenſim abdomen ſumpſit incrementum, idque procul dubio ideo, quia plurimam nutrimenti corporis partem abdominis ſaccus inſumpſit, eamque inibi contenta præexiſtens aqua in ſui naturam convertit, adeoque artubus detraxit; haud multò ſecus, ac in plerisque aliis majoribus tumoribus atque abſceſſibus ſæpius evenire ſolet, ut ii nutrimentum illi corporis parti, cui inſident, aliàs deſtinatum ad ſe rapiant, ſicque illam ipſam partem nutritione ſuâ debitâ privent; ut taceam, nutrientibus portionibus ab urinoſo illo

in

in ſacco contento liquore inquinatis & acrioribus redditis, cæterarum corporis partium nutritionem minus benè neceſſariò contingere debuiſſe; ſiquidem non acres, ſed dulces potius aut inſipidas illas eſſe oportet portiones, quæ nutrire debent. Secùs nutrimentum parti nutriendæ non apponitur ſive agglutinatur, adeoque nutritio vel nulla fit, vel certè parcior, ut in præſenti Caſu.

(10.) Scilicet ſperabatur, *partus ſecundinarumq́ exclusione*, & lochiorum ſeceſſione ſui ſtudioſiſſimam naturam unà etiam eos humores, à quibus illa Abdominis intumeſcentia ortum duxerat, amolituram, & à moleſta illa ſarcina, prout aliàs ſæpè fit, ita ſe expedituram eſſe, ut abdomen ad naturalem ſtatum inde rediturum ſit. Verùm enim verò quemadmodum conceptio fœtusq́ue geſtatio probæ uteri conſtitutionis ſignum plerumque eſſe ſolet; ita hîc quoque ex eadem poſtliminiò facilè conjicere licuit, illud, quod Abdomen in tantum tumorem extulit, extra uterum quærendum fuiſſe. Unde etiam cum partu non potuere cæteri vitioſi humores ſimul excerni, ſuo quippe peculiari folliculo ſeu ſacco concluſi.

(11.) Tandem *eundi difficultatem* peperit major interea & quaſi pendula reddita abdominis moles, quæ utriq́ue inguini tam gravi pondere incubuit, ut, compreſſis inde nonnihil femorum muſculis, hosq́ue ingredi ſolitis nervis, pedes rectè attolli & promoveri nequiverint;

(12.) Imprimis accedente *dextræ coxæ dolore*, natò partim ab abdominis incubatu, partim à dicta compreſſione, partim ab ipſius ſacci radice, quæ ex dextrâ uteri tuba ceu coxæ proximâ, ut dictum, emerſit.

(13.) Hæc *præcordiorum anxietas*, nullum eſt dubium, quin inde provenerit, quòd turgidiſſimus ſaccus reſpirationis præcipuum inſtrumentum diaphragma ferierit ſurſumq́ue ita adegerit, ut cor pulmonesq́ue, anguſtiori nonnihil reddito thoracis ſpatio, minus liberè ſe expandere potuerint, interceptâ hinc aliquantisper ſpirandi libertate, quam non poteſt

non

non ſequi vitalium viſcerum fatigatio, ipſaque ſic dicta præcordiorum anxietas.

(14.) Idem ſaccus, quem duriùs inguinibus incubaſſe diximus, ſimul etiam collum veſicæ ita compreſſit, ut urina acrior per anguſtam veſicæ rimam non niſi guttatim & cum ingenti cruciatu reddi potuerit, eoque potiſſimùm tempore, quo fœtus in utero jam ante præter naturam tumidum ventrem adhuc magis diſtendit, atque ſic compreſſionem veſicæ magis magiſque adjuvit. Unde etiam quantumvis adhibitis contra hunc affectum aliàs decantatiſſimis remediis, tamen *ſtranguria* nunquam prius, quàm excluſo demum fœtu ceſſavit.

(15.) *Animi deliquia* uti iis etiam gravidis, quæ proſperrimâ cæteroquin gaudent valetudine, haud infrequenter obveniunt; ita eò minus mirandum, quòd ea ſæpius cum morbo continuò conflictatam noſtram fœminam afflixerint.

(16.) Unde hic *alvi fluxus* promanaverit, dubium videtur. Cum eo quia ſtatim nonnihil ſubſediſſe viſum eſt abdomen, &, inſpectis poſt mortem extis, ſaccus flaccidus & paulo ultra medium tantùm repletus inventus eſt; annon concludendum, ex ſacco inibi contentum liquorem tranſſudaſſe, & per alvum ſeceſſiſſe? Sed quomodo? & per quas vias ad inteſtinais penetravit? Aperti hìc ductus nulli ſunt, per quos liquor iſte ex ſacco ad inteſtina tranſire potuiſſet. In dubia hac re conjecturæ locus dabitur. Exiſtimo ergo, illum liquorem, qui ex ſacco in cavitatem abdominis emanavit, ab illa per inconſpicuos meatus ſuâ tenuitate ac acrimoniâ inteſtina ſubiiſſe, & per ea profluxiſſe, ſecum raptis ſimul & reliquis alvinis fecibus. Hoc ita, & non aliter eveniſſe, ut credamus, duo evincunt argumenta, 1. quia, quæ per hunc alvi fluxum evacuata ſunt, maximam partem liquida, & aquæ in ſacco repertæ ſimillima fuere: 2. quia

(17.) Idem liquor eâdem procul dubio ratione & veſicam penetravit, nihilque prorſus immutatus per eam ſub urinæ ſpecie in dies ad aliquot menſuras redditus eſt. Hinc ita colligere

ligere quid vetat? Si liquor ille per inconſpicuos poros veſicam intrare potuit; cur non potuerit intrare etiam inteſtina, ſicque æquè alvi ac veſicæ diarrhœam progignere? Nemo certè Medicorum ex Hippocrate neſcit, totum corpus noſtrum eſſe perſpirabile, & omnia in eo confluxibilia. Notum quoque, per quos cuniculos atque anfractus ſæpe natura ſibi moleſtum & grave onus expellat; veluti infinitorum exemplorum teſtimoniis confirmari poſſet. Quidni ergo & hunc liquorem per poros veſicæ & inteſtinorum abducere, & cum naturalibus excrementis facili viâ excernere potuerit; non obſtante, quòd neque in veſica, neque in ullo inteſtino manifeſtum foramen notatum ſit.

(18.) Mirum, *reſpirandi difficultatem* eamque ſummam tum demum acceſſiſſe, cùm abdomen detumere incepiſſet. Tum enim, liberiori reddito ſpatio in Thorace, pulmones ſeſe rectiùs explicare, adeoque reſpirationem faciliorem reddi debuiſſe, credi potuiſſet. At hoc quia non contigit, & præterea antè reſpiratio ſemper rectè ſeſe habuit, & nunquam non facilis fuit, etiam tum, cùm tumidiſſimus venter ſurſum actus Thoraciq; proximus reſpirationi dicatas partes non poſſet non aliquantulum premere; ideo magis obſcurum eſt, quæ hujus difficilis reſpirationis vera ſit cauſa. Non dicam, quas reſpirandi difficultas aliàs agnoſcat cauſas. Dicam tantùm, quæ mea ſit opinio circa hanc difficultatem. Nimirum non niſi oborto demum alvi fluxu, indeque nonnihil collapsâ abdominis mole, tantâ difficultate ſpiritum ducere cogebatur Ægra noſtra, quia tum pulmones, diaphragma & thoracis muſculi quaſi relaxati & flaccidi admiſſum aerem ſine labore reddere & explodere nequibant. Unde inſpiratione hauſtus & thoracem ingreſſus aer cùm fortaſſis difflaret, & non niſi difficulter exſpiratione redderetur, hinc reſpirandi hæc ingruit difficultas, non ſine continuo ſuffocationis periculo, in mortem tandem terminatæ. Quamdiu autem ſaccus abdominis repletus diaphragma cæteraſque reſpirationi dicatas partes ſuo in te-

nore poſituque retinuit, tam diu etiam aëris per thoracem neceſſaria reciprocatio ipſaque reſpiratio ſine difficultate fieri potuit. Hacque eâdem de cauſa plerosque, ſi non omnes, agonizantes (ut obiter hoc attingamus) difficulter reſpirare autumo, quia nempe & horum reſpirationis organa, quemadmodum omnia alia membra, remittunt atque flacceſcunt; quô itidem fit, ut thorax nec ſeſe attollendo circumſtantem aerem ſufficienter propulſare, nec per aſperam arteriam in pulmones vacuos cogere, nec parciùs admiſſum, ſeſe conſtringendo, extrudere queat. Unde & hîc reſpiratio non poteſt non laborioſè ac difficulter contingere. Atque hanc difficilis reſpirationis cauſam quàmvis in Ægra noſtra apodicticè adſtruere nolim, vero tamen ſimiliorem deputo, ac illam, quam alii dare ſategerunt, arbitrati, eam inde proveniſſe, quòd pulmones aquam ex abdominis ſacco exundantem per diaphragma ad ſe rapuerint, veluti idem aliis hydropicis evenire ſoleat, quibus translatâ ab imo ventre in medium materiâ, tuſſis inde atque reſpirandi difficultas ſupervenit. Verùm hîc aqua ex ſacco tantâ copiâ non exſtillavit, ut totam abdominis cavitatem opplere potuerit, & usque ad diaphragma pertigerit, ſed imum petiit & interius propter inguen ad tres tantùm quatuorve menſuras confluxit. Ut hinc à pulmonibus attrahi, ab iisque imbibi, cum reſultante inde reſpirandi difficultate, planè nequiverit.

(19.) Plurimum difficultatis in hoc caſu ipſe habet *ſaccus* ſeu *uter*. Unde is prognatus? quomodo in tantam molem excrevit? ex quibus rivis tanta aquæ copia in eum confluxit? cur non dudum antè diſſiliit? quî innoxiè per tot annos in ventre ali potuit? cur aqua inibi contenta non computruit? Quæ mea circa hanc rem ſit mens, paucis dabo, ſalvis tamen eorum judiciis, quibus fortè è meliori luto finxit præcordia Titan. Suppreſſis primùm menſibus, grumoſus ſanguis in dextra uteri tuba ſubſtitit, cujus ſerum, factâ ſolutione vel ſequeſtratione, tunicas ita diſtendit ac dilatavit, ut inde tuberculum

lum peculiari folliculo incluſum enatum fuerit. Hoc tuberculum, ruptis circa tubas uteri diſſeminatis lymphaticis ductibus, & ex iis in id eructato ſero, in & cum folliculo ſuo indies accrementum ſumpſit, ſucceſſuque temporis per ſedecim annorum decurſum in tam ſtupendam magnitudinem excrevit, lymphâ ſubinde per congeſtionem collectâ, & plurimâ nutrimenti corporis parte per lymphatica vaſa in hunc ipſum utrem depoſitâ; haud multò aliter, ac abſceſſus communes cum folliculo dicti, ut atheroma, ſteatoma, meliceris, & ſimiles, generari ſolent. Quemadmodum enim hi non tantùm ex excrementitio humore, verùm etiam ex alimentali, & parti, quam afficiunt, nutriendæ dicato ſucco progerminant, illique parti, in qua nidulantur, ſuum nutrimentum plerunque auferunt, & omnem affluentem ſuccum in ſimilem illi convertunt, qui jam antè præſto eſt, ſive ille pulti, ſive ſebo, ſive melli ſimilis ſit; ita ſaccus hic ex corrupto quidem humore primò natus, deinde verò à nutritio liquore ipsâque lymphâ enutritus atque auctus eſt, furtim quaſi ſubtracto & ex plerisq; corporis partibus, ſed & præcipuè ex artubus in ſe derivato alimento, eoque tum ab urinoſo illo præexiſtente liquore in ſui naturam ſubinde converſo. Jamque hinc conſtat, unde hic abdominis ſaccus prognatus ſit, & in tam admirandam magnitudinem adoleverit, quia nempe copioſi lymphæ ductus ceu rivuli, licèt penè inconſpicui, prout jam dictum, in hunc utrem continuò ſe exonerarunt. Conſtat etiam hinc, unde is tantam acquiſiverit craſſitiem, ut, licèt diſtentiſſimus eſſet, tamen non dehiaverit; nimirum unà cum incremento aquæ in ſacco contentæ ipſe etiam ſaccus non ſolùm quoad amplitudinem, ſed & quoad craſſitiem alitus increvit; eâdem propemodum ratione, ac uterus quò magis diſtenditur, eò redditur craſſior, à recepta ſcilicet atque imbibitâ non minimâ alimenti parte, aut ſanguinis portione in placentam formari ſolitâ, ſolertiſſimo providiſſimæ naturæ ſtudio, quo ea fœtui proſpicit. Nec fortaſſis dum ſuâ ſponte ſaccus dimiſiſſet aquam, niſi

ab externis cauſis attenuatus ejus partem aliquam dimittere coactus fuiſſet. Ægra enim noſtra per proximè præteritum integrum Menſem Majum balneum ferinum Weiſſenburgenſe, ſpe recuperandæ valetudinis, cum inunctionibus reſolventibus poſt illud ventri adhibitis, in uſum vocavit; & paucis ante lethalem decubitum diebus orichalceum mortarium, in quo, neſcio, quid tundebat, ventri duriùs impoſuit. Unde vero ſimile videtur, membranaceum in abdomine ſaccum jam jam nimiùm extenſum, ſive hinc, ſive illinc, adhuc magis ita attenuatum, rarefactum atque attritum eſſe, ut ex eo aqua neceſſariò transſudare & effluere debuerit. Conſtat præterea hinc, quomodo hæc abdominis granditas ſine inſigni ſanitatis dispendio, id quod plurimum admirationis peperit, tam diu durare potuerit? Utique ſi aqua in abdominis cavitate nullâ quaſi ſepe circundata viſcera imi ventris alluere potuiſſet, iis inde corruptis, intra paucos menſes funeſtus morbi exitus ſine omni dubio fuiſſet ſecutus, veluti in Aſcite vulgari plerunque evenire ſolet. Aſt poſtquam compertum, aquam illam tenaci utri incluſam, & adeò forti quaſi munimento circumvallatam fuiſſe, ut inde emergere viſceribusq́ue officere nequiverit, ſuâ ſponte deſinit omnis admiratio. Sic enim ſub ſacco velut ægide viſcera ſalva & integra, prout pleraque reperta ſunt, deliteſcere potuerunt. Hinc denique conſtat & hoc, cur aqua hæc ſtagnatione, quâ aliæ plerunque vitium capiunt, non conceperit putredinem? Primò id urinoſæ atque alkalicæ ſalſedini, quæ manifeſtò in ea per guſtum ſentiebatur, adſcribendum eſſe, duco. Plus enim quàm notum eſt, ſalinæ aut acidæ quæ ſunt naturæ, ea non ſolùm minus putredini obnoxia, ſed & alia à corruptione aut putredine præſervare apta nata eſſe. Hac fini ſale aut muriâ condire ſolemus carnes aliaq́ue plura; hancq́ue dictam ob rationem marinam aquam ceu quaſi muriatam, etiamſi ſtagnet, tamen non facilè putreſcere fertur. Deinde experientiæ ſimul ac rationis teſtimonio liquet, illum liquorem, qui vas, in quo continetur, totum ita replet,

ut

ut nihil amplius infundi poſſit, nunquam non diutius durare, hocque ipſo modo à corruptione commodè præcaveri poſſe præ illo, qui vas ſuum totum non replet, corruptioni propterea magis ſubjecto; quandoquidem quodcunque vas, quo minus repletum eſt, eo plus aëris intra ſe, ne vacuum detur, recipit, qui certè liquorem non poteſt non inficere. Jam verò eadem ratio eſt etiam cum hac in præſenti caſu aquâ. Nam & hæc vas ſuum, id eſt, ſaccum totum opplevit, cumque eo per omnem ſedecim illorum annorum ſeriem unà ita ſine dubio accrevit, ut ſaccum, quantus cunque etiam is fuerit, ſive minimus, ſive medius, ſive maximus, per omnia ſua tempora ſemper ad ſummum uſque oppleverit. Quare & hic nihil aëris ſaccum ſubire, atque adeo etiam ob hanc rationem in eo contenta aqua immunis à corruptione facilè eſſe potuit, quæ fortaſſis, poſtquam pars ejus ultimo morbi tempore per ſaccum tranſſudavit, quoad relictam in eo partem mox, dubio procul, inanito ſacco, corruptionem induiſſet, ſicque ſymptomata gravia, etiamſi alia aliunde nulla acceſſiſſent, intuliſſet.

(20.) Unde, & quomodo *cartilagineus* ille in utero repertus *globulus* genitus ſit, hîc loci nolumus curioſiùs inquirere, ſatis fore reputantes, ſi ad rem præſentem ex communi opinione dixerimus, globulum iſtum, quemadmodum cæteras hujus generis pleraſque cartilagineas præternaturales excreſcentias, ex tenaci, viſcidâ, lentâ utero impactâ inque eo tandem concretâ ac induratâ materiâ originem traxiſſe. Hoc autem indictum dimittere non licet, non improbabile videri, illam ſtranguriam, de qua ſupra, partim etiam dependiſſe ab hoc ipſo globulo, dum is in utero hærens à ſacco abdominis compreſſæ veſicæ cedere nequivit, ſicque ſuo renixu urinæ per veſicam tranſitum difficiliorem reddidit atque dolentem.

(21.) *Tuba Uteri dextra* coaluit per tuberculum in ea à menſium ſuppreſſione primitus enato; hincque ad conceptionem ſive ſemen maſculinum fœcundum recipiendum inepta evaſit. Unde colligere eſt, aut errare eos, qui primam fœtus

conceptionem non in ipſo Utero, ſed in tubis uterinis perfœcundorum ovulorum ex teſtibus mulierum in eas proruptionem fieri opinantur, aut alterutrâ tubarum læsâ atque inutili redditâ, in ſana nihilominus conceptionem fieri poſſe; uti hîc contigiſſe ſecundum dictam hypotheſin ſtatuendum eſt. Deinde clariſſimè hinc evincitur anilis illius opinionis falſitas, quâ vulgò creditur, mares in dextra, fœmellas verò in ſiniſtra uteri parte tantùm generari; ſiquidem Fœmina noſtra non ſolùm maſculam prolem, ſed & ſequiorem ſexum enixa eſt, luculento argumento, mares & fœminas promiſcuè nunc in dextra, nunc in ſiniſtra uteri parte concipi atque formari.

(22.) *Omentum*, quod aliàs velut operimentum inteſtina tegit, hîc à ſacci abdominis protuberantia nimiùm extenſum, tandemque ruptum, atque ſurſum truſum ad diaphragma, corrugatum invenimus. Cæterùm communis eſt opinio, omentum conſervare ſubjectorum viſcerum calorem, eumque fovere ac juvare; hincque illum gladiatorem apud Galenum, quòd ei omentum ablatum erat, ejus loco ventrem lanâ impoſitâ ſeu pectorali laneo à frigore, quo facilè lædebatur, continuè defendere ac munire neceſſe habuiſſe. Noſtra autem Fœmina de frigore vehementiori in abdomine nunquam conqueſta eſt. An ergo communis illa de omenti uſu lata opinio falſa? An verò ſaccus inque eo contenta aqua ſuo tepore ſubjecta viſcera, interque hæc præcipuè inteſtina ita fovit, ut inde frigus intenſiùs non offenderit?

Atque hæc ſunt, quæ ſtrictim dicere volui & potui de præſenti notabili caſu, omiſſis prolixioribus digreſſionibus, ſaltimque redditis abſtruſiorum ſymptomatum cauſis, ſive ſymptomatibus ceu effectis ex ſuis cauſis probabiliter deductis atque erutis. Monitus meliora.

OBSER-

OBSERVATIO CLXXXIV.

D. GEORG. ABRAHAMI MERCLINI.

Secundinarum poſt laborioſum partum ultra ſesquimenſem retentarum fruſtillatim facta excluſio.

CIvis apud nos uxor, aliquantùm corpulenta, ſtaturæ propemodum mediocris, temperamenti ſanguineo-phlegmatici, annorum XLII. mater tredecim liberorum, jamque quartâ & decimâ vice utero gerens, anno 1682. D. 30. Novembr. poſt laborioſum non in ſedili, ſed in lecto inopinatò enixum partum, quo integrum biduum tranſegit, non ſubſequentibus ſecundinis, ex earum retentione periculosè laborare cœpit. Paulo enim poſt præcordiorum ingruit anxietas, vires decidére, venter intumuit, dolor in inguine & infra ſiniſtrum cruciavit hypochondrium. Interea, excluſo fœtu, haud morâ adhibuimus omnis penè generis remedia ſecundinas expellere apta aliàs nata, qualia ſunt:

℞. Pulv. ad part. valid. ℈ß.
  ægagropil.
  teſticul. equin. præp. ã. gran. v.
M. D. pro una Doſi.

℞. Ol. ſuccin. deſt.
  ſabin. deſt. ã. gutt. v.
ſacch. alb. ℥ß.
ſal. volatil. ſuccin. gr. vij.
Aq. artemiſ.
  meliſſ. ã. ℥j.
M. D. pro una Doſi.

℞. Sem. melon. exc.
Nucl. perſic. ã. ʒj.
aq. artemiſ.

puleg.

Aq. puleg.
calcatripp.
meliſſ. ã. ℥j.
F. l. a. Emulſ.
add.
Ocul. cancr. præp.
ſuccin. alb. præp. ã. ℈ß.
borrac. Venet.
ſol. Margarit. ã. gr. v.
Man. Chriſt. perlat. ℈ij.
aq. cinamom. flor. cordial. ʒvj.
M. D. pro aliquot Doſibus.

℞. Mag. ſuccin. ʒß.
Sal. ocul. cancr.
teſticul. equin. præp. ã. ℈j.
borrac. Venet.
diagryd. ſulphurat.
ſal. ſuccin. volatil. ã. ℈ß.
aq. conſolid. regal.
artemiſ.
meliſſ.
fl. cheir. ã. ℥j.
cinamom. opt. ℥ß.
Man. Chriſt. perlat. ʒj.
M. D. pro aliquot Doſibus.

℞. Aq. artemiſ.
puleg.
meliſſ. ã. ℥ß.
Pulv. ad dyſtociam Auguſt. ʒß.
borrac. Venet.
ſtamin. lil. alb. ã. ℈j.
ol. ſabin. deſt. cum ſaccharo albo ritè ſubact. gutt. vj.
ſir. artemiſ. ʒiij.
M. D. pro una Doſi.

℞. Rad.

℞. Rad. ariſtol. r. ver.
liquirit.
pimpinell. ã. ʒij.
H. ſcord.
betonic.
meliſſ. ã. Mj.
Fl. calendul.
ſambuc.
hyperic. ã. p. j.
bacc. laur. contuſ.
Myrrh.
ſem. fœnugræc. ã. ℈j.
Coq. in ſ. q. aq. lil. alb.
ad dimid. part. conſumption.
Colaturæ ℥viij.
add.
Mell. anthoſ.
Mercurial. ã. ʒiij.
Ol. è vitell. ovor.
amygd. dulc.
hyperic. ſimpl.
momordic. ã. ʒij.
Balſ. Peruvian. ℈j.
M. pro injectione uterina aliquoties repetendâ.

℞. Ung. Baſilic. ℥j.
ſucc. rutæ ℥ß.
trochiſc. de myrrh. ʒj.
pulv. caſtor. ℈j.
aq. puleg.
artemiſ.
meliſſ. ã. ℥iiß.
balſ. Peruvian. ℈ß.
M. pro injectionibus uterinis.

His potioribus hîc adductis aliisque ſimilibus ſummæ aliàs

 in

in exturbandis ſecundinis virtutis, unà cum interpoſitis pro virium refectione cordialibus, fomentationibus item humidis ſiccisq́ue, nec non inunctionibus, peſſis, inq́ue ſimilibus caſibus commendabilibus cæteris pluribus præſidiis felicitè in uſum vocatis hoc ſolum effecimus, ut tertio à partu die membranacea portio vix ſemithaleri magnitudinem æquans, & elapſo integro octiduo carnoſo-membranaceum fruſtum longitudine & craſſitie pollicis digitum æmulans ex utero proruperit; relictâ in eo cæterâ ſecundinarum congerie, quæ pluries, nempe vel duodecies repetitis in uterum factis injectionibus balſamicis quaſi ac aloeticis à vehementiori putredine ita præſervatæ ſunt, ut acrior febris putrida nulla exarſerit; utut inde exhalans fœtor putidus adſtantium nares graviter ferierit.

Exacto integro Menſe die nempe 30. Decembr. iterum ſeceſſit totum carnoſum conglobatum fruſtum pugni magnitudine, molæ carneæ, quàm ſecundinarum portioni ſimilius; injectis intra id temporis continuis cùm uterinis, tùm pro ſolicitandâ ſegniori alvo ano immiſſis Enematibus, itemq́ue laxativis communibus ſuperiori gutturi oblatis; nondum etiam omiſſis ſecundinarum excluſioni dicatis jamq́ue partim ſuperius commemoratis, licet minùs fortibus & parciùs exhibitis, medicaminibus. Cùm enim interea febrilis quidam calor, cum ſiti, interpolato capitis dolore, & pervigilio continuo ingruiſſet, mutatis hinc indicantibus, ipſa etiam remedia methodi medendi lege mutari debuerunt. Proinde ad febrem aliaq́ue urgentia ſymptomata reſpicere coacti, relictâ ipſi Naturæ ſecundinarum excluſione, quæ ad ea averruncanda neceſſaria videbantur præſidia, inter quæ & venæſectio in pede erat, ſurrogavimus, maximè, cùm advertere liceret, adhibitis quantumvis fortiſſimis ſecundinas expellentibus nihil unquam, contra verò nullis uſurpatis remediis, ſuâ ſponte illam molam, cæteraq́ ſecundinarum fruſta ex utero abſceſſiſſe, eleganti argumento, quàm impoſſibile ſit, Naturam cogere, quamq́ue nihil illâ invitâ efficere liceat. Quin ſæpe præſtat

reſti-

reſtituendæ ſanitatis negotium patienter officioſiſſimæ Naturæ officio ac tempori committere, quàm præfeſtinatâ curatione graviora mala, uti haud rarò fit, accerſere. Adhuc enim quotidie comperimus, Naturam morborum eſſe præcipuam medicatricem, Medicum verò Naturæ miniſtrum. Ita perſuaſiſſimi ſumus, ſecundinas utero tenaciter adnatas nullâ medicaminum vi prius avelli potuiſſe, quàm factâ demum tempore earum maturatione & ſpontaneâ ſeparatione; quemadmodum abſceſſus non prius dehiſcit, quàm ſuum maturitatis tempus fuerit nactus.

Potiſſimum ſymptoma, quod hîc plurimum negotii faceſſit, proptereaque in ſpecie commemoratu dignum, eſt faucium, uvulæ, amygdalarumque inflammatio, & linguæ ſumma ariditas, ab elatis ex utero putridis vaporibus accenſoque inde ſanguinis calore dubio procul orta. Hoc ſymptoma tantum minatum eſt periculum, ut, labefactatâ inde deglutitione, viribusque ſubinde magis labaſcentibus, conclamata res videretur, ancipiti prognoſtico relinquenda, maximè quando omnia illa præſidia, ut ſunt injectiones acidæ per ſiphonem frequentiſſimè inſtitutæ, ablutiones faucium penicilli beneficio in horas factæ, gargariſmi acidiuſculi, epithemata collo inducta, ipſaque raninarumque venarum ſectio, nihil aut parum profeciſſe viſa ſunt.

Sed quid fit? In mediis dum verſamur anguſtiis D. 15. Januar. 1683. adeoque ſextâ à fœtus enixu ſeptimanâ vix tale quid ſperare nobis audentibus totus ſecundinarum acervus ex utero proſilit; quo factum, ut non ſolùm dictum faucium malum paucis pòſt diebus remittere cœperit, ſed & vires paulo poſt paulatim redierint, illaque circa inguina ex retentarum ſecundinarum conglomeratione ac adhæſione enata intumeſcentia indeque prognatus infra ſiniſtrum hypochondrium aggravans dolor excluſis ſecundinis mox evanuerit, ſubſecutâ non longè pòſt priſtinâ valetudine, ſolumque relicto levi ſini-

 ſtri

ſtri pedis circa malleolos tumore, quem itidem ſponte brevi ceſſurum ſperamus.

OBSERVATIO CLXXXV.
D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI.
Curioſa trium in prægnante fœmina circulationum indagatio.

QUàm magnifica Summi noſtri Creatoris opera ſe ubique manifeſtent palàm in confeſſo eſt: ſed vix ullum majus ſe humanæ offert menti miraculum, quàm hominis, partûs tempore, ex utero egreſſus, quem ſi ambabus, nondum à ſecundinis liberatum genitrix teneat manibus, tres percipies circulos in ſe invicem redeuntes. In puerpera ſiquidem eadem, quæ in omnibus hominibus contingere ſolet, ſanguinis per univerſum corpus ſuccum alimentarem diſtribuentis circulatio virtute exercetur pulſifica, quæ prima eſto. Secundam in fœtu paremque prorſus reperiri circulationem, nemo negare auſit. Quicquid enim vitâ præditum eſt, continuo & circulari motu indeficiente, in ſe ipſum redeunte neceſſariò movetur. Per umbilicum verò tertiâ ex vena umbilicali circulatione in hepar fœtûs abundans ſucco alimentari transfunditur ſanguis; inde ad cor rectà tendit, & per dextram ejus cameram in ſiniſtram tranſitu ſub auricula conceſſo fluit. Hinc vi cordis pulſificâ in univerſum ex aorta per omnes artus agitur corpuſculum, cumque omnibus alimoniam deſiderantibus ejusdem particulis, vel etiam minutiſſimis, quicquid ſecum ex utero alimenti adfert, liberrimè communicat. Exinanitus deinde ſanguis ille, abſumtâ ſcil. nutriciâ iſtâ ſubſtantiâ, & ſincerus per arterias umbilicales ſurſum in chorium pellitur, ut in placenta iſta uterinâ denuò tantum ſibi ſucci nutritii comparet, quantum veteris illius hoſpitii incola pro alendo ſuo

cor-

corpuſculo indigeat. Exinde fortaſſe cauſa vomitionis apud pleraſque gravidas crebrioris patebit, ſi alius quaſi à matre naturæ fœtus fuerit, redeunte tali ex eo in uterum ſanguine adverſi quid in ſe habente & ad vomitum genitricem ſolicitante.

SCHOLIUM.

CIrculationis ſanguinis in corpore verum hucusque uſum nondum ſatis perſpicuum fuiſſe redditum præcedens videtur circulorum oſtendere indagatio. Anne ſanguis ſolus ad nutritionem ſufficit, anne verò uſum ſaltem ad eandem perficiendam præbet? Conſiderato in arteriis ſanguine, quid differat à ſanguine in venas refluxo, antequam hepar denuò ſubintrat; illum ex lympha hepatis vegetiorem, ex chylo in corde adimpetrato floridiorem præ purpuraſcente venoſo, ex aura in pulmonibus acquiſita vitali ſpirituoſiorem, adeôque hæc propter munera universè ſumpta ad refectionem abſumtarum partium magis idoneum præ venoſo æſtimare licebit. Antiquitùs chylum in ſtomacho fieri, ex eoque ſanguinem gigni in hepate venoſum, tandem ex hoc arterioſum generari in corde pro vero fuit habitum, & etiamnùm plurimorum præcordiis infixum hæret. Hanc verò arterioſi ſanguinis generationem peracto nutritionis officio, degenerationem rurſus ſubire, ut venoſus fiat, neceſſe eſſet, quia ex capillaribus ſubinde venis in vaſa majora ad hepar usque fit venoſi reditus ſanguinis, qui ex ſubtilioribus receptus arteriolis antè fuerat arterioſus. Chylo verò nutriri animalia, vel vitulina inter cæteras carnes docere videtur, cujus portionem ad colluviem ſanguinis tollendam aquæ ſi immerſeris, fibras cernes muſculorum penitus albeſcere; ex tali ſcil. conſtantes colore, ex quali nutriuntur.

De nutritione Vet. Hippocrati viſum fuit teſtimonio Galeni φυσικώτερον id ſtatuiſſe: Alitionem fieri à quatuor humoribus, in ſanguine contentis; à pituita, bile utraque & ſanguine

 ſpeciatim

ſpeciatim ſic dicto: tam enim arterioſum ille, quàm venoſum intellexit, prout pars nutrienda craſſior vel ſubtilior foret. Cur verò partes non ſanguine, ſed ſanguinis excrementis nutriri voluit & ipſe Galenus, & cum illis infiniti alii? Ideò ſubodoratos fuiſſe iſtos conjiciendum eſt, diverſas ſanguini ineſſe partes; quibus abſumtis ſanguis ille fit iterum priſtinus ſanguis, antequam diverſorum rurſus humorum connubium intrat. Ad quid autem talia comminiſci opus fuit excrementa, quibus defœdaretur ſanguis, dum adfuerint res naturales, & ad alitionem magis proficuæ? ὄχημα τῆς τροφῆς, ſerum, voluere itidem veteres: Annon ſanguis ille venoſus meliore id jure nomen occupabit, qui verum in ſanguine alimenti ex lympha, chylo, auraque vitali conſtituti vehiculum eſt? & tunc merebitur demum nominari ſanguis arterioſus, & erit ad alendum idoneus. Tot verò in corpore noſtro exiſtunt nutritiones, quot ejus ſunt partes à divino Sene enumeratæ. Hominum enim & reliquorum animantium corpora triplici nutriri, ait, alimento, cujus hæc ſunt nomina: cibus, potus & ſpiritus. Hinc etiam tres numerantur partes continentes, contentæ & impetum facientes. Continentes ceu robuſtiores ex terra ſive à terrenis ſuum nanciſcuntur alimentum, rejectis per ſedem heterogeneis. Contentæ verò, fluidiores quæ ſunt & molliores, ex aquoſo genere potum ſibi acquirunt, exclusâ per renes ſuperfluâ humiditate. Impetum verò facientibus ex aëre ſuppetit ſpiritus ille, aura dictus vitalis: cœlum enim & terram quod interjacet, id omne ſpiritu plenum eſt; inde ſuaviſſima illa totius etiam mundi vita & anima, quæ attracta à pulmonibus in ſpirituum vitalium nutritionem cedit; exploſo per reſpirationem aëre inani. Hæc ſola citra ulteriorem ſui præparationem ingreditur corpus, flammulam illam vitalem refocillatura: cætera verò partium corporis alimenta ore aſſumta ſtudiosâ ſui indigent præparatione; tunc ſuperflua quæ in iis ſunt & heterogenea, tam per veſicam eliminantur.

nantur, quàm per alvum exonerantur; aliud tamen ſanguinearum eſſe, per arterias, aliud ſpermaticarum partium per nervos nutrimentum, diverſi ex iis effluentes arguunt ſucci.

Pulſatio in umbilicali vaſe à fœtûs corde oritur; hinc illâ poſt partum obſervatâ, fœtum quamvis debilem, vitalem etiamnum eſſe, ſciendum eſt, pulſu ſpiritus vitalis in corde illius præſentis indice id demonſtrante: nec recens eam ob rem natus baptiſmo privabitur.

ANNO.

ANNOTATIO.

AD ANNI IX. & X. DEC. I.

OBSERVATIONEM I.

Correctio ſtatuæ humanæ circulatoriæ.

D. SALOMONIS REISELII.

UT poſteriores cogitationes ſemper meliores: ita & hic mihi evenit, dum in illa Machina, quam *Obſerv. 1. Anni IX. pag. 16.* delineavi, laryngem formare didici modo quidem practicabili, ſed difficili reſpirationem imitandi, facilior mihi incidit poſtea, qui talis eſto. Cylinder ligneus, eburneus, vel corneus digitos fere duos altus rectis perpendiculariter perforetur duobus poris, & binis iterum transverſis aliis rectos interſecantibus, qui ultimi verticillis in medio perforatis & inſertis claudi, vel verſis aperiri poſſint, ut tranſeat ventus per fiſtulas ſuperius adaptatas in nares vel os, velut in epiſtomio vinum, quod figura appoſita docebit intelligentiùs.

vid. supra p. 368.

Notanda & vitia Typographica in editione hujus Machinæ, eaq; corrigenda.

Pag. 2. l. 21. omiſſum eſt poſt ſericum, vox latina exprimens Germanæ Scherbſeide.
l. 24. poſt glutinando add. effingens.
4. l. 15. poſt ſeſe add. in inſpiratione.
l. 23. Tilingius pro Tilenius.
5. & 6. ad Auctoris mentem u poſt q. delenda ubique. ut qandam pro quandam.
6. l. 24. rupes pro nuper.
l. 25. congeſtas pro congeſtos.
7. l. 1. per ſectam pro perfectam.
9. l. 4. Proſectores pro Profectores.

Pag. 10. l. 23. alter pro altera.
l. 26. ad danda poſt adnectitur; recludente ibidem ſubter conjunctionem venam cavam valvulâ immittente, non emittente, ne liquor ad renes potiùs delabatur, quàm adſcendat ad cor.
13. l. 7. poſt legerim: in Microtechne Joh. v. Horne.
l. 13. del. lamina in fundo firma applicata.
l. 15. quem pro quam.
l. 19. extremo pro capiti.
16. l. 20. cylindro pro pyxidi.
17. l. 20. del. aut.
18. l. 27. del. præſertim ſi manum extollas ſtatuæ.
19. l. 8. del. per platiſmatis elevatam leviorem partem.
l. 9. vel pro quoque.
& del. per graviorem autem.

Reliqua tempus corriget.

ANNOTATIO
AD ANNI I. DEC. II.
OBSERVAT. I.
fol. 4. & 5.

De

Singulari Paroxyſmi Melancholici curâ.

VIvebat ante aliquot annos in diſtrictu noſtro Grünbergenſi nobilis primæ notæ, qui ſæpenumero vehementiſſimis excruciabatur inſultibus Melancholicis: huic erat frater feſtiviſſimi ingenii, jucundiſſimæque converſationis, in alio diſtrictu habitans. Inviſit aliquando fratrem invenitque ſummè Melancholicum. Unâ aurorâ videbatur deſperabundus; ſtabat quippe inſtar trunci in foribus arcis, capite ad brachium inclinato, nec à loco erat amovendus. Hic tandem, ut erat vafer & aſtutus triſtitiæ hoſtis,

hanc piam excogitat fraudem. Aſcendit clanculum in arcis tectum ex adverſa parte ſitum, ſonoraque & ignotâ voce exclamat: **Sey getroſt mein Sohn / deine Sünden ſind dir vergeben.** Seque abſcondit & deſcendit tanquam ſibi nil conſcius. Hic è ſopore veluti excitatus, circumſpicit accuratiſſimè, dum autem neminem videt verbaque ponderoſa expendit, putat, hæcce è Divino Oraculo cœlitus prolata, erigit animum, quærit uxorem, exponit quæ audiverit, accerſit domeſticos & iis explicat, tandem & fratri accedenti lætabundus refert, qui ſe ſimulat ac ſi in agris obambulaſſet & ejus moleſto ſtatui indoluiſſet. Deſcendunt omnes ſtudio in ejus ſententiam, remque exaggerant. Animum Melancholici dum hic actus detinet attentum, paroxyſmus evaneſcit, priſtinus vigor redit, cum fratre aliquot dies hilariter conſumit, & per multum temporis à moleſta hacce invaſione Melancholicâ immunis vixit.

[*Grüne bergâ ab Exc. D. Samuele Ledelio Uratislaviam miſſa 12. Octobr. Anno 1682.*]

ANNOTATIO
AD ANNI I. DEC. II.
OBSERVAT. XVIII.
fol. 40.

QUàm multa adhuc lateant, ac quorum nos ſcientiâ nondum compotes facti ſimus, quæ ſe cultro indies offerunt anatomico; id præclaris ingeniis, qui ævum hoc ſuâ arte illuſtrant, abundè liquet. Etſi inter incredulos quandoque reperiuntur, qui, ut ut etiam ad veritatis ſimilitudinem propenſa videntur, ea in dubium vocent, niſi auctoribus locupletiſſimis, aut claſſicis (quod dicitur) teſtibus, nitantur. Simile quoque evènit paucis abhînc menſibus, ut Nobiliſſimi Domini Præſidis, ſupremi Tribunalis, mandatô, Dominus Fiſcus, præſentibus duobus Juſtitiæ Aſſeſſoribus, qui cum eo ad inſpectionem cadaveris, alîus gladiô perfoſſi, committebantur, quo eis tanquam cum laude in foro habitantibus,

tibus, & de ea ſententiam laturis, homicidii ratio probè conſtet. Ubi prima ſtatim fronte, omnibus, qui adſtabant, & præprimis hujus Noſocomii chirurgo practico, inciſionem paranti, ventriculus, ob duritiem, prout exterius apparebat, ſe obtulit inquinamentô refertus, quô apertô, copioſiſſimus proſiliebat numerus ſubventaneorum inſtar ovorum (vel ſi mavis, botrorum, aut hydatidum) quorum ſingula membranâ involuta erant validâ, quæ vulnerata, humorem præter aqueum nihil exprimi patiebantur: Nonnulla horum magnitudinem æquabant ovi gallinacei, prout præſens hîc idea majoris aut minoris formæ ea adumbrat. Vulnus, quod ſub ſiniſtrâ intrabat papillâ, inter quintam & ſextam coſtarum, in cavitatem thoracis, per diaphragma, in ventrem usque penetrans, cum abſciſſione arteriæ meſenteriæ ſuperioris, lethale extitit. Ren ſiniſter ſub carnoſa parte haud exiguâ celabatur, vulgarem modum excedens. Hepar cuticulâ videbatur conglutinatum ventriculo, cui ab extra innata erant bina ſteatomata. Viſcera alioquin erant valida, defunctus quoque ſano ſemper præditus fuit corpore.

[*Ex literis D. Cleyeri, ad Exc. Menzelium Berolinum datis.*]

ANNOTATIO
AD ANNI I. DEC. II.
OBSERVAT. XXXVI.
p. 106.

Obſervatio Cometes, qui effulſit A. C. 1681. Bataviæ Ind. Orient. Menſe Januario.

DIe 6. Jan. apparuit, ſtatim poſt occaſum Solis, inſignis Cometa Caudatus: caput luminis debilioris, & obtuſioris vix erat conſpicuum; cauda admirandæ longitudinis projiciebatur fere verſus Helleſpontum, ejusque extremitas, quæ inſtar hami erat incurvata, terminabatur intra claram in latere Perſei.

SERIES IN APPENDICE CONTENTORUM.

S. CÆS. MAJ. Mandato & Privilegio Leges S.R.I. SOC. ACADEMICÆ Nat. Curioſorum confirmatæ atque munitæ.

Literæ ad Illuſtriſſimum Dn. Dn. Raymundum, Principem de Montecucoli, ab Argonautâ ſcriptæ, cum Gratioſiſſimo Reſponſo.

Apollo Τετρατέχνης, ſive Gratulatio propter Illuſtriſſimi Principis noviter declaratum Protectoratum Helianthi.

Literæ ad Reverendiſſimum Moguntinum Archi-Epiſcopum, Electorem Principem Eminentiſſimum ac Dn. Dn. Anshelmum Franciſcum, cum Gratioſiſſimo Reſponſo.

Gratulatoria & Euchariſtica, cum Celevsmate invitatorio Phoſphori II.

Orationes duæ, de cauſis diritatis peſtilentiæ, & ejus antidoto, Georg. Wolffg. Wedelii P. P. Jen.

Meditatio de peſte & febribus malignis, Jacob. Weizii Archiatri Gothani.

Diſſertatio ſuccincta, de Rupicaprarum interaneis & Ægagropilis, Joh. Jacobi Harderi, P. P. Baſil.

Sub felicibus
IMP. CÆS.
LEOPOLDI PRIMI
AUGUSTI
Auſpiciis.

SACRÆ
CÆSAREÆ MAJESTATIS
MANDATO
ET
PRIVILEGIO

LEGES

S. R. I. SOCIETATIS ACADEMICÆ
NATURÆ - CURIOSORUM
CONFIRMATÆ ATQUE MUNITÆ.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

LEOPOLDUS,

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA Electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, &c. Marchio Moraviæ, Dux Lucemburgiæ ac ſuperioris & inferioris Sileſiæ, Wirtembergæ & Teckæ, Princeps Sveviæ, Comes Habspurgi, Tyrolis, Ferretis, Kyburgi & Goritiæ, Landgravius Alſatiæ, Marchio Sac. Rom. Imp. Burgoviæ, ac ſuperioris & inferioris Luſatiæ, Dominus Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis & Salinarum, &c.

AGNOSCIMUS ET NOTUM FACIMUS tenore præſentium univerſis; Quemadmodum glorioſiſſimi Prædeceſſores noſtri Romanorum Imperatores & Reges, inter alias ſupremi officii ſui curas, eam etiam dignitate ſuâ dignam exiſtimârunt, quâ pro Reipublicæ gubernatione atque conſervatione variorum in Sacro Romano Imperio Studiorum atque Collegiorum inſtitutioni, fundationi atque confirmationi ſe clementer interponerent; Ita & Nos cum Reipublicæ maximè intereſſe perſpiciamus, ut quæ humano generi divinitus data eſt ſanitatis quâ conſervandæ quâ reſtituendæ ſcientia, ſollicitè foveatur atque propagetur, prædictorum Majorum noſtrorum laudatiſſimo exemplo, eos qui ſolidâ medendi ſcientiâ imbuti, longâque experientiâ uſuque rerum magiſtro confirmati, pro Civium ſalute atque incolumitate excubant, cùm oportunis juribus atque libertatibus, ut ſub Imperiali auſpicio felicia incrementa ſumant, clementer munimus atque augemus, tum convenientibus etiam honoribus atque præmiis liberaliſſimè excitamus atque condecoramus.

CUM IGITUR NOBIS AB HONORAbilibus peritis ac doctis noſtris Sacrique Imperii fidelibus dilectis N. N. Præſide, Adjunctis, cæteriſque Collegis Societatis Academicæ naturæ Curioſorum humiliter expoſitum fuerit, ſe Leges quaſdam & Statuta, quorum vinculo Societas hæc impoſterum firmius connexa hæreat,

reat, inter ſeſe ſtrictè obſervanda in unum congeſſiſſe & compilaſſe in hæc verba:

SACRI ROMANI IMPERII Academiæ Naturæ Curioſorum LEGES.

Lex I.

Gloria DEI, Medicæq; Artis illuſtratio, & proximi exinde reſultans commodum, Academiæ Naturæ Curioſorum ſcopus eſto, & cynoſura unica.

Lex II.

Præſidium Academiæ ſit Providentia Divina: Patrocinium conciliet uſus in rebus publicis benè conſtitutis maximus, quem ſi non omnes ac ſinguli, plures tamen & cordatiores venabuntur, æſtimabuntq; ad incolumitatis, ſanitatisq; propriæ tutelam, omnibus gazis anteponendam.

Lex III.

Quoniam Societas hæc in Germaniâ prima ſumpſit incunabula, adeoq; hactenus Membra ejus Germani fuerunt, in diverſis Imperii Romano-Germanici Circulis viventes, Societas hæc Sacri Romani Imperii Academia Naturæ Curioſorum appellari voluit, parili ratione, quâ exteræ Eruditorum Sodalitates ACADEMIÆ audire conſueverunt; ſperans fore, ut magis magisq; adoleſcente ſuo Collegio, tam ipſius Sacræ Cæſareæ Majeſtatis, quàm

Sereniſſimorum Electorum ac reliquorum Imperii Principum Tutelam ac munificentiam, veluti ſine quibus fulcimentis vix diu vigere & conſiſtere valebit, experiatur.

Lex IV.

Ut ergo tanto feliciora ac firmiora incrementa Societas capiat, & ad tam laudabile, tamq́ proficuum inſtitutum proſequendum viri cordati promptiùs alliciantur, danda eſt opera, ut ipſi authoritas major concilietur, membra verò ejusdem honore & præmiis, quæ ſtimuli ad quævis magna exſequenda unici & maximi eſſe ſolent, excitentur, adeoq́ à Summo Imperatore, Electoribus, aliisq́ Imperii Principibus, nec non Liberis Imperii Civitatibus pro diverſitate membrorum Societatis, in diverſis locis degentium, Privilegia quædam & immunitates Perſonales exorandæ ſunt. De quarum clementiſſima ac gratioſiſſima collatione dubitandum non eſt, cùm Collegæ Curioſi non in magno ſint numero, & præterea per Ditiones, Urbesq́ Germaniæ diſperſi; Ipſi verò ob publicam diligentiam non minùs ac Profeſſores in Univerſitatibus honorum & immunitatum quarundam præmia promereantur.

Lex V.

Præſes Academiæ ſit, idemq́ unicus. Ipſi incumbat rebus Academiæ ita proſpicere, ut quæcunq́ in ejus incrementum, aut commodum ullo modo cedere poſſunt, vel operâ vel conſilio ſedulò procuret. Præterea peculiari Libro inſcribat nomina ſingulorum Academicorum, additâ Patriâ, die natali, loco habitationis, functione præteritâ

teritâ præſentiq́, nec non olim die obitus: Eumq́ Librum ceu Archivum apud ſe ſeriò cuſtodiat.

Lex VI.

Præſidi propter locorum ambitum atque diſtantiam, adjuncti, velut Secretarii quidam aſſocientur. Eorum hactenus quidem duo ſolùm fuerunt, ipſi tamen nunc ſub incrementum Collegii numero augeri poſſunt, pluresq́ conſtitui, prout ex re Academiæ eſſe videbitur. Eligendi autem illi impoſterum præcipuè, qui edito opuſculo ſeſe Collegio commendârunt, & quidem à Præſide, votis reliquorum Collegarum electionem confirmantibus.

Lex VII.

Munus Adjunctorum ſit cum Præſide de Academiæ Emolumentis frequentiùs & fideliter communicare; Medicos alios ac eruditione præſtantes litteris præprimis invitare; Collegas in Album receptos præſtitis præſtandis, dignis laudibus, & Agnomine honorifico (factâ priùs cum Domino Præſide communicatione) uti hactenus factum, mactare; tardantes officii ſui placidè admonere; obſervationes & experimenta aliunde communicata, ad locum, ubi Ephemeridum fiet collectio, dirigere.

Lex VIII.

Iidem ſint diſpoſiti ac diſtributi per loca, quâ citiùs ac faciliùs cum aliis extra Societatem Medicis, præcipuè verò exteris commercia litteraria inſtitui promoveriq́ poſſint. Unus tamen illorum perpetuò Præſidi adſit, aut certè in ejus viciniâ hæreat, ut cùm eo de neceſſariis commodius

modiùs colloqui vel communicare poſſit. Eidem Adjuncto incumbet, Præſidis, ſi is è vivis exceſſerit, fata maturè per Programma publicum intimare, quo ab univerſis Dominis Collegis, absq; ſimultate per vota alius dignus, præcipuè tamen è numero Adjunctorum, eligi queat.

Lex IX.

Academici Naturæ Curioſi (in quorum numerum tantùm admittendi Doctores & Licentiati, aut iis eruditione proximi, omnes tamen Medici aut Phyſici) invitati & recepti ad duo ſint obſtricti; ut primò ſeligant ſibi materiam elaborandam ex Regno ſive minerali, ſive vegetabili, ſive animali, quæ cuiq; arriſerit, niſi ab alio Collega jam tractata ſit; ſecundò, Ephemeridibus annuis conficiendis, augendis atque ornandis indefeſſam navent operam.

Lex X.

Si jam, quoad prius, quis ſingularem aliquam Medicam materiam ſibi tractandam ſelegerit, illam Domino Præſidi aut uni vel alteri ex Adjunctis ante editionem ſignificet, delineationemq; tractationis ipſis transmittat, ut ſi de eâdem materiâ aliquid rari & curioſi reliquis Dominis Collegis innotuerit, illud candidè communicari poſſit, & ab Authore factâ honorificâ communicatorum & communicantis mentione, inſeri, eandem ob cauſam, ut nempe materia pertractanda eò citiùs innoteſcat. Materiæ iſtæ ſelectæ annuis Ephemeridibus Curioſorum coronidis loco ſubjungi poterunt.

Lex XI.

Materiam talem Academicus elaborabit curiosè, &

quâ

quâ fieri poterit diligentiâ, inquirendo in rei tractandæ Nomina, Synonyma, modum generationis, locos natales, differentias, ſpecies, delectum, vires tam totius, quàm partium, Medicamenta tam vulgaria, quàm Chymica, tam ſimplicia, quàm compoſita, nec omiſſis, ſi qui dantur, uſibus mechanicis, eo ferè modo, quo conſcripſit Rhodologiam ſuam Roſenbergius, Maſtichologiam Strobelbergerus, Marathrologiam Schenckius, Corallologiam Ganſius, Sambucum Blochwizius, & jam tum quædam Collegii Curioſi Membra ſua ediderunt ſpecimina.

Lex XII.

Licitum verò ſit Domino Præſidi (nec non aliis etiam Academicis, quibus opuſculum ante editionem videre contingit) cum bona authoris venia, & absq; ipſius offenſione, materiæ perfectius elaborandæ gratia quædam monere, corrigere, addere, immutare, mantiſſam, vel corollarium pro lubitu aut opuſculo edendo addere, aut poſtmodum in Ephemerides Germanicas conjicere, omnia tamen amicè, candidè, & veluti fraternè, citrà arrogantiam aut invidiam, vel ullius contemptum ac contumeliam: Quandoquidem rationalis Medici non eſt, alterum invidioſè calumniari.

Lex XIII.

Certum tempus Exhibitionis à Medico requiri non poteſt, cum propter Praxeos negotia ſibi & collegio ſemper vacare non poſſit, ſufficiet ſi utilitas proximi & cupido Famæ calcar addant, maturum fœtum primum Collegio, poſtmodum Erudito Orbi ſiſtere.

 Lex XIV.

Lex XIV.

Abſoluto opuſculo Authori & Collegæ cognomen, uti hactenùs factum, à Domino Præſide & Adjunctis offeratur, eoq́ ille condecoretur. Reliqui Domini Collegæ qui ſaltem Ephemeridum Curioſarum collectioni ſtudent, eousq́ cognominibus careant, donec pertractatâ Curiosâ materiâ & edito opuſculo Priori Collegii inſtituto ſatisfecerint.

Lex XV.

Qui penſum ſuum abſolvit, non cogitur ad novæ materiæ elaborationem: ſufficit ut Ephemerides Germanicas alterum Collegii curioſi laudabile inſtitutum pro virili poſtmodùm augeat, & aliis Collegis opem ferat, ad exornandos ipſorum labores. Si tamen cuidam ſpontaneo inſtinctu novas materias pertractare lubitum fuerit, lubentiſſimè hoc ipſi indultum ſit, imò eò magis Collegii favorem merebitur, & dignius Collegio membrum ſe præſtabit.

Lex XVI.

Nam cùm præter iſtarum materiarum ſpecialem tractationem hactenùs à quibusdam Collegii membris factam, & porrò faciendam maximum Medicinæ præbeant commodum variæ obſervationes, experimenta, Problemata Phyſica & Medica, & in hâc parte, tanquam ſecundo Collegii inſtituto ſuprà Leg. VIII. indicato curioſis Collegium curioſum ſatisfacere ſtudebit. Quare Programmate quodam ad Eruditiſſimos Europæ Viros, tàm in Germania quàm extra eam in Italia, Gallia, Britannia, Belgio,

Dania

Dania &c. viventes directo ſubmiſſe, honorificè perq́; amanter invitandi illi, ut ſi quæ abſcondita novavè Curioſa Phyſico-Medica occurrant, cum Collegio candidè per litteras communicent, & hoc tempore Vratislaviam, ubi primorum annorum fiet collectio, potiſſimum transmittant. Singuli quoque Collegæ ab Amicis ſuis idem beneficii genus in publicam commoditatem directum per ſpeciales literas flagitent.

Lex XVII.

Obſervationes illæ, itemq́; experimenta, Inventa, Problemata, aliaq́; hujus farinæ erudita, communicata, ab Adjunctis necnon aliis Collegis Curioſis, ſecundum ordinem temporis, quo communicata fuerunt, in unum corpus colligantur, præmiſſo ubique Eruditi honorifico nomine qui ipſa, quotq́; communicavit, & cui communicavit. Poſt ad minimum ſingulis annis in unum volumen à certis & deſtinatis ad id Collectoribus, congeſta, Collegii Curioſi Bibliopolæ tradantur, ut ſub nomine EPHEMERIDUM GERMANICARUM NATURÆ CURIOSORUM *edantur. Hâc ratione quicquid rarioris aut occulti in Phyſicâ & Medicinâ ubicunque locorum reſtiterit, unâ quaſi in tabellâ delineatum Eruditis exhibebitur, cum de ſincerâ, promptâ & probatâ communicatione non dubitetur. Siquidem multis egregiis ingeniis hic janua Famæ & utilitatis aperitur, ut cum ipſis aliquid ſingulare edendi tempus & otium non ſuppetat, cum ipſorum famâ & honorificâ mentione in Ephemeridibus tamen id videre poſſint mundo exhibitum. Quare ut eò citius & luben-*

tius Medici cum Collegio communicent per litteras, Collegæ Curioſi temperabunt ſibi, quin iſtis communicatis cenſorium judicium apponant, contenti ſimplici narratione, prout res ipſa communicata fuerit. Liberum tamen eſto interdum, ſi ſimilis aliquis caſus contigerit, Scholion addere, absque omni tamen mordaci ſale.

Lex XVIII.

Anniverſariis hiſce Ephemeridibus addantur, ſi qui rariores Libri in Medicinâ editi fuerint, & interdum quid rari præcipuè in ſe contineant, brevibus enarretur: Addatur calcis loco, ſi quis è Collegarum numero vivis exceſſerit, cum honorificâ mentione quid commodi Collegio præſtiterit, quæ opuſcula ediderit, adeoq; breviſſimis vita ipſius & beata analyſis enarretur.

Lex XIX.

Si quis Academicorum ante opuſculi editionem è vivis exceſſerit, fragmenta ab alio Collegâ colligenda, & cum præſcitu Præſidis, ſub nomine Authoris demortui, ut edantur, conceſſum liberumq; ſit.

Lex XX.

Quilibet Academicus alios etiam Medicos, ſive illi Germani ſive exteri Germanorum hiſce laboribus faventes, aut ipſam in Societatem protrahere conabitur, ut membra Collegii fiant, aut ut tanquam Patroni ac Fautores ſaltem Collegii reliquis Dominis Collegis, & præcipuè Ephemeridum Collectoribus rariora communicando operam conferre dignentur, invitare.

Lex XXI.

Quilibet Academicus geſtet Symbolum Academiæ; ſcilicet annulum aureum, in quo loco gemmæ ſit liber apertus, in cujus unâ facie oculus radiis è nube illuſtratus, in alterâ Lemma Academicum NUNQUAM OTIOSUS *inſcripta ſint: Librum ab utroque latere ſerpens corpore & caudâ circa annuli circulum circumvoluti ore teneant, non tàm ut ornamentum ordinis ſit, quàm incitamentum ad officium ſeriò & fideliter exequendum.*

PORROQUE NOS SUPRAMEMORATI Præſes & Collegium ſuppliciter rogârit, ut authoritate noſtrâ Cæſareâ non ſolùm Societatem hanc Academicam Naturæ Curioſorum per Sacrum Romanum Imperium Regnaquè & Provincias noſtras hæreditarias â ſe erectam benignè fovere, ſed & prædicta ſtatuta eorum & leges laudare, approbare, dictamque adeò Societatem Academicam confirmare clementer dignaremur. Nosque maturo ſuper hoc habito conſilio & deliberatione precibus ejusmodi cùm per ſeſe honeſtis & æquis, tùm in boni publici promotionem directis benignè annuendum duxerimus.

PROINDE EX CERTA SCIENTIA, AC de Cæſareæ noſtræ poteſtatis plenitudine antedictam Naturæ Curioſorum Societatem Academicam ut ſupra in-

ſtitutam atque erectam, ejusque leges & ſtatuta ſupra deſcripta, quò ſolidiori ac firmiori conſiſtat fundamento, in omnibus ſuis clauſulis, punctis & verborum expreſſionibus, omni meliori modo ac via laudamus, approbamus, & confirmamus, illique una cum membris & perſonis eam conſtituentibus facultatem libertatemque concedimus & elargimur, ut laudabile hoc ſtudium ſuum atque inſtitutum per Sacrum Romanum Imperium Regnaque & Provincias noſtras hæreditarias, ac de cætero ubique locorum ac terrarum liberè exerceant, promoveant ac dilatent, citrâ impedimentum & contradictionem cujuscunque: noſtris tamen, & Sacri Imperii aliorumque juribus ſemper ſalvis & illæſis.

NULLI ERGO OMNINO HOMINUM liceat hanc noſtræ conceſſionis, confirmationis, approbationis, & gratiæ paginam infringere, aut ei quovis auſu temerario contraire, ſub pœnâ indignationis noſtræ graviſſimæ & quinquaginta marcarum auri puri, quâ contrafacientes irremiſſibiliter medietate Fiſco ſeu Ærario noſtro Imperiali, reliqua verò parte injuriam paſſorum uſibus applicatâ omni ſpe veniæ ſublatâ plectendos decernimus. Harum teſtimonio literarum manu noſtrâ ſubſcriptarum, & ſigilli noſtri Cæſarei appenſione munitarum. Quæ dabantur in Civitate

tate noſtrâ Viennæ, die tertiâ Menſis Auguſti, Anno Domini milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, Regnorum nostrorum, Romani vigeſimo, Hungarici vigeſimo tertio, Bohemici verò vigeſimo primo.

LEOPOLD.

Vt

Leopoldus Gvilielmus,
Comes in Kinigsegg.

Ad mandatum Sacræ Cæſareæ
Majeſtatis proprium.

Chriſtoph. Beuer.

Collation. & regiſtravit.

Ludov. Vlostorff, Regiſtrator.

Literæ
Subjectiſſimè Supplices
ad
ILLUSTRISSIMUM
DN. DN.
RAYMUNDUM
tùm, S.R.I. Comitem
nunc, Sereniſſimum PRINCIPEM
DE MONTECUCOLI
Pro ſuſcipiendo S. R. I.
Academiæ Naturæ Curioſorum
PROTECTORATU
Unà cum Gratioſiſſimo Reſponſo
&
Devotiſſimâ Gratiarum actione.

Noribergæ,
Literis Knortzianis.
Anno M. DC. LXXIIX.

LITERÆ

Invitatoriæ Subjectisſimæ.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

DOMINO

DOMINO RAYMUNDO, S.R. IMPERII COMITI A MONTECUCOLI,

neraldi | Domino in Hohenegg & Oſterburg, Aurei Velleris Equiti, Sac. Cæſ. Maj. Conſiliario Intimo, Cubiculario, Conſilii Aulico-bellici Præſidi, Gratioſisſimo Locumtenenti, Campi-Mareſchallo, Rei armamentariæ Præfecto Equitum Cataphractor. & Peditum Colonello, & Confiniorum Jaurinenſium Generali &c. &c. Domino & Mæcenati meo Gratioſisſimo &c. &c.

Illuſtrisſime & Excellentisſime Domine

S.R. IMPERII COMES à MONTECUCOLI, MÆCENAS *GRATIOSISSIME.*

DElectârunt omni ævo certaminibus Heroicæ mentes, & Generoſâ iſtâ æmulatione ſempiternam ſibi peperére gloriam, ut Græci ſuis Olympicis, Iſthmicis, & Romani ſuis Circenſibus, Curſoriis, gladiatoriis, &c. Sed hæc corporis tantum erant exercitia ad oſtentandum robur, membrorumque agilitatem comparata; Glorioſius longè & ingenioſius certamen antecedenti ſeculô primùm, quod ſciam, in Italia Coſmus Medicæus, Magnus ille Hetruriæ Dux, inter Viros literatos inſtituit, quod Academiam vocavit, ſodalitium ſcilicet, ſeu Collegium Virorum variâ rerum omnium ſcientiâ & uſu

& uſu Excellentium, qui in commodum Rerumpublicarum ſub certis quibusdam regulis conſtricti mentis acie collegialiter decertarent.

Felici omine paſſim excepta virtuoſa hæc & planè Heroica exercitatio præter alias Nationes Angliam nuper ad Societatem Regiam, & ſub iisdem temporibus Germaniam noſtram ad pares conatus animavit, ut Ducibus aliquot Imperii Magnatibus Excellentisſima quædam ingenia ad patriam linguam excolendam conjunctionem inirent, Fructiferorum nomine famigeratisſimam.

Fatô dicam, an votô potiùs Literatorum ſimile Exercitium in Imperiali Svinfurto inter paucos quosdam Medicos (Anglicæ Societatis V. tantum primò fuiſſe dicuntur) Authore potisſimùm Domino Johanne Laurentio Bauſch, Med. Doct. & Phyſico Svinfurtenſi, Antecesſore meo, annô hujus ſeculi 51. inſtitutum eſt, quod Naturæ Curioſorum nomine inſignitum, certisq; legibus ſancitum, ut ſinguli Collegæ curioſè ſcrutarentur & in apricum proferrent ea, quæ vel ſeculi injuriâ, vel hominum incuriâ Cimmeriis hactenus tenebris immerſa animos ſciendi avidos latuisſent, humanis aliàs uſibus maximè neceſſaria, commoda, jucunda; idque non ſine applauſu plurimorum Clarisſimorum Virorum (inter quos primo loco nomino Zaſchelium, Sorbait, Greiſelium, Jungium, Hertodium) quorum elogia ad Sacratisſimam Majeſtatem Cæſaream delata Heroicum iſtum Genium tàm propitium nobis reddiderunt, ut Cæſareæ ſuæ Majeſtatis jusſu ex magnificentisſimo illo Cimeliarcho Cæſareo rarisſima quædam Naturalia, quaſi gemmæ quædam, ad exornandas Ephimerides noſtras clementisſimè concederentur: quô illuſtri exemplô excitati varii ex variis mundi plagis nobiſcum hactenus communicârunt, & communicant hodienum, quæ vel explorata novitas quotidiè admiratur, vel indefeſſa hominum induſtria indies perveſtigat.

Fructus autem hujus inſtituti noſtri in Respublicas maximus licèt ſit, & nobilisſimus, malevolorum tamen quorundam calumniis quoq; eſt obnoxius, & adeò expoſitus, ut exinde

nonnullorum Collegarum generoſus fervor nonnihil frigeſcere & tantùm non ſufflaminari, furorq; Martialis, infenſisſimus ille literarum hoſtis, funeſtam nobis cladem minitari videatur: Utrumque remedium efflagitat præſentaneum; Utrumq; Patronum & Protectorem Heroicum; Illud Artis, hoc Martis eſt: In utroque eminenter coruſcat Illuſtrisſima V. Excellentia, quam ideò ſubjectisſimâ devotione venerantur Naturæ Curioſi omnes & ſinguli, eâ, quâ par eſt, animi obſervantiâ ſubmiſsè rogitantes, ut Illuſtrisſima V. Excellentia Academiæ Naturæ Curioſorum Patrocinium Gratioſisſimè ſuscipere, Auguſtisſimo Noſtro LEOPOLDO eorum ſtudia & labores de meliori commendare, & Naturæ Curioſos pro ſalute publica tàm ſolicitè excubantes adverſus omnium Zoilorum viroſa ſpicula Heroicè tueri dignetur. Faciet hoc ipſô Illuſtrisſima V. Excellentia rem, ut putamus, Nomini Germano glorioſam, Imperio Romano-Germanico fructuoſam, & Illuſtrisſimæ Excellentiæ ſuæ admirandis virtutibus longè dignisſimam. Vivat Illuſtrisſima V. Excellentia, & in inacceſſo illo ſummæ Felicitatis ac Dignitatis throno floreat diutisſimè: Ita mecum vovent omnes Naturæ Curioſi, imò omnes Boni.

Dabantur Svinfurti, ubi Illuſtrisſimæ V. Excellentiæ Generoſa iſta militiæ ſuæ tyrocinia primitùs deponere, & ſingularis Clementiæ ac Favoris Gratioſisſimos radios ſæpiùs, & nuper quoq; in tranſitu ex itinere devotis Civibus ſpectatisſimè exhibere volupe fuit, quod gratisſimâ mecum mente agnoſcunt & recordantur omnes.

Illuſtriſsæ Excellæ Væ.

Subjectisſimus

Svinfurti die 9. Octobris 1677.

S. R. I. Acad. Natur. Curioſor. Præſes dictus Argonauta

JOH. MICHAEL FEHR D. Phyſ. Svinf. Ord. & Prætor Urbis Imperialis.

Illu-

Illuſtrisſimi
DN. COM. à MONTECUCOLI
Gratioſisſimum Reſponſum.

Prænobili, Doctiſſimo ac Conſultiſſimo

DOMINO JOHANNI MICHAELI FEHR

AA. LL. Philoſophiæ & Med. Doctori, S.R. Imperii Naturæ Curioſor. Academiæ Præſidi, Phyſico Svinfurtenſi Ordinario, Urbisq; Prætori Imperiali &c.

Svinfurtum.

Prænobilis, Doctiſſime, ac Conſultiſſime AA. LL. Philoſophiæ & Medicinæ Doctor.

Quam proximè abhinc elapſâ nonâ Octobr. Svinfurtô ad me dediſti epiſtolam, non tantùm ritè accepi, ſed etiam Tuum, Tuorumq; Collegarum petitum intellexi: Me Tuæ (cui laudabiliter præes) Academiæ Tuorumq; expetis Protectorem, atque ita honorificam procul dubio imponere cogitas provinciam, quam vel ideò promtus ſuſcipere non prætermitto, quia de Tuo, Tuorumq; primùm conſtanti fervore, dein optato pro bono publico ex ſtudio veſtro ſecuturo emolumento minimè dubito. Sicut igitur pro hac oblata mihi honorifica ſparta præſentibus officioſisſimas rependo grates, ita non minùs, ubi impoſterum laudabile Tuum in promovendo hoc ſtudio deſiderium pro viribus ſecundare potero, partibus meis haudquaquam deero, ac vicisſim ſemper futurus ſum.

Viennæ 28. Novembris 1677.

ad officia paratiſſimus

R. à Montecucoli.

Argonautæ
Gratiarum actio.

ILLUSTRISSIME ET EXCELLENTISSIME
SAC. ROM. IMP. COMES à MONTECUCOLI,
Dn. & Mæcenas Gratioſisſime.

ALexandri Magni magnitudinem & Heroicas virtutes ad vivum exprimere videtur Illuſtrisſima Veſtra Excellentia, qui à Poëta prædicatur,

Ἀμβότερον, ἀγαθὸς βασιλεὺς, κρατερὸς τ᾽ αἰχμητής.

Rex probus ac prudens, & in armis ſtrenuus Heros.

Utrumq; hodie perrarum in uno, in pluribus vix alterutrum, ſed in utroq; excellere & pulchrum eſt & verè Regium. Regiâ hâc virtute eminenter excellit Illusſtriſs. V. Excell. dum inter media hoſtium tela, inter tempeſtuoſos Imperii fluctus Muſis quoq; humanioribus locum dare ſatagit, quod manifeſtè illuſtrat Gratioſs. ille Illuſtriſs. V. Excell. affectus erga Nat. Curioſos, quorum Illa vota non ſolùm audire, quod certisſimus animi Generoſi index, ſed &, quod ferè ſupra vota erat, Heroico iſto Patrociniô ſuô labores eorundem DEO & Imperio ſacros ſuffulcire, ac contra omnes adverſantium virulentos morſus tueri dignata eſt: quod maximi beneficii loco ducimus omnes, eoq; nomine Illuſtriſs. V. Excell. eâ, quâ par eſt, animi obſervantiâ, Præſes Ego, omnium Collegarum nomine, devotisſimas interim ago habeoq; gratias, donec publicô aliquô teſtimoniô erga Illuſtriſs. V. Excell. promtisſimæ ſuæ ſubjectionis & gratitudinis debitæ ſe exſolverint Academici Naturæ Curioſi. Vivat Illuſtr. Excell. V. & cum inſtante Novennio novis Honorum & Dignitatum acceſſionibus indies (*) auctior in Imperio Romano Illuſtriſs. V. Excell. potisſimùm fortitudine ex funeſto hoc bello, vel feliciter eluctante, vel jamjam triumphante, floreat ex voto. Ex Imperiali Svinfurto d. 6. Dec. An. 1677.

(*) *Augurium hoc non fuiſſe vanum Illuſtrant Illuſtrisſimi Honores & Dignitates mox ſubſecutæ.*

Illuſtriſsæ. Væ. Excellæ.

Devotisſimus Cliens
S. R. I. Acad. Nat. Curioſor. Præſes d. Argonauta
JOH. MICHAEL FEHR Phil. & Med. Dr.
Phyſ. Svinf. Ord. Urbisq; Prætor Imperialis.
D. O. M. A.

D. O. M. A.

AUguſtum Auguſti LEOPOLDI Cæſaris Aſtrum,
Imperii Columen, Pannoniæq; Tremor;
Quem Virtus Magnum, rerum Prudentia Summum
Reddidit, Auſtriacæ Dextera Firma Domûs;
Quâ Dextrâ dextrè Res ſtat Romana Salusque,
Quo Capite, alma ſuum tollit Hygeia caput.

Salve Magne HEROS, PRINCEPS Celſisſime ſalve!
Inclute Muſarum Dux & APOLLO Chori!
Vive diu Imperio Romano Maximus ATLAS!
Vive diu & noſtri Celſa CORONA Chori!
Jubilat omnis ager, rerum-Natura triumphat,
Naturæq; ſagax Curio plaudit; JO!

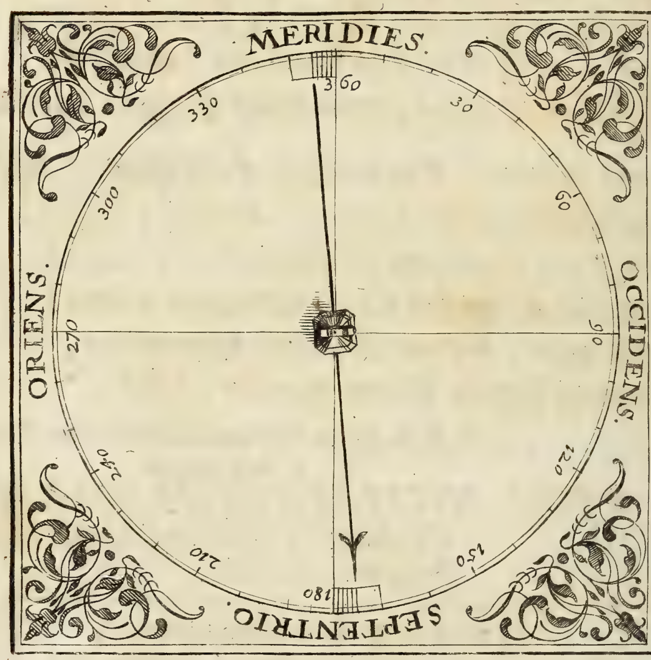
S.R.I. Acad. Naturæ-Curioſorum Præſes
d. Argonauta
JOH. MICHAEL FEHR Philoſ. & Med. D.
Phyſicus Svinfurtenſis Ordinarius, Urbisq;
Prætor Imperialis.

Magneticæ Declinationis
Noribergæ hoc anno inſtituta obſervatio.

QUam quondam Magneticæ acûs declinationem in hac noſtrâ Civitate artifices habuére indubiam, quod cuſpis ejus auſtralis à meridiana diſcederet lineâ ad occidentem, octo ferè gradibus; notante id etiam ex Georgio Hartmanno, Cive noſtro, Sciotericographo ſolertisſimo, Viro Naturæ Curioſisſimo Athanaſio Kirchero, in Geographiæ magneticæ *Cap. 4.* Eam ipſam hodierno deflectere tempore à lineâ iſtâ meridionali, ortum verſus, ad quinq; gradus mecum ingenioſus Mathematum Cultor, Georgius Chriſtophorus Eimmart obſervavit, qui quatuor continuis ante æquinoctium autumnale diebus ſemper talem, qualem & biennio ante deprehendi, accuratè, tot inſtrumentis huic fini accommodatis reſpondentem demonſtravit, non ſine inſigni apud plurimos hujus diſcriminis admiratione.

En!

En Zephyro ut Magnes neglecto vergit ad ortum
Noricus, extollens CÆSARIS *imperium!*
Sic LEOPOLDE *tuas ad partes dedita Noris*
inclinat, DOMINUM TE *venerata ſuum.*

CÆSARIS ad ſolium Magnes ſe vertilis aptat,
Regeq; Gallorum cedit ab occiduo:
Euge, bonum DEUS *hoc portentum faxit, ut Ipſe*
CÆSARIS in partes nunc quoq; GALLUS eat.

APOLLO
ΤΕΤΡΑΤΕΧΝΗΣ
Sereniſſimus Princeps ac Heros,
DN. DN.
RAYMUNDUS,
Sac. Rom. Imperii
COMES DE MONTECUCOLI,
Dominus in Hoenegg & Juppendorff, Aurei Velleris Eques, Sac. Cæſar. Majeſt. Conſiliarius Intimus, Camerarius, Conſilii Aulico-Bellici Præſes, Generalis Locumtenens, Campi-Mareſchallus, Rei Tormentariæ Supremus Præfectus, Equitum Colonellus, Jaurinenſis Præſidii ac Confiniorum Generalis,

ab

Inclita

Academiâ Naturæ-Curioſorum

PROTECTOR

electus:

Acclamatione proſâ & vorſâ publicè cultus

A

Johanne Georgio Volckamero, Doct.
& Collegii Medici Nor. Decano.
Academico Naturæ Curioſo.

NORIBERGÆ,
Typis Andreæ Knortzii.
ANNO M. DC. LXXIIX.

Typus æneus hujus
Frontiſpicii, in antiqua tabula ex albo marmore, magnitudinis pedum ſesquitrium ex unoquoq; latere, extat Romæ in ædibus Hasdrubalis Matthæi Marchionis Jovii.

J.C.Sartorius ſculp. Norimb. 1678.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

SERENISSIME PRINCEPS,

DOMINE CLEMENTISSIME.

VOtis nunc omnia fervent, dum fata adfulgent. Cytharam poſcit ac plauſum, lætitia publica. Spes Auguſta Auſtriæ, poſt duo & quod excedit luſtra, tandem reſpicit, Porphyrogennetum cunis motantibus. JOSEPHUS, magnum Jovis incrementum, ut feliciter creſcat, ut annos ferat, omnes congratulamur. Filius accreſcens Joſeph, filius accreſcens, decorus aſpectu: cui benedicat Omnipotens! Sed & Tua votis res agitur, Sereniſſime Princeps! ut novus jam regnet Apollo. Aptum hoc Tibi numinis nomen, & quaſi agnatum, pollenti Apollineis artibus. Ille, Leo ſub Leone, radiis infenſus, ſpicula hæc latè disjicit: pharetratus etiam, in Pythona ſagittas torquet. Tua verò Serenitas quorſum non alluxit fulgoris fulgure? Quanta Imperii ſpatia emenſus es,

 fulmi-

fulminis ales, Jovis Aquila! Teſtis Arabo, Arabum ſanguine cruentatus, & fugata videns

— — Lunatis agmina Signis.

Inde ex auro Tibi Laurus debetur, ob ſervatam Orbi Chriſtiano Auſtriacoq; Hungariam. Teſtis Franconia: procul dubio nunc Francica, niſi Tu Deus quaſi ex machinâ in tempore adfuisſes. Ibi ars hoſtilis arte deluſa, exemplo docuit, in Bello plus Prudentiâ profici, quam Viribus. Ita Te Averrunco, commune Germania periculum, & malum jam in viſceribus, feliciter extruſit. Tandem etiam, armis arma opponens, Pythone illo Gallico ſpiculis proſtrato, Dextera ſuâ Regem orbum feciſti. Et ab his principiis nunc Bellum trahitur. Tu verò, ita innutritus bellicis artibus, Pacem tamen amas: gnarus, Bellum geri propter Pacem. Eâq; nunc frueremur: niſi hoſtilis obſtaret ambitio. Interim Solis inſtar, Cæſarei Cœli Dieſpitrem Te videmus, Conſiliis præſentem intereſſe, & intendere omnibus. En Apollinem, Lucis fontem, lumine, circa caput, ſerenum! Ea Tibi mens, illuſtre ſenium juventâ miſcere & ſervare bono publico, Conſilii radiis diem regere, quotidie renaſci, lumen dare collegis ſideribus. Hæc Phœbæa divinandi Ars, gemina bellicæ. Utraq; Herculis clavam Tibi aptat, cum Leonis exuviis: ut verè ἔρας vel ἥρας κλέος audias. Hanc equidem laudum radiis, illam rebus geſtis laudabilibus, imples. Jubaris etiam Solaris, & jubæ Leoninæ, quàm heroica affinitas: in Te expresſa! Ea omnia ac Fidelitatem in Te videt & æſtimat Imp. Cæſ. LEOPOLDUS Auguſtus Dominus Noſter, quo Jove Divûmq; terreſtrium Patre gaudes Filius,

quod

quod ter felix, fauſtum fortunatumq; ſit Tibi & Poſteris! Nec mirum, cum quilibet Mons cœlo vicinus Jovi olim ſacer fuerit, ſi Noſtro beneplacitum ſit, Suam in hoc Monte habitare Gratiæ Cæſareæ Aquilam: ſuetam, nidos in montium excelſo ponere. Sed non hic gloriæ Tuæ terminus, Sereniſſime Princeps! Non Martiorum telorum jaculatorem tantum, ſed & Muſarum Ducem Te & Muſageten ſentimus Apollinem: hoc etiam Symbolo, quod in Monte habites. Hunc ſive quis Parnaſſum dicat, ſive Soracten Tibi conterraneum, idem dixerit. Romæ olim Herculi cum Muſis commune templum: quæ iſte geſſit, hæ carmine celebrant. Tu, qui ſcribenda facis, ſcis facta etiam deſcribere, Julii Cæſaris exemplo: Muſarum ſimul Patronus & Collega. Ita

--- quondam Cythara tacentem
ſuscitat Muſam, neque ſemper Arcum
tendit, Apollo.

Teſtem advoco, maximum quondam Illuſtris Literaturæ ſidus:* qui Meletemata Tua, prorſa & vorſa, non Cedro, ſed ipſo auro digna extulit. Hinc rectè, ſi Te Mercurium quoque, & τρισμέγιστον, dicimus, Caduceum Tibi dicamus. Iſte olim in manibus Æſculapio, filio Apollinis. Eo animas hic è morbis, Hermes è morte, revocavit. Idem in hanc jus Patri Cynthio, quod filio, qui de ſeipſo:

Inventum Medicina meum eſt, nobisq; per orbem
dicitur Herbarum ſubjecta potentia. — —

Ex Sole, vita & omnium rerum Salus. Non fervet modo & pesſundat, ſed fovet etiam ac fœcundat. Et in Montium quidem, vel vertice, vel viſceribus, ea calore ſuo producit, quæ

* Joh. Guil. Stubenbergius in Demetr. præfat.

mortalibus ſunt profutura. Nec in Te, Sereniſſime Princeps, fruſtra quærimus, quartum hoc Apollinis Decus. Nîl Tibi, ut Soli, clauſum. Intima ſua adyta latebrasq; Natura Tibi recludit, idq; Tecum agit, ut poſſis —rerum cognoſcere cauſas. Invento ſic Apolline, ut jubaris Tui ſe participem faceret Inclita Naturæ-Curioſorum Academia, ductore Viro Illuſtri Joh. Mich. Fehrio, ad Vadum Suevorum Prætore Imperiali, levando oculos ſuos in Montem, Te ſibi Caput ac Principem elegit: nec, quæ Tua eſt humanitas, repulſam tulit. Ita Tu nunc Naturalium rerum indagator & indagantium Præſes, novo ſimul & Gentium & Artium Principatu auctus, poſthac regnabis Apollo. Interim

— — quæ ſparguntur in omnes,
in Te mixta fluunt, & quæ diviſa beatos
perficiant, collecta tenes. — —

Sulmone & Venuſio, olim Italiæ Tuæ opidis, ſati Vates, hæc melius dicturi eſſent, ſi liceret ipſis

--- in corpora poſſe reverti.

Interim, qui vivificat omnia, etiam infima, rhamnos cum roſetis, PHOEBUS noſter, hæc ſereno vultu ut inſpiciat, magnis precibus humillimè expoſcit

Serenitati Tuæ

Die D. Leopoldo Sacrâ
An. 1678.

devotiſſimus ſubjectiſſimus

* * *

RAYMUNDUS *veluti* ΤΕΤΡΑΤΕΧΝΗΣ *fulget* Apollo,
Armis, Conſiliis, Carmine, Re Medicâ!
Ipſa manus Divi LEOPOLDI CÆSARIS, *enſem*
adverſus quosvis ſtringere docta Viros:
Pannonas & Turcas, Tranſylvanosq́; trucesq́;
Gallorum populos, quotquot & Albis alit.
Cujus ad adſpectum quicunque laceſſere honorem
Cæſareum tentant, aut violare, tremunt.
ILLE Sagoq́; Togâq́; ſimul Clariſſimus Heros
Conſilio præſtans, auxilioq́; potens;
Speratos adeò qui nuper ab hoſte triumphos
In nihilum redigit proſubigitq́; ſolo:
Nunc tranquillatâ ſenſim virtute, recentem
Muſarum in Caſtris geſtit habere locum,
atque ipſas inter feſtos celebrare triumphos,
Lauru etiam, galeâ conſpicuum ante caput.
Naturæ *ſolium conſcendens inter* amantes
(FEHRIUS eximia queîs gravitate præeſt,)
Omnia dum regit atque tegit, gratosq́; clientes
Induperatori *reddere gaudet ovans.*
Hinc Capite hoc *cœtus donatus, plauſibus infit*
edere lætitiæ maxima ſigna ſuæ.

Jamq́;

Jamq; ſuâ exultat formâ Natura, graveſq;
inde redundantes nunc ſibi ſpondet opes.
Ipſe ego de tali lætatus Principe, *toti*
Naturæ cupido *gratulor iſta* Choro:
Utq; hæc proſperitas, Capitisq; hæc gloria tanti
ſub LEOPOLDINO NUMINE *perpetuet;*
Vivat *in* Imperii *ſolamen* & Ipſe, Reiq;
RAIMUNDUS Medicæ, *mente manuq; precor.*

Tanti Principis

cliens deditisſimus

LITERÆ
Subjectiſſimæ Supplices
ad
Eminentiſſimum & Celſiſſimum Principem Electorem ac Dominum
DN. ANSELMUM FRANCISCUM,
S. Sed. Mogunt. Archi-Epiſcopum
S. R. IMP. per Germaniam Archi-Cancellarium,
Pro ſuſcipiendo S. R. I.
Academiæ Naturæ Curioſorum
PROTECTORATU.
Unà cum Gratioſiſſimo Reſponſo.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

EMINENTISSIMO ET CELSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

ANSHELMO FRANCISCO,

S. Sedis Moguntinæ Archi-Epiſcopo, S.R.I. per Germaniam Archi-Cancellario, Principi Electori, &c. &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

Eminentiſſime atque Celſiſſime Princeps Elector,

Domine longè Clementiſſime.

SACRATISSIMO atque INVICTISSIMO ROM. IMPERATORI LEOPOLDO I. Academiam Naturæ Curioſorum non ſolùm rariſſimis è ditis-

 ſimo

ſimo ſuo Cimeliarchio Naturæ opibus & operibus beare, ſed & confirmare LL. ejusdem clementiſſimè complacuit. Auguſtiſſimæ huic Clementiæ ſupervenit Eminentiſſimi DN. ELECTORIS Moguntinenſisglorioſiſſimæ memoriæ JOHANNIS PHILIPPI Clementia haud minor in remittendâ taxâ.

Summum hoc beneficium noſtra Academia usque devotiſſimè ſuſpicit, imò augurio ſibi haud vano ſumit, fore, ut qui cœlitùs ſucceſſor datus es, EMINENTISSIME atque CELSISSIME DN. PRINCEPS ELECTOR, majori Clementiâ conatus noſtros, quibus Creatoris Gloriam, ac Salutem Proximi, penetrando in Naturæ reconditiora adyta, pro viribus promotum imus, Clementiſſimè ſis nobis viam muniturus; maximè ſi illius noſtræ Academiæ PROTECTOR fortiſſimus adverſus malevolorum inſultus humilimè adorari non dedigneris: ſiquidem EMINENTISSIMAM CELSITUDI-

NEM

NEM V. ELECTORALEM hiſce ad genua gratioſiſſima ſubjectiſſimè provolutus, nomine omnium Collegarum flagito, enixiſſimèque rogito, placeat PROTECTORATUM dictæ noſtræ Academiæ Clementiſſimè in Se ſuſcipere.

DEUM T. O. M. devotiſſimè precamur, ut ſervet EMINENTISSIMAM CELSITUD. V. ELECTORALEM annos in Neſtoreos. Vivat & floreat firmiſſima HÆC S. R. I. COLUMNA; Floreat & vivat tutisſimum hoc bonarum Artium mentiumque Aſylum Eminentiſſimè, quod nomine Academiæ humilimè vovet.

EMINENTISSIMÆ CELSITUD. V. ELECTORALIS

Subjectiſſimus Servus

Academiæ Naturæ-Curioſorum Præſes, d. Argonauta,

Svinfurti 21. (11.) Octobr. Anno Chriſti c!ↄ Iↄc LXXXI.

JOH. MICHAEL FEHR, Phil. & Med. D. Phyſicus Svinfurt. Ordinum Urbisque Prætor Imperialis.

EMINENTISSIMI ET CELSISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS

DOMINI

ANSHELMI FRANCISCI,

S. Sedis Moguntinæ Archi-Ep. &c.

Gratioſiſſimum Reſponſum.

Honorabilibus, Doctiſſimis atque Expertiſſimis, Præſidi, & Collegio Academiæ Nat. Cur. nobis ſincerè dilectis &c.

ANSELMUS FRANCISCUS Dei Gratia Archi-Epiſcopus Moguntinus S. R.I. per Germaniam Archi-Cancellarius ac Princeps Elector.

HOnorabiles, Doctiſſimi & Expertiſſimi Nobis ſincerè dilecti. Cùm famæ celebritas veſtram Naturæ Curio-

Curioſorum Academiam adeò illuſtraverit, ut quod Orbi conſpicuum ſimul ac perutile prodiit ſtudium veſtrum, Nos ipſi meritò admirandum non tantùm, ſed & poſteritati apprimè commendandum eſſe jam ante duxerimus, non poſſumus non confidere, vos eò faciliùs cognituros, quanto cum applauſu veſtræ ad nos literæ devenerint, quibus hoc ipſum veſtrum tàm magni nominis & momenti Inſtitutum noſtræ protectioni ſubmittere, ejusdemque authoritati ac patrocinio vos ipſos devovere voluiſtis.

Reſtat igitur, ut quam vobis protectoriam manum promtè præbemus ac pollicemur, votis ſimul noſtris ad boni publici incrementum & cumprimis Germanicæ Nationis gloriam eſſe cupiamus, veſtramque laudabilem omninò induſtriam cum majori meritorum veſtrorum cumulo ad perennem operis cœpti conſtantiam exhortemur, quod benigniſſimo clementiæ af-

fectu

fectu benevolè excipimus & fovemus. Dabantur in Urbe Noſtra Moguntia 18. Aprilis 1682.

Anſelmus Franciſcus
E. A. M.

Ad

Reverendiſſimum, S. atque Metropolitanæ Sed. Mogunt. Archi-Epiſcopum S. R. IMP. per Germaniam Archi-Cancellarium,

ELECTOREM PRINCIPEM EMINENTISSIMUM AC DOMINUM,

DN. ANSELMUM FRANCISCUM,

Gratulatoria & Evchariſtica,

Cum

Celevsmate invitatorio,

Auctoritate nomineq; Academ. Nat. Curioſor. per S. Imp. Rom.

Perſcripta obſervanter.

NORIMBERGÆ,

ANNO cIɔ Iɔc LXXXIII.

PROTECTORI Suo POTENTISSmo
Indulgentiſſimoque

Academ. Natur. Curioſor.
per S. R. I.

PRÆSES & COLLEGÆ
reliqui

Obſequia & vota pro felicitate
omnis generis perenni!

MAgni meritò in rebus noſtris accuratio & proviſio, DOMINE, habenda tua eſt; Clementia longè major erga nos, in literis repræſentata nuperis; ſpes maxima ornandi Ordinis illuſtrandique noſtri. Nam qui ingentia Imperii hujus Sacroſancti, hoc inprimis tempore, quo difficiliora omnia apparent, pondera incomparabili dexteritate moderaris, & altiſſimo librare ſoles animo, probare ac ſuſcipere gratioſiſſimè ſuſtinuiſti patrocinium ſubmiſsè flagitatum.

Ecquid verò efficacius, quid fructuoſius aut petere, aut impetrare poteramus? quàm ut haberes rata deſideria religioſa noſtra, & negotio haud planè infeliciter hûc usque profligato tantum adderes momentum laude ac Eminentiſſimâ auctoritate tuâ, quantum ne cogitando quidem ſatis aſſequi, ne dum exprimere nunc verbis poſſumus. Muneris nimirum Tui ratus, Divine PRINCEPS, non conſulere ſolummodò Imperii ſaluti publicæ, dum PONTIFEX GERMANIÆ ſupremus ea curas eminenter, quæ & communia cum cæteris COLLEGIS AUGUSTALIBUS, & ſoli TIBI propria inprimis ſunt; ſed & ſtabilire Academiam nutantem noſtram alioquin, & erigere hortamento Principali. Ac de illis equidem uberrima ex ſchedis *Bœneburgianis* diſſerendi

ſe offerret meſſis, ſi id potiùs agendum foret, ut hîc talia ſine pari aut exemplo axiomata memoraremus. Quantum enimverò (unicum ex numeroſa ſerie ſiſtemus,) ornamentum *coronare, ungere ac conſecrare Reges Imperatoresq́ in Imperio hoc ſancto*, & in Archivo tanto LL. cuſtodire omnium ſupremas? Tuis, DOMINE, id humeris incumbit. Neque tamen Muſas adeò contemnis noſtras, quin adeſſe illis & præeſſe Caput corpori Naturæ Curioſorum clementiſſimè volueris. Hâc parte imitatus glorioſâ æmulatione Cæſares; *Trajanum*, *Conſtantinum*, *Carolumq́ Magnum* (ne *Juſtiniani* etiam ac plurium exempla cumulemus,) Reges pariter, *Alphonſum* Arragoniæ, & *Carolum II.* Britanniæ Monarcham; qui Nutricii præ cæteris & Protectores ſapientiam admirandasq́ue artes profitentium haberi dubitârunt minimè. Profectò titulis ſpecioſius exiſtimari debet omnibus, non ſaxis, aut edacitati temporum ceſſuro æri, aut fumoſis imaginibus, ſed animis, ſed famæ ac virtutum commendare meritis ingentem gloriam. Vix quippe altitudinem tuentur ſuam arduæ admirandæq́ue moles, ſi deſtituantur fundamento; nutaturæ ſcilicet ad levem tempeſtatem penitusq́ue collapſuræ. Sic metueremus oppidò, in poſterum his molimentis noſtris, niſi ſarta tectaq́ue auctoramento PRINCIPIS Eminentiſſimi & corroborata cerneremus. Gratulamur Tibi, Reverendiſſime PONTIFEX, de illuſtriſſimis tot Regum atque Cæſarum veſtigiis, quibus laudatiſſimè inhæres. Gratulamur Academiæ inprimis noſtræ de hoc ſancto & ſublimi

ſublimi Capite. Gratulamur Germanorum nationi univerſæ, quòd ad præſentiora indies exſurgit incrementa doctrinarum artium rariorum. Quando interim voluntas PRINCIPIS cenſura eſt perpetua, & hortamentum ejus efficax ſolatium, hûc trahimur, ad hunc Magnetem rapimur, flexibiles quamcunque ducimur in partem, ac ſequaces ſumus. Si beneficiis non minùs, quàm remediis ingenia experiri noſtra placet, fiat quod vis, DOMINE. Jubes, quæ ſentimus, promere in medium? promemus obſequentes. Quid enim eſt in verbis tuis, quod cujusque prædicatio vel tranſilire debeat, vel temerè prætervehi? Facias iſta ſemper, Maxime ELECTOR, neque unquam in hoc opere aut animus laſſetur tuus, aut fortuna! Macte hâc benignitate, PRINCEPS Optime! quâ illud conſecutus es, ut propter Te Collegæ glorientur ſinguli. Hoc tuum, Eminentiſſime ARCHICANCELL. beneficium exiſtit, & unius Tui providentia. Palam id profitemur nunc; ſed quâ gratiarum actione explicemus idem, minimè omnium videmus. Unicum videmus hoc, Te ſingulari curâ DEI vindicem aſſertoremque Statutorum pariter ac beneficiorum Academiæ reſurrecturæ ad amœniora florum fructuumque ornamenta datum eſſe. Precamur autem tui, Potentiſſime PROTECTOR, velis cauſſam apud Sacratiſſimum IMPERATOREM LEOPOLDUM graviter orare noſtram, *uti privilegiis & immunitatibus nobilitetur ſæpè ſeriò deſideratis*, ſæpiùs oſtenſis ex longinquo, *tandem Ordo noſter*; &, ſi intercurſet genius malignior livoris,

 poten-

potenter aſſeratur. Crimini videlicet non parùm diſtat inornata virtus, vilitate denique flacceſcit. Liberorum inſtar Tibi nos & noſtra omnia committimus in univerſum; certi ſatis de potentiâ fideque. Sic Te Numen ſervet præſentiſſimum Aſylum noſtrum, anchoram arcemque noſtram, diutiſſimè IMPERIO, OCTOVIRATUI, TUIS, NOBIS! Unum omnium ſingulorumque votum erit: SALUS PRINCIPIS! Perſcr. VII. Eid. Maji (quo Bononienſis Academia veterrima Anno Domini CCCCXXIII. à *Theodoſio* Imperatore confirmata eſt,) Anno ſalutis reparatæ cIↄ Iↄc LXXXII.

Præſidis ac Ordinis Illuſtris nomine,

ſic exigentibus Collegis aliquot Honoratiſſimis;

Submiſſa

&

concepta

à

GEORGIO CASPARE KIRCHMAJERO, Orator. in Electoral. Acad. Sax. P.P.

CELEVSMA

CELEVSMA INVITATORIUM.

Adeſte SAPIENTES, ac ſalvete!

Quotquot in IMPER. ROM. Sacro,
Quotquot in Regnis Regionibusq; exteris
Miracula Naturæ pariter & Artis
Æſtimatis ac amatis.

Et hîc DII habitant Muſarum Tutelares.
Patente ad Mœnum Germaniâ non Præſes ſaltem,
Sed Germanus quoque
CONTRAPHOEBUS, PONTIFEX,
ARCHICANCELL. IMPERII, ELECTOR PRINCEPS
Sedet, & ex Metropolitanâ Urbe
Gratioſo lumine colluſtrat
Academiam CURIOSORUM noſtram.
Sceptra non Gentium modò atque populorum,
Sed Muſarum etiam moderatur Maximus,
ANSELMUS FRANCISCUS.
Adeſt, adeſt votorum Pararius noſtrorum, Sponſor
Privilegiorum ac Immunitatum,
Ab
IMPERATORE Sacratiſſ. piiſſimoque LEOPOLDO
Feliciter, velociter (confidimus) obtinendorum.
Novus Ordinis Aſſertor & ſecundus, immò primus Vindex.
Non umbratico ſub pallio latebit ſemper ad cupreſſum;
Salutabit purpuram faſcesque, & capeſſet palmas, laurus,
Academia noſtra aliquando.
Dum ad Arma, Arma, genus Martium ubique;
Nos noſtra pariter conclamamus vaſa,
Ad concordiam, ad ſcientiæ rarioris ac experientiæ
Profeſſionem, ad perenne ſtudium.

Nunquam deſperabimus foveri, quâ hæc merita pertigerint.
Ne exiſtimetis actum; adhuc benè agitur res & agetur.
Diſpellet tenebras SOL ORBIS IMPERATOR,
JUPITER (Juvans Pater enim eſt,) ELECT. MOGUNT.
Omnes facilè disjiciet nubeculas.

Adeſte tantùm, & conferte ſymbolas,
Manusque adhibete operi;
Ut experimenta certa & comperta pluries,
Re, non ſpe, Curioſi comparemus.
Rationem publici egregii, poſteritatis, ſed &
Famæ immortalis habetote.

Laborum, diligentiæ ac liberalitatis præmia
à
Virtuoſis, Mecœnatibus, & veſtris exſpectate meritis.
Nos Nominum veſtrorum inſervire credite ſplendori.

Patet omnibus, inprimis dignioribus,
Honoris gloriæque poſthac campus.

Vos intereà favete ac havete!

Eodem nomine delineare debuit
idem,

PHOSPHORUS II.

DUÆ ORATIONES,

QUARUM PRIOR

De

CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ,

Jenæ in Panegyri Rectorali, 1680. 5. Auguſti, in Templo:

ALTERA

De

DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO,

Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali 1681. 3. Febr.

à

GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,
Med. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico,
S. R. I. Academiæ Nat. Curioſorum Adjuncto
d. HERCULES,

habitæ.

NORIMBERGÆ,
ANNO M. DC. LXXXIII.

GEORG. WOLFFG. WEDELII

ORATIO

De

CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ.

FAbula antiquiſſima eſt, Prometheum, cùm iratus Jupiter ignem abſcondiſſet, aſcendiſſe Minervæ auxilio in cœlum, ibique ferulâ ad currum ſolis admotâ ignem in terras detuliſſe. Sanè involucris poëtarum hiſce incluſam eſſe veritatem & profundam ſapientiam una omnium mens eſt, & ex hac ipsâ elucet, modò miſſis falſis penitiùs paulò in nucleum ſub cortice latentem inquiramus.

Liceat nobis per Jovem Deum Optimum Maximum, per Prometheum homines ratione præditos, vi ingenii præ omnibus brutis pollentes, per ignem verò febres intelligere, cumprimis ardentes & peſtilentes, id enim Hippocrati noſtro ſolenne eſt, πῦρ febres notat, ignem microcoſmicum.

Deus nec iratus ſtatim fulmina mittit, abſcondit ignem, non pœnas æquè infligit meritis; ſed nos *cœlum ipſum petimus ſtultitiâ, neque per noſtrum patimur ſcelus iracunda Jovem ponere fulmina.* Ruimus in perniciem & extorquemus quaſi vi pœnas, nolentem laceſſimus, invitum cogimus & ſollicitamus, donec ignis fraude malâ orbi inferatur.

Poſt ignem ergò æthereâ domo ſubductum, macies & nova febrium terris incubuit cohors. Meritò ignis nominatur, febris ſcilicet, morbus univerſalis, ut ſi febrim dixeris, omne morborum genus dixeris. Febri tertia pars hominum moritur, neque ulla tam feralis homini inducta eſt pernicies. Meritò inquirimus in τὸ θεῖον hoc, ſeu divinitus in Germaniam immiſſum malum, peſtilentiam, non uno loco ſtrages hactenus edentem inſignes, cum ipſi Ethnici, & inter hos cumprimis antiquiſſimi Medici hoc θεῖον, digitum hunc Dei venerati ſint.

Duo verò genera ignis hujus potiſſimùm ſunt, quibus in humanum genus ſævitur, nominata divino oraculo *Pſalm. 91. v. 6.* peſtis, quæ in caligine ambulat, & peſtis, quæ vaſtat meridie.

Non me latent interpretum variæ opiniones, aliis omnigenum morborum genus, aliis quamvis noxiam calamitatem in genere, aliis per priorem morbos, quorum cauſæ latent intelligentibus, per alteram excidium ab ardore ſolis, qui multis ſit lethalis viatoribus, imò neſcio quem dæmonem meridianum, ſuperſtitione vel inter medios Chriſtianos durante, non bonum eſſe eo tempore itinerari, ut quilibet ſuo ſolet abundare ſenſu.

Putaverim, neminem rectiùs id explicare poſſe, quàm naturæ conſultum medicum; ſaltim, pace Theologorum, analogiæ fidei non repugnabit, ſi, ut mihi quidem videtur, textui præ aliis omnibus hypotheſibus conformiter, per primam intelligamus peſtem occultam, inſidioſam, quæ necat & ſerpit longius, nemine advertente, nemine timente, vel minus ſaltim, ſeu, ut medico termino dicam, *peſtem privatam*, individualem; per alteram *peſtem* manifeſtam & *publicam*, magis horrendam, aperto Marte graſſantem.

Ut mens Prophetæ hoc pacto optimè pateat, Deum liberaturum fideles à peſte privatâ, quales ſunt febres petechiales,

Hunga-

Hungaricæ, ſudatoriæ, uno verbo, malignæ dictæ Medicis; & à publicâ quoque, iſtarum apice, reginâ & præcipuâ, peſtilentiâ. Id ipſum & genio ſacræ cumprimis linguæ & cujusvis alterius eſt convenientiſſimum, ut meridies notet quod apertum, manifeſtum, palàm eſt, tenebræ inſidias, occultum, clancularium. Non minus idem ſubſtratæ materiæ, de quâ agitur, unicè & ſolùm quadrat, quod hoc quidem loco latius diducere vel locis è ſacrâ ſcripturâ parallelis confirmare, animus non eſt.

Conſtituimus verò *in ſolenni hâc panegyri* breviter diſſerere DE CAUSIS DIRITATIS PESTILENTIÆ, cur, ut loqui amat ſcriptura, mille & decem millia hominum hâc pereant. (Quod dum facio, veſtram ut commodetis mihi gratiam & affectum, Auditores O. O. H. etiam atque etiam rogito.)

Verè & eleganter *Pindarus in Iſthm. od. 5.* canit:

Χρὴ πᾶν ἔρδον τ' ἀμαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν.

Oportet quidlibet faciendo labefactare hoſtem.

Valet id non ſolùm in bello, quando hoſtis arcendus vel pellendus eſt, qui regionem depopulatur; verùm & de noſtro illo hoſte, quem diriſſimum dicere jure merito decet, quippe qui citra externum occurſum affligit corpus, intra mœnia ipſa, imò regiam microcoſmi ſedem figit, deſævit & peſſùndat univerſam. Et hunc labefactare oportet quidlibet faciendo.

Quomodo verò reſiſtere quis poſſit morbo divinitus immiſſo? quomodo contra ire, eludere & corrigere, quod ſupremi Numinis majeſtas inflixit? Sanè Dei digitum agnoſcere in epidemiorum morborum inſultu facile eſt, non tam vulgo hominum, quàm Chriſtianis, quàm Medicis cumprimis. Adhibeas licet generoſiſſima medicamenta, opponas bezoardica, ordines arcana & probata in aliis, fruſtra ſunt omnia; urina bona, pulſus bonus, æger moritur, etiam qui evaſurus putabatur.

Ut prudentiores longè fuerint Athenienſes olim, qui ad τὸ θεῖον referebant morbum peſtilentem, & *Hippocrates* noſter, qui tam ſolenniter id ipſum in morbis veneratur; quàm athei illi, qui ad meridianum etiam ſolem cœcutiunt, & ad quidvis aliud, quàm Deum ſtragem hanc referre ſuſtinent.

Dirum ergò morbum eſſe oportet, qui Dei flagellum eſt; peſtem ſi dixeris, morbum diriſſimum; à Numine immiſſum, tremendum magis dixeris. Nullus hoc cum comparari poteſt, omnes infra hunc militant.

Sed ſi à Deo abierimus, in quo vivimus, movemur & ſumus, cujusqúe potiſſimùm irato nutu iſthæc obveniunt, & cogitemus, quàm ſubitaneo motu feratur morbus, feriat incautos, necet non cogitantes, ut prius, quàm ſe ægrotare ſentiant, moriantur, etiam in plateis, & extra feneſtras proſpicientes; fieri nequit, quin principia vitalia dirutum eat morbus.

Demus, non poſſe ſciri morbi naturam, venenatum admittamus, qui in aëre ejusqúe ſale corrupto, ut hactenus putavimus, ſeminium agnoſcat, extrinſeco corporis motore, quis non adſequatur vel ab effectu diritatis cauſam, cur infinita hominum clades contingat. Nimirum ipſum illud calidum innatum, ſanguis, vitæ materia, & humidum radicale, ſerum vitæ pabulum, ſubruuntur, violentam patiuntur διαχώρησιν, unde machinam labaſci neceſſum eſt, ceſſare æternum fontem & ſcaturiginem, ut vitalis elidatur ſpiritus, & motor primus anima excutiatur.

Inevitabilis aëris uſus eſt, ſi ergò infectus fuerit, ſaltim à contagio, ſi rotando cordi improportionatus, ſi maligna, acria, ſalina, corroſiva μιάσματα ſecum vehat, quis effugere queat tantam tyrannidem, niſi à Deo tutelari munitus, ita ſanè videtur, quis jugum excutere? Ubi aër inquinatus, ibi morbus; ubi morbus, ibi mors preſſo inſequitur pede.

Generales hæ cauſæ ſunt diritatis peſtilentiæ, nemini non

notæ,

notæ, à morbi ipſius genio deſumtæ. Ut enim à potentiſſimo & diriſſimo hoſte non niſi tyrannis, cædes, excidia, clades, vaſtationes expectandæ ſunt; ita quoque vix ullus humano generi obtigit magis capitalis vel Vatinianus hoſtis.

At, at, alii quoque ſi non ſimul & ſemel, tamen partitis vicibus viſendi crudeles dantur morbi. Loquantur id ſyncoptici, apoplectici, epileptici, ediſſerant venenis potionati, fateantur vulnerati; mille modi pereundi ſunt. Nullus morbus tam blandus, mitis, benignus eſt, quin interimere hominem queat, vel non attentet ſolùm. Eſt in aliis quoque digitus vel manus Dei viſenda. Quotidiè morimur, nemine attendente; ſeriùs ocyùs conſumto vel extincto corpore. Quin miſeriores videas pereundi modos, quàm peſte affectis contingit. Quid dirius, quàm dyſenteria cruciari? Quid moleſtius, quàm phthiſi, lentâ morte, conſumi? Quid crudelius animatam mortem cerni, vel ipſa putreſcentia membra?

Ubi virus, ibi virtus, nullum venenum eſt, cui non antidotum voluerit eſſe ſupremum Numen, ipſa venena in humanum ſubſidium enata, punit Deus & miſeretur; & implorari vult, & naturam juvantem obtulit. Uni morbo mille remedia oppoſita, quod de peſte cumprimis & peſtiferis morbis veriſſimum eſt.

Si caveas, vel viperas peſtilentiſſimas tractabis, & venena quævis, ſi non in uſum vertere eximium, tamen cavere, vincere, abſtinere; in peſtis verò ſuggerendo remedio putemus invidam fuiſſe rerum parentem?

Eſſe ſanè alias quoq; cauſas immanitatis peſtis, præter dictas, omnibus notas, ſine dubio eſt. Refert *Thucydides*, Hiſtoricus hâc in parte, tanquam αὐτόπτης, medico par habendus, ſuo tempore alios ἀμελείᾳ *incuriâ* periiſſe, alios diligenter licet curatos. Ἀμέλεια cauſa diritatis peſtis eſt potiſſima, ut imbellis, ſi hoſtem negligas, tantò immaniores edit ſtrages.

Proh Deum immortalem! quàm infiniti homines peſte corripiuntur & moriuntur, ſolâ ex negligentiâ? Aſt, inquis, quis

quis negligens foret, nemo non timet peſtem, eduntur conſilia medica & politica, omnia fiunt, quæ avertere hoſtem hunc publicum & communem queant. Si me audias, magna reſtat ἀμέλεια, tantoque major, quò minus attenditur.

Negligentia plebeculam, partem majorem hominum, occupat. Negligentia in victu ſumma eſt, unde corruptela humorum vitalium ſpontè fluit; negligentia in amictu, corpus aëri frigido exponitur, auſtrali, matutino, veſpertino cœlo, unde promptiſſima febrium origo. Negligentia in curando & præſervando corpore. Nemo ſibi timet, quid mirum ergò, ſi Ucalegon non unus peſte abripiatur voto & opinione celerius. Non æſtimatur morbus, Hannibal ad portas invitatur, admittitur, non reſiſtitur. Vix adeò inertes & incurios putaveris reperiri homines, ac toto die Medici experiuntur accuratiores.

Turpe illud in bello ſemper habitum toto die refertur reſponſum: Non putabam, non putabam. Quantum verò hoc ad diritatem augendam faciat, vix dici, vix concipi poteſt.

Et hæc ſanè ratio non minus attendi debet, quare peſtilentiâ magis plebs, quàm nobiles, imò & febribus petechialibus ipſis corripiantur, quàm à *Fracaſtorio* dudum veriſſimè allata, quoniam arguente, peſtilentia potiſſimum in contagione unius ad alium verſatur, minus vitio aëris, ut febres lenticulares, quibus nobiles magis peti ſtatuit, teſtante idem experientiâ, duratis plebejis contra has aëris injurias corporibus. Reverà inſons aër eſt communis, ſi privatum circa infectos exceperis.

Adde, quod hactenus vix niſi caro pretio reditum eſt ad ſanitatem; caras potiones, pretioſos pulveres, ſpecioſa electuaria ſolùm hoſti oppoſita, arma, quæ vulgus pauperculum comparare ſibi cum non potuerit, capite luendum fuit.

Hinc peſtis, quæ Germaniæ hactenus afflixit loca quædam, vix viſa fuit, niſi per mortes plebeculæ ſævire, intactis opulen-

opulentis ædibus, contra morem mortis, quæ æquo aliàs pede pulſat pauperum tabernas, regumq́ue turres.

Neglectis verò plebejis & pro fece urbis habitis, quomodo per Deum immortalem non amplius ſerpat contagioſa lues & ad divites pertingat quoque ipſos, illorum ſervitiis egentes. Qui milites non cordi habet Imperator, maturè ſuo damno ſentiet, & præfectos omnium ordinum exercitûs, & ſe ipſum etiam tandem peti ac deſtrui.

Feruntur Turcæ fato illo ſuo plus, quàm Stoico, cum nullam adhibent curam, nemoq́ue ſibi cavet ab altero, ſed priſtino orbe volvuntur omnia, ſtragem peſtilentialem experiri majorem. Auſim dicere, fatum quaſi ſimile noſtratibus quoque hominum animis inſtillatum eſſe, ipſam illam ſummam incuriam.

Sed aliud divites fatum manet, qui minus quidem negligentes ſunt, ad ſtragem verò hanc & diritatem augendam non minus conferunt.

Et qui negligunt hoſtem, & qui timent, ſuperantur facilè & in victimam cedunt. Metus & terror, Auditores, obſtetrix ſunt peſtilentiæ, fomes contagionis, pabulum flammæ, incendium morbi, præcones mortis.

Miſeranda non minus horum conditio eſt, timent, fugiunt, averſantur hoſtem, qui tantò promtius inſequitur. Ignis fatuus ſane peſtis eſt, fugientes & territos ſequitur, proſequentes & cordatos fugit.

Time, peſtis præſtò eſt, terrere, conſternare, mox in viſcera ibit malum. Ut mortem, ita & peſtem quilibet ſecum gerit. Quid enim peſtis eſt, quàm violenta magis intentata reſolutio principiorum vitalium? Quomodo verò citius procurari hæc ipſa poteſt, quàm metu, quàm terrore panico illo, quàm ſollicitudine? Spiritus in corpore præſides ſunt vitæ, animæ vicarii, & ſummi adminiſtri ſanitatis ac morborum; Deſtructis hiſce, conſternatis, peſſundatis, excutiatur oportet

blandum iſtum, nexus ille tam amicabilis ſanguinis & ſeri, & animæ hinc atque corporis.

Utroque hinc ingraveſcente malo & pauperes & divites animorum confuſio malè habet, adaucto indies publico malo; mortuis dilectis conjugibus, liberis, parentibus; (Vah! quàm cara hæc ſunt nomina, quàm pectoribus inſcripta, quàm ſacra!) converſatione, ſolatio, alloquio deficiente, templis occluſis, commeatu abſumto, ut λοιμὸς ὁμοῦ καὶ λιμὸς decantatus affligat, fames, inquam, peſtis anteambulo, vel pediſſequa.

Liceat mihi huc referre quoque publicos illos carceres. Ingenuo homine indignus eſt locus carcer, mœſto verò, deſtituto, ægro intolerabilis, quando ſimul ac quis peſte inficitur (initium primum excipio) omnis domus occluditur, ab aëre, aquâ, ut ita loquar, defenditur, ad mortem quaſi damnantur Tros Rutulus nullo diſcrimine. Dicere videbor multis ἄτοπα, ſed audiant velim unicum teſtem exceptione majorem, ſuperioris ſeculi fine clariſſimum, *Cratonem*, qui dudum damnavit hanc ipſam occluſionem in *Conſil. de peſte;* quod, inquit, occluſio domorum nullius uſus fuerit, pluribus locis viſum eſt.

Fingamus, Auditores, famam in urbe ſine capite oriri, peſtem Titii vel Sempronii domum infeciſſe, ſpondere auſim, ſatis obſervatam domum, ſatis luctuoſam familiam, quam nemo facilè ſalutatum ibit, vel frequentabit.

Exemplo ſit Jena noſtra, ut Lipſiam, recens exemplum, taceam, nunquam annalibus teſtibus hîc diriter nimis ſævivit peſtis, ob ſalubritatem loci, ob præſentiam Medicorum, ob commercium humanum non omne interdictum, ob prudentiam reliquorum, &, quæ primo loco memoranda erat, ſummam Dei gratiam.

Quid verò de Medicorum fugâ dicam, vel defectu? Profectò ut præſidio ovium ablato, paſtore & cane, in rapinam cedere oportet gregem & diritatem experiri luporum; ita fugientibus medicis magis mercenariis, quàm φιλανθρώποις, peſtis immaniſſimè ſævit, & indies ferocius miſellis inſultat.

Contra

Contra ea cedere ſolet & dira eſſe deſinit, ſi obviam eatur, ſi principiis tum in genere, tum in individuo quocunque obſtes, ſi cordatè unusquisque ad flammam hanc extinguendam accurrat.

In craſtinum differre res ſerias, curationem, nullibi perniciosius eſt, quàm in peſte. Dies me deficeret, ſi è contrario velim diſſerere, quantum confirmet univerſos tum medicorum, tum ſuperiorum præſentia, neglectâ fugâ. Laudamus ſolum illuſtriſſimum exemplum Sereniſſimi WILHELMI, Ducis Saxoniæ Jul. Cliv. & Mont. &c. pientiſſimæ memoriæ, Herois incomparabilis, qui peſte graſſante Vinarienſi in urbe ante plura luſtra reſtitit ipſe cum totâ aulâ. Reſtitit, Auditores, & hoc ſuo exemplo animos ſubditorum firmavit, ut brevi hinc pelleretur malum.

Si meo res ſtaret judicio, publico edicto omnibus injungendum foret medicis, ut aut manendi animum ſumant, aut maturè rebus pacatis quoque urbe exeant.

Sed Deus O. M. hanc furiam, ignem hunc cœlitus immitti ſolitum clementer à nobis avertat. Nos interim præter ſacras preces omnipotentem flectere potentes *Hippocratis* commendamus conſilium ſaluberrimum: μηδὲν εἰκῇ, μηδὲν ὑπερορᾷν. *Nil temerè, nil negligenter.* Hoc antidotum eſt genuinum, reliquis omnibus jungendum, in hoc ſigno, ſi à Deo diſceſſerimus, arcebimus hoſtem & vincemus.

[*Habita Jenæ in Panegyri Rectorali 1680. d. 5. Auguſt. in Templo.*]

GEORG. WOLFFG. WEDELII,

ORATIO

De

DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO.

ANtiquiſſimum eſt proverbium : λέρνη κακῶν, *lerna malorum*, cui anſam dedit hydra lernæa, ab Hercule domitore interempta.

Ut involucra ſunt arcanorum fabulæ, unde ad ipſos Ægyptios velut primos parentes referri poſſe admodum credibile eſt Philoſophiam hanc myſticam ; ita operæ pretium facturus videbor, ſi inſigne hoc prudentiæ & fortitudinis ſpecimen inquiram, & clavem porrigam, pro intelligendâ veritate latitante.

Scribitur hydra ſeu ſerpens in palude Lernæ lacui proximâ verſata, animal maleficum omninò & acutiſſimo veneno humano generi peſtiferum, quippe quæ campeſtria omnia impetu facto devaſtaret, & in pecora agrosque vicinos crudeliſſimè ſæviret ; multaque habuiſſe capita, quorum uno reciſo priorum numerus è veſtigio duplicabatur continuo, niſi quis conciſum reliquum colli thyrſum igni ſtatim combuſſiſſet.

Linquamus aliis ſuam explicationem, ſive hydram multorum capitum fratres multos concordes ſtatuant, quorum uno extincto mox plures exurgere viſi fuerint, novo ardore, novo apparatu, pugnare parati; ſive cum Leone Baptiſtâ Alberto, Architecto Florentino, aquam ſtagnantem intelligant, quam Hercules perruptis aggeribus partim aliò derivaverit, partim ſoli expoſuerit deſiccandam, ut plures non laudemus in diverſas partes abeuntes.

Videor mihi audire ſciſcitantes, quid hæc ſibi velint, quò tendat oratio mea, quidque tandem ipſe putem. Dicam, quod ſentio, Auditores, exponam quid velim, veriſſima proloquar & genuinum dabo ſenſum. Hydra Lernæa peſtis eſt.

Hydra ab aquâ dicta eſt, & in palude ſedem elegit. In peſte infecta eſt aqua microcoſmica, humidum radicale, ſerum & lympha. Hydra venenatiſſima fuit, unde ſagitta eo veneno tincta Chironem propè ſubitò interemerit, quin eundem, quicunque tandem fuerit, ferunt loto vulnere in fluvium derivâſſe tetrum odorem, diu ſuperſtitem. Quodnam venenum cogitari poteſt gravius peſte, quodnam nocentius, & magis ſe in varia corpora inſinuans?

Multiceps fuit hydra, pro uno abſciſſo capite duo, pro duobus quatuor, & ſic porrò emittens, quod ipſum duplatæ multiplicationis exemplum quantum producat numerum, Arithmetici nôrunt.

Nullus morbus tam multiplicativus eſt ſui, quàm peſtilentia, unus alterum, duo quatuor, imò infinitos ex ordine inficit.

Non niſi igne domitore ſubigi potuit hydra, unde Jolaus auriga in conſortium gloriæ Herculis venit, qui ex accensâ ſylvâ propinquâ accenſos torres ad hydræ victorem attulit.

 Fallor,

Fallor, an *Hippocrates* noſter ex hujus rei intellectu ſylvis accenſis peſtem à Græciâ abegit?

Tanta eſt contagii vis, ut eandem vix mente concipere queas, & hodienum nullum eſt inventum præſentius antidotum peſtis, præter ignem. Omnia alia infra hunc militant, ſolus hic certum & indubitatum eſt remedium.

Conſtituimus in ſolenni hâc panegyri pro temporis ratione DE DIRITATIS PESTILENTIÆ ANTIDOTO diſquirere, quod dum facio, Auditores, veſtram mihi benevolentiam abundè promitto vel eo confiſus, quod breviter dicturum me affirmare queam.

Inter præcipuas cauſas diritatis peſtis referri meretur, quod morbus ſit ſeminalis & ex uno in aliud corpus graſſetur. Semen Chimicis eſt res apta multiplicari in infinitum, id verò exemplo peſtis eſt quàm veriſſimum.

Corporale quidem eſt luis hujus venenum, quod non tam in aëre diſperſum μιάσματα haurienda mortalibus exhibuerit; ſeminale tamen eſt, unde fermento, vel ſali volatili comparatur, ſui diffuſivis, in corpore licet viſcoſo irretitum.

Fomes ſeminium putredo eſt, ſeu calidum & humidum, illud actuans, rarefaciens, expandens; hoc recipiens, vehens & diducens. Hinc corpori applicatum, mole etiam minimum à calore nativo rarefit, ſive per os in vitalia admittatur, ſive cuti adhæreat, & per glandularum ſpiracula irradiet lympham, mox tinctura morboſa impertitur corpori, & peſtis arcem microcoſmi occupat, vel impedit.

Generatur nempè hydra ex ſeminio & venenum conceptum virus ſuum exerit, ut niſi maturè contrà eas, ſubruatur archeus. Viſum hoc fuit per experientiam elapſis his temporibus & anno vertente, transportato ſeminio lues transplantata eſt de urbe in urbem, nec mediis locis æquè tactis, de loco

in

in locum, de domo in domum, de corpore in corpus, fertili admodum ſed triſti ſimul propagine.

Quid miri itaque fuerit, in anguſtis domibus, arcto contentos ſpatio Libitinam iteratis funeribus exviventium abripuiſſe cœtu, & vires acquiſiviſſe eundo contagium, unde ſtrages edita eſt infinita, orbatis domibus, labantibus promiſcuè utriusque ſexûs, cujuscunque ſortis & ætatis hominibus. Hos terror morti aptavit, illos timor, iſtos temeritas, omnes converſatio, & ſeminii receptio.

Tam ſævo morbo non reſiſti poſſe una omnium vox eſt, qui illam de facie hydram non nôrunt, unde in fugâ ferè una ſalus quæritur à ditioribus, reliquis quaſi in rapinam datis. Videas tamen & illos ſervari, modò non incauti hamo capiantur. Retundenda eſt diritas magis, quàm fugienda.

Si igni in lucidam ex ardeſcenti flammam terga obvertas, continuo ſuccendiculo ulterius vagatur, abſumens palatia, deſtruens urbes, & ſolo æquans domos prius cultas, ut nil niſi atrata vaſtitas reliqua maneat. Sin aqua apportetur, ventus arceatur, vicinæ domus defendantur, vel disjiciantur quoque, ne pars ſincera trahatur, expirat, vimque ſuam & feritatem retuſam amittit.

Eadem in peſtis diritate tollendâ ratio eſt. Seminium extinguendum eſt, neutiquam fovendum, ſed quomodo, inquies, hoc opus, hic labor fuerit. Facilis res eſt, orientem extinguere flammam, ut facilius fuit unum caput hydræ Lernææ detruncare, quàm ubi mirum quantum ad aucta fuiſſent.

Principiis obſta, ſerò medicina paratur,
Cum mala (ſemina peſtis) per longas invaluere moras.

Non dicemus, quæ noſtris his temporibus evenerint, haud dubiè extinguendo malo, ſi maturè hic illic obviam fuiſſet itum, & prius, quàm in viſcera urbis graſſatum penitius fuerit, oppoſita debita media. Blandimur ſæpè ipſi nobis, quod-

que

que optamus & deſideramus verum credimus, deluſi interim opinione gravius.

Peccant in hoc non tantum Medici ipſi aliquando, & horum judicio ſtans magiſtratus; verùm & ipſi incolæ; Generale plebis vitium eſt incuria ſui & publici, inde verò nidus ſtruitur malignitati, inde mirum quantum provehitur veneni vis & Seminarium.

In mentem ſubit illuſtriſſimum exemplum Reipublicæ Venetæ. Anno ſuperioris ſeculi ſeptuageſimo ſexto æſtate ſicciſſimâ & æſtus magnitudine intolerabili peſtis poſt hominum memoriam graviſſima urbem invaſit. Latitabat primitus peſtilens virus, ſpecie malignarum febrium ludens; Medici Veneti peſtem agnoſcunt, & profitentur. Veriti urbis juxta commerciorum periculum ſapientiſſimi Proceres accerſunt Profeſſores Patavinos. Hi conſultare, judicare & peſtem negare; illi affirmare. Deciſo relicto arbitratui magiſtratus rati habetur ſententia negativa Patavinorum, priſtino relinquuntur omnia ſtatu, quæ ad ſopiendam luem facerent, negliguntur, donec ſtrages inſecuta gravior confunderet Patavinos, & ſerò ſapere Phryges doceret.

Sin cogitemus, quantum per veneficia importuniſſima peſtis promota ſæpe fuerit per peſtes quasdam hominum morte alienâ gaudentium; ſi quanta pars vitiosâ diætâ ſibi ipſi nefariam peſtem machinetur, verum illud *Tullii* deprehendemus, nullam tam deteſtabilem peſtem eſſe, quæ non homini ab homine naſcatur.

Contra ea verò vitari quidem tam accuratè non potuit, quin hinc illinc palans ſive per ipſos infectos, vel neſcios, ſive per merces, veſtimenta, aditas hæreditates ſeminium efferretur, velut ſcintillis jactis, in magnum ignem exarſuris; attamen providâ curâ tum vicinorum, tum magiſtratus delectum fuit incendium, in centro ſuo detentum, extinctumque

ne

ne latius ſerperet. Nam tua res agitur, paries cùm proximus ardet.

Vidimus hujus rei exempla, Auditores, in urbibus vicinis aliquot & pagis, ubi non niſi unus vel alter, correptus morbo, fato functus eſt; non niſi unâ alteraque domo infectâ, non niſi paucis diebus totâ abſolutâ morbi fabulâ.

Quod fuit remedium tam exquiſitum? ſeminii extirpatio. Quæ panacéa, quæ antidotus? ſeparatio utilis ab inutili, ſani ab infecto, luſtratio domuum, aquâ & igne; luſtratio hominum debitis medicaminibus.

Fragilitas humani corporis remedium efflagitat & celeris beneficii naturâ conſentiente componi. Non omnis enim valetudo medendi patitur tarditatem. Si in quocunque id valet corpore, ſibi relicto, multò magis id locum obtinet, ubi omnium intereſt, ubi periculum in morâ eſt, nullibi breviore quàm in peſte.

Calamitas ſæpè diſciplina virtutis eſt; à nocentibus & juvantibus enata ſuccrevit medicina. Hinc prudentiâ mediante ſuperatum venenum cavere didicêre, & vincere, extincto unicè ſeminio.

Sunt inter Recentiores, qui, *Kirchero* præeunte, animatam putredinem pro causâ peſtis agnoverunt, tam luculentum ſeminium nullâ aptiore mechanicâ vel ſimili comparare ſcientes. Res verò eodem recidit, ſeminium extinguendum eſt. Omnes huc collimant Medicorum filii, licet diverſum ſentire videantur.

Commercia itaque vitanda fuerint, non omnia in univerſum, ſed cum infeſtis domibus & perſonis, eâ moderatione, quâ par eſt, ne humana ſocietas, quod contra naturam eſt, tollatur.

Quid enim aliud, ut cum *D. Cypriano* loquamur, quàm peſtis illa & lues, quæ horribilis & feralis videtur, explorat ju-

ſtitiam ſingulorum, & mentes humani generis examinat? An infirmis ſerviant ſani, an propinqui cognatos piè diligant, ac miſereantur ſervorum languentium domini, an deprecantes ægros non deſerant Medici, an feroces violentiam ſuam comprimant, an rapaces avaritiæ furentis inſatiabilem ſemper ardorem vel metu mortis extinguant, an cervicem flectant ſuperbi, an audaciam leniant improbi, an pereuntibus charis vel ſic aliquid divites largiantur & donent, ſine hærede morituri?

Videamus vicinos noſtros, multi periêre, verum eſt, Dei flagello hoc tacti, magis tamen, imò ſoli ferè, qui exterminium ſeminarii diſtulerunt magis, quàm procurarunt, ſoli propè commerciis & converſatione non abſtinentes, uno conclavi detenti ſibi non caverunt ſatis. Plurima pars ſupereſt, qui cum *Tullio* dicere queunt; De loco nunc quidem abiit peſtilentia, ſed quamdiu fuit, me non attigit. Fuga quidem inter præcipua habetur peſtis remedia, nam procul à Jove, procul à fulmine; dicere tamen auſim, ſatius egiſſe, quibus ſtabili manentibus loco cura ſtetit in extinguendo ſeminio; quique rediêre hinc incidiſſe in Scyllam, Charybdim vitare volentes.

Quantum enim obſtetricentur ſeminio huic affectus animi triſtiores, & turbatus archeus, humanam cogitationem ſuperat.

Qui fugit locum, omnia ſua rapinæ morbi relinquit; qui fugit commercia cum ægrotis, omniaque genera portatilium, quæ ſeminium transferre conſueverunt, tutiùs meo arbitratu degit, Deo O. M. confiſus.

Suffecerit, providè ſe ſuosque gerere, ne nidum in domo extruat malum. Silentio involvemus ab igne petita præſidia, tanquam ſeminum deletoria, aliaque à Medicorum filiis procuratione & præcautione præcepta vehiculo ſeminii

corri-

corrigendo debita. Aër is eſt, quem haurimus, vector miaſmatum, cujus ignis purgatorium eſt & deſtructor ſeminum.

Infectus hic ubique vitandus non in univerſum, neque enim tot ſeminia quenquam vivum relictura eſſent, quanta aër capit, commune vitæ pabulum, ſed locis circa ægros definitis, tantò cautius hauriendus, quò præſentiùs lædere novit.

Aſt ipſum corpus noſtrum defendendum & tutandum eſt. Domum aliam alia incendio aptiorem eſſe fatemur, quidni in corpore illam differentiam agnoſcamus? Videas hos perire, quos ſaniſſimos putes, alios evadere, quos morituros vel citiùs inficiendos credideris.

Si à Deo diſceſſerimus, ſanè corporum diſpoſitio plurimum huc confert ad irritandam & peſſundandam morbi diritatem. Venenum peſtis in aurâ corporali ſedet, & confermentatur familiariùs propter ſymbolum humanum, ubi virus hinc producit virus, juxta prioris veneni normam, fermentum & ſeminium. Fac reſiſtere corpus, & peſtis diritas expirabit; hic murus aheneus eſto, non reperiri in corpore nidum, nullâ palleſcere culpâ & labe intus conceptâ, vel per diætam acquiſita viſcera.

Omnibus quidem & quotidiè moriendum eſt, ſi moriendum feliciter, nunquam verò magis meditatio mortis valet & requiritur, quàm peſte ſæviente. Animus pacatus, corpus defenſum fortiſſima mœnia ſunt ad arcendam luem.

Singula verò hæc arbitrio Medici fiant, non vanâ perſuaſione hinc inde commendatorum futilium. Mirari ſubit, quosdam in urinâ potâ quærere ſubſidium, ut leniùs dicamus, alios in aliis. Quid profuerit ſordes pro cibis apponere, ex culinâ cloacam facere, & quod averſatur & proſcripſit natura, in Palladium corporis adſciſcere. Meliora proſtant, præſervativi pulveres, liquores bezoardici, balſami-

ci, etiam odore ſuo ſeminio omni adverſa, ut videmus arceri muſcas aliaque inſecta, ſolius ſpiritus vel olei terebinthinæ odore aſperſo. Odoranda balſama antilœmica, aceta bezoardica, ſuffimenta quæcunque, cumprimis fœtida, penetrantiora, inuſti fonticuli, ad fluxile reddendum ſerum, ne hydræ naturam concipiat, paludem in glandulis vel hinc illinc efformando. Quid enim aliud ſunt bubones, quàm glandularum tumores, à lymphâ vitiatâ, acri ſubſiſtente? quid carbunculi, quàm tumores à ſanguine venenoſo certis locis στάσιν indepto? In uno igitur ſeminio, iſtorum omnium matre, exſtirpando unica conſiſtat hydræ peſtilentis curatio.

[*Habita Jenæ in Templo, in Panegyri Doctorali 1681. d. 3. Februar.*]

MEDITATIO
DE
PESTE ET FEBRIBUS MALIGNIS,

JACOBI WEIZII, Archiatri Gothani
Celeberrimi, S. R. I. Acad. Nat. Cur.
d. Æſon II.

NORIMBERGÆ,
ANNO cIↄ Iↄc LXXXIII.

MEDITATIO
De
PESTE ET FEBRIBUS MALIGNIS.

PEſtis uti ſine diſcrimine in quoſcunque ſanitatis ſtatus & gradus ſævit, ita cauſa ejus ſingularior eſt.

Reliqui namque morbi cùm ſint vel ex temperamento, vel diætæ errore, vel quovis alio ſex rerum non-naturalium abuſu & dehinc ſubortâ viſcerum atq; partium cachexiâ, peſtis his omnibus relictis ſuum ſemper ſequitur genium.

Hinc non eſt ordinariis remediis contra venena ſpecificis, utpote balſamicis, theriacalibus, bezoarticis, cardiacis &c. facilè curabilis, ut potius ſingularius ex his deſideret medicamen, ejusque operandi modum, prout ab ordinariis morbis ſingularior multumque differens ejus cauſa eſt.

Et hoc eſt, de quo toties conqueruntur Medici, quòd naturam peſtis nunquam ſatis ſcrutari, neque tot atque innumeris adhibitis, nonnunquam etiam mirè inter ſe mixtis, aut planè nihil, aut non ſemper idem efficere potuerint, ut potius ubique aut ſaltem plurimum contrarii eventus ſecuti fuerint.

Modò namque optima bezoartica per ſudorem agentia plenariam colliquationem & cum illa animæ è corpore defluvium cauſarunt.

Modò theriacalia, utpote balſamica, bezoartica, & leviter opiata (aliàs pro demulcendâ veneni acredine & præpoſterô fermen-

fermentô ſiſtendô ſatis ſufficientia) fermentum magis concitaſſe & tandem attonitos & colore nigricante inflatos dereliquiſſe novimus.

Nunc volatilia ſolâ præviâ animi diſturbatione planè exangues fecere. Nunc eadem cum fixis & præcipitantibus mixta leves quaſdam inducias, facto tamen recurſu majoris fermenti jactationumq́ue impetus, cum vitæ diſpendio addiderunt.

Præcipitantia cum pulveribus bezoarticis vegetabilibus minimæ in his morbis virtutis viſæ ſunt, utpote quorum tanta doſis haud aſſumi totiesq́ue reiterari potuit, quò efferveſcens cum humoribus acidum ſufficienter attrahere, venenumq́ue in ſanguine totoque corpore latitans ſatis expellere potuerint.

Metallica verò, cujuscunque bezoartici, & firmiter fixati titulo fuerint conſignata, aut diſturbationem alvi enormem, aut inflationem ventris ad præfocationem usque, aut tormina cum lancinatione inteſtinorum ſanguinolenta effecere.

Paucis, præparata, calces & pulveres alii, eorumq́ue eſſentiæ, extracta &c. vel cum ſegnitie operata ſunt, vel maſſam ſanguineam planè non affecerunt.

Volatilia cum diſturbatione archæi majus fermentum concitaverunt.

Acida verò cum aſſumto humido quaſi cruda ad vaſa rapta incendium humorum non ita conſopiverunt, quàm quod ex acido jamdum repertos ibi ſanguinis grumos magis magisque ingroſſarint atque hoc modo circulatione præpeditâ inopinatam mortem produxerint.

Adeò vel planè nullum ex hoc genere medicamen proficuum fuit.

Quapropter veram veneni naturam, quæ in peſte & malignis ſaltem ſecundùm majus & minus differt, hic recenſere ſtatui.

Neq; tamen hoc ſimplici curſu faciam, ſed quantum brevitas

vitas hujus meditationis admittit, per rationes, contingentia, nociva & proficua in his morbis ita agam, ut de hinc & methodum & Medicinam facili viâ invenire poſſis.

Equidem aliquando proficua fuerunt vel ſaltem levamen dederunt ſudorifera.

Per ſudorem enim aliquoties (levi tamen facto interſtitio) iteratum nonnulli evaſerunt.

Idem ſudor ſi non ita vitam, placidam tamen moriendi cupidinem dedit.

In quibus habes effectum diſſipatæ cum ſudore acredinis peſtilentis, qua remotâ, quamvis etiam in moribundis, reddita tamen fuit partium tam internarum, quàm externarum ſufficiens temperatura, qua neque anguſtiæ atque anxietates viſæ, neque terribiles vociferationes auditæ, neque retractus & convulſionum motus enormes animadverſæ ſunt.

Nociva vero ut multa alia, ita (per exemplum loquor) inter illa etiam fuerunt metallica bezoartica, utpote vel non ſatis fixata, vel acriori fermento iterum concitata & in priſtinam naturam reducta, vel ſuperfluo, quàm continere potuerint, acido ſuperfuſa.

Quæ enim non ſatis fixa ſunt, ſi cum acredine quadam miſcentur, ebullitiones præſtant.

Et inde eſt, quòd his aſſociatis & aſſumtis ventriculi viſcerumq; acredinibus inflationes & præfocationes inſecutæ fuerint.

Acriori verò fermento ſi metallorum Calces concitantur, olim ſopita natura metalli recedit & vitrioleſcit quaſi cum metallô fermentum, ex quo tormina inteſtinorum, anxietates cruciatusque circa præcordia, conſtrictiones cordis & cum hac pulſus interceptiones, atque lipothymiæ oriuntur.

At ſi hæc metallica ſuperfluum & majus quàm capiunt acidum, attrahunt, modò hypercatharſes, modò vomitus, modò utrumque inſequitur.

Et tales ſunt affectus acidi auſteri per ſe quidem coagulum in ſanguine inducentis, ex accidenti verò fervorem na-

turæ concitantis, quo hinc enormis calor & humorum cum confuſione æſtuatio liberaque & immodica fluctuatio inſurgit.

Nec abſque ratione unumquodque horum ſemper cum vitæ noxa eſt.

Quorum tamen omnium alia ratio & cauſa dari nequit, quàm veneni Mercurialis & arſenicalis maximè & inſtar ſublimati acris, lancinantis & naturam ad pugnam atque inter illam omnes corporis humores (ubicunque latitantes vitioſos & naturales) abſque intermiſſione ad motum concitantis.

Natura namque contra veneni inſultus inſurgit, intumeſcit, incaleſcit & ſemper contrarium atque illud immodicè agit.

Scilicet ſi venenum ex acidô ſanguinem coagulat, atque vaſa conſtringit, reſolvit hæc, laxat & disrumpit.

Quando venenum collapſum venarum & viſcerum denegato & per acidum interrupto tranſitu humidi naturalis inſtituit, natura è contra extollit ſanguinem & viſcera cogit, ut nimia incaleſcentia & motu pura indifferenter & impura quævis ad ſe viſcera rapiant & vaſa, quo ſic crudis planè & indigeſtis humorum confuſionibus immergantur quaſi & ſuffocentur. Unde tandem improvidus tumor vaſorum, viſcerum & partium accidit.

Dum tandem venenum acredinosâ frigiditate nocere vult, incaleſcit archæus & diffuſis undique acredinibus miras in partibus vellicationes facit.

Tale jam eſt ex venenô & reſiſtente natura tandem proveniens fermentum, tales ejus effectus, talis peſtis febriumque malignorum genius; quibus niſi placidis & abſorbentibus & reſolventibus citius ſubveniatur, neceſſe eſt, ut tandem natura ſeipſam expugnet & planè ſuccumbere debeat.

Dicere poſſem hic multa de acido & alcali, de atomis, de luce & agilitate ſpirituum, contrariaque eorum obtenebratione & delaſſatione, de archæo quieto & irato, de ſale, ſulphure

re & mercurio. De arteriâ bilioſa ſeu bilifera, quæ modò in dextro, modò in ſiniſtrô latere ex intercoſtalibus ad hepar tranſit atque ibidem ſe exonerat; & quæ inſuper alia ſeculorum hucusque novitatum excogitata & inventa ſunt:

Sed quoniam omnia ad unum effectum tandem coincidunt & diſquiſitione longiori tædium parere poſſum, non abs causâ his ſuperſedeo.

Dehinc non volatile, non præcipitans, non acidum ſolum & ſimplex, ſed omninò aliud atque illud ſuave & demulcens medicamen requiritur, quod nonniſi in ſaponariâ ſive media illa natura lixivioſâ invenies.

Hæc non ſolùm eſt, qua acredo illa mercurialis & arſenicalis ſummè noxia contemperari poteſt; utpote quæ & acidum mitigat & quaſi dulcificat & dum vi ſegregatoriâ & reſolutoria agit, inſuper præcipitat, abſtergit & quod omnium maximum, quæ ſaponariâ ſuâ naturâ per vaſa quæcunque capillaria tranſit & ſegregatione inſtituta levi incaleſcentia vel ſaltim fomento caloris naturali ſudores excitat atque ſic noxium expellit.

Exemplo tibi ſit dolorifica ſenſatio ex quovis aliô corroſivô, maximè verò mercuriali & arſenicali in quacunque corporis parte contracta, quæ nullô neque externo neque interno mitigari poteſt, ut potius neceſſariò mortificatio eousque ſequatur, quousque corroſivum ſuâ acredine attingere poteſt.

Lixivioſa tamen non ſolùm hinc ortos calores & dolores, ſed etiam hinc promanantes difformitates & intumeſcentias omnimodè ſedant atque iterum componunt.

Inter labores Mercuriales & Arſenicales, Martiales &c. ſi quid reſpiratione attractum fuerit, ſola lixivioſa vel ex cinere clavellato vel ex tartari deliquio vel alia modò in vinô, modò in cereviſiâ aſſumta omnem veneni impetum coërcent, ſive ante, inter, vel pòſt aſſumantur.

Eundem in modum ol. tart. per deliquium, ſaturata cinerum clavellatorum ſolutio, panacæa Holſteinenſium, quæ eſt

ſal

ſal ex cap. mort. aquæ fort. ardorem febrilem contemperant, ſudores promovent, atque ut in his, ita etiam in conquaſſatis congrumatum ſanguinem fortiter reſolvunt, & dehinc excitatos dolores pungitivos facilè mitigant.

Quantum etiam in malignis ſanguis hirci, pulvis pyrius, nitrum &c. valeant, in praxi toties compertum eſt.

Qui effectus omnes à nullo alio ſunt quàm à decantatâ hucusque natura lixiviosâ & ſaponariâ.

Quid cum ſolutis per acidum, ſi quando illis lixivioſa ſuperinfundantur, fiat, & quæ ſingularis tunc accidat partium ſegregatio, notum eſt.

Quomodo vel ſolis lixivioſis etiam ex corporibus duriſſimis Sulphura extrahi poſſint, quæ dein quamvis aliàs facilè inflammabilia & ad ſublimandum prona fuerint, nunc igni difficulter cedunt, vel ſi cedant, magis in Terram mortuam, quàm in ſpecies & partes volatiles convertantur, illis conſtat, qui calcibus metallicis impuris corrigendis aliquid temporis & ſtudii dederunt.

Potulenta nunc fermè aceti inſtar acida, quæ ſaponariis renovari quaſi poſſint, illis conducunt, qui ex hoc ſtudioſo labore quæſtum quærunt.

Ipſum citri pomum non tam ex acido ſolùm, quàm inſimul oleoſis ſuis cum multo humido adhuc mixtis partibus (quæ conjuncta præſtat vim illam ſaponariam) egregias ſuas in his morbis dotes expedit.

Quomodo in probationibus metallicis vel ſola lixivioſa impura Sulphura cum noxiis & inter ſe fermentantibus ferè Salibus, ne cum metallo vel metallum cum illis uno actu avolare poſſit, ſed granum expectatum exhibere debeant, expertum eſt.

Ipſum Solis Sulphur, ſi quando primis initiis laboris phyſici nimis volatile factum, ut videatur quaſi cinnabaris ſummè purificata, ne vitrum diſrumpat tanto agitatum calore, non alium volatilitatis ſuæ moderatorem deſiderat, quàm

(mirum

(mirum certè) reſtantes adhuc ſophici Mercurii partes; quæ quidem aliorum judicio magis volatiles, mihi verò lixivioſæ, nunc mediæ ſeu ſaponariæ virtutis participes videntur; quo inde etiam evenit, ut in congreſſu continuo ſuaviter inter ſe agant & variatis interim coloribus plus ſopitæ ad fixitatem naturæ tendant, quàm ulterioris volatilitatis acquirant, usque tandem eodem igne omnes hi colores tanquam volatilitatis & ingreſsûs vindices in exoptatâ nigredine diſpareant.

Non alia ratio eſt mitigandi, contemperandi & penitus ejiciendi Sulphuris arſenicalis & Mercurialis, vel quo nomine alio nocivum peſtilentiale venenum indigitare velis.

Illud tàm extra quàm intra corpus aliud nihil, quàm lixivioſum & ſaponarium tale in operatione placidum & moderatum pro ſegregandis & ſeparandis à maſsâ ſanguineâ impuritatibus acredinoſis ſufficiens, expulſionibus per ſudorem in omnibus capillaribus vaſis & quibuscunq; extremis partibus præſens & acredinem conſtipativam per totam maſſam ſanguineam ſuaviter demulcens, ad omnimodam pugnarum, quæ dehinc ubique à veneno peſtilenti exorſæ ſunt, compoſitionem morbique maligni placidam curationem deſiderat.

Quæ quocunque modo vel ſola vel cum aliis ſpecificis, balſamicis, bezoarticis, corrigentibus, oleoſis, odoratis & cordialibus, cephalicis &c. commiſcere vel in aliam atque aliam formam (ſemper tamen obſervata illa mediâ & ſaponariâ naturâ) artis beneficio ſubigere velis, præſtabit tibi unicum tàm externum quàm internum contra malignos ictus & peſtis & conſimilium febrium remedium.

Pro quo Tibi Summa Trinitas! ſit laus & honor. Cujus benedictione cedat ad proximi ſalutem & ærumnarum levamen; ad publici aliàs ex his morbis multum divexati & conquaſſati noviſſimum emolumentum.

Sic ſcribebat inter inquietas noctis horas.

JACOB WEITZ, Phil. & Med. D. Gothæ hor 3. matutina usque ad dimidiam 8. d. 26. Sept. 1682.

 Sequitur

Sequitur jam modus componendi & methodus tam internè quàm externè uſurpandi hæc medicamina, additis quibusdam notis neceſſariis.

CAP. I.

DE INTERNIS.

I.

Fiat lixivium (quod quo magis ex lignis, corticibus, radicibus, herbis &c. appropriatum eſt, eò eſt melius) ex quo facto totali humidi abſtractione Sal habebis lixivioſum, vel ſi in ſubſtantiâ (aut per ſe aut cum aliis bezoarticis) vel, cùm in oleo deliquii reſolutum fuerit, uſurpabile.

II.

Idem lixivium ſi ante abſtractionem quibuscunque balſamicis & bezoarticis &c. ſuperfuderis, usque dum ſufficiens extractio facta ſit, & dein in Salis lixivioſi conſiſtentiam (non attentâ cryſtalliſatione, ſcilicet per quam fortior foret Salis concluſio & dehinc difficilor ejus reſolutio) excoxeris, ampliori ſic medicaminis virtus & pro diverſitate & ſubjectorum & genii maligni ſpecificari magis poteſt.

III.

Funde ℔j. Sulphur. vivi in crucibulo & dum ſatis ignitum eſt, admiſce vel pulveres bezoarticos vel balſamica alia ex reſinis vegetabilibus, itemque ſi lubet olea confortativa, imò etiam de carne & oſſibus viperar. it. C. C. it. Caſtor. & ſimilia (ad ℔j. Sulphur. pondus admiſcendor. non excedat ℔$\frac{1}{4}$.) & mox ab igne remove & in ℔iij. ante dicti lixivii calida effunde & frigefactum filtra & ad Salis lixivioſi formam inſpiſſa.

IV.

Sic idem Sulph. cum lixivio phthiſicis, mulieribus, contractis & catarrhoſis ſpecificari poteſt. Quamvis enim talia medicamenta per ſe ſola ſimul omnibus his morbis ſufficiant, facilitatur tamen cura magis ex ſpecificis. Ex. gr. pro phthi-

ſicis

ſicis tantillum ſacchar. Saturn. pro contractis cinnabaris nativæ parum, pro mulieribus aſa fœtida & caſtoreum, myrrha, pro catarrhoſis ſuccinum, pro viſceribus obſtructis & induratis limatura Martis ignitioni Sulphuris admiſceantur. Sic quoque medicamenta habebis, quibus vel ſolis in omnibus morbis progreſſus felices facere poteris, utpote pro conditione & ſtatu patientis vel ſimpliciter vel inter ſe mixtis adhibendis.

V.

Poſſunt etiam fieri cum lixivio ſupra-dicto ex abſinth. rut. ſcord. & millefol. eſſentiæ, quarum tamen doſis major, & in die aliquoties ad gutt. 40. & plus adſumi debet, prout virtus in his non ita, ut in Sale, concentrata eſt.

VI.

Vel cum tinct. tart. antimoniata (hæc fit igniendo tart. antimonii & Nitrum ana, & injiciendo ſic calida adhuc in ſpiritum è fecibus vini non ita fortem: quo ſic temperata, lixivioſa & multi uſus in omnibus fermè morbis tinctura extrahitur) fiant eſſentiæ ex myrrhâ, tacamahac. benz. aſa fœtid. itemque ex herbis, lignis, radicibus, imò etiam ex oſſibus & carnibus viperar. Cordis Cervi. C. C. nec etiam incongruè ex calcibus, ut lunæ, ſolis & martis, vel his, ſolis vel inter ſe mixtis. Facilè enim ſic mediante ſaponariâ tincturæ hujus virtute, ſulphura & ſalia diverſorum horum corporum accedent, & ſaturabitur magis tinctura.

VII.

Vel ex tart. crudo & capite mortuo vitriol. ana fiat cum ſpiritu è fecibus vini ſpiritus, cum quô ſupra dicta & alia extrahi poſſunt.

VIII.

Vel tartaro crudo admiſceatur quarta pars ſalis ciner. clavellator. & ut ſupra §. 7. cum ſpiritu è fecibus vini fiat ſpiritus pro extrahendis tincturis & eſſentiis.

Modus, quomodo fiant hi ſpiritus, talis eſto: Sit tibi ad ma-

nus cucurbita terrea, quæ habeat foraminulum in medio. In hanc mitte ſupra dicta materialia & adaptato alembico cum recipiente igne arenæ forti urge. Quibus ſi jam igneſcant, per foraminulum mediante infuſorio infunde cochleare unum vel alterum ſpiritus è fecibus vini (non tamen ita fortem, ut etiam ſalia reſolvi poſſint) & factâ infuſione foraminulum luto vel argillâ ſtatim occlude. Sic adſcendent ſpiritus ſulphure & ſale corporum admodum ſaturati. Spiritus & halitus ſi nunc ceſſent, iterum novum affunde ſpiritum, idq́ue toties usq́ue dum in alembico viſa prius inter ſpiritus quaſi lacteſcens pinguedo deſinat.

IX.

Nitrum fluat in crucibulo usq; ad concremationem: dum injiciatur vel terebinthina cum camphora mixta, vel ſpiritus vini terebinthinatus & camphoratus, vel camphora ſola vel myrrha &c. moveatur ad plenariam commixtionem & ſtatim effundatur. Dein affuſo pauxillo aquæ appropriatæ vel alicujus eſſentiæ fiat deliquium, vel ab effuſione ita durum ſervetur & uſurpetur vel in ſubſtantiâ vel injiciatur, ut aliàs, globulis de nitro ſolutis, in potum ordinarium.

X.

Solvatur in aq. Regis ſol & in ſpiritu nitri luna, conjungantur ſolutiones (providè & ſucceſſivè) & ad ſiccitatem abſtrahantur (hinc promovens menſtruum pro uſu externô ſervari poteſt) in cucurbitâ benè lutata igne aren. Dein in crucibulo ſufficienter igniantur (neque tamen fluant) addito ultimo ſaccharo cum camphorâ & oleis cinnam. citr. aur. ſuccin. &c. & ſtatim effundantur ut frigeſiant. Ex quibus dehinc in vitrô amplô affuſô pauxillo humido fiat deliquium. Reſtitans pulvis elutriari & pulveribus bezoarticis, præcipitantibus admiſceri poteſt. Aqua verò, qua cum elutriatio facta eſt, ſervetur.

XI.

Fiat antimonii cum nitro detonatio pro antimonio diaphore-

phoreticô, quod dein ad fortiſſimum ignem optimè fluat,& effundatur ſuper lapidem mundum. Frigefactum frangatur & ſervetur in amplo & mediocriter altô vitrô, quod hybernô tempore in cellam mundam, ubi ſucceſſivè aër attingere poteſt, æſtivo verò aëri obvium (tutum tamen ab illuſtratione & radiis ſolaribus) ponatur. Sic aquam aëris magneticam nanciſceris internam & externam in his morbis miræ & ſtupendæ virtutis, quæ deſtillatione arenæ à corpore abſtrahenda, corpus verò ad ulteriorem attractionem, ut ante, in particulas fractum reponendum eſt, quo ſic in infinitum procedere poteris. Si forſan amplius non attrahere velit, fluat iterum in crucibulo forti igne, quo ſic idem ut ante præſtabit. Habes hic exemplum magnetiſmi univerſalis in calce ſaponariâ. Habes ſi inquirere velis, modum abſorbitionis, quo in corporibus humanis ſaponaria illa agant.

XII.

Si lubet, dum igne forti fluit nitrum cum antimonio, poſſunt ultimo injici pulveres bezoartici, ut rad. imperator. angelic. pulv. viperar. &c. quo ſic calcinata ſpecificam magis virtutem labori addunt. Uſus oleorum eorum ex deliquio ſit in die & nocte quater, ad gutt. 19. in vinô.

Salis in ſubſtantia ſit idem uſus, ad gran. viij. vel per ſe vel cum aliis in juſcul. vin. vel cereviſ. Eſſentiar. ad gutt. 40. ter vel quater in die pro ſudore. Pro confortatione verò & continua profligatione veneni poſſunt in potu ordinariô vel ſucceſſivè poſt alteram horam 9. ad 10. gutt. ſumi.

Interim æger continuo madore ſqualeat, aſſumtis verò medicamentis paulò longius ſudet, neceſſe eſt.

Reliqua, utpote à multis jam ante dicta, & ad diverſi temporis, loci, ægrique conditionem diverſimodè apta, reliquimus.

Hujus generis alia atque alia concinnari poſſent chymicô more medicamina; ſed hæc pro nunc ſufficiant.

CAP. II.

DE EXTERNIS.

TAm pro collutione oris, quàm pro abluitione & fomento carbunculorum ſummè ſunt neceſſaria.

Neque tamen eſt, ut illa longè quæras, ſcil. omnes elutriationes vel cum aqua deſtillata ex herbis vel pluvia vel ſimplici ex reſiduis à deliquio aut poſt extractas eſſentias factæ, commodè & mirè ad binos hos uſus inſerviunt & egregia præſtant. Et ſingulariter idem operatur aqua illa aëris magnetica per ſe §. 11. deſcripta. Vel ſpiritus à ſolutione ſolis & lunæ §. 10. abſtractus ad lenem aciditatem cum aqua deſtillata, vel ex herbis vel ex aqua pluvia, vel ſimplici (notanter hæc adjicio, aqua fontis enim non alia quam quæ absque ſapore acido, ſtillat, conducit; aquæ enim quæ acidæ ſunt vel aliquid aliud ſapiunt, ex ſubterraneis particulas minerales ſecum ducunt, ex quibus ſi forte quid deglutiatur, levi viâ in corpore jamdum ex fermento noxio langueſcente, novum fermentum excitari poteſt) moderetur. Pro collutione quidem in his omnibus mitigatus ſit ſapor, ut patientes commodè ferre poſſint.

Pro ablutione verò & fermento ad carbunculos ſaturari magis poſſunt ſalibus ſaponariis.

Sic omnis inflammatio & faucium & carbunculi ceſſabit, peſtilens apoſtema moderato nunc calore & affluxu humorum præpoſtero præpedita placidè maturabitur.

Neque quicquam in his gargariſmis timendum, cum ut in collutione oris præſtans & præſens medicamentum exhibeat, ita ſi fortè deglutiantur, pro contemperatione caloris & fermenti peſtilentis febrilis, commodè inſerviunt.

Quod ſi verò mavis emplaſticis in carbuncul. curâ agere, caveas maxime ab omnibus calidis, quæ attrahunt & dehinc dolores & fermentum majus concitant.

Caveas etiam à reprimentibus & frigidis, utpote quæ ad peripheriam detruſum venenum non promovent, ſed nequam iterum recedere faciunt.

Solis tamen moderatis & intermixtis illis, quæ ſunt mediæ naturæ, abutaris neceſſe eſt, ſi ſupra laudatum effectum obtinere velis; quorum non incongrua exempla ſequuntur.

I.

Si pulveres ranar. flor. chamomill. millefol. tot. c. ſufficiente quantitate mellis & ceræ, addito aceto vel ſimplici vel cum ſacchar. ſaturn. impraegnato (qualis eſt extractio calcis ſaturn. vel min. vel lithargyrii &c. cum aceto facta) in emplaſtri mollioris formam redigantur.

II.

Nota illa ex min. cum aceto vini facta extractio, ſi cum oleis infuſis chamomillæ, rutæ, lilior. roſar. ſcorpion. vermib. majal. lumbricor. terreſtrium & his ſimilibus conquaſſetur, fiet inde linimentum craſſius, quod amplius ſufficiente quantitate albi græci vel recrementor. avium, ut paſſ. hirund. & pauxillo melle & cerâ in emplaſticam formam lenem ſubigere poteris.

III.

Pulvis antimonii ex ſolâ detonatione talis non elutriatus, â ſale cum gummis panis triticei & pingui cereviſiâ in lenem emplaſtri conſiſtentiam decoquatur.

IV.

Lac coagulatum concrematur ſatis, & cum tantillo butyr. majalis & cerâ lene emplaſtrum fiat.

V.

Cineres ex bufone, oſſibus cervi, humanis &c. cum lumbricis terreſtribus in maſſam lenem conquaſſari debent; quæ dein cum pauxillo vini fortis, mell. & cera lene emplaſtrum præſtant.

VI. San-

VI.

Sanguis hirci, cervi, canis, galli &c. ſi cum grumis nigris panis addito pauxillo aceto & ſaccharo coquuntur & dum jam grumos exhibet, cum pulveribus ſcordii, millefol. rad. ſymphyt. major. althææ, tormentill. & pauxillo melle absque cerâ in emplaſtrum lene ſubigitur.

VII.

His omnibus emplaſticis poſſunt etiam pulvis lithargyrii vel minii, item lixivioſa ſalia, ut ſal ciner. clavell. &c. & alia ſupra recenſita in coctione; poſt finitam coctionem verò etiam ſi lubet tantillum de oleo nuciſtæ expreſsô, de camphorâ, parum de myrrhâ & asâ fœtidâ &c. addi.

Plura in infinitum poſſem afferre, ſed quieſco hic & reliqua ulteriori inveſtigationi aliorum relinquo. Concitatô ſtylô d. 22. Novembr. 1682.

J. W. D.

Ad

Splendidiß. S. R. I. Academ. Natur. Cur.

HELIANTHUM,

PÆONIS

De

RUPICAPRARUM INTERANEIS ET ÆGAGROPILIS,

SUCCINCTA DISSERTATIO.

NORIMBERGÆ,

ANNO M. DC. LXXXIII.

Ad

Splendidiſſ. S. R. I. Academ. Natur. Cur.

HELIANTHUM,

PÆONIS

De

RUPICAPRARUM INTERANEIS ET ÆGAGROPILIS,

SUCCINCTA DISSERTATIO.

DE Rupicapris, animali ſylveſtri, plures ſcripſerunt Medici & Hiſtorici, nullus tamen, quantum mihi quidem ſcire datum eſt, earum interanea plenè expoſuit, quin aliqui circa vocis Etymologiam, variasque hujus ſpecies enodandas maximam partem ſunt occupati, omiſſis iis, quæ Rei Medicæ addictis, & curioſis omnibus lucem afferre, famamque ſæpius auctam ſatiare poſſent: Sunt tamen qui cùm Veterum monumentis, tum propriâ diligentia adjuti ac inveſtigandi induſtriâ incitati, in cornigeri hujus naturam, mores, domicilium, cibum, uſumque varium, quem corpori humano præſtare compertum eſt, ſtudiosè inquiſiverunt; uti ex Geſnero & Aldrovand. l. 1. de Quadrupedibus prolixiùs haurire licet: Ex Recentioribus, Beatus *Velſchius*, Academiæ noſtræ Neſtor, Vir Celeberrimus, ſuis de Ægagropilis, quarum occaſione de Rupicapris eruditè

 etiam

etiam quædam inſeruit, Diſſertationibus, æternam ſibi famam comparavit, adeò ut labor fruſtraneus videri poſſit, poſt Homerum hunc Iliada velle ſcribere: Aſt quia ipſa veritas, aliorum etiam fide ac autopſiâ confirmari deſiderat, quò triumphi nobilioris omnes habere poſſit ſpectatores & Fautores, malè me non acturum ſperavi, ſi ea, quæ cùm Velſchianis experimentis longè accuratiſſimis conſentanea, tum ab aliis hactenus vel non animadverſa, aut ſaltem publico non prodita, deprehendi, heic in chartam conjicerem, in primis quod Tuæ exhortationi parere, Amicorumque dubiis, quantum quidem pro tenuitate meâ licet, ſatisfacere, æquum eſt: Et quidem animus heic non eſt Caprarum ſylveſtrium plurimas ſimilitudines enodare, aut rupicaprarum ſynonymias, vel differentes Authorum ſententias excutere, quæ ſingula, pro ſummâ qua emicuit ingenii acie, in ſupr. citat. opuſc. feliciter ille peregit. Sufficiet heic monuiſſe Rupicapræ vocem in ſenſu paulo ſtrictiori me ſumere, quàm Scaligerum feciſſe video, Exercit. 207. qui Ibicem & Capream, illius ſpecies facit, à Plinio inter caprarum genera, cum *illâ* recenſita, ut & *Oryge, damâ,* pygargis &c. quod ipſum Geſnero anſam dediſſe arbitror c. l. eleganter multorum πολυωνυμίαν culpandi: Si accuratiores, inquit, ſingulorum deſcriptiones haberemus, minus moleſtum eſſet ſingulis convenientia nomina indere: Hac autem deficiente multa ex his nominibus non intelliguntur, vel confunduntur, vel alienâ interpretatione obſcurantur: Mihi Rupicapra αἴγαγρος eſt Oppiani, qui lib. 2. Κυνηγετ. p. 16. Edit. Pariſ. ita:

Αἰγῶν δ᾽ αὖτε πέλει, προβάτων τε, πανάγρια φῦλα
Οὐ πολλὸν τούτων ὀΐων, λασίων τε χιμάῤῥων
Μείζονες, ἀλλὰ θέειν κραιπνοὶ, σθεναροί τε μάχεσθαι,
Στρεπτοῖσιν κεφαλῆφι κορυσσόμενοι κεράεσσι.

Eſt agreſte genus caprarum oviumque ferarum,
Non multò noſtris ovibus capriſque petulcis

Aſpectu

Aſpectu referens majorem corpore formam:
Sed multò leviùs celeres rapiuntur in auras,
Pugnasq́, armatæ reflexis cornibus acres,
Miſcent terribiles.

Ubi non opus eſſe autumo diu dubitare, num reapſe rupicapras intellectas velit, an ſtrepſicerotem, ſiquidem de cornibus reflexis ſermo ei ſit, quæ *iſti* non competunt, & poſtquam in antecedentibus de eurycerote, damâ, Bubalo, dorcade, multùm diſſeruiſſet, poſt de ægagro dicere incipiat, ſeu rupicaprâ noſtrâ, majorisq́ue declarationis ergò ſtatim ſubnectat.

Αἰγάγροις δέ τις ἐστι δὶ αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων
Λεπταλέης πνοιῆς κεράων μέσον, ἔνθεν ἔπειτα
Αὐτλὼ εἰς κραδίην, καὶ πνεύμονας εὐθὺς ἱκάνει.
Eſt autem capris agreſtibus ore foramen,
Anguſtum, medios per dentes cornua verſus,
Pervadens flexis anfractibus intima cordis, &c.

Quæ quî in rupicapras quadrent, mox explicare conabor: ſitne autem hæc Æliani κεμὰς, quam l. 14. c. 14. δραμεῖν ὠκίστην θυέλλης δίκην, ἰδεῖν δὲ ἄρα πυῤῥόθριχα καὶ λασιωτάτην, inſtar turbinis curſus eſſe citiſſimi, quoad ſpeciem verò pilis rufis & perquam hirſutam ait, equidem ignoro: Utriq́ue ſaltem magna eſt pilorum affinitas, quæ fortè etiam Celeberr. Bochard. movit, ut κεμάδα pro Plinii Rupicapra ſumeret in Hierozoico p. m. 912. l. III. Sed propius ad externam hujus animalis faciem delineandam accedo: Rupicapras tres cultro ſubjeci, mares duos, & femellam unam, quarum hæc cum mare, anſam dederunt in thermis Leucenſibus, partes genitales præcipuè examinandi, utpote cæteris viſceribus jam deſtitutæ: mas verò alter nupero demum Julio, in thermis Favarienſibus, ubi Vener. Domini Parentis mei curæ itidem vacavi, curioſitatem meam magis explevit, utpote quem nondum exenteratum per venato-

rem Reverendiſſi. Abbatis Favar. ſex à thermis leucis, apportari curavi, cùm olim Nobiliſſ. *Pythagoras* noſter, de ventriculorum pluralitate, à me quædam edoceri cupierit, egoque quoad ægagropilas, de quibus ante ſermonem nonnullum cum Excell. *Celſo* habui, plura ſcire deſiderârim: Capræ hæ agreſtes ſingulæ magnitudine & figurâ villaticas noſtrates optimè referunt, cornibus inſtructæ nigricantibus, aduncis, & ſub finem ſui non parum incurvatis: ab exortu horum ad usque medietatem evidentes ſunt plurimi nodoſi circuli, quibus exaſperantur; quos excipiunt minores aliquot, minùs conſpicui, in unco nullis planè exiſtentibus: Cæterùm duplicem ſubſtantiam reapſe videndam exhibent, unam exteriorem corticalem, ligneam quaſi, quæ ſe rurſum dividit in corticem exteriorem & interiorem, quorum uterque nigricat; alteram interiorem oſſeam, albicantem, cranii ſubſtantiæ congenerem, quæ ſolida admodum eſt & compacta, neutiquam pervia, minus cava: Color his fuit inter fuſcum & rufum; albas tamen nigraſque diſtinctis coloribus dari Albertus affirmat, cujus autopſiæ ego nihil detraham, cum Philoſophus lib. de color. καὶ λευκὸς δήποτε πέφηνε καὶ ἔλαφος καὶ ἄρκτος: album quandoque viſum eſſe & cervum & urſum aſſerere auſit: Aures oblongæ, pedeſque ut in animantibus aliis biſulci, cauda latiuſcula: Ex quibus patet, *cùm* malè rupicapris (voce preſsè ſumtâ) accenſeri capream unicornem, cujus mentionem injicit præf. Bochard. p. 967. & Euſtath. Antiochenus, utpote quæ orygem Plin. & Ariſtot. magis æmulatur; ita enim hic l. 2. hiſt. Animal. Μονοκέρατα δὲ καὶ μώνυχα, ὀλίγα, οἷον ὁ ἰνδικὸς ὄνος μονόκερως: Μονόκερων δὲ καὶ διχηλὸν ὄρυξ. Cui non contrariatur Oppian, l, 2. Cyneget. p. 18.

Ἐςὶ δέ τις δρυμοῖσι παρέςιος ὀξυκερος θὴρ

Ἀχιόθυμος ὄρυξ, κρυερὸς θήρεσσι μάλιςα.

Eſt etiam fera, quæ ſylvas perluſtrat opacas, cornu acuto, oryx, feris maximè horrendus: *tum* etiam erráſſe illos, qui cor-

nibus

nibus ſpirare ægagros ſcripſerunt, è quorum cenſu Oppianum eſſe volunt ſupr. citat. lib. canentem:

Εἰ δέ τις αἰγάγρου κηρὸν κέρασιν περιχεύοι,
Ζωῆς ἐξέκλεισεν ὁδοὺς, πνοιῆς τε διαύλους.

Quæ Bodin. ita reddit:

Quòd ſi quis fuſa ſenſim per cornua cera
Intercludat inane, citò reſtinxerit auras
Vitales, animamq́; & reſpiracula cordis.

Mihi verò dubium utcunque videtur eſſe, per τὸ κηρὸν κέρασι περιχεύειν intelligendam eſſe ceræ in ipſa cornua injectionem, partim quòd in præcedentibus foraminis meminit κεράων μέσου, quod ego; *inter cornua*, interpretor, partim quod juxta cornuum ſoliditatem, ultimum rupicapræ examen me docuit, poſt cornua duo adeſſe foraminula patentia, quibus aërem haurire venator aliique confirmârunt: quod primo intuitu mihi abſurdum videbatur, cùm ſub foramine ſtatim cranium delituerit, ductusque patentes alios invenire non licuerit: poſt autem fidem aliquam ipſi adhibere fecit, & naturæ ſollertia, quæ animali iſti, in ſummis alpibus degenti, viis hiſce non fruſtrà proſpexit: & gratiſſimæ Pythagoræ noſtri, quem ſuper hac re primum conſului, Amici verè fraterni, literæ; ita autem ille die 10. Auguſt. labent. hujus Anni 1682.

Quæ de rupicapris notas, omninò ſunt memoratu digniſſima, nec tamen nova: Nam & Oppianus pridem ita cecinit Cyneg. l. 2. 339.

Αἰγάγροις δέ τις ἐστι, δι' αὐτῶν αὐλὸς ὀδόντων.

Quibus ego quidem non potui non acquieſcere, utpote exinde edoctus veteres plurimorum notitiâ non merè ſuperficiaria imbutos fuiſſe: ſcrupulus tamen animo hæſit adhuc, quem ob finem ulteriori aëris meatu animantia iſta indigeant: Unde die 25. Auguſt. ſeq. repoſui: Locus, quem ex Oppian.

tuis

tuis inſeruiſti, evidenter & inventum meum confirmat, & cereas injectiones Veteribus notas fuiſſe commonſtrat: Illud autem mirari ſubit etiamnum, quare natura alia foramina pro aëre transmittendo huic quadrupedi inſuper parârit, iisdem aliâs, quoad ſtructuram partibus pneumonicis cum capris villaticis donato: num quod locos excelſiſſimos ſcandunt & inhabitant, majori pabuli nitro aërei copiâ indigere dicendum eſt? hæreo: cum oves ſylveſtres, de quibus idem Oppianus, ſedes easdem petant & (uti canit ipſe) celeres rapiantur in auras: Ad quæ eruditè rurſus die 29. ejusdem Menſ. reſpondit Amiciſſimus Vir; uti ex eruditis ejus meletematibus, Ephemeridibus noſtris itidem inſertis, videre licebit. His non ingratum fore auguror, ſi quæ venerand. *Carol. Sponius* Medic. Lugdun. Celebratiſſ. ad me Kal. Novembris St. N. dedit, adjecero: Quod te (inquit) à Pythagorâ noſtro monitum ſcribis de miro foraminum ponè ægagrocerata uſu, juxta eximium Poëtam Oppianum: Fortaſſis hoc ipſo incitare ac allectare te voluit, ut rationem hujuſce eventus ſingulari tuâ ſagacitate inveſtigares: *Ego, ut quod ſentio, ſuper hoc negotio liberè dicam, nullus dubito, quin foramina iſta hoc in animali, orificia ſint, in reſpirandi uſum, à naturâ τῇ δαιμονίῳ conſtructa, ut per hæc ipſa, perq; meatum ab eâ parte palatum usque fiſtulæ inſtar pertinentem, aër facilius, uberiusq; tum attrahi, tum cum fuliginibus expelli poſſit, tanquam per idonea fumaria, in animali, pernicibus curſibus, ſaltibus, & acclivium præruptorumq; locorum ſcanſionibus, per totum ferè vitæ curriculum indulturo: præcipuè quum venatorum, (uti ſæpè fit) incurſibus premitur, ac infeſtatur. Et certò memini, Naturæ Scribam PLINIUM c. 50. l. 8. nec non ipſo vetuſtiorem VARRONEM c. 3. l. 2. R. R. ex Archelai auctoritate notâſſe, Capras auribus ſpirare, non naribus, quemadmodum & ab Alcmæone proditum fuiſſe memorat Philoſophus, c. 11. l. 1. de Hiſt. anim. Quanquam naribus iſtiusmodi feras eodem tempore non reſpirare, abſurdum putem: Utraq; enim parte καὶ διὰ τῶν ὤτων καὶ διὰ τῶν μυκτήρων omnino reſpirant, teſte Æliano περὶ ζώων ἰδιότ. l. 1. c. 53.*

c. 53. modò aurium vocabulo foramina ſupra laudata ponè cornua ſita intelligantur, ut certè intelligi debent.

Adeò ut abundè iſthinc conſtet pneumonica eſſe hæc organa, de quibus Veteres paulò obſcurius, ſi non omnes, plerique ſaltem locuti fuerint: Rimari tamen oportebit ulterius, diſtinctam foraminum horum terminationem, quoties anſam vel alii, vel ego nacti fuerimus: Illud etiam de cornibus addendum, non inanem, uti quidem aliqui autumant, vel levem eſſe illorum uſum; propterea enim quod ad multam defenſionem adhiberi nequeunt, inutilia non ſunt, quod Ariſtot. l. 3. hiſt. animal. cap. 2. de bubalis capreisque præcociter aſſeruiſſe videtur, cùm vel noſtrates iis contra niti, certum ſit, utpote injuriam iis propellere aſſuetæ, neque penitus rejiciendum, quod Scaliger præfat. Exercit. habet: Capreæ (ſic illas vocat) ibice longè minores ſunt: Mira earum comparata nobis prudentia, ubi errabundæ quærunt novas ſedes aut paſtum, perſpectâ proximâ rupe, projecto pede ſæpè periclitantur ejus fidem, nempe mobilisne ſit, an fortaſsè lubrica.

Ajunt cornuum mucronibus (qui ſatis acuti ſunt) tergum ſcabere: Ex eâ ſcalpuritione, quæ pernicies evenerit, opus eſt cognoſcere. Creditum eſt tanta illas illo in pruritu perfundi voluptate, ut extremum cornu veſtigium in corium eousque adigatur, unde retrahi nequeat, quod ultimum penes authores ego reliquero, de priori neutiquam dubitans: quinimò extra omnem controverſiæ aleam poſitum non videtur, quod Geſnerus negat contra Albertum & Iſidorum, qui cornibus de rupe ſe quaſi ſuſpendere ajunt, cùm ad iſtud cornua apta habeant: unde & Martialis de capreâ l. 13. epigr. 93.

Pendentem ſummâ capream de Rupe videbis,
Caſuram ſperes, decipit illa canes.

Aſt ſatis de externâ quadrupedis iſtius facie lallâſſe mihi videor, quam ſuccinctè deſcribere tantiſper neceſſe duxi, ne aliis impoſtor audirem; de interaneis delineandis jam ero ſollicitus: Abdomen reſeratum epiploo ſuperbiit pingui admodum, cujus ductus adipoſi, luci quum obverteretur, egregiè conſpiciebantur: hoc remoto in hypochondrio dextro emicuit hepar rubore ſuavi, loborum ſuorum viſum reficiens, in cujus cavo veſicula fellis delituit, ſuis ductibus verſus inteſtinum duodenum vergens, quâ deſtituuntur, ſi Ariſtot. illuſtri Peripateticorum Dictatori credimus, cervus & dama, uti colligere eſt ex l.2.hiſt.animal. c.XV. cujus rei fides ſit penes ipſum: difficile enim credere eſt utcunque, balſamico hoc ſucco, quo inſecta etiam, maximâ ſaltem, quod ſciam, ex parte, donantur, ruminantia iſta deſtitui: hinc tertius & quartus ventriculus prominebant, quorum *ille*, prout in hircorum noſtratium anatome olim animadverti, folia ſeu cellulas habebat ſerratas, hærentibus inter interſtitia alimenti reliquiis penitus exuccis: *hic* verò membranis foliaceis undique ambiebatur, conſpicuis inter interſtitia hinc inde plexibus glanduloſis: *ille* inſuper pilas exhibuit duas, minores, necdum cortice obductas, virides, fragmenta ſtirpium comeſtarum referentes, odoris ſummè fermentacei: de quibus aliquid adhuc infra: ſub finem hujus & initium duodeni valvula appoſita fuit inſignis, regurgitationem ex inteſtinis verſus ſuperiora impediens: Ventriculus imus, ſeu omaſum, & ſecundus, ſeu reticulum, ingeſtis pariter turſerunt; formati cæterùm ut hircini, de quibus Exercit. 17. ad Pythag. Oeſophagus pariter oblongus fuit & anguſtus, fibroſus tamen & glanduloſus: Inteſtinorum tenuium tractus multiplex fuit, isque tortuoſus, quæ cum craſſis undique connectebat meſenterium, glandulis ſcatens, maximè circa medietatem ſui, ſubfuſcis, molliculis: poſt colon appendicem notavi, oblongam, in quâ glandulæ ſolitariæ *Pejeri* hinc inde protuberabant.

In ſiniſtro hypochondrio, ventriculum ſecundum amplexabatur lien, orbicularis omnino figuræ: Renes bini, quibus ſuperius appenſi erant ſuccenturiati ſubpingues intus & cavi, cum ſuis ureteribus ad veſicam pergebant, pone cujus collum, veſiculæ ſeminales propendebant, aliquot ℥. à proſtatis duriuſculis & in juvenculo hoc capro parvulis adhuc, diſtantes, ductibusq́ue propriis in urethram tendentes, quos etiam in tauro ibidem loci diſtinctè oſtendi; Reliqua quæ de proſtatis & utero hujus animantis animadverti: inſerta ſunt Exercit. IV. & XII. ad Pythag.

Medius venter cor oſtendit majuſculum, pericardio obvallatum, cum ſuis vaſis, & pulmones, quorum veſiculæ, cùm ſanguine ferè exhauſti fuerint, eleganter admodum videri poterant; de horum ſtructurâ, aliarumve partium, prolixior eſſe nolo, cùm Exercitatiſſ. Malphigius, & alii illam eruditè enucleârint: Illud dixiſſe ſufficiat, ex ventriculorum pluralitate, quibus quadrupes iſtud gaudet, pateſcere, ruminantium perfectorum numero illud utique accenſendum eſſe, etiamſi, quî ruminatio abſolvatur, jam declarare non inſtituerim, cùm quicquid hujus eſt operæ, feliciter ac ingenioſè Nobiliſſ. Pythagoram noſtrum abſoluturum, & Erudito Orbi aliquando exoluturum ſciam: evidens eſt juxta ægagropilarum ex fragmentis comeſtorum compoſitio, de quarum generatione ſagaciſſimè diſſeruiſſe conſtat Excellentiſſ. Velſchium, cujus inventis parum omnino eſt quod poteſt addi, multum tamen, ubi majorem fidem ipſis hoc modo accerſi videbimus.

Antequam autem de ipſarum natalibus plura fari incipiam, priùs ſubſtantiam formamq́ue earum delineabo, quas in ventriculo cellulato, torcularis vices ſuſtinente, reperiſſe me ſuperiùs memini: ſunt autem quoad ſubſtantiam ſolidiuſculæ, ſubrotundæ, colore virides, magnitudine globuli, ex innumeris fruticum, herbarumq́ue ſubtiliſſimè tritarum, fibrillis

 ſecum

ſecum invicem arctiſſimè involutis compactæ: Fibræ iſtæ ita implicatæ prima pilæ ſtamina faciunt, primo generationis momento, ſenſimque adſcitis aliis, quæ pariter implicantur, in corpus ovale, interdum oblongum ac quadratum, diverſæ magnitudinis exſurgunt, & cortice quodam, qui in *hiſce* evidentior eſt, inveſtiuntur: dico in *hiſce* ſcilicet pilis majoribus & magis abſolutis, etenim non ſemper, aut ſaltem non æqualiter creſcunt, nec cute perinde veſtiuntur, ſed ad ſufficientem magnitudinem, quæ naturæ utcumque tolerabilis exiſtit, ſemel evectæ, aliquo modo ab incremento ſui ulteriore abſtinere videntur, uti quidem in bulithis res evidentius oſtendi poteſt, qui cortice nigricante undiquaque ſecundum ſui peripheriam obducuntur, relicto in parte ſuperiore parvulo foramine, vel angulo, in quem quod pilorum accedet, adhuc recondi neceſſe habet, aut è ventriculo eliminari, ne novo ovo materia ſuppeditetur: cujus veritatem haud parùm me docuit bulithos inſignis in omaſo vaccæ ante biennium repertus à lanio, mihique hinc dono datus: & confirmavit ægagropilus oblongus cute nigricante penitus obmunitus, quem ex Nobiliſſ. Aretæi noſtri liberalitate poſſideo, neque forſan contraire poteſt pilarum diverſa magnitudo, ni dicere malimus uno quaſi ictu cute illas obtegi, quod autopſiæ non parùm adverſatur: imò & ſanæ rationi: porrò meæ circa baſin ſuam ovalem quaſi agglutinabantur cellulæ alteri ventriculi, & in peripheriâ majorem fibrillarum coagmentatarum firmitatem oſtenderunt, reliquo ipſarum agmine, quod hiſce parietibus ambiebatur itidem artificiosè compacto, nec dum abſoluto (cujus etiam, inæqualis in parte ſuperiore conſpicua cavitas, indicium eſſe poteſt) exiſtente, minusque renitente, quod ipſum ſucci corticem naturaliter conſtituentis, præſentiam aliquam arguere mihi veriſimile fit: de herbis, è quibus iſtis materia accedat, certi quid propalare non auſim, licèt cum Excell. Velſchio perſuaſum habeam, doronici ſolius ramenta illas non conficere: adjungam

jungam aliquid de generationis modo, de multiplici illarum uſu viciſſim lectorem ad laudatiſſ. Neſtoris meletemata remittens: Ægagropilas per coagulationem potiſſimùm progigni ille ſtatuit pag. 22. dum ait: Quanquam *verò ægagropilos fibrarum & ſucci plantarum nondum perfectè reſoluti coagmenta veriùs ſtatuerimus, haut parum tamen & aphronitri alpini & ſalis petroſi metallici ac arenarii linctum ad coagulationem acidi ſpirituoſi fermenti in ventriculo facere monebamus:* quæ ſententia, ubi acidi ſpirituoſi exiſtentia, (quam ab adverſariorum injuriis ſalvam facere prudenter ſtuduit,) & perverſio ejusdem vel defectus, ſubſtiterint, plauſibilis ſatis eſt: mihi verò, qui fermentum ſpirituoſum ſubacidum in prod. Phyſiol. pro ciborum diſſolutione gnaviter, ex aliorum meaque tum hypotheſi adſtruxi, etiam citra hujus incommoda, ipſarum ortus ſi non evidenter demonſtrari, ſaltem adumbrari poſſe videtur: videlicet ſi dicamus, ægagropilas illis potiſſimùm in ventriculis progenerari, in quibus fibrillæ ſeu fragmenta plantarum minutiſſima facilè hærent, & hinc temporis tractu, accedentibus aliis, ſibi invicem magis magisque implicantur, ac fibrarum matricium ope, quæ in ruminantibus ſuas partes egregiè ſaltant, tandem in corpus rotundum, nunc ovale magis, nunc oblongum excreſcunt, quod ſingulari naturæ providentia ipſius animantis bono, ita compingitur, ne detrimentum gravius ventriculi parietes inde accipiant, & muco inſuper viſcido (cui partes ſalinas ineſſe non negârim) oblinitur, corticem dehinc conſtituente: Sententiam iſtam veriſimilem ſi reddere nequeat, bulithi ex pilis deglutitis, nec tamen ita facilè coagulabilibus, generatio, confirmabunt, ut ſpero, tum loculi ventriculorum, in quibus reperiri conſueverunt, 1. videl. 2. & interdum tertii, idoneam, ſtructuræ peculiaris ratione denticulatæ & ſerratæ, ſedem ſubminiſtrantes, acidique fontes, hactenus ſaltem, minus decantati: tum, quod grana quæpiam ſalis ſplendentis aut coagulati, in omnibus non conſpiciuntur; ſique depre-

 hendan-

hendantur, magis de aphronitri ab acido, quàm fibrarum coagmentatarum coagulatione teſtentur; reapſe enim acidum ventriculi rupicapræ peccans (ex hypotheſi loquor) cum aphronitro coagulatum, pilæ coagulum producere amplius non cenſendum, licèt particulæ quædam coagulatæ, iisdem coagmentati involucris impactæ quandoque inveniantur; ut taceam, nondum extra controverſiæ aleam poſitum eſſe, nonniſi in ſtatu morboſo illas ſcaturire, ventriculi fermento (quod hujuscemodi aciditate imprægnatum graviora adhuc produceret ſymptomata) à ſtatu naturali multùm recedente, ſiquidem vegetas ac robuſtas, quibus ne gry quidem, ex interaneorum ſaltem luſtratione, deeſſe dici poſſet, pilas ejusmodi progenerâſſe conſtet: generatæ autem præternaturales fiunt, diſpoſitionemque morboſam, præſertim ubi majus incrementum ſumſerint, tandem inducere poſſunt, cui naturam, cùm levitate, quâ corpus iſtud pollet, tum artificioſo illius compigmento & munimine, obviam ire tantiſper, ego ſanè arbitror: accedit huc, quod, ſuppoſitâ nudâ coagulatione, ægagropili mobiles forent, (qui autem non ſunt) & generationis primordia adepti, à naturâ eliminari poſſent ac deberent, nî inertiæ ipſam accuſare velimus, quæ corpuſculum fluctuans, animantis detrimento, non modò non ejiciat, ſed ulteriorem alimoniam ipſi inſuper ſuppeditet; eventu proin & autopſiâ contrarium teſtante. Satiùs erit dicere fibrillas iſtas ſolutas, in unius alteriusve ventriculi loculo implicari, ac implicatas hærere, & quaſi agglutinari; quam agglutinationem faciliorem & frequentiorem reddi aphronitri, aut ſalis petroſi lincti copiâ, in aliis magis, in aliis minus, ſi quis ſtatuere volet, cùm usquequaque ἄτοπον non ſit, per me liberum eſto; mihi iſta tantiſper delibâſſe ſufficiet, dum cum Deo & otio meliora ac evidentiora edocear: In quarto ventriculo ægagropilos conſpectos fuiſſe æternâ laude digniſſimus *Velſchius* commemorat, ex aliorum magis fide, quàm propriâ autopſiâ, unde & infrequentes inibi eosdem pronuntiat;

tiat: ego aliorum teſtimonia irrita non faciam, quin potiùs decenter veneror, avem tamen hanc raram illic loci videre geſtirem; mirum enim utcunque, ubi plantarum prima reſolutio, ardua & laborioſa peragitur, fibrillas non hæſiſſe, ſed eò delatas eſſe, ubi ſucci expreſſi fortè ulterior fit agitatio & elaboratio, adq́ue partes inteſtinales immediata transmiſſio: De fermento quoq́ue ſpirituoſo ventriculi, quod nonnulli penitus exulare faciunt, quibus glandularum liquor ſpiritui animali pro vehiculo (quo tamen non indiget) tantum eſt, quædam adjungere poſſem, non tam defenſurus aciditatem talem, quàm ipſi ineſſe plures perperam arbitrantur, quàm liquorem glandularum ſtomachicarum, à meris ſpiritus nitroſi ſervitiis vindicaturus: Verùm in immenſum excreſceret epiſtola, quam his incluſam volo cancellis, pluraq́ue eſſent alia, quæ ſuprà enarratis adjici poſſent, à quibus tamen hâc vice abſtinere conſultius duco, dum experimentis reiteratis, mihi vel aliis plura dicendi, occaſio ſuccreſcet.

Script. Baſil. d. 8. Decembris
Anno 1682.

HERMES
CURIOSUS,
Sive
INVENTA ET EXPERIMENTA PHYSICO-CHYMICA
Nova

CHRISTIANI ADOLPHI BALDUINI,
S.R.I. Academ. Nat. Curioſ. & Societ. Reg.
Anglic. Collegæ, d. Hermetis.

NORIMBERGÆ,
ANNO cIↄ Iↄc LXXXIII.

Ad

CHRISTIANI ADOLPHI BALDUINI
d. HERMETIS
BEATOS MANES.

TE pax alta beat defunctum partibus ævi,
Noſtri adeò nuper ſplendida gemma chori!
Quòd tamen haud totum ſinimus requieſcere, factum
Id cum pace tua, nec ſine laude, reor.
Poſtuma ne pereant præclara reperta, ſed extent,
Jamque tui major nominis extet honor.
Cùm poſtrema ferè ſint acceptiſſima, ſicut
Cantus is eſt, edit quem moriturus olor.
Quare poſt obitum non triſtis compita mundi,
Plurimus in chartis hiſce legendus, obi.

HELIANTHUS.

LECTORI CANDIDO

S. D.

QUod ſibi Symbolon eſſe voluit Imperialis Naturæ Curioſorum Academia:

NUNQUAM OTIOSUS:

quod Lemma Societas Regia Anglicana: NULLIUS IN VERBA: horum autoritas apud me ſemper ſumma ut eſſet, ſedulò feci. Nam nec, otioſus cùm eſſem, Utriusq; Membrum, ſic horas tranſmiſi, planè ut agerem nihil. Ei rei teſtes produco, quæ legis, Inventa Experimentaq; Curioſa.

Quod autem, nullis me alienis ſententiis paſſus aſtringi, in nullius Magiſtri Verba jurârim, facilè me abſolvere poſſunt, quæ inibi continentur.

Ferè hæc nova Omnia ſunt. Quintiliani enim judiciô, pigri hominis fuerit, in his acquieſcere, quæ ab aliorum ingeniô ac induſtriâ veniant. Brevia ſunt, ſed in receſſu habent non pauca.

Reſtabat, ut, quem Naturæ Curioſis delineaſſem, iſtis nunc innoteſceret Labor. Quod quò citiùs fieret, in mentem venit Typographiæ, quam, vili precio, meis portatilem uſibus ipſemet deſtinâram. Nec ſucceſſu res caruit. Prodeunt enim Obſervationes hæ novæ, noſtris manibus, Typis noſtris exſcriptæ, ne Cochleâ quidem Prælôve nec aliis, quibus Preſſores vulgò utuntur, adhibitis Inſtrumentis.

Lege itaque, quod peto abs te primùm, Curioſe Lector! hæc Curioſa, nec, quàm intellexeris, priùs judica.

Tuô autem HERMETI CURIOSO huic favore ad altiora imprimis ſtimulum perge addere. Vale.

I.

AQUILA SOLARIS MAGNETICA.

CEſſi tandem petitis graviſſimorum de Collegio Academiæ noſtræ Imperialis Virorum. Qui, ne Aquilæ Solaris Magneticæ illius, quam (nutu S. Cæſ. Majeſtatis) æternæ memoriæ inter Inviċtiſſimum Auguſtum Ejusdemque Auguſtam d. 14. Dec. 1676. Paſſaviæ celebratarum magnificentiſſimè Nuptiarum feceram, brevem ſaltem Delineationem premerem, aut diutiùs Publico inviderem, monere non deſtiterunt. Eſto itaque [I.] hæc Obſervationum, quas, de Inventis Phyſico-Chymicis meis, cum DEO! ſingulas, Menſibus ſingulis, deſtinavi.

Nimirùm referebat Ea Imperialis Formam Aquilæ, ad hæc biceps & Coronâ inſignis. Illuſtrabat Sol Pectus, duabus his literis, L & M, nexu inter ſe vinctis, ijsque auguſtiſſimorum Utriusque Cæſareæ Majeſtatis, LEOPOLDI & MAGDALENÆ Nominum indicibus, notabile inprimis atque conſpicuum. Præferebat alias duas quaſi Roſtris inſertas, E & T, quibus Eleonora & Thereſia, reliqua Auguſtæ nomina, deſignarentur. Sceptrum ungues armabat ac Gladius: Cœlum, quod ambiebat, aureis ſtellis diſtinctum: Speculum autem, cui inerat hæc Effigies, arte chymicâ confectum octangulum. Thecæ denique argenteæ deauratæ, inſculpti hi verſus:

Flammivomi Solis rutilans Aquila attrahit aurum:
Et Sol imperii Te, Leopolde, trahit.

* * *

Der Adler zieht der Sonnen Gold,
Die Sonne Dich, ô Leopold.

Itaque quemadmodum Aquilæ nomine Imperatorem Ipſum, Solisque Auguſtam velim intelligi: ita quôvis diei tempore magne-

magneticâ vi, ignem Solis (ſine uſtione) ex aere aquila attrahens, ejus operâ, admirandum in modum in obſcuro tota flammea apparebat. Quod ne gratis à me dici quis opinetur, habeo utique, qui & S. Cæſaream Majeſtatem ſuis mihi Literis referebat, Experimentum ejus Rei ſumſiſſe haud rarò, eòque Gazophylacio ſuo juſſiſſe inferri, ut (Magnif. D. Nic. Guil. Beckers, Cæſ. Maj. Conſilarii & Archiatri verbis) ibi Cæſareas inter Raritates perennare & fama autoris perpetuò ſplendere valeat. Quid? quod Aquila dudum iſta Gratiæ Cæſareæ non tantùm Phosphorus, ſed & aureis ſuis radiis lares meos illuſtrans facta eſt ſol. Cæterùm unde præparavimus Univerſale hoc ſubjectum, Sophorum fuit, in quo latet Ignis & Luminis naturæ realis atq́ue eſſentialis ſcintillula, imò ſecretiſſima nec non immortalis anima illa azoth ipſius, & conſequenter intrinſecus atq́ue inviſibilis Ignis, viſibilem Solis Ignem vel lucem mirificè attrahens, ſplendoremque ejus viciſſim in tenebris emittens ejaculansq́ue; nam lux non niſi raritate partium differt ab Igne, & Ignis cœleſtis ab elementari puritate tantùm diſtinguitur. Magna res eſt, veram cognoſcere Lucem, quam ſi noveris, noveris aurum verum & Sophorum, noveris Ignem & plura alia, quæ tantò celarunt artificio.

Sed rarò ſine nube cœlorum lux effulget, aut ſine veniâ labor, in clariſſima quanquam luce occupatus. Lux igitur æterna tenebras noſtras illuſtret, ut videamus clariùs, quæ Luce apertâ Infinitum Lumen expoſuit!

II.

POMUM IMPERIALE FULGURANS.

PArùm fuerat, Inluſtrem Naturæ- Curioſorum Academiam confirmaſſe patentibus Literis, quas vocant, clementiſſimè ſcriptis: niſi, qui Eidem dediſſent nomina, S. Cæſarea Majeſtas in hos munificentiam ſuam pariter exerceret, meq́; adeo, elapsô abhinc annô, Splendidiſſimâ Torque aureâ, una cum Effigie Cæſarea, imprimis remuneraretur. Cui ut nunquam,

 celebran-

celebrandæ gratiæ, nedum referendæ eſſe potero; Sic decere gratitudinem meam ſubjectiſſimam viciſſim exiſtimavi, ut, quod Chymicâ arte præparaſſem, Pomum Imperiale Fulgurans, Eidem Sacratiſſimæ Majeſtati dedicarem humillimè, permitteremque. Erat id Globus Vitreus Ingens, Cavus, Cruce conſpicuus, totus denique inauratus; niſi quod circumſcriptum eidem

LEOPOLDI

Auguſtiſſimum Nomen transpareret, emittendo, qui intus continebatur, Igni ſcilicet. Quem enim in obſcuro Globum ſi conſtitueres, fulgurabat aſſiduè, per literas Nominis, quod jam diximus, LEOPOLDI, velut erumpentibus Flammis. Nec id ſemel atque iterùm tantùm de die, ſed quotiescunque viſum fuerit, noctu etiam.

Cæterùm conſiſtit in forma liquida Ignis hic, unde ſeu Ignem-Aquam, aut Aquam-Ignem, utrumque recte, nomines licet.

Materia ex meomet Corpore eſt, ex qua, ſingulari artificiô Chymicô, utut non ſine ingenti labore, Ignis ille eſt humidus præparatus: ab Igne, cui Aquila Solaris noſtra Magnetica debet originem, ſiccô differens multum.

Conſtituitur enim iſte ex ſale, Sulphure & Mercurio Subjecti Univerſalis macrocosmici; cum iisdem ille ex principiis Subjecti particularis microcoſmici ſit. Quanquam uterque expers corruptionis & ſine uſtione, qualem Philoſophi Arabes olim in inclyta civitate Aden Sultano Principi maximo & polytropo oſtenderunt; (ut fidem haud dubiam Excellentiſſimo Puerario, in Genuenſi Academia Prof. P. & Medic. Doct. fecit doctrinâ & genere illuſtriſſ. Caſp. Scioppius.)

Sicuti igitur Seculô etiam noſtrô conceſſit Natura, Nova Ignea invenire: Ita dum connata omnibus Lux, quaſi pyrite, laboribus noſtris excutitur, & ex latebris provocatur, ex parvâ ſcintillâ immenſa flamma accenſa Cœlorum conditioni

nos

nos æquat, altiusque & ad Summa niti, Origini ut reddamur, extimulat, quaſi ſubditâ Face.

Interim, quin Imperiale Pomum hoc Fulgurans S. Cæſareæ Majeſtati plurimum Delectationis ſit allaturum, ut nullus dubito: Sic, ut Orbis Imperialis, [cujus Pomum idem inſigne,] una cum Maximo LEOPOLDO, non in pace tantùm exſplendeat, ſuosque quoscunque fideles ſubditos foveat benignè ac tueatur, ſed & in Bello imprimis fulguret, terrorique externis hoſtibus veniat ubique, ex animo oro precorque.

III.

VERTUMNUS IGNEUS.

UT rarò eſt, qui de hoſte optimè ſentit, ita, ſævientibus paſſim incendiis triſtiſſimi belli, quod adverſus Roman. Imperatorem Galliarum Rex gerere cœpit, elapſo ab hinc proximè anno, frequentatum, nimis quàm temerarium, Votum iſtud Gallicum eſt:

Florent les Lis, l' Aile perdu!

Lilium floreat, Aquila pereat.

Ego, qui tum fortè Inventis Igneis operam dabam, id intuens, cœpi ſtatim & de Vertumno Igneo cogitare, non qui inverterem, quod ſatis futile intelligebam, Votum, aut, (quod à me quidem quàm longiſſimè abſit) par pari referrem: ſed ut Curioſitati meæ etiam hîc indulgerem.

Formavi itaque in Lamina cuprea, ingenti illa ac ſemirotunda, è peculiari quadam eâque minerali materiâ, Inſigne Galliæ, Lilium aliquod; ita quidem, ut in illo biceps Aquila, vix noſcibilis, contineretur, cum Lemmate: Lilium floreat, Aquila pereat! Cæterùm, quæ incaluerat paulum jam, obſcuro alicui conclavi quamprimum Laminam intuliſſem, continuò, quod dixi, cum lemmate Lilium, in Imperialem Aquilam verſum, Inſcriptionem hanc præferebat: Vireat Aquila! tantum flammæ aut ignis abſque fumo ac fœtore vomentem,

quantum

quantum vel internoſcendo homini ſatis eſſet; liliô contra cum votô gallicanô ſalvis iterum atque rectè habentibus, ſi ex obſcuro auferrentur. Quæ quotiescunque libuerit, experiri licebit. Nunc, non ita pridem reductâ Pace, divinâ clementiâ, bellisque fugatis, cùm inverſus rerum ordo videatur, & hic meus Vertumnus aliô velut habitu incedere didicit; in Aquila Lilio, Eâdemque in Iſto amicabili compoſitionis lege quaſi coeuntibus inter ſe atque unitis, utrisque Pacis lumen fundentibus, quoties lubet, nec ſine Voto, quod ſincerum magis tale legere eſt:

AQUILA VIVAT,
LILIUM FLOREAT!

En verum Igneum Vertumnum! Subjectum ex quo Matrix eſt mineralis, lapidibus metallicis adnata; nec unius illa quidem generis, & diverſicolor admodum, alba puta, mox viridis, nunc purpurea &c. unde & flamma nunc alba, nunc viridis, nunc purpurea gignitur. Cujus imprimis Materiæ operâ Imagines igneas alias, ſeu Emblemata, locô variorum colorum, flammis variis exhibere poſſis, incredibili oculorum animorumque oblectamento. Latet enim in Matrice hac mineralis ignis, primum mobile Metallorum, ſeu embryonale ſulphur, purum adeò ac ſubtile, ut, ſi ardenti injicias pulverem pyrium, ne incendat quidem. Ubi, vel parum calcinatæ iſtius materiæ Phiolæ hermeticè ſigillatæ (calidis impoſitæ cineribus) inditum, integrum facilè diem absque fumo ardere lucereque poſſe, admiratione dignum pariter videatur. Quæ cùm itaque bona ſpeculatio ſit, cui praxis & natura conveniant, perſcrutatus hanc Mineram eâ diligentiâ ſum, conſumptisque libris aliquot, quadraginta horum circiter cepi Experimenta; quæ ſi tanti videbitur opera, fieri poteſt & ipſa aliquando lucem ut videant. Nec, ineſſe Subjecto iſti, pari ſtudiô eruenda naturæ complura miracula, ullum mihi ſit dubium.

IV. SPHÆ-

IV.

SPHÆRULA VITREA (Ori inſerta) LUCENS.

EXtant in Actis Philoſophicis Illuſtriſſ. Societatis noſtræ Regiæ Anglicanæ, d. 18. Jan. 1666. No. 21. Relat. 4. de Interitu modi præparandi Lapidem Bononienſem lucentem, quæ ſequuntur, digna notatu: Non eſt in rerum Natura Materia nobis cognita, quæ prædita ſit virtute hujus Lapidis; adeò ut [ad pudorem hujus ſeculi] haud probabile ſit, Phænomenon illud denuò repertum iri alicubi, præter quàm in chartis, niſi fortè Genius aliquis felix incidat vel in eandem vel in ſimilem ſcientiam.

Quæ cùm diu multumque animo volutaſſem, fateor, lubido inceſſit, vindicandi non ab interitu tantùm artificium iſtud, Lapidemque, quem præparaſſem, luciferum aſſervandi inter Arcana: ſed & de Subjectis aliis cogitandi, quæ inventa à me, virtute longè ante illum, quem dixi, lucentem Bononienſem Lapidem eſſent: quod quidem in Aquilâ meâ Solari, Pomo Imperiali fulgurante, & Vertumno denique Igneo abundè mihi videor præſtitiſſe. Cæterùm, his non contentus, & in hanc porrò cogitationem curamque deſcendi: Annon in Cordibus quoque Humanis viſibilis Ignis quidam aut Lux à Magnete luminari aliquo attrahenda? Et, ſi detur, tam potens illa ſit, latentem in Magnete excitare Ignem atque accendere?

Quantum ad [Primum] noveram antè, ex Diſſertatione de Flammula Cordis, Jacobo Holſtio, Viro Excellentiſſ. ejus Authori, quid animi eſſet: Eſſe ſcilicet de puriſſima Flamma Cordis Ignem & non urere. Quamvis Nobiliſſimus Gualt. Needham, Med. Doct. Londini, in Diſquiſitione anatomica de Fœtu formato, putatitium Flammulæ vitalis Succenticulum vocet: Illuſtris autem Robertus Boyleus ἀπέχειν hîc ſatiùs duxerit, oculari demonſtratione ſine dubio deſtitutus. De

[altero] laborandum minùs exiſtimavi, quod de Solariæ noſtræ aut Magneſiæ philoſophicæ Igne Magnetico mihi conſtaret: cujus ergò beneficiô haud ita pridem Sphærulam Vitream, quæ Pediculo eleganter inaurato ſuſtineretur, Chymicè præparavi. Quam Ori inſertam modicô calore ibi ſi foveas, in obſcuro adeò lucet, ut candefactum Globulum aliquem ferreum putes. Expers eſt, niſi frangas, corruptionis; &, quandocunque libet, experire, non deerit unquam.

Imò ſuſpenſa de collo Fœminæ alicui, quàm diu vita ipſi ſupererit, Mammas inter, aſſiduè fore arbitror, in occulto ut luceat, ob calorem, quem ſpirant.

Quemadmodum enim Nobiliſſimus ſpiritualis ac cœleſtis contentus eâdem in Sphærula Ignis eſt, quem Mundi velut Animam credas: Sic affinis idem quàm maximè Calido innato aut Spiritui vitæ corporum illorum, quæ circumferimus homines. Neque ullo Calidum innatum pacto diſtinguitur ab cœleſti illa Luce, quam in creatione Univerſi per omnia Elementa ac Cœlos, poſito in ſole tabernaculo, Deus diſperſit: Cùm ſit, è contrario, humana Anima Lux Divina quædam, & rectè credatur.

V.

SOL ARTIFICIALIS PERPETUO MOBILIS.

Quod nemo Curioſorum eat inficias, artificialis Motus perennis Ingeniorum verè Tormentum fuit hactenus. Hinc ejusmodi Machinam, poſt tot ſeculorum decurſus, plurimi inter impoſſibilia reputarunt. Igitur Technicen Ævi noſtri cùm deficiat infiniti motûs Principium; Arti intrinſecum; arceſſenda erunt auxilia ab ipſa Natura, quibus æquivalens quædam motûs perennitas, & ab Arte debitè applicanda Machinæ, ut hæc perennem motum mixtum, ſive Phyſico-Mechanicum efficiat:

Nixus

Nixus ego hôc fundamentô, cùm variè ſudaſſem, SOLEM tandem inveni, qui perpetuò mobilis eſſet.

Refert humanam ille Faciem, circumcirca Radios emittentem. Materia Lamina eſt, ſubtilis eademq; inaurata. Via per aërem, in Cœlo picto, quod ſpectanti deſuper pictam affabrè Regionem, duarum quaſi ulnarum, & amplius, quô decurrat, ſpatium præbet. Oſtendit, quem diximus, Sol curſu ſuo, pro variâ aêris temperie, caloris ac frigoris incrementa ac decrementa, non ſolùm in proximè circumſtante, ſed etiam in longè latèque circumfuſo aëre, internoſcens ſimul, qui ſit, decurſu totius anni calidiſſimus, qui frigidiſſimus dies.

Neque tamen, [quod cuiquam venire in opinionem poſſit] animatur Automato Sol. Magnes Hermetico-aërius, idemque in æquilibrio poſitus, hunc qui regit, eſt: nec corruptioni ulli ab calore aut frigore quidem venit obnoxius; unde non æſtivô tantùm, ſed hybernò quoque tempore, in conſuetis nobis Vaporariis, uti ejus operâ licet, nihil præpeditò curſu ipſius calore illo, quo, per anni id tempus, frigus nobis defendimus, ex quo de tempeſtate extra hypocauſtum judicare in promptu facile ſit. Anni jam ipſi quatuor ſunt, cùm Eundem Cœlo ſuo donavi; necdum de effectu ſuo quicquam remittentem. Quem, perpetuò mobilem, in Muſeo noſtro, non ſine viſentium ſtupore, tot jam hactenus oculis Curioſorum expono, nondum ſatis penetrantium, quo illum Magnetiſmo ſecundùm gradus caloris ac frigoris moveri contingat. Quod quemadmodum Inventum Chemiæ, tum Phyſicæ inſuper atque Mechanicæ noſtræ debet originem: Sic, quin ſimili modo Machinis perpetuatis haud paucis aliis efficiendis occaſio detur, quis juxta mecum non videt? Liceat mihi XII. Signa illa Zodiaci, exempli gratia, proferre; quæ, quàm elegantiſſimè poteſt, efficta Cœlo & iſti picto applicarem ſic, ut ſingula ſingulis vicibus è nubibus prodeuntia adparerent. Cumque, conſentientibus Aſtrologis, alia ignea atque ſicca calidaque, alia ex adverſo frigida ſint, cùm aquea, tum humi-

da quoque: efficerem ego, uti per vices aſpectu ſuô quodlibet gradum vel caloris, vel frigoris, in aëria Regione, per integrum annum indicaret.

Tanta eſt humanarum mentium ſitis Cupiditatis in Omnibus, quibus delectantur, tanta aviditas, ut nunquam repelli contingat, ac ne tum quidem expleatur, quin Novi ſemper exoptetur aliquid!

VI.
ENCAUSTUM HERMETICUM.

FErtur, imperante Tiberiô, vitrum Artifex quidam ductile illud ac malleabile inveniſſe, Cæſarique dono dediſſe, quanquam irreparabili ſuo cum damno, quippe quem Imperator decollari juſſerit, additâ ratione, ne, ſi artificium innoteſceret, aurum argentumque luti inſtar vileſcerent. Quod ut Sarisberienſis Joannes, Anglus ille, (floruit is circa Ann. Chr. 1182.) in Policratico ſuo L. 4. 5. cum Plinio, L. 36. c. 26. inter res incertas, quæque à falſo propiùs abſint, videatur referre; non omnem planè fidem huic tamen abrogat Dio Caſſius Lib. 57. Hiſtor. p. 614. Vide ſis Iſidorum Lib. 16. 15. Jan. Duzam in ſuis ad Petronium Præcid. cap. 9. Ludovicum Cœlium Rhodigin. lib. 20. lect. antiq. cap. 30. Guid. Panciroll. Rer. mem. deperd. p. 1. tit. 36. Sed non decollarit hunc Cæſar Tiberius, (quanquam ad ſævitiam natum ejus ingenium, ex Suetonio, quotusquisque eſt, qui ignoret?) num ſit propterea artificium ipſum vocandum in dubium? pro eo ſtantibus tot Hiſtoricis, quibus de rebus aliis plurimum credimus. Licet inter ævi ſui deperdita non immeritò referret, cujus jam meminimus, Pancirollus.

Interim neque ita multô ante Liquorem inveni, dictum mihi Encauſtum Hermeticum, cujus tanta virtus, tanta efficacia eſt, ut vel duriſſimo Vitro ſit penetrando.

Erat inuſtum picturæ genus Encauſtum Antiquis, poſt deinde Liquor ille, quò ſcripturi Cæſares utebantur, nempe

ex

ex Conchylii ſanguine, ſive purpura (l. 6. C. de diverſ. Reſcriptis) præparatus, deſignabatur. Cæterùm cùm Encauſtum conſueverit dici Liquor hodiè, quò & nos ſcribentes utimur, & hinc Meo vocabulum dedi, ſed cum adjecto, nam & Hermeticum volui dici, non à meo tantùm Hermetis agnomine, ſed imprimis, è quâ confectum idem eſt, ab Materia quoque Hermetica ſive Mercuriali.

Soleo iſthòc ego in Tabellis vitreis Typos effingere atque Imagines Regionesque & Inſignia; ſcribere item Dicta, ita quidem, ut, (quod cælo conſuevit) non velut inſculptæ inſint figuræ illæ; ſed quaſi exſcluptæ extent emineantque. Cujus rei complura hactenus documenta, ac præcipuum iſthoc elegansque imprimis, efficto in Vitro ſpeculari Potentiſſimi Magnæ Britanniæ Regis CAROLI II. Societatis noſtræ Anglicæ Fundatoris atque Patroni, ſub Coronâ Regiâ, Nomine, non ita pridem exhibui.

Non eſt ſanè de nihilo & miraculum debet duci, naturam ejusmodi nobis materiam, vel duriſſimo Vitro [nullis aliàs aquis fortibus regiisve penetrabili,] emolliendo ſuppeditâſſe.

Quid? quod eodem ex fundamento nuper album mihi confectum Vitrum Speculare, effictusque in fronde ſedens quidam Pſittacus eſt. Erat, cryſtalli inſtar, ille pellucidus, Vitrô ipſo obſcuro; qualis Murrhinis color poculis eſt. Quod ut Vitrum corruptioni ab ſale alcali, ſive ſpiritu corroſivo nulli obnoxium, non eſt illud tamen non admirandum, ſi communi aquæ immiſeris, pellucidum fieri; contra ea rurſum ſiccato obſcuritatem ſuam redire.

VII.
PHOSPHORUS HERMETICUS PERPETUUS.

ET ſi, quæ de Phoſphoro, annis abhinc IV. admodùm, ediſſem, ſatis fore, adeòque in poſterum de re illa nihil mo-

vendum amplius mihi, exiſtimabam; tamen, quòd de Phoſphoris Commentatione Epiſtolicâ, VIR EXCELL. GEORG. CASP. KIRCHMAJERUS, P. P. WITTEBERG. veteris amicitiæ fide junctus nobis, inter cætera, detrahere de ſplendore ejus, Kunckelio æquior, conaretur; non potui, quin, quos illi viſus offundere eſſet, quaſi Nebulas diſſiparem, invitus, cæterùm quod Lex noſtra Academica XII. jubet, amicè humaniterque. Neque nunc verò de Inventione Phoſphori, quem [ex Urinâ hominum inſpiſſata fieri ſolitum] nobis deſcriptum dedit Virorum Ampliſſimus: Kunckelione? annon Brandio, Hamburgenſi Chymico potiùs aſſerenda ea ſit? diſputabo. multò minùs diſpiciam: uter Phoſphororum alteri præſtet? minimè omnium autem in examinandis refutandisvé KIRCHMAJERO eruditiſſimè traditis, occupabor: iſtud impræſentiarum unum acturus, ut, quæ Noſtro imputare ibi viſus Phosphoro eſt, ſed modeſtè, ſed leniter & ſine felle declinem, virtutesque illius, Ejus diſſenſu, Orbi Literato, nondum eſſe debilitatas, oſtendam. Nam, quòd, Commentarii pag. 9. Phosphorum meum, ait lucem nullam, ſed mutuatitium ſaltem lumen habere in ſe: demonſtrare quî audeat, ſcire oppidò velim. Fortaſſe, cui contradicit, Phosphori tractandi methodum ignoret. Et non lecta Illi de Appendicis [quam DE AURO AURÆ TRACTATUI MEO annecto] §. 9. verba hæc ſunt: Phosphorum, vel Magnetem Luminarem non alienô tantùm lumine gaudere, ſed & propriô igne, [vel ſi mavis, luce] lucere? Sed fortaſſe, quòd non viderit, fidem aſſerto iſti non habet Dn. Commentator. Non cogam id equidem. Promitto interim recipioque, pranſum paratum, quocunque tempore, qui volent, habituros me eſſe, omnibus ac ſingulis oſtenſurum, quem jam totiens dico illum Phosphorum meum, ſi vel pennâ aut culmô tetigerint leviter, nullâ attractione luminis præviâ, ſcintillas quasdam emittere. Ut ſic, quòd non veram tantùm lucem ſubſtantialem habet internam, ſed & lumen externum attrahit, jure Phosphorum nominarim.

Deinde

Deinde, tanquam minùs accuſat durabilem, (p. 10.) naturam ſcilicet Phosphori aggreſſius. Sed quid ſi regeſſero, quæ Clariſſimo Liceto ipſemet ſuggerit Dn. Commentator: (p. 6.) Alkor non Lunam vidit plenam? Fertur, in hunc diem, quem, Stellæ inſtar, argenteæ Thecæ laminis deauratis, incluſum, ante hos ipſos IV. annos, Magnæ Britanniæ Auguſtiſſimo REGI permiſi; integris adhuc viribus eſſe, h. e. lucere. Quid? quòd etiamnum in proclivi producere eſt, Phosphoros aliquot, ante hos qſ. V. annos mihi confectos, nec niſi ligneis receptaculis aſſervatos, qui & ipſi nihil dum de effectu ſuo remittant. Non diffiteor durationis ut plurimùm cauſam Phoſphoro eſſe ab eo, cum cura ut præpares. Quam quòd ſine dubio Dn. Commentator rationem ignoret, quid mirum, meo ſi demat? Cur autem, quæ non capit, inſcius carpit?

Quærit denique Hermeticus Phoſphorus cui uſui cedat? (p. 10.) ac pergit: Interponam fidem meam publicè, in Nitro, (Materiâ Phoſphori,) neque inveniri hæc Arcana, (ſc. Alkaheſt &c.) nec ab eodem poſſe ſperari &c. Reſpondeo: Non crediderim, ipſum verô vultu hoc dicere. Interim, naturam Nitri nondum verè examinâſſe, id verò eſt, quod mihi facilè patior perſvaderi. Cæterùm quid ſi, in Nitro quæ latent, eò *Mirabilia* neget, ut eliciat? Age, ſi vera hæc ſunt, Dno. ego Commentatori cum cæteris Curioſorum eam gratiam facturus, quæ, quantaque in Materia Phoſphori, Nitro imprimis Philoſophico, Arcana repererim Chymica, Experimentis, quæ ſequantur, oſtendam. ita tamen, ut ne temerè Hermetis ſigillô violatô, in eundem Patrem noſtrum quid peccem aut injurius deprehendar.

VIII.

PYGMÆUS SEMPERVIVUS.

EQuidem eſt Experimentum Hydrargyri, intra vitream fiſtulam erectam ſuſpenſi, ad vacuum comprobandum, memorabile cumprimis atque jucundum. Quod ut *Valeriano*

Magno,

Magno, Capuccino, ſunt, aſſertum qui eant: ſic plerique, *Robervallio* puta, atque *Kircherus, Merſennusq́;* & *Schottus*, inſignem Ducis Hetruriæ Mathematicum, *Torricellum Evangeliſtam*, autorem verum agnoſcunt. Iſti *Georg. Sinclarus,* in Univerſitate Glaſguenſi Phil. Prof. Invento Baroſcopii nomen imponit, *de arte nova & magna Gravitatis Librô*, ubi hæc perſequitur latiùs.

Quemadmodùm autem Inventis addere facile admodum eſt: ſic vir Nobil. *Otto Gericcius,* ſingulari quâdam ante annos, aliquot praxi, de ligno Statuam, intra vitreum Tubum aſcendere ac deſcendere fecit, aëris quôvis tempore gravitati deprehendendæ. Sed, quod celandi ipſius ſingulare ſtudium eſt, rem arcanam publico hactenus & invidit preſſitq́ue quantâ potuit diligentiâ.

Quanquam autem in præparandi Methodo, quam dudum excogitâſſe mihi videor, nihil quicquam errârim, fuit tamen, quod dimenſioni Tubi obſtaret. Interim mihi Illuſtr. *Dn. D. ab O.* Schema quoddam, additis Obſervationibus, exhibet. Cæterùm cùm & hîc, emendatione quæ indigerent, non pauca deprehendiſſem, operi me ipſe accinxi, eô ſucceſſu, ut ſecuto *Torricelli* fundamentum non *Pygmæus* tantùm *ſemper Vivus* unus: ſed & duo ex alio mihi principio naſcerentur. De quibus in præſens. (I.) Surgit mihi Spirituale genus, non indecoro opere, Columellæ. Ei duæ Coronæ, quaſi invicem nexæ, ſuperimpoſitæ, inter quas parvus quidem, ſed diſtinctis, iisq́ue appictis, gradibus Tubus vitreus prominens eleganti ſculpturâ Pygmæum includit. Viventis ſpeciem præbens, quem dixi, Virunculus externo aëre fertur; ſubindeq́ue locum mutando, aſcendit enim atque deſcendit, digitulo monſtrat, quæ, ad CC. milliaria, in circumjacentibus terris aëris facies? qui ibi imbres, quæ procellæ, quæ aliæ tempeſtates; & an noſtrum eæ petituræ ſint Horizontem, nec ne? Ea autem communiter indicat minimùm, duobus antè, vel tribus diebus. Prout enim celeritate utitur cunctaturve, ita fiunt. Huc Regulæ faciunt,

ciunt, quas judicandæ tempeſtati certas aliquot tradunt. Quòd ſi autem ſcire volueris, cui, intra CC. milliaria, regioni Venti illi & tempeſtates graves incumbant, tibi compara Inſtrumentum, cui XXXII. Rhombi Ventorum inſcripti. quod ita diſpones, ut quatuor mundi plagis ſitu reſpondeat exactè.

(II.) Anni præteriére non amplius tres, cùm ex alio planè, eoque phyſico fundamento, Sphæræ vitreæ cavitati Hygroſcopicum Pygmæum incluſi. Cernitur hæc in partes aliquot æquales, ſuis notatas numeris, extrà eſſe diviſa. Virunculus ipſe, inſiſtens Machinæ, parvæ illi quidem, ſed quæ minùs obvia intuentibus ſit, vertitur tractû aërei magnetiſmi, in gyrum, jamque Orienti, jam Occidenti, mox & cæteris mundi plagis, intermediis quoque, obverſus, quæ ſit temperies aëris, monſtrat, qui humiditatis gradus, qui ſiccitatis, quæ, inſequenti die aut nocte, cœli tempeſtas &c.

(III.) Jam biennium eſt, ex quo & Pygmæus Horometricus inventus nobis. Principium Mathematicum automaticum eſt. Per Tubum autem, quem, ulnas non amplius duas longum, ei vitreum dedi, ſingulis XXIV. horis aſcendens, notatas in Tubo partes illarum, quadrantes puta, dimidias, integras denique, interdiu ac noctu, digito oſtendit. Inauratus Tubum hunc Globus tegit. Baſis ex tenerrimo Alabaſtro non incelebris artificii Cranium eſt. Iſti aureis literis ſubſcripti verſus.

Prætereunt tacitô pede tempus & annus & ætas;
Vivitur ingenio. Cætera mortis erunt.

IX.

MUMIA HERMETICA.

NUnquam de Ægyptiis Romaniſque atque humanioribus gentibus ſoleo cogitare, quin Uncturæ feralis, ſeu Pollincturæ, in mentem ſimul veniat; ritûs ſcilicet, quô putredinis abigendæ à demortuis corporibus uſi illi mortales, adhibitis Sale, Nitro, Cedro, Aſphalto, Melle, Cerâ, Myrrha, Balſamo aliiſque.

 Quan-

Quanquam autem nec infrequens ea res noſtrô hôc ſeculo in curandis Magnatum funeribus ſit, non fit tamen, niſi, ut apud Veteres, prævià eviſceratione. Quæ, quod absque diſſectione corporis procurari non poſſet, vel hoc nomine crudelis haud paucis habita planè intermiſſaque eſt. Quô factum, ut de mitiori via, quâque cadavera integra condire liceret pollincireque, hodierni imprimis Medici Chymicique, [in quibus honoris cauſsâ nominandi *Magnif. Nicol. Stenonius, Illuſtriſſ. Ludovic. de Bils, Excell. Gabriel Clauderus,*] ſollicitè cogitarent.

Quemadmodùm verò hæc eorum Caromomia ut plurimum ſalinum, ob ejusdem videlicet efficacem penetrabilitatem, agnoſcit principium: ſic ſalita illa corpora mutationibus aëris, & in ſpecie humiditati ipſius [ſalinam ſubſtantiam colliquanti utique ac reſolventi,] nimium quantum expoſita ſunt, nec, niſi aliquamdiu, putredini reſiſtunt. Ut hinc *Celeberrimus Th. Bartholinus, Diſſertatione de Hepate, p. 551.* Conditurae Bilſianæ haud ſatis æquus referat: Corpora ejus Balſamica valdè madere. --- *Clauderus* autem, *Excell.* Vir, *Methodo Balſamandi c. 6. p. m. 172.* ultrò fateatur: Liquori ſuo, [quem ex cineribus clavellatis & Sale Armeniaco præparaverat,] enchiriſes veras, aëris injurias eludentes, quas applicaret, nondum ſe reperiſſe; non deſperare autem, cum Deo & die.

Admovi hinc & ipſe Operi manum, jam ab annis admodum ſex, neque tacui de Thermometro *Auro Auræ c. 10.* quod, conſervantis cujusdam ſalis ope è meo ſanguine perpetuum confeciſſem. Accedit, quod *Capite V. Veneris Aureæ,* de ſucco quodam Gorgoneo ſeu lapideſcente, Experimentum inſerui, noſtrum & planè ſingulare. Nec contentus his quidem, ſum ultrà progreſſus animumque ab tactu injurioſo aëris humidi liberæ, Pollincturæ adjeci. Quùm enim, ſeminis lapidifici ope, non Natura herbas ſolùm & ligna & panes & ova, piſcesque ac aves, corium denique atque alia, miranda quâdam metamorphoſi, convertat in lapides, ſed &

quandoque materno in utero ipſos adeò Infantes, reſervatâ, quæ hominis erat, figurâ, absque intermedia quidem putredine aut diſſolutione materiæ; (cujusmodi, ſed adultæ magnitudinis fœtum, verſum in petram *Illuſtriſſ. Joh. Bapt. Helmontius,* Pariſiis memorat fuiſſe exciſum [*de Lithiaſi, Tr. cap. 1. n. 11.*] Hùc Infantis, in abdomine inventi, & in duritiem lapideam converſi, quam *Deuſingius* dedit, *Hiſtoriam* refer; nec non Petrificatum Puerum illum, ex Urbe quâdam Africæ, ante annos aliquam multos, *Cardinali Richelio* transmiſſum; referente *Magnif. Th. Barthol. Epiſt. Med. 53. Cent. 1.*) cur non artificio imitari naturam, illiusque quod diximus, ſeminis lapidifici beneficiô, durabilem minimùm duritiem Cadaveribus communicare poſſibile ſit?

Opere ipſo, anno proximè præterlapſo, quæ ſpeculatus fueram, adimplevi, fecique, per Nitrum purificatum ex arena albiſſima, Lapidificus mihi Liquor ut eſſet, qui vulgari Spiritui microcoſmico miſtus, Experimentis, quæ ſequuntur, non defuit. (1.) Separavi Sanguinem meum recentem à Phlegmate ſuo, & tantundem dicti Liquoris ſanguini iſti adjeci, quæ feliciter adeò ceſſit miſtura, ut rubentem egregiè in hanc horam & ſanguinem ſervem, & de putrefactione ejus ſim omninò ſecurus. (2.) Piſcem ego (quem de minutiſſimorum genere Fundulum vocant) (3.) Fruſtum Carnis deindè, per horæ ſpatium, Muriâ noſtrâ condivi; condita ad aërem ſiccavi; ſiccata aſſervo, virtute Balſami hujus ſine dubio ſalva integraque nobis futura. Quid? quod (4.) Vitro incluſus, per dies aliquot, Liquor ipſemet ſolidatur in aëre atque concreſcit, juri gelato non abſimilis.

Quæ utut ſint, nondum tamen deſiderio meo ſatisfacere potuére; non ob laborem, quem parandâ partim in conditurâ, partim balſamandis exſiccandisque corporibus requiri videam; ſed quòd aërem, arte quoque petrificata; compererim, in arenam & ſal reſolvere aliquandò atque ita corrumpe-

re, licet quantâ poſſis cum curâ, avertas aërem arceasquè, ne mutet. Hinc non multò antè alia ac planè nova ratio Balſamandi excogitata nobis inventaque eſt. Condituram dictam multis paraſangis poſt ſe relinquens.

Veteribus Chymicorum Mumia ſæpè Balſamum eſt. Et hoc ſenſu novum ego Balſamum meum Mumiam, eamque Hermeticam appellavi. Eſt enim illud noſtrum univerſale Sal cum catholico Balſamo, cui refero acceptam, nullo penè labore ſumtibusque conſtantem. Quanquam autem, ex quo in Arcanum iſtud mihi licuit penetrare, negotiis gravioribus aliis impeditus: non niſi Piſcium, Murium, horumque, quorum minora corpora ſunt, experimentis fuerim confirmatus: quin majora tamen eaque humana corpora Mumiâ noſtrâ Hermeticâ præſervaturus ſic ſim, omninò dubito nullus, ut, viſceribus nullis, nullis inteſtinis exemptis, ac ne recrementis quidem ſeparatis, nulla ab aëre, aquâ, terrâ metuenda his corruptio ſit.

Quâ quidem de re, fieri aliàs poteſt, ut pluribus agam: aut peculiari quoque Tractatu Curioſum Lectorem impertiar.

X.

AZOTH ſ. SAL HERMETICUM.

PRæclarè ſemper de communi Nitro cujuscunque ævi Philoſophi cùm ſenſerunt, tùm locuti etiam ſunt, quippe quod Magneſiam Sapientum Titaniamque nunc Solariam, Lunariamque atque Uranogæam vocitarent. Conſtat enim non id Sale tantùm Terræ, qui Magnes ejus ſive attrahens eſt: ſed aëris quoque & Ignis Sale, qui, ſi compares, ferrum ejus ac chalybs ſive attractum. Solem Patrem agnoſcit; non invita Lunâ, quam Matrem dixeris haud ineptè. Quem rubeum igneumque habet, à Patre Spiritus: Mater album ei frigidumque Corpus aptavit. Undè calidum idem ac frigidum: vivificum

ficum pariter ac mortiferum eſt. Mirificus verò tàm diverſæ Naturæ Parentum Fœtus! Quem cùm non heri tantùm hodieque igne variè excuſſerim, produxerimq́ue indè, quæ non injuriâ Mira habeantur & ſint: in quibus primô locô occurrunt Mundi Spiritus, (quem imperitè nonnulli, ex aëre nobis attrahi opinantur,) Mundi Balſamus, Aquila Solaris, Mumia Hermetica &c. & interioribus (ut ſic dicam) ejus denique arcanorum Summum, Centrale Catholicum Purumque Naturæ Mercuriale, ibi quod lateret, offendi, dictum mihi hìc *Azoth* ſeu *Hermeticum Sal*; quòd vocabulis iſtis, Azoth, Sale & Mercurio Philoſophico Chymici promiſcuè & ſine diſcrimine uſurpant.

Sed ſunt Ipſi, quas nunc damus, proprietates: (1.) Candorem, qualis nivis eſt, præfert. (2.) Nitrum ſapit. (3.) Solvitur, ſive vino aut vini ſpiritui, ſive aquæ, forti item, cæterisque menſtruis corroſivis immiſeris, ut nec ſtrepitum edat. (4.) Liqueſcet in argenteo cochleari, ſi vel lychnum, vel candentes prunas ei ſubjeceris, aquæ inſtar; nivis in modum, ſi dempſeris, iterùm congelaſcens. Cave autem fortiorem ignem ſubmittas; nidum enim Hermetis Avicula deſeret tunc, & Draconem aget volantem, evaporando citiùs, quàm putaveris, utut nullus (5.) ab graveolentia aut corroſione ullâ metus. neque enim (6.) propriè corroſivum Azoth hoc noſtrum; igneum potius eſt, (7.) incorruptibile quid, cujusq́ue gratiâ Natura conſervat omnia, agens ſummum: (8.) Salamandra vera, in igne vivens & creſcens & multiplicans ſe, imò (9.) præſtantiſſimum in ſe Medicamentum, cujus in morbis non unis, Malignis Febribus, Calculoque, Maloque hypochondriaco aliisque ſatis expertus vires hactenus ſum. Ac, ut ſit volatile corpus iſtud Hermeticum Sal, occultum tamen (10.) ſuo in Centro fixi & permanentis naturam indolemq́ue habet, coctione tandem perenni ac continuâ prodentem ſe manifeſtè ac erumpentem.

XI.
ALKAHEST HERMETICUM.

TOt tantaque ſunt, HELMONTIO quæ de Alkaheſt memorantur, ut, qui legant, in mentem his veniat, poſſediſſe nunquam Liquorem illum Secretorum Naturæ cum primis acerrimum Indagatorem: quidam autem omninò vocent in dubium, utrum fuerit unquam aut ſit, quod nos Menſtruum univerſale indigitamus. (Conſule *Exc. Ludovic. de Comitibus* Præf. in Diſcept. Pract. Man. quamque *Otto Takenius* Epiſtolam ſuper Alkaheſt juris publici fecit.) Sed cùm in cæteris Arcanorum nihil quicquam commentus fuerit opinatiſſimus ille Vir: adhæc non per integrum tantùm Opus crebra Alkaheſt nominis repetitio, ſed & ipſam ita deſcripſerit rem, *Tract. Arcan. Parac. p. m. 441.*) quòd Liquor ſit immortalis, immutabilis, aqua ſolvens & ſal circulatus, Qui reſolvat tangibile omne corpus in liquorem ſui concreti &c. utique non omnis ei fides abroganda ſtatim hinc fuerit. licet ſummo id ſtudio occultârit, ipſique ignotum adeò *Franciſco Mercurio*, filio ſuo Menſtruum eſſe voluerit. Quanquam autem perſvaſiſſimum & habeam, in conficiendo Alkaheſt, Argentô vivô, tanquàm materiâ, uſum *HELMONTIUM;* neq; id minus, Argentum, quod dixi vivum, Artificialis ignis ope, in Aquam nullo igne mutabilem poſſe verti exiſtimem. nimirum, ab ſuperfluo, accidentali externoquè atque aduſtibili illô ſulphure, nec non Humido ſuperfluo ſi purges: ſolâ Argenti vivi ac ſulphuris radicalis interni fixi ſubſtantiâ permanente; quòd ſi enim is ſerpens ſe ipſe momorderit, reviviſcens jam à veneno, tùm mori & neſcit amplius, Mercuriuſque de Mercurio nominatur: Quæ, inquam, ut certiſſima mihi eſſent, operi tamen tàm arduo pariter ac laborum pleno, adhæc vel ſolâ temporis impensâ precioſiſſimo, implicari religioni hactenus fuit. Potiùs in id incumbendum mihi exiſtimabam, ut quod tanti Cæteris, nec imme-

immeritò, fieri videbam, & è Sale noſtro Hermetico, videlicet Mercurii proprietates aliquatenus participante, Catholicum mihi ipſe Solvens componerem. Habet enim Sal idem ſecum ſulphur, & Mercurium habet, & eſt purus putus naturæ ignis, non elementaris, ſed cœleſtis prorſus, incorruptibilis, penetrabilis. Nec tanto labori noſtro, tantis ſumptibus ſucceſſus, fateor, defuit. Solvit Alkaheſt noſtrum Vegetabilia, imò ipſos Carbones; Mineralia, e. g. factitiam ſolvit Cinnabarim, Metalla omnia ſolvit, ac ſine corroſione quidem, potabilia ut ſint, efficit. Sicca enim hæc Aqua omne in tenuiorem ſubſtantiam corpus, cum medica facultate, reducit. Imprimis ſub examen nobis Metallorum venit nunc Rex, quod ſingulare planè cum eo inſtituo. Sed de hoc Capite ſequenti.

XII.
LAPIS MEDICINALIS HERMETICUS.

IN cæteris, quibus univerſale Menſtruum vocabulis gaudet, & Magnes Aureus eſt, cùm quòd inſignis ipſi cum Auro vulgari ſympathia intercedit; tùm quòd ſolvere radicaliter id, ſeque ipſi uniri figique, ut credunt, facilè patitur. Quemadmodùm itaque, annô proximè præterlapsô, viſurus, utrum Hermetis Arborem Solvens iſtud, ſeu Sapientum ignis, combuſturus in cineres ſit, nuptias ego Alkaheſt noſtro cum Auro puriſſimo Philoſophicas feci: Sic, cum calce Solis Alkaheſt miſtô, cùm in phiala leniter digeri permiſiſſem, nulla ibi ſolutio violenta, qualis per aquas fortes regiasque atque alias hujus formæ fieri ſolet: ſed blanda, ſed ſvavis, nec ullô auditô ſtrepitu ſequebatur. Et, interjectis quidem aliquot ſeptimanis, cum Auro Menſtruum ſublimatum, in varios ſe colores, cinereum, viridem, flavum, rubrum, fuſcum, cœpit induere,

duere. Rurſum, ſpatio aliquot menſium, atramentum crederes. Illi candidus ſuccedebat: eô, quod Solvens eſt, cum Soluto aquæ in modum calore fluentibus: contra ea concreſcentibus gelu. Eunt jam rurſus aliquot ſeptimanæ, cùm flavi coloris eſſe conſpiciebatur, in rubrum hodiè inclinantis. Spectaculum, quô jucundius magisque mirandum me videre unquam vix memini! Nec, quem per integrum ferè annum, diurni nocturniquè ignis cura non fatigavit, ab inceptô deſtiturus nunc quidem etiam ſum, dum, quod propediem
ſpero, volente DEO! Medicinalis mihi Lapidis fiat copia!
Interim, cùm perficiundo illi pauca reſtent, pauſam
his quidem imperat.

INDEX
DECURIÆ II. ANNI I.
EPHEMERIDUM
Medico-Phyſicarum Germanicarum.

A.

ABortûs *cauſa ſunt utplurimum paſſiones animi.* 232
cum retentione ſecundinæ. 230. & 292
nucis juglandis magnitudine artubus jam conſpicuis editus. 305
quâ ratione ex illiſione ventris cauſatus? 253
Abſceſſus *Abdominis, alvinas feces cum lumbricis ejiciens.* 318
Renum ſubſtantiæ, per urinam expurgatæ cauſa. 195
Acetum *non eſt congeries vermiculorum mordicantium.* 184
Aconiti *Radicum comeſtarum noxa.* 178
Ægagropilarum *deſcriptio. Append. Diſſert. de Rupicap.*
uſus. ibid.
Aer *corruptionis corporum præcipua cauſa.* 102
Aeri, *ejus ſale corrupto, ſeminium ineſt peſtilentiale. Append. Orat. I. de Peſt.*
Aeris *varietas magis quam ſiderum conſtellatio tempeſtatum & morborum dat indicia.* 4
Agnellus *biceps & monſtroſus.* 357
Agonizantium *reſpiratio difficilis unde?* 434
Alvi *feces ex abſceſſu abdominis prodeuntes.* 318
fluxûs cum dolore, remedium ſpecificum. 421
Ambra *gryſea quibus ex partibus conſtet.* 405
quâ ratione ſolvatur. 406
in balænis reperta. ibid.

Americana *piſa.* 57
Amuletorum *operationes.* 121
Anatomia *Antophyllorum.* 54
Aquilæ. 132
Cicindelæ. 167
Cimicis murorum & lignorum. 141
Coralliorum. 408
Crabronum. 139
Erinacei terreſtris. 162
Grylli ſylveſtris. 142
Gryllo-talpæ. 154
Hydropici. 6
Lepuſculorum. 200
Limacis majoris rubicundi terreſtris. 147
Mulieris abſceſſu epatis mortuæ. 211
Muſcæ vulgaris. 158
Muſtelæ terreſtris. 131
piſcis. 124
Noctuæ ſaxatilis rarioris. 134
vulgaris. 133
Ovis fœtum utero gerentis. 373
Pediculi. 136
Puellæ Malacia ab infantia laborantis. 110
Pulicis florum ſcabioſæ. 138
vulgaris. 137
Salmonis. 201
Scarabæi majoris foliacei. 148
Scorpii. 166
Simiæ. 150
Talpæ. 323
Truttæ. 128
Veſpertilionis fœminæ. 129
Virginis mammarum cancro extinctæ. 212
Anatomiæ *brutorum utilitas.* 127. & 324
Angina *lethalis, lana ovilla nigra & Ol. chamomillæ curata.* 315
Ani *Tumor puerperæ, ab Obſtetrice cauſatus.* 255
procidentia & hernia umbilicalis in puerpera. 280
ad longitudinem ulnæ. 281
ſpecifico decantatiſſimo curanda. 282
Anima *à corporeis impedimentis ſeparata aliquid ſcientiæ futuræ acquirit.* 181
poteſt aliquando à corpore citra vitæ extinctionem abeſſe. 182
Animalia *quædam Indica Mannæ cujusdam authores.* 370
Animi paſſionum *mira vis in prægnantibus.* 231
Anſerini *ventriculi deſcriptio.* 205
Antophylla *naſcuntur ex baccis caryophyllorum.* 52
non diu conſervantur vegeta. ibid.
nunquam germinant. ibid.
eorum anatome. 54

Aparine levis *faſciata.* 68
Aphonia *à balneo Vulturino.* 305
periodica. 224
ejus ratio. 225
rara cum pronunciatione certarum dictionum. 223
ejus ratio & cauſa. 226
ſponte curata. 109
ex cranii fractura ablatis fragmentis denuò curata. 216
ſtercore ſuillo curata. 191
à variolis lethalis. 109
Aphoniæ *cauſæ.* 225
Apoplexia, *motum ſaltim & calorem, non ſenſum membrorum tollens.* 223
Apoſtema cervicis, *convulſionum periodicarum cauſa.* 58
Aqua lapidifica *apud Indos.* 367. & 369
Aquæ noctilucæ *præparatio conjecturalis.* 56
Aquilæ *Anatome.* 132
Arboris benzoinæ *deſcriptio.* 370
gummatis collectio. 371
Camphoratæ deſcriptio. ibid.
ejuſdem gummatis collectio. 372
fructus ſunt alexipharmacum egregium 373
Artemiſiæ mollugo *eſt Moxa Germanica.* 16
Arteriæ *magnæ & cœliacæ trunco oſſicula innata.* 212
& venæ emulgentes in cadavere humano duplicatæ. 332
Arthritidis *per inuſtionem curatio nova non eſt.* 17
curatio Thermalis mira. 420
Aſthmatica, *veſiculam flatulentam tuſſiendo dejiciens.* 190
Avellanæ nucleus *deglutitus, in pulmonibus hærens.* 359
Aurum *cum Mercurio incaleſcens.* 83
probatur experimento. 86
qua ratione in calcem redigi queat. 92
Auſtrinæ *tempeſtatis incommoda.* 1

B.

Badenſium thermarum *elementa & vires.* 253
Balneum Vulturinum *abortûs cauſa.* 305
ejus deſcriptio. 306
Bandura *Zingalenſium.* 58
Barbi *piſces in æſtate edules non ſunt.* 63
Ova ejus comeſta noxia. 61
ratio & cauſa. 62
abſterſoria & purgatrice gaudent facultate. 63
tumoribus laborant ſteatomati & meliceridi ſimilibus. ibid.
Baſiliſcorum *anilis fabula.* 360

capitibus gemmæ inſunt noctilucæ. 56

Benzoini *arboris deſcriptio.* 370

gummatis collectio. 371

Bezoartica *Metallica cur in Peſte nonnunquam nociva Append. Meditat. de Peſt.*

Bufonis *venenum feliciter curatum.* 336

C.

CAchexiæ *ex ſuppreſſione menſium generatio.* 253

Calculus *in cerebro Damæ repertus ejusq́ generatio.* 76

hominis inventus. 337

Cordis Capreoli. 336

gypſeus in ventriculis rupicaprarum. 77

ingens, à natura excavatus canalis. 42. & 44

Omenti rupicaprarum. 77

Veſicæ in urethram protruſus lethalis. 391

quater in viro ſectus. 414

Calculorum *ducentorum à puero per mictionem excretio.* 316

generatio. 249

humanorum figura ſingularis. ibid.

Varietas. 13

Vide Lapis.

Camphorati arboris *deſcriptio.* 371

Camphoræ *collectionis modus.* 379

Cancri *qua ratione vivi, fiant febrifugi.* 399

Cancrorum oculi *monſtroſi.* 375

Cancriformes *duri ac rebelles tumores.* 27

Cancro *mammarum extinctæ virginis anatome.* 212

Vide Gangrana.

Canities *in juvene.* 169

certis familiis hæreditaria. 170

cauſa & ratio. ibid.

Cantharidum liquoris, *virtutes ſingulares.* 388

varia experimenta. 389

Capreolorum *in cordibus inventi calculi.* 336

Carlinæ *vis defatigans.* 401

Carnea moles *occipitis in recens nato.* 357

Carolinarum thermarum *examen.* 20

potus nimius. 419

Caryophyllatæ *montanæ vis, ſiſtendi hæmorrhagias.* 119

Caryophylli aromatici. 50

comparantur incrementis cynosbati. 54

creſcunt in arboribus, non fruticibus. 52

florum deſcriptio. ibid.

fructus veri deſcriptio. ib.

matu-

maturitatis indicia. 52
præparationis & indurationis modus. ibid.
Regii ſpecies rariſſima. 53
deſcriptio. 54
vulgares, ſunt rudimenta fructuum. 52
Caſei vermes *mutantur in muſcas.* 337
Catalepſis ſtataria *periodica.* 1
Cataleptica *exempla rariora.* 2.3.& 4
Cauteriſatio actualis *in arthritide nova non eſt.* 17
Cauteriſationis *uſus in arthritide.* 66
in dolore dentium. 67
Cephalalgia *à vermibus.* 229
Cerebri *Calculus.* 332
læſio ſupervenientibus convulſionibus lethalis. 69.& 70
proceſſus falcatus oſſeus. 320
vermes. 230
Cerebrum *è cranio carcinomate exeſo protuberans.* 393
ratio & cauſa. 397
per nares excretum. 230
Cervinæ pilæ. 383
earum generationis modus. 384
Chamomillæ *mira vis in calculo pellendo.* 388
Oleum, ſpecificum anginæ. 315
Cichorii *vis, ſiſtendi hæmorrhagias.* 119
collectio ſuperſtitioſa. ibid.
Cicindelæ *anatome.* 167
Ciconiarum *cor, præſidium epilepticum.* 3
Cimicis *murorum & lignorum anatome.* 139
Circulatio *triplex in prægnantibus.* 444
Circulatoria ſtatua *humana correcta* 448
Citriorum malorum *odor Colici affectus cauſa.* 176
ratio. ibid.
Cœci inteſtini *meatus ad veſicam.* 186
varietas in animalibus. 204
Cœcorum *vertigo.* 172
actiones admirandæ. ibid.
Colica *citriorum malorum odore excitata.* 176
ratio. ibid.
ſtercore ſuillo curata. 191
tumoris ſcroti cauſa. 322
Colicæ *flatulentæ difficilis curationis ratio.* 189
Cometoſcopia *Indica.* 105.& 451
Conceptio *iterata, non obſtante coalitione uterinæ tubæ.* 437
Conſuetudinis *vis mira.* 227
Contraria *duo manifeſtò inſunt nitro.* 425
Contuſio *capitis Epilepſiæ cauſa.* 217
Convulſiones *lethales ex vermibus.* 397
periodicæ ex apoſtemate cervicis. 58
pro cauſa habent ſanguinem. 59

puerperæ ex alvi adſtrictione. 339
à ſcabie interiora verſus pulſa. 94
ex vomitûs cohibitione. 338
vulneri ſupervenientes non lethales. 69
Vide Epilepſia.
Cor *adnatis glandulis pellucidis conſpicuum.* 213
Corallium *nigrum anguinum.* 57
Coralliorum *anatome & diverſitas.* 408
Tincturæ nullitas. 409
Cordis *Calculi capreolini.* 336
Corde *evulſo, cur animalia ſupervivere & moveri queant.* 335
Cornuum *hiſtoria deſiderata.* 207. & 210
uſus. Append. Diſſ. de Rupicap.
Corruptionis *corporum vis ab aëre maximè dependet.* 102
Cortex *Culilavvan.* 55
Maſſoji. ibid.
ejus uſus. ibid.
Pleuritidem curans Indorum. 411
Santali citrini. 410
Soedæ ejusq́; vires. 411
Crabronis *Anatome.* 159
Cranii *fractura circulata, curata.* 215
Croci metallorum *decoctum cruribus admotum vomitum movens.* 120
ratio. 121
Cucurbita *comeſta, mortis cauſa.* 341
Culilavvan *Cortex aromaticus.* 55
Cynosbati & *Caryophyllorum, quoad incrementa, comparatio.* 54

D.

DAmarum *ventriculis globoſa nonnunquam inſunt corpora.* 40
in cerebro calculus inventus. 76
Deliquium animi *ex odore pomorum* 176
Dens *ſuillus per biennium in corpore latitans.* 107
Dentium dolor *cauteriſatione actuali curatus.* 67
Deſtillatoria planta *mirabilis.* 363
ejus uſus medicus. 364
Diarrhœa. *Vide Alvi fluxus.*
Domorum *occluſio in peſte damnatur. Append. Orat. I. de Peſt.*
Dorſi pruritus *ineffabilis, ejusq́; cauſa.* 168
cura. 169
Dracontiarum *Plinii deſcriptio.* 56
Draconum *capitibus gemmæ inſunt noctilucæ.* ibid.
Dulcedo *fructuum unde?* 256

E.

ECſtaſis *judicanda juxta vitæ genus.* 180
exempla ejus rariora. 181. & 182
Ecſtatica *puella.* 180

Ele-

Elementa *vulgo ſic dicta, inſunt nitro.* 424
Emplaſtri *nigri Helmontii deſcriptio.* 288
Emulgentia vaſa *in cadavere humano duplicata.* 332
Epar *Gallinarum inſigne.* 38
fœmineum ſcirrhoſum & mole ponderoſum. 39. & 213
Muſtelæ fluviatilis nonnunquam morboſum & verminoſum. 125
Epatis *abſceſſu mortuæ Anatome.* 211
ſteatomata. 451
vicarius lien. 7
Epilepſia *ex capitis contuſione diuturna, curata.* 217
ex fomentatione decocti hyoſcyami. 340
rara ſine ſenſuum interceptione. 316
Epileptica *Scarabæos vomitu rejiciens.* 317
Vide Convulſio.
Equi feri *lapides medicinales.* 368
Erinacei *terreſtris Anatome.* 168
Excreta *varia per vias inordinatas.* 355. 357
Excrementorum *per abſceſſum abdominis excretio.* 318
ratio. 319
per umbilicum excretio. ibid.
Excreſcentia *carnea prope uvulam exſecta.* 35
aq. plantaginis & oleo vitrioli curata. ibid.
Excreſcentiæ verrucoſæ *in gonorrhœa feliciter curatæ.* 338

F.

FAſcinationis *ope injecta quædam.* 107
Febris maligna *cum delirio & floccorum lectione curata.* 220
per excretionem rerum inſolitarum curata. 221
Febrifugum *certiſſimum Barberiaci.* 298
ex gammaris vivis. 399
Febrium intermittentium *cauſa.* 234
Fermentum *& ſemen, duo ſunt rerum principia.* 31
Fiſſuræ *papillarum feliciter curatæ.* 288. & 292
Fiſtula *umbilici feliciter curata.* 8
Fiſtuloſum ulcus *poſt hæmorrhoidum ſuppreſſionem.* 117
Flatulenta veſica *ab aſthmatica per tuſſim rejecta.* 190
à Colicâ laborante per alvum excreta. 189
Flatus *cur tam difficulter nonnunquam diſcutiantur.* ibid.
Flatuum *vis mira in exanimato corpore.* 413
Floccorum lectio *continua, cum delirio,*

lirio, in febre maligna non lethalis. 220

Fœtor *putredinis index.* 235

Fœtus *debilis à matre debili feliciter editus.* 258

excluſionis tempus, ſigna, & modus. 241

funiculo & manu ex utero exertis, ſotu reductus. 290

grunnitum ſuum inſtar edens. 114

monſtroſus. 356

mortui in utero naturaliter ſiti extractio. 236

præternaturaliter ſiti extractio. 240

nutritio ex veterum & recentiorum ſententiâ. 445

recens nati regiminis deſcriptio. 299

ronchum per 36. horas edens. 113

ratio & cauſa. 114

umbilici pulſatio unde? 447

vitalitatis index. ibid.

Vide Partus.

Fons *oſſibus ſcaturiens.* 20

Fonticulorum *coalitionem impedientes globuli.* 389

Fractura *circulata Cranii, ſublato oſſe curata.* 215

Frigus *utero inimiciſſimum eſt.* 234

Funiculus *flagri ex veſicâ à Lithotomo extractus, cum aquæ potu ingurgitatus.* 343

qua ratione veſicam intrarit. 347. *ſeqq.*

G.

GAlenus *malè notatur à Helmontio quoad Anatomica.* 154

Gallina *reviviſcens.* 333

ratio. 335

Gallinarum *Epar inſigne.* 38

inteſtinum cæcum geminum. 205

Ova. vide Ova.

Gallus gallinaceus *Oviparus mirabilis.* 359

ejus anatome & venenoſitas. 361 & 362

Gammari *in lapides transmutati.* 367

eorum uſus medicus. ibid.

Gammarini *lapides monſtroſi.* 379

Gangræna *cranii cum protuberantia cerebri.* 393

Infanti recens nato ex vini balneo inducta. 290

Gangrænæ *cauſa.* 279. & 280

præſidium ſaluberrimum lac. 386

Genæ *tumor monſtroſus in recens nato.* 357

Glandulæ *uterinæ.* 116

pellucidæ cordi adnatæ. 213

Globoſa corpora *permulta in ventriculo humano inventa.* 40. & 151. 451

in Cervis reperta. 383
eorum generatio. 384
in vaccarum & damarum ventriculis reperta. 40. & *Append. Diſſert. de Rupicap.*
ſunt alexipharmaca. 40
Vide Hydatides.
Globus ſclopetarius *juxta umbilicum immiſſus, per alvum ſalutariter excretus.* 46. & 64
Globuli *fonticulorum coalitionem impedientes.* 389
Gonorrhœa *virulenta, cum excreſcentiis, feliciter curata.* 338
Granati lapides, *quibus innaſcantur lapidibus.* 364
Granatorum cortices, *quâ ratione menſes moveant.* 311
Gravida *fluxu menſium cum variis Symptomatibus laborans.* 271
cauſæ & rationes variæ. 272
Gravidis *glandulæ ferè omnes turgeſcunt.* 261
Helvetiis phlebotomia bis terve celebratur. 245
mammæ cur turgeſcant. 260
phlebotomia quando concedenda. 245
Vide Puerpera.
Grylli *ſylveſtris anatome.* 142
Gryllo-talpæ *Anatome.* 154

H.

HÆmatite *ex lapide Mercurium eliciendi modus.* 179
Hæmatitis *tinctura admiranda.* 180
Hæmorrhagia *narium, cum emunctione vermis cujusdam.* 228
Uteri cur excluſa mola vel abortu, nonnunquam ceſſat? 295
Hæmorrhagiæ *menſtruus & ordinarius fluxus in viro.* 171
remedium Phlebotomia. 263
Hæmorrhagias *ſiſtendi vis, ineſt Cichorio.* 119
Caryophyllatæ montanæ. ibid.
Hæmorrhoidum *ſuppreſſio ulceris fiſtuloſi cauſa.* 117
variorum affectuum cauſa. 118
tubercula ſalivæ illitu curata. 26
Hectica *in lactante.* 267
Helmontius *malè notat Galenum quoad Anatomica.* 154
Herba viva *Amboinæ noſtratibus nondum viſa.* 57
Hernia *Umbilicalis in puerpera.* 280
Hœduli *monſtroſi.* 357
Horarum *intervalla, ſine indice accuratè obſervata.* 226
Ratio. ibid.
Humor *in tunicis fœtus cur in puerperis, non unâ quandoq; vice effluat.* 232

Hydatides *in ventriculo humano inventi.* 40.151.& 451
per urinam, alvum & vomitum excreti. 41
eorum generatio. ibid.
Hydropici *Anatome.* 6
Hydropis *aquæ, qua ratione per alvum & urinam excernantur?* 432
aſcitis periculoſa cum maculis, curatio. 417
cauſa proxima. 434
curatio per externa remedia fruſtranea. 418
per ſilices. 421
ſaccatæ inaudita ſpecies. 425
ejus cauſa. 428. & ſeqq.
ſpontanea per aquam ex hypochondriis profluentem curatio. 187
cauſa & ratio. 188
uteri ex menſium retentione per umbilicum evacuatio. 283
Hyoſcyami *decoctum fomentatione applicatum Epilepſiæ cauſa.* 340
ratio. 341
Hypochondriacæ Melancholiæ *curatio jocoſa.* 4. & 5
Hyſterica ſuffocatio *feliciter curata.* 288
in puerpera lethalis. 252
ratio. 254

I.

IDioſyncraſia. 176
Ignis *antidotum optimum peſtis.* Append. Orat. II. de Peſt.
Ignis *infenſiſſimus hoſtis vapor.* 423
Ileos, *à vermibus, in puerpera curata.* 300
ſpecies, cauſæq; variæ. 301
earum curationes. 303. & ſeqq.
Imaginationis *effectus, ex terrore matris in recens nato.* 113
ratio & cauſa. 113. & 114
Incantatione *injecta varia variorum Symptomatum cauſa.* 343
Incendia *ſpiramentorum vi nitri pulvis pyrius domat.* 423
Indigio *è planta quadam Indica præparatur.* 282
ſpecificum eſt ad ani & uteri procidentiam. ibid.
vim habet valdè adſtringentem. ibid.
Inflammationes *curandi methodus.* 265
Inſecta *liene non carent omnia.* 162
oculis muſtelæ fluviatilis inhærentia. 126
Inſectorum *Metamorphoſeos ratio & ordo.* 73
Inſolitarum rerum *per incantationem injectarum Symptomata.* 343

per

per nares & alvum poſt febrem malignam excretio. 221
Inteſtina *perforantes vermes.* 252. & 308
Inteſtinale vulnus *curatum.* 45
non ſemper lethale. 48
Inteſtini cœci, *in volucribus, piſcibus, & ruminantibus, utplurimum defectus.* 204
meatus ad veſicam. 186
varietas in brutis. 204
Inteſtinorum vermes *vide vermis.*
Ira *cur abortus cauſa.* 252
Iſchuria *ex vermibus veſicæ.* 183
ratio. 185

L.

LAc *in mammis puerperarum deficiens interdum mortem prænuntiat.* 260
hujus defectûs cauſæ. 159
ſalutare præſidium ad gangrænam. 396
Lactans *hectica laborans.* 267
Lana *nigra ovilla Anginæ ſpecificum.* 315
Lapides *gammarini eorumq; uſus medicus.* 367
monſtroſi. 379
frigidantes Indici eorumq; ſpecies. 364
Indici ex ligno facti, eorumq; uſus medicus. 369
Medicinales Indici varii. 364
de Bombaco. 368
Vide Calculus.
Lapidifica *aqua apud Indos.* 367
Lapſus *inflammationem cum ulcere vulvæ in gravida cauſans.* 261
Lepuſculorum *anatome.* 200
Lichenes *illitu ſalivæ curati.* 26
Lien *hepatis vicarius.* 7
monſtroſus. 6
Lignum *Indicum in lapides verſum.* 369
ejus uſus medicus. ibid.
Limacis *majoris rubicundi terreſtris anatome.* 147
Linguæ *amiſſio. vide Aphonia.*
Lipothymia *ex odore pomorum.* 176
Lochia *aquoſa.* 193
ejus cauſa. 194
Lochiis *& menſibus per omnem vitam deſtituta mulier.* 114
Locuſtarum *admiranda copia.* 72
Lumbrici *humani Muſtelis piſcibus valdè delectantur.* 304. & 250
vomitus cruenti cauſa. 19
Vide vermis.
Lupi rabidi *morſus taliſmate mercurii curatus.* 398
Lymphæ *ductuum novorum examen.* 353

M.

MAgnetica *Aqua ſtupendæ virtutis in peſte. Append. Meditation. de Peſt.*

Maligno *morbo extinctæ virginis graviſſima ſymptomata poſt mortem.* 412
Mammæ *cur turgeſcant in gravidis.* 260. & 261
Mammarum *cancro extinctæ Anatome.* 212
Mannæ *cujusdam origo.* 369
Mare Indicum *noctilucum.* 56
hujus ratio. 56. & 57
Maſſoy *cortex aromaticus.* 56
Medicamenta *Antipeſtilentialia ſingularia. Append. Meditat. de Peſte.*
Medicina *univerſalis Timoreſorum.* 409
Medicinalium *quorundam lapidum apud Indos deſcriptio & uſus.* 364
Medicus *à ſordidis medicamentis quantum licet abſtineat.* 192
Melancholia uterina, *cum ſterilitate curata.* 274
ejus cauſa. 276
Melancholiæ hypochondriacæ *cura jocoſa.* 4. & 5
Melancholici *paroxyſmi cura ſingularis.* 449
ſapere interdum nolunt. 224
Membra *ex apoplexiâ motu & calore deſtituta, non ſenſu.* 223
Meningis *duræ, polypi.* 392
Menſibus *& Lochiis per omnem vitam deſtituta mulier.* 114. & 117
Menſium *defectus non ſemper ſterilitatis cauſa.* 115
ratio. 115. & 116
Menſium *fluxus inconſuetus.* 392
in gravida cum graviſſimis ſymptomatibus. 271
retentio, quâ ratione Cachexiæ cauſa. 253
ſuperfluorum infallibile remedium. 192
Menſtruus *& ordinarius hæmorrhoidum fluxus in viro.* 171
Mercurius *cum Auro incaleſcens.* 83
experimento demonſtratur 86
ex lapide hæmatite quomodo eliciendus. 179
Saturni. 382
Metallica *Bezoartica, cur in peſte nonnunquam nociva. Append. Meditat. de Peſte.*
Metallorum *in probationibus fuga, quibus inhibenda. Append. Meditat. de Peſt.*
Millepedarum *vomitus.* 228
Molæ *an in virginibus reperiantur?* 285
ſeptem in virgine. 113
Monſtroſi *gammarorum oculi.* 379
utriusq; pollicis ungues. 385
Monſtrorum *cauſa.* 381
Monſtroſus *& pedatus piſcis.* ibid.
Monſtrum *ovillum.* 123

Morbi

Morbi *divinitus immiſſi raro curantur.* *Append. Orat. I. de Peſt.*
Morborum *modos & mores frequentiſſimè in quaternario numero prodit natura.* 60
præſagia magis ex aëris varietate quam ſiderum conſtellatione dijudicanda. 4
Motor perpetuus *diurnus.* 78
ejus rationes. 80
Motus *quorundam animalium eorumq; partium poſt mortem.* 335
ratio. 335
Moxa *Germanica.* 14
eſt mollugo artemiſiæ. 16
ejus præparatio. ibid.
uſus in doloribus profundis ſine rubore. 18
Moxæ *effectus æmulatur lanugo verbaſci.* 67
Muſcæ *capiti mortuo ſpir. Roriſmarini innatæ.* 337
culici formes peſtem Lipſienſem præcedentes. 71
earum ortus & occaſus in aquâ 72
domeſticæ ſunt viviparæ. 73
earum differentiæ. 73. & 74
modus generationis. 73
excluſionis. 74
grylliformes & pediculoſæ. 73
ex vermibus caſei. 337
vulgaris anatomia. 158
Muſcas *fugat Oleum & ſpiritus Terebinthinæ.* *Append. Orat. II. de Peſt.*
Muſtelæ terreſtris *Anatome.* 131
Muſtelæ fluviatilis *anatome.* 124
epar eſt interdum verminoſum & morboſum. 125
oculis inhærent inſecta. 126
Muſtelæ fluviatiles *umbilici abſceſſui impoſitæ, à lumbricis intus latitantibus abſumtæ.* 250
cur cæcitate laborent? 126
oleum præbent in ſuffuſionibus admirandum. 127
Myſi *Dioſcoridis eſt minera vitrioli Haſſiaci.* 380

N.

NApelli *antidotum ſtercus humanum.* 192
Nitro *duo inſunt manifeſtè contraria.* 425
quatuor inſunt Elementa. 424
vis ineſt extinguendi incendia. ibid.
Noctilucæ *aquæ præparatio conjecturalis.* 56
gemmæ à magnatibus Indiæ valdè æſtimantur. ibid.
Noctilucum *mare Indicum.* ibid.
ejus ratio. 56. & 57

Noctuæ *calculo renum laborant.* 134
muſculis oculorum carent. ibid.
vulgaris anatome. 133
Saxatilis Anatome. 134
Nucleorum *Meſpilorum & aurantiarum per alvum mira excretio.* 222
Nutritiones *tot ſunt corporis, quot ejus partes.* 446

O.

OBſtetricum *munus.* 238
Occipitis *moles carnea in recens nato.* 357
Oculi *puſtula ex Ophthalmia cum ablatione viſus feliciter curata.* 219
Odore *malorum citriorum colica cauſata.* 176
ratio. ibid.
pomorum animi deliquium cauſatum. ibid.
purgantium, purgati nonnulli. 121
ratio. ibid.
Olfactus *cauſa.* 403
Omentum *corrugatum in hydrope ſaccata inaudita.* 427
rupicaprarum calculum durum abſcondens. 77
Omenti *defectus.* 196
Opium *agonizantibus malè exhibetur.* 44
Oſſibus *ſcaturiens fons.* 20
Oſſicula *in arteriæ magnæ & cæliacæ ramis reperta.* 24
Ova *barbi comeſta noxia.* 61
galli gallinacei. 359
ad eorum excluſionem cooperatur Sirius. 360
inſolitæ figuræ. 37. & 38
Ovis *fœtũ utero gerentis anatome.* 773
nigræ lana Anginæ ſpecificum. 315
Ovillum *monſtrum.* 123
Ovum *cum Eclipſi in teſta adumbrata.* 37
gallinaceum prægnans. 38. & 122
ratio. 124
cum ſerpentis imagine in teſta. 36
Romanum Cometam in teſta repræſentans fabuloſum. 37

P.

PAlpebrarum *tubercula earumq; cauſa & curatio.* 24
Papillarum *fiſſuræ feliciter curatæ.* 288. & 292
Paralyſis *ſtercore ſuillo curata.* 191
Partes *fœtuum jam continentur in ovo* 101
Partus *difficilis in plethorica.* 244
ſeptimeſtris, quâ ratione, ſine dolore edi queat. 293
legitimum excluſionis tempus, ſigna & modus. 241

Vide

Vide fœtus.
Paſſionum animi *vis mira.* 231
potentiam gravidis. 232
Pediculi *Anatome.* 136
vivi per nares excreti febrim malignam ſolventes. 221
Periodica *convulſio ex apoſtemate cervicis.* 58
& ſtataria catalepſis. 1
Syncope. 21
Peſtis *Antidotum optimum ignis. Append. Orat. II. de Peſt.*
antidota ſaluberrima. Append. Meditat. de Peſt.
duo ſunt genera. Append. Orat. I. de Peſt.
fomes. Append. Orat. II. de Peſt.
hydræq; lernææ comparatio. Append. Orat. II. de Peſt.
natura Mercurialis & Arſenicalis. Append. Meditat. de Peſt.
ordinariis remediis cur interdum non cedat? App. Medit de Peſt.
plebem, cur maximam partem invadat. App. Orat. I. de Peſt.
quid? Append. Orat. I. de Peſt.
ſeminium agnoſcit in aëre. App. Orat. I. & II. de Peſt.
temporeâ ſordidis abſtinendum. App. Orat. II. de Peſt.
de fuga quid ſentiendum. App. Orat. I. de Peſt.
Medicorum quid ſentiendum. App. Orat. I. de Peſt.
occluſio domorum damnatur. Append. Orat. I. de Peſt.
Peſtem *Lipſienſem præcedentes Muſcæ culiciformes pediculoſæ & grylliformes.* 71
Phlebotomia *in gravidis Helvetiæ bis terve celebratur feliciter & cur?* 244
gravidis quando concedenda? 245
hæmorrhagiæ remedium optimum. 263
in Plethorica difficulter parturiente remedium feliciſſimum. 244
ſeptuaginta quinque vicibus in viro celebrata. 321
ſimulata, animi deliquii cauſa. 400
Phlebotomiæ *uſus varius.* 246
Phthiſis *inveterata & deplorata curata.* 310
ſalivatione critica curata. 312
Picâ *ab infantiâ laborantis puellæ anatome.* 110
Pilæ *cervinæ.* 383
generatio. 384
marinæ earumq; ortus verus. 82
vires in ſcrophulis curandis. 34
Pilæ *in ventriculis hominum, damarum &c. vide Globus.*
Pilorum *equinorum faſciculus per alvum excretus cum feb. malign. ſolutione.* 221

Pilulæ

Pilulæ *ſine immutatione excretæ & tamen purgantes.* 122
Piſa *Americana.* 54
Piſcis *monſtroſus pedatus.* 381
Planta *deſtillatoria mirabilis.* 363
ejus uſus medicus. 364
Pleuritis *venæſectione curata.* 321
Pleuritidem *curans radix Indorum.* 411
Podagræ *curatio thermalis mira.* 420
Polypi *duræ meningis.* 95
Pomorum *odor animi deliquii cauſa.* 170
Principia *rerum potiſſimum ſunt duo.* 30
Pruritus *ineffabilis dorſi, ejusq; cauſa.* 168
curatio. 169
Puerperæ *fœtum qua ratione nonnunquam ſine dolore eniti queant.* 293
Iliacæ à vermibus factæ reſtitutio. 300
tumor in ano cauſatus ab obſtetrice. 255
Puerperarum *convulſionum alvi adſtrictio cauſa.* 239
conatus mirè promovent ſpiritus cohibiti. 241
dolorum cauſa. 233
felicitas, cur in ætate juvenili ſita ſit. 337
ſymptomata. 241. 242
Puerperis *humor tunicarum, cur non unâ vice omnis effluat.* 232
lac, cur nonnunquam deficiat. 259
deficiens, mortē nonnunquam prænuntiat. 260
mammæ cur turgeſcant. ib.
omnes ferè turgeſcunt glandulæ. 261
Vide Gravida.
Pulicis *florum ſcabioſæ anatome.* 138
vulgaris anatome. 137
Pulſatio *umbilici fœtus unde.* 447
eſt vitalitatis index. ib.
Purgantium *mentione ſaltim facta, quidam purgati.* 122
ratio. ibid.
mineralium vis in volatilitate conſiſtit. 121
vis externa, hujusq; operationis ratio. ibid.
ex ſolo odore, hujusq; ratio. ibid.
Puſtulæ *oculi cum viſus ablatione feliciter curatæ.* 219
Putredinis *index fœtor.* 235
Pyrii *pulveris in extinguendis ſpiramentorum incendiis uſus.* 423
Pyrites *quinquangularis.* 56
ejus uſus apud Javanos. ibid.

Q.

Quaternarius *numerus, naturæ ad prodendos morbi mores frequentiſſimus eſt.* 60

R. Ranæ

R.

RAnæ *poſt aquam earum ſpermate infectam bibitam vomitu rejectæ.* 108
Ray *nigri & albi Radix Indorum.* 411
ejus uſus medicus. ibid.
Ren *in quatuor lobos diviſus.* 94
octo lobos diviſus. 104
Renes *ſerum accipiunt per arterias.* 99
ſunt ſubſtantiæ fibroſæ & glanduloſæ. 98. & 99
Renis *dextri cum ſuccenturiato defectus.* 93. & 196
cauſa. 100. & 101
Renibus *innati vermes per urinam excreti.* 250
Renum *monſtroſorum exempla.* 105
primordia in ovo continentur. 101
Renum *ſubſtantia ex abſceſſu per urinam expurgata.* 195
Reſpiratio *difficilis in agonizantibus unde?* 434
Reſuſcitatio *roriſmarini.* 337
Ribium *ante menſem comeſtarum dejectio.* 177
eſus noxius. ibid.
cauſa. ibid.
Ronchus *à recens natis per aliquot horas editus, curatus.* 311
ratio & cauſa. 113. & 114
Roriſmarini *reſuſcitatio.* 337
Rubini *quibus innaſcuntur lapidibus.* 364
Ruminantium *hiſtoria adumbrata.* 208
Ruminationis *cauſa.* 209. & 210
Rupicaprarum *Anatome.* Append. *Diſſert. de Rupicap.*
differentiæ. Append. Diſſert. de Rupicap.
meatus ſingularis poſt cornua. Append. Diſſ. de Rupic.
harum uſus & ratio. Append. Diſſ. de Rupic.
omentum calculum in ſe continens. 77
ventriculi, calculis gypſeis nonnunquam referti. ibid.

S.

SAlicis *fungi & cortices, ſpecificum ſingulare, in affectibus pulmonum.* 310. 311
Salivatio *Critica in Phthiſi ſalutaris.* 312
Salmonis *anatome.* 201
Sanguis *convulſionum cauſa.* 59
rubedine deſtitutus. 194
Vide Phlebotomia.
Santali *citrini cortex.* 410
ejus uſus medicus. 411
Saturni *Mercurius.* 382
Sigillo morſus lupi rabidi curatus. 398

Scabies *convulſiones lethales cauſans.* 94
Scarabæi *majalis foliacei Anatome.* 145
liliacei Anatome. 156
vomitu ab epileptica rejecti. 317
Sclopetorum *vulnus triplex notabile.* 64
Scorpii *Anatome.* 166
partes, aculeus perforatus, aliaq; experimenta. ibid.
Scorpius *bicornis.* ibid.
Scorpionum *liquor ſplendens in Inſula Zeilon,* 407
veneni curatio apud Indos. ibid.
Scorzoneræ *montanæ Alexipharmacæ uſus in febb. malignis & catarrhalibus.* 422
Scroti *tumor ex colica.* 322
Secundina *poſt abortum retenta.* 230. & 292
ſanguinis expers, liquorem viridem & aquoſum fundens. 194
cauſa. ibid.
ſesquennium in utero retenta, & tandem arida excreta. 74
ratio. 76
ſesquimenſem poſt laborioſum partum retenta, & fruſtillatim excreta. 439
Secundinæ *non temerè ſunt provocandæ.* 443
quibus remediis provocandæ. 236
Semen *& fermentum, duo ſunt rerum principia.* 31
Chymicis quid? Append. Orat. II. de Peſt.
Seminis *humani & quorundam animalium expulſionis vis, unde?* 330
Serpens *magnus & monſtroſus.* 317
Serpentes, *à puella picâ laborante ejecti.* 119
Serpentis *imago in teſta pulli gallinacei.* 36
Serpentum *vetuſtorum capitibus gemmæ inſunt noctilucæ.* 56
Serum *ad renes defertur per arterias proprias.* 99
Sigilla *Paracelſica vim habent magnam.* 398
unde. 400
Sigilli *Saturnini vis, in curatione morſus lupi rabidi.* 398
Silices *candentes hydropis ſpecificum.* 421
Simiæ *Anatome.* 150
magnam cum homine habent ſimilitudinem, & multum etiam ab his differunt. 153
Sirius *an ad excluſionem ovorum galli aliquid contribuat.* 360
Soeda *cortex, ejusq; vis medicinalis.* 411

Solis *ſulphur ſummè volatile quibus moderandum. Append. Meditat. de Peſt.*
Sordida *deficientibus aliis, in uſum medicum vocare licet.* 193
quantum licet, à Medico ſunt evitanda. 192
Spermate *ranarum infecta aqua bibita, ranarum cauſans vomitum.* 108
Spica *ſiliginea deglutita, & per coſtarum interſtitium excluſa.* 337
Steatoma *epatis.* 451
Steatomatis *in gena ſectio & curatio ſine relicta deformitate.* 218
Stercorum *in affectibus quibusdam virtus.* 191.192
Sterilitas *à fluore albo feliciter curata.* 274
Sterilitatem *non ſemper cauſat menſium defectus.* 115
ratio. 115.& 116
Strumoſi *tumores genæ in recens nato.* 357
Succenturiati renis *dextri defectus in puella.* 93
Suffocatio hyſterica *in puerpera lethalis.* 252
ratio. 254
feliciter curata. 285
Sulphur *Solis ſummè volatile, qualem admittat moderatorem. Append. Meditat. de Peſt.*
Sulphuris *ſpiritus ſine igne paratus.* 404
Symptomata *graviſſima poſt mortem, maligno morbo extinctæ virginis.* 412
Syncope *Periodica.* 21

T.

Talpæ *Anatome.* 323
cæco inteſtino carent. 205
Tartari *Antimoniati deſcriptio. App. Meditat. de Peſt.*
Tartari *Martialis deſcriptio.* 288
Tempeſtatum *Indicia magis ex aëre, quàm ſiderum conſtellatione ſunt præſumenda.* 4
Temporis *& horarum intervalla, ſine indice, à Morione accuratè obſervata.* 226
Terebinthinæ *oleum & ſpiritus fugat inſecta & muſcas. Append. Orat. II. de Peſt.*
Thermarum *Badenſium elementa & uſus.* 253
Carolenſium examen. 20
potus nimius. 419
elementa, ortus & uſus. 20
Thermoſcopium *mercuriale libratum.* 78
ejus rationes. 80
Triſtitia *cur abortûs cauſa.* 232
Truttæ *anatomia.* 128
Tubæ *uterinæ coalitio, conceptionem non impedire exemplo comprobatur.* 437

Tuberculorum *in palpebris cauſa & curatio.* 24
Tumor *ani in Puerpera, ab Obſtetrice cauſatus.* 255
globoſus cartilagineo-oſſeus in utero inventus. 213 & 427
ratio & cauſa. 437
ſcroti ex Colica. 322
ſtrumoſus in recens nato. 357
Tumores, *cadaveris contactu curati.* 23
ratio. 26
duri ac rebelles cancriformes. 27
eorum cauſa. 29
apertio per ferrum lethalis. 28
Tumorum *curationis methodus.* 265
deſcriptio generalis. 264
Tunicarum *tumor, cur in puerperis non una vice omnis effluat.* 232
Tympanitidis *difficilis curationis cauſa.* 189. & 190

U.

Vapor *ignis infenſiſſimus hoſtis.* 423
Variolæ *Aphoniam cauſantes lethalem.* 109
ſponte curatam. ibid.
Venæ & *arteriæ emulgentes in cadavere humano duplicatæ.* 332
Venæſectio *vide Phlebotomia.*
Venenum *bufonis feliciter curatum.* 336
Ventriculus *damarum & vaccarum globulis refertus.* 40
humanus corporibus ſphæricis repletus. ib.
niſi orificio vulneratus, mortem non infert. 64. & 65
rupicaprarum calculis gypſeis refertus, 77
Verbaſci *lanugo Moxæ æmulatur effectus.* 67
Vermes *ex abſceſſu abdominis prodeuntes.* 318. & 250
capiti mortuo Roriſmarini innati. 337
caſei transmutantur in muſcas. ibid.
Cephalalgiæ nonnunquam cauſa. 339
convulſionum lethalium cauſa. 307
Cerebro innati. 230
Ilei in puerpera cauſa. 300
Inteſtina erodentes. 252. & 308
Rari lucentes, 406
Vermis *è naribus cum hæmorrhagia emunctus.* 228
Iſchuriæ cauſa cum urinâ excluſus. 183
Veſicæ per alvum excluſus. 246
ratio. 251
ejus generatio. 249

Vermium

Vermium *excretio per ſuperiora & inferiora.* 389
generationis modus. ibid.
inteſtinorum, triplex differentia. 303
Vide Lumbricus.
Verrucæ *cadaveris contactu curatæ.* 23. & 26
ratio. 26
Vertigo *cæcorum.* 172
ejus cauſa. 175
Vertiginis *cauſa.* ibid.
focus. 174
Veſicâ *flagri funiculus, cum aquâ antea ingurgitatus, extractus.* 346
flatulenta ab aſthmatica per tuſſim rejecta. 190
à colica laborante, per alvum excreta. 180
Vide Hydatides.
Veſicæ *plures in puella quâdam inventæ.* 95
procidentia. 197. & 199
Veſpertilionis *fæmellæ anatome.* 129
Vini *balneum convulſionum in recens nato cauſa.* 296
Vitrioli *Haſſiaci minera eſt Myſi Dioſcorid.* 380
Vitulus *tripes.* 357
Ulcus *fiſtuloſum, poſt hæmorrhoidum ſuppreſſionem.* 117
cum inflammatione vulvæ à lapſu in gravida. 261
Ulcera *curandi methodus.* 266
Umbilici *abſceſſui impoſitæ muſtelæ piſces, à lumbricis intus latitantibus abſumtæ.* 250
abſceſſus, poſt excluſionem trium lumbricorum curatus. ibid.
fiſtula feliciter curata. 8
fœtûs pulſatio unde. 447
vitalitatis index. ib.
Ungues *utriusq; pollicis in viro monſtroſi.* 385
Univerſalis *Medicina Timoreſorum.* 409
Vomitus *cruentus à lumbricis.* 19
croci metallorum decocto, cruribus admoto cauſatus. 120
ratio. 121
infeliciter coercitus. 338
millepedarum. 228
ranarum, poſt aquam ranarum ſpermate imbutam bibitam. 108
ſcarabæorum ab Epileptica. 317
Ureter *amplitudine inteſtinorum.* 43
Urinâ *excretæ apii radices.* 350
Urinæ *ardorem mitigat ſpiritus fragorum.* 249
incontinentiæ, poſt puerperium cauſa. 239. & 240
ſtillicidium ex calculo. 42

ſuppreſſio ex vermibus veſicæ. 183
Uteri *hæmorrhagia cur abortu vel molâ excluſa interdum ceſſat.* 295
hydrops ex menſium retentione per umbilicum evacuatus 283
loco fœtus incautè extractus. 344
procidentia cur in Virginibus raró fiat. 289
feliciter curata. 278
à nonnullis falsò negatur. 197
ejus ſpecificum. 282
Uterinæ *tubæ coalitio, non impedit conceptionem.* 437
Uterinum *fermentum aceta & alios liquores ſpirituoſos corrumpit.* 291
Utero *frigus inimiciſſimum eſt.* 234
odorata jucundiſſima ſunt 290
ratio & cauſa. 290
quæ ex alimentis inimica? 256. & 267
Uterus *humanus glandulis eſt inſtructus.* 116
Virginis, tumorem globoſum cartilagineo-oſſeum in ſe continens. 213. & 430
Uvæ *verſicolores.* 12
præmaturæ ibid.
Vulnera *curandi Methodus.* 262
Vulnus *convulſionibus ſupervenientibus non lethale.* 69
inteſtinale periculoſum, feliciter curatum. 45
non ſemper eſt lethale. 484
triplex ſclopletorum notabile. 64
ventriculi non ſemper eſt lethale. 64. & 65
Vulvæ *inflammatæ & ulceratæ à lapſu curatio.* 661
Uvulæ *vicina excreſcentia carnea feliciter exſecta.* 35
Aq. plantag. & oleo vitrioli curata. 35

Z.

ZEilonicorum *Scorpionum liquor ſplendens.* 407
veneni remedium. ibid.
Zingalenſium *Bandura.* 58

Errata.

Errata.

PAg 3. lin. 17. Genuinum. p. 4. l. 13. tepidiori. l. 30. obſignare. p. 7. l. 5. quâ. p. 8. l. 6. ipſa. p. 9. l. 26. decoct. p. 16. l. 28. exhibuerunt. l. 32. lanæ-pexa. p. 17. l. 6. ſiccata, l. 9. Genuinum. l. 10. effectus. l. 22. ὑποκαύματι. p. 20. l. 6. Gorenzen. l. 13. acris. p. 23. l. 19. armoniaci. p. 25. l. 22. diſcuſſo. p. 26. l. 18. criſpaturâ. l. 33. quit. p. 27. l. 2. & unctuoſæ. l. 12. roborari. p. 28. l. 5. conſvetis. l. 7. longius. l. 18. Accurrunt. l. 34. eum p. 29. l. 23. ſeorſim. p. 30. l. 27. cumprimis. l. 38. illud. l. 39. fluunt. p. 31. l. 23. principio. Semen. p. 38. l. 12. Luglio. co'. l. 13. la coda. l. 14. occo ch'è. p. 40. l. 18. pilarum. 44. l. 17. draſticis. p. 46. l. 28. mole. p. 52. l. 28. fulvum. p. 57. l. 16. ſequentes. p. 61. l. 6. menſe. p. 65. l. 33. 18. p. 88. l. 29. intelligunt. p. 93. l. 16. adde. *Hæc diatribe ex Boyleo opere*, philoſophical tranſactions *Febr. 21. 167⅚. n. 122. fol. 516. latinè reddita fuit à Nob. D. Screta.* p. 98. l. 4. renales. p. 100. l. *penult.* Wepfero. p. 102. l. 2. liceat de prægreſſa. l. ult. veſiculis. p. 108. l. 7. *adde* Anni II. Obſerv. 4. l. 20. *vide pag. 165. & figuram in ære ſupra n. 20. inciſam.* p. 112. l. 26. Integumentis *adde* ablatis. p. 115. l. 9. quam. p. 121. l. 14. uti. p. 122. l. 10. ſic. p. 133. l. 2. *adde* Anni II. Obſ. 250. l. 20. Sphenoidea. p. 149. l. 15. maculis. p. 152. l. 19. Maſſeterem, Crocaphiten. p. 154. l. 24. Fer. p. 155. l. 5. Lucernas. p. 177. l. 19. reportârit. p. 183. l. 6. *adde.* (*Helianthus*) p. 211. l. 20. & p. 212. l. 16. poſt D. *dele* Joh. p. 229. l. 23. *lege* cap. 11. p. 251. l. 22. propè. p. 252. l. 5. Colon. p. 264. l. 3. calenti. p. 286. l. 30. hydatides. p. 303. l. 2. *adde* in quo Senæ. p. 312. l. 6. Salutaris. l. 26. oborta. p. 316. l. 3. Coloris. p. 336. l. 11. fore. p. 355. l. 3. ante ubique Natura. p. 372. l. ult. *dele* in. p. 379. l. 7. ſchedis. p. 395. l. 16. ϑάλϑειον. p. 406. l. 2. ut. p. 413. l. *ult. Sienenſis.* p. 422. l. 3. virium. p. 422. l. 30. conſpiciendam. p. 433. l. 3. potuerit. p 436. l. 9. membranaceum. p. 440. l. 15. Sal. l. 30. Auguſt. p. 442. l. 6. partu. p. 443. l. 13. raninarum. p. 444. l. *ult.* comparet. &c.

FINIS.

Lector benigne.

ANno III. Obſervat. 266. mentio fuit facta vetulæ cujusdam, Annæ Eliſabethæ Springinsfeldin/ cujus cranium ad ejus, dum invivis fuit, inſtantiam poſt obitum An. 1681. fuit apertum. Sed falsâ ſe non tantùm, quin & plures alios decepiſſe imaginatione ſuâ, nullâ amplius in cerebro ejus apparente forbicina, deprehendimus.

Ad bibliopegum.

TAbulam Apollinis æri inſculptam in Appendice poſt titulum Apollinis locare memento. Series opuſculorum in tergo Appendicis apparebit: cui cygneam quaſi beati Balduini elucubrationem Hermeticam ſubjungendam eſſe duximus.